No. 32.

N. 162

166

Sed forte

Vte. Alarcon. de Almansa

106

[illegible]
[illegible]
[illegible]

[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]

[illegible]

Aulo Gelio en las Noches Atticas (en el principio que haze de su obra en el fin dellas) dize assi: Nam proinde ut librum quemquam in manus ceperam, seu Graecum, seu Latinum, vel quid memoratu dignum audieram, itaque libitum erat, cuius generis cunque erant, indistinte, atque promiscue annotabam, eaque mihi ad subsidium memoriae, quasi quoddam literarum penus recondebam: ut quando usus venisset, aut rei, aut verbi, cuius me forte repens oblivio tenuisset, et libri ex quibus eam sumpseram non adessent, facile inde nobis inventu, atque depromptu foret. Y poco despues hablando delo mismo; quas (id est annotationes) breviter, et indigeste, et incondite annotationibus, tractationibusque variis feceramus.

238 fojas.

BIBLIOTECA DE SANTA CRUZ DE VALLADOLID

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

R. 41

Iustitia est constans, et perpetua voluntas ius suum cuique tribuendi.
Iurisprudentia est Divinarum, atque humanarum rerum notitia iusti, atque iniusti scientia

Lex est quod populus Romanus Senatorio Magistratu interrogante, veluti Consule constituebat.

Plebiscitum est quod plebi plebeio Magistratu interrogante, veluti Tribuno constituebat.

S. Ctum est quod Senatus iubet, atque constituit.

Quod Principi placuit legis habet vigorem. Hae institutiones Principis Iustiniani sunt placita.

Edicta Praetorum, aut Magistratuum legis habent vigorem, quae ius Honorarium appellant

Responsa prudentum sunt illorum responsa, quae revocari non poterant, nam hi habebant facultatem interpretandi indubiis a Principe.

Sententia est firma, et indubitata responsio.
Opinio est cum dubitatione responsio. Reuv. fol. 21. inst.

Libertas est naturalis facultas eius quod cuique facere libet, nisi quod vi, aut iure prohibetur.

Servitus est constitutio iuris gentium, qua quis domino alieno contra naturam subiicit.

Ingenuus est qui statim, ac natus est liber est.

Libertinus est qui ex iusta servitute manumissus est, iusta opera sumit. Libertinus Latinus est qui in vita erat liber in morte servus. Dedititius in morte liber, in vita servus.

Nuptiae sunt Viri, et mulieris coniunctio individuam vitae consuetudinem continens.

Ius gentium Ius gentium est quod naturalis ratio inter omnes gentes constituit.
Ius Civile est quod cuiusque Civitatis populus sibi constituit.
Ius natale est quod natura omnia animalia docuit.

Adoptio est imago Naturæ (similitudo), ut aliquis filium habere possit, quem non generavit.

Mors est (ut ait Cic. 1. tuscul.) discessus animæ a corpore.

Mors Civilis est dicitur, quæ salva vita Civitatem, et libertatem, aut etiam Civitatem tantum adimit.

Tutela est vis, ac potestas in capite libero ad tuendum eum, qui per ætatem se defendere nequit, Iure Civili data, ac concessa.

Capitis diminutio est prioris status commutatio.

Dementia est affectio lumine mentis carens, cum non integra, et sana mens est.

Peculium Castrense est quod filiofam. a Parentibus, vel alijs in militia agenti donatum est, quod si non militaret non habuisset.

Quasi castrense est quod acquirit filiusfam. ex artium lib. professione, ex publico munere; aut si aliquid ex Principe consecutus, vel ex propria parsimonia.

Profectitium quod ex re Patris, eiusve occasione ad filium proficiscitur

Adventitium quod filius præter Patrem ab alio consequitur, vel prospera fortuna, aut quibuscunque alijs causis.

Interdicta sunt formæ, atque conceptiones verborum, quibus Prætor, aut iubebat aliquid fieri, aut fieri prohibebat.

Dominium est Ius de re corporali perfecte disponendi, aut vendicandi: nisi Lex, vel conventio obstitat. Mins. ing. 124.

Communia sunt quæ omnibus animantibus usum præbent.

Publica, quæ tantum hominibus commoditatem, et usum præbent.

Res universitatis sunt quæ duntaxat universi Collegij, vel Civitatis sunt.

Sacræ res sunt quæ rite per Pontifices Deo consecratæ sunt.

Litus est quatenus hibernus fluctus maximus excurrit.

Ripa est quod flumen continet, naturalem rigorem cursus sui tenens.

Titulus est causa, seu forma iustificandæ possessionis, quibus defendit unius cuiusque possessio ab impugnatione alterius.

Servitus est: Ius quoddam prædio inhærens, quod dominantis utilitatem auget, servientis libertatem minuit.

Alluvio est incrementum latens.

2

Insula est Terra in ~~mari~~ flumine, marive, aquis circumflua, quæ ob spiritus solo erumpere non valentes enascitur. Plin. lib. 2. cap. 8.

Thesaurus est vetus quedam depositio pecuniæ, cuius non extat memoria, ut iam dominum non habeat.

Usucapio est Adiectio dominij per continuationem possessionis temporis a lege diffiniti.

Præscriptio est exceptio rei ex tempore substantiam capiens.

Donatio est liberalis, et irrevocabilis rei propriæ dominij translatio.

Testamentum est voluntatis nostræ iusta sententia de eo, quod quis post mortem suam fieri vult.

Ususfructus est ius alienis rebus utendi, fruendi salva rerum substantia.

Usus est ius alienis rebus utendi ad usum quotidianum, quod in alium transferri non potest salva rerum substantia.

Habitatio est ius, seu facultas habitandi in aliena domo, salva domus substantia.

Substitutio vulgaris est secunda hæredis institutio.

Substitutio Pupillaris est Ordinatio hæredis a patre in testamento filio fam. impuberi facta, sub ea conditione, si impubes decesserit. Minsing. fol. 261.

Hæreditas est successio in universum ius quod defunctus habuit.

Suitas est hæredis qualitas, + qui primus in hæreditate paterna locum obtinet, continuationem dominij, necessitatemque successionis inducens. Minsing. 236.

+ Mins. fol. 238. qui primus in patria potestate

Inventarium est Descriptio omnium bonorum defuncti, scitatis quorum interest, ex forma Justinianea constitutionis facta. Minsing. 291.

Legatum est Donatio quedam a defuncto relicta ab hærede præstanda.

Pactum est duorum pluriumve in idem placitum consensus. L. 1. §. 2. ff. de pactis.

Conditio dicitur cum quid in casum incertum, qui potest tendere ad esse, vel non esse, confertur. M. 455

Codicilli sunt imperfectum quoddam testamentum. quibus sine Juris solemnitate permissum est sententiam voluntatis ultimæ scribere, nullo instituto hærede. M. 362.

Gradus est: generatio. Vel est de uno proximo in alium transitus. M. 405.

Bonorum possessio est: Ius persequendi, retinendique patrimonij, sive rei, quæ cuiusque cum moritur fuit. M. 421.

Obligatio est: Iuris vinculum, quo necessitate astringimur alicuius rei solvendæ secundum nostræ Civitatis Iura.

Mutuum est: Cum res nostras, quae pondere, numero, mensurave constant, alteri damus, ut idem genus nobis reddat. M. 443 –

Commodatum est: Alicuius rei ad aliquem certum usum gratuitò facta concessio, ut eadem species, et non alia eiusdem generis nobis reddatur. M. 447.

Depositum est: quod custodiendum alicui datum est.

Pignus est: res sive mobilis, sive immobilis, quae traditur creditori, vel permittitur penes creditorem in hoc, ut salvum sit ei suum creditum.

Stipulatio est: Conceptio verborum, quibus is qui interrogat, daturum, facturumve se id, quod ex conventione interrogatus est, in continenti promittit. 451

Nudum pactum est: quando quis non interrogatus promittit, ita ut is, cuius fit promissio consentiat. 451.

Pollicitatio est: solius offerentis promissio, quando unus promittit, et alter nec tacite, nec expressè consentit promissioni. Miny. 451.

Fideiussor est: qui fide sua ad maiorem creditoris securitatem itaque alio interponunt, ut principalis debitor nihilominus maneat obligatus. M. 483.

Locatio est: Rei, vel operae certa, et numaria mercede ad usum facta concessio. M. 504.

Emphyteusis est: Contractus, quo res soli, sive immobilis sub annua pensione in perpetuum plerumque colenda, fruenda traditur, cum retentione tantum directi dominij, alterius cuiusvis iuris in recipientem translatione facta. M. 508.

Societas est: Duorum, pluriumve conventio, animo contrahendae societatis honestè contracta de fortunis suis, operisve inter se communicandis, ad ~~commodiorem vel questum~~ uberiorem quaestum, et commodiorem usum.

Mandatum est: Contractus, quo quis officium honestum, et lege permissum, gratuitò, tacitè, vel expressè exequendum suscepit. M. 518.

Solutio est: Rei debitae per ipsum debitorem, vel alium eius nomine, creditori idoneo facta actualis satisfactio. Et crassa descriptio, ait Miny. 535

Acceptilatio est: imaginaria venditio. sic a Iustin. diff.

Novatio est: prioris debiti in aliam obligationem, vel civilem, vel naturalem transfusio. 540.

Furtum est: Contrectatio fraudulosa, lucri faciendi gratia, vel ipsius rei, vel etiam usus eius, possessionisve, quod lege naturali prohibitum est admittere.

Rapina est violenta, et dolosa ablatio alicuius rei mobilis. Boresti.

Caducum est quod alicui, qui Iure Civili capere potest, est. relinquitur, et postea aliqua ex causa accipere non potest.

Postliminium est Ius amissae rei, recuperandae ab extraneo moris et legibus recipiendae ab extraneo, et in statum pristinum restituendae inter nos ac liberos populos, Regesque legib. moribus constitutum. Dig. de captivis, et postlim. rev.

Error, conditio, votum, cognatio, crimen
Cultus disparitas, vis, ordo, ligamen, honestas,
Si sis affinis, vel forte coire nequibis,
Haec socianda vetant, connubia facta retractant –

Deportatio est perpetua in insula, sive exilium, propter aliquod maleficium capitale condemnatio. Minsing. 65.

Possessio est detentio rei corporali ad animo sibi possidendi coniuncta. Val.a tt.2. trac. 2. cap. 2. n. 14 –

Fictio est Iuris in re possibili contra veritatem exhibita et necessaria causa utili constitutio. Val.a tt.1. trac. 3. cap. 1. n. 1.

Legati sunt, qui publice ad expedienda Reipub. negocia mittuntur. Wesembec. in tit. de legation –

Sui haeredes sunt liberi legitimi, qui sunt in potestate morientis, et primum locum obtinent tempore delatae haereditatis. Val.a tt. 3. trac. 3. cap. 2. n. 8.

Peculium castrense est, quod ab adventitiis, vel cognatis in militia agenti donatum est, vel sive bona quae filius [ipse] filiusfamiliae in militia adquisivit, quod nisi militaret, adquisiturus non fuisset – L. 10. de castr. peculio –

Falsi crimen est: imitatio veritatis dolose facta – M. 810 –

Adulterium est illicitus coitus cum uxore aliena, sive is, qui eam adulteret, uxorem habeat, sive non – M. 803. sponsa etiam intelligitur nupta –

Sponsalia sunt promissio de futuro matrimonio –

Exhaeredatio est liberorum ab haereditate, et succedendi iure exclusio. M. 231. abdicatio vero, cuiuslibet rei privatio dicitur.

Suitas est Ius veri domini bonorum paternorum in liberis, vivente adhuc Patre a lege radicatum, mediante patria potestate tempore mortis, et mediante primo gradu in familia, tempore saltem delati Itti.

Deliberare est Consilium alicuius rei faciendo capere, quo capto mens à cogitatione liberetur. Mr. 289.

Beneficium est Ius percipiendi fructus ex bonis Deo dicatis clericis propter divinum officium competens — Pich. in §. 1. de oblig. quae ex delic. nasc.

Transactio est rei dubiae, et litis incertae, nec finitae conventa decisio — nec gratuita remissio. Val. Thevesi

Actio est Ius persequendi in iudicio quod sibi debetur

Actio pecuniae constitutae est, qua agitur cum omnibus, qui pro se, vel pro alio soluturos se constituerunt, nulla stipulatione interposita. Borc. 6.33.

Actio in rem est.

Compensatio est debiti et crediti inter se contributio. L. 1. de compensat.

Exhaeredatio est debitae iure Civilis successionis, et haereditatis iusta ademptio. Pichard. in trac. de lib. et posth.

Dos est pecunia Marito nuptiarum causa data, vel dicta, vel promissa. Accurs. ad rubr. de iure dot.

Character est Spiritualis qualitas animae, signans gratiam gratum facientem, et ad gratiam disponentem, et assimilantem. Val. fol. 67.

Institutio est heredis seu haeredis facta nominatio. Pich. prin. de her. inst. n. 7.

Sacramentum est invisibilis gratiae visibile signum ad nostram iustificationem institutum. Val. 85

Iudex dicitur qui publicam habet de causis, et criminibus cognoscendi, et iudicandi potestatem. Val. 121.

Procurator est, qui aliena negocia mandato domini gerit, seu administrat. Val. 133.

Vis est maioris rei impetus, qui repelli non potest. Val. 144.

Metus est instantis periculi, vel futuri causà mentis trepidatio — Val. 144

Restitutio in integrum est in pristinum statum repositio, seu reductio. Val. 147.

Iudicium summarium pro causa discussione, quae coram Iudice pro Tribunali sedente est, sic sumitur instit. de iudiciis. Val. 158.

Treuga, foedus, et induciae sunt ad tempus. Pax est vinculum Charitatis, amicitiae, vel concordiae, vel est finis discordiae. Val. 125.

4

Citatio est actus legitimus, quo quis mandato Judicis, Juris experiundi causa in Judicium vocatur. Val. 164

Libellus est brevis scriptura, claram actoris, sive accusatoris intentionem, seu rem, quae petitur, causam petendi, et nomen actoris, ac rei continens. Val. 168

Mutuae petitiones sunt: Conventio ex parte actoris, et reconventio ex parte rei. Val. 171.

Litis contestatio est rei ad actoris, vel contra actoris ad rei petitionem principalem, negando, vel affirmando, coram Judice jure facta responsio, animo contestandi litem. Val. 177.

Calumnia est alicuius in litibus fraude, et frustratione vexatio. Val. 183.

Prorogatio nihil est aliud, quam dilationis labentis, nondum lapsae, extensio. Val. 190.

Fides est donum Dei, ac lumen, quo illustratus homo firmiter assentitur omnibus, quae Deus revelavit.

Rescriptum est Principis concessio per Litteras authenticas legitime facta. Val.

Constitutio est Jus quoddam moribus introductum, quod pro lege suscipitur, cum deficit lex. Val.

Renunciatio est proprij juris spontanea abdicatio, vel cessio. Val.

Ordo est Sacramentum a Christo institutum, quo quibusdam caeremoniis, et rebus traditis potestas spiritualis ordinatis conficiendi Eucharistiae sacramentum, vel administrandi in ordine ad illud. Val. 66

Probatio est Judici rei dubiae, apud eum controversae, per legitimos modos facta ostensio. Val. 126.

Testis dicitur qui ad fidem alicuius rei faciendam accersitur. Val. 232.

Praesumptio est coniectura probabilis, ex certo aliquo signo proveniens ad adstruendam rei dubiae fidem, seu quae alio non adducto, pro veritate habetur. Val. 251.

Juramentum dicitur attestatio, seu invocatio divini numinis in testimonium ad fidem faciendam, vel promissionem firmandam. Val. 257.

Sententia est pronunciatio, seu diffinitio Judicis, finem controversiae imponens. Val. 282.
Diffinitiva est, quae principalem causam terminat. = Interlocutoria est pronunciatio Judicis facta ad alicuius articuli expeditionem. Val. 282.

Appellatio est ab inferiore Judice ad superiorem facta provocatio, ratione gravaminis illati, vel inferendi. Val. 291.

Contumacia est inobedientia erga Judicem superiorem. Val. 217.

Praebenda dicitur Canonica portio. Val. 336.

Precarium est contractus, quo alicuius rei usus petenti gratis conceditur, ad arbitrium ipsius concedentis revocandus. Val. 368.

Emptio-venditio est contractus juris gentium, nominatus bonae fidei de re pro certo pretio habenda. Val. 372

Feudum est benevola, et libera rei immobilis, vel aequivalentis concessio cum translatione utilis dominij, retento directo domino sub onere fidelitatis, et obsequij personalis ~~[illegible]~~ exhibendi. 380

Votum est alicuius boni operis cum deliberatione libera Deo facta promissio; cum animo scilicet obligandi se, et ideo a qui se obligare potest. Val. 482.

Jus patronat[us] est Jus presentandi instituendu[m] ad beneficiu[m] vacans. Val. 462.

Patrono debetur honor, onus, utilitas — Praesen[tat], et prasit, defendat, alatur egenus. Val. 463.

Baptismus est Sacramentu[m] regenerationis per aqua[m] in Verbo Vitae. Val. 482.

Census est quidquid annuati[m] in quantitate, seu summa persolvitur. Val. 470.

Maioratus est: Ius succedendi in bonis ea lege relictis, ut in familia integra perpetuo conserventur, proximoq[ue] cuiq[ue] Primogenito, ordine successivo deferantur. Molina. l. c. 1. n. 22.

Ad tit. de adquirenda hæreditate tractatus.

Summaria huius materiæ D. Melchioris de Valentia

cap. 1.

de hæreditatis fictione, eiusque introducenda necessitate Et quid in iure hæreditas sit ==

1. Quoties, æquitas aliquid utile suadet, quod repugnet iuris principijs, ne iuris rationes inter se dimicarent, aut publicam utilitatem impedirent, introducitur fictio. fictiones sunt mendacia, et falsitates, à quibus lex abhorret, nec ius aliter eas recepit, quam publicis necessitatibus exigentibus.

2. Fictiones neque iuris principia, nec eius regulas violant; et licet fingant impossibile respectu eius, quod revera evenit; possibile tamen fingunt respectu facti, quod evenisse præsupponunt. Fictio sic diffinitur: <u>Iuris in re possibili contra veritatem ex iusta, et necessaria causa utilis constitutio</u>

Fictio diffinitur=

3. Æquitas, utilitasque publica exigebat, ut de bonis labore proprio adquisitis moriens pro arbitrio disponeret; verum obstabat iuris regula, quæ disponebat in tempus inhabile, scilicet post mortem, et cum eo tempore res, de quibus disponebantur nullius essent in dominio, primo occupanti adquirerentur

Arg. l. 39. de man. test. l. 9. §. 1. de iure dotium. l. mortis causa. Cl. donat. Antoniut.

4. Qua ratione liberti orcini nullius liberti sunt, quia non ab hærede, sed ab ipso testatore iam mortuo manumitti videntur.

5. Hoc erat iniquum, ut bona nec filijs, aut amicis, quis posset relinquere; sed et quod primo occupanti cederent, et forsan malemerito defuncto, quod ei lucrosum esset; quæ bona morientis prædæ essent obnoxia, et discordijs, et cædibus humana societas turbaretur, et tempus mortis fraudibus et violentijs tumultuosum redderetur.

6. Et sic fit cumulus bonorum, qui post mortem remanent, in quo obligationes activæ, et passivæ, et res mobiles, et immobiles continentur, et simul induitur persona ficta, et imaginaria, quæ in omne ius defuncti succedat, eumque repræsentet, et sic omnium bonorum defuncti, ab eius morte dominium continuatur, ac si per hæredis personam defunctus adhuc vivus concurreret.

7. Unde in l. 50. de petit. hæredit. hæreditas iuris intellectum sine ullo corpore habere dicitur, quamvis vere personam, aut corpus non habeat, cum intellectualis sit, et incorporea ^ et licet omnes res in dominio suo

l. 50. de petit. hæredit.

^ iure tamen civili intellectum corporis habere dicitur, ad personam, corpusque à iure inductum habere intelligatur

comprehendat, à reb. ipsis intellectu abstracta, nec ipsa, nec ipsius partes in nulla re singulari propriè intelligatur; res hæreditariæ partes bonorum constituunt non hæreditatem. Sic si Legetur pars hæreditatis

L.208. de V. S.

æs alienum, obligationes, et debita continentur; non ita, si pars bonorum, L. 8. §. ult. cum L. seq. de Leg. 2. Obst. L.208. de V.S. ubi appellatio bonorum, comparatur hæreditati, et universitatem quandam continet. Respondeo hoc intelligi de bonorum possessione Prætoria, quæ hæreditati assimilatur. Cuc. 4. ad Affric. ad dictam L. 208.

Ad fictionem hæreditatis inducendam Ius Civile non requirit bona aliqua defuncti superesse, ut licet hæreditas plus damni, quam lucri habeat, vere, et propriè hæreditas appellatur, quod verum est etiam si nulla res post mortem defuncti extent, quia ut fictio habeat locum non requiritur actus, sed sufficit potentia; ideo non inducitur hæreditas in eo, qui bona in Civitate habere non potest L. 28. de Vulg. quo difficilimo ad solvend. 8.

L.37. cum L.19. de usufr. legato.

Obst. L. 29. de usufr. ubi non licet legare usumfructum ultra dodrantem: quod male ind. L. 37. Respondeo secundum quod regula L. 29. non debet intelligi, quod legatur usufructus filijs, vel uxori.

Maritus recte potest Legare uxori omnium bonorum usumfructum; non tamen Uxor, et hæres in usumfructum concurrent, et partes per concursum facient. L. 29. de usufr. L. 37. de usufr. leg. quamvis concursus locum habeat si uni fundus, alteri usufructus legetur L. 19. de usufr. leg. ratio est, quia Legatum fundi non verificatur sine usufructu. L. 10. eod. et sic utrique concurrent. In hæreditate diversum est, nam cum consistat in iure etiam sine proprietate, et usufructu verificatur, et contra non datur concursus, ad in d. L. 37. 9.

Hæreditas differt à bonis in hæreditate contentis, quia universitatem quandam, non singulas res demonstrat L. 18. §. 2. ad Trebel. sicuti Universitas, populus à personis singularibus distinguitur; usufructus à fructibus; dos, et peculium à reb. in ipsis comprehensis. Et licet res contentæ in hæreditate possint dividi Iudicio familiæ herciscundæ, aut Communi dividundo, hæreditas tamen pro indiviso adquiritur. L. 8. de rei vind. L. 4. com. div. L. 7. si pars hær. pet. 10.

inde evenit, non dari actio de evictione si singulæ res evincantur, in hæreditate vendita, quamvis, ut emptio hæreditatis interveniat debeat esse aliqua hæreditas. 11.

Hæreditas nec potest possideri, aut usucapi, licet res hæreditariæ possessionis, et usucapionis capaces sint. Seneca hoc principium ignoravit inter hæreditatem, et res hæreditarias, eiusque rationem; sic quod I. Ctorum ineptias, ut inquit, reprehendit lib. 6. de benefic. cap. 5. I. Ctorum ineptiæ inquit, sunt acuta, qui hæreditatem negant usucapi posse: sed ea, quæ in hæreditate sunt, tanquam aliud quidpiam sit hæreditas, quam ea, quæ in hæreditate sunt — refert Pich. de adq. hær. 12.

reprehensus Seneca lib. 6. de benefic. cap. 5.

13. Interdum hæreditas pro rebus sumitur hæreditariis, sic à Cic. in topic. diffinitur: pecunia, quæ alicuius morte ad quempiam pervenit, Iure, nec ea legata testamento, aut possessione retenta. Vltima verba non sunt à Cic. adiecta, ut vult Cich. ad probandum testamentariam hæreditatem non esse hæreditatem, sed ad notandum ea, quæ singulari Iure alicuius morte ad aliquem perveniunt, veluti ex legato, in hæreditate non comprehendi = ex hac consideratione dicitur dividi hæreditatem, et restitui toto tit. famil. hercisc. et ad Trebel. — Diffinitur hæreditas à Cicerone. 8

14. Rectè diffinitur hæreditas à Cti: successio in universum Ius, quod defunctus habuit. Verb. successio non denotat Ius succedendi, nam prius quam adierit hæres, habet Ius succedendi, et non habet hæreditatem. Nec significat actum succedendi, nam antequam aditionis actus interveniat hæreditas est, et per eum actum potius hæreditas extinguitur, quam inducitur. Verb. successio demonstrat personam illam fictam, quæ defuncti locum obtinet, eiusque representatur in universa Iura succedit, et omnia, quæ Iuris sunt ei, ultro adquiruntur. l. 13. § 2. ad Aquil. l. 31. §. 1. ff. de her. inst. — Diffinitur hæreditas.

15. Unde cum verb. hæreditas dominum significat, hæres dominum denotat. §. ult. inst. de her. qual.

16. Et cum hærede adeunte, hæreditas transfundat id omne, quod antea fuit hæreditatis, cessat per aditionem fictio, et proprium hæredis patrimonium efficitur; neque post aditionem appellatur hæreditas, nisi impropriè, et habito respectu ad id, quod antea fuit, ut in tit. de hæreditate vel actione vendita. Unde ne hæreditatis fictione evacuata, retroque sublata, res nullius fuisse appareat, necessaria fuit alia fictio, quæ tempus aditionis instanti mortis coniungeret, et fingat à tempore mortis successisse, defunctum representasse. Hæres, et hæreditas unius personæ vice finguntur, licet duas appellationes habeant l. 22. de usuc. sed non simul, immo diversis temporibus; et quando fingitur hæredem dominum extitisse à morte testatoris, altera fictio hæreditatis iacentis retro subtrahitur, ne duo domini darentur simul. — l. 22. de usucap.

17. Quod adeo est verum, ut medio tempore post mortem, et ante aditionem servus, vel liber bona fide possessor, hæreditati, vel hæredi futuro recte stipulatur, dummodo nomine appellativo hæredis concepta sit stipulatio, quæ retro ab instanti mortis in dominio hæredis fuisse iudicatur, quod si nominatim Titio hæredi futuro stipuletur, non valet stipulatio, quia est facta ut extraneo, et Titius potest contingere ut non sit hæres, et sic à princi- — l. 28. § ult. l. 35. ff. stip. serv. — l. 16. ff. stip. serv. l. 18. ff. eod.

gio non consistit. Unde si hæreditarius Servus existimans dominum vivere, ei stipuletur, non valet stipulatio, quia licet hæreditas defuncti repræsentet, et eius vice fungatur, non est eadem persona, neque potest eadem esse, quæ repræsentat, et qua per eam repræsentatur. ideo si servus domino capto ab hostibus nominatim stipuletur, et dominus apud hostes decedat, inutilis est stipulatio, quia per legem Corneliam toto illo tempore inducitur hæreditas iacens. [illegible]

tt. 41. v. f. si [illegible]

Controversum fuit olim inter prudentes, cuius personam hæreditas repræsentaret, defuncti, an hæredis? et obtinuit Iuliani sententia, personam defuncti repræsentare. Probatur 1° non continuat dominium defuncti, non hæredis, in quo dominium adhuc non esse cœpit, non potest continuare. ergo repræsentat defunctum. Probatur 2° persona defuncti fuit certa, hæredis vero incerta, et nulla, cum incertum sit, quis futurus sit hæres, an scriptus, an legitimus, et est contingens, ut nemo existat. Unde qui post funus testatoris, post eius mortem aliquid impendit, cum defuncto, non cum hærede contraxisse videtur. L. 1. de religiosis. 18.

L. 1. de religiosis – cum L. 3. §. 6. de neg. gest. n. 20.

Inde ut servus hæreditarius hæres instituatur, vel legatum accipiat, non mutuat capacitatem ab hærede, sed à [illegible] quia defuncti, hæreditatis persona civilis exspectatur; ad consistentiam legati, servi naturalis persona inspicitur. Hac ratione posthumus alienus hæres institui non poterat, ut incerta, vel nulla persona, servus tamen illius hæres institui poterat, qui cum de commodo illius agatur pro nato habetur. L. 26. de statu hom. naturalem autem, et certam personam à se ipso sortiebatur. Sic quamvis hæreditas institui non potest, servus accipit capacitatem civilem ab ea, et naturalem ipse habet, et sic potest institui. ita explicatur implicata mens Cti in L. eius. 64. de hæred. inst. qui debet intelligi de posthumo alieno, non de suo, non suus, vivente testatore, neque servos, neque bona habebat. 19.

* noviter intelligitur tex. in L. eius 64. de hæred. inst.

Obstat. L. 3. §. hæc. 6. de neg. gest. Ubi si post mortem, et ante aditam hæreditatem gessit quis negotium defuncti, habet hoc iudicium negotiorum gestorum, æquitate prætoria, quia neque defuncti, neque hæredis negotium gessisse videtur: igitur hæreditas neque defuncti, neque hæredis personam sustinet; neque postea hæres adeundo retrofingitur dominus à morte testatoris. 20.

L. 3. §. 6. de neg. gest. cum d. L. 1. de relig. n. 18.

Respondetur hæc verba Prætoris de casu vero, et naturali esse intelligenda, non vero attentis fictionibus; Prætor fictiones Iuris Civilis non attendit; præsertim cum hæc actio favore absentium introducta sit, et hæreditas, cum intellectualis sit, et ficta, nec præsens, nec absens potest esse. 21.

22. Obst. l. novatio. 24. de Novationib. Ubi si conditio stipulationis a.......... extiterit iacente haereditate, transit stipulatio ad haerede, cuius personam interim haereditas sustinet. R. q. haereditas iacens haeredis personam sustinet, id est partes haeredis postea adituri agit, et in repraesentando defuncto, et domi rerum continuando haeredis vices gerit, et personam supplet. etiam sicut haeres usucapit diutina possessione, ita haereditas. R. Acurs. relation cuius non ad promissores referri. — L. 24. de novationib.

9

23. Cum haereditas iacens non haerede repraesentet, inde evenit, ut servi haereditarij in causa haeredis possint torqueri, cum nondum dominus sit; etiam poterunt torqueri si mortis testatoris haeres reus accusetur. l. 6. §. [illegible] — [illegible]

24. [illegible]

25. Ex sup. colligitur haereditatem ex die relinqui non posse, q.a cum haeres non possit à testatoris morte dominus retrofingi, q. tempus non retrotrahitur. Sic intelligitur L. 9. §. 14. de her. inst. Ubi dicit testator: Stichus liber esto, et ex postea die liber erit haeres esto, simul ei competet libertas, et haereditas, sic detrahitur verb. postea, q. esse stiffsibile, ut cedat libertas ante aditionem — L. 9. §. 14. de her. inst.

26. Hac rone valet haereditas sub conditione, q.a ea adveniente, pura institutio iudicatur; institutio facta, adiecto die incerto, valet, q.a dies incertus pro conditione habetur. l. 75. [illegible]

27. Haereditas ad diem relinqui non potest, q.a qui semel est haeres, defuncti personam induit, quam exuere non potest. Libertas vero ex die relinqui potest, q.a in ea nulla est repraesentatio defuncti. [illegible]

28. Obst. ex l. 3. §. 1. de her. inst. Ubi si servo relinquatur libertas ex die, et haereditas pure, non antea haeres fiet, quam dies libertatis advenerit: q. haereditas recipit diem. R. tacite diem recipere, licet non expresse, nam multa expressa nocent etc. Sed stra. libertas non potest retrotrahi: q. neq haereditas, cum ea committitur. R. q. à testatore cencetur haeres institutus, ut si tempus incertum expressum esset, puta si dixisset testator; cum liber erit, vel capax erit haeres esto — [illegible] — L. 3. §. 1. l. 9. §. ult. de her. inst. L. 9. §. 15. 16. eod. §. [illegible]

29. Unde in maioratib. et primogenijs primus successor à testatore institutus iure directo, caeteri post eius mortem iure obliquo, et fideicommissario succedunt

Cap. 2 –

Hæreditatis fictionem ad ea tantum, quæ Iuris sunt pertinere, nec in facti rebus versari ==

† stipulatio contracta sub conditione, hac existente iacente hæredit. committitur L. 24. de nov. in § 1.

Cum hæreditas Iuris intellectum sine corpore habeat, inde personæ vi- 1.
cem sustinet in his, quæ Iuris sunt, ideo definitur: successio in univer-
sum Ius. in universo quod facti L. 62. de reg. jur. [illegible]

Vnde infertur iacente hæreditate valere stipulationem, et fideiussores, 2.
qui accesserunt teneri; †nam ab hostibus recte possunt accedere fideiusso-

L. 5. in prin. Vt legatorum. res, sed interim non tenentur. L. 5. Vt legator.

L. si gradio. 15. de in diem addictione. Obst. sic singulariter. quoties aliquid venditur sub pacto addictionis in 3.
diem, nisi intra certum tempus melior conditio fuerit allata, idest
alius tulerit meliorem solutionem, vel utiliorem, vt resolvatur emptio,
quæ sub conditione resolvi videtur. L. 1. et tot. tit. de in die addict: sed
si aliquid sit venditum sub pacto addictionis in diem, et ante diem condi-
tionis venditor mortuus sit, et hæreditate iacente alius meliorem
conditionem attulerit, emptio non resolvitur, quia non intelligitur melior
conditio vbi venditor non existit: igitur hæreditas in rebus Iuris personam non
habet. Sed si intra diem addictionis hæres existat, melior conditio potest
afferri.

R. non resolvi priorem emptionem ex eo, quod alius meliorem conditionem attu- 4.
lerit, sed necessario requiritur, vt emptori (venditori) placeat, cui liberum est melio-
rem conditionem allatam non admittere, nec a prima recedere L. 9. de in die
addict, et meliori conditione oblata, debet prior emptor certior fie-
ri, vt possit eandem conditionem offerre, et rem sibi habere. L. 7. et 8.
eod. Quæ cum facti sint, ad hæreditatis personam non pertinent, qua
ratione notat Cuius illis verbis: quia melior conditio allata, quæ domino pla-
ceat, intelligi non potest

Vnde evenit, vt si aliquid sit sub pœna promissum si intra certum diem 5.
non solvatur, et iacente hæreditate, dies advenerit committitur pœna.
L. 77. de V. O. quod [illegible] sed dies [illegible] advenerit committitur L. 9.9. [illegible] leg. [illegible]

L. debitor. 13. de neg. gest. Unde in L. 13. de neg. gest. creditor defuncti, iacentis hæreditatis nego- 6.
cia administrabat, et ex venditione rei hæreditariæ centum redegit, non
habebit periculum, si pereant, si iusta causa custodiendæ pecuniæ ha-
buit, et sic poterit ab hærede petere quinquaginta, quæ ei defunctus debe-
bat, et decem, quæ in negotiis impendit; sed si iusta causa pecunia

reponendae cessaverit, quinquaginta sibi debita petere non poterit, nam ipsius damno pecunia perit, cum ei imputari poterat cur non sit. et aliis creditoribus solvit.

7\. Difficile est quod ait Ctus, quod si iustam causam non habuerit custodiendae pecuniae, decem tamen, quae in eius negotia impendit, retinebit, quod videtur absurdum, nam aut debet detrahere etiam quinquaginta, quae ei debebat defunctus, vel nihil, unde infert Fab. in rat. unum decemautem esse Triboniani. Sed Rº non detrahere quinquaginta, quia ei imputatur cur ea antea non detraxisset, sed nulla potest ei culpa tribui, ex eo, quod non satisfecerit ei obligationi, quae ex eadem gestione actu resultabat. 10

8\. Rº nam compromissum morte unius dissolvitur: quod non potest poena committi iacente haereditate, cum unus decessisset. Non obst. L. 27. §. 1. de neg. gest. Rº ind. L. 13. sententiam ab arbitro ante mortem compromittentis pronunciatam fuisse ut ex compositione poena commissa peteretur: ex compromisso ...

9\. Superiori doctrina n. 5. obst. L. 9. §. 1. de usuris. Ubi stipulatae fuerunt legitimae usurae eo in casu, quo minores ad diem non solvant, et non committitur stipulatio, si dies adveniat iacente haereditate. Rº in hoc tex. non post mortem promissoris, ut ind. L. 77. sed post mortem stipulatoris, et cum tunc nemo sit, cui possit solvi, inculpata est mora. L. 17. §. 3. de usur. L. 9. §. 1. de usur. cum L. 77. de V. O. et L. fi. de nautico foenore.

10\. Unde infertur quod si interpellatio est necessaria ad committendam moram, haereditas non ex tali mora tenetur L. 5. §. 20. Ut in posses. legator. tempus iacentis haereditatis in interpellatione sex mensium non computatur, sed de medio subducendum, cum interpellatio, quae facti est in haereditate non habeat locum. Nec obst. L. 1. §. non. 1. eod. Ubi Praetoris edicto si non caveatur legatariis, legatorum in die, vel conditionalium, nomine, mittuntur in possessionem rerum haereditariarum custodiae causa, legatariis nulla haeredis iniuria, cum pignore tantum, non proprie dominio possideant. L. 1. §. 1. Ut in posses. legat.

11\. Obst. inter se tex. in L. 4. de divers. et temp. praes. et L. 25. de stipul. servor. in illo si servus stipuletur fideiussores continuo dies satisdationis cedit; in hoc cedit adita haereditate. Rº quod ind. L. 4. adiecti fuerunt fideiussores ad tempus conventione contrahentium, et erit iniquissimum ex conventione actum obligationes perimere; at vº ind. L. 25. ad tempus dispositione iuris, quia, quia interpositi iacente haereditate L. 4. de divers. et temp. praescr. cum L. 25. de stipul. servor.

fuerunt fideiussores super causa obligationis Prætoriæ. l. 1. §. 14. Ut legator. nom. cav. quo in casu non cedit dies obligationis donec possit agi. Obst. l. 5. Ut legator. causa cav. R. n. 2.

in lege 26. ff. de stip. serv. duplex [illegible] difficultas. 1a. q. [illegible] hæreditate iacente [illegible] [illegible] l. 16. §. [illegible]

12. Servus, hæreditati iacenti non potest usufructum stipulari, cum is in utendo, et fruendo, id est in aliquo facto consistat. l. un. q. do dies legator. ususfr. ced. hæreditas personam non habet, quæ possit uti, frui, q. in facto consistit, et nec suggendi potest l. 26. de stipul. serv. at vero servo hæreditario recte legatur ususfruct. q. non illico cedit dies legati, sed statim ac adita est hæreditas; dummodo hæreditas, in qua servus continetur, ante legati cessionem adeatur, ut ususfruct. hæredi adquiri valeat. Unde, ut est in l. 16. §. 1. q. do dies leg. ced. si testator stichum legaverit, et postea morte iacente hæreditate, in alio tto. legatus sit eidem servo ususfruct. et antequam ex 1o. tto. adiretur hæreditas, ex 2o. adita fuit, dies ususfruct. legati non cedit donec adeatur ex 1o. tto, et sic pertinet ad legatarium.

l. 16. §. 1. q. do dies leg. cedat.

l. 26. de stipul. serv.

Nec servus hæreditarius potest stipulari sub conditione ususfructum, q. ex parte vires accipit stipulatio, d. l. 26. de stip. serv. Cuj. 16. q. q. Pauli. in l. 5. de servit. leg. In legatis ut expectatur dies cessionis.

13. Unde evenit qd hæreditas non possidet, q. possessio tota in facto consistit. Nec obst. q. per coloni mortem non interrumpitur possessio. l. 25. §. 1. l. 40. §. 1. de adq. posses: q. hæreditas iacens coloni continuat possessionem. R. q. animus dni retinet possessionem l. 3. §. 8. eod.

l. 88. de adq. hær.

14. Nec obst. l. 88. de adq. hær. cuius possessio. qualisqualis fuit in hæreditate, q. illis verbis toties utuntur prudentes, quoties significare volunt res, quæ cum non sit, pene tamen est. l. fi. de inoff. tto.

l. 30. ex quib. caus. mai.

15. Obst. l. 30. ex quib. caus. mai: q. possessio adimpletur hæreditate iacente. R. ibi possessio pro usucapione accipitur, ut in l. 19. eod.

Servus hæreditarius ex causa dni recte continuat usucapionem, sed non incipit; ex causa peculiari potest eam incoare iure singulari.

16. Sed obst: q. hæreditas iacens usucapit: q. possidet. R. q. non usucapit iure communi l. 15. l. fi. §. ult. de usuc. l. 1. §. Scævola. si is, qui tto. est. sed tamen, q. frequens est casus mortis, iure singulari receptum est, ut usucapiat, sine possessione l. 44. §. nondum. de usucap.

l. fi. §. ult. de usuc.

Sic intelligitur l. 15. de usuc. ibi: ideo q in successorib. locum non habere usucapionem, qd intelligitur iure communi, non vero iure singulari. Dr. Garcia. et sic non est necesse, ut auferatur non.

17. Similiter, iacente hæreditate, ex causa peculiari res per servos apprehensa, iure singulari potest usucapi. l. ult. §. fi. de usuc. est intelligenda, qd non incipit usucapio, nisi tempore aditæ hæreditatis, attenta stricta iuris ratione, non vero iure singulari, quo attento recte res peculiaris incoatur usucapio iacente hæreditate. d. l. 44. §. 7. de usuc. [illegible]

11

18. in Gallia, Italia, et alijs Provincijs possessio, non minus quam dominium in quemlibet hæredem continuetur, quod etiam est in Castella in possessione civili, et naturali rerum maioratus, vel primogenij. Sed dicendum est, quod effectus tam civilis, quam naturalis possessionis, cum Iuris sint, transferuntur per Legem.

19. Unde infertur hæreditati furtum fieri non posse, quia non possidet. L. 1. §. Scævola. si is qui testamento etc. et quamvis fiat furtum rei, usus, vel possessionis, numquam tamen fit sine interventione possessionis. nec potest fieri furtum, quin sit aliquis, qui possideat — Tutior videtur opinio Rebellij tom. 7. opusc. cap. 2. n. 16. hæreditati non fieri furtum, quod nequit esse invita-

20. Obst. L. 40. §. ult. de petit. hær: quod rei hæreditariæ fit furtum, nec potest dici rem furatam fuisse post aditam hæreditatem, nam non veniret actio furti in petitione hæreditatis. — L. 40. §. fi. de petit. hær. L. 30. ad falc.

21. R. hoc deberi intelligi tris habilis, puta quod furtum fit, si res hæreditaria sit pignorata, commodata, vel si ususfructus alienus sit. L. 68. cum segq. de furt.

22. Obst. L. 35. de usucap. Ubi ususfructus legatus fuit cuidam, et loquitur textus, quod de tempore ante aditam hæreditatem, et datur actio furti fructuario. — L. 35. de usucap.
R. quod hæc verba sunt intelligenda, non de 1.° casu, sed de alio, scilicet post aditam hæreditatem, quo cum iam cessit dies legati, potest fructuarius furti agere.

23. Vel dominium, vel possessio tantum sufficit ad furti actionem producendam. L. 17. §. signis. de præscrip. verb. L. 80. §. fi. de furt. = L. 41. [illegible] = L. 43. [illegible]

24. Sed. L. 66. §. 1. de furt. si dominus rem sibi surreptam legaverit, et post cessionem legati, fur eam contrectaverit legatario competit furti actio, sed hoc ex 2.a contrectatione. [illegible] — L. 66. §. 1. de furt. [illegible]

25. Ex his sequitur, hæreditati furtum fieri posse, quamvis non possideat, et furti actio ei adquiritur, sicut cæteræ actiones ratione dominij. L. 43. ad §. Aquil. sicq si is, qui testamento liber esse iussus est surripiat aliquid iacenti hæreditati furti tenetur L. 1. §. si is qui etc. Et in L. 52. §. fin. de furt. si statuliber iacente hæreditate surripiat, datur furti actio hæredi.

26. Obst. L. 27. §. fi. cum trib. LL. seqq. de furt. Ubi si hæreditariæ tabulæ sint subtractæ datur actio furti, ut infertur ex d. L. 29. hoc amplius. Notandum — L. 27. §. fi. cum trib. de furt. V.e n. 31.

27. olim fuisse quandam opinionem, quæ indicabat hæreditati furtum fieri, sed obtinuit Scævolæ, et Trebatij sententia non fieri, quod intelligitur sine limitatione L. 68. de furt. [illegible]

Hispondi l. 41. ... d. 43. [illegible]

Sed si is, cui res subtrahitur, aliquando illam possederit, et nunc etiam possi- 28
(nisi ablatam fuisset)
dere posset, sufficit, ut furti actio nascatur [illegible] +
Unde apparet hæreditati furtum non fieri, quia neque possessionem habuit, neque 29.
habere potest. Nec obstat L. 1. §. 1. si is qui test. quia ibi datur actio furti æqui-
tate prætoria, ne servus spe libertatis audacior fieret et quia nulla actio
contra eum Jure Civili competeret [illegible]

L. 52. §. fi. de furtis.

Obst. l. 52. §. fi. de furt: quod iacenti hæreditati fit furtum. Resp. quod statuliber, 30.
vel res sub conditione legata, non subtrahuntur post mortem testatoris, sed
post factum test. vivente testatore, et sic datur hæc actio furti hæredi,
sicut cæteræ actiones.

Non obst. L. 27. cum segg. de furt. quia non intelliguntur tabulæ deletæ, quæ 31.
erant in hæreditate iacente, sed hæreditariæ tabulæ, hoc est ex qui-
bus ipsa hæreditas defertur, veluti test. aut codicilli, sic tabulas dotis
dotales tabulas appellamus, et hoc fuit vivente testatore, et sic omnes
hæ actiones dantur hæredi. [illegible] +
Nam si hæ tabulæ, iacente hæreditate fuissent subtractæ daretur actio de 32.
dolo. L. 35. de dolo, non vero furti L. 62. [illegible]
[illegible]
Nec [illegible] 33.
[illegible]

[illegible marginal note] … l. 41. ad aquil.

Cap. 3.

De casibus, in quibus vel fictio hæreditatis non inducitur, vel semel inducta evanescit.

Cum hæc fictio ex necessitate introducta sit, in omnibus casibus, in quibus non 1.
requiratur ad defunctum repræsentandum, non inducitur: similiter si à prin-
cipio fuerit necessaria, et postea desinat esse, evanescit. Sed si non fuerit
persona defuncti, quæ debeat repræsentari; vel hæres nullus extiterit
sit, cuius vices hæreditas gerat, vel non inducitur fictio, vel inducta evane-
scit.
Unde infertur viventis non dari hæreditatem. 2.

L. 91. §. 6. de leg. 1.

Obst. L. 91. §. penul. de leg. 1. Ubi legatum servo legato relictum, cessit vivo eo 3.
testatore, qui servum legaverat, adquiritur confestim hæreditati. Resp. Cuiac.
non legendum esse vivo eo, sed mortuo eo, nam ibi hæreditas sumitur pro spe
futuræ hæreditatis, vel pro hæreditate in spe [illegible]
Resp. ibi intelligi hæreditatem, non habito respectu ad tempus præsens, sed 4.
ad tempus futurum; ad hoc adverte, quod si servus non sit legatus per vin-
dicationem, et iacente hæreditate huius testatoris, cesserit dies legati

+ Nota legatum ab ipso relictum [illegible] à morte, sed ab aditione [illegible] l. 69. de leg. 1.

2.

2.º tit. q. tunc illud legatum adquiritur hæreditati, non vero legatario servi;
si vero servus fuisset legatus per vindicationem, à morte testatoris legatarius
dominus intelligitur; ita ut hæreditati, et per eam ipso iure legatario adquiritur legatum, vel l. 38. de leg. 2. legatario postea servi legatum agnoscenti restituendum est, q.a ad eum retro pertinuisse videtur. His suppositis, dubitat Ctus ind. l. 91. an legatum servo relictum adquireretur legatario servi,
an hæreditati, et hæredi, et sic recte decidit adquiri hæreditati futuro.

5. 2.º infertur in suis hæredibus fictionem hæreditatis locum non habere, q.a per
suitatis vinculum, filius quodammodo, vivente Patre, dominus existimatur, cum ambo una censeantur persona l. 26. de furt., et dominium nunquam
interrumpitur, sed continuatur; et filius morte Parentis liberam administrationem consequitur, non hæreditatem; [l. 11. de lib. et post. l. 7. ff. de bon. damnat.] in extraneis hæredibus duo tempora considerantur delata, et adquisita hæreditatis, in necessarijs tantum idem
tempus est delata, et adquisita; necesse est, ut adeo deferatur hæreditas,
qui vivo testatore eam habuisse videri non possunt, cum essent servi [hæreditas nec delata nec adquisita].

6. Obst. l. 41. de reb. credit. Ubi Stichus post mortem dñi, à quo liber, et hæres scriptus erat, ignorans dominum obijsse pecunias credidit, et sibi dari stipulatus fuerit, hæreditati per illam stipulationem adquirit, q.a licet sit liber, bona fide servit: q.º in necessarijs hæredibus datur hæreditas iacens, aliter sibi adquireret. l. 41. de reb. credit.

7. Rº. ind. l. 41. non iacere hæreditatem per parte hæreditatis Stichi, sed per parte cæterorum cohæredum, qui nondum adierant hæreditatem.

8 Nota q. licet aditionem unius hæredis totum tm confirmet [efficacem] l. 25. de manumiss. test., hæreditas non extinguitur, nisi pro parte adeuntis. Nota etiam
ex d. l. 41. q. non requiritur, ut homo liber alij [+ libere ignoranti] possit adquirere ex rebus
eius, vel ex operis suis, ut ab eo possideatur, sed sufficere, ut ei bona fide serviat; cum Stichus nec ab hæreditate poterat possideri, nec ab hæredibus possideatur, non ut Fab. et alij voluerunt, q.a ficte intelligitur possideri, cum in possessione non habeat locum fictio.

9. Unde si servo legetur libertas in testo, ex iacente hæreditate, fundus servo legatus non sibi adquiritur, sed hæreditati et eorum hæredi, q.a libertas cedit ab adita hæreditate. Secus si necessarius sit hæres, et post mortem dñi servo aliquid legetur [aliquis, vel suus] q.a à morte testatoris valet libertas, cum hæres ipso iure existat, et sibi adquirit l. 8. §. 1. de leg. 1. [alter non datur hæreditas iacens.]

10. Ad explicationem l. 91. §. 1. de leg. 1. et l. 86. de cond. et demon. nota legatum ser-

L. 91. §. 1. de leg. 1. L. 86. de cond. et demonstr.

vo proprio cum libertate relictum, non à morte testatoris, sed ab adita hæreditate cedere; nam cum libertas non adquiratur, nisi aditione hæreditatis, si antea cederet dies legati, non servo, sed hæreditati adquireretur legatum.

Nota 2. requiri, ut dies legati, et libertatis simul cedant, vel libertas an- 11.
tecedat, graveturque legatum; nam si hoc prius cesserit esset invalidum. Unde si legatum relinquatur servo purè, ~~[illegible]~~ libertas sub conditione, non valet legatum, nisi conditio talis sit, quæ ante aditam hæreditatem impleri possit L. L. 91. §. 1. de leg. 1. L. 86. de cond. et demonstr. Si vero sit suus hæres, aut necessarius, et servo relinquatur legatum purè, et libertas sub conditione, inutile est legatum, quia cedit ante conditionem, et sic inutiliter.

Nota ad [illegible] conditionis non [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

L. 13. de opt. leg.

Unde explicatur L. 13. de optione leg. et nota legatum optionis esse legatum 12.
conditionale, et sic servus mihi legetur, ut optem, et Sticho testator aliquid legaverit, non videbatur (quod si nullus alius servus superesset, quam Stichus, quod legatum valebit) quia legatum cedit ab adita hæreditate, et conditio optionis, scilicet si legatarius elegerit, non possit evenire, nisi adita hæreditate, 13.
cum ante nulla sit optio.

Hoc non obstante, decidit Consultus legatario servi adquiri legatum servo relictum, ratio est, quia hoc legatum desiit esse optionis, cum familia ad unum servum pervenisset, et sic cum cedat ab adita hæreditate ambo legata, nec [illegible] unum, quam aliud, nil mirum, quod valeant. nec obstat regula Catoniana, quia ad legata, quæ non cedunt a morte testatoris, non pertinet.

Unde [illegible] ubicunque datur continuatio dominii vel possessionis, non datur hæreditas ia- 14.
cens; et sic si filius instituatur parente in castrensi peculio, fictio hæreditatis locum non habet, cum dominium continuetur. L. 1. §. 22. de collat. licet succedat ut hæres, non ut pater; ideo in successione primogeniis vel maioratus non datur hæreditas iacens, quia ~~[illegible]~~ possessio ab ultimo possessore in sequentem successorem continuatur. Vide cap. 2. n. 18.

Unde fluit, ut quoties nulla superest spes habendi hæredis, desinat 15.
hæreditas esse; nam hæreditas solum inducta erat ad faciendum hæredem, et in eum dominium transferendum. Et abscissa omni spe habendi hæredis tam civilis, quam honorarii, transeat in bona vacantia, et ad fiscum perveniat. L. [illegible] quotiens [illegible] leg. [illegible]

Hæc bona populo olim deferebantur, tanquam omnium parenti deficien- 16.
tibus hæredibus testamentariis, et legitimis, sed cum postea lege regia populus ius suum in principem transtulit, ea omnia, quæ populo competebant

Principi congerere cœperunt; nam populi erat leges ferre, postea Principis; Populus olim creabat Magistratus; indicebat bella; apud eum fiebat adrogatio; nunc his omnibus gaudet Princeps, et bonis vacantibus l. 1. [illegible] edic. 13

17. Non solum cognati, sed vir, et vxor in bonis defuncti fisco praferuntur l. 1. C. unde vir et uxor.

18. Obst. l. 10. C. de inoff. test.º Ubi bona Quintiniani ad fiscum pervenirunt, qui cum hæredibus decessit et cum filio, qui de inoff.º agebat: q.º licet sit filius bona ad fiscum, vt vacantia pervenirunt — l. si hæredes. 10. C. de inoff.º test.º

19. R.º hæredes Quintiniani sine hæredibus decessisse, et sic bona Quintini vt pote vaccantia ad fiscum pervenisse, et sic fiscus tenetur querela de inofficioso [illegible] l. 6. [illegible] — R.et Accurs. ibi bona vt pote vaccantia intelligunt q.ª à fisco vacari intelligebant, et ea vaccantia esse credebat —

20. Nota q.º fiscus ex delicto bona publicata vindicans, vel ab indigno auferens, vel vt vacantia occupans, non est hæres, sed q.ª successor oneribus, et obligationibus, quibus is, cui successit tenebatur, intra vires patrimonij; et si defunctus test.i factionem habuit legata, fideicomissa, et libertates præstat. l. 96. §. 1. de leg. 1. l. 9. ad Silan. q.º non solum observatur q.º hæres adijt hæreditatem, sed q.º bona vacantia à fisco occupantur. l. 96. §. 1. [illegible] leg. 1.º

21. Nec obst. huic sent.ª l. 50. de manumis. test.º et l. 4. §. 17. de fideic. libert. q.ª ex rescripto Imp. Marci Antonini, vt libertates valerent, bona ijs addicebantur, quibus libertates in test.º relicta erant, et sic quoties fiscus bona occupat, non est locus rescripto D. Marci, nam alia via libertates possunt conservari, non est necessaria bonorum addictio. et ind. l. 4. ait Caius: sive iaceant bona, fisco aspernente, sive agnoverit constitutionem locum habere, q.ª constitutio duas partes comprehendit, alteram quæ bonorum addictionem permittit, aliam quæ, fisco agnoscente, libertates sine addictione conservat. Ubi inquit Cuius: si caducis legionibus legendum est cum Cuiac. caducis legibus, vel si, quæ duci legioni. — l. 50. de manumis. test.º l. 4. §. 17. de fideic. libert.

cap. 4.m —

Hæreditatem pro parte dari non posse, et qua iuris ratione id effectum sit ad l. 1. et 2. h. t. — Ad l. 1. et 2. h. t.

1. Cur hæres suus non potest partem hæreditatis adire, et partem repudiare —

Nota q̄d scripsit Cov. ind. l. 1. q̄d qui totam hæreditatem adire potest, pro 2.
parte eam scindendo adire n̄ potest. q̄a olim aliqui hæredes ex asse
scripti, partem tantum adquirere valebant. Veluti orbus si vir esset 25. si
mulier 20. etatis anno impleto, dimidiæ tantum partis hæreditatis, vel le-
gati, capax erat. Coniux ex testam.to coniugis decimam tantum partem cape-
re poterat; sic intelligitur l. 6. de vulg. Etiam l. Voconia mulieres ultra
quadrantem capere n̄ poterant.

Coniux ex testam.to coniugis decimam partem proprietatis habere poterat tantum, et tertiam usufructus; id circo lex Julia dicitur decimaria. Ulp. in frag. de decimis.

Ratio quare hæreditas p parte adiri n̄ potest, est q̄a hæreditas est indi- 3.
vidua, et persona ficta hæreditatis, quæ defunctum representat, scindi n̄
potest, sicuti pars hominis n̄ est homo.

Nec obst. q̄d si plures instituantur hæredes, q̄d dividetur hæreditas ipso iure 4.
portionibus hæreditarijs; q̄a si hæreditas consideratur, ut corpus fictum, et in-
tellectuale, est individua; si ut constans rebus hæreditarijs, dividi potest
in singulis tamen hæredibus ~~tot~~ hæreditas manet integra in abstra 5.
cto, et quoad sui naturam, et essentiam permanet.

Et licet hæredes adeant hæreditatem, n̄ extinguitur representatio, cum integra te- 6.
statoris persona à singulis p suis partibus repræsentetur; et omnes hæredes
n̄ plures, sed unicam defuncti personam repræsentant; sicut licet plura
specula plures referant unius hominis imagines, hæ unam tantum personam
designant. Unde evenit, ut si unus hæres sit institutus ex fundo Corne-
liano, alter ex Semproniano, reducitur ad partes hæreditas, ac si totaliter
fundorum mentio facta fuisset, q̄a imago defuncti n̄ in fundi par-
tibus, sed in hæreditarijs repræsentatur.

Quod si hæres posset p parte adire, individuam personam scinderet; et ean- 7.
dem dispositionem p parte adiret, et p parte repudiaret.

Obst: q̄d si quis ex pluribus partibus scriptus sit hæres, puta ex semisse, est scri- 8.
ptus ex pluribus partibus: sed quælibet pars repræsentat defunctum:
q̄ potest p parte adire. Resp. unitatem repræsentationis personæ, ex iu-
dicio defuncti nasci; atque ita quilibet hæredum p sua parte tantum unam
personam defuncti repræsentat, et sic licet hæres ex pluribus partibus scrip-
tus sit unam imaginem defuncti repræsentat

Unde cum hæreditas ficta quandam defuncti personam repræsentet, et in- 9.
tellectuale corpus faciat unitis corporibus, qui adijt partem, totam hære-
ditatem agnoscit. Cui rei hæreditaria possessione nacta est, n̄ aliarum
rerum possessor constituitur

10. Unde cum defuncti repraesentatio individua sit, haeredi aliquam partem adeunti, caeterae omnes etiam invito, et ignoranti accrescunt tacite, jure, quia haereditas non fuit scissa per aditionem haeredum, et cum haeres, qui adiit defunctum repraesentet, caetera partes ei accrescunt, veluti incrementum Latenti, propter haereditatis individuitatem, et unitatem repraesentationis, ne pro parte defunctum repraesentet, pro parte non.

11. Unde apparet Jus accrescendi in haereditatibus, non ex voluntate testatoris, sed ex necessitate Legis procedere. in testamento militis, in quo illius tantum attenditur voluntas, et scrupulositate Juris civilis neglecta, Jus gentium observatur, cessat Jus accrescendi L. 6. de testamento mil., quia tantum judicium militis spectatur quo [illegible] Senatorij [illegible] civile in[illegible] [illegible]

12. Unde inferunt non ideo in haereditatibus habere locum Jus accrescendi, ne testator decederet partim testatus, et partim intestatus; nam in successionibus ab intestato cessat haec ratio, et datur Jus accrescendi. [illegible] De quo si haeres habeat cohaeredem, vel substitutum, non poterit una parte quaesita alia ommittere, licet defunctus nulla parte esset intestatus, cum cohaeredi, vel substituto deberet accrescere.

13. Ex hic fluit, quod haeres ex pluribus partibus scriptus unius aditione, caeteras adquirit, quia [illegible] partibus uni haeredi relictis, datur integra repraesentatio personae defuncti [illegible]

14. Si ex parte haeres pure institutus sit, ex parte sub conditione, nullo ei dato cohaerede, aut substituto; adeundo partem puram, ex asse haeres fit; etiam si partis conditio deficiat, quia illa repraesentatio scindi non poterat, partem transmittit ad haeredes L. 53. h. t. [illegible]

15. Si datus fuisset substitutus, adeundo partem puram, alteram non videtur adire, quod pro alia parte, alius poterat haeres existere; sed si adveniat conditio non indiget illa pars nova aditione, quia non censetur diversa pars a prima; quod si ante adventum conditionis decesserit, illa partem non transmittit ad haeredes; cum portio illa ad haeredes huius haeredis decedentis, per Jus accrescendi, vel ad substitutum ex vulgari substitutione deferenda sit, praevalet Jus substitutionis, ut alias solet, quoties cum Jure accrescendi concurrit [illegible]

16. Non obstat L. 53. h. t. quia est intelligenda in casu, quo datus non fuit cohaeres vel substitutus, et sic transmittit pars, sive adveniat, sive deficiat conditio [illegible] L. 53. de adq. haer.

[illegible]

Nota hanc leg. 53 ad pr. [illegible]

Si sit hæres scriptus ex parte pure, ex parte sub conditione, et cohæredem habeat, si hæc existat, 17.
L. 59. §. 6. de hæred. inst. nova aditione, ei alia pars adquiritur. Cum si conditio deficiat, vel existat post mortem hæredis, illa pars pro qua scriptus erat sub conditione, quæ deffecit, acrescit pro portione ambobus cohæredibus, vel si unus hæres ante conditionem decessisset, eius hæredi. Et sic, ut est in L. 59. §. 6. de hær. inst. hæres à principio ex semisse videtur institutus, cum quolibet eveniente casu semissem debeat habere.

Ex his deducitur individuitatem hæreditatis, et representationis efficere, ut 18.
L. 59. §. Attius 7. de hær. inst. qui partem suam adijt, totam partem sibi delatam adijsse videatur. Unde intelligitur L. 59. §. Attius. 7. de hær. inst. Ubi Attius tres instituit hæredes Titium, Mevium, et Seium ex triente quemlibet, Titius solus adijt, et hæredem Seium instituit, queritur si Seius adijt Titij hæreditatem, an possit repudiare partem Attij

Et decidit non posse, quia pars Attij à Titio adita proprium patrimonium 19.
Titij effecta fuit, et iam non Attij, sed Titij hæreditas est; et si Seius adeat hæreditatem Titij, erit hæres ex semisse quoad hæreditatem Attij, quia si partem suam repudiat, ei acrescit sextans, et Mevio sextans alius, si non repudiet, habebit bessem: .... ex institutione ab Attio, et trientem ex adicatione Titij

In v° quid ergo proponitur, quod si ab Attio Titius, et Seius sint hæredes 20.
instituti tantum, et Titius Seium instituat, si Seius eius hæreditatem adeat, non potest repudiare partem Attij quæ sibi erit, vel iure accrescendi ex ....

Cap. 5.

de dño, et servo in eadem hæreditate institu-
L. 26. et 35. h. t. tis, et de communi plurium dñorum servo hærede nuncupato ad L. 26. L. 35. cum alijs seq. h. titulo.

Quidquid servus adquirit, dño adquirit; ideo si dñus, et servus pro parte sint instituti, si servus iussu dñi adeat, facit etiam dñum hæredem pro parte dñi, quia eam repudiare non possit. d. L. 26. Sed si dñus pro sua parte prius adierit, non est ipso iure hæres pro alia parte relicta servo, vel filio, quia eam adire nuda voluntate non potest, sed requiritur necessario iussus dñi, vel patris, et postea aditio filij, vel servi. L. 36. h. t. 1.

Sed pater, vel dñus habebunt partem servo relictam, vel iure aditionis, vel si non iubeant, per ius adcrescendi. 2.

3. Si Servus sit ex parte hæres institutus, et cohæredi substitutus, si iussu dñi adeat partem hæreditatis, et postea manumissus, delatam sibi ex substitutione adierit, dño adquirit l. 35. §. idem. h. t. et prævalet ius adcrescendi, et sic hæc portio quærit cohæredem, et sic defertur dño. — l. 35. § vero idem h. t. — Ulpianus portio videbatur deferenda iure substitutionis. Rc (intellige) servum fuisse substitutum tanquam hæredem, non tanquam ... et ... habet, ... l. 80. §. 2. h. t.

4. Obst. l. 80. §. 2. h. t. Ubi si servus ex parte purè, et ex parte sub conditione hæres institutus sit, si iubente dño, partem puram agnoverit, et manumissus conditionalem partem adierit, hæc pars liberto adquiritur, non dño. Rc. quia ind. l. 35. pars illa deferebatur Iure adcrescendi, quæ debebat adcrescere cohæredi, et cum dñus sit cohæres non servus, quia ad hunc nulla pars pervenit, inde adquiritur dño; at ind. l. 80. §. 2. pars, qua sub conditione relicta erat, non defertur Iure adcrescendi, sed Iure institutionis, et sic defertur hæredi scripto, non quærit cohæredes, et cum inveniat hæredem scriptum capacem, inde ei adquiritur. +

5. Obst. l. si servus. 82. h. t. Ubi servus potest instituti, cuius dñus hæres institui non potest: quia male in l. 49. §. 1. de hær. inst. Ut servi valeat institutio debet dñus habere testamenti factionem, tempore institutionis, mortis, et aditæ hæreditatis. Rc. ind. l. 82. dñus semper extitisse capax hæredis institutionis, sed quia fuit orbus, licet poterat hæres institui, ex testamento capere non poterat in effectu; et sic si servus remansisset in eius potestate, valeret institutio, sed non in effectu, quia adquireretur fisco ex l. Iulia, et Pap.; et cum servus tempore cessionis, id est aditæ hæreditatis sit liber, sibi adquirit; lex 49. debet intelligi de dño, qui institui non potest; non de eo, qui potest instituti, sed non potest capere. — l. 82. h. t. — l. 49. §. 1. de hær. inst. — filius Senatoris, si libertinam uxorem duxisset nil capiet ex testamento, vel cælebs si intra centum dies à morte testatoris legi non paruerit. — l. 35. §. 1. h. t.

6. Si Pater, vel dñus ex parte sub conditione sit hæres institutus, et filius, vel Servus ex parte purè, et portio pura sit ad Patrem delata, confestim portio conditionalis ad eum pertinet, nec expectatur conditio. Obst. l. 35. §. 1. h. t. Ubi pater non videtur suam portionem quæsisse, si exclusus sit, quia defecit conditio, licet adeat pro parte purè servo relicta

7. Acurs. Rdet non videri adquisisse sibi illam conditionalem portionem Iure institutionis, sed sibi eam adquisivit Iure adcrescendi; sed Cous absolutè loqui videtur; Fab. non solvit nodum, sed scindit non — Placet Acursij Solutio —

R. Patrem fuisse sub conditione potestativa institutum, ut notat 8.
verb: per conditionem sibi datam, nec dari Patri potest conditio, quæ
non sit in eius potestate, cum non dari, sed adscribi dicatur conditio; et
sic licet aditio filij iussu Patris, trahi posset ad partem Patri adscrip-
tam, non tamen potest efficere, ut conditio impleta sit, et prius est, ut
conditio impleatur. D. verba exclusus denotant conditionem adhuc pendere, nam non esset +
Obst. nam portio, sive deficiat, sive existat conditio, debet deferri 9.
ad parentem vel iure substitutionis, vel adcrescendi: ergo l. 33. de
her. inst: est superfluum et conditionem expectare.
R. quod si conditio existat portio ad patrem tanquam coheredem venit 10.
et non censentur legata petita à coherede, excluso rescripto
Severi l. 61. de leg. 2. sed si partem suam ommisisset, ut à legatis li-
beraretur, incideret in edictum si quis omissa causa testamenti l. 25. si quis om.
atque eadem persona est pure, et sub conditione instituta, non expectatur con-
ditio, cum pure scriptus heres pro tota hereditate censeatur l. 11. § quarta ad falcid.
Unde apparet quod si dominus, et servus sint quilibet pro parte scripti hæ- 11.
redes; non semper perinde habetur dominus, ac si ex duabus partibus esset
heres institutus; quod colligitur, nam si portio Patris, vel domini sit legatis
exhausta, et portio filij, vel servi libera, non deducetur falcidia ex por-
tione gravata; sed si portio filij sit exhausta, Patris libera, recte
ex illa falcidiam deducet l. 21. § 1. ad falc. Et dominus, et servus,
vel Pater, et filius duobus heredibus comparantur, et legata non con-
tribuuntur, sed à quolibet præstantur arg. l. 77. ad falcid.
Quod confirmatur ind. l. 21. subtili argumento, quia si mihi legata sint 12.
centum, et servus, ex servo non deducetur falcidia, sed ex pecunia pro
duobus legatis, quia commodius ex ea potest deduci, quam ex servo. l. 5.
in fi. de leg. 2. sed si diversis personis relicta fuerint, ex utraque re fal-
cidia deducetur: atqui si domino decem, et servo eius, servus legatus
sit, ex quolibet legato deducitur falcidia: quod recte infert Ictus ind. l. 21.
dominum, et servum pro diversis heredibus haberi. Nec obst. l. 56. § 4.
ad falc. ideo quod non de Sticho, sed ex decem legatis deducitur falcidia,
quia fideicommissaria libertas relicta servo, præstari à domino deberet,
et sic ipsi videtur servus legatus, cum eius fidei libertas commissa sit.
Si servus plurium heres instituatur, si iussu unius tantum adie- 13.
rit, non adquirit hereditatem pro parte illorum, qui non iusserunt,
nam servus potest iussu unius domini adire, alterius vero repudia-

exclusus, sed admissus pri-
ma per illius existentiam,
secunda per defectum.

l. 56. § Stichum ad falc.

l. 67. Ulp. [illegible]

8. re. Nec obst. qd unica est hæreditas, et qui n potest parte adire, quin tota hæreditate adiisse censeatr. nam inquit Ulp. in l. 68. h.t. hoc ita esse constitutum, ne unius dni festinatione, alterius Ius lædatr: nam servus plurium tot personas servorum sustinet, quot sunt dni. Et pars ab uno dno repudiata per servum, aliis dnis adcrescit l. 90. [illegible]

9. 14. Si servus duorum sit hæres institutus, et iussu unius adeat illi adquirit, et si postea manummittatr, altera parte adeundo sua facit. l. 64. [illegible]

10. 15. Si unus dnus iusserit servo adire hæreditatem, tantum eum facit hæredem e parte dnica, sed, cæteris dnis n iubentib, tacito iure partes huic accrescunt l. 67. h.t. Sed obst. nam si servo communi legatum sit, si alter dnorum ommittat, alteri n accrescere. l. 20. de leg. 2. Cur inter plures dnos unius servi, detr Ius adcrescendi in hæreditate, et non in legato? l. 20. de leg. 2. V. n. 21.

16. Rd. Ius adcrescendi in hæreditatib procedere ex voluntate legis; in

11. legatis vero ex voluntate testatoris, ideo legatarij pars deficiens n potest alteri legatario accrescere, nisi ei solidum legatum relictum sit, ne plus iuris, et commodi legatario præstemus, quam testator voluit. Unde fuit tantum inter re coniunctos, et re, et verbis dari Ius adcrescendi, qa singuli totam rem habebant ab initio, quam concursu dividere debebant. inter eos legatarios est ius accrescendi, inter quos res concursu dividitr – l. 3. de usufr. accresc.

17. Inter verbis coniunctos n datr Ius adcrescendi. l. 3. et penult. de usufr.

12. accresc. nam inter eos tantum datr, qui partes concursu faciunt

18. Unde minus recte censuerunt prisci distinguendo inter verbis coniunctos legatarios, quib res certæ p indiviso relinquuntr, et eos, quib p indiviso partes relinquuntr, ut inter illos n detr Ius accrescendi; et inter hos detr. qd est falsum, nam omnes hi legatarij non concursu partes faciunt: qd n est Ius adcrescendi. Rd. qa si verbalis coniunctio esset sufficiens, in duob casib daretr Ius adcrescendi. l. 34. §. quib. [illegible] leg. 1. [illegible] Verbalis coniunctio n suff[illegible]

19.+ ~~Sed si testator legatarijs partes adscripserit, ut eas coniungeret, ut celerius dicerет, tunc datr Ius adcrescendi,~~ qa testator n adscrip-

13. sit partes, ut eas faceret, sed ut indicaret, quas partes per concursum fieri vellet l. 66. de hær. inst. etiam in specie l. 16. §. ult. de leg. 1. l. 66. de hæred. inst. l. 16. §. fi. de leg. 1.

Si pure [illegible] conferimus ... assignavit testator partes, non ut testator legatariis res separaret, ut demonstraret non unam Titio partem, et alteram posthumis se dare velle, sed singulis viriles, id est aequales; sicque posthumo non nascente Titius habebit totum legatum.

Si ~~legatum~~ servo plurium legatum relinquatur, domini concenti verbis coniuncti, quia quilibet pro ea parte videtur scriptus, pro qua dominus est, et et si servo decem sub conditione praestandi decem relinquatur, quilibet dominus pro portione dominica tenetur. Non obstat L. 40. et L. 59. de leg. 2. nam si duobus servis meis res legetur, si unus partem repudiet, nihilominus mihi adquiritur, quia ambo servi erant re coniuncti. Obstat L. 41. de leg. 2. ubi inter Maevium, et Titium datur ius adcrescendi: sed tantum erant verbis coniuncti: quod obstat. Respondeo quod testator Titio totum fundum legavit, Maevio, et Seio non singulis dimidias, sed unam, eandemque dimidiam, et in illa parte eos coniunxisse videtur. 20. 1.

Quod habent solidum a principio

2.

L. 41. de leg. 2.

Goveanus. Videtur ex illa reali coniunctione Maevii cum Titio, et Seii cum Titio, resultare mutuam coniunctionem realem inter Maevium, et Seium. Goveanus.

3.

Sicque non obstat d. L. 20. de leg. 2. L. 67. h. t. quia cum domini servi censeantur tantum verbis coniuncti, inde inter eos non datur ius adcrescendi; at vero si sint coheredes datur ius acrescendi, quia non attenditur in haereditatibus voluntas testatoris, sed necessitas legis. 21. 4.

L. 1. §. denique 1. et §. 2. de usufr. acresc. cum d. L. 20. de leg. 2.

Obstat diff. tex. in L. 1. §. denique, et §. idem ait. 2. de usufr. acresc. ubi si servo communi ususfructus legatus sit, et unus dominorum suam partem repudiet, haec aliis dominis acrescit: ergo inter dominos datur in legato ius adcrescendi. 22. 5.

A Cuiac. in L. Proculo. 20. de leg. 2. putat. Julianum ind. L. 1. dissensisse ab aliis ICtis

Azuri, et alii ponunt diff. ususfructus, et proprietatis, nam in illo facilius ius adcrescendi admittitur, et sic sufficiet coniunctio legalis. Cuiac. et Fab. ICtos hic dissensisse fatentur, [Vinnio ?]. 23.

Obst. d. L. 20. de leg. 2. L. 44. §. 4. cum L. 56. Alond. et Sem.

Ad solutionem Azuri, et Bart. propugnandam, nota hanc diff. inter legatum ususfructus relictum servo, et inter legatum proprietatis; nam ususfructus non rei, sed personae accrescit, et sic non divisione partium dominorum, sed unitate personae servi attenditur, cui ususfructus relictus est, et sic portio repudiata non accrescit alteri portioni, sed servo, et mediante eo ad alterum dominum transit, non iure adcrescendi, sed iure adquisitionis, et ideo ait ICtus in d. §. 1. non accedere portionem, attentis personis dominorum, sed servi. 24. 6.

7.

Quod adeo verum est, ut si ~~cui unus dominorum repudiet partem servus~~ pars ususfructus deficiat, vel ammittatur, servus manumissus inveniret, ei adquiratur, nec est ut in L. 35. §. idem ideo. h. t. = portio ususfructus etiam solet accrescere ei, qui portionem amisit. L. 33. de usufr. L. 10. de usufr. accr. 25.

Cap. 6.m

De hærede ex parte instituto, et ex parte subtituto, et utrum possit ex una causa adire, ex alia vero repudiare ad l. g. 76. l. 81. h. t.

1. Hæres scriptus, licet habeat substitutum non potest pro parte adire, et pro parte repudiare; neque si ex parte sit sub conditione, nam hac adveniente, aditio prior sufficit.

2. Si ex parte sit hæres institutus, ex parte alteri substitutus, si partem suam adierit, ultra iure adcrescendi suscipere cogitur; sed si antequam portio substituti deferatur, hæres, qui adijt, decedat, ad hæredes eius transmittit, iure acrescendi, non substitutionis vero fr. 5. + l. 53. et 59. 5. t.

3. Obst. l. g. de suis, et legit. et l. 81. h. t. nam in d. l. g. si plures sint hæredes legitimi, et aliqui vel deficiant, vel repudient, horum portiones accrescunt adcuntibus, vel si post aditionem mortui sint, hæredibus eorum. Sed non idem est in instituto hærede cohæredi substituto, huic vero defertur ex substitutione hæreditas, non etiam si decesserit, hærede eius sequitur: quod ettz. l. g. de suis et legit. l. 81. h. t. l. 23. et 45. §. 1. de vulgari.

4. Cd. pr. ex l. 81. h. t. ubi si hæres vivit sibi adquirit substitutionem, si vero decessit, ad hæredes non transferri. etiam pr. ex l. 23. et 45. §. 1. de vulg.

5. Rd. l. g. et l. 81. pertinere ad l. l. Julia, et Papia, quibus ius accrescendi tantum habebat locum inter legitimos hæredes usque ad tertium gradum, in cæteris omnibus prohibitum erat; unde portio substitutionis per ius adcrescendi defferri non potest; nec per ius substitutionis, per quod hæreditas non adita, non potest transmitti ad hæredes. l. 10. de vulg. t. lus fac. 12. obs. 11. — non est epigraphe l. 81. h. t.

6. Obst. substitutio est inducta ad ius accrescendi confirmandum, et leges caducarias excludendas. quod in his casibus ius accrescendi per substitutionem confirmabitur. Rd. non posse, quia substitutio inutiliter defertur, quia non videtur ei datum, qui tempore dandi in rerum natura non est. l. 59. §. si ita. de hær. inst., et sic manet solum ius adcrescendi, quod per has l. l. impeditur. + [illegible]

7. Diversum Rdetur in l. 23. et 45. §. 1. de vulg. (nam non pertinent ad l. l. caducarias) ubi fuerunt instituti 1us 2us 3us et 4us et invicem substituti. 1us adijt, et decessit, 2us repudiavit, hac portio defertur per substitutionem ad 3um et 4um, non ad hæredes 1i quia non possunt iure substitutionis fungi. n. s. neque iure accrescendi, non ob l. l. Jul. et Papia, sed quia extabant 3us et 4us substituti, qui habebant portionem per substitutionem, et hac concurrente cum iure accrescendi, prævalet illa, quod

~ simil. ex lege dispositione

provenit ex voluntate testatoris. l. si. de vulgari.

Ex his intelligitur l. 41. de vulgar. Ubi 1.us et 2.us fuerunt instituti, et 8.
1.o 2.us substitutus, et 2.o 3.us; 2.us antequam adiret, decessit, sive ante
ad portionem 2.i iure substitutionis — mortem huius, sive post, 1.us repudiaverit, 3.us ad utramque portionem
admittitur. Alij putant, 3.um ad portionem 1.i admitti iure accrescen-
di, alij iure substitutionis moti l. 27. de vulg.

Sed verius existimo 1.i succedere 3.um utroque iure, et accrescendi, et 9. 14.
substitutionis, nam partem 2.i consequitur 3.us per substitutionem, de-
ficiente 1.i parte, in qua 2.us substitutus erat, eodem iure, quo ille
habiturus erat, ipse consequi debet; et cohaeres cohaeredi substitutus,
per vulgarem substitutionem venit, cum iure accrescendi coniun-
cta; et iuris accrescendi vim non tollit substitutio, sed potius il-
l. penul. §. 1. de inint. rup. — lius naturam induit, et praefert. d. l. 35. h. t. Sic intelligitur l. penul. 15.
§. 1. de iniust. rup. Ubi posthumus à primo gradu fuit exhaeredatus,
à 2.o praeteritus, si aliquis repudiet, non nocet praeteritio, quia non ad sub-
stitutum devolvatur haereditas, sed ad cohaeredem.

3.us si 2.us haeres non erit ad haereditatem vocatus, cum 2.us si 1.us non fuisset 10.
haeres vocatus fuisset, 1.o etiam substitutus necessario censetur, nam utroque
haerede non existente, conditio substitutionis extitit, totaque ad eum haere-
ditas devolvitur, nec ordo scripturae attenditur, quis fuerit prior substitutus. 16.
Itra haereditas non adita à defuncto non transit ad haeredem. n. 5. q. 3.us non
veniet ad substitutionem 1.i qua haeres 2.i R.o 3.um non succedere 1.o tan-
quam haeredem 2.i sed tanquam 1.o substitutum.

l. 47. de vulgari. — Obst. l. 47. de vulg. Ubi filio haeredi instituto, filia pupillariter substituta 11.
fuit, quae erat exhaeredata; et filiae soror, et mater pupillariter fuerunt
substituti; decessit filia impubes, postea filius impubes, ad huius haeredita-
tem non admittuntur mater, et soror. R.o pupillarem substitutionem ita concipi
si impubes ad haereditatem perveniat, et cum filia decessisset quin adijs-
set haereditatem, ideo substituti non admittuntur ad haereditatem; at
in vulgari tantum exigitur, quod haeres non fuerit; sicque in d. l. 47. evanuit
substitutio filiae facta.

Sed itra nam in pupillari substitutione tacita vulgaris continetur (in 12.
aliquorum sententia). R.o vulgarem expirasse per aditionem filij, et sic 17.
omnes aliae substitutiones ex ea dependentes deficiunt.

Sed quid dicendum est in specie l. 41. de vulg., si 2.us portionem suam adeat, 13.

ca

decedat, si 1us repudiet, vel decedat, 3us ad nihil admittitur; nam 3us censebatur 1o substitutus sub ea conditione si secundus hæres non erit, et sic expirat substitutio, cum 2us hæres extitisset. Quod parenti adquirimus, ad hæredes transeunt. L.18. de R. J. licet aliquando facilius ad hæredes transmittatur, et sic cum 2us suam partem adijsset, partem 1i. ad hæredes transmittit non ad 3um devolvit.

14. Nunc ad L.76. h.t. Ubi 1us fuit institutus ex semisse, 2us ex triente, 3us sub conditione ex sextante, et 1o substitutus; 1us repudiavit, et 3us adijt eius portionem, postea conditio sextantis extitit, et inquit Ctus non requiri novam aditionem; ideo si prius portionem suam adijsset, nam postea ad substitutionem non requiritur aditio; et sic sextans ad 3um tantum defertur, non ad 2um, quia non tanquam iure accrescendi 3o defertur, sed Mevio tanquam agnitus ex [illegible] institutione. L.59. §.5. de hær. inst. — L.76. h.t.

15. in §.1. querit Ctus si 3us suam partem omiserit, an possit ad substitutionem admitti, et ait in illius potestate esse, quam partem velit amittere, vel vindicare: quod est difficile, nam nemo potest partem adquirere, et partem repudiare, cum hæres institutus et cohæredi substitutus habeatur ac si ex una parte purè, ex alia sub conditione fuisset nuncupatus, et ideo portiones committentur, legata contribuuntur. De qua parte hæreditatis repudiata, tota repudiata creditur. — difficil. d. L.76. §.1 h.t.

16. R. Ictus ponere differentiam inter aditionem partis, nam una adita alterius partis aditionem inducit; at vero pars repudiata, alterius partis nondum delatæ aditionem non inducit; nam qui individui corporis partem tetigit, totum tetigisse censetur, et sic pars, quæ postea defertur, per existentiam conditionis primæ aditæ cohæret, quasi nunquam ab ea disiuncta. Diversum est in repudiatione, nam qui malus abstinet à parte individui, non à toto abstinuisse videtur, et sic repudiatio partis ad alteram non extenditur, et per repudiationem portionis ex institutione obvenientis, non potest videri repudiata ex substitutione postea obveniens, cum repudiatio iuris non delati nulla sit. Et sextante repudiato à 3o. accrescet 2o et 3o. nam ius accrescendi etiam parti hæreditatis non aditæ competit, cum portioni accrescat, non personæ, et hoc indicat Ctus in vo. nunquid. L.33. §.1. de vulg. — nam (?) per aditionem partis videtur adiri quod ex iudicio defuncti ad eum pervenit; at per repudiationem tantum videtur animus repudiandi portionem delatam, non vero, quæ potest deferri.

17. Obst. qui partem adijt totam hæreditatem adijsse censetur: quare si 3us adijt ex substitutione, etiam videtur haver ex sextante. R. hanc regulam L.1. h.t. intelligi quando utraque pars delata sit,+ et in nostro casu cum 3us ex substi- — + in quo non [illegible] an [illegible] ab aditione

incipiat, vel à repudiatione.

tutione adijt, iam sextans erat adquisit. p. ius accrescendi.

Sed Itm. C.[us] pariter constituit si hæres ex prima institut.[e] adeundo hæres esse possit in potestate illius esse, quam partem hæreditatis, aut amittere velit, aut vindicare: q. hæreditas potest p. parte adiri, p. alia repudiari ... [illegible] ostendere ad repudiatam partem iure accrescendi conseq... Mevio, ... partem amittat, vel vindicet, ... 18.

[illegible]

Consequenter licet ex sua parte ... vindicare ... [illegible]

cap. 7.

de hærede a patre instituto, et filio impuberi substituto, utrum possit hæreditates separare, et una repudiata alteram amplecti ad l. 40. et l. 42. et sq. h. t.

Noto 1. Caium, et Ulp. existimasse ttm. Patris, et pupillare substitutione duplex esse ttm., quæ opinio à Casio in Sabinianorum schola emanavit. Obtinuit contraria Proculeianorum sententia unum esse ttm., sed duplices hæreditates, q. a unicum sit ttm., nec ne, non ex hæreditatis, sed ex iudicij unitate æstimatur. Sic si miles unum hæredem instituat verum castrensium, alium cæterarum faciat hæredem, duntur duæ hæreditates, et unicum ttm. l. 17. §. 1. de tto. milit. Et cum unicum sit iudicium testatoris sibi, et filio testantis l. 40. h. t. unicum est ttm. Mater non habet querelam de inofficioso contra ttm. filij impuberis, q. Patris iudicium est. inde si in 2.[is] tabulis servus cum libertate substitutus sit, et ex tto. Patris adita sit hæreditas, fit statuliber, et sive manumittatur, sive alienetur, cum sua causa transit. l. fi. §. fi. de vulg. 1. 2. 6. 7.

Unde legata relicta 2.[is] tabulis, cum relictis in Patris tto. contribuuntur l. 87. §. 4. ad falc. institutio pupillaris tab. est accessoria institutionis tti. Nam iure Castellæ si pater alicui commiserit tti. factionem, non valet institutio, nisi Pater assignaverit personam instituendam; at ad faciendas pupillares tabulas, non requiritur designatio personæ substitutæ, sed commissarius eam designabit; vo. est, q. pupillaris substitutio, paternæ institutioni accedit, et unicum est ttm. 3. 8.

† l. 28. ... [illegible]

*l. 28. ... [illegible]

... §. 4. ... [illegible]

4. Si impubes post mortem Patris decedat, duae sunt haereditates, sicut distinctae ~~haereditates~~ personae, quia filius quamdiu est in Patris potestate censetur una persona cum illo, et sic diversae dantur repraesentationes. Nec obstat l. 40. h.t. ubi pupillaris haereditas eadem est cum paterna, ait enim: qui iudicium parentis oppugnaverit, non debet ex eadem haereditate lucrum consequi, hoc est de pupillari substitutione; nam non loquitur Consultus respectu haereditatis paternae, sed respectu Iudicij Patris, ut si dicat illum qui iudicium Patris oppugnaverit, nil posse capere ex ipsa haereditate illius iudicij. Cujac. intelligit ex eadem haereditate, id est ex eodem testamento. à Costa haec verba refert ad haereditatem impuberis.

l. 40. h.t. Verba testamenti, et haereditas methonymicè accipiuntur, et haereditas pro testamento, et testamentum pro haereditate sumitur. Cujac. 26. Jul. ad l. 40.

5. Ideo in haereditatibus datur Jus accrescendi, ne unius personae repraesentatione haeres induat pro parte, et pro parte ~~deponat~~ exuat. Unde cum paternum, et pupillare testamentum sint diversorum hominum repraesentationes, poterit idem haeres Patri, et filio substitutus, alteram haereditatem adire, et alteram repudiare, nisi destituto Patris testamento pupillaris substitutio corruat; vel nisi Patris haereditas pupillari coaluerit in individuum corpus

6. Unde si extraneus sit haeres institutus, et filio exhaeredato pupillariter substituto, si paternam haereditatem omiserit, non potest pupillarem adire, quia destituto Paterno testamento, inanis redditur pupillaris substitutio tanquam accessoria; sed si habuerit cohaeredem, cuius aditione possit confirmari testamentum, recte potest illud repudiare, et hanc adire. l. 40. in fi. h.t.

7. Et haec est differentia inter haeredem ex asse scriptum, et pro parte. l. 27. §. 2. ad Trebel. Testator instituit Titium, et dixit quisquis mihi haeres erit, filio impuberi haeres esto, si Titius suspectam Patris dicat haereditatem, et coactus à fideicommissario adierit, etiam pupilli haereditatem debet restituere, nam qui coactus adit, perinde habetur, ac si non esset haeres, et nullum commodum, ut talis debet consequi.

l. 27. §. 2. ad Trebel.

l. 14. §. 4. et l. 16. §. 5. ad Trebel.

8. Sin per illa verba quisquis mihi haeres erit, sed simpliciter, Titius à me haeres institutus sit filio pupillariter substitutus; si sit ex asse institutus, et coactus adierit, etiam pupilli haereditatem restituere, cogitur; nam si ex Patris testamento non adijsset, nullum commodum haberet ex substitutione, destituto principali testamento: sed qui coactus

adit, perinde haber, ac si n adijsset: q. etiã debet restituere pupilla-
re substitutione. Si habuisset cohæredes, ipso adeunte, ille posset
habere substitutione pupillare, cu n esset destitutu tttu.

L.40. h.t. cu L.12. de vulg. et L.41. h.t.

Eadē species reperitr ind. L.40. h.t. sed est intelligeñdā de ex- 9.
traneo filio impuberi substito, alitr obst. indissolubiles tex. in
L.12. de vulg. et L.41. h.t. nã suus hæres per existentiã post
morte Patris est ipso Iure hæres: q. confirmatr Patris tttu et
sic valebit pupillaris substitutio, et si licet beneficio Pretoris se 13.
abstineat, habebit pupillare substitutione, cu tttu Patris n possit
esse destitutu. Nec obst. verba paterna hæreditas, paterni
creditores etc, nã intelliguntr respectu instituti, n substituti.

Quærit Cuj. ind. L.40. Si substitutus filio pupillaritr, illius admise- 10.
rit hæreditate, vtru cogatr Creditoribus Paternis respondere? et
Rdet Cuj., q. si se pupilli immiscuerit hæreditati, q hærede in patris 14.
successione segessisse videtr, et sic incidit in edictu. de eo quo in
tit. quib. ex causis in possess. eatr, et de reb. autor. iud. poss. Marcellus
Iuliani senta explicat et interpretatr sic: q. si extraneus substi-
tutus sit solus hæres institus à Patre, tunc adeundo pupillare
substitutione, gerit se p hærede in hæreditate Patris, nã hac n
adita n valet pupillaris substitutio; si habeat cohæredes n idē 15.
observatr, nã recte poterat valere tttu et contr pupillaris substi-
tutio, quanqua substitus n adiret, q. cohæres poterat adire, et
sic n incidit in edictu.

per hoc edictu, si quis se p hærede gerebat, tenebatr respondere oneribus hæreditarijs, q. si n fieret, creditores mittebantr à Pretore in possessione.

De hoc edicto est intelligend. Vlp. n de si quis om. cã tti. vt voluit 11.
Cuj. nã hoc tantu pertinebat ad legatarios, n ad creditores, et
q. quilibet hæres sive ex tttu sive ab intestato, tenetr oneribus hære-
ditarijs: q. superfluu esset edictu. Fab. censet hunc tex. Tribo-
niano esse tribuendu. Nec Vlpiano, qui omnia [illegible] scripsit in L. 42. h.t.

Si filius sit ex asse hæres institus, et filio impuberi exhæreda- 12
to substitus, recte potest fraterna hæreditate amplecti, et à
paterna abstinere. L.12. de vulg. L.41. h.t. q. per existentiã sui 16.
hæredis confirmantr pupillares tabulæ, quamvis postea se absti-
neat, et post abstentione etiã hæres manet. Filius à Patre 17.
hæres institutus exhæredato filio substitus, tã fratri, quã Patri
necessarius hæres est L.10. §.1. de vulg. et sic licet à paterna hæ-
reditate abstineat, à fraterna n est removendus. Præsenti cu

si

illud ex tto. excluderemus, legitima fratris hæreditatem ab
intestato consequeretur. Etsi substitutus adit hæreditatem Patris et
impuberis Legata contribuuntur, habita ratione facultatum Patris,
et quantitate considerata respectu temporis Patris. Si tantum
adit hæreditatem impuberis, et paternam repudiat, legata tantum ex
2is tab. debentur, et in his falcidia locum habebit, non attentis facul-
tatibus Patris. l. 1c. d. vulg.

13. In d. l. 12. de vulg. filius substitutus potest fratris hæreditati se im- l. 12. cum l. 10. §. filio.
miscere, et paternam repudiare. Obst. l. 10. §. 2. eod. Ubi utramque 2. de vulgar.
debet ~~[illegible]~~ habere, aut nullam. R. in d. l. 12. loqui cum de
impubere exhæredato; at in l. 10. de filio impubere ex asse in-
stituto, ubi hæreditas Patris separari à pupillari non potest, cum
eas ceperit iuncta esse.

14. Impubes à Patre hæres institutus, hæreditate se Patris abstinuit, et l. 42. h.t. l. 28. de
impubes decessit, quæritur an fiat separatio pupillaris substitu- reb. author. iud. poss.
tionis et hæreditatis paternæ l. 42. h.t. l. 28. de reb. aut. iud. poss.
Ad quod nota filium post suitatem, statim post mortem patris, existere
suum hæredem, nam licet beneficio Prætoris se abstineat, nunquam
desinit esse hæres.

15. Nota hæredis aditionem requirere relicta in tto. sed quædam de-
siderant aditionem, ut confirmentur, et præstentur, ut legata, et fi-
deicommissa; quædam tantum ut confirmentur, quæ hæredis ministerio,
factove non indigent, ut valeant, ut exhæredatio, tutela, libertas di-
recta, pupillaris substitutio. Inde per sui hæredis existentiam re-
licta in tto. confirmantur ipso iure. Ea, quæ confirmationem tan-
tum indigent, ut tutela etc. per sui hæredis existentiam valent, et habent effectum l. 32. [illegible]
etiam si filius se patris hæreditate abstineat; ea, quæ factum
hæredis exigunt, sola hæredis existentia rata non sunt, nec de-
bentur. d. l. 12. de vulg. in fin.

16. Unde apparet quod si filius sit hæres institutus, eique pupillariter facta
substitutio, cum Patri ipso iure sit hæres, licet postea se abstineat,
confirmatas esse pupillares tabulas.

17. Unde Iulianus in d. l. 42. ~~[illegible]~~ obligat pupillarem substitutum ad
subeunda onera hæreditatis Patris, quia existentia sui hæredis
impuberis consolidatæ fuerunt ambæ hæreditates, ut dividi
non possint; diversum est si quis succedit impuberi, non sit substitutus,

sed Legitimus, nam is non debet amplius oneribus teneri, quam impubes cum ei non succedat judicio Patris, sed Legis vi; at vero substitutus succedit ex judicio Patris, et sic debet teneri oneribus hereditariis per existentiam impuberis.

Hac filiani opinio tantam vim suitati tribuens, notata, et reprobata est à Marcello, ut Juris regulis repugnans, nam metu oneris Patris, pupilli hereditatem timidius adiretur. Et hoc admisso sequeretur quod si frater esset substitutus, omissa hereditate, haberet hanc hereditatem ab intestato, sine poena edicti si quis omissa causa test. [illegible] 18.

L. 28. de rel. aut. jud. pos. Neque obst. L. 28. de reb. aut. jud. pos. Ubi impubes paternae se hereditati immiscuit, postea se abstinuit, bona Patris à creditoribus fuerunt possessa, et interim hereditas quaedam impuberi advenit, isque decessit, et substitutus poterit à creditoribus Patris conveniri, quia per immixtionem fuerunt unitae ambae hereditates, et beneficium abstentionis post immixtionem, tantum concedit impuberi, neque ad substitutum transire debet. 19.

L. qui Patri 59. h. t. Unde si filius ex asse sit haeres institutus, et Patris adeat hereditatem, postea substitutus, aut utramque hereditatem debet adire, aut utramque repudiare. Sed si substitutus, et filius ex parte sint haeredes instituti, et substitutus partem repudiet, ad pupillarem non admittetur, quia ambae hereditates consolidatae fuerant, et non potest partem repudiare, et partem adire. Et taliter ambae hereditates in unum corpus coalescunt, ut si substitutus adeat suam partem, et decedat ante mortem impuberis, postea huius hereditatem, iure accrescendi ad haeredes transmittit. Ad hanc speciem referunt plures L. 59. h. t. in qua substitutus pupillarem transmittit [illegible] iure accrescendi. 20

L. 11. §. idem 1. ad Trebel. Hac doctrina explicatur L. 11. §. idem 1. ad Trebel. Ubi fuerunt instituti 1us et 2us et filius impubes, huic substituti 1us et 2us, ille se abstinuit, et Licet impuberis existentia confirmatae fuissent pupillares tabulae, tamen non debebatur fideicommissum, cum non sit qui obligetur, et sic potest cogi unus haeres adire, ut omnia obligatione fideicommissi, ambo adire cogantur, et restituant. 21.

Substitutus [illegible] si adit hereditatem Patris, non potest repudiare pupillarem, nam videtur se obligare ad omne id, quod ex judicio testatoris defertur L. 59. h. t. Diversum est si paternam repudiet, et pupillarem agnoscat, nam paterna hereditas non defertur ex pupill. in- 22

dicio; Et pupillaris hæreditas cum sit accessio paternæ, non debet et accessorium principale valere; at vero si valeat principale, id est paterna hæreditas, valet accessorium, et repudiari non debet, id est pupillaris hæreditas; sicut mors patris, ut cedant legata 2is tab. relicta. L.1. §. dies leg. ced., ita et aditio paternæ hæreditatis attenditur, ad validitatem pupillaris. Et sic non est necesse suplere ind. l. 59. h.t. filium ex parte fuisse institutum.

Cap. ult.

Utrum filius à patre, vel libertus à patrono hæres institutus possit legitimam agnoscere, hæreditatem vero repudiare, et quid in prælegatis, vel melioratione dicendum sit.

1 Quæstio est an filius à patre hæres institutus, possit legitimam agnoscere, et hæreditatem repudiare. Videtur posse. 1°. quia legitima non est quota hæreditatis, sed quota bonorum (ut communiter receptum est) eadem deducto ære alieno computetur, et sic filius eam poterit agnoscere et hæreditatem repudiare, nam hæres possit hæreditatem repudiare, et legatum consequi. l. 87 ...

2. 2°. Legitima debetur filiis iure naturali; et ideo æs alienum appellatur, l. 8. §. 15 ... et filius in legitima creditor dicitur: sed creditor hæres institutus potest repudiare hæreditatem, et debitum detrahere: ergo et filius etc.

3. 3°. quia legitima filio debetur sine gravamine, et si contrarium observatur maximum legitimæ inesset gravamen. Nam legitima esset onerosa ex necessitate, nam si duo legata relinquantur aliud cum onere, aliud sine onere, primo agnito, 2um non potest repudiari.

4 4°. ex l. 41. de bon. libert. Ubi patronus hæres institutus à liberto potest legitimam agnoscere, et hæreditatem repudiare, cum habeat similitudinem: ergo et filius.

5. Verius est filium non posse agnoscere legitimam, et repudiare hæreditatem. Non obstat 1. argum. quia si legitima relinquitur titulo legati, vel fideicommissi est quota bonorum, habito respectu ad æris alieni deductionem; si titulo institutionis relinquitur est pars, vel quota hæreditatis, et pro ea competit judicium familiæ herciscundæ. Et sic non militat paritas legati, nam illic non est ius accrescendi, hic vero adest.

Nec obst. posse hæredem agnoscere legatum, et repudiare hæreditatem; 6.
nam legatum non est hæreditas; at legitima est hæreditas,
et testator legatum ab hæreditate voluit separare l. 12. §. fi. de leg. 1.
Unde apparet non esse iuris communis derogatoriam, sed iuris commu- 7.
nis sententiam ind. l. 17. §. fi. de leg. 1.

L. fi. §. fi. de doli mal. et met. cum l. 17. §. fi. de leg. 1.

Nec obst. l. fi. §. fi. de doli mali et met. ubi ideo filia, quæ re- 8.
pudiavit hæreditatem non habet legatum, quia hæreditas ei reli-
cta erat sub conditione, quæ creditur repetita in legato, et quia re-
pudiando hæreditatem, non adimplet conditionem, ideo non habet le-
gatum.

L. 4. C. de omni agro deserto.

Nec obst. l. 4. C. de omni agro deserto. intelligenda de
agris fiscalibus, emphiteuticis, vel tributarijs, et qui in emphi-
teusim hos agros steriles, et fertiles accipiebat, non poterat illos
deserere, quin hos derelinqueret. l. 3. C. eod. et sic hæres institu-
tus ab emphyteuta non poterit hæreditatem repudiare, in qua agri
fertiles, et steriles continebantur, et legatum fertilium retinere,
speciali fisci favore. Ausp. in C.

Non obst. 2um quia legitima non est proprie æs alienum; nec filio debita 9.
sed quasi debita; nec filius verus creditor, nam postquam creditoribus
est satisfactum, ille deducit legitimam. Filio adrogato debetur quar-
ta ex constitutione D. Pij, quæ tanquam æs alienum debetur. l. 8.
§. 25. de inoff.

Non obst. 3um nam ex eo quod filius gravetur hæreditatem suscipere nul- 10.
lum onus sentit, nam si hæreditas est solvendo habet lucrum in hæ-
reditate, si non, etiam ex legitima ante præstationem debet deduci
æs alienum, sive adeat sive non adeat quapropter nullum est gravamen.

Obst. nam si filius retenta legitima, adit hæreditatem, tenetur præsta- 11.
re legata: ergo resultat gravamen. Rñ. quod licet filius præstet le-
gata, semper retinet legitimam salvam, et illæsam; solum est quæstio an
post retentionem legitimæ possit ex legatis deducere falcidiam. Sed
si omisit hæreditatem propter onus legatorum, etiam præstabit ex edicto
si quis om. caa testi.

L. 41. de bon. libert.

Nec obst. 4m. ex l. 41. de bon. libert. nam dicendum est secundum 12.
iuris regulas, non posse patronum ex parte debita institutum, lega-

tū cū onere manumittendi servi repudiare, et legitimā agnoscere; sed aequitate suadente, ne patronus servi de se malè meritū cogatū manumittere, aut legitimā perdere, Praetor succurrit, ut possit legatū reijcere. Similiter si haeres sit institutus cū obligatione servi manumittendi, potest legitimā retinere, et haereditatē repudiare, cū habeat substitutū: quod idē observatur in filio si concurrant hae duae circumstantiae, ut habeat substitutū, et servū manumittere rogetur, quod est contra juris regulas L. 80. h. t. ubi nullus haeres potest partē adire, et partē repudiare.

sed hic [struck-through word] loquitur de legitima relicta filio, non titulo institutionis, v. n. 3. infra.

2 [illegible]

Laus Deo.

Ad §. 6. inst. de legatis

I. M. I. V. M. d. L. I.

23

Sumaria D. Iosephi de Retes to. 7. opusc.
cap. 7.

de concursu multiplicis causæ lucrativæ.

1. Titulus est causa adquirendi dnij, possessionis, usuve, qua id tuetur, puta ex empto etc. Causarum aliæ sunt perpetuæ, ut quod transfert dnium, ut ex vendito, donato etc; temporariæ, quæ non transferunt dnium, ut conductio, pignus, depositum. — Titulus est causa, seu forma iustificanda possessionis, quibus defenditur uniuscuiusque possessio ab impugnatione alterius. — Minsi.

2. Alia est causa onerosa, lucrativa alia; illa est, ex qua aliquid ammittimus pro re, quam adquirimus, ut emptio, permutatio; lucrativa est, cum nihil nobis pro re adquisita abest, ut legatum etc.

3. Titulus pro hærede est lucrativus. Opponitur quod hæreditas subijcit hærede adeunte oneribus hæreditarijs, qua de causa pupillus nisi cum tutoris authoritate adire potest. Dicendum quod dotis causa est onerosa, quia admixta habet onera matrimonij: quod et hæreditas, cum hærede oneribus hæreditarijs subijciat.

4. Ratio est, quia hæreditatis datio habet originem lucri, quamvis possit ex post facto damnum afferre. Dicendum hæreditas, qua invenit hæredem, præsumitur lucrosa: sed non est titulus, nisi cum adita sit; est titulus lucrosus. Dicendum quod hæreditas est successio, et adquisitio, et sic videtur per accidens continere incommoda. — Dicendum (ni fallor) quod hæreditas datur ob amorem: quod si esset onerosa, non daretur ob amorem, sed ob odium. — Excipitur quod hæreditas est onerosa, quando non est solvendo.

5. Unde in L. 5. §. 1. de adq. hær. prodigus, qui administrare bona sua prohibetur potest adire hæreditatem, quia hæc est lucrosa, quod habeat aliquid damni, est in consequentia, et lex, quod per consequentias accidit, non attendit, sed Prætor dat prodigo restitutionem, tanquam minori.

6. Sic explicatur L. 83. §. si res. de V.O. si is, qui me instituit hæredem, à me leget, quod extraneus mibi ex stipulatu debebat, possum agere ex — L. 83. §. si res. de V.O.

stipulatu, q^a n̄ videtr ad me pervenisse res, quæ apud me n̄ (Vt cum do) -
ẽt remansura. idẽ dicendũ ẽt si res sit sub conditione le-
gata, nã adimpleta conditione possũ agere ex stipulatu,
q^a si debitor, id ẽt à quo stipulatus sum res mihi tradat, pen-
dente conditione Legati, n̄ liberatr, q^a mea n̄ fit, nã si defficeret
conditio, necessario deberet adquiri hæredi, et infirmaretr petitio
ex stipulatu. alitr explicat Peres —

Ex hac hypothesi duæ assertiones deducuntr, istius trac. cardines. 7.

conclusiones - 1^a. duæ causæ lucrativæ circa eandẽ rẽ, circa eandẽ perso-
nã, et eodẽ tempore concurrere n̄ possunt - 2^a. ẽt non vide-
ri pervenire ad creditorẽ rẽ ex causa lucrativa, quæ ità per-
venit, vt apud eũ permansura perpetuò, perfectè q̃ n̄ sit. de pri-
ma 1º. agendũ ẽt -

Obst. qui ex 2^a. causa lucrativa rẽ tradit, n̄ habet animũ dis- 8.
solvendi obligationẽ illius, qui erat obligatus ex altera causa lu-
crativa, nec dũ tradiderat; sed potius exercendi liberalitatẽ: q^o
solutio illius, qui correus n̄ ẽt, n̄ potest tollere obligationẽ alterius.
R^o n̄ tolli obligationẽ ex affectu donantis, sed ex Iuris necessa-
ria consequentia, ne qui dñus ẽt amplius dñus efficiatr - Et re
consequuta n̄ potest peti ex alia donatione, æstimatio rei, nisi ap-
pareat voluntas testatoris volentis præstari rẽ, et æstimationẽ,
L. 21. §. 1. de leg. 3. nã tunc n̄ concurrunt duæ causæ lucrativæ
in vna re, sed duplicatr, et repetitr præstatio ex speciali volunta-
te -

Nota, neminẽ posse rẽ suã stipulari. excipe 1º. si fiat sub condi- 9.
tione, si mea esse desierit, vel alia quacunq, et mea esse desinat,
antequã veniat conditio. 2º. si perfectè res mea n̄ sit, puta si ex ali-
quo eventu possit desinere esse mea L. 82. de leg. 1. - 3º. si aliq^d
in ea mihi defficiat, nã p illa parte, aut illo Iure, quod mihi
defficit, valet legatũ, stipulatio.

Cũ res propria stipulatr, nec æstimatio debetr, q^a stipulatio ẽt 10.
inutilis ad omnia, etiã ad æstimationẽ, et æstimatio debetr
pptr rẽ: sed obligatio pptr rẽ ẽt inutilis: ẽ et æstimatio.

Vide ~~[illegible]~~ Unde infero q^d si res mihi adquiratr, etiã ex causa onerosa 11.
n̄ posse peti æstimationẽ; n̄ res, q^a in dñio creditoris sit, n̄ æsti-
matio

matrio, q^d n̄ vere -

12\. itaque concursus duplicis causæ lucrativæ, à concursu onerosa, distat; q^d si res perveniat ad creditorem ex causa lucrativa, nihil ex alia causa lucrativa consequi possit. sed si perveniat ex causa onerosa emptionis, aut permutationis, agere potest in id, q^d sibi abfuit. L. 34. §. 7. de leg. 1. Pone, emi rem centum, dignam centum, et quinquaginta, possum agere ad centum tantum, quæ ex re mihi abiunt.

13\. Ratio, ob quam venditor petit, q^d abest, est in L. 14 de N. S. q^a ex ea parte precij, quæ mihi abest, n̄ videtur res in mea potestatem pervenisse; hoc procedit ficte, n̄ verè. nota verb. videtur. re vera extinguitur obligatio, cum rem habeat, sed subtilitate nimia n̄ videtur habere rem ex ea parte, quæ ei abest, et sic ad illam potest agere -

14\. Sic succedunt L. 84. §. 5. de leg. 1. 1us casus est, mihi legatus fuit Stichus, et antequam mihi traderet, emi eum ab hærede, sed antequam rem, vel precium traderet, cognovi servum meum esse, possum eum consequi actione ex test^o; et si hæres precium petat, exceptione doli mali submovebitur, q^a dolo malo petere videtur. 2us est. legatarius statim precium solverat, postea cognito legato, actione ex test^o consequitur servum, et precium quod dedit actione ex empto - hæc actio n̄ solum intenditur ad rem petendam, confirmando contractum, sed etiam ad precium petendum reciso eo - 3us est. si legatarius solvat precium, et actione ex empto servum consequatur, et cum cognoscat servum sibi legatum, aget ex test^o ad precium assequendum, nec aliter absolvetur hæres, quam si id solvat -

L. 84. §. qui servum. 5. de leg. 1. cum L. 29. de act. empti = L. 13. §. 15. eod. L. 9. de evict. sic debet intelligi L. 39. §. si Titius. de leg. 1 -

15\. Obst. L. 29. de act. empti - ubi datur actio ex empto: q^o falio in d. L. 84. in casu ult. datur actio ex test^o. R^o. in d. L. 29. legatarium consecutum fuisse servum, quin intenderet actionem ex empto, et sic salvam eam habet, ut possit postea agere ex empto. potest etiam experiri actione ex test^o diverso respectu, scilicet, q^a rem legatam, nondum titulo lucrativo adeptus erat. de in L. 13. §. 15. eod. et L. 9. de evict.

16\. Nota q^d si legatarius sciat rem sibi esse legatam, et emat rem intelligitur repudiasse legatum, n̄ vero si ignorans. sed si igno-

rani re emerit sibi p vindicatione legata, postquam dies legati cessit, nulla est emptio, quia est rei propria, et precium potest conditione indebiti repeti, etiam potest competere actio ex empto, quae ex emptione nulla, quae de facto praecessit competit. l. 4. et 70. de contr. emp. nec est novum, quod condictio indebiti cum alio remedio concurrat. Sed si res esset sub conditione legata, non credit repudiari legatum, si sciens legatarius rem emerit, 19.
nec inducitur repudiatio, quia si expresse repudiari non potest, minus tacite. haereditatis, vel legati non valet repudiatio, nisi possit esse aditio. l. 13. de adq. haer. l. 45. § 1. de leg. 2. Sed si rem alienam mihi legatam pure, emero, sciens, non renuncio legato, quia in dubio non videor iuri meo renunciare, sed quia emi, ne forsan dominus cum haerede contrahere noluisset. 20.
21.

L. fi. quis ex cau. in pos. eat. — L. fi. quis ex caus. in posses. eat. est intelligenda de legatis, ut innuit ex epigraphe tit. 6. fideicommissorum. in l. 14. § 1. eod. loquitur Cuy de eo, cui relictum erat legatum conditionale, qui mittebatur in possessionem, et sic prosequitur ind. l. fi. quod si is legatarius rem legatam habebat ex permutatione, emptione, etc. nam tunc non mitteretur in possessionem, cum nondum expirasset legatum, cum id haberet titulo oneroso; è contra si id haberet ex causa lucrativa tunc non mitteretur in possessionem, cum iam expirasset legatum. non aliter explicari potest, ut adaptetur rubrica d. l. fi. Nota quod stipulatio interposita super contractu oneroso est onerosa — 17.
22.
23.
24

L. 45. in prin. de leg. 1. — Obst. l. 45. de leg. 1. Ubi in tabulis pupillaribus mihi legatae fuerunt ancillae, ignorans mihi esse legatas, emi a pupillo, et eas alienavi, et valet legatum, et decedente pupillo, eas possum petere a substituto: quod si non alienassem ancillas, non valeret legatum. Resp. non recte id inferri, sed decisionem esse, quod si ante mortem pupilli alienentur, postea eaedem ancillae possunt peti a substituto; si non alienentur, sed sint in dominio legatarii, tantum potest peti precium, quod dedit, non vero ancillae, quarum dominus est. Ex his nota, quod pupillus potest disponere, et alienare ea, quae à substituto legata sunt, et haeres non potest alienare ea, quae à se legata sunt, ante conditionis, vel diei eventum. ratio est, quia testator gravans haeredem de re propria disponit, et ille alienat contra voluntatem testantis; at vero quod à substituto pupilli legat, non tam de re sua, quam de re pupilli, et cum is sit dominus potest alienare — Sed hoc limitatur si sit iusta causa, et evidens utilitas pupilli, alienandi. 18.
(margin: Quia media tempora non nocent)
25.

§. Primus

In quo expressius eadem assertio probatur.

28

19. Obst. sic: si duobus test. res sit legata, et ex primo consequatur aestimatio, potest ex 2°. consequi res: quia concurrunt duae causae lucrativae.

20. Nota hanc dictam, quod si res bis in eodem test. sit legata, semel praestatur, quia testator non saepius legare, sed saepius loqui creditur; quapropter si contraria appareat voluntas tal res, qua aestimatio praestatur; sed si res duobus test. legata sit, ex duobus debetur

21. Si ex 1°. test. aestimatione consequatur, ex 2°. potest asequi res, consecuta aestimatione, adhuc res legatarij facta non est, quare nulla iuris ratio prohibet rem petere. Obst. L. 34. §. si duorum. de leg. 1. quod si ex 1°. test. res consequatur, ex 2°. poterit consequi aestimatio. Respondeo non intelligi illa verba iuxta ordinem litterae, sed secundum iuris principia relata — L. 34. §. si duorum. de leg. 1.

17. 22. Haec regula de causis lucrativis non habet locum in quantitate, in ea enim non corpus, sed quantitas consideratur. 5

23. Obst. L. Titia 87. de leg. 2. Respondeo thesera frumentaria legata fuisse, et legatum idem esse ac si esset quantitatis, nam thesera legata, aestimatio legari videtur L. 45. §. 1. de leg. 2. — L. Titia 87. de leg. 2.

24. 2°. eluciatur L. 88. §. 7. de leg. 2. Vir pater filium impuberem haeredem instituit, et uxori dotem praelegavit, item ornamenta, servos, et aureos decem, postea filio pupillariter substituit, et dixit: quae primis tabulis dedi in duplum praestari volo. decessit testator, et impubes. Et dos legata non duplicatur, quia potius redditur, quam legatur, quare non praesumitur eam voluisse testatorem bis legare, mancipia, et ornamenta, duplicationem non recipiunt, divernum esset si appareat manifesta voluntas testatoris bis praestandi, quia tunc daretur res, et aestimatio, sed non duplicatur res; decem aurei duplicari possunt — L. Lucius 88. §. 7. de leg. 2. — Textus non loquitur nisi de dote de legato mancipiorum non respondet.

18.

25. Haec est differentia inter corpora, et quantitates, nam si bis legatur eidem legatario, eodem test. semel debetur legatum, nisi legatarius probet habuisse testatorem animum duplicandi legatum. Si corpus saepius legetur in test. et codicillis, praesumptio est

hærede, nisi aliter probet legatarius. Sed si quantitas sæpius legetur in testamento et in codicillis, sæpius debetur, nisi aliter hæres probet. Si corpus legetur, et postea legetur eidem pars rei sive in testamento, sive in codicillis, nil est duplicatum; at vero si quantitas legetur, deinde alia inæqualis, utraque debetur, sive in eodem testamento, sive in codicillis. Ratio est, quia pars rei inest toti rei; summa vero minor aliis nummis constat, alia est. Quare corpus, licet à diversis hæredibus testator sæpius legaverit, semel debetur. L. 11. si quis om. caus. nisi aliter constet de voluntate testatoris L. 53. §. 2. de leg. 1. si quantitas à diversis hæredibus sæpius legetur, duplicatur—

L. Sempronius 47. de leg. 2. Obst. L. 47. de leg. 2. Ubi testamentum fuit bis scriptum, et in una scriptura 26.
legata fuerunt Titio centum, in alia fuerunt quinquaginta, et ait Ictus quinquaginta tantum deberi: ergo non duplicatur legatum. R. non fuisse legatum relictum duobus scripturis testamento et codicillis, sed duobus exemplaribus, eiusdem hominis unum testamentum, quare cum non appareat ex illis clausulis, quæ sit vera, statur minori summæ—

L. 18. de alim. et cib. leg. Obst. L. 18. de aliment. et cib. leg. Ubi quis certam summam, alimentorum gratia, reliquit libertis, postea in codicillis minorem summam eadem causa, legavit, et respondet Ictus, quod tantum ex codicillis habebunt legatum liberti: ergo quantitas non duplicatur. R. quantitatem illam fuisse legatam ad alimenta, hæc sunt ad necessitatem non ad compendium, ideo non gerunt vices summarum alimentarii, nec duplicantur—

Ad expositionem L. Maximus 66. §. 1. cum duobus seqq. de leg. 2.

§. Secundus.

De explicatione iterata eorundem verborum=

Sicuti in quantitatibus cessat hæc regula, ita in legato generali. 28.
Diversa est obligatio generica, ab obligatione universali. Universalis 29.
est hæc: promitto omnes servos meos, quæ comprehendit copulative, 30.
et determinate omnem familiam servorum. Generica non comprehendit, nec refertur copulative ad omnia corpora, sed disiunctive ad unum de omnibus, non determinate, sed vage, et confuse; debetur species vaga et indeterminata, sed determinatur quando facienda est solutio. ex omnibus speciebus generis una species vaga componitur; hæc est, quæ

deberi, non illud, aut illud corpus determinate ab initio, sed ex toto genere unum disiunctive, et vage. quod cum solvitur debet esse determinatum, nam vague inutiliter solveretur: ergo diversa est obligatio à solutione. Sic hoc est explanandum. Video à longè vultum, ex quo incognitione venio esse hominis, non est hic, vel ille, et est omnis homo præter me, quia vel est Titius, potuit esse Caius etc. et potest dici esse quilibet de omnibus vagè: sed si ad me accedit video esse Titium, Caium, et tamen negari non potest eundem hominem fuisse, sed aliter concipitur in confuso, aliter cum determinatur. talis est obligatio generica à principio apta prædicari de quocunque homine, cum vero appropinquat necessario determinatur in hoc, vel in illo.

31. Ex hac doctrina exponuntur verba L. 66. §. 3. de leg. 2. hominis enim legatum orationis compendio singulos homines comprehendit. non determinate, sed vagè. Et cum obligatio generica sit indeterminata circa hunc, vel illum servum, etiam continet servos proprios stipulatoris, vel legatarii; quia tantum quæritur, an tempore solutionis, possit solvi servus. Probatur ex L. 67. de solution. Ubi qui duos homines generaliter promisit, solvit Stichum, postea cum creditor eum alienasset, si eundem solvat liberatur.

32. idem probatur ex L. 72. §. 4. de solution. Ubi in alternativis obligationibus utrumque corpus non alternative, sed collective debetur, id est confuse inter sese, quo sensu à principio utrumque corpus determinate debetur. ergo non potest consistere alternativa obligatio in homine stipulatoris. Sed si generaliter homo stipuletur, potest solvi, qui fuit stipulatoris tempore contractus; quia in alternativa obligatione tempore contractus determinatur obligatio ad corpora promissa; at vero generica determinatur quando res solvitur. Sed si stipuler promitti mihi dare servum ex his, quos reliquit Sempronius, cum tres reliquisset, et unus erat stipulatoris, si antequam duo Sempronii decessissent, iste desisset esse stipulatoris valet stipulatio, sed si post mortem duorum, desierit esse stipulatoris, non valet stipulatio

L. 72. §. Stichum 4. de solut.

In obligatione generali omnes servi continentur, et quilibet sub conditione tenetur, si solvatur, et qui solvetur, videtur retro fuisse in obligatione. L. 3. qui, et à quib. + 33

L. Maevius 66. de leg. 2. §. 1. 2. et 3. cum L. 72. §. 4. de solut. et L. 67. eod.

L. 66. §. 1. de leg. 2. mihi duobus titulis legata fuit pars fundi, quae Maevij est, si ex 1° titulo partem illam fundi consequar, ex 2° nihil possum consequi, quia ex eo, quod ex 1° titulo res sit consequuta, extinguitur obligatio, quae nequit reviviscere. 34

Obst. L. si chorus 79. §. 2. et 3. de leg. 3. Ubi obligatio areae, vel servi, fuit extincta: quod obligatio semel extincta reviviscit. Rº secundum suitari legatum ex nova voluntate ut Bibard. vel Rº melius Celsum ab alijs Ctis dissensisse.

In §. 2. d. l. Pars fundi simpliciter, non quae Maevij est fuit legata si ex 1°. consequar quandam partem et eam alienem, possum eandem consequi ex 2° titulo namque plures etc. sic legit Haloander, non ut in florentinis neque. Ratio est, quia pars confusa, et indivisa non est illa, aut haec, sed est quaedam pars intellectualis, quae nequit ad oculum demonstrari: quod pars determinata, quae solvitur, non est illa pars specificè, quae legata fuit, quamvis sit eadem secundum mensuram: quo falsum est dicere partem ipsam legatam ad Titium pervenire quod una pars consequitur; quemadmodum in quantitate legata. 35

* Obst. L. 41. de furt. Ubi obligatio semel extincta reviviscit. Rº illud esse attenta veritate, non fictione postliminij.

Diversum est si homo generaliter legetur, nam si ex 1°. consequar unum hominem, eumque alienem, non possum ex 2°. consequi eundem. 36

Ratio differentiae est, quia pars fundi non debetur, ut talis pars, sed ut tanta, sicuti in quantitate; quod non est in homine generaliter relicto 37

Obst. L. verum 58. de manumiss. test. ubi obligatio extincta reviviscit.

L. 11. §. denique 4. ff. de peculio. Navarra.

Nota in d. §. 3. idem in stipulatione dicendum est. Obst. L. 72. §. 4. de solut. vº sed et si. Ubi homine stipulatus fui, et etiam is, qui mihi servierat tempore obligationis, si à me alienetur, potest solvi: quod non idem dicendum est in stipulatione. Rº quod diversum est si mihi homo stipulatus adquiratur, et postea eum alienem; vel si meus sit tempore obligationis, et postea alienetur. In 1° casu (in quo loquitur Ctus in L. 66. §. 3. de leg. 2.) homo ille iam mihi non potest deberi, quia statim ac mihi adquiritur extinguitur obligatio secundum illum hominem, et sic licet postea eum alienem deberi non potest; ne obligatio extincta reviviscat; at vº in d. l. 72. §. 4. homo tempore generalis obligationis erat meus, et sic in ea tunc non continebatur, sed statim, ac meus esse desinit continetur in obligatione vagè, et indeterminatè, nam obligatio à primo non comprehendebat hunc servum, sed nunquam fuit extincta quoad illum servum, et sic nihil mirum, quod cum non fuisset extincta, ad illum comprehendendum amplietur. quod probatur K

§. 3um

ad illa verba circa eandem personam —

40. Haec verba intelliguntur, q. si res mihi legata ad alium lucrativo titulo pervenerit, valet legatum —

41. Obst. L. 108. §. 1. de leg. 1. Ubi mihi legatum fuit aliquid, et extraneus donavit servo meo, per quem id mihi adquiritur, et nihil ominus possum id consequi ex testamento: q. datur concursus causarum lucrativarum circa eandem rem, et personam; servus, et dominus una eademque persona sunt iure civili. R. q. servus recte potest mihi res adquirere, sed non potest mihi adimere actionem causa legati, q. melior nostra conditio potest effici per servos, ig. quamvis, quoad adquisitionem ~~efficit nostra conditionem melior~~ servus, et dominus una persona reputentur, tamen quoad hoc, ut me privet actione ex testamento iure civili non censemur una persona, et sic non concurrunt causae lucrativae circa eandem personam. potest mea plus referre habere actionem ex testamento propter ius adcrescendi. etc.

L. 108. §. 1. de leg. 1 — Minsing. Obst. recte posse concurrere duas causas lucrativas indirecto, et per obliquum, ut in hoc text.

42. Obst. L. 18. de O. et A. Ubi concurrunt duae causae lucrativae actio ex testamento et ex stipulatu. R. stipulationem fuisse ex causa onerosa, sic q. non concurrere duas causas lucrativas.

L. 18. de O. et A — et L. 29. eod. tit.

43. Obst. L. 12. de leg. 1.

---

* batur nam si post factam stipulationem generalem nascantur mille servi continentur in generali obligatione, qui antea non comprehendebatur, scilicet tempore contractae obligationis: q. idem dicendum est si servus meus esse desierit. R. pr. ex L. 9. §. 1. et 2. de opt. leg. Ubi mihi homo generaliter fuit legatus, et dicitur q. statuliber in hac generali obligatione non continetur, sed si conditio defecerit, obligatur: q. servus, qui à princ. non comprehenditur in generali obligatione, postea potest contineri — Itra. haec obligatio à princ. non valet, q. servus est meus: q. nunquam mihi potest deberi servus. R. q. obligatio à princ. non valet secundum tempus praesens, sed secundum tempus futurum non est nulla. Sed Itra. ex d. L. 72. §. 4. Ubi stipulatus fui Stichum, aut Pamphilum, nec si Pamphilus (qui meus erat) meus esse desierit, valet stipulatio, q. principio non valuit: g. nec in casu anti. R. hanc non fuisse obligationem generalem, sed alternativam, et cum concipiatur determinate in Pamphilo, et Pamphilus non sit in obligatione, q. solvi nequit, cum sit meus, ideo est nulla obligatio Larreategui

Obst. hic L. si quis duos. 67. de solution. V. G. infra — explicat D. Martinus de Larreategui.

^ et dic (ni fallor) q. cum obligo concipiatur alternative in Sticho vel Pamphilo, et Pamphilus sit meus, ~~non~~ est oblig. alternativa, sed est determinata in Sticho, et sic non est apta ad comprehendendum alium, licet ex post facto possit contineri in obligone; at generica ex defectu unius servi non desinit esse generica, sed comprehendet futuros

§. 4.

ad verba: eodem tempore

L. existimo. 98. de V.O. Hae verba exponuntur ex L. 98. de V.O. Vbi quilibet rem suam potest 44.
stipulari sub conditione, dummodo impletae conditionis tempore res inveniatur aliena. Etiam possum stipulari viam, ~~[illegible]~~ sub conditione, si fundum habeam expleta conditionis tempore. aliud est promittere servitutem, aliud constituere. Servitus sub conditione promitti potest. d. L. 98. non vero constitui L. 4. de servit. Si sub conditione stipularer fundum alienum ex causa lucrativa, is pendente conditione ex alia causa lucrativa meus effectus fuit, non perit obligatio, quia si a me alienatus ante adventum conditionis, ea adveniente, potest peti ex illa obligatione. quoniam non concurrit utraque causa eodem tempore, quando dominium consecutus fui, nondum nata erat 2a. obligatio, quae pendebat conditione. Aliquin si pura esset 2a obligatio extingueretur, nam rem adquisivi ex causa lucrativa.

Ad verb. illa 2a regula: non videri rem ad creditorem pervenisse, quae ita pervenit, ut ab eo possit auferri.

Non videtur res ad creditorem pervenisse, quae aliquo casu auferri potest, veluti si prius ex uno titulo rem consequar cum obligatione eam restituendi, possum eam consequi ex alio titulo. Vel 45.
si mihi Stichus ex stipulatione lucrativa debeatur, factus fuit meus alia ex causa lucrativa, ita ut adveniente conditione, a me avelli possit, et sic potest agi ex his duabus causis.

Finis

lib. 8. opusc. cap. ultimum

L. 77. §. Pater. 17. de leg. 2. Obstat L. 77. §. 17. de leg. 2. Vbi Pater filiae nubenti mancipia donavit, postea voluit, ut ei per fideicommissum praestarentur, decesserunt mancipia ante mortem Patris, et debentur partus ex fideicommisso. quod quod mihi ex donatione adeptus sum, possum consequi ex alia causa lucrativa. Resp. illam donationem fuisse invalidam, quia est donatio inter Patrem et filium, et sic est locus fideicommisso. Partus praestantur,

q.° licet hæc donatio à principio n. valeat, tamen morte donatoris confirmatur, et sic fideicommissum retrotrahitur ad tempus donationis, et sic ab illo tempore pars præstantur. Eodem modo intelligitur L. 109. de leg. 1.

L. 109. de leg. 1.

Obst. L. 41. §. 4. de leg. 1. Ubi Titio, ~~...~~ et Seio legata fuit domus Semproniana, et Titio fuerunt specialiter legata marmora ipsius domus, ad extructionem alterius domus sibi legatæ, R.der Titius marmora n. deberi, nam est S.C.tum ind. L. 41. §. 1. ubi ea, quæ ædibus iniuncta sunt legari nequeunt, sed præstabitur marmorum æstimatio. Titius erat d.nus marmorum, q.a sibi p. parte erat domus legata: sed præstatur ei marmorum æstimatio: ergo datur concursus etc. R.° q. Titius n. erat d.nus domus Seianæ, nisi p. parte, altero agnoscente legatum, et consequenter n. erat d.nus, nisi p. parte marmorum domui affixorum.

L. 41. §. 4. de leg. 1.

Itra: q.° pro parte marmorum, in qua habet d.nium concurrunt duæ causæ lucrativæ. R.° (ni fallor) q.° poterit æstimatio marmorum ei præstari, tantum p. parte, qua collegatarius d.nus est, n. p. sua, et sic n. concurrunt duæ causæ lucrativæ.

Obst. L. Lucius. 22. de leg. 2. Ubi testator militiam mihi legavit, qui cum supervixisset militiam vendidit, et pretium redactum in patrimonium mihi tradidit, postea contra hæredes nullam actionem habebo: sed p. militia videtur idem, ac quantitas, ut est thesera: q.° in quantitate n. concurrunt duæ causæ lucrativæ. R.° hic n. fuisse legatam militiam indistincte, quæ quantitatis effectum haberet, sed specifice, quæ cuiusq. alterius corporis habet effectum.

L. Lucius. 22. de leg. 2.

Obst. L. 9. de adim. leg. Ubi decem purè legavit testator, eadem postea legavit eidem sub conditione, dubium erat an esset duplicatum legatum, et ad hoc attendenda est voluntas testatoris: q.° in quantitate n. datur concursus causarum lucrativarum. R.° decisionem huius tex. n. versari circa hunc concursum, sed ad id an multiplicetur legatum.

L. 9. de adim. legat.

Obst. L. 1. §. 14. Ut legator. nom. cav. Ubi q.d mihi sub conditione legatum erat purè fui stipulatus, et nihilominus ex his duabus causis res deberi: ergo etc. R.° certum esse plurimas res ex duabus lucrativis causis deberi, sed ex una tantum posse peti. Vel R.° illam stipulationem factam esse legati confirmandi gratia, quæ propter eandem causam continet.

L. 1. §. 14. Ut legator. nom. caveatur.

L. 4. de collat. dotis.

Obst. L. 4. de collat. dot. Ubi mulier habet legatum, et dotem, q.º concurrunt etc. R.º dotem non fuisse legatam, sicq causas lucrativas concurrere circa diversas res.

L. 67. de solutionibus.

Obst. L. si quis 67. de solution. Ubi si quis duos homines generaliter promittat, et Stichum solvat, si rursus eiusdem Stichi dominium consequatur, eum dando liberatur: q.º falsum est quod dicitur ind. L. Martius. §. 3. de leg. 2. R.det Ugolinus relatus à Larreategui hanc stipulationem fuisse onerosa, sicq licet consequutus sit Stichum, cum sit ex causa onerosa, non videor eum habere. Melius solvit D. Martinus de Larreategui scilicet Iuris tt. cap. Ubi disponit quod quando stipulatio pervenit ad casum, à quo incohari non posset, si sit causa, vel facto promissoris, non perit stipulatio §. 3. v.º item contra. inst. de inutil. stipul. Et cum ind. l. 67. stipulatio perveniat ad casum, à quo non posset incipere facto, et solutione promissoris, inde non debet extingui stipulatio, quoad Stichum; at v.º ind. L. 66. §. 3. erant duo promissores, et cum 2.us solverit Stichum, nil mirum, quod pereat obligatio quoad Stichum, q.a illa solutio, vel illud factum non fuit 2.i promissoris, et cum non interveniat factum 2.i promissoris, et cernimus quod si perveniat ad casum, à quo incipere non posset obligatio, quod extinguetur quoad servum Stichum.

V.e supra —

Nec in l. 72. §. 4. de solut. obst. v.us et hic ex his. ind in prin. §.i 4.i ideo si Pamphilus alienetur non potest contineri in obligatione, q.a obligatio ex eo quod Pamphilus non contineretur in illa, non erat alternativa, et sic non erat apta ad comprehendendum servum, qui postea poterat contineri in obligatione, quod erat determinata in uno servo: at in v.º et hic, quando servus stipulatoris esse desijt, adhuc consistebat in duobus obligatio, ~~alternativa~~ generis restricti, seu subalterni, et cum non esset extincta, immo apta ad alium comprehendendum, nil mirum quod postea servum aptum contineri, comprehendat, cum haec obligatio generis restricti, possit in duobus contineri, Retes. n. 32.

Obst. select. l. fundus 28. de novation. Ubi fundus fuit sti-
pulatus, et postea stipulatus fuit illius aestimatione, et valet utraque
stipulatio: ergo concurrunt duae causae lucrativae. R°. quod in 2a
stipulatione non fuit promissa aestimatio, quatenus rei promissae
aestimatio, sed quia stipulator tantam erat pecuniam stipulaturus
quanti res erat, et sic dixit promittis mihi rei aesti-
mationem. et sic non concurrunt duae causae lucrativae circa
eandem rem. Circa tempus, quo debet computari aestimatio
rei obst. l. penult. de condic. tritic. sed dic ibi esse in poenam
morae. Cujac.

l. 28. de novation. obst. 29

Obst. l. 7. §. 3. de public. in rem act. Ubi si quis ex lucrativis cau-
sis rem acceperit etc. ergo concurrunt plures causae lucrativae. R°.
(ni fallor) non esse novum in iure, ut numerus pluralis sin-
gulari accipiatur, et e contra.

l. 7. §. 3 de public. in rem.

Obst. sing. et select. tex. in l. 4. ad falc. Ubi mihi fundus legatus fuit
mihi sub conditione, hac pendente haeres me haeredem instituit, ac po-
stea conditio extitit, fundus legati iure meus erit: sed iste erat
meus iure institutionis, quia haeres, pendente conditione, fit dominus rei
legatae, l. 12. famil. hercisc. et cum ego sim haeres haeredis, inde adquiro dominium etiam
iure institutionis: sed postea, adveniente conditione, mihi adqui-
ritur iure legati: ergo mihi res adquiritur duabus ex causis lucrati-
vis. R°. (ni fallor) quod mihi adquiritur duabus ex causis lucrati-
vis, sed diversis temporibus, quia pendente conditione eram dominus, iure
institutionis, dominio revocabili; at vero, adveniente conditione, ad-
quiro dominium irrevocabile iure legati, et tunc desino habere
dominium iure institutionis. et sic non concurrit dominium duabus ex
causis lucrativis. Vi. infra.

select. tex in l. 4. ad falc. Vi. infra -
l. 12. §. 2. famil. hercisc.

Potest induci tex. in l. cum certum 9. de aur. et arg. leg. Ubi si certum
auri pondus legatum sit, potest praestari pecunia numerata. Obst.
l. cum aurum 19. cod. Ubi si aurum legatum sit, non potest praestari pe-

l. 9. cum l. 19. de aur. et arg. leg. cum l. 1. §. ult. cod. - Vi. Retes. 7. opusc.

cunia pro legata, sed praestari debet ipsum pondus. R°. d. l. 9. intelligi, ut ibi loquitur Cuius: si non species designata sit, et sic est legatum certum pondus auri, sed non est designata species, ut si diceret testator lego tibi quinque pondo argenti, nam tunc designatur pondus, sed non species, et hoc legatum aequiparatur legato quantitatis; at vero in l. 19. aurum legatum fuit, ut certa species, et tunc non potest praestari aestimatio, quia non aequiparatur legato quantitatis. hac doctrina explicatur l. 1. §. ult. eod.

L. 12. de leg. 1. difficil. eam non intelligo licet addas non in ultimo vestig. ut notat Heuri.

Obst. l. 12. de leg. 1. quam tangit Vesc. n. 43. sed non explicat, nam si haeres colegatarij suas partes agnoscat, non potest habere alteram iure legati, sed id est iure accrescendi, quia

L. 84. §. 2. de leg. 1.

Obst. l. 84. §. 2. de leg. 1. V. Richard. in h. §. n. 6. ind. de legat.

L. 25. de leg. 1. cum l. 20. ad falc.

Possunt induci per tex. in l. 108. §. 1. de leg. 1. omnes tex. probantes per servos non nobis adquiri, et etiam tex. in l. 25. de leg. 1. cum l. 20. ad falc.

Possunt ponderari omnes tex. probantes legatum non esse lucrosum, ut l. 28. §. 1. de leg. 1. cum l. 28. §. penult. de liberat. leg. ~~a~~ l. 87. in prin. de leg. 1. cum l. 65. ad falc. et l. 122. §. ult. de leg. 1.

Possunt induci aliqui tex. de iure adcrescendi per l. 84. §. si Titio 8. de leg. 1.

Dixit Bass. Gaydra quod poterat induci l. 77. §. cuncti 8. de leg. 2. sed nescio quomodo.

Obst. l. 53. §. 2. de leg. 1.

Obst. §. si fund. 9. de legat. = Contra hunc sic obstabi: ideo legatarius non consequitur aestimationem, quia usumfructum adquisivit titulo lucrativo: sed qui emit proprietatem emit spem consolidationis: qui titulo oneroso adquirit usumfructum. Ergo emitur ancilla praegnans cariùs emitur, propter spem partus: go etc. ad nostrum propositum pr. ex L. 62. §. ult. de evictionib. Ubi Titius habebat usumfructum quoad viveret, et capite minutus fuit, sed non ammittit usumfructum, et emptor qui fundum emit venditorem actione evictionis conveniet, quia usufructus capitis diminutione non finitur: quia quod fuit empta spes usufructus—

Rest. Lus Navarro cum Zaydia 14. Febr. 1666.

Ad causas lucrativas possunt ponderari tex. probantes dari concursum duarum actionum lucrativarum. Obst. L. Qui. 34. §. hinc. 2. Vo. et hoc. de O. et A. Ubi actio commodati concurrit cum actione legis Aquiliae, et illa intentata, haec superest. Rio superesse in hoc quod sit plenius in actione legis Aquiliae, sicuti vi bonorum raptor tenetur actione furti manifesti in duplum, et actione vi bonorum raptorum in quadruplum, hac intentata, extinguitur illa; at vero illa intentata, remanet haec in eo quod sit plenior; sic actio legis Aquiliae plenior est actione commodati propter illos 30. dies retro numerandos. Nec Obst. vers. et simplo subducto locum non habet. si tollas negationem. nam inepte Rbit cum Accurs. simplo exacto, idest petitionem simpli locum non habere; quia non de eo queritur. Cuiacius. in comment. ad d. L. 34.

arguit Armengol. *

Obst L. 71. de furtis. Ubi intentata actione commodati non potest intendi actio furti. Rio ~~[illegible]~~ ~~[illegible]~~ ~~[illegible]~~ ~~[illegible]~~ Ergo Zaydia actionem furti intelligi condictionem furtivam, quae non est plenior actione commodati. Accurs.

arguit Lus Sepulvre.

arg. Dr. Joannes dela Torre optime ex L. 73. de leg. 2. Ubi mihi legatum fuit quod nasceretur ex Pamphila, postea Pamphilam pregnantem emi, et partus mihi debetur ex legato, quia eum ex causa onerosa consequutus fui. Sic arguitur. potius consequutus fui ex legato, et ex alia causa lucrativa: quia concurrunt. Rio antequam partus non consequutus fuit ex emptione: ergo ex causa lucrativa. Probo pr. Non datur partus evictio: quia non consecutus fuit ex emptione. Probo pr. ex L. si. 42. cum seq. de evictionib. et alijs. Vide Cuiac. in dd. LL. et Amaya— Vide infra.

select tex. hac in re Dr. Joannes dela Torre. *

X.

Obst. L. 4. ad falc. Ubi fuit mihi sub conditione legatus fundus ~~tuo~~ a Titio haerede, pendente conditione Titius me haeredem instituit, et postea extitit conditio legati, et fundus est meus non iure haereditario, sed iure legati. Obst. acriter L. cui res. 29. de act. empti. Ubi rem mihi pure legatam ab haerede imprudens emi, possum consequi pretium actione ex empto, quia non ex causa legati rem habeo: quia male ind. L. 4. habeo fundum ex causa legati. Resp. ind. L. 29. intelligi quod non habeo rem ex causa lucrativa, nam cum rem possideam ex causa emptionis habeo ex causa onerosa, et cum res mihi adquiratur veniente conditione, ideo actione ex empto consequar pretium. Fab. 5. coniec. 14. emendat quia nunc ex causa legati rem habeo.

ind. L. 42. de eviction. ideo non committitur stipulatio dupla pro parte, requiritur ut duplae stipulatio committatur, quod tota res evincatur, non pro parte, et vendita ancilla, non tenetur venditor partus. Contra nam legata ancilla tenetur legatus partus. Resp. id effici ex interpretatione bonae fidei. Cujac. ad Paulum ind. L. 42. Si pars tantum evincatur non committitur stipulatio duplae. Obst. L. 34. §. si. 1. eod. Ubi pro parte evicta datur. Resp. id effici quando specialiter est conventum ut pro parte detur (L. 56. §. in. 2. eod) haec stipulatio duplae. Cujac. 6. Afric. in L. 46. eod.

Opt. l. 83. in prin. de leg. 1. (quae fert Ruhard) Ubi si le-
gatarius factus est dnus alicuius rei, non est extincta actio ex
alia causa lucrativa. Rn. id esse si sequam dnus dnio in-
revocabili; ut si aliena res mihi a Primo pure legata est; eadem
res fuit Titio legata sub conditione ex testamento
Veridani; si heres Veridani mihi rem tradiderit dona-
tionis causa, pendente conditione, vivo Primo; non
ex eo mi detegat actio contra heredem Primi, quia si con-
ditio legati exstiterit est praestet Titio ex testamento Veridani,
tunc a me transferenda. Cujac. d. l. 83. lib. 33.
Jr. Juliani.

Opt. l. 83. in prin. de leg. 1. (quā fert Richard) Ubi sile-
gatarius factus est dn̄us alienius rei n̄ est extincta actio ex 91
alia causa lucrativa. R. id esse si factus dn̄us dn̄io ir-
revocabili; ut si aliena res mihi a Titio pure legata est: ...
res fuit Titio legata sub conditione ex ...
vendendi; si heres vendendi mihi ... 2
tionis causa, pendente con...
ex eo mi denegat ...
ditio legati ...
h...

Ad tit. de patria potestate J.M.J.V.M.d.l.l.

Baudi. Liberi dicuntur in sacris parentum constituti, vel in sacris em, propterea quod liberi eadem cum Patre domi sacra habebant. itaque cum filius desinit esse in Patria potestate dicit[ur] sacrorum vinculis exui, et sacris paternis absolui.

Possunt induci ad hanc materiam omnes tex. probantes filiumfam. non posse facere test[amentum].

In uno casu Pater potest filium vendere, hodie, si extrema eum cogat egestas, adeo ut non possit alendis Liberis sufficere, et tantum filium sanguinolentum, hoc est, recens natum. L. 2. C. de Patrib. qui filios distraxerunt.

Cujac. lib. 19. obs. cap. ult. emendat L. fi. C. de pat. pot.

Pater filium decenter emendare, et ex causa exheredare non male contra pietatem afficere potest. et si faciat ex Trajani constitutione cogit[ur] filium emancipare. L. ult. ff. a Parente quis manumiss. fuer.

Patria potestas in pietate, non in atrocitate consistit. L. 5. de Lege Pomp. de Parricid.

Quidquid filius acquirit Patri acquirit.

Patria potestas propia est Civium Romanorum, Civiumque duntaxat Romanorum rata habebantur testamenta, ideoque in L. falcidia scriptum est: Quicunque civis Romanus post hanc legem rogatam testamentum faciet L. 1. ad L. falc.

Soli quoque Cives Romani Iustas nuptias inter se contrahebant. ut in princ. inst. de nupt.

Hodie omnes, qui in orbe Romano sunt, commodis Civium Romanorum fruuntur. L. in orbe Romano de stat. hom. cives Romani effecti sunt.

Minsing. Plutarchus ait Romulum hanc legem tulisse: Filius quandiu vixerit, in Patris potestate maneto.

Patria potestas ex iustis nuptiis et legitimis deriuat[ur], quare Pater filios naturales tantum, aut illegitimos in potestate non habet.

Regula Iuris est. Quod ab alio possidetur, aliud possidere non potest.

Vinnius Patres non possunt a filijs in Iudicium vocari, nisi Praetoris licentia, qui si fecerit dabunt pena[m] 50. solidorum. §. fin. 3. de pena temere litig. inst.

Patres agendo cum filijs non possunt Iudicium habere, vel idest lites, nisi de castrensi peculio. L. Lis 4. de Iud. ac in patr. potest. Deo dixit de castrensi peculio, nam cum sunt hi Iuris non habent peculium.

Obst. l. 1. §. 6. ad Tertyl. in fi. in eius sit potestate qd. filius est in potestate matris. Sed est captiosum argum., nam verb. eius non refertur ad matrem, sed ad patrem suum operas suas locante, vel relegatum. Retis de interdic.

non possunt filij sine licentia Patrum, etiam cum alijs in Iudicio esse, ut C. de bonis que liberis l. fi.

Patres possunt inuitis filijs bona adventitia sua administrare

inter Patrem, et filium non potest esse Ciuilis obligatio, quia istud Ius inductum est Iure Ciuili, quo Pater, et filius reputantur vna persona, et sic ideo obligaret sibi ipsi. l. haeres fideicommisso.

et Patria Potestas Ius illud, quod Pater, vel Avus in personas Liberorum, qui Iustis nuptijs procreati sunt, habet.

Matres non habent filios in sua potestate, non qd imbecillioris concilij propter sexus fragilitatem Mulier sit, aut qd maior patri pietas, et observantia debetur, nam in furioso haec non reperiunt, et habet filios in sua potestate. Sed quoniam totum hoc Ius patriae potestatis ad familiarum conservationem referendum est, quae opera foeminarum fieri non potest. 292.

filius est, qui ex viro, et vxore eius nascitur

filij naturales Legitimati, et Adoptivi censentur fictione Iuris, ex Iustis nuptijs procreatos esse. ideo dicit in nra potestate sunt, quos ex Iustis nuptijs procreavimus.

Avi habent in nepotibus patriam potestatem, videt debere habere avitam, non patriam potestatem. dico qd non competit Auo, tanquam Avo, sed tanquam Patri eius, qui ex Iustis nuptijs suscepit, licet per consequentiam extendatur ad Nepotes.

Servi non habent patriam potestatem, quia Cives Romani non sunt et qui sunt in aliena potestate.

Pater non potest filium vendere, nisi in casu l. 2. C. qui filios distrax. sed tamen fictae, ut sui Iuris fiat per aes, et libram potest vendere, non realiter.

Quando aliquis adoptat aliquem in locum nepotis, tunc dicit nepotem adoptatum esse, ut in l. 2. vers. sed si extraneum de vulg. et pup.

Verbum erit interdum etiam preteritum, nec solum futurum tempus demonstrat. l. 123. verbum erit de V. S.

1°. Obst. hac ratio. Istud sui non est propium Romanorum, quia multi alij habent istam Patriam potestatem. R°. quod hic vocant Cives Romani omnes, qui sub imperio Romano sunt.

2°. Obstat l. sic eveniet 21. ad Legem Iul. de adulter. R°. illa Lex loquitur de viro, qui est in aliena potestate, et sic nullum potest habere in potestate sua, iste tex. intellig. de viro, qui est sui iuris.

3°. obstat tex. in l. 13. §. si quis vlt. ad Trebel. vbi ait Vlp. quod filius fam. Patrem suum, in cuius est potestate, cogere poterit, suspectam dicentem hereditatem adire, et restituere. R°. quod filius fam. potest cogere patrem modo quo filius est nego, modo quo Magistratus, vel Prætor concedo.

4°. Aristoteles scriptum reliquit lib. Politic. c. 8. Naturæ Lege, esse præscripto liberos parentum imperio subiectos esse: ergo si hoc iure naturali habent omnes gentes, habent Patriam potestatem, et non solum Cives Romani. R°. quod hoc ius propium est Civium Romanorum, quia id iure moribus suis receperunt, non a Græcis etc. docet Vlp. in l. patre furioso: ibi: Nam cum sui potestati moribus sit receptum. et l. Romuli confirmatum sit: Parentum in liberos omne ius esto, relegandi, vendendi, occidendi. et quamquam alij populi Patri naturaliter obediant, non eo similiter vt Romani.

5°. l. 11. fin. de his qui sui. igitur filij naturales sunt in Patria potestate.

6. obstat tex. in l. si mater 33. de vulgari etc. Mater instituit pupillariter: ergo habet filios in sua potestate. R. det. Accur. in glossa non quod pupilaris substitutio ibi fiat, sed quia pupillus institutus fuit, est vulgaris. Feminæ pupilariter non substituunt, quia in potestate non habent.

7 Obst. difficilior tex. in l. 1. §. per hanc. 2. ff. de rei vindicat. Vbi Pater filium, quem in potestate habet vindicare potest: ergo habet Vnicam potestatem: ergo filius fam. non est in patria potestate. R°. Patrem posse vindicare filium vindicatione vtili, concedo, vindicatione directa, nego; nam vindicatio vtili non præsupponit dominium. — tex. difficilis ✠ — V°. fol. 24. vbi aliqui in exceptis tex. inducuntur.

~~[struck-through line]~~

Annotationes ad §. furtivæ. inst. de usucap.

I. M. I. V. L. L. M.

Res furtiva, et vi possessa usucapi non potest. res furtiva dicitur res mobilis quæ surripitur. Vi possessa est res immobilis.

Usucapio est: Adiectio dominij per continuationem possessionis, temporis a lege definiti. Mins. 177.

1ª difficultas: Lex 12. tab. inhibuit usucapionem rei furtivæ. 1. adquid igitur lata foret lex Atinia, quæ rei furtivæ prohibet usucapionem? cum lata esset lex decemviralis. R°. legem Atiniam duo continuere capita, 1um est de prohibitione eius. 2um de purgatione vitij, si res redisset in potestatem dñi.

L. 32. de acquir. rer. dom. etiam invitis nobis per servos acquirit pene ex omnibus causis: q. invito beneficium fieri potest.

minus solutum intelligit, etiam si nil esset solutum. L. 32. de V. S. q. privatio non præsupponit habitum.

Annotationes ad §. furtivae. inst. de usucap.

I.m. I. v. m. d. l. l.

35

Usucapio est adiectio dominij, per continuationem possessionis temporis a lege diffiniti.

cto. Res furtivae, et vi possessae usucapi non possunt; res furtiva dicit rei mobilis, que surripit, vi possessa est immobilis.

1.a diffic. 1.a difficultas Lex 12. tab. inhibuit usucapionem rei furtivae, ad quid igit lata foret lex Atilia, quae rei furtivae prohibet usucapionem? ud lata esset lex decemviralis. R.o legem Atiliam duo continere capita. 1.us est de prohibitione eius. 2.us de purgatione vitij, si res redijsset in potestatem dni. D. Josephus de Retes in prelectionibus ad L. Atiniam Plautiam etc. n.o 1. Et tamen lex 12. tab. ud desuetudine abolita esset redijt in usum per L. Atiliam.

Verba legis Atilie sunt: Quod surreptum erit eius rei aeterna authoritas esto. verbum authoritas accipit pro aeternum dominium esto. Ut Adversus hostem aeterna authoritas esto. id est dominium. Retes n.o 2. — fert Aul. Gelius lib. 17. cap. 7. — Lex est apud Cic. 1. officiis. 1.o

+ 1.a species simplicis furti est: cum res privata a privato clam et dolose surripitur L. 1. de furtis. sequit abigeatus, id est gregum, vel armentorum furtum, de quo in Parquis detinent. — + furti species ratione circunstantiarum sunt veluti rei, loci, temporis, aut modi.

rone loci Succedunt Balnearij, qui lavantes se in balneis, vestibus spoliant. item directarij, sive dietarij, qui in aliena coenacula, domus, vel dietas per fenestras se dirigunt furandi causa. Saccularij, qui manus micando, et perstringendo videntium oculos per vetitas artes ex saculo pecuniam subducunt, vel quid aliud, sive per Magiae damnabiles artes, sive per artificiosam, et cautam subductionem. Plagiarij qui tam homines liberos, quam servos suffurantur. Sacrilegi, et peculatores, qui rem sacram, sacrove comendatam, vel publicam surripiunt. Raptores bonorum, de quibus in tit. vi bonorum raptorum.

Expilatores, qui noctu galia, vestesve eripiunt. Grassatores, et famosi Latrones, qui itinera, viasq; publicas obsident depraedandi causa. Heres ubisup. n°. 6.

Si quis invito dño rem retinet, vel inventā non restituit non poterit usucapere, q.r res censet furtiva. n°. 7.

Ob duplicem causā inducta est usucapio. 1ª. respicit usucapientē: ne verō dominia in incerto sint. 2ª. veterem dominū punit; ne homines negligentes sint in rebus suis perquirendis, et investigandis. n°. 9.

Verbū surreptū significat omnes res tam furtivas, quā vi possessas. verbū furtivū significat res mobiles surreptas. n°. 10.

Extraneus donavit uxori rem viri existimans suam esse: Uxor bona fide accepit, existimans esse donatoris: Uxor bene poterit talē rem usucapere. Filius in potestate Patris existens se existimans ab eius potestate liberatū donavit rē Patris sui uxori: donatio inefficax fuit, q.a quae prohibent fieri a Patre, prohibent etiā fieri a filio l. 3. §. 2. ff. de donat. inter. Sed nilhominus ppter dictū errorē, et bonā fidē dantis, et accipientis, procedit usucapio. Haec fert tex. in l. 44. de donat. inter. ibi quaerit an interrumpat usucapio capta ab uxore, si vir scierit rē suā esse, nec voluerit vindicare, et hoc ipsū mulier noverit: explicanda est quaestio: nā verba. interrumpet possessio.? interrogative legunt in libro Florentino. et decidit sortiri usucapionē. Uxor non fit dña rei per donationē Mariti, sed per usucapionē, praecedente antea donatione extranei. Heres n°. 12. et 13.

Si non dñus rem habens, eam dereliquerit, potest res usucapi ab accipiente. l. 5. ff. pro derelicto: Heres. n. 14.

tex. in l. 67. Proculus ff. de Iure dotium. Species est: Ancilla nupsit homini libero, et in dotem ei pecuniam dedit. 1.º ait Iu. pecuniam viri factam non fuisse, q.a dos, sive matrimonium non est, nam cum serva nullum est connubium, sive ancilla suum statum ignoret, sive non, pecunia manebit eius, cuius fuerat, nisi forte usucapta est. Si ancilla libera facta sit pecunia fiet dotalis, si data fuit ex peculio, q.d per manumissionem retinuit: si aliter, non. Si complevit usucapionem antequam matrimonium esse inciperet, maritus lucrifaciet. Retes n.º 15.

L. Proculus 67. ff. de Iure dotium.

*

36

1.a insurgit difficultas quomodo potest res dotis nomine data usucapi, si matrimonium nullum fuit. R.º q.d q.do adest iustissima causa erroris, quem non sumpsit usucapiens ex propria sua existimatione, sed ex alterius facto, aut traditione, quae potuit sine culpa decipi, tunc usucapio procedit ex pro suo titulo, qui in locum veri succedit. N.º 15. et 16.

Ex supra dictis solvit hac alia difficultas 2.a nam absurdum videt rem posse usucapi dotis nomine datam, antequam fiat matrimonium, et postquam matrimonium supervenit cessare usucapionem; melioremq. esse conditionis sine titulo possidentem, quam cum eo. n.º 15. et 16.

3.a difficultas est. Servus surripiens rem dno suo, vel bonae fidei possessori, quandiu eam apud se detinet, furtum n. facit, nec privat dnum suum commodo possessionis l. 33. §. ult. h. t. n. et l. 15. de acq. poss. tamen si illam tradidit extraneo statim dnus desinit possidere, incidit in vitium furti, et fit inusucapibilis, d. l. 15. de adq. poss.; g.º ancilla tradens pecuniam marito furtum facit. Resp.º Supponendum esse ancillam non clam, non furtive, sed palam dedisse pecuniam marito, itaq. furtum n. committit cum non detur occulta rei acceptio, aut traditio, l. 48. §. 3. de furtis. Retes. n.º 15. et 17.

Rerum immobilium furtum fieri non potest, cum furtum sit contrectatio, id est de loco in locum ammotio, et res immobiles de loco in locum non possunt contrectari. Retes n°. 19.

Si violentus invasor me deiecerit, sed ipse possessionem non arripiat, Titius vero intret in vacuam possessionem, fundus usucapi potest, quod non est vi possessus, quamvis dnus deiectus sit. n°. 22.

nec occupatus,

Si vis pntis facta non fuit, sed armati aliò tendebant, vel possessor non speravit, quo casu vi deiectus non censet, nisi invasores occupent possessionem. l. 4. §. 6. et 7. de usucap.

Prædo dicit qui ad possidendum nullum titulum habet. l. 12. de petit. hæredit.

Res furtiva potest usucapi si redierit in potestatem dni, quia vitium purgatur: item si fur hæres in solidum dno rei succedat purgat vitium, quod efficit rei dnus. item purgat vitium si dnus vendat furi. Non sufficit, ut purget vitium, quod res perveniat in Procuratoris potestatem, si dnus ignoret. Si in tutoris potestatem res perveniat censet vitium purgatum, quod in rebus pupilli pro dno habet tutor.

Si res surripiat bonæ fidei possessori, non purgat vitium si reddeat in potestatem bonæ fidei possessoris; sed in domini potestatem debet reddire. Retes n. 27.

l. certe 6. §. Julianus ff. de precario.

Sed obstat tex. in l. certe 6. §. Julianus D. de precario. Ubi quis alterum vi deiecit, postea ab eo fundum præcario rogavit; ait ctus desinere vi possidere, et incipere præcario, quia iam tenet fundum ex voluntate dni, nec ipse sibi muttat causam possidendi, sed dnus mutat ex propria voluntate. Unde ita infert Si ab eodem emisset, id est qui deiectus fuit; incipere etiam pro emptore posse dominium capere. verba dominium capere posse denotant non fuisse statim acquisitum dominium, sed posse acquiri: ergo qui vendidit dnus non erat, alioquin usucapio necessaria non esset: ergo erat tantum bonæ fidei possessor: sed purgat vitium reversa re in eius potestatem: ergo sufficit si revertat in bonæ fidei possessorem.

R°. q.ª olim rei vendita non aliter fiebat emptoris ex iure Quiritum, quam si tradita ei fuisset per solemnem mancipationem, quod si simpliciter tradita fuisset solum dominium bonitarium transferebat in emptorem, donec mediante usucapione adijceret dominium quiritarium bonitario; itaque ille qui emit habebat dominium bonitarium, non quiritarium, et postea usucapione mediante, titulo pro emptore posset dominium capere. Retes n°. 28. 07

in tex. in l. 4. §. 21. de usucap. ait Paulus, q.ª si debitor surripuerit rem pignori datam, et vendiderit, usucapi potest res, q.ª in potestatem dñi videtur pervenisse ~~videtur~~. aliud idem Paulus censisse apparet in l. ult. de usucap. ait. Si id q.ª mihi pignori dederis surripueris, erit ea res furtiva facta, sed simul atque in meam potestatem venerit, usucapi potest. Hi tex. ita conciliant. Sciendum est, tunc in potestatem domini rem censeri redisse, cum eius possessionem nactus fuit, iuste, ut ei avelli non possit. d. l. 4. §. 12. de usucap. et cum in d. l. 4. dicatur dñum vendidisse, vel alienasse rem, res iuste ei avelli non poterat, itaque censebatur res in eius potestatem redisse, et per cons. poterat usucapi. in d. l. ult. cum non dicat eum alienasse, quam surripuisse, censetur non redisse rem in potestatem domini, cum creditor iuste rem ei possit avellere. Retes n°. 29. tamen n̄ eum alienasse. R°. quod in l. 4. pignus est conventionale, q.ª acquiritur creditori, et cum creditor habeat dominium pignoris [illegible] [illegible] si redierit in eius potestatem Dicit in tex. in l. si servus. 61. §. 8. de furtis: locavi tibi fundum et convenit inter nos, ut fructus mihi essent obligati ob mercedem, quam tenebaris mihi praestare conductionis nomine; ut mihi fraudem faceres collegisti fructus; facti que sunt tui per collectionem §. is vero. de rer. divis. Supponit Celsus posse me inte furti agere, quamvis sis dñus fructuum §. 10. de oblig. quae ex del. furtum enim committit, qui rem alij hypotecatam clam alienat l. 19. §. ult. de furtis, compertum enim erat per reditum in potestatem debitoris, et distractionem vitium furti purgari. Sed quid dicendum est si conductor vendi-

l. 4. §. 21. de usucap.

quamobrem si debitor creditori abstulerit rem pignori datam, quamdiu in sua potestate eam detinet avelli ei potest, neque in ipsius potestatem censetur pervenisse

l. si servus 61. §. locavi 8. de furtis.

derit fructus pendentes, antequam eos collegisset, et per contra antequam ipsius facti essent? Resp.det in vitium furtivitatis incidisse, quod fructus non percepit, in ipsius potestatem non pervenerunt, requirit quod res perveniat ad debitoris potestatem et quod ipse postmodum distrahat, ut censeat purgatum vitium

* l. latrones 27. de captiv. et postlim. rev.

Dicit in l. latrones 27. de captiv. et postlim: latrones ibi servum eripuerant, postea hic servus pervenit ad Germanos, qui erant publici hostes populo Romano; Germani praelio victi fuerunt, et inter ~~servos~~ praedam servus ille inventus fuit; quaesitum fuit an purgaretur vitium furtivitatis, ex eo quod ad Germanos pervenit, nam rei furtivae vitium purgat, si perveniat in potestatem domini, et Germani domini facti fuerunt servi: hac ratione non obstante dicit vitium non purgatum esse+ = Sed si hic servus Germanus esset, et ad suos revertisset, quamvis iterum a nobis caperet, denuo servum fieri, neque in furtiva causa manere, quod pristinum dominium prorsus extinctum fuit, ubi enim dominium extinguitur cessat vitium, quod committebat dominium. Retes n.º 31.

\+ gaudet enim dominus beneficio postliminij in servo.

De usucapione fructuum, aut partus rei furtivae, aut vi possessae.

1.º haec sunt notanda. Plutarch. in lib. de pugna Stoicorum ait: Crisipus censet foetum in utero ali, ut plantam. et lib. 5. de placitis Philosophorum cap. 15. Plato ait foetum in utero animal esse, nam et movet ibi, et aliter Stoici asserunt partem esse ipsius uteri, non animal, et sicut fructus arborum partes dicimus, videmusque maturos decidere, sic et foetum. Hac ubi Stoici faciunt partum matris partem: quia sunt partes accidentales, quae possunt adesse, vel abesse sine immutatione substantiae. id ~~contra~~ tex. in l. 1. §. 1. ait Ulp. Partus enim antequam edatur mulieris portio est, vel viscerum. Contra in l. 10. §. 2.+ ait Scebola relatus ab Ulp: nec enim esse partum rei furtivae partem. 33.34

\+ h.t.

\+ Partus ancillae furtivae si conceptus est apud furem, quanquam in bonae fidei possessorem perveniat usucapi non potest: si partus ancillae furtivae conceptus sit, et natus apud bonae fidei possessorem potest usucapi. Amaya fol 305.
idem dicendum est de bove.

\+ l. qui vas 48. §. 5. de furtis.

Sciendum tamen est Stoicos ex eadem doctrina existimasse (sicut male, et contra naturae rationem) partum dum in utero esse non esse animal: Cum autem in lucem editus est, frigefactum ex aëre, et induratum mutuare spiritum, et fieri animal. Plutarchus in d. lib. de pugnis Stoicorum, alia fert testimonia Lipsius lib. 3. Philosophia Stoycorum dissert. 7. et 10. Unde ipsi animantis dicit in l. 2. de mortuo inferendo. Nec homicida reputat, qui partum abortum procuraverit. L. 39. de poenis: nec homo censet in l. 9. §. 1. ad l. falc. Retes n. 35.

Conclusio: Partus ancillae furtivae conceptus, et editus apud bonae fidei possessorem usucapi potest. L. 48. §. 5. de furtis. — Conclusio

Partus ancillae furtivae cum ipsa surreptus, vel apud furem conceptus usucapi non potest, quamvis apud bonae fidei possessorem edat. d. l. 48. §. 5. de furtis. Ex quo sequitur Ancilla fugitiva quemadmodum sui furtum facere intelligitur: ita partum quoque, contrectando, furtivum facit; haec sunt in l. 60. de furtis. Utriusque rationis ratio est quod ex tempore conceptionis pro nato habetur, et si in aliquo tempore sit in utero apud furem statim censetur natus, et furtivus est. Retes n. 36.

Partus conceptus apud furis haeredem, heres non poterit usucapere, quod vitiorum omnium est successor. Si haeres distrahat partum apud se conceptum, et editum bona fide, emptor poterit usucapere. Ex quo sequitur si servus surripiat ancillam et pro libertate sua domino det, conceptaque apud dominum partus potest usucapi domino, quasi ab emptore, ut in leg. pro emptore. Obstat textus in l. 4. §. 16. h. n. t. ex diametro. Sed Resp°. partum in casu l. 4. conceptum esse apud furem, non apud bonae fidei possessorem, et ancillam iam pregnantem esse antequam veniret in huius potestatem, quod colligitur ex verbis, quod possessio quam servus vitiose nactus fuit domino nocet. nec obstant verba apud me conceptus, quae sunt ambigua: partus potest dici conceptus apud dominum duplici respectu, vel quia iam ei ancilla tradita erat, et ibi concepit, vel quia conceptus erat apud servum cum in sua familia retineret ancillam, antequam ei tradita esset, et sic in l. 4. Retes n. 37 — L. 4. §. 10. de usucap.

Poterunt ad hanc materiam generali tex. in L. non solum 33. §. si duum 2. ff. de usucap. cum L. quod sit. 3. §. 6. et 7. de vi et de vi arm. cum L. 9. ff. quod metus causa – sed meliores sunt ad alia

L. 16. de O. et A. cum L. 36. de adq. posses. – Circa interruptionem possessionis ad usucapiendum Test. L. 16. de O. et A. cum L. 36. de adq. posses. V.e Cujac. 13. Obs. Juliani.

Ivtib
Eorg

Partus ancillæ furtivæ si conceptus, et editus sit apud bonæ fidei possessorem potest usucapi. Contra. Partus est pars matris: sed mater est furtiva: igitur partus est furtivus; sed sic est quod potest usucapi: igitur res furtiva potest usucapi. Respondeo partus est matris pars accidentalis, quæ potest abesse, vel adesse sine immutatione substantiæ; sed non est pars matris substantialis.

Bona fides in contractu emptionis, et venditionis requiritur non tantum tempore contractus, sed traditionis tempore l. 10. de usucap. Sed obstat implacabiliter tex. in l. qui fundum 7. § 4. ff. pro emptore, ubi postquam dixit Celsus quod si quis emerit aliquam rem, eiusque amissam possessionem recuperaverit, quod initio secundæ possessionis requirit bonæ fides, aberit nec similis est casus illius qui emit aliquam rem, et tempore traditionis habuerit malam fidem. Ex hoc tex. sic insurgo. dissimilis est casus: quod diversum observat in uno, ac in altero: sed in primo casu dixit requiri bonam fidem tempore secundæ traditionis: igitur in 2º non debet requiri tempore traditionis. Aliqui emendant hunc tex. asserentes loverbi dissimilis legendum esse dissimilis: sed Cuiac. ... inter Proculum, et Sabinum arbitratur. vel potest dici etiam quod dissimiles sunt casus in eo, quod in primo datur amissio, et recuperatio possessionis, in 2º. vero solum una possessionis acquisitio, et sic in hoc non assimilantur, et si idem observet in eo quod requirat bona fides.

Explicat l. 7. § 4. de usucap.

Ant. ibi Gotofr.

L. 4. §. 27. de usucap. L. 4. §. si viam 27. de usucap. Ubi si viam haberem per tuum fundum, et tu me ab ea vi expuleris, per longum tempus non utendo amittam viam: ergo res vi possessa usucapi potest. Resp.o illum deiectum fuisse vi perturbativa, non vi expulsiva. arguit mihi D.r Berenguer. postea dies D. Fran.us Berenguer.

[illegible]. Obst. [illegible]. V.e [illegible] fol. 16.

[illegible] [illegible] fol. 21.

Obst. L. 15. de usucap.

Obst. L. 44. §. et si possessionis. h.t. cum L. 15. §. 2. h.t. et L. 7. §. 4. ff. de emptore =

L. 57. mandati: Obst. L. mandatum 57. ff. mandati. Ubi venaliciarius, id est qui emit servos ut vendat, mandavit cuidam ut servos venderet, mandatarius decessit et eius heredes errore lapsi servos non animo donandi tradiderunt, et emptores possunt usucapere, et ait [illegible] venaliciarium ex provincia reversum Publiciana actione non utiliter acturum: ergo non valuit usucapio, aliter daretur Publiciana. Resp. in aliis Pandectis legi hanc clausulam sine particula non, et sic venaliciarius recte ageret Publiciana propter bonam fidem, nec ei opponi potest exceptio iusti dominii, quia haec opponitur causa cognita, id est quando [^emit bona fide servos non vendentis, et] nec habet bonam fidem possessor. Cuiacius lib. 10. resp. Pap. in d. L. 57. arg. M. Navarro.

iacente hereditate valet stipulatio, et fideiussores, qui accesserunt, tenentur. Capto ab hostibus recte possunt accedere fideiussores, sed interim non teneantur. l. 5. § 1 legatum. Val. de acq. her. c. 2. n. 2. et 11. 40

Ex l. 41. de vulg. subst. licet aditione unius heredis totum test.[um] confirmetur l. 25. de man. test.[o] hereditas non extinguitur, nisi pro parte adeuntis. Item non requirit ut servo liber adire possit acquirere, ex re sua, vel ex operis suis, ut ab eo possideatur, sed sufficit, ut ei bona fide serviat. Val. c. 3. n. 5. libertate temporaria. nota tex. in l. 57. § 6. et § 7. de her. inst. Val. c. 4. n. 18.

Ius substitutionis, si concurrat cum iure accrescendi, est eo potentius. c. 4. n. 15. et al. l. 30. de vulg. et l. 35. vide de acq. her. c. 5. n. 3.

Cum herede debet esse testam.[ti] factio tempore institutionis, mortis, et aditae hereditatis. l. 49. § 1. de her. inst.

Si servus et domini sunt pro parte heredes instituti, non semper habet. domini ac si ex duabus partibus heres scriberetur, quod colliget ratione si portio patris vel domini sit legatis exhausta, et portio filii vel servi libera non deducit ex portione gravata falcidia l. 21. ad fal. et servus et domini duobus heredibus comparantur domini legata non contribuunt sed praestantur. Ultimus casus d. l. 21. probat tantum falcidiam deduci ex portione libera, non vero ex exhausta. c. 5. n. 11.

Si servus duorum sit heres institutus, et iussu unius adeat, cui heredem facit tantum pro parte dominica, sed ceteris domini non iubentibus tacite iure eorum portionis huic accrescunt l. 67. de acq. her. In legatis vero sub proposita hypothesi non accrescunt l. 20. de leg. 2. Ratio est quod in hereditatibus venit ius accrescendi disp.[e] legis, in legatis voluntate testatoris, et in d. hypothesi legatarii sunt verbis coniuncti tantum. n. 21. Obst. l. 1. § 1. et 2. de usufr. accr. ubi usus fruct. legatus servo communi est, et pars repudiata alterius domini accrescit. R.[o] quod usufructu non rei, sed personae accrescere, et sic non divisionem partium dominorum sed unitatem personae servi attendimus, et hoc non fit iure accrescendi, sed acquisitionis.

Error facti est si emam rem ab eo quem dominum esse putabam, cum dominus non esset; hic error usucapionem non impedit.
Error Iuris est si existimem rem emptam usucapi non posse, quae potest usucapi; hic error impedit usucapionem.
Error falsae causae est. veluti si quis cum non emerit, emisse se existimat; hic error impedit usucapionem. Contra. Usufructuarius iudicans partum in fructibus reputari, eumque vendiderit; partus ab emptore usucapi potest: sed hic reperit error Iuris: ergo error Iuris non impedit usucapionem. Rp. error Iuris qui procedit a venditore non impedit usucapionem, sed qui procedit ab emptore – Borcolten.

si non vendiderit usucapere non poterit, quia errat in Iure.

Servitutes summo iure usucapi non possunt, quia Lex Scribonia prohibet l. sequitur §. ult. de usucap. Postea Praetores, et Iuristi hanc rem temperantes, ex bono et aequo permiserunt, ut servitutes longa quasi possessione usucapiantur, hoc de servitute continua intelligendum est; servitus continua praescribitur, si quis habeat possessionem eius, cuius possessionis initij memoria non extat. Mining. §. ult. de servit.

Res, quae hominum commercium effugiunt usucapi non possunt, ut sunt res sacrae, publicae, item ne sit a legibus alienari prohibita, ut res pupilli, furiosi, res dotalis, res ecclesiastica. Mins in princ. de usucap.

Obst. tex. in l. an vitium 5. § de divers. et tem. praescript.: si auctor meus iustum initium possidendi non habuit, videndum est, et puto neque nocere, neque prodesse, nam denique et usucapere possum quod auctor meus usucapere non potuit. ergo potest quis usucapere ea quae vitium habebant. Resp. aliud esse vitium reale, aliud personale; realia sunt, quae rem ipsam comittantur, ut furtum, violentia etc. Personalia, ut dolus auctoris dans causam contractui, mala fides, scientia iniustae possessionis; et in hoc casu cum autor habeat vitium personale tantum, nil nocet alteri possessori, ut si haberet vitium reale. Pichard.

tex. in l. 5. de divers. et tempor. praescript.

Furtum est contrectatio fraudulosa, lucri faciendi gratia, vel ipsius rei, vel etiam usus eius, possessionisve, quod lege naturali prohibitum est admittere.

L. iusto errore 44. §. et si possessionis de usucap.

Ad usucapionem sufficit habere in princ.º bonam fidem. Contra inter. ul. 44. §. 2. de usucap.

q.º qui possidet titulo pro suo semper debet habere bonam fidem, cum possidet alio titulo sufficit habuisse in princ.º bonam fidem ad usucapionem.

Resp. verum esse si antequam pariat ancilla possessor alienam esse cognoverit, partus usucapionem impediri ex alienae matris superveniente scientia, q.ª hic loquitur de ancilla furtiva cuius partus semper requirit bonam fidem, non de ancilla solum aliena, quae in princ.º solum requirit; hoc inductum est odio furtum, ne qui ancillam furtivam esse cognovit, retineret sibi, ut partus faceret suos; qui ancillam alienam tantum, habebat, cum eam possit usucapere, quanquam postea sciat esse alienam, et ideo poterit partum usucapere. Ita in L. 1. n.º 187.

L. 4. pro suo. Si habeo ancillam furtivam, et ex ea natum apud me conceptum si nescivero intra statutum tempus, cuius id mancipium esset, aut si sciam neque potuero certiorem dominum facere, aut si potuero, et fecero certiorem, usucapiam? Si sciam, possim, et non fecerim certiorem contra esse. tunc clam possedisse videtur.

idem in servo postliminio reverso dicendum est: hoc est si dominus putativus possidebat servum, servus ab hostibus captus fuit, dominus cognovit esse alienum, si redierit non poterit usucapi; nam postliminium solum habet locum in rebus Iuris, non in rebus facti, et possessio res facti est

Si successor possideat ex causa lucrativa, authoris vitium ei nocebit, si ex titulo oneroso, ei oberit, nisi longissimo tempore praescribat.

Vsucapio est vox generalis, quae tam mobilia, quam immobilia comprehendit. Borcolten fol. 134. praescriptio immobilium. 43

Mobilia vsucapiunt, longo tempore non acquirunt. Bor. l. 3. de divers. tempor. praescript. Vbi longi temporis praescriptio in mancipijs locum habere dicit. hoc de mancipijs rusticis intelligendum est, quae pro parte veris habent. in l. 9. cod. pro mobilib. legendum est soli. Borcol.

Qui vsucapit rem amissam, directam habet actionem: qui longo tempore possedit vtilem. Borc.

Vsucapio sine titulo non procedit. longi temporis possessio non indiget titulo, sed sufficit quod quis neque vi, clam, aut precario possideat. Borcol.

olim litis contestatione non interrumpebatur possessio in vsucapione; secus erat in praescriptione. Borcol.

longi temporis possessio parit exceptionem tantum, et per hoc dominium vtile.

possessio aliquo accipit vsucapio. Papin. ait possessio sine possessione non consistit, ibi legit vsucapio. Borcol. 136.

Bona fide possidet, qui rem accepit ab eo, qui dominus non erat, cum crederet eum dominum esse. Borc. 139.

Titulus et causa possidendi, debet esse iustus, vt sortiatur vsucapionem.

Praescriptio est exceptio rei ex tempore substantiam capiens.

Si ignorans rem mihi surreptam emam, non videtur in potestatem meam reversa l. 4 §. quod autem h. n. t.

Si quis loci vacantis possessionem propter absentiam, aut negligentiam domini, aut quia sine successore decesserit, sine vi nanciscatur, quamquam is mala fide possideat, si alij vendat, emptor potest vsucapere, quia bona fide possidet, res neque est furtiva (rei immobilis non fit furtum) neque vi possessa, et habet titulum. inst. h. n. t. §. quod autem

Annotationes ad §. ult. inst. quibus aliena-
re licet, vel non.

J. M. J. V. M. d. L. L.

Conclusio est. Pupillus, neque pupilla ullam rem sine tutoris authoritate alienare potest.

itaque contrahere non potest, cum alienare nequeat. Et si dederit aliquis habebit rei vindicationem, si nummi extant; sed si consumpti sint, condici possunt. Si mala fide consumpti ad exhibendum de his agi potest. Sed quomodo quod consumptum est exhiberi poterit? Resp.o quod reus cogitur ad exhibendum interesse.

Pupillus meliorem quidem conditionem suam facere potest, deteriorem non.

Si solutio Tutore præsente facta sit, et pupillus se læsum ostendat, conceditur in integrum restitutio

Pupillus, sine tutoris authoritate, per acceptilationem liberari posse placet. l. 2. de acceptil.

Si Pupillus sine tutoris authoritate solvat, et res apud creditorem casu fortuito perierit datur opinio an pereat Pupillo an creditori; Minsing. ait perire creditori. Hæc fert Minsingerus ad hunc §.

Debitum pupilli tutori, aut curatori fieri debet, et prius sententia Iudicij sine omni sumptu celebret, quæ solutionem fieri permittat. et sic debitor plenam securitatem habebit. Si aliter solutio fiat, et pupillus locupletior factus sit, exceptione submovebit. Si non factus sit locupletior poterit debitum repetere. Teophilus ad §. n.

Tutor quantum ad pupillarem providentiam intelligitur dominus rerum pupillarium, non pupillus, consequens, ut pupillus nil administrare possit sine tutore. Papinianea fol. 823.

Obst. l. 11. de solutionibus. ubi potest promissor solvere pupillo sine tutoris authoritate: q. falsum est assertum? Rº. q. in illa l. pupillus fuit adiectus, et nil sibi debebat, sed fuit conventum inter contrahentes qd solutio posset illi pupillo fieri, et conclusio nostra solum prohibet pupillo solutionem accipere, cum creditor sit, sed q. alio cum sit res facti accipere potest. — l. 11. de solutionib.

44

Obst. tex. in l. ait Praetor 7. §. 2. vers. quid tamen. de minorib. ubi solius Iudicis sententia absq. debitore tutore debitorem solventem liberat. Rº. tex. loqui in minore creditore, qui curatorem non habebat, cui ex solo Iudicis decreto rectè solvit. Pichard. — l. 7. §. 2. de minorib.

Pupillus neq. possessionem civilem neq. naturalem ammittit sine authoritate tutoris. ita intelligit tex. in l. 11. de acquir. rer. dom.

Obst. l. 3. C. de acquir. possess. ubi infans acquirit possessionem rerum donatarum per traditionem: q. infans acquirit sine tutoris authoritate. Rº. Imp. locutum fuisse de possessione infanti acquisita cum tutoris authoritate. Et pupillus potest acquirere ex causa lucrosa. — l. 3. C. de acquir. possess.

Si pupillus habeat plures ~~authores~~ tutores, quorum unus non gerat, si hoc praesente emam aliqd pupillo, inutilis est emptio. l. 4. de auctor. tutor.

Tutor nunquam cogendus est authoritatem praestare, q. si non expedit; iniquissimum esset authoritatem praestare. Sin expedit, et non acommodavit authoritatem, erit obligatus ad hanc iacturam sarciendam. Papiniana fol. 326.

Si pupillus solvat quod debet, sine tutoris authoritate, si pecunia consumpta sit, pupillus liberatur, vel poterit condiere Papinianea fol. 1073. hoc intelligit ita si consumptio facta sit ~~mala~~ fide bona, si mala ad exhibendum agi potest, ac si extaret.

Pupillus non potest hæreditatem adire, nisi tutoris authoritate.

Pupillus obligat naturaliter, quando commodum ei sequitur ex obligatione.

Omnes res tam mobiles, quam immobiles pupillo dari possunt, sine tutoris authoritate. Sed si debitor pupillo debitum solvat, necessaria est tutoris authoritas.

Si Adultus, curatorem non habeat, poterit alienare, quæ servando servari non possunt.

Pupillus obligat [redacted] sine tutoris authoritate aliquando. Ut si communem fundum habeo cum eo, et aliquid in eum impendero, vel damnum in eo pupillus dederit: nam Iudicio communi dividundo obligatur. L. 46. de obligat. et action. Obligat pupillus re, vel damno facto.

Cum pupillus tutorem non habet, Prætor authoritatem tutoris potest supplere. Alij casus sunt in quibus Iudex supplet defectum tutoris.

Non sufficit authoritas cura ~~tutoris~~ pupilli ad adeundam hæreditatem, neque bonorum possessionem delatam pupillo.

Pupillus pubertati proximus, ~~aliqui dicunt~~, obligatur naturaliter. et tamen naturaliter obligat cum aliquod lucrum ei sequitur ex obligatione. Sic plures dissolvunt textus. ut quando facturus est locupletior.

L. 129. de R. I. — Argumentum ~~de~~ ex contractibus ad ultimas voluntates in Iure non valet.

Pupillus potest sibi obligare. Contra pupillus neque velle habet, neque nolle: ergo nemine sibi potest obligare. Ant. probatur ex tex. in L. pupillus 129. de R. Iuris.

Respondeo tex. loqui de pupillo infante.

L. possessionem 29. de acquir. posses. — Obst. L. possessionem 29. de acquir. posses. ubi pupillus, sine tutoris authoritate possessionem ammittere potest.

Sed huic obst. L. pupillus 11. de adq. rer. dom. — Respondeo pupillum posse deteriorem suam conditionem facere in rebus facti non in rebus Iuris. Vel dic esse proximum pubertati, et sic ammittere possessionem.

Pupillus infans neminem sibi obligare potest; nec ipsi nemo obligat^r sine tutore authore. 45

L. 6. ff. rem pupilli salvam fore. ubi infans stipulari potest. — L. 6. ff. rem pupilli salvam fore.

R^o. tex. loqui de ~~pupillo~~ infante proximo infantiae, qui potest stipulari, ut dicit^r in §. 10. de inutil. stipulat. Richard. §. 11. de inutil. stipulat.

L. 3. C. de acquir. possess. ubi infanti ~~in~~ tradita possessio acquirit^r in L. 32. §. infans. ff. de acquir. possess. — L. 3. C. de acq. possess.

~~in~~ infans non potest acquirere possessionem.

R^o L. 32. loquit^r q^do ~~pupillus vel~~ infans vacuam possessionem ingredit^r in L. 3. dicit^r posse, ~~dicit~~, acquirere possessionem ex traditionis causa. Richard. ubi sup. et titulus ibi fuit lucrativus, scilicet donatio.

Tutor tenet^r d^num in rebus pupilli cum tutelam administrat, non cum pupillum spoliat. L. 7. §. 3. ff. de emptione.

Obstat L. 4. ff. de auctor. tutor. ubi si emam ~~a~~ pupillo eo tutore autore, qui non gerit, inutilis est emptio: q^a pupillus non obligat^r eo tutore authore, qui non gerit. Obst. L. pupillus 49. ff. de acquir. haeredit. ubi pupillus eo tutore authore, qui tutelam non gerat, haereditatem adeundo obligat^r. — L. 49. de acquir. haered. et L. 4. de autor. tut.

R^o tex. in L. 4. loqui de tutore, cui denegata erat administratio, quamquam non erat remotus a tutela. in L. 49. loquit^r textus de tutore, qui tutelam non gerebat, ~~qui~~ sed poterat eam gerere, cum ei non esset denegata administratio, itaque authoritate illius bene poterat adire haereditatem. ~~quod infer~~ Quae solutio inducit^r ex L. quod si forte 14. §. 1. de solution.

Obst. haec consideratio. Pupillus potest accipere legatum sine tutoris authoritate, nam legatum est donatio, et pupillus potest accipere donationem: sed modo quo quis potest habere legatum habet ratificationem pastoris: ergo pupillus potest adire haereditatem sine tutoris authoritate. Resp. reperivi hanc disparitatem: Pupillus poterit capere legatum, nam illud nil damni adfert; in adeunda haereditate necessaria est tutoris authoritas propter damnum, quod solet habere.

L.127. de V.O.

Obst. L.127. de V.O. ubi pupillus promittens obligatur: sed sic est, quod non fit locupletior, nam qui dat deterior fit: ergo pupillus obligatur, quamquam fiat pauperior. Resp. Cuiac. quamquam verum sit quod pupillus promittat credendum est iustas intervenisse causas, ut fieret locupletior. Divinatoria videtur haec solutio. D. Funes

*L.9. de reb. dubiis.

Obst L.9. de rebus dubiis. ubi, testator duos habens filios haeredes instituit, et supremo morituro Titium substituit; filii in naufragio decesserunt; et ait Lex quod si ordine decessissent ultimum posterior succederet priori, et posteriori substitutus. sic arguo. Posterior succederet priori: ergo adiret eius haereditatem sine tutoris authoritate, nam in naufragio nullus erat tutor. R. testatorem fecisse filios alinvicem haeredes necessarios (nam quos possum mihi facere necessarios, possum et filio L.10. §.1. de vulgari) et ad haereditatem necessariam pupillus non indiget tutoris authoritate. Grabiel Sanchez.

Obst. sequens consideratio: Prodigus sine auctoritate curatoris potest adire haereditatem: ergo et pupillus. Resp. quod prodigus ideo potest adire haereditatem, quia ille habet animi iudicium, ut possit cognoscere an ei expediat, pupillus ~~[illegible]~~ non habet hoc animi iudicium. Fer. Vilar.

Obst. hec: Quilibet potest iuri pro se introducto renunciare. L. 41. de minoribus: ergo Pupillus cuilibet iuri pro se introducto circa alienationem poterit renunciare. Resp.

Obst. L. 5. de cond. et dem. cum l. 25. et 26. de cond. inst.

Obst. l. 38. de pignorat. act. Ubi pupillus sine tutoris authoritate pignus accipere non potest: ergo non potest meliorem suam conditionem facere. Resp. non ~~aliquam~~ posse accipere pupillum, quia licet habeat commodum, habet incommodum, quod teneatur pignoratitia actione. D. Mart. Valg.

Obst. L. 8. de bonor. posses. cum L. 11. de author. tut.

Contra §. inst. de Attiliano tutore.

Anotationes ad §. 1. Instit. de nuptijs I. M. I. (V. M. d. L. L.

Sit conclusio. Requirit ad nuptias parentum consensus Caeterum non ita, vt si contractae sint nuptiae iniustae eorum disolvantur, nam etiam firmae manent.

Obst. Paulus lib. 18. respons. in l. 11. de statu hominum, vbi si Pater ignoret nuptias filij, ~~...~~ filij iusti non erunt: ergo nuptiae n̄ sunt iustae si Pater non consentiat: ergo requiritur consensus Parentum. Resp. ~~a~~ nuptiae sunt ratae, et firmae, quamquam iniustae; hoc est, quae repugnant praeceptis legum. Sed obstabis. quoniam dat praeceptum legis prohibens nuptias sine consensu Parentum. R. dat praeceptum legum impediens has nuptias impedimento impediente concedo, impedimento impediente, et dirimente nego.

Obst. l. 11. de stat. hom.

Impedimentum impediens est, quod impedit fieri nuptias, sed si fiant, eas non retractat; impedimentum dirimens est, quod impedit contrahi ~~nup~~ nuptias, et si fiant, eas retractat.

Nuptiae proprie vocantur dies ille tantis ceremonijs percelebris, qui amicorum asistentia, ac magni convivij apparatu celebrabatur. Et teste Varrone[+] ideo Nuptiae appellatae, vt illo die mulier nupta, id est obvoluta, et tecta velamine duceret in domum viri; itaque ~~...~~ nuptiales faces dixit Cicero et nuptialia dona, et nuptiales tibia; itaque nuptiae a nubendo dictae. Tantaque nuptiarum celebritas vetabat tristibus, ac luctuosis reipublicae temporibus. Mense Maio, quo Lemuria, sive Remuria, vt occisi Remi vmbra placaret, instituta sunt. Mense Martio eadem invasit superstitio

[+] lib. 3. de Ling. Latina

quod eo mense Mars ambierit Minervæ nuptias, repudiatus est. Omnibus Chalendis, Nonis, et idibus, non fuisse permissum nubere ex Marco Varrone notat Macrobius lib. 1. Saturnal. cap. 15.

L. 2. 9. et 18. de ritu nuptiar.

Obst. Paulus lib. 35. ad edictum in l. 2. de ritu nuptiar. Ulp. lib. 26. ad Sabinum in l. 9. et Iulianus lib. 16. digestorum in l. 18. de ritu nupt. igitur ad nuptias requiritur parentum consensus. R. verbum nuptiæ accipi pro solemnitatibus connubij; † quod colligit tamen ex eo, quod hi tex. sint sub rubrica de ritu nuptiarum, id est de coniugij solemnitatibus, earumque ritu; et verum est parentum consensum requiri ad nuptiarum celebritatem, ne clandestinæ fiant, sed si matrimonium sine celebritatibus contrahatur firmum, et validum erit, hoc non obstante; et sic si parentum consensus ~~nuptias~~ matrimonium non præcedat, solum erit invalidum, quoad ~~nuptias~~ ritus, id est quoad celebritatem.

† pr. ex l. Sancimus 24. C. de nuptijs. ubi per verb. nuptias intelligitur nuptiarum festivitas

Matrimonium sine voluntate patris contractum est validum propter publicam nuptiarum utilitatem, ut l. hoc modo 63. de condi. et demonstr. l. 2. de ~~ritu nuptiarum~~ iure dotium. l. 1. de soluto matrim.

Fundat hæc sententia in [illegible] tex. Iulij Pauli sentent. lib. 2. † ~~in princ.~~ ubi ait: Eorum qui in potestate Patris sunt, sine voluntate eius matrimonia iure non contrahuntur; sed contracta non solvuntur: Contemplatio enim publicæ utilitatis privatorum commodis præfertur.

† tit. 19. de nuptijs. in princ.

L. 13. §. 6. ad l. Iuliam de adulter.

Obst. valde difficilis tex. in l. si uxor 13. §. si quis uxorem 6. ff. ad l. Iuliam de adulter. ubi Maritus ~~accusare non † potest adulterij~~ eam, quam duxit uxorem sine consensu Patris, si tunc adulterium committat; postea si Pater as-

sen-

sentiat, non poterit accusare adulterij: igit' ex eo erat, q^d antequam Pater uxoris consentiret non erat validum matrimonium. 47

l. ~~A~~ 10. ff. de sponsalib.
l. 68. de iure dotium. valde difficilis ℞
l. 1. de his qui not. infam. Hilar.
l. solut. matrim. Hilar.

Obst. l. 1. ~~III~~ C. de nuptijs. ubi tutoris, et matris arbitrium queritur ad matrimonium. Resp. hoc requiri ad nuptiarum solemnitatem, et ritus, non vero quoad validitatem coniugij. l. 1. C. de nupt.

Obst. l. 20. C. de nuptijs, ubi in coniunctione filiarum in sacris positarum, ~~et~~ aut emancipatarum Patris expectatur arbitrium. Obst. l. 25. de ritu nupt. ubi filius emancipatus potest ducere uxorem sine consensu Parentum. Resp. in l. 20. loqui de filiab, et propter earum fragilitatem ~~ill~~ constituit, et adhuc Patris exploratur, quoad nuptiarum ritus. l. 20. C. de nupt.

Obst. l. 7. de nupt. ubi filia duxit uxorem cum voluntate Parentis, postea factum fuit divortium, deinde reconciliata suo marito ~~in~~ Patre invito, et dicitur minus legitimam coniunctionem esse cessante Patris voluntate. l. 7. de nupt.

Obst. l. 5. C. de legibus ubi nullum contractum videtur subsecutum ~~[illegible]~~ lege prohibente: g^o si leges prohibent nuptias sine consensu Parentum non valide erunt. D. si lex prohibet impedimento impediente non fiunt validae nuptiae, nego; impedimento dirimente ~~nego~~ concedo. l. 5. C. de legib.

L. 18. C. de nuptijs

† Sic dissolvunt carmina Catulli. fol. seq.

Obst. L. 18. C. de nuptijs, ubi Vidua in secundas nuptias sine Patris sententia non conveniant: ergo ad earum nuptiarum requirit Patris sententia. Resp. verbum sententia hic accipi late, non rigorose, et accipi pro scientia; ita Accurs. Vel dic hoc procedere de honestate, non de rigore, et necessitate †. sic Covar. Vel esse de concilio, non de praecepto. Accurs.

L. 48. §. 3. de furtis.

Si Pater cognitis nuptijs non contradicat consentire videtur L. 5. C. de nuptijs. et L. 7. de sponsal. Obst. his L. 48. §. 3. ibi: Vetare autem dominum accipimus, etiam eum, qui ignorat, hoc est eum qui non consensit. Resp. in hoc tex. concedit vetare, quando scivit. in L. 5. idem cognovisse nuptias: Ut Gotofr. in d. L. in favore matrimonii consensit Pater qui non dissensit.

Richard. Huerta.

Resp. vera Glo ex authent. sed si post viginti, post L. 19. C. de inofficioso test. Ubi supponit filiam sine consensu Patris nupsisse. Huerta Richardus ad tit. de inofficioso.

Apuleius lib. 6. inquit: impares nuptiae, et praeterea in Villa, et Patre non consentiente factae, legitimae non possunt videri, ac per hoc spurius iste nascetur.

Si filius invito Patre nuptias contrahat non potest exhaeredari d. authent. sed si post viginti. Sed si personam turpem filius fam. sibi copulaverit, iuste exhaeredari potest; nam id ad dedecus familiae pertinet.

L. 12. §. 1. de sponsal.

Obst. L. 12. §. 1. de sponsalib. Ubi solum dissentiendi a Patre licentia filiae conceditur si turpem sponsum ei Pater eligat. ergo si Pater non turpem sponsum filiae eligat non habebit licentiam dissentiendi a Patris voluntate. Resp. Si Pater turpem personam filiae eligat poterit dissentire secundum legum praecepta a Patris voluntate; sed si personam non turpem ei eligat poterit dissentire a Patris voluntate contra legum praecepta. Huerta Richard. lib. 3. observ. cap. 5.

Obst. l. 36. de ritu nupt. Ubi filiusfam. miles matrimonium sine Patris voluntate non contrahit. R. non contrahit secundum legum praecepta impedientia tantum ~~nego~~ concedo; secundum praecepta dirimentia nego. — l. 36. de ritu nupt.

Catullus in carmine nuptiali:

Non aequum est pugnare Pater cui tradidit ipse,
Ipse pater cum Matre, quibus parere necesse est.

Pro nostro cto. ex tex. in l. 19. de ritu nupt. ubi poena imponitur illi, qui prohibet nuptias illius, liberi qui in eius ~~est~~ potestate est: ergo ad hoc ut Pater non puniatur non debet prohibere nuptias filiorum.

Obst. l. generali 34. ff. de ritu nup: Consensum Patris, ut nuptiae contrahantur, necesse est. Resp. necesse est, ut contrahatur matrimonium secundum legum praecepta concedo; ut non contrahatur nego. — l. 34. de ritu nupt.

Obst. in injustis nuptijs potest vir accusare mulierem de adulterio Iure viri l. 13. §. 1. ad l. Jul. de adult. Sed in nuptijs contractis a filiafam. vir non potest accusare eam de adulterio Iure viri l. 13. §. siquis 6. ibi: Vel in filia fam. cuius coniunctioni Pater postea consensit. ff. ad l. Jul. de adult. ergo dictae nuptiae non sunt iniustae. ergo nec validae. Resp. et suppono magis requiri a iure consensum Parentum, ut contrahant filiae, quam filij, nam illae, et si sint emancipatae, cum consensu Parentum nubere debent l. 20. C. de nuptijs, ob sexus imbecillitatem, secus in filijs, qui emancipati nullum consensum requirunt l. 25. de ritu nup. Unde dico quod in 1.o §. loquitur Ictus de filio, in 2.o de foemina ibi: in filiafam. Et sic non est mirum, ut maioris roboris sit matrimonium a filio, quam a filia contractum, cum non aeque praeceptis legum contrarietur, et maior dissolutio est in foemina sic contrahente, quam in Viro. — l. 13. §. 1. et §. 6. ff. ad l. Jul. de adult. difficilis est tex. difficilior, et a nemine explicatus, et notus.

L. 10. et 11. de rit. nupt.

Obt. tex. in l. ~~quest~~ 10. et 11. de ritu nupt: q. vo recte contrahit Matrimoniu sine Patris voluntate. Resp. vo recte contrahit secundu legu praecepta impedientia tantu concedo, dirimentia nego. Petrus Gregorius Syntag. lib. 9. cap. 3.

Lex, qua prohibet nuptias sine consensu Parentu est imperfecta, sicut Cincia Lex imperfecta dicit, quod supra certu modu donare vetet, donatum tamen non rescindat. Gotofr. ad l. 25. de ritu nupt.

tex. in princ. de nuptijs

Obt. tex. in princ. inst. de nuptijs ibi: Filij fam. vt contrahant Matrimonium debent habere consensu Parentu, quoru in potestate sunt. R. haec requiri ad hoc vt nuptiae sint iustae ibi: iustas nuptias contrahunt: sed si Parentu consensu defficiat erunt nuptiae iniustae l. 11. de statu hominu, sed validae. Vel Resp. consensu habeant parentu ad hoc vt sint coniugia secundu legu praecepta impedientia, et retractantia concedo; ad hoc vt sint secundu legu praecepta prohibentia tantu ~~concedo~~ nego.

L. vn. §. nec sit facultas C. de rap. Virg.

Obt. l. vn. §. nec sit facultas. C. de raptu Virginu. ibi: Cui Parentes voluerint eam legitimo copulent matrimonio. Oportet, vt quicunq. vxore ducere velit secundu nras leges, parentes petat, vt cu eoru voluntate fiat legitimu coniugium. R. haec requiri ad hoc vt sit legitimu, et iustu matrimoniu qd colligit ex verbo legitimu

L. 3. cu l. 16. §. 1. h. t. L. 6. de adop. L. penul. §. 1. de rit. nup.

L. 3. de ritu nupt. ait Avo solo authore nepotes vxores posse ducere. Obt. l. 16. vbi requirit Patris authoritas. R. in l. 3. omnes nepotes contrahentes esse vnius familiae, et sic ~~nepotes~~ Avi solu consensu requirunt. Cuiac. ad l. 16. lib. 35. Pauli ad edictu. et ind. l. 3. sufficere debet authoritas Avi, in cuius familia omnes sunt, nec aegre debet ferre filius, si forte ex eade familia, qd eius sua familia augeatr. et ind. l. 16. §. 1. ideo requirit consensus Patris, et Avi, ne decedente Avo esset filio invito suus haeres, ~~[illegible]~~, qd in nepte no requirit, cu ex ea non nascatr suus haeres. Cuj. vbi sup. Mich. Lorenz.

impedimenta impedientia, dirimentia; Prohibentia, retractantia; praecipientia, dissolventia: Vetantia, rescindentia.

50

Sponsalia sunt mentio, et repromissio nuptiarum futurarum l. 1. ff. de sponsalib.

Ad nuptias vir debet habere quatuordecim annos, mulier duodecim; Ad sponsalia contrahenda sufficit si maritus, et uxor habeant septem annos. l. 14. ff. de sponsalib.

Verbum nuptiae proprie ceremonias, et ritus matrimonij significat. Nupta caput obvolvebatur. Lucan. lib. 2.

Non timidum nuptae leviter tectura pudorem
Lutea demissos velarunt flammea vultus. Calepin.

Circa legitimitatem filiorum per subsequens matrimonium Obst. difficillimus tex. in §. fin. v° quod et. inst. de nuptijs. Ubi illis liberis qui post matrimonium contractum fuerunt procreati similiter eadem constitutio praebuit legitimitatem: ergo filij post matrimonium contractum procreati non sunt ipso iure legitimi. R. hunc v. quod. esse intelligendum de filijs conceptis ante matrimonium, sed natis post id contractum, quibus recte legitimitatem concessit Constitutio. Addit mihi Praepositus Segura. Aliter R.deo (ni fallor audivisse) verbum praebuit non hic inducere concessionem de novo, sed approbationem Iuris veteris, ut ... in alijs fragmentis reperitur.

Probatur (ni fallimur) ex l. 1. §. 3. v. sed et si apud Tertul. ad Tertyl. verbum procreatus denotare nativitatis tempus

De consens. parentum. V. Valenza in Phenice.

Pr. nra Cclo. ex tex. in l. 11. de statu hom.
l. 19. de ritu nup.
auth. sed hodie post vigint. de incest. et.
l. 64. inst. de cond. et dem.
l. 3. §. si emancipatus l. de pactis. et l. 25. de
ritu nuptiar.
l. 13. §. 1. ad leg. Iul. de adulter.

52

Annotationes ad §. constituitur inst. de usufructu =

J. M. J. V. M. d. S. S. A.

Hoc est: qui quasi usumfructum habet rerum, quae ipso usu consumuntur cavere teneri se usurum boni viri arbitratu, et restituturum res finito usufructu. 1a cautio est accidentalis. 2a essentialis. Aliqua hic praenotantur de cautione praestanda veri usufructuarij, ut quod quasi usufructuarius transferantur. Est 1o. superflua cautione quis onerandus non est. l. haec. 14. §. 1. ut legator. seu fideicomissor. nd. cav. sed cautio de utendo boni viri arbitrio, et de restituendo est superflua, nam si hoc non faciat potest proprietarius eum suo jure prohibere, et finito usufructu habet rei vindicationem proprietarius: ergo fructuarius hac superflua cautione non est onerandus. Respondetur magnae utilitati esse nam sic haeres non tenebitur quaerere per singula temporis momenta quomodo fructuarius utatur. et quia melius est rem persequi posse pluribus actionibus. Tab. in l. 1. usufr. quemad. cav.

Obj. Debitor conditionalis non praestat cautionem: sed fructuar. est debitor conditionalis si usufructus finiatur: ergo

Obj. sic: haec cautio de restituendo interponitur per stipulationem l. 1. §. 1. usufruc. quemad. cav. et est ut fructuarius post mortem restituat: sed stipulatio post mortem promissoris concepta est nulla §. post mortem de inutil. stipulat. ergo non est sustinenda. Augetur difficultas; nam non incipit obligatio ab haerede quae non incipit a defuncto: ergo inutilis est cautio. Item. rem suam nemo stipulari potest: sed proprietarius est dominus usufructus: ergo non potest sibi rem stipulari.

Non videtur reddi res, quae deterior redditur. l. 3. §. 1. commodati.

Obj. l. si usufructus 9. §. si vestis ff. usufruc. quemad. cav. ubi vestis datur usufructus verus: ergo rerum quae usu consumuntur datur usufructus. Antecedens probatur ex eod. tex. si non esset verus usufructus, sed quasi, non posset rem reddere deteriorem, sed ejus aestimationem deberet: sed non debet: ergo loquitur de vero usufructu. Quoniam non reddi videtur res, quae deterior redditur l. 3. §. 1. commodati: go etc. Respondetur vestimenta ad usumfructum dupliciter legari, aut tanquam generis, et quantitatis,

Nego antecedens. Ad quasi usufructum. Antecedens probatur: fructuarius transfertur dominium: sed hic non transfertur, ergo tenetur reddere res: hic ergo per quasi usufructum non transfertur dominium.

Vt aestimatio sola reddi debeat; aut tanquam certae speciei, cum ita vsusfructus vestimentorum legatus est, vt ea ipsa corpora vestimentorum finito vsufructu restitui oporteat, et quamquam vestimenta deteriorentur, dummodo dolo factum non sit, aestimationem dare non tenetur, et erat verus vsusfructus, et erant vestes quaedam scenicae, aut lugubres, quae solum vno die servire solebant, et in his intelligebatur testatorem eis permisisse vti non salva rei substantia sed deteriorem facere posset, dummodo non dolo malo, Fab. in rat.

[margin:] et perpetuo durare

Respondetur ad illud non reddi rem, quae deterior redditur, esse intelligendum si deterior reddatur dolo malo.

Obst. sic: quilibet potest renunciare iuri pro se introducto L. si Iudex 41. ff. de minoribus: [illegible] sed cautio in quasi vsufructu est introducta in favorem proprietarij: ergo poterit renunciare beneficio cautionis: ergo cautio non est de essentia in quasi vsufructu.
Respondetur quemlibet iuri suo posse renunciare, dummodo non repugnet praecepti legis, sed si haeres posset remittere cautionem, quasi vsusfructus ammitteret essentiam.

Obst. L. 44. vers. item. de solution. Vbi haeres tradendo quasi vsumfructum obligat sibi fructuarium et se liberat: ibi nulla fit mentio cautionis; sed nihilominus manet obligatus: ergo superflua est cautio, cum sine ea fructuarius obligetur. Respondetur ibi supponi cautionem fuisse interpositam, et eius ratione fructuarius tenetur haeredi, nam terminis habilibus tex. debet intelligi, cum [illegible] non haec quaestio propria sub rubrica tractetur.

In rebus quae vsu consumuntur neque naturali ratione, neque Civili datur vsusfructus, naturali quia non remanet salva substantia, Civili, quia transfertur dominium in legatarium.

Donel. lib. 10. com. cap. 24. et alij existimant desiderari cautio-nem fideiussoribus praestitis, quod per solam nudam promissionem non redderetur securus proprietarius, et si pauper sit ut non habeat fideiussores proprietarius intromittetur in eius bona, vel curator bonorum constituetur. Pater, qui usumfructum habet bonorum adventitiorum filij satisdare non tenetur. Sed contra. Si Pater exerceat tutelam filij satisdare tenetur: quia etc. Quoque si Pater administret bona filij emancipati debet satisdare L. litis §. pater. de neg. gest. et etc. Deinde, quia aequali reverentia debetur Patri, ac Matri, quia neuter potest, quin impetretur venia a Pretore, in ius vocari: sed Mater habens usumfructum rerum filij ~~...~~ cavere tenetur: ergo et Pater.

Boerol. ait deberi de quasi usufructu caveri aut pignoribus, aut fideiussoribus. ut hoc modo sit idonea cautio.

Sed Resp. in sit. duobus obiectionibus, quod ideo Pater non tenetur cavere quando usumfructum bonorum adventitiorum habet filij, propter identitatem personarum ratione patriae potestatis, quia non potest filius habere bona adventitia nisi sit in patria potestate; quando Pater est tutor filij, aut eius bona administrat, non est in patria potestate filius, et recte inter eos contrahitur obligatio. In ult. difficult. Mater cavere tenetur, quia non habet filios in patria potestate, Pater etiam; et in interdictis de in ius vocando non attenditur patria potestas, sed tantum reverentia naturalis, in qua aequales sunt Pater ac mater.

Pater non habebit quasi usumfructum bonorum adventitiorum filij, nisi proprietas transferatur.

Dantur res, quae usu consumuntur, ut vinum oleum etc. et res, quae usu minuuntur, ut vestes, vasa etc. hae posteriores restituuntur finito usufructu, uti inveniuntur, nulla habita ratione aestimationis, et earum, ~~neque vero~~ ut in vero usufructu non transfertur dominium. Osual. ad Don. lib. 10. cap. 4.

Galvanus novit. cap. 20. ait testatorem posse remittere usum cautionis veri usufructus, sed non remittere ius, et hac nova opinione conciliabuntur duae opiniones tam contrariae an testator cautionem remittere possit, nec ne? 20. Obst. huic opinioni L. 1. C. de usufructu. Videtur loqui de quasi usufructu, nam in calce tex. ait Ctus S. cti cautione.

hac nota *

de cautione veri usus fructus Obst. l. si homo 35. de usucap.

Obst. l. si homo 35. de usucap. Ubi ~~in corpore~~ cum usufructus servi legatus esset Caio, et eum uteretur, et frueretur, servus furatus fuit, et legatarius, et haeres habebunt actionem furti. Ex quo sic. nam nemo habet furti actionem, nisi is, cuius interest: ergo non habebat proprietarius cautionem, unde securus esset, alioquin non haberet actionem furti, cum eius non interesset. Respondetur proprietarij interesse rem non furari, nam fructuarius non tenetur de furto, nisi eius culpa factum sit, et sufficit si praestitisset custodiam arbitrio boni viri. Et ille tamen habet actionem furti, quia eius interest neres furetur quia perdit usumfructum.

* selectiss. et singular. tex.

Obst. l. filiae suae 28. §. Attia. de condit. et demonstr. Ubi quidam Agatheam ancillam legavit per optionem, postea eam vendidit, et labente tempore ancillam emit, ex his uni Agatheae nomen imposuit; dubitatum fuit an legatum valeret, et decisum fuit valere. Ex quo sic: legatum fuit relictum per optionem, quod est idem ac per vin-

x l. 3. §. 6. ad exhibend.

dicationem, ut infertur ex x Inst. tit. de legat. §. optione 14. ibi: optato quod verbum reperitur in l. Attia: sed solum tempore mortis fuit testatoris ancilla: ergo vel est falsum quod quando res legatur per vindicationem debet esse testatoris duobus temporibus, ut affirmat Inst. §. per vindicationem 7. eod. tit. Vel est dicendum ancillam consistere in pondere numero, aut mensura: ergo in servis datur quasi usufructus. Respondetur in hoc tex. fuisse legatum per damnationem, in quo non requiritur nisi unum tempus, ut constat ex §. seq. nec obstat quod dicitur optato nam etiam legato damnationis potest accomodari=

Si legetur usufructus itineris, actus etc. non valet, quia servitus servitutis esse non potest. L. 1. de usufr. leg.° nam servitus servitutis exigit, quae legari nequit.

Naturali ratione non datur usufructus rerum quae usu consumuntur §. constituitur: ergo S.C.tum mutavit rationem naturalem. Respondetur S.C.tum non fecisse usumfructum, quia non poterat, sed solum quasi usumfructum, et hoc factum fuit propter maiorem utilitatem=.

Obst. Pecunia non ut vinum, et oleum consumitur, nam nummorum corpora, etiam si impendantur, durant: ergo non eodem modo dari quasi ususfruct. Resp. quod permutatione, et confusione pereunt, cum nullius usui esse possint, nisi eorum dominium transferatur, et eo translato, taliter permixti sunt, ut nemo eos possit discernere, neque suos cognoscere. Faber in l. 2. h. t. nam confusio, et mixtio habet vim consumptionis l. si alieni 78. ff. de solution. idem Fab.

quasi ususfructus duobus tantum casibus ammittitur, morte naturali, et morte Civili – l. 9. h. t.

tex. in l. 1. C. de usufructu ubi non potest testator remittere cautionem, sed hic tex. intelligendus est de quasi usufructu, nam in calce tex. est S. Cti cautione

Obligatio tamen legari potest, ususfructus obligationi, ut si Titius mihi centum debeat, possum alij [redacted] legare usumfructum istius obligationis, id est centum solidorum, et non solum alij, sed etiam debitori, ut utatur, et fruatur hac pecunia; et hæc fuit quæstio inter Sabinianos, et Proculianos l. 3. et 4. h. t.

Rei alienæ ususfructus legari potest, et hîc distinguendum est omne quod in legato rei alienæ l. 5. h. t. Sed Faber in eadem lege tuetur pecuniæ alienæ legatum, eiusque ususfructus inutile esse, cum ea redimi ab hærede non potest. Obst. huic opinioni idem tex. in l. 5. h. t. Sed Resp. quod ubi ait Ctus, et si fuerint alienæ hoc de alijs cæteris rebus, scilicet vini, olei etc. est intelligendum, non de pecunia, quod infertur nam alienæ est in plurali, et pecuniæ in singulari = Fab. in rati. ad l. 5: et lege 12. tab. pecuniæ alienæ proprietas nec unquam legabatur, et nescit Fab. an nunc observetur, quomodo ergo poterit legari ususfructus. Fab. ibi:

Appellatione ususfructus etiam continetur proprietas. probatur ex l. Proculus 19. de usufructu. ibi verbo ususfructus intelligitur proprietas, nam in princ. ait Ctus insulam ita legari. et quod si testator non legaret proprietatem, inutilis superflua foret impositio servitutis altius non tollendi; quia usufructuarius, licet non ponatur servitus, non potest altius tollere. ita Accursius ad h. l. sed aliter sentit Fab. in rati ubi verbo insulam intelligit insulæ usumfructum.

* difficilis tex. in l. 5. §. 1. h. t.

Obst. difficilis tex. in l. hoc senatus 5. §. 1. h. tit. Ubi de quasi usufructu praestito sine cautione ait Gaius finito usufructu: talis usufructus sine cautione habet finem: ergo habebat initium: ergo valebat. Respondetur quod verbum finito usufructu intelligitur de ea pecunia, quae nomine usufructus data erat.

Deinde haeres potest condicere id quod quasi usufructus nomine dedit non praestita cautione: ergo translatum erat dominium in usufructuarium, nam aliter haberet rei vindicationem: ergo valebat usufructus. Respondetur proprietarium habere condictionem, quia si usufructuarius usus erat nummis statim erant consumpti, et pro re, quae non extat non datur vindicatio l. si omnis 19. §. 1. de her. heredit. Et proprietarius veri usufructus ideo poterit vindicare proprietatem l. 7. usufr. quemad. cav. quia remanet salva rei substantia. Et condictio, quae datur de quasi usufructu est incerti=

Deinde obst. huic l. partis 10. de praescriptis verb. Ubi quasi usufructuarius actione in factum tenetur: ergo non condictione incerti, ut antea dictum est. Respondetur quod qui nunquam fuit dominus illius rei, quam persequitur condictionem habere non potest, et in hoc tex. bona non vendita fuerunt per haeredes, sed per creditores, et per ipsos dati fuerunt nummorum usufructus fructuario, et cum in quasi usufructu non transferatur dominium, haeredes nunquam fuerunt domini nummorum, et sic habebunt actionem in factum, quae est subsidiaria.

Deinde quia si proprietarius habet condictionem, ad quid necessaria erit cautio? ergo erit superflua: sed nemo supervacua cautione onerandus est l. hac stipulatio 14. ut legator. servand. cau. cav. ergo cautio haec non est admittenda. Respondetur quod melius est habere actionem ad rem, quam de novo, remedium quaerere, et introducere.

Deinde, quia si proprietarius dat quasi usumfructum pecuniae, quin praestetur cautio, habebit postea condictionem: sed condictio supponit dominium ex parte rei, nam intenditur dare oportere, et non dominus dare nequit: ergo adhuc si non praestetur cautio, transferetur dominium in fructuarium: ergo non data cautione valebit usufructus.

Deinde quia constante usufructu cautio peti potest, quae antea oblita fuit: ergo quasi usufructus adhuc non praestita cautione constabat: ergo valebat. Respondetur quod verbum constante usufructu intelligitur de facto, non de iure, idest verbo finito usufructu.

Si testator pecuniæ, aut aliarum rerum, quæ vsu consumuntur, fructum tantum, aut vsum legarit, censetur vsumfructum coniunctim legasse, q.ª aliter nulla vtilitas daretur, et esset inutile legatum. l. 5. §. 2. h. t. Sicuti si testator vsum tantum silvæ cæduæ leget, et vsumfructum legare videtur, q.d si legatarius non posset vendere ligna silvæ nullum commodum perciperet. l. penult. de vsu, et habit.e et foret inutile, et derisorium legatum = 58

Obst. sic: si Titio decem aureorum leget proprietas, et Caio vsusfructus, Titius fit dnus proprietatis: sed postea decem aureorum dnium transfertur in fructuarium: g.º vel non debet admittendus est quasi vsusfructus, vel habuntur duo dni in solidum. Rdetur q.d proprietarius si habuit dnium, ammittit id, q.ª transfertur in fructuarium, et ob id retinet cautionem, quæ vicem proprietatis sustinet.

Obst. sic: Testator reliquit vsumfructum pecuniæ Titio, proprietas pecuniæ etiam in Titium transferenda est: g.º hæres in re testatoris liberalior eo existet, nam testator solum reliquit vsumfructum, et ille dat proprietatem, q.d est absurdum. Rdetur q.d cum suprema defuncti voluntas sit observanda, et non poteset tradi vsusfructus earum rerum quæ vsu consumuntur sine proprietate, cum dividi non possint, et non aliter defuncti voluntas exequeretur, nisi coniunctim tradantur. Fab. in l. 7. h. t.

Obst. perquamplurimi tex. vbi legitur vsusfructus pecuniæ: g.º datur verus vsusfructus pecuniæ etc. R.r hic accipi late vsumfructum, id e quasi vsumfructum, quæ doctrina infertur ex §. constituitur inst. de vsuf.

Obst. sic: Nemo potest facere quin leges in suo tit.º locum habeant. l. nemo ss. de leg. 1: sed testator potest onerare aliquem ex hæredibus, vt sit fideiussor, et caveat p. legatario quasi vsusfructus l. 8. h. t.: g.º potest liberare legatarium a cautione: g.º potest facere quin leges in suo tit.º locum habeant. Rdetur leges iubere, vt cautio præstetur, sed vt ab vno, aut ab alio. sed non obstat l. 4. h. t. = Hoc legatum cautionis vtile est cum eam legatarius per id exoneretur a labore, quærendi fideiussores, item q.d si fideiussor aliq.d solvere teneatur, hoc non repetet [illegible] neque mandati actione, neque alia. l. 8.

Factū cuiq. suum, et mora vnicuiq. sua nocere debeat, non alteri. l. factum 155. de R. I.

Vsusfruct. ex die, vel ad diem, vel ex tempore, vel ad tempus constitui potest. l. 4 de vsufructu. Obstabis sic ex l. 4. de servit. Q. servitutes a die, vel ad diem etc. relinqui nequeunt: sed vsusfruct. est servit.: ergo neq. sub conditione neq. ad diem etc. Respondetur hoc procedere attento stricti iuris rigore, sed non secundum Praetorial tuitionem. d. l. 4 de servit. Sed melius Respondetur vsumfructum distingui a caeteris servitutibus in eo quod sit dividuus l. 1. § si vsusfruct. ad l. falcid. et sic potest relinqui ad tempus; caeterae servitutes non sunt dividuae, et sic ad tempus etc. non possunt relinqui. Fab. d. l. 4. de vsufructu.

Quasifructuarius solum tenetur cavere, si duobus modis finitus fuerit vsusfruct. l. 9. h. t. Obst. sic: aliis modis finitur vsusfruct., vt puta rei peremptione, consolidatione: ergo in his casib. tamen cavere debet fructuarius. Respondetur quod si his casib. finitus fuerit quasi vsusfruct., proprietas, et vsusfruct. transiret in legatarium, et sic vana esset cautio. Fab. in l. 9. h. t. Sed si ad diem constitutum sit vsusfruct., tamen iste casus in cautione cavendus est. ibi Faber.

Parum interest an cautio interponatur ante traditionem pecuniae an postea l. 10. § 1. h. t. Sic dicimus posse obligationem fideiussoriam accedere principali obligationi non minus futurae, quam praeteritae. Fab. d. l. 10. § 1. h. t.

In fundo sterili, in quo magis impenditur, quam deducitur potest constitui vsusfructus l. Statuae 41. § 1. de vsusf. Et ratio est, quia aliquis potest voluptatis gratia illo fundo frui desiderare, malitq. impensa illam, quam oblectatione carere. Fab. ibi.

Si testator relinquat vsumfructum Caio, ab eoq. petat vt restituat Sempronio, dubitatur quis cavere teneatur fiduciarius an fideicomissarius, et ait Vlp. in l. 9. vsusf. quemad. cav. quod si fiduciarius habet spem revertendi ad se vsumfructum, postquam amiserit fideicomissarius, tunc is fiduciario cavere tenetur, et is fructuario: sin autem spem non habuerit revertendi ad se vsumfructum, fideicomissarius tantum cavere debet. d. l. 9.

si vsusfructus fundi mihi pure legetur, et proprietas ex die, dicendum est me nullatenus cavere cogi. l. 9. §. 2. vsus. quemad. cav. Obst. iic: antequam dies adveniat potest fructuarius capite minui: q. debet cavere. Sed Rdetur q. quamquam decedat fructuarius, proprietas ad eius haeredes spectabit, cui sibi relicta fuisset, adveniente die. Fab. ad h. l. 59

in l. 4. de vsusfructu ait Ctus: vsusfructus in multis casibus pars dominij est. Quibus verbis obst. l. 25. de V. S.: q. vsusfructus non dnij pars, sed servitutis est. Aliqui aiunt primum tex. loqui de vsufructu causali, secundum de formali. Alij primum tex. loqui de quasi vsufructu, in quo vsusfructus coniungitur cum dnio; 2m. de vero vsufructu. Cuiacius in prin. inst. de vsus.

Vestimentorum appellatione, omnia lanea, lintea, vestimenta, induendi, praecingendi, amiciendi, insternendi, iniciendi, incumbendive, causa parata sunt, et quae his accedunt, vt clavi picturae etc. intelliguntur. l. 23. de auro, et argento legato.

Obst. l. 15. §. etsi vestimentorum ff. de vsufructu. Vbi vestimentorum datur vsusfructus: q. rerum quae vsu consumuntur. Rdetur in hoc tex. late accipi vsumfructum, scilicet pro quasi vsufructu. Sed contra. si loqueretur Ctus de quasi vsufructu, transferretur dnium vestimentorum, et posset fructuarius disponere, et locare. sed non potest; q. loquitur de vero vsufructu. R. q. in pnti tex. vestimenta non fuerunt data aestimata, et cum sic praestantur, debent reddi eadem ipsa, licet attrita, dummodo malo non sint l. 9. §. 3. vsus. quemad. cav. et dnium, q. transfertur in legatarium est revocabile. Et in his censetur dispensare testatorem, vt possit ei vti consumendo aliquantulum eorum substantiam, cum aliter eis vti nequeat; et prohibet ea locari, cum per hoc dolo malo deteriorarentur. In seq. §. loquitur Ctus de vestimentis aestimatis, quae potest locare fructuarius, cum irrevocabile dnium in eum translatum sit, nec obstant verba ibi: alibi, quam in scena non vtetur, q. hoc ait Ctus assertive, non affirmative.

^ cum teneretur eorum praestare aestimationem:

Obst. sic. fructuarius, finito quasi usufructu, [illegible] tenetur conditio-
ne incerti: ergo superflua est cautio: sed non est admittendo. l. 14.
§. 1. ut legatori. seu fideicomm. cau. Respondetur non esse superfluam cau-
tionem, cum si non praestita sit, teneatur quaerere novum remedium condi-
ctionis, et plus est habere actionem ad rem, quam de novo intro-
ducere remedium.

Obst. sic: Pater si in rebus adventitijs filij habet usumfructum, et
cavere non tenetur, sed si in his sit res quae usu consumitur ca-
vere tenetur, ergo.

Obst. l. nomismatum 28. de usufructu. Ubi nomismatum datur verus
usufructus: sed consistunt in pondere, numero, aut mensura;
ergo rerum, quae consistunt pondere numero, aut mensura
datur verus usufructus.

Deinde quia aurum, aut argentum usu deteritur

Mieryng. observ. 48. n. 3. ait quod si fructuarius ob paupertatem
fideiussores invenire nequeat, relevatur ab onere satisdandi
si iuret se non invenire posse fideiussores, et sic eo casu sta-
tur iuratoriae cautioni illius. Castillo de usufructu. lib. 1. cap. 18.

In quasi usufructu illa cautio de utendo boni viri arbitrio
non est essentialis, sed illa de restituendo. ita Castillo de
usufructu lib. 1. cap. 15.

Obst. l. uxori 24. § in fine. de usuf. leg. ibi superius non ca-
vebitur. Respondetur haec verba intelligi de usuris, et cum casu iam de-
buisset haeres propter moram non tenetur usufructuaria cautione, quia
illas suas facit fructuarius, nec restituere tenetur

Obst. valde difficilis, et à nemine notatur, nisi a Alex., qui eum arguit, in l. 21. §. Largius Eurippianus de annuis legatis. Ubi quidam legavit certam quantitatem Caio, et ut ea quantitas esset penes Titium, donec viginti annos haberet, quaesitum an danda sit cautio a fructuario, et decidit q. n., q. videbatur defunctus voluisse eam remittere: sed quantitas pecuniae usu consumitur: q. in rebus, quae usu consumuntur, non est de substantia ususfructus cautio. Respondetur in hoc tex. testatorem remisisse cautionem ut legatorum seu fideicommissorum causa caveatur, non vero de cautione S. Cti, nam ea supponitur ea fuisse proposita.

Selectiss. difficilima, et a nemine notatus tex. *

60

Cautio ut legatorum, seu fideicommissorum ~~causa~~ causa erat, ut per eam prospiceretur haeredibus, et legatarijs: haeredibus, ut legatarij caverent de restituendo legato ad detractionem falcidiae, nam si non praestita esset cautio, et datum esset legatum, nunquam posset ad haeredem reverti ad detractionem falcidiae: legatarijs vero prospiciebatur, ut si de legato sub conditione relicto haeres caveret, ut si ad paupertatem vergeret.

Obst. sic: quasi ususfructus est servitus: sed per hunc transfertur dominium: q. res propria potest servire: q. falsa est reg. res sua nemini servit. Respondetur quasi usumfructum servitutem non esse.

Si legata sit proprietas sub conditione debet fructuarius cavere haeredi, et legatario, illi pro re, q. non impleta condne ille dnus judicatur; huic pro spe.

Obst. sic: in l. 14. §. 1. de usu, et habit. ait Ctus: fructus sine usu esse non potest. Cui oponitur tex. in l. 5. §. 2. usufr. quemad. cav. ibi: si fructus, sine usu obtigerit, stipulatio locum habebit. Respondetur q. servitus fructus sine commoditate usus esse nequit, sed servitus fructus sine servitute usus esse potest — Fab. ind. l. 14 — V. Pinan.

Obst. l. 1. §. si decedet 17. Vt legator. seu fideicomis. cau. Vbi in legato quasi vsusfructus pure legatarius de restituendis quinque heredi cavit, et pares non erat proprietarius. Sed poterit R.deri cavisse fructuarium de restituendo legato ad detractionem falcidiae, cum sit sub rubrica Vt ff. legatorum, seu fideicomissorum nomine caveatur.

Obst. l. 6. §. ii illud. C. de 2.is nuptijs. R.detur q.d si mater cautionem dare nequeat, res remanebit penes eam non iure vsusfructus, sed eo iure, quo antea habebat, videlicet donationis propter nuptias.

Obst. l. 8. de aliment. et cibar. leg. vbi cui pecunia relicta non sit cavere non cogitur. R.detur ideo cavere non cogi, quia proprietas ipsius pecuniae ad eum spectabat.

Obst. sic: q.do dantur res aestimatae fungibiles contrahitur emptio, et venditio: sed in emptione et venditione non est necessaria cautio: ergo nec hic. R.detur q.d actus non debet operari praeter intentionem agentis, et intentio non solum fuit constituendi vsusfructus, sed repugnans constituendi alium [struck-out word] contractum, q.do mulier dat res estimatas in dotem, contrahitur emptio propter tacitam voluntatem, quae non repugnat.

Obst. l. 15. §. et generaliter de vsufr. vbi de omnibus rebus mobilibus vsufructuarius curare debet ne corrumpat: sed res quae vsu consumuntur sunt res mobiles: ergo fructuarius non debet consumere quasi vsumfructum. R.detur ibi loqui de rebus mobilibus, quae in vero vsufructu consistunt, vt infertur ex §. anter. servus nempe, equus etc. quos si fructuarius corrumpat lege Aquilia tenetur.

l. 35. de vsucap. ad probandum legatum vsusfruct. cedere ante aditam haereditatem —

Bonus tex. in l. 35. de vsucap. ad probandum legatum vsusfructus cedere ante aditam haereditatem, nam datur actio furti legatario fructuario, iacente haereditate (quae actio furti tantum datur legatario, si cessit dies legati; si non cessit, non datur, quia legatum computatur in haereditate iacente): ergo cessit legatum vsusfructus iacente haereditate. V. Retes 7. opusc. cap. 2. n. 31.

Obst. l. 26. de stipul. serv. l. 16. §. 1. qd° dies leg. ced. Val. de adq. her. c. 2. n. 12.

l. 1. §. deniq, et §. 2. de usufr. accresc. cum l. 20. de leg. 2. Valla de adq. her. c. 5. à n. 21. 22 –

Obst. singular. tex. in l. 1. §. 6. de superficieb. Ubi in superficie consti-tuit quasi usufruct: sed superficies est quid immobile, et non usu consumitur, nam est quod sup. solo edificatur: q° dat quasi usufru-ctus in rebus quae usu non consumuntur. Rsp. ideo constitui quasi usufructum, q. cum contract superficiarius jure non habitaret, sed equi-tate Praetoria l. 1. l. ult. de superficieb., q. jure naturali et civili repugnabat talis contract, et etiam q. ad esse (licet improprie et abusive) servitus l. 3. de servitut. l. 86. §. ult. de leg. 1. servi-tus super servitute imponi non poterat; et ita solum propter benigni-tatem Praetoriam utilitatis causa receptum fuit, ut daret ususfr. fructus superficiei. Vel q. dnus soli remanet cum plerumque dnio soli et cum directo tantum superficiei; superficiarius habebat utile; et sic non poterat remanere proprietarius superficiei cum non habe-ret directum dnium; nec usufructuarius habebit dnium utile, cum id genus superficiarius remanet; quapropter opus Praetorie benignitatis fuit ut quasi usufructus constitueretur at in §. consti-tuit. inst. de usufr. dat quasi usufr. ex S. Cto. Argum. et solo proprio Marte &c. –

a nominum animad-versus Pap.

in vestimentis verus constituit usufruc. non quasi, q. non usus longiore paulatim atte-runtur, ut navis, vasa, jumenta et similia sic intelligunt l. 15. §. 4. de usufr. l. 9. §. generl. quemad. usufruc. Obst. §. constituit. inst. h. t. Rsp. ibi vestimenta abusive pon. vel metonymice vel synedochice pro materia unde conficiuntur, effectus pro causa, vel pro materia. Donel. 10. com. c. 4. lit. a. b –

Ad §. per traditionem int. Rer. divis.
J. M. J. V. M. D. L.

62

Per traditionem adquiritur dominium.

Qui tradit debet esse dominus, et debet habere animum transferendi dominium; Et ut res sit corporalis requiritur, nam in rebus incorporalibus patientia traditionis locum habebit. Et res non debet esse prohibita alienari. Si unus dederit una causa, alter alia receperit non transfertur dominium per traditionem. L. 18. de condict. indeb.

Alia sunt prædia italica, alia tributaria, aut et stipendiaria. Italica erant, quæ ab italicis possidebantur, et plenum dominium erat penes Italos, et ab eis poterant alienare. Et cum quidem Rom. Imp. totum orbem imperio suo subiecisset, alias sibi provincias retinuit, alias concessit populo Romano. Prædia illa, quæ erant tributaria, et tributum Principi debebant, apud quem erat directum dominium; hæc stipendiaria, quæ stipendium dabat populo, qui erat dominus directus. Et domini utiles alienare non poterant; sed a Justiniano concessum est, ut alienent.

Obtinuit: utiles domini habent usumfructum: q. non debent prædia ad eorum hæredes transferri. Ut quod proprius erit emphiteusis, cum solvant tributum, aut stipendium.

Traditio est manus in manum translatio. sed melius dices: est datio possessionis. Borcol.

Nuda traditio non transfert dominium, sed debet esse cum justa causa scilicet donationis, venditionis.

Expromissor est qui alienam obligationem recipit, ut principalis debitor liberetur. Borcol. 159.

Si rem, quam apud te deposui tibi vendam, non est opus traditione vera, sed sufficit ficta traditio.

Mulier Jure naturali dña dotis est, marito fictione Juris Civilis. Et Jura que marito dñium tribuunt sunt intelligenda de dñio ficto, ad effectu scilicet, ut marito fruatur, et subeat onera matrimonij.

L. 18. de reb. credit. cum L. 36. de adq. rer. dom.

Si tibi ex una causa tradidi, tu ex alia accipias, non sortitur dominium. L. 18. ff. si certum petatur. Sed obstat L. cum in 36. de adq. rer. dom. Ubi si tibi pecuniam tradidi donandi causa, tu pro mutuo accipias, non est impedimento quod circa causas dissenserimus: et ita. Rs. quod quando causæ dissentienter ordinantur ad translationem dñij, traditio sortitur dñium, et de hoc casu loquitur L. 36. in d. L. 18. loquitur Ctus quando non ambæ ordinantur ad dñium transferendum. Sed contra nam in L. 18. tamen traditor donationis causa dat, et alter mutui causa accipit. Rs. quod loquitur de futuro Ctus: si pecuniam quasi donaturus dedero; scilicet si quasi donaturus tradidero, non quod donabat, sed quod donaturus erat, et tunc erat nuda traditio, que non transfert dñium

L. 2. ff. de dote. cum L. 1. §. 2. ff. eod. tit.

Obstat L. si æstimata 2. ff. de dote. Ubi si res ante nuptias tradita sit, nec pro emptore, nec pro suo usucapietur. Cui obstat ex diametro L. 1. §. 2. in fi. eod. tit.: Ante nuptias autem non pro dote usucapit, sed pro suo. Rs. quod in L. 2. loquitur Ctus de casu in quo apposita erat hac conditio, ut res non ante nuptias usucaperetur, et sic nullo titulo res poterat usucapi: in d. L. 1. non erat concepta hac conditio, et sic pro suo poterat res usucapi, que doctrina donatur in d. L. 1. §. 2. ff. de dote. Sed melior est hic tex. ad aliam sic ✝ Accurs. alia solutio ab eo data, si res sit æstimata, vel non esset bona si assignaret rone, et contra nam ait Ctus in d. L. 2. quod nec pro emptore res usucapietur. Et implicat quod sit res æstimata, id est vendita, ut notat Cujac. et non pro emptore usucapiatur.

✝ ante nuptias

L. 21. de adq. rer. dom.

Obstat L. 21. ff. de adq. rer. dom. ubi Titius bona fide servum possidebat, et servo ementi res tradita fuit, et ait Ctus, quod nec bonæ fidei possessori, nec vero dño res adquiritur: ergo per traditionem non adquiritur dñium. Rs. quod dicit Ctus quod non sit res veri dñi

Debet Titius servum non debet tradidisse pecuniam, sic et inutile esse cui adquireretur, nam si solvat precium tamen ei adquirit, si bonæ fidei possessor, ei. que solutio infertur evidenter ex L. sed et si 5. §. interdum de usufr.

dñi, intelligitur si empta erat res ex re bonae fidei possessoris, vel ex opera sua. Secundo dicit Textus, quod non sit bonae fidei possessoris, intelligitur si non erat ex re illius, vel ex opera sua. sic Accurs.

Nemo potestatem plus iuris in alium transferre potest, quam ipse habet. Sed contra nam creditor vendendo pignus potest dare dominium, quod non habet l.36. de adq. rer. dom.: et ceteris. Respondeo hoc ius esse speciale, et exceptionem, et alias, quas fert Accurs. in l.20. cod. nam in his casibus leges dant dominium.

Potest lex dominium quod iuris est transferre. Possessionem non potest, quia est facti. Vall. lib.1.tit.2.c.4.

Obstat L.7. C. de agricolis, et censitis. Ubi quidam censitus venditus, et traditus fuit sine gleba, et non valet alienatio: ergo per traditionem non adquiritur dominium. Respondeo quod quia non poterat alienari sine gleba. Sed obstat L.13.§.1. eod. Ubi de uno agro in alium potest transire: ergo potest relinquere glebam.

L.7. C. de agricolis, et censitis. cum L.13. §.1. eod.

+

Ad. §. servus etiam. 5. de haer. inst.

J. M. J. V. M. d. L. L.

Obst L. 5. de servit. leg. a. Ubi servo via ad fundum dni L. 5. de servit. leg. fuit relegatr. Obst L. 2. cod. Ubi servus viam potest stipulari. L. 2. cod. L. 17. §. 1.

Rd. pone differentiam inter stipulationem, et legatum: nam serve de leg. 3. vo id tantum legari potest, quod liber factus posset capere, et quia si liber esset tunc, non posset viam ei legari, cum fundum non haberet: at vero in stipulationibus non id observatr, ut tantum id possit stipulari, quod liber factus posset, nam id potest stipulari filius, vel servus, quod Pater, vel dnus posset, quo sensu accipitur, ut vox filij, vel servi sit Patris, vel dni. Obst. L. 17. §. 1. de leg. 3. Ubi servo praedium habenti, viam legatr. Rd. ibi verb. habenti, esse intelligendum habituro, nec est novum in Jure, quod praesens e futuro accipiatr, sicuti in d. L. 17. in princ. verb. enata, debet intelligi enascitura, nam aliter exemplum non probaret regulam propositam. sic in L. 28. §. 2. et 3. de lib. et posth. natum intelligit etiam nasciturum. Amaya. 1. obs. 14.

Nec obst. (ni fallor) L. 2. de serv. leg. Ubi proponitr paritas de legato ad stipulationem, nam id tantum vult evincere textus, ut possit adquiri dnis servitus dnis fundum communem habentibus; non vero per servos sive per legatum, sive per stipulationem.

Obst L. 82. de leg. 2. V. Cujac. de leg. 2.

Obst. L. 9. quando dies legator. a contrario sensu. Ro. illam clausulam usque ad verbum nascens, esse Ulp. ad Sabinum, quod refutat et Ulp. sic Gotofr.

Obst. L. 13. ex quib. caus. maior. ibi antequam servus haeres, et necessarius sit haeres. Ro. antequam sit haeres, id est antequam dnus decedat.

Ad §. praeterea de fidei. haered.
I.M.V.M.d.I.I.

Si test.^m minus solemni, vel nullius facto. adiecta sit clausula codicillaris, vel sit fideicommissum, q̄ p̄ eas videntur haeredes ab intestato rogati; vel si n̄ sit adscripta clausula codicillaris, tacite subintelligitur ex verbis aequipollentibus, vel sit amor maximus testatoris erga fideicommissarium. M. 346. L. 2. de jure codicil. 65

Donatarius cāa mortis potest gravari fideicommisso, item donatarius inter vivos, dummodo talis donatio morte donantis confirmetur.

Obst. L. 126. de leg. 1. ab exhaeredati haerede legitimo, fideicommissa n̄ relinquuntur, q^a n̄ debet gravari ab eo, a quo n̄ honoratur. legitimi haeredes honorantur, ac si scripti essent, v^o quod et.

in L. 3. §. 2. de jure fisci. ad videndum an fideicommissum fisco adquiratur, exitus est expectandus. Obst. L. 10. §. 1. de his, quae ut indig. Ubi si is cui^{tum} capere potest relinquatur fideicommissum, et mortis tempore sit incapax, adquiritur fideicommissum haeredi: q̄ n̄ expectatur exitus. R^o cum Cujac. in d. L. 3. hoc intelligi si haeres fidum sua in futurum accomodasset, et cum n̄ ita fecisset haeres in d. L. 10. inde n̄ exitus expectatur —

(Ad prin. inst. quib. n̄ est permi. fac. test.
L. M. I. V. M. d. L. L.

Cls. Filius fam. n̄ potest facere test.

Filius fam. est, qui Patri est subiect. vinculo patriæ potestatis. Pich. n. 15. Filius naturalis tantum filius fam. n̄ est, cum n̄ sit procreat. ex iustis nuptijs, et recte poterit testari, cum patriæ potestatis nexu astrict. n̄ sit. n. 17. si quis à vinculo patriæ potestatis sit solut. iam erit Paterfam. n. 18.

Nec filius fam. poterit facere codicillos, cum nequeat condere test. L. 6. § 3. de iure codicil. n. 21.

Obst. ex L. 8. §. si post factum. de iur. codicil. Vbi arrogat., qui est filius fam. potest facere codicillos: sed qui potest facere codicillos potest facere test. g. filius fam. potest facere test. Rº. q. Iulian. considerat veriu principium codicillorum, et coniunxisse cum tempore, quo sui Iuris fact. fuit; hocq. modo censetur eos confirmasse tempore, quo testabilis erat. Obst. L. 1. C. de codicillis. Vbi fiunt irriti codicilli, rupto testº. agnatione posthumi. Rº. I.C. considerasse initium codicillorum separatum à testº. post id factum, sicq. ab eo n̄ pendent. test. arrogatione subsequuta irritum fuit, n̄ item codicilli eo emancipato. Nam nec agnatio posthumi, quæ post factum test. contingit (quæ test. rumpit) rescindit codicillos, si sine testº. subsistant. ex tex. quem sic intelliges in L. 16. L. 3. § 1. L. 19. de iure codicil. à n. 22. usq. ad 27.

L. 8. §. si post factum. de iure codicil.

Codicillorum usus receptus est, ut cum quis habens test. factionem, aliquo facti impedimento, nequeat condere test. possit facere codicillos. Et ne test. vitè, et recte factum, iterum fiat, si testator aliquid mutare voluerit, quod facile codicillis faceret. n. 27. ratio cl̄onis est, q.ª cum ultima voluntas n̄ possit alieno pendere arbitrio, ita filius, nec consentiente Patre, facit test. n. 31. Sed

hæc vero non est subsistens, nam ex eo, quod fieret permittente Patre, non fieret testamentum pendens ab alieno arbitrio, nam mutus, aut surdus potest facere testamentum cum privilegio Principis L.7. de testis: quod pendet hoc testamentum ab arbitrio Principis, quod est falsum. n.33. et 34.

videtur quod potest intelligi de donationis causa mortis factis in testamento L.1. §.1. de tit. et rat. distrah. nam hæ non assimilantur contractis.

Filiusfam. donare potest, non testari, quia donatio causa mortis magis contractis, quam ultimis voluntatis assimilatur, unde, ut cæteri contractus ab eo celebrati sustinentur, ita donatio. 35.

[redacted] Obst. quod in pluribus Juribus donationes causa mortis magis ultimis voluntatibus, quam contractibus sunt similes. n. 38.

R.° quod donationes quæ fiunt in testamento legatis æquiparantur, è contra, quæ fiunt ab intestato. L.28.§.1. de legat. præstand. Si quis causa mortis donaverit, et postea testetur, si eum donationis non poeniteat, quasi testamento confirmata legatis æquiparatur. arg. L. 32.§. oratio. de donat. inter. Unde cum filiusfam. sine testamento decedat, quod permittente Patre donavit, legatis non comparatur. n.39.

Et hæc regula quod nemo poterat disponere de tempore habili, ad tempus inhabile, subsistebat Jure Civili, non vero Jure gentium.

Testandi facultatem non habent, nisi quibus aliqua Lege testari permissum est, nam cum quis faciendo testamentum disponat de tempore inhabili ad tempus inhabile, quod erat prohibitum. et sic ut dispositio effectum sortiretur, necessarium fuit id aliqua generali Lege omnibus concedi, ita decemviri scripserunt: Paterfam. uti legassit super pecunia, tutelave suæ rei, ita Jus esto, qua Lege tantum Patribusfam. id concessum est. à n.45.

Obst. nam cum filiusfam. ad honores, et dignitates admittatur, videbatur tamen ad testamenti factionem admitti. R.° et vide infra tit.20. v.° filiusfam. quia filiusfam. non habebat bona, quæ posset ad Heredes transferre, nam Patri omnia adquirebat, et testandi Jus illis permittebatur, qui de rebus suis disponebant, ex L.12.tab. rei suæ. Sed ita nam filius licet bona non habebat, habere poterat: quod poterat testari. R.° quod filius bona habere non poterat dum esset filiusfam. nam dum aliquid adquirebat, statim Patri transferebatur dominium. Et à Patre non poterat præstari facultas testandi

filio

filio, cum ea, quæ sunt Juris publici, nequeunt à privato concedi.
Sed restat scrupulus nam filiusfam. habet hodie proprietatem in bonis adventitijs, et aliquando usumfructum, et tamen de his testari nequit. L. 11. C. qui test. fac. poss: quia nulla est superior ratio. R.º quod licet filius habeat [illegible] bona, sed tamen non habet liberam administrationem. L. fi. §. ipsum autem C. de bon. quæ lib. ex his intelligitur L. 8. §. 10. ad Macedonian.

13

Si hæc non displicet, accipe sic Ulp. tit. 20. ibi: filiusfam. test. facere non potest, quoniam nihil suum habet, ut testari de eo possit. et intellige de Jure familiæ, cum in test.º non solum bona, sed omnia Jura familiæ (quæ filiusfam. non habet) relinquantur.

Non obst. quod filius donare possit permittente Patre, non vero condere test.: donare non potest, quia nulla habet bona, ex peculij concessione non censetur data donandi facultas. L. 7. de donat. et sic filius bona dilapidaret, et Patris quæritur consensus, cum de eius agatur incommodo, eoque accedente valet donatio, ac tunc potius Pater, quam filius donare censetur. L. 9. §. 2 de donat.

Filiusfam. de castrensi, et quasi, testari potest, quia id ei Principalibus constitutionibus permissum est. Et si filius sine test.º decederet, Pater id Jure peculij, non Jure hæreditatis occupabat; et si filius intestatus decederet, codicillis à Patre petierit ut hæreditatem extraneo restituat, videbatur quod pater non debebat falcidiam detrahere, quia non Jure hæreditatis peculium occupabat; sed quia licet non succedat ut hæres, restituat tanquam hæres, falcidiam detrahit L. 18. ad falc. Et in castrensi, vel quasi non habet locum querela, sed Jure novel. Pater in triente debet institui. Peculium castrense ob delictum filij non confiscatur, quod Patris est.

Auth. praesbiteros. C. de Episc. et cleric.

Obt. auth. praesbiteros. C. de episc. et cleric. ubi filijfam. sacris ordinib. insigniti, qui per hoc non liberantur à patria potestate, possunt facere test.um, quod et in clericis ordinib. minorib. initiatis procedit. R.o quod hoc intelligitur de quasi castrensib., ut ex tex. infertur = n. 80.

L. 13. de test.

Obt. L. 13. de test. ubi à Latronib. capt., cum liber maneat, potest facere test.: ergo filijfam. cum sint liberi, poterunt facere test.um R.o quod alia est mens I. cti, scilicet quod cum capt. à latrunculis non fiat servus (quod poterat esse non dubitandum), et alijs impedimentis non prohibeantur facere test., ita id recte poterunt condere.

Iure ant. si filius decedebat intestat. de peculio succedebat Pater, postea filij etc. Iure Codicis priores erant filij, deinde fratres, et postea Pater. Iure novel. succedunt filij, deinde fratres, cum patre, et in prin. de quib. non est pernis. fac. ad parentes eorum Iure communi pertinebit, aliqui intelligunt Iure haereditario; sed intelligenda sunt Iure communi, id est Iure pristino, et antiquo devolvi, eodem Iure, quo omnia per filium Patri adquirebantur – 86. 87.

Et Iure novel. Pater bona accipit titulo haereditatis, non Iure peculij.

Nota quod peculium castrense ob filij delictum non publicatur. nec Patris creditores id vendere, vel aliter possunt inquietare. nec, Patre mortuo, filius id in medium conferre tenetur.

L. 3. §. 4. de minorib.

Obt. L. 3. §. 4. inst. de minorib. ubi cum bona Patris à Fisco confiscantur, peculium profectitium separatur: ergo non est privilegium peculij castrensis, cum idem observetur in profectitio. R.o quod I. C. loquitur de fisco creditore, et si olim damnati bona fiscus occupabat, portio tamen filijs ex benignitate restituebatur. L. 1. §. 2. de bon. damn. et Claudius hoc exemplo ducti filijs, si non portionem bonorum Patris, eorum peculia praestat. et hoc est speciale in fisco; nam benignius Princeps cum suis agere debet, quam privati inter se. Sed contra ex tex. inst.

L. 1.

L. 1. §. 4. qd. actio de peculio. Ubi peculium à Fisco occupatur, cum bonis Patris: qo. etc. R.' qd in d. L. 1. loquitur casu de bonis confiscatis à Fisco propter delictum, et cum deportetur Pater, filius fit sui Juris, et cum peculium cum bonis paternis confundatur, occupatur à Fisco. ind. L. 3. bona confiscatur, ob id, qd Pater Fisco debebat, et tunc adhuc remanet peculium, cum filius fam. sit in potestate —

Rº. qd ind. L. 3. loquitur casu de bonis publicatis à fisco propter debitum; ind. L. 1. propter delictum, et sic in hoc casu [illegible] occupatur peculium à fisco; ind. L. 3. non. Viglius sic. nam in maleficio non operatur pietas.

Obt L. 1. §. sed si filiusfam. de Leg. 3. Ubi servus, vel filius fam. fideicomissa reliquit, et si decedat sui Juris, fideicomissa valebunt. Sed qui potest relinquere fideicomissa, potest relinquere ttum. qd filiusfam. potest facere ttum. — R.' qd fideicomissa non valent, quasi relicta à filiofam. dum erat filius fam. sed concentur relicta qdo suae potestatis factus decessit, nam tunc per nudam voluntatem confirmantur: ttum. non per nudam confirmatur voluntatem —

L. 1. §. 1. de Leg. 3.

Obt [illegible] auth. Ut Liceat matri, et aviae §. 1. ubi possunt disponere quomodo velint de peculio adventitio, in casibus in quibus habent proprietatem, et usufructum, ut si filius hæreditatem sibi delatam, reluctante Patre, adierit. R.' qd verbum disponere ibi non comprehendit testari, sed tantum administrationem inter vivos, nec in his potest testari L. penult. C. qui ttum. fac. pos. Sed [illegible] ad pias causas, receptum est ab aliquibus posse testari in his casibus permittente Patre, sed hoc est Jure Pontificio. Vigl. h. n. §. non Jure Civili.

auth. Ut liceat matri, et aviae §. 1.

Obt L. 50. ad Trebel. Ubi Titius rogatus fuit filio suo, si in potestate eius esse desiisset, hæreditatem restituere, et cum probaretur Patrem multa in fraudem fideicomissi facere; restitui filio hæreditatem iussit Adrianus, et in ea hæreditate filius filio militi comparatur, ut cum debitoribus agat. etc. qo. si filius militi comparatus, poterit facere ttum. R.' qd hoc, qd militi comparetur, intelligitur dum vivit ad disponendum inter vivos, ut cum debitoribus agat etc. et sic non potest facere ttum; post mortem comparatur filio fam. pagano. Cujac. lib. 11. qq. Pap.

L. 50. ad Trebel.

Vide ad d. L. 50. Oroz. lib. 5. c. 6. a n. 19 —

Princeps recte potest dare facultatem filio fam. et privilegium ut testetur, sed debet testari cum solemnitatibus à Iure statutis. L. 35. C. de inoff. test. 1

Obst. select. et difficilis tex. in l. 2. §. 3. ff. Unde legitimi. Ubi filius, cuius Pater apud hostes erat, fecit test. dubitatur, an valeat, et ait Ctus: nondum intestatum eum esse apparet, cum incertum sit an testari possit: ig. filiusfam. incertus de statu potest facere test., quod est contra tex. in l. 15. de test. R. haec verba non esse intelligenda de filiofam., sed loquitur Ctus generaliter, et independenter à filio de statu incerto, ut si arguat Ctus sic: nondum apparet intestatus cuius incertum est an testari possit, [nam est intestabilis] (subintellige hanc minorem) sed cuius incertum est an testari possit, non potest facere test. d. l. 15. de test.: ergo non potest peti eius bonorum possessio, cum nequeat facere test. Deinde ait Ctus in calce tex. loquendo de filiofam: intestatum esse: sed qui decedit intestatus potuit decedere cum test.: ergo filiusfam. potuit facere test. R. quod ibi intestatus intelligitur, ac si diceret intestabilis. Ut Fab. in Conjectur. qui decedit incertus de statu, decedit filiusfam. L. 11. de captiv. 2

> * L. 2. §. 3. v. Unde legitimi.
>
> * Obst. huic, L. si Pater 15. de suis, et legit. haered. ubi filius incertus de statu, nam Pater eius erat apud hostes, haeredem habet: ig. incertus de statu potest facere test. R. quod in hoc tex. licet habeat haeredes, cum certum sit Patrem f. decessisse, non habet haeredem testamentarium, sed bonorum possessores, quod tamen contingit ind. L. 2. Unde leg. sicut ind. L. 15. habet haeredes legitimos. Cujac. lib. 29. q.q. Pap. Obst. L. bona 22. §. quod si filius de captiv. cum L. 9. de castrensi pec. Vide infra. Obst. l. 1. §. si ea. 1. ad Tertyl. Vide infra.

Obst. sic: Filius emancipatus, vel naturalis tantum potest facere test. et non requiruntur Lares, ut quis faciat test. R. quod filius emancipatus, et naturalis tantum habent proprios Lares.

Nemo pacto, aut sacramento obstringi potest ut testamentum non faciat. Vigl. fol. 98. Ut si iuraverit testator se in scripto test. velle consistere, poterit id postea revocare.

Ascriptitij cum servi non sint, recte possunt testari.

Testamentum est publici iuris, quia publice expedit supremas hominum iudicia exitum habere.

Summaria cap. 22. lib. 1. comm. D. Josephi de Retes =

1. Testamentum facere potest ille, cui lege aliqua id ei permissum est, quod probatur ex ult. inst: quibus non est permissum facere testamentum non dicitur quibus est prohibitum

2. Verba Legis 12. tab. sunt hæc: Paterfamilias uti souper familia, pecouniave sua legasid, ita ious eitod.

alias legitur Paterfam. uti super familia, tutelave suæ rei: quod tutela legitur rei non personæ. Id. suæ rei intelligi de persona filij, qui est res Patris. P. Falco.

3. Dedit ~~Parentibus~~ tribus testandi facultatem, & contra matribusfam.

4. Nomen Pater significat illum, qui habet filios, verbum paterfam. significat illum, qui sui Juris est, et est Civis Rom.

5. Servus non potest facere testamentum; excipiendus est servus populi Romani, qui pro dimidia parte peculij, quod administrabat potest facere testamentum. Ulp. infrag. tit. 20. §. ult. ibi: Servus publicus Prætorisve, parte dimidia testamenti faciendi habet Jus. Cujac. Legit: servus publicus P. Romani.

nota — +

Ulp. in fragm. tit. 20. §. ult.

6. Servi pœna quoque nequeunt testari

7. Deportatus non potest testari, cum ei hoc non sit concessum, nam non est Paterfam., sed peregrinus.

8. Filiusfam. nequit facere testamentum quia non ei Lege aliqua permissum est. Donare permittente Patre potest, nam sola ei desunt bona, quæ si Pater concedat nihil est impedimenti, ut ~~legare~~ donare possit; At vero ad testandum deest illi facultas à Lege concessa.

Ovid. lib. 2. de Ponto —
& vigilant nostra semper in æde Lares —
Virg. 1. Æn.
ilium in italiam portans, victosque Penates —

9. Ratio communis cur filius fam. à Lege non sit concessa testandi facultas præstita est ab Ulp. quoniam nihil suum habet, ut testari de eo possit. non sunt hæc verba intelligenda, quia non habet bona, quia qui non est solvendo creditoribus testari potest. sed sic: in quoniam nihil suum habet, id est familiam suam ut ~~testari possit~~ hæreditas fiat.

10. Observandum est hæreditatem esse patrimonium coniunctum cum sacris familiæ, quæ hæreditatem efficiunt, ab eaque non possunt

separari. Hæ Sacra familiæ erant Lares, et privata nu-
[redacted] mina, quæ unusquisque in tutelam domus suæ seli-
gebat, et quibus illius curam mandabant. sic ait Tertull.
Domesticos Deos, quos Lares dicitis, domestica potestate tra-
ctatis, pignorando, venditando. Et cum plures Deos familia-
res haberent, cui præ cæteris curam domus demandabant
Larem familiarem dicebant – quod patrimonium, cæteraque
testatoris Jura cum hoc Lari familiari hæreditatem
efficiebant: Anton. Pius Imp. in extremis agens mi-
sit Marco Ant.° Philosopho, quem successorem suum desti-
narat, fortunam auream, quæ erat Lar familiaris. fert
Capitolinus –

Filijfam. hæc sacra non habebant, unde dicebantur esse 11.
in sacris paternis, quod esse in patria potestate, qui erat
sub potestate alicuius eadem sacra, eosdemque Lares cum Pa-
tre suo colebant –

illa verba Ulp. non de patrimonio, sed de sacris privatis, quæ 12.
familiam constituunt, accipiuntur – Unde fluit, quod filiusfam.
etiam postquam habet bona, non habebit testi. factionem, cum La-
res non habeat, nec familiam, nisi speciali Principis favore
hoc illi permittatur – Primo namque tempore Hadriani concessum
fuit filijsfam. veteranis [redacted] testum facere de peculio quæsito in
militia: sed ante tempora Hadriani, filiusfam. paganus
habebat bona, scilicet castrense, et non poterat facere testum.
quod non est verum, quod filiusfam. non habet bona, sicque nequit facere
testum = et sic cum filiusfam. Lares non habeat hæreditas filij
per constitutiones effecta est. L.2.§.2. familiam . . . . cic.

Prætor videt bonorum possessionem cum effectu idest cum re amplius aliquid desiderat quam habilitatem patrimonii
velutiquod sit hæres scriptus qui non ab intestato erat laturus L.12.§. de . de iniust. rup. &c. vel quod nemo
sit ex successoribus legitimis cui adferat præiudicium Ulp. frag. tit. 23. §. 6. vel quod declaret se
cum illo testo. velle decedere L.11. §.2. de sec. tab. Vet. op. lib. 5. c. 5. n. 7.

15. Obst. sic: q.a Lex 12. tab. ait: super familia, pecuniave sua & loquitr disiunctivè cu particula ve: q.o sufficit si quis bona habeat, ut possit facere tt.m Rd. q.d verbu ve accipitr p et, ut sit sensus super familia, & pecunia ut in L. 53. de V. S.

16. Obst L. 28. de Vulg. ibi: q.a n efficitr per ea, ut is, qui nulla bona in Civitate reliquit, hæredes habeat: q.o solu bona requiruntr ut filius possit testari. Rd. cu ibi de bonis tantu fisse loquutu, q.a eoru & familiæ eade causa est: ig.r satis fuit evincere filiu sine bonis decessisse, ut p.r cons.i evincatr decessisse sine familia, sacris, & Laris. & sic hoc verba iuxta speciem, n generalitr, accipienda sunt. Vl. (si n fallor) eo de sacris sive filio. n.q. quisq. dicitr habere inpr. pro familia, simpliciter hic bona.

17. Obst L. 8. §. si post factu. de iure codicil. ubi qui sededit in arrogationem fecit codicillos, du erat in potestate arrogatoris, & postea emancipas decessit, et valent codicilli. Rd. q.d q.o codicilli n dependent à tt.o valent, si integri statu decedat, qui illos fecit; na ex nova, et recenti voluntate, quasi tunc facti censentr; et codicilli in d. L. 8. fuerunt facti ab intestato,+ cu tt.m esset irritu per arrogationem. Dra na Ctu ait, na et tt.m valet+: q.o codicilli n censentr facti ab intestato. Rd. q.d hoc q.d tt.m valeat, censetr iure Prætorio, ut possit dari secundu tabulas, na solu duo tempora requirunt facti tt.i & mortis. L. 1. §. 8. de secund. tab. Huic obst L. 11. §. ult. eod. ubi exigitr nova voluntas confirmare tt.m Rd. q.d in L. 1. passus fuit capitis diminutionem coacti; in L. 11. ex proprio consensu, et sic censetr mutasse concilio. tamen d. L. 11. potest opponi d. legi 8. na in L. 11. n datr bonoru possessio, nisi à testatore approbetr tt.m codicillis, aut epistola, in d. L. 8. n hoc requiritr, ut tt.m valeat. Rd. q.d in d. L. 8. datr secundu tab. sine re, id est, sine effectu, na potest elidi exceptione, in d. L. 11. cu re, id est cu effectu. Cujac. in recitat. ad d. L. 1. § 8. de sec. tab.

Si amplecteris Pichardi solutionem. Dra. na ~~tt.m~~ codicilli n censentr facti tempore confirmationis, sed tempore, quo fiunt pr. ex tex. in L. 6. §. ult. de iur. codicil. ubi si codicilli censerentr facti tempore confirmationis, legata essent quasi caduca, sed habentr p n scriptis: q.o etc. Rd. q.d in hoc tex. q.d decessit testator legatu relictu in codicillis est inutile, et sic n possunt coniungi tempora, ut in codicillis, de quib. loquitr Lex 8.; in hac enim tempus confirmationis, & tempus mortis est utile. Sed Dra

Cujac. in comment. ad tit. de tt.is L. 3. sic legit: familia, pecuniaq. sua

L. 28. de Vulg.

q.o (si n fallor) sit bona accipi pro familia, na cu hæreditas et familia promiscue usurpentr, et pro bonis semper accipiantr, ut in tit. famil. hercisc. et de hæred. vel act. vendita, ut in d. L. 28. bona sumuntr pro familia, contentu pro continente.

L. 8. de iur. codicil. ✳ aliis ponderationib. ornata, et singularib.

+ potest probari q.d n fuerunt facti codicilli ab intestato, na tt.m valet per bonoru possessionem sec. tab. quæ solu datr ex tt.o

in aliis pandectis legitr: na nec tt.m valet.

□

Obst. L. 1. §. 1. de leg. 3.

Obst. d. legi. 8. L. 12. §. 5. de captivis. ubi proponitur eadem species, ac in d. L. 8. et hic humanitatis ratione codicilli valent: ergo non sumo jure ut in d. L. 8. ubi valent jure civili, ut colligitur ex aequiparatione fructi. R. quod in d. L. 12. humanitatis ratione recepitur, ut codicilli in testamento. cenceantur confirmati, non ut dixit in prin. d. §. subtili jure non cencentur confirmati – in d. L. 8. habebant veram confirmationem codicilli. 1. Cd. Reter 8. op. c. 8. n. 2. Obst. L. 7. de jur. codicil. ubi qui confirmavit codicillos, amisit postea jus faciendi testamenti. et codicilli non referuntur ad confirmationem. R. quod decessit sine testamenti factione – Obst. L. 2. §. 2. de jure codicil.

non hoc legatum L. 6. debebat esse quasi caducum: sed est pro non scripto habitum: ergo etc. R. quod hoc quod codicilli cenceantur facti tempore confirmationis est favore ultimarum voluntatum; si in hoc tex. haberet locum haec regula, legatum esset quasi caducum, et fisco aplicaretur, et cum sit odiosum, illa regula est coarctanda, et melius est ut habeatur pro non scripto, quod fisco non aplicatur, sed haeredi ~~[illegible]~~

Deinde in d. L. 8. et de Alienis quodammodo rebus testetur. Sed hoc sic intelligitur, nam cum datus esset in arrogatione, omnia bona, quae habebat in adoptivum transtulit, et cum ibi fecit codicillos, poterit dici, quod testatus fuit de rebus arrogatoris –

Deinde nam posthumus natus rumpit testamentum et si decedat, codicilli valebunt, testamentum non. Sed hoc intelligendum est de codicillis, qui non dependent ex testamento: aliter obstaret L. 1. C. de codicil.

L. 1. §. 7. de tab. exhib.

Obst. L. 6. in prin. ad S. C. Corn. [illegible]

Obst. L. 1. §. 7. de tab. exhibendis. Ubi redditur a Praetore interdictum de tabulis exhibendis, quas filiusfam. vel servus fecit. R. quod hoc interdictum reddebatur sive testamentum valeat, sive non. d. L. 1. §. 3. 18.

L. 3. §. 9. de contra tab.

Item, nam iste passus fuit capitis diminutionem, nam mutavit statum, scilicet fuit factus sui juris: ergo non retinebat agnationem, nam haec perit capitis diminutione. R. quod iste fuit factus sui juris per mortem patris, vel per Patriciatus dignitatem, et in his casibus non datur capitis diminutio –

Obst. L. 3. §. 9. de contra tab. Ubi Pater pervenit in adoptivam familiam, filius non; Patris sui, in adoptiva familia mortui, habebit bonorum possessionem contra tab.: ergo filiusfam. qui decessit in adoptiva familia fecit testamentum, alioquin non daretur bonorum possessio contra lignum L. 19. de contra tab. R. quod Pater adrogator iam decesserat, antequam fieret testamentum et tunc ille, qui se arrogandum dedit, in nullius restat potestate, sed est in adoptiva familia, hoc est in adoptiva agnatione; nam qui per mortem exeunt de potestate, remanent in familia Patris – L. 9. de contra tab. 19.

L. 1. §. 3. si a par. quis fuer. manumis.

illa verba lex. ex interpretatione edicti sunt intelligenda de edicto Praetoris, quo favebat patronis circa libertos.

Obst. L. 1. §. 3. si a parente quis fuer. man. Ubi Avus manumisit nepotem, ~~et~~ nepos se dedit arrogandum, decessit in potestate Patris adoptivi, et Avus ad eius successionem admittetur: ergo qui decessit filiusfam. decessit cum successore. R. quod verbum manumittere non significat emancipare utcumque, sed contracta fiducia, et hic Avus emancipavit nepotem contracta fiducia; qui sine Avi 20.

con-

comunem se in arrogatione dedit, quare non potuit ei praeripere
ius, quod habebat tanquam manumissor. Quemadmodum si libertus per
obreptionem se in adoptionem dedisset, quamvis iura ingenuitatis
consequatur l. 32. de rit. nupt. tamen operas, et reliquum ius patro-
no debet. Avus succedit ind. l. 1. tanquam si filius in arroga-
toris familiam nunquam transiisset, nam quantum ad avum at-
tinet arrogatio habetur pro nulla, nam habebat ius quaesitum in illis
bonis -

21. Obst. l. 1. §. ult. si à parent. quis fuer. man. Ubi Pater habet querelam de inofficioso (quae ius antiquum dicitur) contra filium, quem non manumisit: et filius non manumissus poterit facere testamentum. Resp. quod Pater, qui filium emancipavit, habet bonorum possessionem contra tab. si separa-torum inveniat, et hoc est iure Parentis; quod Cuiacius ait: et ius antiquum, quod et sine manumissione habebat hoc est et querelam de inofficioso sine emancipatione contracta fiducia habebat. nam verbum manumissio ita stricte sumitur.

d. l. 1. §. ult.
Vel (ni fallor) poterit dici quod filius sine emancipatione exiit de potestate Patris, ut puta quia Patriciatus dignitatem obtinuit -

22. Obst. l. 10. de suis, et legit. haered. Ubi ad Patrem non manumissorem pertinet bonorum possessio filii: igitur filius non manumissus habet successorem. Resp. quod illa verba: vel non manumissori bonorum posses-sio competat sunt intelligenda vel non emancipanti contracta fiducia, ut supra - n. 21.

l. 10. de suis, et legit.

23. Obst. l. 25. de adoption. Ubi Pater invito filiam suam emancipavit, illa tanquam ~~filiafam. vixit~~ materfam. vixit, et testamentum fecit, in eoque haeredes extraneos scripsit; Pater, qui forsan cohaeredes habuit, voluit dicere nullum testamentum ex eo quod à filiafam. esset factum; Respondet Cuiacius non esse audiendum: igitur testamentum factum à filiafam. est validum. Resp. quod testamentum est invalidum, sed non potest impugnari à Patre ibi: adversus factum suum Pater movere controversiam non potest - non vero negat Cuiacius quod alius non poterit impugnare -

l. 25. de adop.

L. 30. de inoff. testo.

Obst. L. 30. de inoff. testo. ibi: adversus testum filij in adoptione dati; pater naturalis rectè de inoff. testo. agere potest: ig.r adita fuit hæreditas ex illo testo. cum aliter querela non daretur. 24.
Rº. qd filius sui Juris factus fuit cum decessit, nam antea mortuus erat Pater adoptans. Vel dic melius, q.d emancipatus fuerat a Patre adoptivo, et sic sui Juris decessit. sic Faber.

L. 9. §. ult. de lib. et posth. — Obst. L. 9. §. ult. de lib. et posth. infrà explicatur 25.

Obst. sic: Mulier, quæ in manum viri convenit, loco filiæ est viro suo: sed hæc potest facere testum. Ulp. regular. tit. 20. §. penul. ergo filiusfam. poterit facere testum. Rº. qd est loco filiæfam. sed conditione est materfam. Itra, hæc uxor, quæ in sacra mariti transibat, sacra propria non colebat, sed in mariti sacris erat, cum esset loco filiæ [illegible]: ig.º potest fieri testum sine sacris. Rº. qd non est in mariti sacris, ut est filiafam.; mulier erat particeps, et socia sacrorum mariti, et sic non carebat sacris. 26.

Impubes testari non potest, cum non habeat animi judicium, nec adhuc adpiat causas. 29.
Ex privilegio Principis rectè potest impuberi ætas suppleri, q.a potest esse doli capax, et judiciosus; Plurimi negant. 30.

L. 2. §. 1. de his, quib. ut indignis. — Obst. L. 2. §. 1. ff. de his quib. ut indig. ibi: si tutor pupillam contra decretum amplissimi ordinis domum suam duxisset, utroq. casu, et si ex asse hæres institutus, adierit hæreditatem, fisco locus fit, nam quasi indigno ei aufertur hæreditas: ig.r pupilla fecit testum, aliter non adiretur ejus hæreditas. Rº. qd olim mulieres perpetuò habebant tutorem, licet hoc videatur durum in hoc tex. ob verbum pupilla. Vel Rº. qd verbum tutor, et pupilla intelli- 32.

intelligunt de præterito, scilicet, quæ fuit tutor, et quæ fuit pupilla, itaque capax erit faciendi test.; inter eos prohibebatur matrimonium ante rationes redditas—

Flueruntque Veter—

Obst. l. ult. C. de test. militis. Ubi olim permittebatur pupillis, si Tribunatum mereantur, ultimum elogium conficere: ergo impubes potest facere test. Rº. quod ex eo quod Tribunus crearetur, censetur ei hoc a Principe permissum.

l. ult. C. de test. mil. Vº Cuj. 17. obs. 36. etiam impuberibus coelibatum profitentibus permissum est in ingressu monasterij facere test.

Fœminæ antequam viri fiunt puberes, licet non tantæ sint prudentiæ, ad ea tamen, quæ illi solent contingere, et quæ earum sexui congruit, citius perveniunt. Pichar. §. 1. h.n.t. n. 11—

Obst. sic: filius quoad ad Ius publicum attinet, non sequitur Ius potestatis L. 14. ad Trebel: sed test. est Iuris publici L. 3. de test.: ergo filiusfam. potest facere test. Rº. quod licet filius quoad Ius publicum Patrefam. habeatur, sed hoc intelligendum est quando Ius publicum agitur à persona privata tanquam publica, ut puta gerendo Magistratum, vel si sit tutor, ut in L. 9. de his, quæ sunt sui— test. vero, licet sit Iuris publici, agitur à persona tanquam privata, et sic filiusfam. nequit facere test.— sic Dñus Falcò.

Obst. L. 2. §. 17. ad Tertyl. ubi mater admittitur ad successionem illius, cuius Pater erat in adoptiva familia, et extabat agnatus filij decedentis: sed iste filius decedens erat filiusfam., nam non erat emancipatus, cum non esset passus capitis diminutionem, cum haberet agnatum: ergo filiusfam. decedit cum successore. Rº. quod filius datus erat in adoptionem, decessit Pater adoptivus, et sic mansit in adoptiva agnatione. Vel Rº. quod liberatus fuit à patria potestate per patriciatum, per quam non patitur capitis diminutionem—sicuti si per mortem Patris, quis fiat sui Iuris—

* L. 2. §. 17. ad Tertyl.

* L. 9. de minut. cap.

Obst. L. 9. de minut. cap. ibi: Si Pater ab hostibus capiatur, filio manente in Civitate, reverso eo, non rumpitur test.m. R. (ni fallor) quod verbum rumpitur, intelligitur non ruptum est, nam cum independenter à fictione, passus fuit capitis diminutionem –

* L. ult. C. de sent. pas.

Obst. L. ult. C. de sent. passis. Ubi filius, dum Pater erat in deportatione, fecit test.m postea Pater in integrum restitutus fuit, et videtur quod dicit Imp. quod filij test.m sicut et caetera ab eo gesta valebunt; sed postea incidit in potestatem Patris, nam restitutus fuit: igitur si decedat filiusfam. decedet cum test.o. R.o quod test.m, et ab eo gesta censentur valida de tempore praeterito, sed statim, ac Pater restitutus fuit, test.m irritatur, ^ V. infra –

^. L. 4. §. si deportatus de bonis libert.

Quod a Principe donatur filiof. castrensi comparatur, et sic poterit testari L. cum multa C. de bon. quae lib.

Si quis se cogitet ⊕ servum, cum verè sit Paterf. non potest facere test.m quia incertus est de statu L. 14. de test.is

L. 9. §. ult. de lib. et posth.

Obst. L. 9. §. ult. de lib. et posth. Ubi si per adoptionem sororem factam habeam, potero posthumum ex ea haeredem instituere: sed quod quis habet sororem per adoptionem, est filiusf.: ergo filiusf. potest facere test.m. R.o quod verbum potero intelligendum est de futuro, hoc est iam soluta adoptione; scilicet eo tempore, quo nec adoptio duraret, nec patria potestas.

* L. 19. C. de Iure delib.

Obst. L. cum in antiquioribus 19. C. de Iure delib. ex quo sic insurges. Qui sui Iuris est, est filiusf.: sed qui sui Iuris est potest facere test.m: ergo filius fam. potest facere test.m Ma.r pr.r ait Imp. in d. L. 19. ibi: filiosf. paternam haereditatem deliberantes. Pater iam decessit, nam eius haereditas deliberabatur, et sic factus fuit

fuit filius sui Iuris: sed nihilominus est filiusfam: (ut di-
citur in d. tex.) q. qui sui Iuris est, est filiusfam. Potest
Rderi (ni fallor) quod in hoc tex. dicitur filiusfam. non ex
eo quod sit, sed ex eo quod fuit, hoc est, qui fuit filiusfam.
sicuti in d. l. 2. §. 1. de his quib. ut indignis. Ubi pupilla
intelligitur illa, quae fuit; et tutor, ille, qui fuit, hoc est
de tempore [redacted] praeterito —

Obst. l. ult. C. de sent. passis — ubi supra ponderata est. Potest Rderi (cum D. Garcia) quod ibi verum est quod valet tt.o ergo filiusfam. decedit cum tt.o sed cum tt.o facto ab eo q. erat sui Iuris. Ita non rediit in Patris potestatem: q. rumpitur tt.um. Rdet. quod rediit, sed non passus fuit capitis diminutionem, [redacted] quae solum patitur per adoptionem, et emancipationem, non vero quando alia via quis fit filiusfam. vel sui Iuris; sic quod omnia principia, quae contraria apparent, possunt ad hunc casum coarctari — Dot. Garcia — V. supra

l. ult. C. de sent. passi-

Obst. sic (ni fallor) ad probandum Lares non sufficere ad [redacted]andam tt.i factionem activam, nam certum est quod quilibet Dii poterant esse Lares, et non quilibet Dii habebant tt.i factionem passivam, sed tantum qui referuntur ab Ulp. in fragm. tit. 22. §. Deos haeredes: q. [illegible] absurdum erit dicere Lares concedere tt.i factionem, cum illi ea careant. Sed nota quod tantum loquitur Ulp. de tt.i factione passiva, non vero de activa, nam Dii certum est quod non poterant facere tt.um

Obst. sic: Arrogator tenetur cavere restituturum se bona arrogati venientiq. ab intestato, si intra pubertatem decesserit: q. est ex eo quod postquam factus sit pubes habebit tt.i factionem: sed erit in arrogantis familia, nisi antea praecesserit emancipatio: q. qui est in arrogantis familia potest facere tt.um Rd. quod non tenetur cavere, licet tunc non possit facere tt.um, q. hoc provenit ex accidenti, scilicet quod arrogatus sit; ante pubertatem ex ipsa natura tt.um condere vetabatur, et Leges casum fortuitum non praevident — Thomas Pasqual arg.

V. hanc difficultatem late discussam apud Droz. lib. 5. c. 6. n. 8 —

*L. 22. §. 2. de captiv. cum L. 9. de castrensi pec.

Obst L. 22. §. 2. de captiv. Ubi Pater decessit in captivitate, et quae filius adquisivit medio tempore, cum post mortem Patris decedat, haeredi Patris adquiruntur; quo nulla est interpretatio ad L. 2. §. 2. Unde Legitimi. Rdetur Accurs. verba illa: Et si vivo Patre decesserit, ad haeredem Patris pertinebit? esse Legenda cum interrogatione. Valentia et Cujacius putant Legenda sic: nec si vivo ettc. Obst L. 9. de castrensi pec. Vel Rdo (ni fallor) habuisse eundem haeredem Patrem, et filium, et sic adquiritur haeredi Patris, non tanquam haeredi Patris, sed tanquam haeredi filii.

*L. 1. §. 1. ad Tertyl.

Obst. L. 1. §. si ea. 1. ad Tertyl. Ubi si dubitetur an mater sit filiaf. vel sui Juris, quia Pater eius sit apud hostes, etsi in hac suspensione decedat mater, Praetor succurrit filiis, ut si decedant, bona ad haeredes transmittant: sed Praetor non videtur quod succurrere potuit, nisi per bonorum possessionem, quae illius quae decessit incerta de statu, dat Praetor bonorum possessionem, vivente Patre. Rdetur Cuj. ad L. 12 de bonor. posses. a Praetore dedisse bonorum possessionem decretalem, quae datur Ventri, ne bona, quasi vacantia a Fisco occupentur, quae datur etiam infanti, et proximo agnato, vel successori dum tractator est apud hostes; et postea cum infans fit pubes, vel captivus decedit, dat Praetor bonorum possessionem, ex edicto, edictalem. ex S.C. orphitiano:

Ad L. 8. §. si post factum. de Jure codicil. = Obst L. 6. §. fi. Ubi codicilli non referuntur ad testum in quo confirmati erant. Ideo hanc regulam ad hunc casum non extendi, ne legatum fieret quasi caducum et Fisco adquireretur. Rdo (ni fallor) Codicillos in d. L. 6. referri ad testum sed homo post factum testum fuit mortuus non naturaliter, sed civiliter, et sic legatum habebatur pro non scripto L. 3. §. 1. de his, quae pro non scrip. hab. nam tunc erat quasi caducum quando homo moriebatur post factum testum naturaliter, vel deficiebat conditio. Vel Rdo (ni fallor) hominem cui legabatur decessisse ante factum testum; et verba si post factum testum ~~intelligantur~~ referuntur ad codicillos, ut si diceret si post factum testum, codicillos fecerit, et legatum relinqueret homini mortuo ante testum quod legatum pro non scripto habeatur.

Idem pr. ex difficili L. 2 § 2 de Jure codicil.

Obst L. qui in potestate de test. – et L. 1. C. de sacrosanctis eccles. Vel Ravicasius in §. fi. de milit. test.

Obst. L. 1. § filiusfam. 9. ff. de separationib. Ubi filiusf. habebat creditores castrenses, et alios anteriores: et habebat bona, et lares. R.o habuisse bona, id est peculium paganicum. explicat Amaya cum aliis explicationib. lib. 2. observ. cap. 17. per tot. L. 1. § 9. de separat. * 75

Obst. L. si quis. 6. in prin. ad l. Corn. de fals. (contra solutionem L. 1. § 7. de tab. exhib.) Ubi si testum non sit signatum non habet locum lex Cornelia, nec SCtum, sicuti non est locus interdicto de tab. exhibendis: ergo male ind. L. 1. § 7. cum aliis in testo nullo est locus interdicto. R.o cum gl. Bartoli nam quando testum non est signatum, testum laborat vitio visibili, et tunc non dat Prator interdictum: at quando vitio laborat non visibili, ut quia factum a filio fam. Prator dat interdictum. idem sensit Cuiac. trac. 3. ad Afric. ind. L. 6. sicuti idem (ni fallor) militat in L. fi. C. de edic. d. Adr. tol. L. 6. ad l. Corn. de fal.

Minima capitis diminutio non contingit in emancipatione per imaginarias venditiones, sed quia emancipatus familiam mutat ut ex Ulp. et Paulo notat Rety cons. 1. c. 6. n. 4. et n. 5: ideo per mortem Patris, et alias causas (praeter emancipationem et arrogationem) si filius exeat vel liberetur eius potestati non dabitur capitis diminutio minima, nec haec contingit quando familia mutatur. ex L. 9. de contrahen. probatur per mortem Patris filium illius potestate exeuntem, non exire illius familia. concludit solutio ad L. 3. § 9. eod: etiam quia facto testo testator est furiosus, prodigus, mutus et surdus etc. non rumpit testum quia non est capitis diminutio: ergo eodem modo ind. L. fi. C. de sent. pas. cum filius absque capitis diminut. redeat ad patris potestatem non rumpet testum ad l. fi. C. de sent. passi.

Ad §. si quis à non dño. de rer. divis.

J. M. I. V. M. D. L. L.

Dominium duo habet affinia ius in re specificum, et quasi dominium. Ius in re est quod habet ~~creditor~~ is cui, vel cuius praedio debetur servitus; quod quae habet creditor. quasi dominium habet is, cui à non domino, quem credidit esse dominum, res aliqua ex iusta causa tradita est.

Ab tota re late agit Grana lib. 2. decret. ad tex. in c. 11. de restit. spoliator. et affert plura iura non vulgaria.

In servitutibus patientia habetur loco traditionis.

Per servum alienum, vel per hominem liberum bona fide possessum, ex operis suis, vel ex re nostra, non solum nobis proprietas, sed possessio adquiritur.

Bonae fidei possessor est, qui scientia ~~iniustae~~ possessionis habet ~~[illegible]~~. Malae fidei possessor est, qui conscientia ~~[illegible] possessionis rei alienae [illegible] possessionem habet~~. Richard. in §. si quis à non dño.

iniustae possessionis habet. sic infert Ex Cuiac. tt. 6. ad Afric. in l. 28. de noxal. act.

Fructus naturales sunt, in quibus producendis magis ipsa natura, quam hominum industria conspicitur, et qui sponte proveniunt, ut poma, glandes etc. Industriales, qui quamvis natura ipsa producantur, id tamen fit ex hominum diligentia, et industria, ut sunt vineae, segetes, et omnia, quae inseruntur, aut plantantur. Civiles fructus sunt, qui industria, et beneficio naturae proveniunt, sed iure, ut pensiones domorum, vectura navis, usurae etc. Fich.

Obst. l. 25. §. ult. de usuris. Ubi videtur quod bonae fidei possessor ~~[illegible]~~ quandiu fundus evictus non fuerit, facit fructus suos, licet in malam incidat fide. Respondetur quod ad hoc, ut faciat quis fructus suos per singula momenta bonam fidem debet habere, quia ususfructus rei, qui in fructibus consistit, quotidie nascitur, et constituitur. tota solutio consistit in his verbis: quandiu evictus fundus non fuerit. Et nota quod res evicta dici potest,

l. 25. §. ult. de usur.

cui emptor est evincenti condemnatus = Evictus etiam fundus dicitur saltim quoad fructuum adquisitionem, simulatque constiterit rem fore evincendam, ut quia emptor cognovit alienam esse; id est tunc res est evicta, cum cognoscit ad evincentem pertinere. Et sic intelligitur d. L. emptor, quoad percipiendos fructus intelligitur bonae fidei, quamdiu fundus evictus non est, quia quamdiu bonam fidem probabiliter habet, tunc non dicitur fundus evictus, simulatque malam fidem habet fundus dicitur evictus. Rich.

Obst sic: bonae fidei possessor restituit fructus extantes: ergo ~~fruct~~ suos non facit. Rº. quia bonae fidei possessor facit fructus suos dominio revocabili, non pleno. L. 48. ibi: interim, et ibi loco domini pene est. quare dominus fundi superveniens, fundum vindicans, fructus extantes habebit, non vero consumptos, quia consumptione dominium gestor bonam fidem reconciliatur. Rich.

Malae fidei possessor non solum cogitur restituere fructus, quos percepit, sed etiam, quos percipere potuit.

L. 17. C. de rei vind. Sed obst. L. si fundum 17. C. de rei vind. ubi solum fit mentio quod malae fidei possessor tenebitur praestare fructus perceptos: ergo non tenetur de percipiendis. Rº. quod tantum de illis loquitur Imp. quia de illis solummodo fuit interrogatus; aut quia tot fructus fuerunt percepti, ut plures percipi non potuissent.

Summaria eorum, quae fert Richard. in §. 1. et 2. Inst. de off. Judicis.

Fructus tantum proprie dicuntur, qui naturaliter producuntur: pensiones, mercedes etc. aliquando in Iure nostro fructus appellantur minus proprie. n. 12.

Bonae fidei possessor dicitur, qui iustam causam habet, cum putet rem ad se pertinere. Malae fidei possessor intelligitur, qui scientiam rei alienae, et iniustae possessionis habet. n. 13.

Aliquando quis scientiam rei alienae habet, et est bonae fidei possessor, si non habeat scientiam iniustae possessionis, ut si emerit ab eo, quem Ius vendendi habere putat, ut a tutore, procuratore. et

si

si à bonæfidei possessore mihi servus noxæ dedatr, et si sciã alienũ esse malafide possidere nõ video. L. 28. de noxal. act. etc. n. 14. Vc. Cuj. tt. 18. obs. cap. 25. per tot.

Impensæ necessariæ sunt, quæ habent in se necessitatẽ, et quib. nõ factis deterior, aut peritura res erat, ut tuitio, et refectio ædificiorũ. Utiles sunt, quæ rẽ meliorẽ reddunt utilitr, eis tamen carere res recte potest, integraq maneret, ut si servi doceantr, in area ædificetr. etc. Voluptariæ sunt quas fecit possessor ad voluptatẽ, ornatusq, sine ullo fructu, ut viridaria, vituli, picturæ. n. 15. De impensis =

80

Omnes possessores sine exceptione deducunt impensas necessarias, nã cũ aliter res peritura esset, iniquũ foret, ut alius eorũ iactura fieret locupletior. idẽ obtinet tã in bonæ, quã in malæ fidei possessore, nã cũ eadẽ sit ratio, et idẽ Jus. L. 32. ad L. Aquil. L. 3. §. unde. de vi armata vel de iniusto. n. 18.

Obst. sic: malæfidei possessor culpa nõ caret: ig. nõ potest deducere has impensas. Rẽ. q nulla culpa imputanda est ei, qui rẽ deterioratã facturã servaverit, cũ si hoc nõ fecisset, in culpa esset. n. 20.

Obst. sic: donari videtr q nullo Jure cogente concedit: sed possessor malæfidei nõ cogitr impensas necessarias facere; q. nõ poterit eas petere, cũ donet. R. q nõ donat, et nemo in necessitatib. liberalis existit, cũ si res pereat, ille teneatr. n. 20.

Obst. L. 1. C. de infantib. expositis. ubi furi nõ licet deducere impensas quas fecit in alendo puero, et alimenta inter necessarias impensas connumerantr. L. penul. de impens. in reb. dot. f. malæfidei possessor nõ detrahit impensas necessarias. Accurs. solvit distinguens furẽ à ~~[illegible]~~ malæfidei possessore; nã cũ fur mala fide abundet, ob dolũ, ideo talitr punitr. 21. Convincitr hæc solutio, nã vi possessor cuiusdã domus deducit impensas necessarias L. 5. C. de rei vind. n. 23.

L. ex argento 13. de condict. indebiti. L. 1. C. de infant. expo.

R. q per hoc, q habeõ actionẽ contra illũ, nõ ~~[illegible]~~ potest ille habere actionẽ contra me, et cũ Titius ob furtũ infantis, licet apud illũ pubescerat furti actione tenetr L. 76. §. infans. de furt. inde venit q fur nõ possit repetere impensas, cũ ille hac de causa teneatr, et sic contra me actione careat.

R.dent aliqui, q hoc speciale constituitr in alimentis, quæ à furedonari censentr. R. Sed contra nã verisimile nõ est furẽ donare velle; ridiculũ est aliena surripientẽ liberalẽ Judicare. n. 24. Sarmiento R.det tunc repeti posse à malæfidei possessore sumptus, cũ res per eos efficitr pretiosior, servus vero nõ fit pretiosior, nã solũ ad pubertatẽ pervenit. Contra nã tamen præcise fateri deberemus bonæfidei possessorẽ eos nõ deducere. n. 26.

R. 9. q. plura Ius contra fures constituit, sicq. illud speciale annumerat, Vt in condictione furtiva fiat astimatio rei, inspecto eo tempore, quo plurimum valuit L. 8. §. 1. L. 13. de cond. furtiva, etiam si facto furis pluris valeat d. L. 13. Et nota q. non potest quis actionem consequi, ex eo, quo alteri obstrictus est L. sive haeredi. de neg. gest. Et cum furis impensis servus pluris valeat, cum adultus factus sit, ita non poterit impensas deducere, nam si sumptus repeteret, non videretur condemnatus, quanti plurimi servus fuerit, absque eius opera; itaq. fur non detrahet impensas necessarias, nisi tales sint, quae sine rei detrimento possint separari. Sic expon. L. 1. C. de inf. expos. et L. 13. de condict. furtiva – n. 29.

Bonae fidei possessor deducit impensas, licet res non extet L. plane de petit. haeredit. — Si postquam necessarij sumptus facti sunt, res perierit, si sit ~~...~~ cum facto, dolo, aut culpa possessoris, si tunc aestimatio petatur, detrahet possessor ex aestimatione Impensas, nam aestimatio loco rei est. 30. Si sine facto, aut culpa possessoris res pereat, cum dominus illius rei ~~...~~ dominium ammittat, nihil mirum, Vt possessor etiam Impensas necessarias factas ammittat. n. 31.

Bonae fidei possessor utiles impensas poterit deducere, licet bonus Iudex id ex personis, causisq. varie constituit L. 36. de rei vind. Malae fidei possessor eas non detrahet, ei tantum permittitur eas abradere, e tollere sine rei detrimento – n. 32 –

✠ Si impensas quis malae fidei possessor in fundo fecerit, Vt utilior redderetur, nulliq. fructus percepti sint, non poterit has impensas detrahere, sicuti, is qui sciens fundum esse alienum, forte Lascivia quadam, segetem ~~...~~ maturam desecavit suis sumptibus, nec secum transportaverit donasse censetur – Cuiac. in L. 38. de petit. haeredit. –

L. 38. de petit. haeredit. — Obst. L. plane 38. de petit. haeredit. Vbi subvenitur malae fidei possessori, id est praedoni, Vt officio Iudicis deducat ~~...~~ impensas utiles. n. 33. R. q. aliquando officio Iudicis succurritur malae fidei possessori, Vt deducat sumptus utiles, si res, per eos, Vtilior, e pretiosior facta est, e petitor eos, non incommode, ~~licet aliunde~~ solvere possit. V. ✠ infr. n. 34

^ licet aliunde

§. ex ~~contrario~~ diverso. inst. de rer. div. L. 7. §. ex diverso. de adq. rer. dom. — Obst. §. ex diverso. inst. de rer. divis. Vbi quis in alieno solo, sciens alienum esse, aedificavit, non poterit diruto aedificio materiam

vindi-

vindicare: g.ᵒ multo minus poterit malæfidei possessor impensas utiles abradere, si sine rei detrimento id fieri possit. – Cui Obst. L.2. C.de rei vind. ibi: Si vero fuerit dissolutum eius materia ad pristinum ~~[illegible]~~ dominum redit, sive bona, sive mala fide ædificium extructum sit. n.36. L.2.C.de rei vind.ᵉ

Neuve. solvit dicens q.ᵈ ind. §. ex contrario. loquitur imp. de eo qui in alieno loco, sciens, ædificaverit, et tunc donare censetur, itaq. repeti nil potest; at vero ind. L.2. loquitur imp. de ædificante in alieno loco ex aliena materia, quo in casu materia ad pristinum dominum redit diruto ædificio. n.37.

Itra ex verbis d. L.2. ibi sin donandi animo ædificia aliena solo imposita sint. C.de rei vind. g.ᵒ non loquitur de ædificante ex aliena materia – n.38.

R.ᵒ q.ᵈ ind. §. ex contrario. loquitur imp. de eo, qui per malam fidem donare censentur; at vero ind. L.2. de eo, qui ædificavit patiente dño, q.ᵃ cum dñus in inferioribus partibus habitabat, necessario scire debebat, itaq. per hoc operabatur, ut diruto ædificio materia vindicaretur. n.42.

Cujac. R.ᵈᵉᵗ ind. §. ex contrario. dictam L.2. procedere secundum æquitatem. n.41.

Obst. L.7.§. si vir. ff. soluto matrim.ᵒ ubi vir in fundo dotali lapidicinas invenit, et fundum fructuosiorem fecit, R.ᵈᵉᵗ Cons. q.ᵈ marmor mariti est, sed impensa non est ei præstanda, q.ᵃ nec in fructu est marmor, nisi tale sit, ut crescat: g.ᵒ impensæ utiles non deducuntur à bona fidei possessore. Itarum prorsus R.ᵈᵉᵗᵘʳ in L.ult. de fundo dotali. ubi utiles impensas deducet, si talis sit lapidicina, ut lapis crescat – R.ᵒ q.ᵈ licet ind. L.7. fundus fructuosior reddatur, et quoties res utilior redditur, impensa utiles marito debentur, negamus tamen in hoc casu esse præstandas, nam illud intelligitur, q.ᵈᵒ ex impensis utilibus resultat commoditas consistens in fructu, seu si in fructu non sit; et cum marmor q.ᵈ re vera in fructu non est marito concedatur, impensarum ei denegatur repetitio, nam ut ait Cons. cum marmor non crescat, in fructu non est, L.7.§. si vir. solut. matr.ᵒ cum L.ult. de fundo dot.

nam si fundus uberior reddatur, et lapis non crescat, marmor
excisum acquiritur impensas non reportaturo; si vero deterior red- Vt in d. L. ult.
datur neque marmor, neque impensas detrahet; si vero, ex la-
pidicina marmor crescat (nec tum potest fieri deterior, sed uti-
lior), et commoditas consistat in marmore crescente, quod
est fructus, cum sint fructus, qui ex corpore rei singulis annis
percipiuntur, inde evenit, ut maritus impensas utiles conse-
quatur. Rich. n. 43. 44. 50. 53. 54 =

Obst. sic. Marmor ex lapidicinis tractum, ubi aliud non renascitur, in fructu
non consistit d. L. fi. de fundo dotali: ergo ad maritum non debet per-
tinere. Respondeo quod scrupulositate juris attenta ad maritum, id
marmor, quod in fructu non est, non pertinet; sed cum mariti sui
impensis fundi utiliorem reddiderit aperiendo lapidicinam;
aequitas, ac ratio suggerit, ut mariti fiat marmor, ac si
in fructu esset, ex ratione. L. fi. C. de alluvionib. alias cum ma-
rito impensae non debeantur, mulier cum eius locupletaretur iactura;
neque irrevocabiliter marito adquiruntur. n. 47.

L. 32. de jure dotium Obstabis L. si ex lapidicinis 32. ff. de jure dot. Ubi si ex lapidicinis
fundi dotalis lapides, vel arbores, quae fructus non essent, vendide-
rit, dotis fit aestimatio: ergo non pertinet ad virum, ut supra dictum est.
Respondeo quod hae lapidicinae fuerunt inventae, non impensis mariti; at
vero in supra d. LL. impensis mariti apertae fuerunt. n. 48.

Voluptariae impensae sunt, quae speciem ornant, et magis volupta-
tis, quam utilitatis gratia impenduntur; eas non deducit bonae, aut
malae fidei possessor, nam utiles detrahit, ne alter cum eius iactu-
ra lucrum faciat, et in voluptarijs, nihil lucri habet. n. 55.

L. 39 §. 1. de petit. hæredit. Obst. L. 39. §. 1. de petit. hæredit. Ubi bonae fidei possessori datur doli
exceptio, non vero malae fidei possessori, de impensis vo-
luptarijs, sed is poterit eas tollere sine rei detrimento: ergo etc. Respondeo
quod hoc contingit quando impensae voluptariae fiunt utiles, ut si dominus
easdem facturus probetur. n. 56 =

Notandum est nullam actionem possessori dari ad impensas as-
sequendas, sed tantum exceptionem doli L. 48. de rei vind. Sed si
pos-

possessor nō deductis impensis inconsultò rem dederit, ei succurritur ex æquitate, sive per officium Judicis, ne petitor cum eius iactura locupletetur. 59.

Obst. l. 5. C. de rei vind. ibi: nullam habere repetitionem, nisi necessarios sumptus fecerit. Sed hic debet intelligi per repetitionem, hoc est per exceptionem. n. 60- — *l. 5. C. de rei vind.*

In fructibus colligendis, aut conservandis duo genera impensarum consideranda sunt; aliæ sunt utiles, aliæ vero necessariæ; illæ sunt quæ fiunt antequam ullus fructus sit, ut res fructum gerat, quæ alioquin sine hoc fructus erat factura; hæ sunt, quæ fiunt fructibus iam enatis, horum cogendorum, aut conservandorum causa, quoniam sine his fructus sui, qui esse ceperant, aut perituri, aut deteriores facturi essent n. 61. Atque conclusio sine tergiversatione est statuenda, quod bonæ, aut malæ fidei possessor, qui hos sumptus fecerit, eos, sine exceptione detrahet- l. 36 §. ff. de petit. hæredit. l. 51. fam. hercisc. n. 62-

Obst. l. 27. §. si olivam 25. ad leg. Aquiliam: Ubi si quis fructus maturos decerpserit, rei dño impensas donare præsumitur: ergo malæ fidei possessor impensas necessarias in fructibus percipiendis consumptas nō deducet. Resp. quod textus nō loquitur de prædone, sed de fure, qui rapiendo fructus colligit, quo casu impensas, interpretatione Iuris, donasse censetur; nam licet nō percepisset, nō culpa afficeretur, ut prædo, qui nō solum de perceptis, sed de percipiendis tenetur — n. 63.

l. 27. §. 25. ad leg. Aquil. — Vel potest hic accomodari (ni fallor) solutio posita supra in l. 1. C. de expos. infant. nam ob rationem qua Titius mihi obstrictus est, ille nequit agere contra me -

(Malæ fidei possessor nō tantum de fructibus perceptis tenetur, sed etiam de percipiendis; excipe quod malæ fidei possessoris industria, et sumptibus res fructuosior facta est, nam tunc tantum tenebitur de fructibus ab eo perceptis ex eodem augmento, nō vero de percipiendis, nam aliter industria possessoris ei damnum afferret. n. 64- — ex tex. in l. ceterum 31. ff de rei vind. ex quo expresse fit.

Obst. l. 45. de usuris. Ubi uxor, vel vir fructus industriales percipiendo ex re donata suos facit: ergo donatio inter virum et uxorem est habilis titulus ad adquirendum dominium. Resp. quod si maritus donet uxori fructus industriales ex illo fundo, valet donatio, nam uxor — *l. 45. de usuris-*

proprio sumptu, et industria eos adquiret, et sic maritus non fit pauperior, quam si eos habiturus esset, tamen ammitteret impensas; Naturales non potest donare, nam vir fieret pauperior, cum pene nullo sumptu nascantur — Sicque non obstat L. 17. de donat. intr. Ubi valet donatio intr. nam est intelligendus de donatione fructuum industrialium, illa verba text. Sicuti nec cuiuslibet sunt intelligenda de eo qui solum habet titulum, quoad fructus industriales, sicuti uxor, sicque debet intelligi secundum subiectam materiam. sic Pich. in §. si quis à non dño.

L. 17. de donat. intr.

Si aliquis in fraudem creditorum abiecerit rem vendiderit, emptorque sit fraudis particeps, datur adversus eum Pauliana actio, ut rem cum fructibus restituat. L. 10. §. 19. quæ in fraud. creditor.

Obstat L. fin. §. non. 4. ff. eod. Ubi fructus percepti medio tempore in restitutionem non veniunt. R.º quod d. L. 10. §. 19. et 22. debet intelligi de emptore (sive de illo, cui in fraudem creditorum res data est) fraudis participe, et sic fructus omnes debet restituere; at vero ind. L. fi. loquitur Cons. de accipiente bonæ fidei possessore, et sic fructus qui terræ cohærebant, quando rem accepit tenetur restituere, quia in bonis fraudatoris fuerunt; item fructus receptos post inchoatum Iudicium, nam post litem contestatam quilibet bonæ fidei possessor fit prædo. Unde bene ait Venuleius quod fructus medio tempore perceptos suos facit, cum eo tempore esset bonæ fidei possessor. n. 72.

L. fi. §. 4. quæ in fraud. cred. cum L. 10. §. 19. et 22. ff. eod. inferius explicatur §. 5. d. L. fi.

Obstat L. 55. et 56. de petit. hæredit. Ubi quis bona fide hæreditatem possidebat, et aliquid lucrum percepit, veluti si Legis Aquiliæ nomine agat, et duplum consequatur, vel fructus perceperit, quos petitor percepturus non erat: quia bonæ fidei possessor fructus non facit suos. R.º quod ex eodem textu infertur textus loqui post litem contestatam, et cum tunc iam sint prædones non faciunt fructus suos. Verba textus in L. 55. sed duplum debent intelligi, si forte duplum consequatur ex L. Aquilia. n. 76.

L. evicta 55. et L. cum hæreditas 56. de petit. hæredit.

Nam ut anno, vel mense elapso res duplum valere. L. evicta 55. melius inferius explicatur.

Obst. si dolo, aut culpa malæ fidei possessoris res perierit, fructus æstimantur usque ad rei iudicandæ tempus L. 33. de rei vind.: sed fructus quoad res vixerit æstimandi sunt L. penul. eod. et ergo. R.º quod ind. L. 33. ob dolum et culpam commissam æstimatio fructuum habenda est; at vero d. L. penul. intelligitur, quando res suo fato perijt, sine dolo, aut culpa possidentis. n. 77.

L. fruct. 33. cum L. si homine. penul. de rei vind.

Neo usque res iudicetur.

Auctor Richard. in §. 1. et 2. de off. Iudicis.

ille dicitur malae fidei possessor, qui cognoverit rem ad se non pertinere, ut pote alienam, si modo nullam retinendi iustam causam habuerit, ut si possessor authoritate legis, aut Praetoris possederit, scientia rei alienae non constituit eum in mala fide, nam iustam habet possessionem, nam iuste possidet, qui authore Praetore possidet L. 12. ad adq. poss. Sic debet intelligi L. 28. de noxal. act. ubi Titio noxae causa, decreto Iudicis, datus fuit servus à bonae fidei possessore, et licet Titius initio possessionis scivers sit servum esse alienum, nihilominus usucapit, nam habet iustam possessionem, et bonam fidem, seu decreto Iudicis possideat. ita tamen debet intelligi, ut censeatur habere bonam fidem, si emero ab eo, quem ius emendi, aut vendendi habere puto, ut a tutore, vel procuratore. Avin in rubr. C. de usucap. pro empt. n. 224. et 225.

L. 28. de noxal. act. V. infr.

Obst. L. 10. de usucap. ubi ut quis possit usucapere titulo emptionis debet habere bonam fidem tantum tempore traditionis, et ait Ulp. et hanc haec est vera sententia. R. ut ex eodem tex. infertur, fuisse controversia inter Sabinianos, et Proculeianos; ~~et Ulp. ind. L. 10. Sabinianorum sequitur sententiam~~. Avin in rubr. n. 320. sic explicat Cuj. ind. L. 10.

L. 10. ff. de usucap. Proculiani volebant sufficere tempus celebrati contractus emptionis; Sabiniani volebant requiri etiam tempore traditionis, quae obtinuit, scilicet utroque tempore.

L. 60. de adq. rer. dom. ubi aedificium non cedit solo, est intelligenda de aedificio mobili, quod tabulis supra quibus est cadit; sic intelligendi tex. in L. 17. et 18. de act. empti, etc.

L. 60. de adq. rer. dom.

~~Et intelligendum~~ L. 6. de rer. divis. ubi solum cedit aedificium; est intelligenda de aedificio posito in litore maris, ubi cedit primo occupanti —

Obst. sic: malae fidei possessor deducit impensas utiles, et voluptuarias, si abradi possunt: quia aedificans in alieno solo sciens, potuerit et etiam, diruto aedificio, materiam vindicare. ita §. ex diverso. de rer. divis. R. quod malae fidei possessor deducat illas impensas, nam ad huc possidebat, et hoc per retentionem ei conceditur, nam facilius est retinendo adquirere, quam de novo adquirendo; at vero ind. §. ex diverso non possidebat — Pich. de rer. divis. in §. ex diverso —

L. 33. de cond. indeb. cum L. 40. §. 1. ff. eod.

Obst. L. 33. de [illegible] cond. indeb. Ubi qui ædificavit in alieno solo non habebit condictionem contra dominum soli possidentem. R.o quod quoad impensas nulla actio conceditur, sed tantum exceptio. Sed contra ex tex. in L. 40. de cond. indeb. Ubi pars domus relicta arserat ante diem fideicommissi cedentem, hæres que eam sua impensa refecerit, et sine deductione domum tradiderit, poterit incerti agere condictione: quod bonæ fidei possessor agit ad deducendas impensas, non excipit. R.o quod tex. loquitur de vero domino, loquitur de hærede, à quo res sub conditione relicta erat, qui pendente conditione dominus est —

Lana fœtus pecorum, et lac loco fructuum naturalium [illegible] habentur, et bonæ fidei possessori adquiruntur, L. 48. §. ult. de adq. rer. dom.

fructus s. L. 4. §. [illegible]. de usucap. cum L. 48. §. ult. de adq. rer. dom.

Obst. L. 4. §. Lana de usucap. ubi lana non potest usucapi a bonæ fidei possessore. Resp. Ursin. Lana non indigere usucapione si consumpta est, sicut alij fructus.

Obst. L. 4. §. [illegible] s. de usucap. Ubi bonæ fidei possessor usucapit: quod non eodem instanti sit dominus. R.o quod d. L. 48. debet intelligi quod sit dominus vere, sed tamen cum sint fructus extantes à domino peti poterunt [illegible]; [illegible] quod eos adquisivit domino revocabili; at vero ind. L. 4. usucapit fructus quoad dominum irrevocabile.

Si quis [illegible] habeat usumfructum in servo, et servo usufructuarij contemplatione aliquid donetur, aut legetur illi adquiritur. Obst. L. 19. de adquir. rer. dom. — Ursin.

* L. ult. §. s. quæ in fraud. cred.

quod per emptionem in fraudem creditorum adquiritur dominus, licet postea rescindatur

Obst. L. ult. §. Proculus s. quæ in fraud. creditor. Ubi quis vendidit ancillam in fraudem creditorum, apud emptorem ancilla concepit, et pepererit, postea per actionem Paulianam, rescissa fuit emptio, et dicitur quod partus ancillæ in restitutionem non venit: Sed partus ancillæ non sunt in fructibus: quod non solum fructus, sed etiam alia plura nobis per bonæ fidei possessionem adquiruntur. R.o quod emptor non erat bonæ fidei possessor, sed vere dominus, et sic facit suum partum ancillæ, cum postea per actionem Paulianam emptio rescindatur, non possunt rescindi, quæ adquisivit medio tempore, nam hæc debet adquirere, cum ammittat usuras, quas forsan illo pretio posset adquirere — V.e in superioribus explicationem §. 4. eiusdem Legis.

* L. 55. de petit. hæredit. cum L. 24. ff. eod. L. 23. §. ult. eod.

Obst. L. evicta 55. de petit. hæredit. Ubi si possessor duplum consequatur ex Lege Aquilia restituere tenetur. Cui obst. [illegible] L. at ubi 24. ff. eod. Ubi vi deiectus non debet restituere pœnam ex eo consecutam: quod bonæ fidei possessor aliquid præter fructus facit suos. idem probatur ex L. 23. §. ult.

§. ult. eod. R. quod in d. l. 55. non retinet sibi poenam bonae fidei possessor [illegible], quia cum poena resultet ex damno facto in haereditate, et ille non sit dominus, inde poenam habere non debet, sed verus dominus cum res haereditaria deterior facta sit; at vero in l. 23. et 24. poenam habebit possessor, cum ei deiectus sit, et contra eum delictum commissum, non vero contra rem haereditariam. Sic intelligitur l. Praetor. §. 1. de reb. author. iud. possid. ubi possessor praestat poenam. sic Cuiac. to. 60. [illegible] Juliani in l. 55. de petit. haered.

Oppo. l. 11. de noxal. act. ubi cum servus Titii esset penes bonae fidei possessorem, dominus actione noxali non tenetur. Opp. huic l. 27. §. 3. ad l. Aquil. ubi servi occidentis nomine dominus tenetur, non vero bonae fidei possessor. R. quod hoc quod dominus teneatur debet intelligi, teneri ex eo quod habeat facultatem vindicandi à bonae fidei possessore arg. l. 22. de noxal. act. et quod ait l. 11. dominum non teneri, intelligitur ut electo bonae fidei possessore non teneatur, nam ab initio liberum erat actori, vel eum domino agere, aut litis aestimationem praestet, aut servum actoris faciat, vel cum bonae fidei possessore, ut eum à se dimittat, et praestet ocasionem usucapiendi. l. 28. de noxal. act. Cuiac. 6. ad Afric. in l. 28. de noxal. act.

l. 27. §. 3. ad l. Aquil. cum l. 11. et 28. de noxal. act. l. 5. de publiciana in rem

Incidit alia questio ex d. l. 27. §. 3. ad l. Aquil. ubi ait Celsus quod dominus tenebitur noxali iudicio de servo, qui in fuga est. Oppo. l. 17. §. ult. de furt. ubi servus aufugerat à bonae fidei possessore, ad aliud forsan pervenit, dubitatur an ille possit furti agere, et quod noxali iudicio experiri, et dicitur quod non. — R. Cuiac. ubi sup. Possent vero (ni fallor) quod ~~possit à domino consequi~~ l. 27. intelligi de servo aufugiente, cuius facilis persecutio sit, et sic dominus tenebitur; at vero d. l. 17. intelligi potest de servo, cuius sit difficilis persecutio. ita intelligitur l. 21. §. ult. de furtis, ubi dominus, dum servus sit apud hostes, noxali iudicio non convenitur —

l. 27. §. 3. ad l. Aquil. cum l. 17. §. ult. de furt. et l. 21. §. 3. de noxal. act.

R. Cuiac. quod dominus tenetur, si servus, qui est in fuga ab alio possidetur bona fide, quod tunc habet facultatem recuperandi servi; si ab alio non possidetur, sed videtur à domino possideri, nec tenetur noxali actione, quod eum in sua potestate non habet

L. 21. de adq. rer. dom. Obst. L. 21. de adq. rer. dom. Ubi servus emit, et nec adquirit vero dno, neq. bonae fidei possessori. Rdet Pacius q. in h. tex. servus emptionem contraxit, sed adhuc ille preciu no solverat, at vero res empta ei iam tradita erat, et cum adhuc ignoretur quis solvat preciu, an dnus, an bonae fidei possessor, inde venit ut asserat Cuius, nec dno, nec possessori esse adquisitam; nam si verus dnus servum possedisset, cum ille sine dubio preciu daret, sibi adquireretur. Quae solutio infertur ex L. sed etsi. 25. §. interdum. 1. ff. de usufructu. Ubi idem casus proponitur, ac ind. L. 21. et sic est in pendenti cui adquirat.

L. 37. de rei vind. Obst. L. 37. de rei vind. Ubi malae fidei edificanti in alieno solo, no datur exceptio doli mali, sed permittitur sine dispendio dni areae tollere aedificium, cui obst. §. ex diverso inst. de rer. divis. Rdetur cum Cuius. obs. I. Cum hic loqui de aedificante extra urbes, in quo no militat illa ratio, ne publicus deformetur aspectus et videtur q. ille adhuc possidebat, aliter neq. diruto aedificio ei permitteretur tignum vindicare.

Bonae fidei et scientia iustae possessionis; malae fidei et scientia iniustae possessionis.

*

L. 22. §. si praedo. de pignorat. act. Obst. L. 22. §. si praedo. de pignorat. act. Ubi Praedo rem pignori dedit, et competit ei directa pignoraticia actio. Rd. q. ad hoc ut valeat pignus rei alienae requiritur consensus dni, sed licet detur sine consensu dni, tamen poterit intendi pignoraticia actio, ut notat Fab. in rati. ad L. 9. §. 4. cod. [illegible] L.tu Clemart. arg. V. infra

**

L. 25. §. 6. de usufruct. difficiles singular. antinomia. Obst. difficillima rex. in L. sed et si 25. §. si duos. 6. de usufr. Ubi si duo sint fructuarij, vel bonae fidei possessores cuiusdam servi, et is ex re unius stipuletur, etiam alteri adquirit: Rd. Cum Cuius. retulisse sententiam Scaevolae, sed eam no approbasse. Itra ex tex. in L. qui 23. §. si quis 3. de adq. rer. dom.

Ubi

Ubi ~~[illegible]~~ Ulp. refert sententiam Scævolæ censentis quod si servus ex re unius adquirat, ei tantum quæri dominum: quod Cons ind. 25. de usufr. falsò refert sententiam Scævolæ. Respondetur quod Julianus 35. ff. ind. L. 29. non retulisse sententiam aprobatam a Scævola, sed apud Scævolam agitatam, ab eoque relatam non tanquam veram, sed tanquam vulgo creditam, ut infertur ex verbis: et ait, vulgo creditum. # Potest ponderari tex. in L. communis 45. de adq. rer. dom. Respondetur non loqui de bonæ fidei possessore, sed de vero domino. L. 45. de adq. rer. dom.

Obst. L. infitiando 67. §. 2. de furtis. Ubi quidam furatus fuit infantes, et apud eum, suis que impensis alimentorum, adolevit, et tenetur ~~[illegible]~~ fur de furto adolescentis: ergo malæ fidei possessor non deducit impensas necessarias. Respondeo quod nemo habet actionem ex causa, qua mihi obstrictus est; et sic cum habeam actionem furti contra eum, ille impensas repetere nequit, nam fur de ~~[illegible]~~ augmento rei furtivæ facto, adhuc opera eius tenetur. sic supra explicatur. L. 1. C. de infant. expos. L. 13. de condict. furtiva. Sed obst. L. 9. de furtis. Ubi si res apud furem creverit, non nascitur actio furtiva contra augmentum. Respondetur Gotofr. ibi, quod adveniente augmento non nascitur nova actio furti, sed orta extenditur ad augmentum. Mag. Sil. L. 67. §. 2. de furt. cum L. ei qui. 9. eod. Obst. hic L. penult. de act. rer. amotar. cum L. 9. de in litem iur. Vt infr.

Obst. L. 1. C. de dolo. Ubi videtur quod bonæ fidei possessor fructus tenetur restituere; Respondeo quod hic non loquitur de bonæ fidei possessore, ut in superioribus agimus. Sed difficultas huius tex. consistit in eo, nam concurrit ~~[illegible]~~ actio de dolo cum actione mandati, quæ nequeunt concurrere L. 59. ~~[illegible]~~ §. paulus. 1. mandati. Respondeo quod quod de actio mandati est famosa, recte concurrunt. dolus est: malitia in alterius damnum prorumpens. L. 1. C. de dolo * L. servus. 21. de eviction. Cuiac. 3. obs. 37.

Paulus defendit quod bonæ fidei possessor ~~[illegible]~~ retinet fructus naturales, suosque facit, sed cum hoc temperamento, si sit bonæ fidei possessor ex titulo oneroso, nam cum tunc ei desit pretium, quod dedit, aliquid debet habere amplius, ratione defectus ~~[illegible]~~

precij, nam posset maximas vsuras cum eo lucrari; at vero si sit bona fidei possessor ex titulo lucrativo, sufficiet quod faciat fruct. industriales, propter industriam, et laborem, et cum non careat precio, non faciet suos fruct. naturales. Hac recepta sententia non obst. L. 48. de adq. rer. dom. et L. 45. de vsuris, aliaque Iura Fab. in coniect. tb. vult facere omnes fruct. infertque id ex §. si quis à non dno, vbi Iustin. ait fruct. faciet suos pro industria, et cura, nam qui dicit industriam dicit curam, et sic dicit quod verbo industria vult dicere Imp. quod fruct. faciet suos industriales, per verbo cura naturales –

* difficilling –

L. 22. §. si praedo de pignorat. act. — Obst. L. 22. §. si praedo de pignorat. act. (illa verba quod fruct. possunt vindicari à praedone, non intelligunt quod praedo possit vindicare, sed quod potest intendi vindicatio à praedone, id est contra praedonem) difficilim. et implacabilis, nam quomodo poterit prodesse praedoni, quod creditor habeat bonam fidem. Rº quod si creditor non habuisset bonam fidem, sed malam, dando rem praedoni contrectaret, et furtum faceret, et sic fruct. non posset petere creditor praedoni, et contra, nec praedo ab illo apud quem erant fruct., nam exciperet, et in pari causa melior est conditio possidentis, et praedo teneretur de fructib. quos percepit, qui rem pignoris gratia accepit, et sic ei prodest, quod ~~creditor~~ ille, à quo rem accepit, habeat bonam fidem – D. Ga.

L. 62. de rei vind. — Obst. L. 62. de rei vind. qui habet infi. difficultatem (et ibi verbum area intelligit, non de solo vulgariter accepto, sed solo quod qui est in nundinis, quod solent mercenarij conducere ad merces vendendas, et sic nihil implicat, quod area locetur) et §. … im non recordor –

L. 29. de act. rer. ammotar. cum L. 9. de in litem Iur. — Obst. L. verum ammotarum 29. de act. rer. amotar. nam in crimine rerum amotarum quod est simile furto, non extenditur actio ~~furti~~ ad ea, quae postea creuerunt. Cui obst. L. 9. de in litem Iur. Rº ex tex. in L. 50. de furt. vbi si res furtiva facta sit praetiosior, experierit, haberi aestimatio ad tempus initij furti, quod est contrarium si res

n perijt, sic q dicendum est qd in d. l. penul. de act. rer. am. res periit et sic n habenda est estimatio tempore, quo precior facta fuit, sed tempore furti facti—

Difficil. et sing. obst. tex. in l. 19. de adq. rer. dom. V.e infra-

Obst. difficil. l. eius, qui in provincia 41. de reb. credit. V.e Salic. et Fab. in ratio.

Vt Bar. Obst. difficillime tex. in l. 3. §. in his. 1. de usuris. Ubi malae fidei possessor post rem judicatam n tenetur solvere fructus: q. malae fidei possessor facit fructus suos. R.o Zasius quem authorem Reddere hoc intelligi si ab illa sententia sit appellatum. Aliter Reddo illud tempus intelligi qd à judice datur ut possit rem restituere, in quo n computantur fruct. ut eos restituat. sed quaeritur ad qd erat venerigtus, et quo fit mentio ind. l. 3. in prin. V.e Cujac.

Possunt ponderari difficiles, et singular. tex. in l. 4. de usuris. Cui obst l. 3. §. si emptor. 1. de action. empti. Cujac. 27. q.q. Pap.

Si liber homo bona fide serviat, et instituatur per possessorem ei acquirit l. 45. §. fi. de adq. haer. Obst diff. l. liber. 19. de adq. rer. dom. Ubi si testator relinquat haereditatem libero homini contemplatione possessoris, n adquirit haereditas possessori. ibi: sed verius est non adquiri (id est possessori) etiam si testator ad me voluisset pertinere. R.o qd in rei veritate sibi adquirit, sed tenetur restituere possessori, et qd sibi adquirat probatur, nam si non adquireret quid restitueret? D.r E. aliter explicat Donel. lib. 9. com. cap- Vel R.o non habuisse animum adquirendi.

Obst. l. 48. §. 1. de adq. rer. dom. Ubi facit fruct suos antequam eos percipiat. R.o antequam plene percipiat, id est ex uvis faciat vinum, et olivis oleum. Eodem l. 78. de rei vind. l. 48. §. 1. h. t.

&

Ad tit. inst. de ademptl. Legator.

J. M. J. V. M. d. L. L. Z.

87

Summaria Richardi. Ademptio est: relictorum per contrariam ~~voluntatem~~ testatoris voluntatem pura, sive conditionalis revocatio. Translatio eiusdem verbi diffinitur, si loco verbi revocatio reponatur mutatio

Si testator iuraverit se in conscripto testamento velle remanere, iuramentum est nullum, quia ultima voluntas ambulatoria est, usque ad extremum vitae exitum l. quod si iterum. 4. h. t. de adim. leg. l. 33. §. 3. de don. inter. Dicitur non hoc iuramentum est contra bonos mores l. 61. de V. O: quia testatorem non obligat. l. 5. C. de legib.

Obst. sic: iuramentum quod non vergit in publicae saluti dispendium est validum: quia et hoc. Rx. quod hoc quod est coarctare ultimum arbitrium est contra bonos mores.

Obst. nam iuramentum actus invalidos facit validos. auth. sacram. C. si adversus venditionem. Rx. hoc intelligitur, dummodo nihil repugnet contra bonos mores.

Obst. nam argumentum de contractibus ad ultimas voluntates valet. ex tex. in prin. inst. de leg. Fusia Can. l. 46. §. 5. de leg. legat. 1.: sed iuramentum contractus revocabiles facit irrevocabiles. d. auth. sacram: quo et testamentus. Rx. quod in contractibus non militat publica utilitas, quae in ultimis voluntatibus.

Conclusio est: legata relicta adimi, et transferri possunt. ratio est, nam cum possint dari in legatis, et in testamento consequens erit dicere posse adimi: quia contrariorum eadem est disciplina. prin. inst. de his, qui sui vel alieni.

Obst. sic: datum nihil intelligitur in testamento nisi post mortem testatoris, sic in dispositione testamenti post mortem suam: quo superflua est ademptio, ubi nihil est datum. Rx. quod habito respectu, nam vivente testatore nihil datum censetur. Rx. quod habito respectu ad verba, et mentem testatoris, satis dicitur fuisse data, et legata; pariter ergo contraria mente, et verbis testatoris dicitur adempta.

Obst. sic: quod semel placuit amplius displicere non potest. cap. quod semel. de R. J. in 6: quia cetera. Rx. potest (ni fallor) quod hoc regula de contractibus intelligitur.

L. ubi repugnantia. de R. I.

Obst. L. Ubi repugnantia. 149. de R. J. Ubi si repugnantia in ttto. adest, neutrum valet: sed datio repugnat ademptioni: q. ettz. Rs. q. intelligitur ubi tanta est perplexitas, et repugnantia, ut voluntas testatoris cognosci nequeat, ut si dicat: Si Titius heres erit, Caius heres esto; si Caius heres erit, Titius heres esto. inutilis est institutio L. 16. de cond. inst. nam duorum in solidum dominium esse non potest.

Obst. nemo in continenti se corrigere praesumitur. L. penul. C. per quas personas. q. ettz. Rs. (ni fallor) hoc intelligi, q. do non appareat voluntas testatoris contraria, nam tunc se corrigere non creditur.

Obst. codicilli ideo valent, q. sunt confirmati in ttto. L. 10. de Jur. codicil. q. non poterunt id subvertere, et data in eo extinguere. Rs. q. codicilli robur accipiunt ab haeredis institutione, et sic eam non subvertunt; tantum enim mutant relicta in ttto., id est legata etc. non vero ttum.

L. 21. §. 1. de ttt.

Obst. L. 21. §. si quid post. de ttt. Ubi nihil mutari potest in ttto. nisi per aliud aeque solemne fiat; q. legata codicillis adimi non possunt. Rdent aliqui q. ideo legata adimi possunt in codicillis, q. a in ttto. confirmati, censentur pars tti. L. 14. de Jur. codicil.

Sed Jura nam legata ttto. relicta nuda voluntate revocantur. L. 3. §. fi. h. t.

Cujac. Rdet haec verba esse Sabini relata ab Ulp. ut infertur ex epigraphe, quo tempore non erat Jus codicillorum, nam tempore Augusti inventi fuerunt, et sic [illegible] legata in solemni voluntate adimi debebant.

Rdet Richard. q. aliter, ut legata adimantur ipso Jure, debent adimi in aeque solemni voluntate L. 14. de leg. 1. sin autem in alia voluntate tollantur, adimuntur ope exceptionis. Fideicommissa autem nuda voluntate adimuntur, q. a nutu, vel quacumque mentis significatione relinquuntur.

Sic intelligitur L. 24. §. 7. de fideicom. libert. ex quo infertur non solum verba fideicommissi, sed et mentem testatoris solere tribuere libertatem fideicommissariam. Et sic fideicommissa excipiuntur ex regula tradita in d. L. 21. nihil mutari ex ttto. nisi omnia ex integro fiant—

88

Obst. L. 16. de Vulg. Ubi Legatum relictum in tto., in eod. ademptum, erit valida ademptio, ac si ~~relicta~~ fuisset facta in codicillis. Rº. qd tex. Loquitur de codicillis tto. confirmatis, in quib. ipso Jure adimitur Legatum, ac in tto. — L. 16. de Vulg.

Obst. ex prin. inst. h. n. t. sive tto. sive codicillis firma est: q. eod. modo adimitur in codicillis, sive confirmatis, sive non, legatum, ac in tto. Rº. Justinianum Loqui secundum sua tempora; et eum Jure ffin. ~~[illegible]~~ ipso Jure adimerentur, ~~[illegible]~~ fidei comissa ~~[illegible]~~ nuda voluntate, ~~[illegible]~~ tempore Justiniani etiam idem observabitur, per exaequationem, in Legatis. — prin. inst. h. n. t. Rº. qd ex illis verbis non excluditur distinctio, ut adimatur ipso Jure, aut ope exceptionis.

Ademptio potest praecedere Legatum L. 12. §. fin. de Leg. 1. adeo, ut nuda verbis, duorum testium tantum fide comprobata sufficiat. arg. L. 18. de Leg. 3. sufficit tacita voluntas, ut opposita exceptione, legatum extinguatur: quae mutata ex varijs coniecturis cencetur, veluti ex capitali simultate, si nulla fuerit reconciliatio composita; vel si Legatarius testatore mortuo eius Uxorem stupraverit.

Hucusq. Richard. in tit. de ademptione Legator.

Si testator rem Legaverit sub conditione, postea eam alienaverit, est Legatum ademptum. Si pure Legavit sit relictum, et res alienata, videndum est an fuisset per donationem, nam tunc adimitur Legatum, nam nulla necessitate fit donatio. si per aliam alienationem, puta emptionem videndum est, si ~~[illegible]~~ facta fuit, urgente rei familiaris necessitate, vel qd res aetatem ferre non poterat; an nuda et simplici voluntate; primo casu non adimitur, 2º è contra, adhuc si res à testatore redempta sit, nisi nova Legandi voluntas à Legatario probetur, aut libertati, piave causae favor patrocinetur; tota haec doctrina accipit limitationem, ut diversum observetur si contraria voluntas appareat.

Si testator rem Legatam oppignoraverit, indistincte Legatum non est revocatum, nisi res tanti, quanti valuerit sit oppignorata.

Codicilli facti ante ttt.um non aliter valent, quam si in ttt.o confirmentur. L.
Hodie diversum observatur ex constit.e Severi, et Anton.i — 5. de Iure codicil., facti codicilli post ttt.um licet in eo confirmati non sint, vires ex eo capient. Hodie quocunque tempore facti sint codicilli vires ex ttt.o capiunt.

Codicillo ab intestato agnatio posthumi non rumpit. et vicem ttt.i ~~testi~~ ~~mont~~ exhibent, et per se subsistunt.

L. 5. de Iure codicil. — Codicilli facti ante ttt.um non valent nisi in ttt.o confirmentur, vel in aliis codicillis; aut voluntas eorum quocunque Iudicio retineatur L. 5. ~~tt.~~ de Iure co. quae verba contrarium demonstrant ibi: quocunque Iudicio. Cuiac. censet illas clausulas Triboniani esse. Pichar. in §1. inst. de codicil. Resp. verba illa sic intelligi: voluntas quocunque iudicio, id est sive expressis, sive quocunque alio iudicio confirmata, retineatur; alias valere non potest.

L. 67. de haered. inst. — Obst. l. ~~ante~~ ~~toto~~ 67. de haered. inst. Ubi quis scripsit in ttt.o quem haeredem codicillis fecero, haeres esto, postea in codicillis haeredem nominaverit, et valet institutio: quia haereditas codicillis directò dari potest.
Dicendum ~~nd~~ nisi fiant codicilli, in quibus haeres debet nominari, ttt.um est nullum; quia ttt.um pendent à codicillis. Resp. pendeat à codicillis ~~ta~~ ttt.um tanquam à declaratione est verum, sed non tanquam à parte essentiali constitutiva ttt.i

Relicta in codicillis ttt.o non confirmatis petuntur condictione ex lege, vel utili actione ex ttt.o, nam si ttt.o confirmati sint, directa ex ttt.o agi potest. Minr. §. ult. de codicil.
Per supervenientes inimicitias legatum adimitur ope exceptionis, haeredis institutio non, quia per tacitam voluntatem non revocatur, sed tanquam indigno à fisco aufertur.
L. 99. de leg. 1. — L. 15. vel. 17. vel. 19. de ~~#~~ opt.e leg.a

Si appareat testatorem testari voluisse, et in codicillis haeredes directo nominaverit, verba directa non poterunt obliquari; si appareat codicillos facere voluisse, verba ad fideicommissum trahentur; sed si verbo instituendi usus sit, et non alia interveniat coniectura, testari voluisse credendum est.

In legato ipso iure adempto legatarius, nemine actionem opponente, debet repelli à Iudice; quando legatum ope exceptionis adimitur, necesse est ut haeres exceptionem opponat, ut legatarius à Iudice repellatur. D. Franciscus Martin. in trac. de legat. ad rubr. — et nota quod est exceptio doli mali.

Si aliqua solemnitas desit in testamento, licet haereditas adiri nequit, legata iure naturali debentur L. penul. §. ult. de leg. 2. L. 38. de fideicom. libert. L. fi. de reb. eor. et si sint soluta repeti non possunt L. 2. et 23. C. de fideicom.

Obst. L. 3. §. ult. de iure codicil. ubi codicilli facti post testamentum vires ex eo capiunt: quod superflua est distinctio an codicilli testamento sint confirmati, nec ne, cum necessario debeant confirmati censeri in testamento, nam si ante testamentum fiant, et non confirmentur non valent. R. quod aliud est vires ex testamento capere, aliud in testamento confirmari, nota in d. L. 3. ibi: etiam si codicilli in eo confirmati non sint, vires tamen ex eo capient; hoc quod est vires ex testamento capere, intelligitur quod si haereditas non adeatur, fideicommissus codicillis relictus non debeatur; cum si ab intestato codicilli sint relicti sufficit haeredis ab intestato aditio. De. nam agnascente posthumo testamentum et codicilli, qui vires ex eo capiunt rumpuntur, quamvis facti ab intestato minime rumperentur. Cuiac. to. 6. ad Iuliani.

L. 3. §. ult. de iure codicil. R. illa ornamenta ademta fuisse sub conditione si cum eis sepeliretur, et cum hoc ab haerede factum non fuisset, pertinent ad legatarias. Cuiac. 8. resp. Pap. in L. 24 §. 1. de adim. leg.

L. 36. §. 3. de test. milit.

Obst. L. 36. §. 3. de test. milit. ubi veteranus fecit testamentum postea irritum esse voluit, et intestatus decedere, institutiones, et substitutiones in eodem statu manent, sed legatarii legata petentes exceptione doli mali submoventur: quod testamentum valet, cum valeat haeredis institutio, et legata non valent: quod legata non sequuntur ius testamenti. R. ideo legata non valent, quia tamen ope exceptionis doli mali, mutata testantis voluntate revocantur, testamentum non nisi per aliud aeque solemne, et legata revocata non sequuntur ius testamenti.

L.2. §.1. de Iure codicil. Obst. sic: Codicilli sunt pars ttti: L.2 §.1. L.6. §. ult. de iur. codicil. : ergo quod adimitur in codicillis censetur ademptum in tto: sed in tto legata adimuntur ipso iure: ergo etiam in codicillis. Respondeo codicilli sunt partes tti si sint in eo confirmati, est verum, et in his ipso iure adimitur legatum.

d. L.2. §.2. Obst. ex d. L.2. §.2. ~~in princ.~~ Ubi quae scribuntur in codicillis, perinde habentur, ac si scripta essent in tto: sed in tto adimitur legatum ipso iure: ergo et in codicillis. Respondeo Cum loqui ind. L.2. per totam de iure: codicillis tto confirmatis, et sic libertas potest directo dari in codicillis. Tutor vel dari vel adimi potest in tto vel in codicillis tto confirmatis L.3. L.8. de testam. tut.

*L. ult. §. fi. de aur. et arg. Obst. L. ult. §. fi. de auro, et arg. leg. Ubi mulier decedens omnia ornamenta legavit Seiae, postea dixit quaecunque sepulturae meae causa feram ex ornamentis, mecum sepeliantur; haeredes non dederunt ornamenta, ut sepelirentur; dubitatur, an ad haeredes, an ad legatariam pertineant, et respondetur Cum ad legatariam pertinere: sed fuit ademptum: ergo ademptio nihil prodest. Respondeo quod cum ademptio in tali casu sit invalida ex tex. in L. servo 113. §. ult. de leg. 1. quod ea, quae supervacua sunt, ut impendantur in funeribus, inutiliter ordinantur; inde nil prodest ademptio. Accursius.

Vel respondeo illa ornamenta ademta fuisse sub conditione, si cum eis sepeliretur, et cum non fuisset adimpleta conditio, ad legatariam pertinent. Cuius 8. resp. Pap. in L. 24. §. 1. de adim. leg.

Si testator leget aliquid, postea id alteri leget, tunc investiganda est voluntas testatoris, an appareat voluisse eos coniungere, ut pro partibus legatum haberent, vel coniecturanda est, an voluisset adimere legatum. L.33. de leg. 1. non quaerendum est, ut aliqui volunt, an cum commemoratione legatum ademptum sit.

*L. 89. de cond. et demonst. Obst. L. 89. de cond. et demonst. Ubi quod Titius mihi pure legavit, in continenti reliquit sub conditione, et ait Cuius quod possum petere legatum pure, vel sub conditione; nisi res mihi sub conditione legetur, cum commemoratione legati pure relicti: ergo translatio provenit ex commemoratione. Respondeo (ni fallor) loqui Cum de translatione legati pure, ad legatum sub conditione, in qua sufficit commemoratio, ad revocatione coniecturandam, cum non detur suspicio an testator voluisset coniungere, sicuti potest suspicari in translatione de persona ad personam, cum in translatione haec dubitetur, an voluisset eos testatore coniungere, quod non militat ind. L. non ad ea. 89. cum loquatur de translatione legati pure, ad legatum sub conditione relictum. Am. 10.

Potest induci tex. in L. cum his 8. qui, et à quib. Ubi mihi datus fuit servus, ea voluntate, ut ei libertatem praestarem, debebam decem, et non habebam unde solvere, et manumisi servum, videtur quod cum habere locum legem Æliam Sentiam. Rº. quod iste tex. aliter est exaudiendus (licet Accursius addat non) scilicet quod non mihi datus fuit servus, ut manumitterem, sed quod ego petij per fideicommissum, ut haeres praestaret libertatem, et sic locum habet lex Ælia Sentia; Verbum manumittat, sonat idem, ac si diceret ~~[struck]~~ cum disponat manumitti. Santolaria

L. 8. qui, et à quib. l.

Obst. sing. tex. in L. si ide 44. §. 7. de leg. 1. Ubi testator legavit Stichum, deinde postea ei libertatem ~~[struck]~~ dedit, certum est quod per dationem libertatis adimitur legatum, sed si ei dedisset libertatem in fraudem creditorum, vel si ille servus esset in perpetua servitute L. 9. de manumis. L. 31. de leg. 2. vel si pignori datus esset: igitur si testator dedit libertatem servo in fraudem creditorum, valet legatum: sed datur ademptio: igitur ademptio non adimit legatum. Rº. quod testator non legavit libertatem servo, sed manumisit, et cum sit in fraude creditorum ademptio, et ipso jure nulla, ex L. Ælia Sentia; legatum in quo testator legavit Stichum, licet sit in fraudem creditorum, quia nulla lex est, quae prohibeat legare in fraudem creditorum; ~~[struck]~~ traditio rei legatae poterit rescindi, sed legatum per se valet – 2um exemplum est, si non possit manumitti, ut si ea lege datus, vel venditus, ut non possit manumitti, vel à Praefecto ob aliquod delictum ad libertatem perduci prohibeatur. L. servus. 9. de manumissionib. 3um exemplum est si pignori datus sit, nam tunc ei inutiliter relinquitur libertas directa, si non solvatur pecunia, sed potest fideicommissaria, sed si directis verbis relicta sit obliquabitur; cum hac distinctione de libertate directa, aut fideicommissaria intelligendi sunt tex. in L. 3. de manumis. et L. 24. §. 10. de fideicom. libert. Cujac. in recit. ad d. L. 44. §. 7.

sing. L. 44. §. 7. de leg. 1. *

L. 3. de manumis. cum L. 24. §. 10. de fideic. libert.

valeret legatum servi, cum ademptio sit inutilis. Et notat in d. L. Cujac. quod si testator ~~[struck]~~ leget libertatem Sticho, et eum postea leget alteri, praevalet legatum libertatis, licet sit prior, nisi evidentissime dixerit Sticho, cui libertatem ~~[struck]~~ legavi, eam adimo, eumque lego Sempronio – hoc d. §. 7.

L. 37. de leg. 2.

Obst. L. 24. §. 1. h. t. Ubi quod testator filia legavit, donavit causa mortis uxori, et licet donatio sit inutilis, valet ademptio: igitur per ademptionem inutilem adimitur legatum: igitur vitiatur utile per inutile. Rº. ~~(profecto)~~ ~~valere ademptionem si praeter donationem concurrat voluntas testatoris adimere volentis~~ quod cum testator vellit donare legatum alteri, infertur quod voluit adimere legatario, et sic licet non valeat donatio, constat testatorem voluisse per eam adimere legatum, quae voluntas est sufficiens ad hunc effectum.

L. 24. §. 1. h. t.

si dicat testator qd Seio legavi, Caio do lego, et caius sit incapax, valet ademptio, qa constat de voluntate adimendi, licet n transferatr legatum in Caium, sic q n datr translatio.

L. verum. de manumis. ttt. Obst L. verum 58. de manumis. ttt. Rº. qd fuit favore libertatis — Ita nam videtr libertas legata directo, qd debet esse servus tempore mortis in testantis ~~voluntate~~ potestate.

L. 79. §. ult. de leg. 3. Obst L. si chorus. 79. §. ult. de leg. 3. Rº. qd valet legatum, qa fuit nova voluntas testantis legandi volentis —

Omnes tex. probantes generi p. speciem derogari possunt induci ad hanc materiam per L. 11. et 12. h.t. eadem. leg.

Possunt ponderari aliqui tex. obst §. posteriore. inst. quib. mo. test. infirm. — Et nota qd si 2us ttus sit roboratus quinq testib, et in eo instituantr successuri ab intestato, etiam derogat priori, licet sit minus solemnis. Si duo sint tta. et n constet de priori, potior est conditio possidentis. Si testator in priori ttº derogat posteriori, prevalet prius ttus — miles cum duob potest decedere ttis

L. 31. §. 1. h.t. cum L. 60. de leg. 2. et L. pecunia de auro, et arg. leg.

Obst L. filio 31. §. 1. h.t. eadem. leg. Ubi matris haeredis ex parte fideicomissum fuit, ut ex quatuor fundis sibi praelegatis, duos daret socero, postea ademptum ~~[illegible]~~ fuit fideicomissum, dubitatr ad quem pertineant duo fundi, et dicit qd n pertinent ad matrem. qd pertinent ad socerum, cui fuerunt ademti. Obst huic L. 60. de leg. 2. ubi est contrarium. Rº. L. 31. loqui de praelegato, id est de legato antecapionis, in quo est speciale, ut deficientia fideicomissa pertineant ad haeredes; et qd dicitr fundi n pertinent ad matrem, est distinguendum, n pertinent ad matrem in totum, concedo, in parte, nego, qa erat haeres p parte, et sic haberet fundos p rata parte, n in totum. in caeteris legatis ~~leg~~ fideicomissa deficientia pertinent ad legatarios, cuius fideicomissa erant, ut in L. 60. de leg. 2 -

Obst. L. ult. §. 1. v. secundo haer. de vulg. [Ubi quidam legavit Sti- L. ult. §. 1. de vulg. * 91
chum, postea dixit Stichus haeres [illegible] esto, si Stichus haeres non erit
idem haeres esto, et ait Cerv. quod ex substitutione haeres, et liber fuit
Stichus: igr. ex illis verbis, quibus dixit testator haeres esto, non con-
sequitur libertatem: q. per dationem haereditatis servo, non adimitur
legatum. V. Herei lib. 1. opusc. in qq. Scaevole

Die 3. febr. 1676. arg. Cartagen. pro medio L. Verum 58. de man. test.
et L. 3. de adim. leg. cum L. 10. de reb. dub. = Colonna L. fi. de auro
et arg. leg. = Quevedo L. 4. §. fi. et legator. seu fideic. n. Ubi filius L. 4. §. fi. et legator.
diversabat bona legata cum conscientia testatoris, pretium fideicommissi
servandi causa in deposito est habendum: q. valet: [illegible] et non fuit
ademptum: sed fuit alienatio voluntaria testatoris, cum quod fuit
cum illius permissu, et si fuisset alien. necessaria non requireretur
illius consensus, tum quod pretium servatur, et si alien. esset
necessaria pretium non posset servari, et in deposito haberi: q.
per alienationem voluntariam non adimitur legatum.
D. Didac. Vazquez arg. L. 27. §. liberto 3. de usufructu vel usufr.
leg. Ubi Pamphile fuit legatus fundus cum familia servorum, exceptis his
quos manumisero; q. requirit [illegible] vel per actionem libertatis
conceat ademptum legatum, illa exceptio firmat regulam in contra-
rium. R. hic proprium casum ut posse attentiore viris ignaro facto
et quasi superflua expressi non debent nocere. Obst. [illegible]
ambiguitas cum [illegible] fideicommisso [illegible] R. [illegible]
attamen non requirebat pro forma ad validitatem [illegible] referretur
[illegible] probat [illegible] L. [illegible] de leg. 2. [illegible]

Potest ponderari contraria L. libertis. 18. de alim. et cib. leg. Vide Ketter to. 7. opusc. cap. 7. n. 27.

Vide L. si ita scriptum. §. regula. de lib. et posth. Minsing. in §. Servus autem. de hær. inst. n. 2.

L. 26. h. t.
Vide infr.

Obst. L. 26. h. t. Ubi testator servo proprio legavit cum libertate, postea, cum alienavit, et ei libertatem ademit (ne si vivente testatore in eius dominium rediret, liber fieret), ~~et cum alienavit~~, et ait Ulp. per alienationem revocari legatum: quod male in §. 2. de hær. inst. si servo proprio relinquatur hæreditas cum libertate, et alienetur, per alienationem non adimitur hæreditas, sed pervenit ad dominum. Cujac. Accurs. censet aliud esse in legato, aliud in hæreditate. Cujac. 9. qq. Pauli. R. idem dici in legato, ac in hæreditate: nam per alienationem servi ei adimitur libertas, non hæreditas, neque legatum, nisi postea expresse adimatur libertas. ratio est, quia si tacite adimitur libertas per alienationem, adhuc remanet umbra datæ libertatis (quare si reddeat ante mortem liber fiet) et non retro creditur nunquam datam fuisse, quando adhuc subsistunt legatum, et hæreditas, cum servo proprio relinquerentur cum libertate, et non habuerunt vitiosum initium. Si vero servo alienato adimatur libertas retrofingitur nunquam datam esse, sicque inutiliter legatum, et hæreditas relinquuntur servo proprio sine libertate cum tanta sit vis ademptionis expressæ.

* maxima difficultas noviter excogitata a D. Garcia

Sed hæc stringens difficultas. nam ademptio libertatis in eum casum valebat, in quo servus fieret testatoris, nam aliter esset inutilis: quod hæc ademptio libertatis non potest adimere legatum, nam in casu, in quo servus fiat testatoris est superflua ademptio, cum legatum ipso jure deficiat, quia servo proprio legari non potest; in casu in quo servus maneat emptoris (de quo loquitur lex) non valet ademptio libertatis, quia tunc non valebat libertas: quod cum in hoc casu non habeat vires ademptio libertatis, neque effectum, nec per eam adimetur legatum, et id ad emptorem perveniat. R. legatum adimi per tacitam voluntatem contrariam, licet non ipso jure, tamen ope exceptionis, ut per supervenientes capitales inimicitias, et cum in d. L. 26. fuisset voluntas testatoris adimendi libertatem servo, in quo casu, quo eam posset accipere, videtur nec voluisse, per eum, ad emptorem legatum pervenire, et sic adimitur ope exceptionis.

Obst. L. 3. §. si duob. 7. de adim. leg. Ubi testator duob. Titijs legavit, et uni ademit, cum non appareat cui ademptum sit, nulla est ademptio. Obst. L. 10. v.° sed si. de reb. dubijs. Ubi valet ademptio in utrunq. R.° quod in d. L. 3. (nota verb. separatis) relicta fuere legata duob. Titijs separatis, et cum bene posset uni adimere legatum, alteri vero non, cum non apparet voluntas testatoris manifeste, nulla est ademptio; At vero in d. L. 10. duo legatarij erant conjuncti, et cum non posset uni adimere, et alij non, cum nondum haberent partes, inde voluntas testatoris expressa uni adimere volentis, extenditur ad ambos, cum aliter effectum non esset habitura. Obst. sic: testator solum volebat uni adimere, et non duob.: quod non est subsequuta eius voluntas. D.° alteri per alterum damnum inferri non potest: quod C.tra. D.° si concurrunt amor, et odium, amor praevalet odio: quod non debet praevalere voluntas adimendi. R.° quod cum testator velit uni adimere legatum in effectu, censetur voluisse duob. adimere, cum aliter voluntas non potuisset esse subsequuta, cum essent colegatarij, nisi expressa testantis voluntas appareret; et qui vult cons. consequens vult antecedens.

Obst. L. 2. de his, quae pro non scrip. Ubi quae in test.° scripta sunt, neq. intelliguntur quid significent, [illegible] non scripta censentur. R.° haec intelligi quando adhuc in consequentia voluntas testatoris non intelligitur (ni fallor).

D.° actus non debet operare praeter intentionem agentis: quod C.tra. R.° quod in d. L. 3. non operatur actus praeter intentionem agentis, nam cum intentio esset adimendi ~~duob.~~ uni, in consequentia erat adimendi duob., cum essent colegatarij (ni fallor)

Obst. L. 8. §. 3. de leg. 2. Ubi cum non appareat, cui legatum relictum sit, potest eligere haeres, cui solvat = quod et in ademptione contra L. 3. de adim. leg. R.° quod in d. L. 3. constabat testatorem duob. Titijs voluisse legare; at vero in d. L. 8. constabat tantum voluisse testatorem uni Titio legare, et postea duo Titij apparuere.

D.° nam in d. L. 10. ademptio in utrunq. valet valuit: sed quod legatur Sempronio, et sunt duo Sempronij, non valet legatum: quod ademptio non valet. R.° quod hoc quod valeat ademptio, debet intelligi in casu, in quo legavit duob. Sempronijs, non quando legavit uni, et in utrumq. cujusve, et apparent duo. nam regula generalis potest restringi ad specialem casum L. 10. de tut. et cur. dat. ab his.

L. 3. §. 7. de adim. leg. cum L. 10. v.° sed si. de reb. dubijs. L. 2. de his, quae pro non scrip. L. 8. §. 3. de leg. 2. L. 30. de testam. tut.

92

R.° in d. L. 8. de leg. 2. haeredem non cogi eligere, sed si paratus sit, poterit cuique. ibi:

Obst. L. 30. de testam. tut. Ubi Titius datus fuit tutor, et duo sunt Titij, et haeres non potest eligere. R.° non posse eligere tutorem quod est proprium testatoris, at vero recte potest eligere legatarium ut in legato generali per donationem. Vel R.° (ni fallor) quod ademptio in utrunq. valebit; id est in utrunq. Sempronium, casu in quo duob. Sempronijs legavit.

L. 73. de hæred. inst.

Vel R°. q.a cum substitutus illa conditione gravet, si ille hæres non erit, placuit, ut altera relevetur, et q.a institutiones favorabiliores sunt legati[s] [illegible].

Eisdem conditionibus migrat legatum in eum, in quem transfertur, ac relictum erat ei, cui adimitur, idest etiam in hæreditate L. 24. de adim. leg. Obst. L. 73. de hæred. inst. Ubi substitutus non tenetur implere conditionem com-positam substituto. R°. quod in substitutione non datur translatio, et non creditur testatorem voluisse eisdem modis dare hæreditatem substi-tuto, cum sit directo hæres. Cuj. 8. resp. Pap. ind. L. 24.

* L. 25. de adim. leg. cum L. 23. eod.

Obst. difficil. ex. in L. alteri 25. de adim. leg. quidam fecit test.m et instituit hæredes 1.um et 2.um legavit per præceptionem 1°. prædium, quod emerat ducentis aureis; et cum testator debitorem ducentorum so-lidorum extraneum haberet, legavit per præceptionem 2°. actiones, quas contra debitorem habebat, ut æqualitatem inter cohæredes constitueret, et ut 2.us æquo animo sineret, cohæredem suum 2um prædium habere; post factum test.m testator non provocatus, non lacessitus ulla gravi offensa hæredis prædium vendidit, et pretium ex prædij venditione redactum intulit in corpus patrimonij; decessit testator, et cum cohæredes petant le-gata, [illegible] videtur legatum ademptum: q.o valet ademptio non ap-parente voluntate testatoris, cum de 2°. nihil constet. R°. quod testa-tor prælegavit 2°. illud, ut æquales essent cohæredes, et ut æquo a-nimo ferret 1.us habere prædium; et cum 1°. adimat legatum, ven-dendo prædium, deficit causa legati 2i., et cessat supradicta causa, et contr cessat effectus legati.
Obst. L. pater 23. h. t. Ubi Pater prælegavit filiæ pecuniam, et eà præ-dium emerat, et non censetur legatum ademptum. R°. quod ind. L. 25. lega-tum fuit prædium, et eo vendito perit legatum; at vero L. 23. loquitur de legato pecuniæ, quæ non perit licet alienetur, nam in pecunia non corpora nummorum, sed quantitatem spectamus.
Verba illa d. L. 25. citra ullam offensam, non sunt superflua, nam si adimeret legatum gravi offensa facta à 1°. ad 2um non extenderetur ademptio, nam factum unius alteri non nocet: at vero q.o nullus cohæredum extitit ingratus, tunc est eorum æqualis conditio, et in da-tione, et in ademptione, quod non contingit q.do unus fuit ingratus, nam solus ille plectetur, et erunt inæquales, ob ingratitudinem. in L. 12. de cond. et demonst. tamen exæquantur hæredes. Cujac. 9. resp. Pap. ind. L. 25. de adim. leg.

Testator recte potest adimere legatum prius, quam det; et ademptio scripturâ prior est, sed intellectu est posterior; et ideirco efficit, ut non valeat datio legati, quæ sequitur ordine scripturæ, ac præcessisse intelligitur. Cujac. 14. obs. cap. 7.

Obst. sic: Juramentum se nolle mutare voluntatem est invalidum: g.º et ademptio ante legatum erit nulla, contra L. 22. de leg. 3. R.º assignans rationem differentiæ, q.ª Juramentum, si valeret, esset prorsus irrevocabile; at vero ademptio potest revocari; et quod ademptio licet sit scripturâ prior, intellectu est posterior

Obst. L. 26. de adim. leg. Ubi servo proprio legavit cum libertatem et decem, postea eum alienavit, et ademit libertatem, et dicitur q.º p.r hanc ademptionem, etiam decem adempta censentur: g.º sine voluntate testatoris adimere volentis, decem adimuntur. R.º q.º talis ademptio valet in consequentia ^ Dic. si servus alienatur perit legatum: g.º inutilis est ademptio. R.º q.º talis ademptio est in futurum, si forsan redimeret servum ~~libertate in codicillis testator~~*, non valeret libertas, nisi ademptioni derogaverit. Si ademptio libertatis est inutilis, valebit legatum decem. Cujac. g. qq. Pauli ind. L. 26.

L. si servo. 26. h. t.

^ nam servo proprie non legatur sine libertate, et sic pervenit legatum ad casum inutilem.

* nam servo redempto libertas, favore libertatis, convalescit, et sic per talem ademptionem infuturum ×

V.e supra hanc L. 26.

Ideo testator non potest legare servo proprio sine libertate, q.ª nemo potest sibi ipsi obligari, et haeres, qui dominus est servi sibi deberet dare legatum. Cuj. g. qq. Pauli. in L. 26. h. t.

Si testator legaverit liberto, et postea aliqua ratione motus pessimum libertum esse adiecisse, quæ antea relicta fuerunt, adempta censentur. L. 13. h. t. Obst. L. 3. ad Silan. Ubi non est credendum testatori, qui moriens dixit à servo sibi vim mortis esse allatam. R.º q.º in d. L. 13. solum volebat testator revocare à se concessum beneficium, ibi vero poenam imponere. Acurs.

L. Divi. 13. h. t. cum L. si quis 3. §. 1. ad Silan.

Obst. sic: ademptio est privatio legati: sed potest præcedere legatum: g.º privatio potest habitum præcedere: g.º potest esse sine habitu. R.º q.º licet ademptio prior sit scripturâ, intellectu est posterior.

L. 2. §. 2. de jur. codicil.

Obst. Difficil. L. 2. §. codicillorum de codicil. Ubi Stichus tempore test.i erat proprius, tempore codicillorum alienus, ei fuit data libertas directa in codicillis, et non valet: quia codicilli non referuntur ad test.um Rº. libertatem fuisse datam inutiliter, quia per regulam Catonianam, quia servo alieno relicta, et sic a principio non valet, et cum non possit convalescere, ideo non retrotrahitur. retulit D. Garcia. Itra Catoniana non pertinet ad legata, quae cedunt post aditam haereditatem. L. 3. de reg. Cat. quia non ad libertates. Rº. supponi falsum libertatem esse legatam, imo in L. 120. de V. S. ponitur differentia inter legata, et libertates. late probat. Pich. in mat. de legat. cap. 5.

Aliter dicitur testatorem decessisse statim post factos codicillos, et sic cum servus esset alienus, quare non ei competit libertas directa, quia tempore mortis erat alienus.

Obst. L. 2. in prin. L. 4. §. 4. L. 6. de jure codicil. L. 7. qui et a quib. L. 1. C. de test. manumiss. Ubi codicilli non referuntur ad test.um Rº. et Retes in praelect. ad L. 7. de jure codicil. n. ult. res facti non retrofingi et de his intelligenda est haec jura. n. fin.

Rº. (ni fallor) jxta. L. 2. et in aliquibus codicillos non referri ad test.um si in eo non sint confirmati.

Obst. L. 17. §. ult. cum L. seq. de test.o milit. L. ult. ad falc. Ubi miles jure militari fecit test.um et confirmavit codicillos, fecit codicillos intra annum missionem, quaeritur an tanquam a pagano facti censeant, an tanquam a milite, et censentur facti a pagano: quia non retrofinguntur ad confirmationem. Rº. res facti non posse retrofingi, et quod codicilli fiant a pagano, vel a milite est res facti, quare non retrofingitur. Retes n. 11.

Retes. n. 10. explicat L. 29. de leg. 1.

Retes. n. 9. explicat L. 28. §. 1. de liberat. leg.

L. 27. §. 1. de leg. 3. Obst. L. Paula 27. §. 1. de leg. 3. Ubi testator reliquit Titiam partem haereditatis, praelegatum, et quaedam fideicommissum, postea ei praedia dedit, et voluit esse contentam his, pro omni haereditate, et his, quae in test.o reliquerat, et nihilominus habebit fideicommissum: quia post ademptionem valent, et debentur fideicommissa. Rº. haec ademptio-

ademptionem intelligi tantum de relicto pure, et fideicommissum fuit relictum sub conditione si Hermippus absque filijs decedere, et non in relicto sub conditione habere locum.

Ob q.a hereditas fuit adempta in codicillis, q. in codicillis potest adimi hereditas directe. R. non adimi, sed dari electionem.

Ad probandum q. licet transferatur legatum sub conditione, ea pendente, habere legatarium commodum medij temporis L. 56. §. 3. ad falc. Ubi translatum fuit legatum in causam libertatis et expendente conditione legatarius utitur, fruitur servo.

etiam pro. ex L. 18. §. ult. de vulgari.

non Obst. L. 36. cum L. 81. §. fin. de her. instit. non verb. quanta non indicit falsam demonstrationem, sed conditionem, et etiam erat alia conditio scilicet si testamentum recitaret. Cuiac.

in L. 89. de cond. et dem. si legatum relinquatur pure, deinde sub conditione, erit conditionale. Obst L. sive 27. §. 1. de her. inst. Ubi heres fuit prius institutus pure, deinde sub conditione, secunda institutio nihil valet, q. datur plena prior fuit, q. idem in legatis. R.o differentiam esse inter legata, et heredis institutionem. Accurs. Et nota heredis institutionem esse proprie ultimam voluntatem; at legatum non esse, sed quid contentum in ultima voluntate. L. 27. §. 1. de her. inst.

Obst. L. Semper. 47. de leg. 2. Ubi binis tab. test. scriptis, in unis 50. aurei legati fuerunt Titio; in alijs 100. utrumque legatum non debet; sed in favorem heredis interpretatur q. valeat legatum 50. R.o hic fuisse (ni fallor) duo exemplaria in omnibus ide continentia facta eodem die, hora etc. ut si unum deperderet aliud remaneret ut in L. fi. de his quae in testam. delentur L. 1. §. 1. et 6. de sec. tab. et tamen erat discrimen q. in uno legabat Titio 50. in alio 100. Item constat testatorem non voluisse duo facere test.a sed tantum duo exemplaria nulla est varia ademptione legati sed debet interpretari in favorem heredis, qui prorsus favet et honorat a testatore quam legatarius. Obst. d. L. 1. §. 6. de sec. tab. Ubi Ulpian. in recit. fuisse unum testamentum duobus codicibus comprensum, unusquisque signatura L. 47. de leg. 2. L. 1. §. 6. de secund. tab.

factum, et licet dicto suo fecerit heredes nil obstat quia bene potest testator in uno testamento plures heredes facere. etiam D. Richar. in §. penul. de testam. ordin.

+ Nec obstat id in pactis aliquibus fuisse comprehensum, ut qui pervenerint ad hostes qui pacta non habent in bello postliminio gaudeant, quia tractationis ipso iure venit in pacem continet, quo casu pactiones vel stipulationes namquam adhuc non perveniunt. l. 3. §. 1. de act. empt. l. 4. de rerum usil. metor stipulas sunt vacua dictis quae tradi, si agat ex stipulatu fructus non debent, sed eius praestari debito tempore ad fructum praestationum. de probat. ex l. 1. §. si quis. 10. ut legator. nomine cav.

+ Obst. (ni fallor) captivi si confugerint hostium potestatem consequuntur libertatem, eodem modo ac servi vel ferae quae nostram custodiam effugiunt, §. 5. et 7. de acq. rer. dom. infra c. 3. n. 2. et hoc est postliminium de iure gentium: sed eo ipso, quo fera evaserit nostram custodiam, consequitur libertatem: ergo servus eo ipso quo effugiat potestatem quamvis in fines non venerit vel infra eos consequitur libertatem iure postliminii debet liberi servitatem non militare in omnibus, et tamen videtur quod ferum potestatem quis liberet fera si ita effugerit ut sine difficultate persequendo homo si in suos se conferat. Vel Reg. fera auctore habere liberum spatium vel terras per Patriam, homines tamen etiam Provinciam, vel suorum Amicorum confederatorum, nam si non venerint ad suos vel ad Amicos, inter ceteros potestatem hostes vel ceteros dat captivitas, et etiam dicit sec Communis §. 1. de rer. divis. et sic homines qui se in aliena consistunt in Patriam pervenient communem –

1

Annotationes ad Ius Postliminij, Et Legem Corneliam – I. M. I. V. in d. L. L.

Summaria libri 6. Opusculor. D. Josephi Peter –

95

Cap. 1.m – de verbo, et eius notatione –

1.2.3.4.5. Duplex conditio requiritur, ut habeat locum Postliminium. 1.a est ut ex loco hostili reveniat captus ad suos. 2.a ut redeat, id est, ut revertatur animo manendi. Et ut 1.a conditio exponatur sciendum est tunc captivum videri ad suos rediisse, cum vel intra sui imperij praesidia esse caeperit, vel pervenerit ad regnum, populosve amicos, vel socias Civitates. L. 19. § 3. h. t. et tunc captivi postliminio gaudent si ad illos amicos redierint, qui partes habent, sequunturque in eodem bello; sed haec opinio Grotij minime sustinetur, Certiusque dudico ad quoscunque amicos captivi repedaverint fungi postliminio, cum ibi primum nomine publico tuti esse incipiunt. Et ut amicitia functi censeantur aliqui populi, non satis est non gerere bellum, sed opus est unitas esse societate n.° 5. V.e Siemba cap. 4. +

6. Amplius in servis postliminio reversis requiritur, ita tex. in L. ult. h. t. Ubi Labeo, si ~~servus~~ res ad nos redierit, profugeritque ab hostibus, postliminio recipitur, simul ac intra praesidia nostra sit. Paulus contra, non aliter recipitur postliminio nisi in domini deveniat potestatem. ratio est, quoniam donec servus in domini sui potestate esse incipiat, non videtur revertisse ut apud nos moretur, sed potius explorandi animo, et ~~abeundi discedendi~~ ad hostes potius discedendi – Et licet servus invitus transfugiendi concilio à domino apprehensus sit, postliminio reddit; nam servus ex suo animo non potest dominum fraudare; quapropter servus transfuga postliminio recipit. L. 19. § 5. quoniam hoc Ius dominorum utilitatem respicit. n.° 6. L. 12. § 9. eod. et L. 10. et 12. ff. de postliminio

7. Ambigitur in eo qui hostibus deditus, neque acceptus ab eis fuit, si postmodum revertatur ad suos, an postliminio Civitatem reciperet? Dedebantur Cives hostibus multis ex causis; ut si Civis legatum hostium pulsasset. L. ult. de legationibus. Quaeritur an non recepti ab hostibus manerent Cives, aut saltem recuperarent reditu Civitatem quam deditione amiserant; Cicero vult non ammisisse Civitatem nam deditio, ut qualibet donatio, perfectionem non recipit, donec ab altera parte agnoscatur, hoc est, acceptetur. L. 10. de donat: atqui

---

Hic poterit applicari quod Alexander dixit Sysigambi de Ephestione: ~~amicus~~ non erravit mulier, nam hic Alexander est, scilicet amicus est alter ego; ex quo poterit inferri quod qui pervenit ad amicos, ad domum suam venisse censeatur. Q. Curt. lib.

L. 5. § 1: reversus intelligitur, si aut ad amicos nostros pervenit aut intra praesidia nostra esse caepit. L. 19. § 3. sed si in civitatem sociam amicamve, aut ad Regem socium vel amicum venerit statim postliminio redisse videtur; quia ibi primum nomine publico tutus esse incipiat. L. ult. h. t.

Si qualibet res, praeter servum, capiatur ab hostibus, statim ac intra praesidia nostra esse caeperit, recipitur postliminio.

L. 4. h. t. cum L. ult. de legationibus –

Vel si cum hoste paciscebantur inconsulto Senatu, nec Senatu ratam pacem habebat. Vel si quis esset frangendi foederis auctor. Vel si Legati publica auctoritate missi, cum illis dimicabant, ad quos ad legabantur.

deditio haec acceptata ab hostib. n. fuit: q.o evanuit; nec debet praestare impedimentum q.d de iure n. sortiti effectum. Deinde, nam n. ammittimus dnium rerum, nisi in alium transferamus quas alij tradimus, nisi in illus transferamus: q.o quamdiu dedit translat. n. sit in potestate hostium, n. potuit a sua Civitate ammitti, nec ipse ammittere Jus Civitatis. n.o 7.

Scaevola in contrariam iuit sententiam, nam Civitas segregat, et a se eliminat indignam Iure sua Civitatis personam, nec tantum dedit, sed exulare Iubet; Et q.a qui habet animum transferendi in alium possessionem, ipse illam amittit, eo ipso, quamvis alter ob aliquem defectum n. incipiat possidere. l. 18. §. 1. de adq. posses. Deinde q.a si beneficio postliminij gauderet, n. esset necessaria Lex, quae rogata fuit, vt est ind. l. vlt. delegation. n.o 8. 8

Sed Obst. q.o in l. 4. in prin. ait Ctus antiquis, scilicet antiquis gaudebat postliminio; in d. l. vlt. loquitur Ctus q.d civitatem n. ammittit, postquam Lex lata fuit. In l. 4. in f. (vt docet Accurs.) loquitur Ctus de illo qui ab hostib. quib. fuit deditus, receptus erat. Et dicitur ind. l. 4. neq. a nobis receptus fuit, n. intelligitur, q.d esset expulsus per denegationem Civitatis, sed n. fuit receptus Lege in eius favore lata. 9

R. d. l. 4. intelligi de eo, qui ab hostib. n. fuit acceptus, qui Civitatem ammittebat; at vero Lex vlt. intelligitur n. amitti Civitatem Iure particulari cuiusdam Legis latae, nam ante Legem latam Civitatem ammittebat. n. 9.

de 2.a cond.e Vt captivus redeat animo remanendi

L. 5. §. captivus. h. t.

2.a conditio est, vt qui revertitur redeat animo remanendi l. 26. h. t. Inde Marcus Attil. Regulus primo bello Punico Dux creatus Carthaginem ipsam arcem Punici imperij occupaturus, amplius quam c.c.c. castella vastat et diripit, et multos Poenorum captos Romam misit, et Carthaginem cingit obsidione; ij ad extrema conversi Xantippum ex Lacedemonijs accersunt: Vtrinq. pugnatur, fusisq. et profligatis Romanis Imp. ipse vivus cum multis fuit captus; mittiturq. postea Romam vt de permutandis captivis in Senatu ageret; accepta prius ab eo sub iureiurando fide se Carthaginem reversurum. In Senatu permutationem disuadet, et ad iratos Poenos revertitur, vt se Iurisiurandi religione exolvat; qui mali tantae virtutis aestimatores in vincula dant, dirissimisq. tormentis lente enecant, postliminio non gaudet, nec statum pristinum recuperat. L. 5. §. 3. h. t. n. 10. 10.

Ligati-

11. 22. Legati Romani, graeci, Graeciam proficiscentes secum ferre voluerunt Menandrum, quendam captivum ex graecis, sed iam libertate, civitateque donatum, et superflua videbatur lex de illo lata, ut maneret civis Romanus, nam si animum habebat remanendi apud suos, non poterat non amittere civitatem, si revertendi, manebat civis, et sic lex erat supervacua - l. 5. § 3. h. t. - n. 12 - quia nemo eodem tempore potest esse civis noster, et civis hostium.

Quare duarum civitatum civis esse nemo potest iure civili, quod notorii iure veri est si agatur de origine l. ult. C. ad Municipal. lib. 10. nam domicilium plurium locis haberi potest l. 5. l. 6. § viris ad municip. late Amaya in l. 6. C. de incolis. n. n. 92. et n. 111.

Cap. 2. proponitur, et exponitur diffinitio postliminij

96

1 Exposita iam diffinitione nominis, scilicet ethymologia, explicanda venit diffinitio rei proposita in l. postliminium 19. h. t. sic: Postliminium est Ius amissae rei recipiendae ab extraneo, et in statum pristinum restituendae, inter nos, ac liberos populos, Regesque, legibus, moribus constitutum. Verbum Ius varie accipitur, nam portio illa, quae in convivijs attribuebatur singulis, Ius proprio vocabulo appellabatur - n. 1 -

2 - Ius hic accipitur pro facultate a Iure tributa, ut in diffinitione ususfructus, caeterarumque servitutum. n. 2 -

sic in Claudiano
— nec tamina Parcae
inter dira legunt, nec
Ius habuere nocendi.
idem Claud.
Vestri Iuris erit quidquid
complectitur axis.

3. Adijcitur amissae rei recipiendae: quia cum civis per captivitatem fiat servus, omnia, quae apud nos habet revera amittit, Iure tamen postliminij rediens, recipit Iura, quae amiserat. Sed quaeres cur in diffinitione alius effectus, ut suspendat, scilicet, Iura captivi [illegible] non ponitur, sed ut recuperet tantum? Cui difficultati respondendum ordet Ramos del Manzano illud caput suspensionis praeire, et subservire huic principaliori, quod restitutorium est, ideo praeter hoc expresso, quod est primus, et principale intentum postliminij, et illud alteri expressum censetur - Vel dic, quod caput suspensivum non tantum ex postliminio oritur, sed etiam ex l. Cornelia, merito ergo in diffinitione postliminij non exprimitur effectus suspensivus, cum illius peculiaris non sit, sed ex utraque fictione nascatur - n. 3.

Placet solutio Ramos.
Lucan. in Pharsal. lib. 1. v. 2
Bella per Emathios plusquam civilia campos - Iusque datum
sceleri canimus, populumque potentem

4. 5. Ad explicationem verbi rei notandum est, duas esse species postliminij, alteram, quae pertinet ad nostrum statum recuperandum, cum revertimur ad nostros; alteram, ut ea recipiamus, quae ab hostibus capta sunt. l. 14. h. t. Rursus sciendum est postliminium

L. 2. et 3. h. t.
in L. 3. §. 13. de re milit. Mi-
les qui in bello arma am-
misit vel alienavit, capite
punitur.
d. L. 3. §. 12. capt. ab hostib.
si redierit expleto militiæ
tempore redierit, ut vete-
ranus restituet. et emerita
accipiet.

indistincte concedi hominib. iusti, et decorosi
sexus, aut ætatis, sive bello viles sint, sive capti, cuiuscunq.
h. t. in reb. tamen magna consistit differentia, nam im-
mobilia postliminio recipiuntur, in inutilar. L. 19. §. 4.
§ intercipiantur dati postliminium, non navib. non omnia
actuarijs, ea ratione, quia ibi nulli sunt usi oblongis, si ab hosti
quave, quæ frena accipere solent, usui in piscatorijs, aut
qui sine culpa equitis provigere se postliminio recipiuntur,
mus Logic Obst. de equo militari, quieverunt; nisi dica-
ad hostes se provigerit, non de eo, qui sine culpa equitis
missus fuit. Qua de causa arma turpiter a milite a-
vanti, quia sine turpitudine non ammittuntur postliminio non recupe-
pitudo in veste consideratur, quia nisi per d. L. 2. eadem tur-
ea miles non exuitur. L. 3. h. t. Immobilia summas ignaria
tr. L. 20. §. 1. h. t. Loca sacra per captivitatem postliminio recipiun-
si ab hac calamitate fuerint liberata, fiunt profana, sed 5.
sanctitate, quasi postliminio reversa, pristinæ relligioni, et
relig. et sumpt. funer. n. 5. restituuntur L. 36. de

+ quia nemo homo videatur expresse
post. ex L. 21. ad ... de
L. 98. §. 8. de solut. ... Obst. L. ... §. fi. ...
na fuit opinio Celsi reiecta
ut expresse inmuit in d. L.
98. §. 8.

Ususfructus vi bellica amissus, si ager recipiatur, vel servus, usufru- 6
ctuario redditur. L. 26. quib. mod. ususfr. amit. n. 6.
Lege Catella dnia rerum erepta iustij dnij ab hostib., ijs resti- 7
tuuntur, nec recuperatori cedunt; sed redduntur veterib. dnis, si
petierint intra quadriennium, alioquin cedunt occupatorib.;
sed hoc iure, qui arce propter ignaviam, et culpa amisserit, li-
cet recegerit non gaudet postliminio, sed Regi adquiritur. n. 7.
Servi postliminio recipiuntur, et restituuntur veterib. dnis, sed 8
hoc intelligitur nisi ad suos revertantur, quo in casu pristinam con-
ditionem recipiunt, et exuunt servitutem quæ quare postmodum capti
capienti cedit, novus enim videtur homo.+ ita opinati Petri. n. 8.
Ex his apparet tam reb. mobilib., quam immobilib. esse postliminium, 9. 10.
ob quam ipsa veniunt in judicio familiæ herciscundæ eamque
ratio haberi inter cohæredes. L. 22. cum seq. famil. hercisc. et
possunt legari. L. 9. de leg. 1. Præfati Obst. L. 28. h. t. ibi:

Obst. L. 28. h. t.

Si quid bello captum est, in præda est, nec postliminio redit:
quod falsa sunt prædicta. Ayala exponit hanc legem, interpretando
eam intelligendo de reb., quæ postliminio non recipiuntur, scilicet
de

de armis, vestib. et similib. iuxta l. 2. et 3. h. t. Ego vero sic tex. intelligo, et animadverto desumptum esse ex tit. 4. ibi in epigraphe epitomatoris, et supponit Cuiu. Labeo indistincte quidquid ab hostib. capitur, in praeda esse, inter militesq. dividi, more praedae, nec postliminio recuperari.^ Paulus contra. Imo si in bello captus pace facta demum refugit, deinde renovato bello capitur, postliminio redit ad eum, a quo priore bello captus erat etc. Nota verba demum refugit, non domum, ut habuerunt aliqui libri, et sic servus reversus fuit ad veterem dnum, non ad lares, Civitatemq. suam, quoniam ad patriam rediens, servitutem exueret, et novus homo videret, ut dixi n. 8. Hypotesis est. Servus hostium a nobis captus fuit: hic servus demum refugit ad eum populum, qui prius eum ceperat, ideo Cuiu. ait refugit, alioqui diceret rediit. refugere est proprium fugae servilis, redire est ad proprios lares. Postmodum renovato bello cum eodem populo, idem servus a nobis capitur, veteri dno adquiritur postliminio; nisi pactum fuisset de reddendis captivis. Sed videtur in hoc pacto quod non continetur servus, nam iumenta non continentur: sed servus his comparatur. L. 2. ad leg. Aquil. Sed verba pacti intelligenda sunt de iure naturali; secundum quod verbum homo, aut captivus ad servos, et liberos refertur. n. 9. et 10. Quod attinet. 32. de R. I.

^ et verba Labeonis reprehensa, notata, et refutata fuerunt per Paulum, et Cuiu., et sic non obstant, nam alter ab alio dissentit. eadem reprehensio invenitur in dictis ll. seqq.

P. Fab. 2. sem. c. 3. pag. 72. Accipit de reb. hostium, quae manserunt in praeda, postquam nemo fuit ex civi, qui ut suas eas reciperet, vel recognosceret et probat ex Livio fuisse veterum morem, ut praedas ex hostib. capta convocarent cives qui res proprias cognoscerent et repeterent si tales erant quae postliminio possent recuperari. et Grot. lib. 3. c. 16. et in not.

Gott. l. 46. de furtis.

11. Opponitur l. 46. in fi. pin. de furtis. Ubi equiparat Cuiu. captivitatem morti hominis, eiusq. manumissioni: q. non manet nobis dnium rei ab hostib. interceptae. Rdetur hoc in ipsa veritate consistere, sed fictione postliminij, adhuc quandiu apud nos est, non fingitur n. 11.

Cuiacius accipit de reb. quae in bello captae fuerunt postquam facta fuit pax; et iterum bello renovato, cum de illis mentio expressa non fuisset in pacti, docet postliminio non recuperari quod verum est, sed divinatorium.

12. In aliquib. provincijs res mobiles occupatae ab hostib. praedae cedunt, nec veterib. dnis restituuntur. n. 12. Grot. lib. 3. c. 9. n. 13. et 14. Covarr. dict. [illegible] p. 2. [illegible] § 1. et 2. n. 8.

13. Dicitur in definitione amissa, rei amittitur, cum intra praesidia hostium ceperit esse l. 5. § 1. h. t. l. 19. § 3. 1.o si antequam res ad hostium praesidia perducta sit, recipiatur, non indiget dnium postliminio. Ex quo arma, vesti etc. quae postliminio non recipiuntur, nec praedae cedunt, quoniam ab eorum dnio non exierunt. Sed res mobiles, in ijs populis in quib. postliminio non recuperabantur, n. 12. si ad hostium praesidia non pervenerint, non hostiles factae sunt, nec eorum praeda — n. 13.

Adiiciuntr hac verba in d. §: recipienda, et in statum pristinum restituenda. quę omnem effectum postliminij claudunt, et continent tam res, quę nobis restituuntr, quam statum, quem recuperamus. L.14. h.t. n.14. 14.

Sequitr: ab extraneo nam extraneus idem est, quod peregrinus, 15.
~~et~~ latrunculi externa gentis dicuntr, qui sunt ex populo, cum quo bellum gerimus, vel pacem n̄ habemus, cum quib. sunt iura captivitatis, et postliminij. L.6. h.t. quę vocis significatio suadetr ex L.19. in fi. prin. h.t. itaq vox extranei aptior est quam hostis, hostes sunt quib. publice bellum indictum est; extranei sunt tam hostes, quam illi populi, cum quib. nec bellum gerimus, nec societatem colimus, vtrosq comprehendit dicta vox, ex d. L.19: nam qd bello amisimus, aut etiam citra bellum, hoc si rursus recipiamus, dicimur postliminio recipere. n.15.

Dicitr: inter nos, ac liberos populos, Regesque. ex quib. notandum est iura captivitatis, et postliminiorum ęqua, et communia esse inter nos, et hostes, vt ipsi recuperent, qd ad eos reddit. 16.
Deinde postliminium nisi inter iustos hostes n̄ datr, inter eos, qui potestatem habeant indicendi bella, cęteri latrunculi, predones, piratę hostium numero n̄ sunt, a quib. capti nec fiunt servi,+ nec reversi indigent postliminio. Nec obst. tex. in L.6. h.t. n.16. nam loquitr tm̄ de latrunculis externa gentis, in quib. datr postliminium.

+vt in L.21. de reg. gen. ced. qui a latronib. t3. de testam. L.19.§.2. L.24. h.t.

L.6. h.t.

Per predicta verba excluduntr Civilia bella, sive populorum a suo Principe, aut Reipub. defectiones, in quib., qui ad alterutras partes accedunt vice hostium n̄ sunt L.21.§.1. h.t. n.17. 17

L.x. de ingen. manumis. n̄ obst. qd capti in factione Palmirena in servitutem redacti n̄ fuit, cum ingenuus permansit, fuit enim illa factio bellum Civile. n.17.

Inter Xpianos quantumvis bella sint Iustissima homines capti, servi n̄ fiunt, tamen res vtrinq capta bello fiunt capientium fiunt. et Iure castello res quę ab hostib. capiuntr si ad sua conferant presidia, eorum fit, et pristino dno reversa n̄ restituitr; sed leges, quę hoc constituunt (vt aliqui volunt) intelliguntr de latrunculis, et piratis externę gentis, cum quã bellum gerimus Iustum, vel amicitiam n̄ colimus, nam esset contra ęquitatem naturę. 18. (vt melius) 18

Prosus Promerij ingenuitati suę nihil eum officitt. id proper Declarationem Sententię-

Super-

19. Supersunt extrema verba: legib. morib. constitutum. quæ intelligun-tur (ut notavit Ramos) sic; nam verb. morib. ad Jus gentium referri, et verbum legib. ad Jus Civile, et peculiaria Romanorum instituta, quib. quasi nova natura indita fuit huic fictioni. Quo sensu eadem verba accipi observat in L. libertinus 8. junc-ta L. ult. de rit. nupt. n. 19.

hæc verba Ius Civile signi-ficant in L. 9. de iust. et iur. et §. constat. de iur. nat. gent. et civ.

Cap. 3. Utrum postliminium sit Juris gentium, an Juris Quiritum.

1 Postliminium inspecta origine, et introductione à Jure gentium est, sed multas dotes, conditiones, et requisita a Iure Civi-li accepit. n. 1.

2 Postliminium, qd ad Jus gentium spectat, et ab eo provenit est infor-me, et tantum in recuperatione libertatis captivi consistit, cum Juri naturali congruum sit, ut qui per iniuriam ab extraneis detinetur, Jus suum recuperet, cum ad Limites suos revenerit. nam homines per captivitatem in servitutem redacti pristinam liberta-tem recipiunt, si evaserint hostium potestatem, non aliter, quam avis ferave, quæ si nram effugiat custodiam suæ libertatis fit. §. 5. et 7. de adq. rer. dom. n. 2.

3 Posthim. ut Juris gentium est, tantum consistit in recuperatione libertatis, neq. illo Jure cognita fuit effect. suspensivus, neq. fictio retrotractionis, Hæc omnia Juri Civili attribuenda sunt, cum gentium fictiones non cognoverint - falsaq. est dictio Cujac: constitu-tio Juris q. quæ omnia Jura captivi suspendit. hoc autem proce-dit a Jure Civili

in c. iungent. 9. dist. 1. dicit postliminium esse iuris gent. sequuntur Accurs. Jaso, et Cuiac. tenent esse iuris Civilis Gifan. et alii, et Garcia Sfeed et Qual. 4. c. 21. lit. f. At distinctio n. 1. est Coveatuli, Vatz, Grot. et Salmas.

4 Bart. censet postliminij duas esse partes, alteram secundum ve-ritatem, aliam secundum fictionem, per 1.am reversus recuperat omnia, quæ amiserat. Per 2.am omnia eius Jura suspenduntur, ut reversa restituantur. 1.a pars Jur. gent. attribuitur. 2.a Juri Ci-vili. Alia multa ad [illegible] Juris Civili scilicet nomen Postliminij; [illegible] ut aliqui captivi [illegible] et nullam haberet in qui-bus [illegible] L. 2. h. t.

Cap. 4. De postliminio in pace

1. Postliminium est in bello, aut in pace L. postlim. 5. h. n. t.

l. 3. Amici etiam. cum inter nos cognationem quandam natura constituit consequens est hominem homini insidiari nefas esse. 2°. in pace est, veluti si cum gente aliqua, neque amicitiam, neque hospi-
Romanos passos fuisse sane in- tium. neque foedus amicitiae causa factum habemus, sed neque
iuriam ab extraneis, et id in- bellum gerimus; hi hostes non sunt, quia publice bellum illis indi-
eos exercuerunt, quia iura cap- ctum non est. Sed nihil ominus quod ex nostro ad eos pervenit, eo-
l. 5. §. 2. h. tit. rum fit per occupationem, sicuti et quod ex illis ad nos l. 5. §.
tivitatum sunt promiscua. in pace 2. h. t. et inter hos populos ius est ~~postliminii~~ captivi-
tatis, et postliminii, id est cum externis, sed cum illis, cum quibus
foedus aliquod pepigimus postliminium non est, quia neque captivi-
tas. n. 1 =

l. 7. h. t. Obstat huic distinctioni l. non dubito 7. per total. h. t. ubi Proculus 2
supponit externos populos nobis esse tam foederatos, quales eos, qui
liberi sunt: et inter populos liberos non dari ius postliminii. Au-
Aelij Galli testimonium explicari- get difficultas ex Aelij Galli I. Cti testimonio in schedijs Fe-
sti, verb. postliminium ibi: cum populis liberis, et confoederatis, et
Lipsi. 11. Ep. 23. emmendat: quae cum Regibus postliminium nobis est, ita uti cum hostibus. Quae natio
nationes in ditione nostra sunt nes in opinione nostra sunt, cum his procul sunt. ecce ubi cum
cum his postliminium non est. sed confoederatis datur postliminium. Grotius arbitratur distinguenda
Reges in opinione nostra idest in esse foedera, ut si qua essent, quae belli duntaxat publici com-
Amicitia nostra. cum his procul ponendi, aut cavendi causa essent inita, ea nec captivitati
sunt idest non est postliminium in posterum, nec postliminio obstarent, at si qua id conti-
l. 7. Non dubito. h. t. ubi infr. nerent, ut tuti essent publico nomine, qui ab his ad illos ve-
nissent, ut tunc captivitate sublata, cessat, et postliminium,
quo modo intelligitur d. §. in pace 2 = testimonium Ae. Galli intelligit de foedere inaequali =
Sciendum est duo genera esse foederis, alterum aequum et alterum im- 3.
par. Aequo foedere convenisse dicuntur populi, Reges inter se;
cum in libertate manent, suis legibus, suis iudicijs, suis vecti-
galibus, aequis denique conventionibus bellum deponunt, atque in ami-
citiam veniunt. Subdividitur, nam aliquando foedere iunguntur, qui an-
tea bella gesserant; aliquando qui hostes nunquam fuerunt, sed
amicitiam sociali foedere inter se coniungendam coeunt, aequis con-
ditionibus - 2um genus impar est, cum in pactis conveniunt, ut
alter populus alterius maiestatem coleret etc. Aliud genus est,
~~[illegible]~~ deditio, id est subiectio tanquam subditorum -
Aelij Galli testimonium intelligendum est de confoederatis, cum quibus 4-
nunquam bellum gessimus, neque pace in foedere inivimus, sed
tantum socialiter cum his iuncti fuimus; quasi pacta haec minori
vinculo firmarentur; quod expresse infertur ex Ciceronis testimonio =

99

5. Externi re vera nobis sunt foederati, qui aequo foedere nobiscum pepigerunt.

6. Ex his apparet deesse postliminium cum his, qui foederati nobis sunt d. l. 7. sive, quod idem est, cum quibus amicitiam, hospitium, aut foedus amicitiae causa factum habemus. d. l. 5. §. 2. quae loca recte accepta amicabiliter concordant. Sed si subitò bellum exarderet inter populos confoederatos (ita noviter intelligendus tex. in l. in bello 12. in prin. v. verum in pace. h. t.) id est cum quibus foedus habebamus initum, aequis conditionibus, si exarserit bellum justum, qui pervenerunt in pace ad illos, servi facti fuerunt, et postliminio gaudent. — l. 12. v. verum in pace. h. t.

Cap. 5. de postliminio in bello.

l. 12. in prin. h. t.

1. Supponit Ctus in d. l. in bello. 12. postliminium in bello esse his, qui in bello capiuntur, et his, qui belli tempore capiuntur postliminium esse in pace, id est tempore pacis, de quibus nihil in pactis erat comprehensum, et verbum nihil ab aliquibus corrigitur id. — Cuj. 24. obs. 31. vult addendum esse postliminium non est. per [illegible]. — Omnes corrigunt (sed nisi fallor) potest dici, captos in bello, in pace habere postliminium, licet nihil in pactis sit comprehensum, si bina hostium spolia retulerint. v. n. 5.

2. Accurs. et Bart. putabant captos in bello habere postliminium tempore pacis, si nihil in contrarium tractatum fuisset in pacto pacis, [illegible] sententia improbatur a Cujac. recte. Caeterum in pace capti, subito bello exardente, in pace etiam postliminium habent, licet nil de eis permutandis actum sit. Capti in pace, in pace possunt gaudere postliminio; capti in bello non aliter, quasi id nominatim in foedere sit sancitum. q. pace facta libertatem [illegible] [illegible] in aliam et ita [illegible] [illegible] [illegible] si capti [illegible]. — Accurs. distinguit si nihil in pactis sit comprehensum contrarium — improbatur a Cujac. 24. obs. 31. Vel ubi dixit Ctus nihil lege id valet. Vel 2°. intelligi de illis, qui bello capti erant, quibus nulla ignaviae suspicio potuit imputari, qui gaudent postliminio in pace. n. 6. et 7.

Margin (left): q. capti in bello non esse [illegible] [illegible] pace postliminium nec tempore in [illegible] nisi in pactis sit comprehensum

3. Rationem reddit Ctus in d. l. 12. q. spe revertendi cives in virtute bellica magis, quam in pace Romani esse voluerunt. id est q. bello capti sibi bello amissam libertatem debebant restituere. Qua severitas non exigitur in illis, qui exardente bello, servi facti fuerunt; nec ulla ignaviae suspicio his poterat imputari, quorum improsperum fatum tantum in culpa fuit. — l. 19. §. [illegible] l. 20. l. 28. h. t. — vel Grot. lib. 3. c. 9. n. 4.

4. Monemur ex d. ratione Cti. militibus in victoria, aut morte pro patria acceptam gloriam, in captivitate vero ignominiam constitui, ut eis in hostium terrorem insitum esset, aut vincere, aut mori.

+ Ital. lib. 10. Cuncta adeo scelera, et noxa superaverat omnes, armatos potuisse capi.

ex his fluit carere postliminio, qui armis victi hostibus se dederunt. l. 17. h.t. Qua rone latum fuit quoddam S. Cons. de non redimendis octo millibus captivorum, qui in Cannensi praelio ab Annibale capti fuerunt Liv. lib. 22. 26. V. C. ad quos allusit Sil. +

Sed si armati in bello capti bina hostium spolia ex hoste ad 5.
nros retulissent, ignaviae eluebant maculas, et postliminio ammissas libertatem, civitatemque recuperabant. Sed
si bis armati caperentur omnino postliminij beneficio destituebantur, quia iterato ignavos Respub. nunquam voluit recipere.

Sed opponitur superiori disciplinae tex. in l. 5. et tex. in l. 12. C. 6.
de postlim. revers. ubi recuperati à nris militibus postliminio redeunt. Aurius code modo obst. l. nihil 26. h.t. quia nil refert quomodo captivus ad nos revertatur, an vi, vel fallacia, vel si recuperetur a nris, vel à suis ad nos sit dimissus, modo ad nos redeat animo remanendi. Obst. sic. §. 5. inst. quib. mod. jus pat. pot. sol.

Val. inter postliminium Juris gentium, et Quiritum distinguit. sed 7
n placet. Sed Ramos intelligit l. 12. in prin. de armatis bello captis, quibus aliqua ignaviae suspicio potuit imputari, de quo themate meminerunt historiae relatae, et S. Cta vetera. Ea quae obiicimus intelligenda sunt de captivis, quibus nulla ignaviae nota in captura potuit imputari, veluti si miles ex improviso à multis capiatur, dum epistolas defert. l. 5. § qui captus. l. 3. § 12. de re militari. Hoc tamen ita est verum si inspecta vita ante acta, dignus tali beneficio inveniatur, si non segnis, sed bonus miles antea extimatus fuit. l. 3 § 6. de re milit.

Transfugis neque in bello, neque in pace postliminium est, quia 8
hostis habetur. l. 7. de re milit. Nonnunquam tamen ex indulgentia Principis desertori, aut transfugae venia solet dari, quod ex rescripto Hadriani colligitur. l. 5. § ult. de re milit. Juxta quam indulgentiam accipitur tex. in l. 1. C. de re milit. ubi ignavio, emensori, aut desertori militiae gradus restituitur, et per consequens libertas, et civitas. Nec obstant verba postliminio reverso, quae impropriè accipiuntur pro vulgari, et qualiquali reddito. Cujac. sic. ind. l. 1. et verba extant in l. 2. C. Theod. eod.

Cap. 6

Et hic Caesar ad milites apud Petron. in Satyrico de bello civili: inter tot fortes armatus nescio vinci.

Et Resp. contempsit Cannensibus captivis maluit Servos liberandos donare, quos captivos redimere; nec melius defendebantur libertatem qui nunquam habuerunt, quam qui eam amisissent per protervam servitutem. Et hac

l. 5. et l. 12. C. de postlim. reversi.

l. 26. ff. h.t.

etiam rone nititur defensio Atilij infensam.

l. 5. § 6. de re militar. Ramos pro evasisse legit fuisse

l. 1. C. de re militari

100

Cap. 6. de his, quæ recipit captivus reversus.

1. Omnia, quæ in iure consistunt captivo reverso restituuntur, ac si hostium nunquam fuisset potitus. l. 12. §. 6. h. t. potiri hostium est capi ab hostibus, hostesque captivo potiri; sic in multis l. l. accipitur.

2. Captivus reversus recuperat filiorum patriam potestatem; filius reversus duos effectus operatur. 1.us est, ut statum suum recuperet. 2.us ut à Patre recuperetur. et per contra postliminium suspendit in persona filij iura sui hæredis, et suitatis, dum filius est apud hostes, et in pendenti interim, et ideo eo tempore obstat negotium, quamvis veritate inspecta, filius non est in potestate parentis, sic intelligendus tex. in l. 31. de liber. et posth. eadem ratione filij dum apud hostes sunt obstant ab intestato negotio, ac consanguineis. item instituti, vel exhæredati a patre, si redierint nec rumpunt testam. patris l. 9. cum seq. de iniust. rup. quapropter si ante captivitatem, vel in ipsa civitate exhæredati reversus bonorum possessionem contra tab. agere non potest. l. 8. §. 9. de bonor. poss. contra tab. et contra præteritis idem habet, ac si nunquam captivus fuisset. ex his fluit, ut iura familiæ, agnationis etc. pendeant.

^ hinc potest opponi tex. in l. 10. de iniust. rup. Responde filium fuisse emancipatum, vel iuste exhæredatum.

^ l. 1. § si ex trib. de bon. poss. contra tab.

3. Suspenditur recuperatio per eandem fictionem iura dominij in servos, et cæteras res, quæ apud hostes nostræ sunt legari possunt. l. 9. 98. de leg. 1. possuntque vendi l. ult. de act. empti. veniuntque in iudicium familiæ herciscundæ. l. 22. §. ult. cum l. seq. famil. hercisc. servusque apud hostes existens hæres institui potest, et legatum accipere, sed si apud hostes decedat non valet legatum, nec hæredis institutio. l. 101. §. 1. et 98. de leg. 1. his obstat l. 103. de V. O. sed R. tex. loqui de fundo hostium, non de fundo nostro, qui apud hostes erat. et rei hostium legatum est invalidum, nisi aliquo casu emi, vel ab hostibus comparari licite possit. l. 104. §. 2. de leg. 1. et fideicommissaria libertas servo hostium relinquitur, in eo casu, quo ad nos redeat. l. 24. §. 2. de fideicomm. libert. res vero nostra apud hostes existens, per vindicationem legari potuit, quare libertas directo servo data valet propter postliminium. l. 30. de manumiss. test.

Obstat l. 103. de V. O.

l. 24. §. 2. de fideicom. libert. ^ ratio dub. quia videtur indignum ut servus hostium efficiatur Civis Romanus.

captiuus rediens omni tempore dñus fuisse existimatr, quamvis re 4.
vera dñus sit apud hostes interī, in cuius ipse dñio est. Quo
L. 19. §. vlt. de neg. gest. — modo accipiendi tex. in L. 19. §. vlt. de neg. gest. L. 43. ad leg. Aquil.
L. 36. de rei. et sumpt. fun. Interim bona sub curatore sunt. L.
6. §. vlt. quib. ex cau. in pos. eatr — ne dilapidentr —

Postliminio reversus ius adeundæ hæreditatis, vel ex legitima suc- 5.
cessione bonorū possessionē. L. 7. famil. herci. et ius petendæ bonorū
possessionis prætoriæ —
Suspenditr etiā ius tutelarū, et recuperatr postea, sed interī à 6.
Prætore datr. L. 1. §. 2. de legit. tutor. L. 8. de tutel. et rat. distrah.
L. 14. §. 2. et seq. de tutelis. — Obst. his L. 14. §. 2. et L. seq. de tutelis. vbi desinit esse tutor si
ab hostib. capiatr. Rdetr. quod mero iure tutela finitr. sed susti-
netr postliminio —
idē dicendū est de iure Patronat., et alijs iuribus ei adnexis, vel 7.
effectib. ex eo dimanantib.
Cadē censura est de iure legitimarū actionū captiuo, et in cap- 8.
tiuū competentiū L. 19. §. vlt. de neg. gest. Obligationes
a et stipulatio valebit si captiuus redeat, nā si ibi decedat, non valebit. L. 18. §. 2. de stipulat. servor. aliter obstarent inter se — Suspenduntr, et perseverant, et per acceptilationē tolli possunt,
quæ confirmatr postliminio, nā et stipulari ei, qui apud
hostes est servus potest. L. 11. §. vlt. de acceptil. Sed nō po-
test accedere fideiussor, nā fideiussor requirit personā obligatā
cui accedat, et obligatio pendet — Vide cap. seq. n. 5.
an status sit in suspenso? — Captiui status etiā suspenditr postliminio, nā nos nunquā ab hostib.
captū servū iudicamus, licet vere, et realitr nō valeret; nā ei po-
test relinqui legatū. L. 1. §. 4. ad leg. falc. Deinde nā captiuo as-
signatr libertus — Et lege Hostilia permittitr ei vsus Procura-
toris ad agendū: q.ª si a nobis p. servo iudicaretr, eius nomine
agi nō posset — [redacted]
Fab. et Val.ª contrariū tenent, ea rõne, nā si status captiui per- 10.
sonæ cohæret, q.d refert fingere esse in pendenti. Rdetr. hac argu-
mentatione totā fictionē destrui, quoniā obligationes persona-
les, patria potestas, et similia, eius personæ cohærent, et licet
persona serva sit, suspenduntr, vt postea recuperentr; q.ª eodē
modo et status captiui suspendi debet, vt cætera iura —
Cap. 7.

1\. Quærit, in L. 12. §. 1. h. t. an adquiratur Patri, vel filio, id quod filius medio tempore, scilicet dum Pater apud hostes erat, et ibi decessit, adquisivit ex stipulatione, traditione, legato etc. (de hereditate nil loquor, potest, nam ut adeat, debet præcedere iussus Patris, vel dni, et captivus iubere nequit) Supponit amplius audax, et ingeniosus Triphon. filium a Patre exhæredatum, vel partialiter institutum fuisse, et Rndet Ctus, filio adquisita censeri, non paternæ hæreditati.

2\. Indistincte agnoscit ibi Ctus hæreditati adquiri, quod adeptus sit a servo medio tempore; non est nam filij sui iuris retrotracto tempore intelliguntur; servi vero in patrimonio defuncti, vel hæredi computabantur.

3\. Si servus indistincte stipuletur, ut decem promitti, et dnus non decedat apud hostes, adquiruntur decem hæredi. Sed si nominatim hæredi dno sit stipulatus, ut Titio dno meo dare promittis, si Titius apud decedat, cum desit persona, cui facta sit stipulatio, evanescit. Sed si servus hæredi futuro stipuletur, quod extraneo non valebit, hoc intelligitur si

4\. Dnus per acceptilationem factam per servum, liberatur; observatis dictis in superioribus, de alijs adquisitionibus.

5\. His consentaneum est, ut servus captivi possit accipere fideiussores, qui accedant obligationi contractæ in favorem dni sui. probant hoc tex. in L. 4. de divers. et temp. præscript. et L. 25. de stipul. servor. Sed valde contraria apparent in L. 4. continuo dies satisdationis incipit cedere, nam intueri debemus an experiundi potestas fuerit. in d. L. 25. tempus cedit a die hæreditatis captivi, vel ex quo reversus fuit.

6\. 7. 8. Sed L. 4. accipienda est, sic: nam fideiussor acceptus a servo per conventionem erat in die, et tempus, quia sexaginta dierum, incepit currere a tempore celebrati contractus, et sic eo tempore cedit, nam intueri debemus, an experiundi potestas sit, non an is agere possit, qui rem in obligationem deduxit.

9\. In d. L. 25. si servus stipulatus sit, et fideiussores accipiat, erat eius, qui apud hostes est, vel hæreditatis iacentis, et supponitur obligationem factam dno per stipulationem temporariam esse. Fab. negat obligationem decendentem ex contractu civili, qualis est stipulatio temporalem esse, nisi ex voluntate contrahentium; sed labitur nam stipulatio sequitur naturam causæ, cui adhæret. et si interponatur super causa obligationis Prætoria, aut ædilitia, temporalis erit. L. 1. §. 14. ut legator. nom. cav.

L. 12. §. 1. h. t.

Servus hæreditarius potest stipulari sibi, hæreditati, domino suo, aut hæredi futuro; si dno suo nominatim, vel hæredi futuro nominatim stipuletur non valet stipulatio, quod dnus in verum natura non est, nec cum est hæredem futurum esse nominatum et de hærede nominato intelligenda L. 16. de stip. serv. Santolar. inst. 5. §. 1. n. 5.

hæredi futuro Titio, ut extraneo stipuletur, non vero si hæredi futuro sibi qui sit.

L. 4. de divers. et temp. præscrip. et L. 25. de stipulat. servor.

Sed his obstat L. postquam 5. ut legator. aut fideic. cau. ubi non potest accedere fideiussor capto ab hostib. Rt. Val. th. 2. quod bene potest accedere fideiussor sed interim dum dnus apud hostes est non potest conveniri. Val. th. 2. trac. 3. c. 1. n. 28.

Cap. 8. de test.º captivi, qui postea in Civitate rediit —

Captivus non potest facere test.um quia servus est, et quod ab initio non constitit tractu temporis non convalescit. 1.

Si ante captivitatem faciat, qui test.um sed non confirmet codicillos facturos, et postea eos faciat in captivitate, non valebunt. l. 12. §. codicilli. h.t. l. 7. de iure codicil. Unde nec legata debebuntur; contrarium esset si relicta fuissent in codicillis ante test.º confirmatis. 2.

Sed advertatur Cuiacius ... sed quia ubi ait, quod aequitatis ratione, codicilli facti a captivo in captivitate existente, valebunt, si ad suos revertatur, quia merum principium censetur habuisse in Civitate. hoc est tempore test.i facti. Sed contra quod codicilli non alio tempore facti censentur, quam in quo fiunt, licet ad test.um scribantur. l. 6. §. ult. de iure codicill.: quia nulla est ratio — 3.

Fab. censuit illud versiculum quod merum Triboniano imputandum esse — et vult Richard. codicillos in captivitate factos confirmari fictione postliminii. Sed contra, nam postliminium non habet locum in his, quae in captivitate contingunt. l. 44. §. ult. de usucap. 4

Sed (ni fallor) videtur haeres codicillos censeri factos postquam rediit, cum tunc eos potuisset revocare, et non fecisset. l. 8. §. si post factum. de iure codicil. et l. 1. §. 1. de leg. 3. aliud est ... 5.

Obst. l. ult. de test.º militis. ubi rescripto Principum referunt, quibus permittitur test.um facere iure militari, ei, qui eo privilegio non gaudebat si in hostico deprehendatur: quod decedens apud hostes non tantum testari potest, sed gaudet privilegio militum in testando. Non obst. tex. si recte expendatur, sensus est, paganus, qui nomen militiae non dedit, qui in numeris relatus non est, si in hostico deprehendatur, id est in loco hostilitatis, et conflictu aciei, possit facere test.um iure militari, quomodo velit, et possit, cum eidem periculis subiectus sit, et nec sit mora, et diligentia, quae requiritur ad solemnia test.i quod expleat. l. unic. ff. de bonor. poss. ex test.º militis. 6.

Si dubitetur de aliquo, an captivus sit, testari nequit. l. 1. de leg. 3. 7

Sed Imp. Leo in novella 40. cavit, existentes in captivitate posse facere test.um, corrigens, et culpans ius vetus, nam acerbiorem fecit captivitatem, eum privans dulci officio disponendi de rebus suis. Deinde, quia cal... eorum esset eum cum legitimi haeredibus decedere, certi huius spei amati captivum non redimerent, ne videns alios haeredes instituere et non ab intestato. Haec differentia est nam ind. l. 8. codicilli ... non confirmati, quod test.um de iure civili non valet; at ind. l. 12. test.um valet per ... et codicilli etiam ad illud referri. et non intestato non possent 8.

Quod ind. l. 8. §. si post. codicilli confirmati fuerunt extra test.um, quae confirmatio ... Velle (ni fallor) quod codicilli referuntur ad test.um et cum test.um non valeat subtili iure, id est attenta veritate, inde codicilli non valent subtili iure, id est attenta veritate, sed humanitatis ratione, valent hoc est postliminio, cum eo iure valeat test.um in l. 8. §. si post. de iur. cod. non ... runt confirmati codicilli in test.º ... l. ult. de test. milit. ... post test.um

Et codicilli non possunt valere ab intest.º quod habent confirma... test.º et quamvis facti ... in habili ... test.um ... declarata fuit voluntas confirmandi ... quod merum principium ... Si loquamur quod ... captivo ... pendent a captivitate merum ... in Civitate, inde non stricto iure, sed benignitate aut interpretatione postliminii valent tanquam facti ... test.º propter interpretationem non ... postliminium et sic benignitate attenta possunt valere ... valere ...

stitueret. Et potest testari his conditionibus. 1.a requiruntur tres testes ad minus, vel quinque si inveniantur. 2.a ut filios, vel descendentes habuerit, haeredes faciat, nec dicit ex quota parte. 3.a ut si aliquid de sua substantia hostibus relinquat, irritetur testamentum – Sciendum est novellam Leonis apud ipsos Graecos nullius fuisse authoritatis –

9 Ego censeo Jus vetus praeferri huic novellae, nam si servus posset facere testamentum, ~~cogeret dominus, ut eu instituerent, quem vellet~~, et ultima voluntas alieno penderet arbitrio; et melius est ut succedant sanguine coniuncti, quam alij iniuste. Et non considerata a Leone non est metuenda ab illis, quos comendat sanguinis necessitudo, et daretur poena adversus eos.

sequeretur inconveniens, ut domini à nostris pecunia corrupti, captivos suos cogerent, ne alios haeredes instituerent, quam quos ipsi proposuissent

10 – Iure castellae permittitur captivo testari, si ad eum, cum permissu domini, venerint consanguinei, ut libere testaretur.

11. Obstat L. 6. §. irritum s. de iniusto rupto. ubi testamentum per captivitatem irritatur. Sed hoc procedit summo iure, non fictione postliminij – L. 6. §. 12. de iniusto rupto.

L. 6. §. irritum s. de iniust. rup.

12. Sed contra ind. §. 12. v.o ergo. ait quod si in metallum datus, vel deportatus sit, qui antea fecit testamentum et restituatur a Principe, convalescet testamentum ~~[illegible]~~

L. 6. §. 12. de iniusto rupto.

13. ~~[illegible]~~ Sed dic quod in hoc casu, tantum operatur restauratio, quae contingit in potestate restituentis, quoad effectum restitutionis iuris, quantum postliminium. Sed quoad modum non idem est, nam testamentum per postliminium valet, ac si in medio nulla captivitas intercessisset; at vero per restitutionem Principis non valet testamentum a tempore, quo factum fuit, sed ex die restitutionis; quae restitutio, nec suspendit, nec retrotrahit, sed operatur ex instanti, quo indulgetur.

14. Dum pater est apud hostes, filius tanquam de statu incertus non potest facere testamentum L. 2. §. 2. unde legitimi. filius deportati recte faciet testamentum sed irritabitur si Pater restituatur. Et si frater sit apud hostes, et ceteri fratres veniant ad successionem consanguinei, reservant partem fratris, quod non est in deportata

15. Sed his obstat L. 1. §. 8. de secundum tab. ubi duo extrema tempora facti testamenti, et mortis sufficiunt, ut valeat testamentum licet medio tempore in irritum incidisset: sic ut testamentum captivi valeat, sufficit se redeat in Civitatem, ut duo extrema sint habilia, nec opus est postliminio; idem de captivo –

L. 1. §. 8. de secund. tab. Et sciendum sit quod licet ind. L. 1. loquatur de testatoribus, intelligendum est (ut Cuiac. ait) quod in testatoribus solum requiritur testamenti factio duobus temporibus facti testamenti, et mortis, Iure Praetorio, ut petatur bonorum possessio secundum tabulas, sed ut valeat Iure Civili, debeat habere factionem testamenti omni tempore – Cuiac. in recit. ad d. L. Obstat. L. 11. §. testamentum eod. tit. distinguendo inter bonorum possessionem cum re, et sine re.

16. Sed haec regula intelligitur (non nocere media tempora) de scriptis haeredibus, aut Legatarijs, qui utroque tempore facti testamenti et mortis testatoris debebant esse habiles. L. 6. §. solemus. de hered. inst. Testatori nocet medium tempus inhabile, nam irritatur testamentum L. 6. §. 1. de iniust. rup.

17. testamentum captivi per fictionem postliminij suspensiva, et restitutoria, suspenditur, eoque reverso vires recuperat. Unde si deportatus ad Civitatem, et

pristinum statum restituat, si non specialiter ad suum test.ᵐ id non convalescit mero Iure Civili; sed Pretorio Iure poterit scriptus heres bonorum possessionem petere secundum tab. l.1.§.8. de 2.ᵉ tab. Et requiritur ad hanc bonorum possessionem cum re, ut scripti heredes sint venientes ab intestato, vel nemo heres ab intestato sit, cui fiat praeiudicium, vel ut post capitis diminutionem declaret quod vellet, si aliter heres impetret bonorum possessionem exceptione submovebitur, et poterit replicare.

§.7. inst. quib. mod. test.ᵃ infir.

Quod testator patitur capitis diminutionem voluntariam, cum statum suum reciperet, requiritur, ut confirmet test.ᵐ, quod patitur necessariam non requiritur, nam non censetur mutata voluntas. Sic intelligitur §.7. quib. mod. test.ᵃ infir. licet indistincte loquatur, habita distinctione de 2.ᵉ tab. cum re, vel sine re. 16

Ex his manet satis explicata differentia inter restitutionem postliminii, et a Principe impetrata, et inter casum habilitatis utriusque temporis.

Desinebant sponsalia durabant per annum, biennium, etiam per triennium, aut quatriennium, iuxta causae qualitatem l. [illegible] penult. de sponsal. Ante Codicis sponsalia inter [illegible] biennio [illegible] [illegible] triennio [illegible] l.12. §. medio. h.t.

Cap. 9. de filio apud hostes concepto, qui praeter Parentes postliminio fungitur

l.2. [illegible] ff. [illegible] de ingenuis. 10. prin. 4. in 5.

Proponit [illegible] in l.12. §. medio tempore h.t. ubi Pater ab hostibus captus fuit, et filius in Civitate mansit, et cum videat patria potestas, dubitatur an possit uxorem ducere? Et ait meus Triphon. posse, quia consensus Patris debet intelligi, ubi expresse non consentit. l.7. §.1. de sponsal. quod accipitur dummodo filius eam uxorem ducat, cuius nuptiis probabiliter Pater non dissentiret. l.11. de ritu nupt. et filius Patris reditum per triennium spectare debebat l.9.§. ult. Cod. quo in casu Magistratus assignabat dotem filiae l.5.§.4. de iur. dot. et ipsorum tantum contrahentium exploratur voluntas. 1

+ huic considerationi (ni fallor) potest obst. cum l.48. §.3. [illegible] de furtis. [illegible] [illegible] introductum fuit a Iustiniano in l.25. C. de nupt. sed est Triboniani emblema l.9. [illegible]

Ex his infert Triphon. si filius captivi uxorem ducat, nasci nepotem suum heredem invito: sed non potest avo invito suus heres nasci l.16.§.1. de rit. nupt. Et quod Triphon. hic dicit improprie accipitur, non vere, id est quatenus captivus dissentire non potuit. 2

l.23. h.t.

Et nepotes suscepti, redeunte Avo, in eius recidunt potestatem, ac cetera, quae inter filio acquiruntur. l.23. h.t. In qua legendum est ex Cuj. censura filio nato loco illorum verborum filius natus. 3

Si ambo coniuges ab hostibus capiantur, et illic conceptus fuit filius revertens non fungitur postliminio, sed si cum ambobus, aut cum Patre saltem revertatur ex rescripto Severi, et Antonini postliminio gaudet, iuxta quod rescriptum interpretatur l.6.§.1. et 2. de iniust. nupt. Si revertatur cum matre tantum civis fit, sed censetur spurius sic intelligitur l. divi. h.t. Sed nullatenus poterat gaudere postliminio, nisi ex aequitate, itaque ex rescripto Sever. et Anti. 4

l.6.§.1. et 2. de iniust. nup.

Quid si filius apud hostes conceptus solus sine Patre et Matre veniat [illegible] [illegible] taliter qui medio tempore [illegible]

ut non habet, nam rescriptum Sev. et Ant. adhuc non pertinet, nec postlim. [illegible]

Cap. 10. de his quæ in fictione postliminij non continentur; et primum de matrimonio —

per novel. 22. de nup. c. 7. § sed etiam. habuit Iustin. ut per captivitatem non dissolvatur matrimonium.

1. Matrimonium unius ex coniugibus captivitate dissolvitur L. 1. de divortijs, quantumvis mulier vellet in matrimonio perseverare, maneretque in domo mariti, non retineret matrimonium L. 12. § 4. h. t. Ratio est, quia superveniit servitus, et nuptiæ nequeunt consistere nisi inter Cives Romanos. Nec postliminio suspenditur, aut recuperatur, quia matrimonium ex quanti, et semper perseveranti consensu sustinetur, quapropter cum consensus prestatur in facto consistat, et matrimonium in facto perseverat. et quæ in facto consistunt postliminio non continentur —

2. Obst. sic omnes conventiones sine consensu non perficiuntur, et tamen postliminio continentur ipsæ, earumque obligationes L. 11 § ult. de acceptil. ergo et matrimonium continetur. R. quod matrimonium à consensu pendet, et non durat amplius, quam consensus perseverat, et sic in facto consistit; Cæteræ conventiones, semel consensu dato, amplius ab eo non dependent, sed Iuris vinculum producunt, et sic in iure consistunt.

3. In Christianis non dissolvitur matrimonium.

4. Nec obst. matrimonium Flaminis Dialis cum sua Flaminica confarreatum postliminio contineri, quoniam erat indissolubile, sic Cuiac.

5. Quid dicendum est de matrimonio per coemptionem, in quo uxor fiebat viro sua hæres, et loco filiæfam. adsumebatur, ut si ex Iustis nuptijs esset quæsita. Videbatur suspendi per postliminium, cum contineat Iuris vinculum, scilicet patriæ potestatis, quare nec divortio dissolvitur, sed remancipatione. Sed non obst. nam principali causa matrimonij coemptionis et vinculo matrimonij, à quo Iura sui hæredis, quæ uxor consequebatur, dependent: quia hoc Ius, ut accessorium tamdiu durat, quamdiu principale. et hoc forsan significare voluit Cuiac. in L. 8. et 14. § 1. h. t. ubi coniungit Ius matrimonij, et patriæ potestatis, nam aliter derisorium esset ponere differentiam inter res tam separatas.

6. Matrimonium libertæ cum patrono postliminio retinetur, quia à patrono invito discedere ei non licebat, propter Lg. Iuliam de maritand. ordinib., ob reverentiam patronatus. L. penult. de divort. Sed L. 45. § ult. de rit. nup. L. 6. de divortijs, intelliguntur quod per captivitatem patroni vere dissolvitur matrimonium, non retinetur, eo respectu, quo alij interim nubere non potest.

7. Sed Obst. L. 13. § si quis plane. ad Iul. de adulter. ubi uxor, quæ apud hostes erat adulterium commisit, et si redierit, accusabitur à marito Iure viri: ergo consistebat matrimonium. R. Iure viri postea

sponsa ab sponso accusari de adulterio, ne spes matrimonij futuri violaret d. L. 13. §. 3. Vnde cum rediens uxor novo consensu teneatur redintegrare matrimonium, propter spem illam accusabitur de adulterio.

L. 6. de divortijs.

Obst. L. 6. de divort. vbi uxores captivorum, loco nuptarum habentur, eo quod alij temere nubere non possit. Sed si dubitetur an maritus vivat? quinquennium spectare debet a die captivitatis, quo effluxo, alij potest nubere; ergo captivitate non abrumpitur matrimonium. R.o quod in hoc tex. manus Triboniani agnoscitur, nam f. iure nullum fuit constitutum uxori tempus, ut maritum captivum expectaret, sed statim potuit discedere, cum satis commode matrimonium, et eius vsus retineri non possit. arg. L. 61. de donat. inter. 8.

ex v.o sed generaliter in fi. vers. etiam in L. 8. h. t. verba: post constitutum tempus

Vel R.o (si fallor) ind. L. 8. verb. post constitutum tempus intelligi posse, de tempore constituto arbitrarie a iudice, secundum doctrinam n. 9.

Sed si hanc meam noli sequi sententiam, dic tempus, quo spectare tenebatur fuisse arbitrarium, et a iudicij existimatione pendere; et intra illud nubere non posse. Obstat si, nubere non potest, ergo consistit matrimonium. R.o quod matrimonium statim finitur, sed mulier non debet statim oblivisci mariti, qui apud hostes est miserrima detentus servitute, et iustum fuit, ut per aliquod tempus speraret captivum, qui in Civitate permansit, ut eo reverso, redintegraret matrimonium L. 14. h. t. non quia pristinum matrimonium durat, sed quia denuo redintegrari debet. 9

Obst. Cornelia habet locum a re morte captivi: sed possessio interrumpitur per captivitatem, sed per postliminium non suspendatur: ergo non continuat vsucapio morte captivi cum Cornelia solum habeat locum in rebus quas postliminium habuit in suspenso. R.o Cornelia nil fingere (nec posse) respectu possessionis, sed amittendi casum specialis in morte naturale transformare ut hereditate indicta procedet vsucapio. Vel c. 11. n. 15. Vel R.o Cornelia habere effectum iure non, et l... cet possessio ... erat suspensa

Cap. 11. de possessione quae postliminio non continetur.

Postliminium solum habet locum in rebus iuris, non facti L. 12. §. 2. h. t. Et sic vsucapio per postliminium interrupta postliminio non recuperatur. 1.

Obst sec: postliminium fingit, reversum nunquam apud hostes fuisse; Lex Cornelia captivum decessisse: sed hoc quod est decedere apud hostes, vel non esse apud illos est facti: ergo postliminium et Lex Cornelia consistunt in facto. R.o quod Lex solum fingit effectus resultantes ex illo facto, non enim fingit vivum mortuum esse, et fingit perinde haberi effectus, ac si illud non factum fuisset. 2.

Obst. sic: hereditas non possidet L. 68. de furtis (nam quod in L. gerit 88. de adq. hered. intelligitur de qualiquali possessione, hoc est de impropriissima) sed hereditas iacens continuat vsucapionem defuncti, et illam implet, antequam adeatur ab herede L. 6. §. vlt. pro emptore: ergo eodem modo captivus posset continuare vsucapionem. 3.

Obst. (si fallor) quod filius non continuabit possessionem rerum, quas Pater incepit vsucapere, cum non possit, ipso instanti, quo Pater moritur, aprehendere possessionem, et in filijs suis heredibus non datur hereditas iacens. R.o hic tamen iure singulari esse receptum, cum eadem militet aequitas, et ratio militet. Itaque, non ea, quae contra iuris regulas sunt ad similitudinem non extenduntur.

R.o hoc in casu compleri vsucapionem iure singulari, id est beneficio et dispensatione iuris sine vlla proorsus possessione L. 44. §. 3. de vsucap. et quod particulari privilegio contra iuris regulas constitutum est ad similitudinem non extenditur. L. quod non ratione. ff. de legib. 4.

... iuris iam umbra hereditatis iacentis

Si

5 Si vrgeas rone petendo. R.º cum Fab. q.d frequentior est casus mortis, quam captivitatis, et sic favorabilius indultum fuit haereditati-

6 Opponi potest L. 44 §. etsi possessionis. de vsucap.

7 Servus, qui noxiam commisit, ab hostibus captus fuit, dñus eius non tenetur, ratio dubitandi procedit per fictionem postliminij; sed dñus, vt intenteri noxalis actio debet habere servi dedendi facultatem. Et non extinguitur, sed suspenditur per postliminium.

8 Actio noxalis non extinguitur est certum, nam extincta suscitari nequit. L. 98. §. 8. v.º diversum. de solution. sed suspenditur. Obst. L. eiusdem. 41. §. vlt. de furtis. sed verbum extingui, et renasci improprie accipiendum est- Deinde nam quo alio iure recuperatur: q.º praeter postliminium. Vt infra.

L. 41. §. vlt. de furt-

9 Et L. 41. in prin. de furt. Vbi Titio dum apud hostes erat res surrepta fuit, et rediens habebit actionem furti: q.º per postliminium recuperat possessionem, nam si non habenti possessionem fiat furtum, sequitur fieri furtum dnij. R.º q.º non requiritur necessario, vt eam possideat, sed sufficit si possiderit, vel possidere possit. Val.

L. 41. in prin. de furt.

10. Magna fuit controversia inter Marcellum, et Julianum. Ille putabat captivos per servos non possidere, nec per eos, vsucapere; q.ª cum captivus per captivitatem desinat possidere servum, contra desinit possidere res per servum possessas, nec possidere possumus per illum, quem non possidemus.

11. Contraria Juliani assertio verior est, scilicet interim vsucapionem per subiectas suae juri personas. Et r.º a Marcello adducta obst. nam non est perpetua, nec in filio procedit, quem pater non possidet, et tamen per eum possidet. Deinde nam jus filij non abscinditur per captivitatem, sed pendet: q.º possessio per filium patri quesita sustinetur, pendente patria potestate, cum non ammiserit jus filij. Denique in servo non est perpetua ratio, nam per servum, quem non possidemus, adquiritur nobis possessio. tex. elegans in L. si cui 25. §. licet vulgo. de liberali causa. L. 1. §. 15. et L. 34. §. vlt. de adq. posses: q.º multo magis retinetur-

Obst. vsucapio iure singulari admissa in propria et vera haereditate est contra iuris regulas, et non debet extendi ad contra, et sic non ad fictam haereditatem per legem corneliam. R.º non est casus similis ad eundem, nam eo ipso q.º per lex corneliam haereditas, admittit privilegium vsucapiendi iure singulari. Val.ª 1. tr. 3. c. 11. a n. 12.

12. Propugnata Juliani sententia procedit, cum servus ex peculiari causa incipit possidere, et vsucapere, quoniam res peculiares, etiam nesciente dño vsucapit. L. 44. §. vlt. de vsucap. In caeteris vero possunt servi captas possessione ante dñum captivitatem continuare, et per eam vsucapere, sed non denuo incipere- R.o est, q.ª caeteris ex causis, possessio per servum non adquiritur, nisi dño sciente-

haec praenota-

Per vm quemadm. vult probare Marcellus fictionem postliminij non prodesse, q.d concesserat Julianus. per v.m nam haereditatem probat haereditatem posse vsucapere, non q.ª ille affirmat, sed vt reprehenderet Julianum.

Videtur falsum q.d Retes ait ad L. 15. de vsuc. per illa verba; dubitari a nemine lege Cornelia Julianus negasse servos ex peculiari causa non posse vsucapere, dño non revertente haeredi, nam Julianus in L. 12. §. facti. f.t. tuetur contrariam sententiam, scilicet haeredi adquiri. Et sic, dic q.d Julianus totum hoc concedebat, sed q.d maior dubitandi r.o dabatur dño non revertente, et Marcellus eum reprehendit, q.ª q.d erat difficilius libenter concedebat, q.d vero facilius negabat. illa clausula quemadmodum est senta Marcelli, cuius fit mentio in d. L. 12. §. facti. nam non est possibile, vt plus iuris in his quae per servos adquirebat tempore captivitatis, quam his quae per servos adquirebat, cum reverteretur: q.º si hoc q.d est facilius concedebat Julianus, etiam illud affirmaret, q.d erat facilius

Obst. L. 45. §. ti. de usuc. ubi servi ex causa peculiari nō usucapiunt haereditati iacenti. R. Cujac. hoc procedere iure communi, nō iure singulari - Cujac. in recit.

Brevis enarratio tex. in L. si qui p emptore 15. de usucap.

L. 15. de usucap.

Verb. quomodo haeredi eius proderit, intelliguntur, eo casu, quo apud hostes decederet. ∧ si servus, antequam dnus capiatur, incipiat possidere, et nō sit ex re peculiari, recte poterit continuare usucapionē; sed eam incoare, dum dnus ēst apud hostes, extra res peculiares nō potest.

Vo. quemad. concludit Marcellus contra Julianum, nam nō plus iuris habet dnus in his, quae servi egerunt, dum capt. fuit, ∧ quam his, quae per se, vel p servum possidebat; antequam capt. fuit. sed in his quae p se, vel p servos possidebat, continuatur: ergo etiam in his quae egerunt, cum captivus fuerint.

* singularis solutio - quae est dicitur, nam in simili casu dat Cujac. in L. ult. §. ti. de usuc. ubi servus, iacente haereditate, ex causa peculiari nō potest usucapere, sed hoc est iure communi nō singulari.

Obst. L. 44. §. 2. de usucap.

L. 15. §. 2. de usucap.

L. 7. §. 4. p emptore

Obst. L. 12. §. facti. de captiv. ubi captivus usucapit p personas iuri suo subiectas, vel per eas ex causa peculiari: ergo antea nō loquebatur de causa peculiari. R. in 1o. v. loqui de possessione continuata p servos, in vo. vel si. de possessione aprehensa, etsi in omnibus de causa peculiari - Avin.

in L. 15. de usucap. is qui p emptore usucapiebat, ab hostib. capt. fuit, et interrumpitur usucapio ppter amissā possessionē, queritur an haeredi procedat. et ait Cajus: si ipsi reverso nō prodest, quomodo haeredi eius proderit? quae verba interrogative legenda sunt. Et nō est, nam est verum eum desijsse possidere, et p postliminium nō recuperatur possessio. Hanc vero possessionē defuncti continuat, qt q. do apud hostes moritur, videtur decessisse instanti captivitatis, et per legē Cornelia statim inducitur haereditas, quae ceptā à defuncto possessionē continuet, nam cum captivus apud hostes est, haereditas iacens usucapiebat. Obstabit si: q. fictio legis Corneliae attinet ad possessionē. R. q. lex nil fingit circa possessionē, sed q. haereditas iacens nō indiget possessione ad usucapiendum ut dictum est. n. 3. et 4. 13.

in V. si servus. queritur si servus ex re peculiari inceperit possidere (nam si nō intelligatur de re peculiari nulla est dubitatio, nam usucapi nō potest. d. L. 12. §. 2. h. t.) an usucapiat? ait Cajus q. si captivus revertatur prodest usucapio: sed si captivus apud hostes decedat Marcellus putat per legē Cornelia ad successore pertinere, ideoque in successoris locum habere usucapionē. Peres vult sic legi in vulgatis ablata non - Vo. foll. Anti 14.

Sed melius dices bene legi cum particula non, nam haereditas, ut iure particulari receptum est, particulari privilegio potest usucapere, et q. ait Cajus q. successorib. nō prodest usucapio, est iure communi, nō vero singulari - idē in L. 45. §. ult. ~~ff.~~ de usucap. et L. 44. §. 3. eod.

Obst. L. 44. §. etsi possessionis. de usucap. R. q. servus usucapit ppter titulum iustum, quem antea habebat, nam cum ius requirat bonam fidem quam initio habuit, et nō est novus, ut ius fingat habere bonam fidem, qui habet malam, et è contra. Accurs. in glosa - Sed ita ex tex. in L. 15. §. 2. de usucap. ubi si bona fide incepi possidere, et interrupta fuit usucapio, si postea incidi in malam fidem, et incipiam possidere, nō potero usucapere: ergo falsa sunt dicta in d. L. 44. §. 2. R. q. in d. L. 15. nō continuatur iustus titulus ut in d. L. 44, et sic nihil fingit ius circa bonam fidem - Cuius implacabiliter obstabis cum tex. in L. 7. §. 4. ff. p emptore, ubi nec similis est ei, in alijs legitur et similis est ei. vel dic esse rixam inter Proculum, et Sabinum, vel q. nō est similis, nā in primo casu adquisivit, amisit, et recuperavit. in 2o. solum adquisivit, sed nō amisit - et sic dissimilis est uterque casus ab alio - Requit hos tres tex. Lib. 4. Meder.

cap. 12 De tempore quod non continetur in fictione postliminij. cap. 12

1. At fere nullo haec quaestio tractatur. et captivus reversus non recuperat tempus illud, quod fluxit, dum ipse in captivitate degebat. non magis hoc posset aliter fingi, quam fingere solent in medio cursu immobilitatem habere –

2. Primo nam quae captivus ammittit per transcursum temporis, scilicet si res usucapiatur ab alio, extraordinario beneficio, et praetoria aequitate recuperat: sed beneficium extraordinarium non datur, si ordinarium competit, scilicet postliminij: quod tempus elapsum suspendi postliminio nequit.

3. Primo ex l. 3. §. 12. et l. 5. §. 7. de re milit. ubi ad temporis, et emeritorum restitutionem requiritur concessio Principis: quod tempus non recuperatur postliminio.

4. Denique, ut ne captivi morari censeantur, neque currat tempus manumittendi, agendi, dum in captivitate detinentur, comparantur absentibus reipubl. causa: quod hoc potius aequitate procedit, non per postliminium.

5. Itaque non spectatur tempus in quo captivus potuit agere in obligatione in diem, sed an possit agi contra obligatum, nam tempus continuo cedit sic tex. in l. 4. de diversis et temp. praescr. Et neque a Praetore restituitur illi tempus, nam esset cum iactura alicuius –

Cap. 13. de redemptis ab hostibus, eorumque iure –

1. Ut cives invitarentur ad redimendos captivos iure pignoris in eis continuo sequebantur, cum propria pecunia eos redemissent, nisi mater, paterve esset redemptor. Et (ni fallor) dum ius pignori durat, in eodem statu est, ac captivus, scilicet pendet ius, ut infertur ex l. 20. §. ult. h. t. et recuperat pristinum statum, cum se reluat

2 Sic in l. 20. §. 1. qui testam. fac. pos. ex quo infertur redemptum non esse ante solutionem precij servum, nec protinus civem, nam vinculo aliquo detinetur; et usque reluatur postliminium non habet locum. tex. opt. in l. 8. de re militari. Unde si redempta susceperit filios ante luitionem, iuris rigore nil de eis statui poterat, sed benigne placuit tuendos esse in statu ingenuitatis. l. 16. iuncta l. 8. C. h. t.

3. Et hoc ius pignoris naturalis potest redemptor in alium transmittere, cedereque l. 19. §. 9. h. t. Et potest illi ius pignoris perdonare. Et morte redempti pignus hoc extinguitur, et eius haereditas poterit adiri. Et si redemptor redemptam uxorem duxisset, ingenua fiet, qualiter servus fit liber si a domino adoptetur. Et redemptis favorabilius

h.t. l.1.§.17. de collat. bonor. — ~~[illegible]~~ indultum est, vt possint adire legitimas, et testamentarias hereditates, vt se releuant. sic accipiunt l.15. C. de postlim. et l.1.§.17. de collat. bonor.

Altera pars tp. 2

Cap. 14. de auctore legis Corneliæ, et de eius sanctione ==

Aliqui volunt hanc legem fuisse latam post bello punico, cum quindecim millia Romanorum capti fuissent a Poenis: sed non est probabile Senatum tanta cura habuisse de eorum ttis, cum permutationem eorum non recepisset. Verius est latam fuisse à Cornelio Sylla.

de origine legis Corneliæ — 1.

(Aliqui volunt hac lege confirmari tam testamentarias, quam legitimas hæreditates. Ramos censet duo habere capita. 1um pertinere ad confirmanda tta. captiui. 2um vt bona pertineat ad illos ad quos peruenirent si hostium non esset potitus — 2.

Ego censeo per legem Corn. tantum confirmari tta. captiuorum apud hostium decedentium. probat sing. l. 15. de iniusto rupto. ibi: per legem Corneliam, quæ de confirmandis eorum ttis. qui in hostium potestate decessissent, lata est. et tex. in l. 10. h.t. vbi ad pupillares substitutiones non pertinet: quo minus comprehendit hæreditates legitimas, tutelas, et reliqua iura. itaque, vt censeo, hæc lex ad hæreditates testamentarias tantum lata, extensa fuit autoritate interpretantium ad legitimas, pupillares tabulas, tutelas, adquisitiones etc. quæ nisi perfectione non sustinerentur — 3.

Nec obst. præcitati tex. vbi Cornelia pertinet ad legitimas hæreditates, quia intelligendum est ex interpretatione, non ex verbis legis. — 4.

Lex Corn. fingit captiuum decessisse eo instanti, quo captus fuit. Obst. sic: Si lex Corn. fingeret captiuum decessisse eo quo captus est, fingeret illum decessisse seruum: quo inutilis est fictio. — 5.

(Vt hanc difficultatem aliqui effugiant, dicunt fingere decessisse præambula hora captiuitatis. plausibilior est sententia affirmans instanti captiuitatis decessisse, sed non esse seruum donec ad hostium præsidia perducatur l. 5.§.1. h.t. Sed quid dicendum erit si pace quis ad ~~[illegible]~~ confœderatos populos, et subito bellum exardeat. — 6.

R.o quod instans primum captiuitatis, non est seruitutis, sed vltimum libertatis censetur, sicuti mortis primum instans vitæ potius, quam morti tribuitur. Et sic quod lex Cornelia fingit decessisse, mortuus fuit liber — 7.

a ratione nemo mortuus moritur, sed viuus moritur

* Obst. l. 1.§. 18. de collat. bonor. [illegible]

Cap. 15. de testamento facto in Civitate ab eo, qui apud hostes decessit —

1. Quamvis ttum. ipso iure per supervenientem servitutem irritetur, sed tamen per lg. Corneliam sustinetur, quae fingit decessisse captivum in ultimo libertatis instanti, et haeres existit iure civili, nam Lex haeredem facit.
2. Sed quamquam Lex fingat instanti captivitatis decessisse, sed tamen eius mors naturalis spectanda est, ut deferatur haereditas. Et potest peti bonorum possessio decretalis, quae est ut sit in possessione bonorum haeres scriptus, vel agnatus proximus, ne intereant bona, quasi vacantia à Fisco occupentur, et postea
3. Quaeritur an fictio postliminii sit suspensiva, et retroactiva, qualis postliminii, nam si est retroactiva habebit locum in rebus medio tempore factis —
4. Nos sequimur sententiam esse retroactivam.
5. Cum gr. ex tex. in L. 15. de iniusto rupto. iuncta L. 22 §. ult. h. t. quod posthumus continetur sub fictione legis Corneliae: quod continebat res medii temporis: quod est retroactiva. Et hic posthumus est qui dicitur Cornelianus — L. Et ind. L. 15. ideo sub lege Cornelia numquam ttus. nam cum per eam fingatur captivum decessisse instanti captivitatis, posthumus, atenta hac fictione, natus fuit, et decessit post mortem Patris et
(Ad L. lex Cornelia 28. cum seq. de vulg. et ad L. pater 10. per totam cum seq. h. t. —

L. 1. §. 1. ad Tertyl. — cum captivus decedat naturaliter, datur edictalis. et de bonorum possessione decretali intelligitur L. 1. §. 1. ad Tertyl. aliter obstaret. Vide Cujac. in L. 12. de bonor. poss. — L. 15. de iniust. rup. Vide infra

sic non habet locum rescriptum D. Hadriani L. 12. de iniust. rup. hoc solum habet locum, quando posthumus nascitur, et moritur vivo Parente. n. 5.

6. Ait Cum ind. L. 28. Legem Corneliam non ad haereditatem testamentariam tantum pertinere; sed ad omnes haereditates, quae ex eorum tto. proveniunt —
7. 1us. casus est à V. quaqropter. Ubi Pater captus fuit ab hostibus, et ibi decessit, filius, qui remansit in Civitate post mortem naturalem Patris mortuus fuit, et valebit pupillaris substitutio — Ro. Comm dixerit Schola erat. Pupillaris substitutio irritatur cum filius exit de potestate parentis vivi: sed per captivitatem filius exit de potestate parentis — L. penul. de liber. et posth.: quod irritatur pupillare ttum. — Sed hoc non intelligendum est mera ratione iuris, sed per fictionem legis Corneliae; qua supposita fictione falsum erit dicere filium exiisse de potestate Patris viventis — nam instans mortis iungitur instanti captivitatis —

eadem species tractatur in L. 10. in prin. h. t. ibi: vivo Patre suae iuris effectus fuisset: quod filius exit de potestate parentis per captivitatem illius: sed hoc intelligitur independenter à L. Cornelia —

2us. casus est: Pater ab hostibus captus fuit, filius vero mansit in Civitate, qui decessit vivo apud hostes Patre, et mox Pater naturaliter

Verius (ni fallor) quod iste filius decessit incertus de statu, qui non potest habere haeredem testamentarium, qualis est substitutus, licet possit habere legitimum L. pen. de suis et legit. haered. Vide Cujac.

Et Lex Cornelia non habet locum in testamento filij, quia non effectum habet donec moriatur Pater, et cum is decedit talis non invenit filium in rerum natura, et sic de eo nihil operatur.

Obst. sic per leg. Corneliam filius censetur sui Juris a captivitate Patris, ergo consideratur ab eo. Resp. quod consideratur non considerat a L. Cornelia, sed ab eius effectu resultat ut fit sui Juris — sic intelligitur L. 9. de castr. pec.

apud hostes mortuus fuit, et ait Cuiac. in L. 11. h.t. nihil est, quod de secundis tabulis tractari possit. Cuiac. exponit non esse tractandum de pupillaribus tabulis, quia incompertum est valere. Sed procul dubio censuit Cuiac. non valere, rationem fert ibi: Sive quoniam vivo Patre filiusfam. mori intelligitur: sive quoniam non reverso eo, exinde sui Juris videtur fuisse, ex quo Pater hostium potitus est. Obtrusae sane rationes. ad eas exponendas recordanda sunt dicta num. superiori, scilicet fuisse Doctores diversum sentientes, quidam putabant capto Patre ab hostibus filio manente in Civitate, non valere pupillare testamentum quia effectus fuit sui Juris vivente Patre. Quidam contrarium sentiebant propter Legis Corneliae fictionem. Nunc quod ut decidat tabulas pupillares non valere, nec confirmari per Corneliam, coniungit utramque scholam. Prima quae verior est, nam filius, qui in Civitate decessit vivo Patre apud hostes, et pendente a futuro eventu filiusfam. mori intelligitur, cum nunquam plene a patria potestate esset liberatus, ob ius suspensum. Et pupillare testamentum non confirmatur, nisi cum principali, et hoc, ut quaevis successio expectat mortem naturalem Patris. 2a. vero est ex schola adversa —

+ enim L. Cornelia tantum ab intestato legitimus defert quoniam cum impubes testamento factionem non habuisset, necessario intestatus decessurus erat, et ideo Praetor voluit subsequi non minus Patris substitutionem, quam legis Corneliae voluntatem.

3us casus est: Pater in Civitate naturaliter decessit, et post eius mortem filius ab hostibus captus fuit, et impubes apud eos decessit, quo in casu ex Cornelia ad tabulas pupillares non pertinebit. L. 10. §. 1. h.t. eo ducto a simili argumento, pupilli haereditas legitimis haeredibus deferri infertur.+ Sed Praetor aequitate attenta, cum Cornelia principale testamentum confirmet, a quo pupillares tabulae tanquam appendices pendent, utiles actiones pupillari substituto concedit; nam licet pupillus testamentum non faciat, utitur sibi facto a Patre; nec obstant verba non commode d. L. 28. quae intelliguntur audacter, difficulter ob ingentes rationes dubitandi. 9.

4us casus est: Vivente Patre in Civitate, filius fuit captus ab hostibus, et apud eos decessit. Tunc sive ante mortem Patris, sive post obeat mortuus censetur ab instanti captivitatis, non valebunt pupillares tabulae, nec filius successores habere potest, nam decessit filiusfam. et sic Patri succeditur. d. L. 28. e converso si filius maneat in Civitate, capto Patre ab hostibus, non poterit facere testamentum, quia incertus est de statu suo. L. 14. et 15. qui test. fac. pos. Si post captivitatem Patris filius decedat in Civitate, et postmodum pater decedat apud hostes, an haereditas legitima deferatur ex persona filij? Si post mortem Patris filius decedit ei non existit haeres, nam paterna haereditas non defertur usque ad diem mortis naturalis Patris. L. 4. h.t. tamen creditur pater 10.

fam.

fam. decesisse, quia tempus mortis naturalis Patris ad tempus captivitatis retrotrahitur. Ex his tria notanda sunt. 1a reg.a filius captivi qui vivo apud hostes Patre moritur in civitate non potest decedere cum test.o quia interim dechatum est. 2a. Filius captivi non potest decedere cum substitutione pupillari, si moriatur vivo Patre apud hostes, nam pendet à principali test.o 3a. filius captivi si interim decedat in civitate, et postea Pater moriatur apud hostes, habet haeredem legitimum, quia successio non pendet à certitudine status sed ab effectu - L. 29. de vulg. cum l. 11. § 1. h. t.

11 Sus casus est: ex d. l. 29. de vulgari Pater ab hostibus captus fuit, mox filius, et ibi ambo decesserunt, quamvis Pater prior decedat, ad substitutum non pertinebit hereditas, nam eo instanti, quo captus fuit filius censetur mortuus, et sic decessit vivo patre, sed si filius reversus fuerit in Civitatem post mortem Patris, valebit pupillaris substitutio - Huic opponitur ex diametro L. 11. §. Cum ambo. h. t. ubi indistincte in duobus casibus valet. Jasso Rec. supponens loqui Ctum de filio revertente ad civitatem et verba non aliàs intelligi non aliter quam, in hoc sensu: non aliter Lex Cornelia sufficiat substituto, quam si filius post mortem Patris in Civitatem redierit, illa verba sunt conditionalia, non extensiva.

Vel R.° (nisi fallor) quod illa verba et prior Pater decessit & dicunt prioritatem temporis ad mortem filij in Civitate, et sic male infertur: quod decessit filius in captivitate - Verum non aliàs, potest intelligi, quod non aliter in praedicto casu habebit locum Lex Cornelia, quam si filius mansisset in Civitate, in casu quo decessisset impubes, post mortem naturalem Patris in captivitate -

Finis tractatus de postliminio, et L. Cornelia

Alfo. Jo. de Leon to. 6. opusculorum -

Vel dic melius verba non aliàs hunc sensum habere, ut sint exagerativa, ut infertur ex verbo: sufficiat, ut si dicat Ctus: non habeat locum Lex Cornelia in substituto, aliter, quam si filius redierit in Civitatem - ~~[illegible]~~ -

Et Val.o lib. 1. tr. 3. c. 9. n. 24. Scaevola (scind. l. 29.) stricti iuris rationem verbalem secutus, ~~[illegible]~~ ea ad impuberem pertinere censuisse. Papinianum autem ex eius mente et voluntate sicut in d. l. 10. § 1 respondisse -

L. 3. §. 1. de V. S.
L. 12. de test.

Obst. L. 3. §. 1. de V. S. sed intelligitur independenter a lege Cornelia.
Obst. L. 12. de test. a V.° valet. Ubi filius non dicitur suus haeres Patris decedentis apud hostes: quia Lex Corn. nihil fingit. R.° tex. intelligi independenter a L. Cornelia.
Obst. L. si necess. §. 1. de bon. lib. §. fin. de tut. L. ob id 43 ad L. Aquil. Ulp. in fragm. tit. 23. §. si is qui. L. 4. cum L. 2. h. t.

* Ulp. in frag. tit. 23.

Obst. Ulp. in frag. tit. 23. §. si is qui. ibi: si non ibi decesserit (id est apud hostes) ex lege Cornelia. R.° verbum ibi intelligi de Civitate, non de captivitatis urbe (ni fallor)

* L. 9. C. h. t. Junge huic L. si. C. quib. ex caus. maior. in qua aperitur patet d. solutio.

Obst. L. 9. C. de postlimin. reven. ubi filius ab hostibus captus fuit, et Pater hoc tempore decessit in Civitate, rediit filius, et ait Imp. filium existere suum haeredem per legem Corneliam: ergo per legem Corneliam filius recuperabat iura amissa servitute. R.° quod Pater simul cum filio captus fuit, et ibi decessit, et cum Lex Cornelia fingat eum captivitatis instanti decessisse, inde ex lege Cornelia suus haeres fit Patri. Cujac.

L. 15. de iniust. rup. et L. 22. §. ult. h. t.

Obst. L. 15. de iniust. rup. ubi posthumus natus, captivo Patre decedente, rumpit test. in quo praeteritus se invenierat. In L. 22. §. ult. h. t. ait Ctum nullum esse. Sed R.° quod in L. 22. cum pater decessit iam invenit test. irritum per agnationem posthumi factum, et tunc iam erat nullum.

* L. 9. de castrensi peculio

Obst. L. 9. ff. de castr. pec. ergo lex Cornelia respicit filium. R.° Legem Corneliam non respicere filium, sed ex eo quod fingat Patrem decessisse, resultat filium esse sui iuris factum, et contra sibi adquirere.

Notanda de posthumis

Posthumus suus est, qui natus inter suos suus haeres testatori futurus est.
Alienus, qui natus inter suos, suus heres testatori futurus non est.
Extraneus, dicitur nepos conceptus ex filio emancipato, in quo, adhuc patre sublato, nulla est spes suitatis.
Aquilianus, qui nascitur post avi test., praemortuo Patre, et postea Avo.
Velleianus 1.i capitis, qui nascitur post avi test., mortuo Patre, et vivo avo.

Velleianus

Vellejanus 2° casus dicitur, qui nascitur ante Avi testamentum vivo Patre et Avo; sed post testamentum factum mortuo Patre, et deinde Avo moriente.
Julianus, sive Salvianus, qui nascitur post Avi testamentum, vivo tamen utroque, Patre vero ante avum decedente.
Cornelianus, qui nascitur post captivitatem Patris sui, iam facto testamento in Civitate, et ibi decedente Patre.

Obst. L. 2. § 3. unde legitimi: ait Ctus, quia nondum intestatus esse apparet: quia filius dum Pater est apud hostes potest decedere testatus, vel intestatus, quod est contra L. 14. et 15. de testamentis, ubi incertus de statu suo non potest facere testamentum. R.° quod verbum intestatus in d. § 3. infine intelligendum est nondum constitisse eum esse apparet venit intestabilis. Sed obst. verba ut cum incertum sit an testari possit sed sunt intelligenda, ut si dicat [illegible], et inferat à maiori, cum incertus sit de statu alicuius, nequit ille testari: ergo et filius cum Pater captus apud hostes sit. Obst. L. 1. § 1. ad Tertyl. vide infra.

L. 2. § 3. unde legitimi *
Obst. L. 15. de suis et legit. *
Ubi is, cuius Pater est apud hostes, habet haeredes. R.° quod cum postea fiat certum suis se habuisse fam. habebit haeredes legitimos, ut in d. L. 2. Cujac. lib. 29. q. q. Pap. Obst. L. 22. § 9. ad L. 2. de captiv. cum L. 9. de castrensi peculio.

Obst. L. 12. § 7. h. t. ubi servus redemptus protinus fit redimentis. R.° protinus fit redimentis, quoad possessionem, non quoad dominium, et donec dominus solvat precium estimationis, habet cum iure pignoris. Obst. L. 71. de adquir. haered. ubi redimens potest instituere servum redemptum haeredem necessarium cum libertate: quia erat dominus. R.° hoc factum fuisse in favorem libertatis, testantis, et redemptionis.

L. 12 § 7. h. t. et
L. 71. de adquir. hared.
V. Fab. in Papin. tit. 9. pr. 8.

Obst. L. 41. § ult. de furtis: quia obligatio semel extincta reviviscit. R.° quod sumitur impropriè, scilicet independenter à fictione, et deinde, non si fuerit reversus postliminio, vel quo alio iure renascitur actio: quia datur aliud Ius praeter postliminii, quo recuperantur Iura. R.° verba alio iure intelliguntur, si captivus victis hostibus redierit, vel [illegible] D. Petrus Ruiz arguit mihi.

L. 41. § ult. de furtis, cum singulari ponderatione *

si gactionibus non debent de reversione alio iure veluti postliminii Ituus

Obst. sic: Transfuga potest esse tutor: quia et captus ab hostibus independenter à fictione. Antecedens probatur ex tex. in L. si quis. 15. de tutelis. Ubi si quis transfugerit servus non efficitur, sed tutor manet. R.° Doct. Steter de interdic. et releg. verbum aut transfugerit intelligi aut transfugit ex hostibus ad nos, non minus transfuga est homo liber, quam servus. idem D. Petr. Ruiz.
Qui potest redire ab hostibus et non redit transfuga est. L. 5. § qui capti de re militari.

L. 15. de tutelis *
Vel dic, quod datur duplex transfuga, alter qui fugit à Civitate, ut hostium amicus fiat; alius ut ad hostes, non ut hostium amicus fiat, sed ut cognoscat eorum animum, et speculetur, ut postea certiorem faciat populum Romanum; 1us amittit iura populi Romani; 2us non, et tex. in d. L. 15. loquitur de 2°.

*

Obst. sic: Fictio est Juris in re possibili contra veritatem ex Justa, et necessaria causa utilis constitutio. Val. th. 1. trac. 3. cap. 1. n. 1: sed fictio postliminij est in re impossibili: ergo, non est admittenda. Min. pr. nam per fictionem postliminij sequitur quod quis sit uno tempore duobus in locis, in captivitate vere, et in Civitate ficte: sed esse in duobus locis est impossibile: ergo etc. Respondetur quod per fictionem postliminij non fingitur captivum fuisse in Civitate, nec per legem corneliam, captivum decessisse captivitatis instanti, sed ut habeantur effectus perinde ac si captivus fuisset in Civitate, vel decessisset in illo instanti. Sed contra nam si causa est impossibili, effectus tamen erit impossibilis

Vide tex. in l. muto 6. §. ult. de tutelis (ni fallor) obst.

Obst. sic: si captivus faciat testamentum apud hostes, id non valet, si revertatur: sed si illo tempore fuisset in Civitate, valeret: ergo Ius id non fingit medio tempore fuisse in Civitate. Respondetur postliminium non habere locum in gestis in captivitate, l. 44. §. ult. de usucap.

Possunt ponderari ad postliminium tex. probantes dominum non teneri noxali actione, vel non dominum teneri, per l. 26. de interrog. in iur. fac.

L. 1. §. 1. ad Tertyl. tex. recondit. licet explicet Retes cap. 15. — Obst. l. 1. §. 1. ad Tertyl. ubi si dubitetur an mater sit filiafamilias vel sui Juris, et in hac suspensione decedat, Praetor succurrit filijs, ut ii decedant bona ad haeredes transmittant: ergo Praetor succurrit eis per bonorum possessionem ex Orphitiano, cuius est rubrica: ergo illius, quae decedit incerta de statu, quod Pater in captivitate vivit, datur bonorum possessio. Respondetur quod Praetor vivente Patre dat bonorum possessionem decretalem, quae datur etiam ventri, ne bona quasi vacantia a Fisco occupentur, et postea cum certum appareat matrem sui Juris decessisse, dabit filijs bonorum possessionem edictalem. Cujac. in l. 12. de bonor. poss.

* L. 27. §. 3. ad l. Aquil. cum l. 17. §. ult. de furt. l. 21. §. 3. de noxal. act. — Dominus non tenetur actione noxali, si servus sit apud hostes, quando habet eum in potestate. Obst. si servus sit in fuga, dominus tenetur. l. 27. §. 3. ad l. Aquil: sed quamdiu est in fuga non est in eius potestate: ergo etc. l. 21. §. 3. de noxal. act. Obst. l. 17. §. ult. de furt. ubi dominus non tenetur. Respondetur Cujac. 6. ad Afric. in l. 28. de noxal. act. quod dominus tenetur, si servus, qui est in fuga ab alio

possideatur bona fide, quia tunc habet facultatem recuperandi servi, sed si ab alio non possidetur, videtur à dño possideri, nec tenetur noxali actione, quia eum in sua potestate non habet-

Obst l. 10. de iniust. rup. ibi: sed nec filius postliminio rediens rumpit Patris testamentum. Rº filius praeteritus non rumpit ttm, quia rediens per postliminium, facit id iniustum, et nullum. l. 6. §. 1. de iniusto rup. Ratio dubitandi procedit ex l. 31. de lib. et posth. ubi ttm in quo filius est praeteritus à principio valet: sed ttm quod à principio valuit, non est nullum, sed potest rumpi, vel irritari: quia filius postliminio rediens rumpit ttm, non vero facit nullum. Rº quod d. l. 31. de lib. et posth. intelligitur attenta veritate; at vº attenta fictione ttm retrofingitur fuisse nullum. | l. 10. cum l. 6. §. 1. de iniust. rup. cum l. 31. de lib. et posth. Vº infr.

Obst l. 21. de negotiis gestis. Vº Cleres 8. opusc. cap. 7. Rº non fuisse bellum iustum, sed fuisse bellum Civile, et defectionem- | l. 21. de neg. gestis. *

Patre captivo datur filio curator, non tutor, quia vivente Patre non datur tutor. Obst. vivente Patre datur tutor. l. 69. §. 5. de iure dot. Rº Patrem iam decessisse, et non datur consentaneo sententiis, sed de praeterito- cum l. 7. C. de donat. inter. | l. 69. §. 5. de iur. dot. - l. 7. C. de don. inter-

Obst l. 44. §. 2. de bon. libert. cum l. 43. ad falc. Rº leges Iulias, et Papias fuisse odiosissimas, et ideo esse coarctandas; at vero lex falcidia est favorabilis: et l. l. Iul. et Pap. sunt, quae dant debitam partem patrono. | l. 44. §. 2. de bon. libert. cum l. 43. ad falc. *

Possunt induci omnes tex. probantes servum gaudere iure Civili, sic. captivus non gaudet iure Civili, quia fit servus; sed servus gaudet iure Civili: quia et captivus.

Obst l. 22. §. 2. h. t. Rº illa verba: ad heredes Patris pertinebit? legenda esse cum interrogatione. Accurs. Vel dic, cum Cuiac. quod ubi dicit et si debet dicere cum nec si. Obst l. 9. de captivis. pec. | l. 22. §. 2. h. t. l. 9. de captivis pec *

Lex Cornelia fingit captum ab hostibus decessisse, quando captus fuit, non naturaliter, quia est verè factum, sed civiliter mortuum fuisse. Contra quod captus ab hostibus civiliter decedat, contingit in rei veritate, nam fit servus: quia fictio fingit, quod est in rei veritate. Rº leges Cornelia fingere decessisse civiliter, confirmando ttm ne fieret ~~nullum~~ inutile. Vel Rº (ni fallor) legem Corneliam fingere decessisse, in ultimo instanti libertatis, at stº summo iure moriebatur civiliter, ipso instanti, quo capiebatur, et sic fingebat decessisse uno instanti, ante mortem civilem per servitutem.

* Ad. Josephus Zamora Primarius Salmantinus in trac. de lib. et postlim. noviter ait bonorum captivi dominium et omnia Iura esse penes Civitate, donec ille captivus esset. Et probat ex tex. in L. 32. §. usqui. de hær. inst. ibi: quia Iure postliminij omnia Iura, Civitatis in persona, Eius in suspenso retinentur, et verba Civitatis in persona sunt duabus distinctionibus claudenda, Ut faciant hunc sensum, quod omnia Iura captivi sunt in suspenso in persona Civitatis.

* L. 1. §. 18. et 19. de collat. L. 18. §. 1. de man. test.° Ad probandum ultimum instans vitæ, tribuendum esse morti, non vitæ, singular. tex. in L. 1. §. si ab. 18. de collat. bonor. Ubi quidam fecit test.um et instituit Patrem Titij, et Titio filio fidei-commissum reliquit: cum morietur Pater, quærit an filius te-neatur conferre hoc fideicomissum? Videbatur conferendum, quia filius tenetur conferre quæ adquisivit vivente Patre, non quæ post eius morte adquisivit L. 6. C. de collat. et cum hoc fideicomissum adquirat, cum Pater morit, quo tempore adhuc est vivus, videbatur conferendum; sed R.dit Cons. non esse conferendum, quod post morte Patris adquisivit: quia cum quis moritur iam est mortuus, sed instans in quo quis mori-tur est ultimum vitæ: quia ultimum instans vitæ morti tribui-tur. R.° Ita fuisse fideicomissum, in quo non strictior rigor Iu-ris, sed benignitas attenditur, et ut filius sibi adquirat fideicomissum, nec conferre teneret, pro eo habetur ac si post morte Patris adquisiisset, quod probat ex L. 18. §. 1. de manu-mis. test.° Ubi Ut valeat libertas, conditio: cum moriar inter-pretatur post mortem. Cuiac. ibi.

* L. 104. §. gen. de leg. 1. in L. 104. §. gen. de leg. 1. legatum relictum sub conditione si heres non sit, adquirit legatario morienti; nam cum eo tempore sit certum non futurus hæredes, et adhuc sit capax legati, quia vi-vus, quia moriendi momentum vitæ adscribitur. Cuiac lib. 1. fil. ad Urseium. in d. L. 104.

Circa id an ultimum instans vitæ tribuatur vitæ, sicut ulti-
mus diei tribuitur diei. Expendi potest Ovid. lib. 4. Met.

Iamque dies exactus erat, tempusque subibat,
quod tu, nec tenebras, nec posses dicere lucem,
sed cum luce tamen dubia confinia noctis.

Et Don Ludovicus a Gongora in Polif. oct.

Los Bruxes a su albergue reduzia
pisando la dudosa luz del dia.

Obst. L. 6. h. t. Ubi mulier in opus salinarum data, et conse-
quenter poenæ servæ effecta L. 17. L. 36. de poen. si a latrunculis
exteræ genti capta, et iure commercij sit vendita, atque redem-
pta, iure postliminij insita causæ reverti, et poenæ resti-
tuit: ergo captus a latronibus gaudet postlim. R. fuisse ab ex-
tera gente cum qua nec amicitiam colimus, nec bellum habemus
et sic datur postliminium L. 5. §. in pace h. t. Val. lib. 1. trac. 2.
c. 5. n. 19. Sed Obst. L. 8. §. 8. de poenis. Ubi foeminæ in
ministerium metallicorum damnantur vel ad tempus vel in
perpetuum. Simili modo et in salinas. Et si quidem in perpe-
tuum fuerint damnatæ quasi servæ poenæ constituuntur, si
vero ad tempus damnantur, retinent Civitatem: ergo non fi-
unt servæ, cum dictio quasi denotet improprietatem.

110

L. 6. h. t.

L. 8. §. 8. de poenis.

L. 7. h. t.

L. 7. h. t. Non dubito quin foederati et liberi nobis externi sint
non inter nos atque postlim.^m esse. etenim quid inter nos atque eos postli-
minii opus est, cum et illi apud nos et libertatem et dominium rerum suarum re-
tineant — inter externos dat. postlim.^m L. 5. § 2. L. 6. h. t.: ergo inter
liberos cum sint externi debet dari. R.^o Supposita doctrina He-
tii c. 4. n. Alia esse foedera belli publici componendi causa, ita
ut postea manerent hostes et daretur captivitas et postliminium; alia
esse foedera ut amicitiam colerent, et non daretur captivitas neque postli-
minium, et de his intelligit d. L. 7. Ex his (ni fallimur) dicen-
dum est non loqui Ctum de foederatis, et liberis separatim, sed con-
iunctim de illis populis qui erant foederati et liberi simul, qui
sunt externi (omissa emmendatione Budei qui legit exter-
ni non sunt); nam verb. externus (teste Calep.) significat quid-
quid ab exteriori parte est, unde externa vis quae aliunde ingruit.
et sic foederati sunt externi respectu Civium populi Romani,
quamvis respectu inimicorum Rom. pop. cum quibus publice bellum ge-
ritur non dicerentur externi, ibi: nobis externi sint ubi loquitur
Ctus habito nostrorum respectu, scilicet Civium Romanorum — Gene-
ralitas verb. externus apta est comprendere tam illos cum quibus
nec bellum gerimus nec amicitiam colimus, quam foederatos libe-
ros, qui non subjiciuntur nobis; sed in hoc textu restringit ad non
cives Romanos — Liber populus est ex d. L. 7. § 1. qui nullius
alterius populi potestati est subiectus, sive aequo foedere venit
in amicitiam sive ut alterius majestatem conservaret. Tria
sunt foederum genera. 1.^m est quo aequi conditionis bellum deponunt
sive amicitiam contrahunt qui antea nec bellum gerebant, nec ami-
citiam colere, et dicit aequo foedere convenisse. 2.^m est impar est
in pactis conveniunt ut alter populus alterius maiestatem comiter
observaret, hoc est obsequium hominis liberis dignum nec indecorum
benigne exhiberet Senatui Pop.que Rom. et curaret ut imperium sem-

per esse genus Romanus. 3um. est subiectio, et deditio tanquam sub-
ditorum. Hae tria genera ponit Peter d. c. 4. n. 3 = Vt. quae tradit
Gotofr. ad d. l. 7. tit. 7. ubi inquit esse foedus, cum bello victi dicunt 111
leges, nam omnia ei qui armis plus potest dedita sunt, quod pro-
culdubio referendum ad 3um. genus adductum a Peter. Ex his patet
aliquos esse foederatos, qui non sunt liberi, ut sunt comprehensi
in 3o. genere, nam sunt victi, et subditi; et etiam quod aliqui sunt libe-
ri qui non sunt foederati, ut sunt externi, cum quibus nec bellum gerit
neque pax colitur, et etiam hostes superiorem non recognoscentes, et sic
nil mirum quod dicat Chus in l. 7. foederati et liberi cum possit unum
absque alio reperiri.
Vel si verb. foederati ad foedera 1i. generis reducamus, nil obest
quod prius dixisset Chus foederati in quo verbo comprensi erant liberi,
l. quod si prius dixisset liberi nulla maneret difficultas, cum plenior
esset vox foederati quae deberet subsequi, nec novum est in iure, ut
scriptura prius intellecta sit posterius, ut in ademptione et re-
deditione, vel per Histerologiam ut vetra sicare est. subiicit quod
prius dicat, quod facto sit posterius. Virg. An. 2. moriamur et.
Verb. externos in l. qui a latronibus 14. §. 1. qui test. fac. pos. (ut no-
tat Cuiac. lib. 11. obs. c. 23.) non tantum hostes, sed etiam foedera-
tos, amicos, et socios comprehendit. et ergo. nam ait: qui apud ex-
ternos legatione funguntur possunt facere testum et est certum quod sive lega-
tus mittatur ad hostes sive ad socios ibi potest facere testum; ex quibus
deduxit dictum verbum omnes praefatos aeque esse comprehendere.
in l. 28. §. fi. de hered. serv. stipulatio facta a servo haeredi futuro non valet,
quod eo tempore extraneus est.
Plures sunt species extraneorum. 1a. hostes aut illi cum quibus nec bellum nec pacem habemus. 2a. foederati, qui
non sunt cives Romani, et habito respectu ad proprios cives sunt extranei. 3a. strictiori si-
gnificatione dicit haeres extraneus, respectu servi dicit extraneus, qui non est domus. in 1a.
loquitur de captivis et postliminio. in 2a. l. 14. §. 1. de testi. cod. l. 7. h. t. = in 3a. d. l. 28. et quam plura iura.

De Posthumis.

Posthumus alienus de iure civili haeres institui non poterat, cum sit incerta
persona, vel eo quod in rerum natura non sit, et an futurus sit dubitatur, si-
mulque an masculus nascatur, an femina, an unus, an plures L. 1. §. fi.
L. 3. de jur. haered. pet. Posthumus suus poterat cum L. 12. tab. esset
vocatus, qui interim nascendi ei omnia iura reservant h. L. 3.
et cum in suis unum tantum tempus inspicitur scilicet delatae haereditatis
L. Gallus. §. nunc de leg. At in extraneis tria tempora, test. scilicet,
mortis testatoris, et additionis L. 49. §. in extraneis de haer. inst.
Sequitur inde quod suus potest esse haeres cum tempore delatae haereditatis
in omnia sit habilis; at alienus non habilis reperiatur illis tribus
temporibus. Obst. §. posthumus. inst. de legat. posthumum alienum
et olim haeredem institui potuisse, et nunc posse. R. hodie posse per
Constitutionem Justiniani, eadem aequitate, qua antea iure Praetorio.

Augustini differentijs posthumorum enarrari fol. formule Aquilij licet tamen loquat' de nepotibus aptaest comprehendere pronepotes ita, si filius et nepos vivo me moriant, tunc qui pronepos post mortem meam nascet' eij haeres esto, nam cum tota Aquilij potestas consistat in eo ut posthumi instit.o conferat in casum, quo sit suus, in hac specie id minus contingit, ac in nepote. Sed nepos debet decedere vivo Patre, ne agnascendo rumperet test. Avi, et consequenter rumperet institutio pronepotis. L. gallus §. 2.3.4. - Val.o c. 3. a. n. 10.

§. Et quid si tantum. formula Aquilij concepta est de morte filij; quid si nepos decesserit, emancipatus, alio ve modo exeat de Patris potestate, et contra posthumus fiat Avo suus haeres? R.det hunc casum ex mente Aquilij comprehendi. Hi casus et omnes ex quibus suus haeres post mortem Avi nasceret non pertinent ad legem Velleiam; hac tamen non dub. non obstante respondit Scaevola: sed ex sent. legis Velleiae, et haec omnia admittenda sunt (subintellige) et supplenda in formula Galli ut ad similitudinem mortis, caeteri casus admittendi sint. Et procedit ex sent. legis Velleiae, q.a hac comprendit non solum casum mortis, sed omnes alios per quos suus haeres esse desierit. Val.o a n. 12 - Hunc casum proponit Scaevola in emancipatione nepotis, non filij, nam cum filius hinc emancipatione exeat de potestate rumpit test. pndt et in nepote cum vere emancipatur exeat de potestate. L. 8. §. 1. de iniusto rup. Val.o n. 14.

In §. quid si quis filium. 6. dubitabat si tempore conditi test. a Patre, ea filius ab hostibus captus erat, et in captivitate post mortem Patris decederet, tunc nepos vel filio iam mortuo, vel adhuc illo vivo post mortem Avi nasceret, an institutus censeat' ex formula Galli, nam hic casus ut ait tex. ad L. Velleiam non pertinet, cum posthumus nascatur mortuo Avo; sed nec ad Gallum spectat, nam si mortem naturalem filij attendamus, post mortem Patris decessit, si civilem captivitatis mor-

tu, decessit ante tm. Patris, et contra hunc desijt esse suus haeres, et nullo casu ad formulam Galli pertinuit; non in casu mortis naturalis, quia nepos nec vivo avo fuit suus posthumus, nec tm. potuit rumpere l. si quis 6. in prin. de iniusto rup. ideoque nec potuit haeres institui, nec eius institutio fuit necessaria; nec in casu mortis civilis quia si tm. tempore suus posthumus inveniebat recte poterat institui, nec Galli consilio opus erat. Hinc Iustinianus dixit Scaevola melius esse ut in huiusmodi utilitate praefectum post l. Velleiam, quae multos casus rumpendi abstulit permittentem omnes institui qui sui haeredes futuri essent §. et videtur. tali ad consilium Galli admittatur, ut institutum nepotem qui sibi post mortem suus nasceretur recte instituisse videatur, quibuscumque casibus nepos post mortem natus suus esset, rumperet quoque praeteritus. In hoc casu et nepos post mortem avi natus, suus est post suum avo et praeteritus rumperet. Licet enim filius post mortem Patris naturaliter decessisset, per l. Corneliam decessit in instanti captivitatis, et coniunctus vivo Patri. Unde nepos natus sive vivo, sive mortuo filio, semper nascitur suus, cum eodem sit post eius captivitatem a qua censetur mortuus, atque ita nepotem suum posthumum post mortem avi natum fuisse appareat, et consequenter hic casus pertinebit ad formulam Galli. Obst. mediante Cornelia mors filij ad captivitatis tempus trahitur, et sic nepos tempore tm. reperit suum. R. eo tm. tempore filius esset apud hostes, nec sciri posset utrum rediturus esset vel non omnia illius iura per postliminium conservabant et in suspenso erant l. 31. §. 1. de Her. inst. et ideo nepos ab eo praecessus nondum suus haeres iudicabat quapropter non aliter quam ex formula Aquilij poterat institui et praeteritus rumperet, cum ille qui tempore tm. praeceditur, et

Govean. emendat unc. illo vivo. Alciat. ait hunc textum intelligi de Proavo, et pronepote sub verbis Avo, et nepote, et illis vivis intelligi de filio et nepote. Pichard. ad §. 4. n. 20. ait pluralem pro singulari. Admittit per form. Galli nat. cum Velleia ad omnes casus pertineat in quibus postumi sui sint. Gallus quocumque casu, quo post mortem nat. sit suus, et praeteritus rumperet.

postea in locum sui haeredis subintrat. sicuti n[on] nisi agnoscendo succedit, non nisi rumpendo sibi locum facit. l. 9. §. 2. h. t. l. 6. §. sed si pat. de inius. rup. Ideo[que] hunc casu[m] et caeteros omnes, quib[us] nepos post mortem natu[s] suus esset, rumpereti[que] praeteritus existimat Scaevola in formula Galli a testatore concepta per interpretationem contineri, cu[m] Galli consiliu[m] fuerit, et testatoris illius ut entis mens, et voluntas hos omnes casus comprehendere voluerint. a n. 15. 113

in §. si eius v. proponit si filium habens nepotem postumum ex eo instituat secundu[m] formulam Galli, aut quicumq[ue] illi post mortem suam nascet[ur], nurus praegnans capta fuit ab hostibus, et in captivitate vivo avo nepotem pepererit, mox ille nepos post mortem patris praestinet, atq[ue] avo vedat in civitatem, utru[m] hic casus ad l. Velleiam referat, an ad ius antiquum, scilicet ad formulam Galli, Ideo si attendis vera nativitas postumi, cu[m] vivo Patre et avo sit eadem pertinet ad 1[m] cap. Velleiae, q[uod] licet pertineat ad postumum qui vivo avo suus nascit[ur]. 2[m] autem vel cu[m] qui praecedit, sed tamen ad id natu[m], ex sent. Iuliani duo capita commixta sunt in §. ille casus. et pertinent ad illud casu[m] quo nepos postumus nascit[ur] a Patre praecesso, et postea mortuo Patre in illius locu[m] succedendo suus haeres efficitur, vel iuxta lecturam florentinam ex qua vivo tamen avo natu[m] fuisse postumu[m] constat pertinebit ad 1[m] cap. Velleiae. Si spectes nativitas ficta reversioni ab hostibus, apud quos pro nullo habit[us] et pote servus l. postinet. d[e] R. I. ad formulam Galli pertinet, cu[m] filius decesserit vivo avo, et nepos reversus post utriusq[ue] mortem nasq[ue] videat. Et antequa[m] Scaevola dubitationi responderet, quest[ione]m proponit in nepote et pronepote, videlicet si mortuo filio nepote[m] habeat, et pronepotem instituat, pronurus capta ab hostib[us] ibi vivo Proavo, et nepote pariat, et post modu[m] pronepos, praedefuncto nepote et Proavo redeat. Et ad duos casus dic[i]t sed cu[m] c[aeteris?] lo n[on] rumpat idem nepote vel pronepote postumo, cu[m] enim institutio

sive ex formula Galli, sive Velleij sit valida, nil refert utrum
ex iure antiquo, an ex l. Velleia excludat agnatio rumpendo.
Sed non contendimus Scaevolam magis inclinare in illam sent.am ut
ex iure antiquo haec institutio procedat, cum et ratio iuris ita
suadeat, et proposita sit species inter pertinentes ad Gallum non
ad Velleiam. Valb. n. 19.

Ut Pichar. n. 13. in hoc posthumo attendi nativitatem naturalem
in capacitate, itaque si ibi nascatur praemortuo Patre et mor-
tuo Avo ad Gallum pertinet, dummodo postea revertatur; si vero mor-
tuo Patre et vivo Avo nascatur pertinet ad 1.mum cap. Velleij; si
ambobus vivis, et mox Pater, deinde Avus decedat pertinet
ad caput Iuliani. et sic cum hic §. loquatur iuxta vulgarem
lectionem vivo pariat idest vivo Avo pertinebit hic casus ad
1.m Velleia. a n. 10.

Nec obst. ratio Valb. quod hic casus numerat inter Aquilianos
nam non semper strictam methodum servat, Deinde hic casus iuxta distin-
ctionem traditam a Pichard. potuisset iuxta varietatem eventus nativitatis
posthumi omnes casus comprehendere Aquilij, et Velleij, unde quod
inter quoslibet recte numeretur.

Inst. forsitan. §. 1et 9. testator filium habebat, et ex filio nurum pregnan-
tem, posthumum nepotem instituit ex formula Galli, et ut magis
tti firmitati consuleret pronepote posthumo qui ex nepote posthu- 112
mo post morte sua haberet, vivo se et filius et nepos decede-
ret, instituit, natus fuit nepos posthumus vivo Patre suo, et
ipso vivo mortuus est, uxore pregnante relicta, que post morte
Avi, et Proavi pronepote peperit, querit an sit recte institutus pro-
nepos? Rndo dub. nam nepos numquam fuit suus testatori, sed alienus,
numquam potuit ttri rumpere. Rndo dec. Pronepos non succedit in locum
Nepotis Patris sui, qui numquam fuit suus heres, sed in locum
filij, unde illius institutio est valida cum vivus nascat, et post mor-
tem (scilicet omnium Patris, Avi, et Proavi) nascatur = ergo et si
pronepos admittet vel cum pronepos admittit qui nascitur ex nepote
consequens est ut vivo filio id est filio qui vivus erat cum nepos de-
cessit (licet mortuus sit cum pronepos nascit) postea adoptetur idest
adiicatur filio vel affirmat vel succedat et in eius locum subroget
atque si ex eo natus esset, scilicet evocata persona nepotis. Valla
h. n. 20.

Inst. in omnibus. 10. more Scaevola et in omnibus speciebus praedictis filius
dumtaxat qui est in potestate (non emancipatus, nec captus ab hostibus, nec
nepos, quorum institutio non est ~~[illegible]~~ ad validitatem ttri necessaria)
ut aliqua saltem parte sit heres institutus, nam verba si filius vivo me
morietur cum sint conditionalia et enunciativa non disponunt, nec filij
institutionem inducunt l. 8. seqq. om. cau. et cum nepos non nisi
post mortem filij, vel ex illius mortis conditione instituit, non potest ex-
heredari filius, quod cum ante institutionem que nepotis ttri sustinet exheredatio
non subsistat post mortem videt filius exheredas et sic inutiliter l. 13. §. fi.
h. t. Filius captus ab hostibus ubi decedens non requirit quod instituat, cum per
Corneliam fingat mortuus in instanti captivitatis, et sic ante ttri

ipsi potuit praeteriri l. 31. h. t. Nepos et pronepos possunt praeteriri quamvis sint sui, cum non rumpant sed habeant ius accrescendi. In filio emancipato, nam ex illius morte incipiat nepos institutus esse etiam ante nativitatem, nullum est tempus in quo testamentum fuerit sine institutione. Et hac admissa sententia non est necesse cohaerede praesupponere. n. 22.

In §. nunc de lege 11. et 12. agit de 1° cap. legis Velleiae, et eum non de ipsa cautione, sed de legis potestate et constitutione agat loquentis de posthumo qui vivo testatore nascitur, non exigimus certam institutionis formulam, neque personam, aut casuum varietatem dubitamus, sive filius moriatur, deportetur aut emancipet, nam sati est ad validitatem institutionis tempus illud inspici, quo posthumus nascitur. n. 23.

In §. 13. de 2° cap. Velleiae, fuit tractatum quod quamvis nepotes in utero essent instituti, attamen recte instituti hic exhaeredati tanquam non legitimi, sed ut alieni in sui heredum succedentes non rumpunt testamentum. l. 13. de iniust. rup. l. 2. §. 1. de vulg.

In §. videndum 14. habens filium apud Sortes, nepotem ex eo nascendum instituit, non tantum si filius decedat apud Sortes vivo testatore, sed etiam eo mortuo, nepos est recte institutus et non rumpit. ^ex 2. cap. Velleiae^ Ratio dub. quod Velleia pertinet ad nepotes institutos qui vivo testatore succedunt in locum heredum, nam nec alij poterunt rumpere l. 6. in prin. de iniust. rup. = Ratio dec. quod lex nil addidit, quo significaret tempus quo successio nepotis fiat, unde licet vere inspecta filij morte, successio fiat post mortem testatoris, cum tamen hic nepos sit Cornelianus posthumus et testamentum rumpat succedendo, consequens est ut Velleia fictione attenta ad hunc casum pertineat. alia ratio dec. datur in v. nisi: ut sicut nepos de quo tractamus cum est posthumus pertineat ad Gallum, ita cum est nepos pertineat ad 2. cap. Velleiae.

Lex Velleia pertinet ad casum mortis naturalis, et non obstat quod Pater naturaliter post mortem Avi decesserit, quia licet verba Velleiae pertineant ad mortem Patris vivo Avo, tamen ex interpretatione extenduntur.

In §. 15. proponit posthumus Julianus, nad eud n̄ pertineret ad 1m. cap. Velleij q.a n̄ erat suus haeres tempore quo nasceretur, nec ad 2m. q.a n̄ erat natus tempore test.i; lex deficit. sed haec casus sint considerati his capitib. separatis Juliano tamen visus duob. quasi commixtis, et conniventi legis capitib., in quoque casu vidimus legé, ne rumpant test.a 115

In §. fi. in praedicto casu, si posthumus nascitur vivo Patre et Avo, et ante morte Patris ab Avo emancipat., et eud numquam sit suus an sponte possit adire haereditate ut voluntarius, et ait Scaevola valere institutione nad emancipat. suus haeres fieri n̄ potuit, id est ob emancip.i obstantia suus fieri n̄ potest et sic erit voluntarius. Vale.

De secundo cap. legis Velleiae, et quid novi contineat vide opin.m Altamirani a nobis adductá infra fol. 169.

L. inbello. 12. h. t. Cuiac. in recit. ad L. 1. §. 1. si quis ius dic. ait quod in l. inbello 12. hac post verba de quibus nihil pacti comprehensum est precisio, sive reticentia, nam subintelligitur: postliminium non est ut nec subjiciat quod ideo glossam ille servius scribit quod rem revertendi Civibus in civitate bellica magis, quam in pace Romani esse voluerunt. eodem modo interpretat d. l. un. §. 1. si quis ius dic. ut videt iudicenti non obtemperare qui quod extremum in iurisdict. est non facit veluti si quis rem mobilem vindicari à se passus non est, sed duci eam vel ferri passus est. Et sic adest precisio, et subintelligunt verba: ius dicenti obtemperasse videtur nam qui rem mobilem a se vindicari passus non est, sed duci eam aut auferri passus est videt obtemperasse. ut quae late scripsimus in exercit. vero. Roma.

Ceterum 2°. ex solutione Accursij de quibus nihil contrarium dicet. sed non est admittenda. 3°. 2°. intellige de militibus captis in bello, quibus nulla Culpa potuit imputari, qui gaudent postliminio in pace. Retes cap. 5. n. 7.

Capti in bello non habent postliminium in pace, nisi id sit comprehensum in pactis, nam cum miseri servi fiant capientium legitimo titulo, pace facta non debent hostes amittere dominium, sicut depredata in bello pace facta non restituuntur; at capti in pace, cum in eis nullum dominium conceditur, nec offensio hostilica consideret, sopito bello per pacem, cum nullam causam captivitati dedissent, contingit tempus pacis, et in illud ingruo ad hostes pervenerunt, et habent postliminium. Olea tit. 4. q. 10. n. 35. et 36. = Alia (ni fallor) potest assignari ratio, quod facilius res revertit ad suam naturam, pristinumque statum l. 7. §. de pact. arg. l. 23. de lib. et posth. et sic facilius quod capti in pace postliminium habeat in pace, quam capti in bello

Val. lib. trac. 3. c. 6. ob publicā utilitatē statuit, ut l. in bello captos in bello nō habere postlim. in pace; sed qd bono publico statutū fit pactionib. nequit mutari l. 5. 7. 28. de capt: q. pactionib. fieri nō potest qd captivi nō postlim. in pace. Rn. hās pactiones fieri ex publica causa, et non esse privatas, sed publicas, factas a Ducib. belli qui ob publicā utilitatē id possunt facere. 116

Id c. 7. n. 9. Vort. l. 51. de acq. rer. dom. Transfugam iure belli recipimus ex hoc Cuj. fal. dicit transfugā nō habere postlim. de que vide Ant. Faber postlim.
Rn. Cuj. 4. obs. 9. iure belli nō de postlim. intelligi, sed de generali iure belli qd sicut licet hostes occidere l. 3. §. ult. ad Corn. de sicar. ita et transfugas. Et Stephan. restringens hanc l. ad servū transfugam. Qui a nobis transfugit pati media capitis diminutionē et tamen civitatē ammittit l. 5. §. 1. de cap. diminut. Servus transfuga postlim. recipitur a dno. l. 19. §. 5. at filius licet vivo Patre reverat nō gaudet postlim. nec recipit a Patre q. disciplina castrorum antiquior fuit Parentib. Romanis, quā charitas liberorum. d. l. 19. §. 7. h. t.

Hæreditati et conver[?] heredi adquirit per servos hæreditarios, exceptis his in quib. factū personæ, ope[?] et substantia desideratur, scilicet hæreditate, usufructū, et possessione. aditio desiderat factū dni iubentis, et hæreditas nequit iubere. usufructus capit verā personā qui utatur fruat; adquisitio possessionis flagitat corpus adquirentis, et animum; et sic per hæreditatē per servos nō adquirit hæreditas, usufructus neq. possess. l. 61. de acq. rer. dom. l. 26. de stip. serv. l. 1. §. Scævola. si cui quis test. Val. l. tr. 3. c. 2. n. 10.

in l. 4. §. si deportatus. de bon. libert. Si deportatus sit Patronus, filio eius competit bonorū poss. in boni liberti, nā Pater habet pro mortuo; at si Patronus fit apud hostes pater postlim. obstat liberis suis. Fab. in Pap. tit. 11. pr. 7. il. 2.

L.44.§.2. de stip. serv.

Obt. Si servus stipulatus sit dno suo captivo (eu nominando) in pendenti stipulatio, et si revertat, valeat, si ibi decedat, non; nam eum fingamur per Corneliam in instanti captivitatis decessisse, inducta fuit hereditas iacens, et servus hereditarii dno mortuo inutiliter stipulatur L.41. de rel. oblig. Ita si servus futuro heredi (eu nominando) stipulet, inutilis stipulatio, q. potest non esse heres L.16. de stip. serv.: q. eodem modo stipul. facta captivo n debet subsistere, q. potest non redire. Rp. (ni fallimur) plus iuris habere captivum in servo, et in suis bonis, quam herede futurum in bonis hereditarijs (quamvis ambo per fictionem postliminij et hereditatis retrotrahantur dni) nam iacente hereditate, heres futurus neutiquam ab illa consideratur, nec habet iura in pendenti; at ~~servum~~ captivus consideratur ab ipsa fictione postliminij et eius iura sunt in pendenti, et virtualiter quasi continuat in eo animum quem antea habebat; quae in herede futuro non conveniunt.

Pro resolutione dicimus quod testator relinquit aliquid in suo mortuo tempore etc. vel captivo qui postea decessit in captivitate, quod per Corneliam fingit mortuus a captivitate L. eum. de his quae pro non scrip. L.101. in fin. de leg. 1. Et quasi caduca quod heres ante testatoris mortem decedunt ante mortem testatoris, idest si morte naturali, et tunc fisco applicabant, at si deportatione vel servitute n applicabant Fisco. Caduca quod deficiebant post mortem testatoris, et ante apertionem tab. Vall. 1.tr.1.c.3.

* L.41.§.fi. de furt.

Obt. sive L.41.§.fi. de furt. ubi servus post noxam commissam captus fuit ab hostibus, et extinguit actio noxalis, sed si revertat postliminio, vel quo alio iure renascit actio: quod dat aliud ius praeter postliminium de servo captivo loquens: quod iustitia inducta fuit postliminium, et cum sit fictio atque urgenti necessitate requirit introduci, cum fictio sit extrema et necessaria causa. Rp. (ni meum fallitur iudicium) praecise servum n solum postlim. sed alio iure potuisse redire, nam ut servum rediens postlim. comprehendat, n attenditur illius animus, sed dni volentis eum recipere, et ita n sufficit quod servus sit in urbe Romana, nisi

sit in dñi potestate, vel saltem facilitèr in illa posset redigi l. 12. § manumittendo. 9. l. fi. h. t. Et animus remanendi, quia in hominib. liberis requiritur (nã nõ sufficit eos corpore rediisse, sed etiã animo l. 5. § 3. h. t.) q.do servus revertit requirit in dño animum eũ recipiendi, nã si animus servi requireretur posset dñus defraudare deficiente animo, et etiã ipse animus eũ habeat aliquid civile licet ~~in servo~~, cũ sit q. postlim. tã q.d est merũ civile q. recipiat a dño, hinc in persona servili nequit considerari, inde est q.d requirat in dño. ~~Ex hõc profluit q. si dñus eũ nolit~~ Etiã suppono q. noxa caput sequitur ita ut si post eã commissã servus vendat, transeat actio contrà dñũ, etiã si servus ad millesimã manũ transierit; et si manumittatur, tenet ipse directo actione pœnali, nã noxalis mutata fuit in directã, eode pacto q. si liber deliquit et fiat servus tenebitur actione noxali, nã directa, qua antea tenebatur conversa est in noxalẽ § omnis 3. inst. de nox. act. Etiã si servus alienus contrà me committat delictũ, et meus fiat, extinguit noxalis actio, et quamvis alienet nõ renascitur. § fi. eod: Etiã pranoto q. si servus qui commisit delictũ, redeat ab hostib. et dñus nolit eũ recipere (q.d nõ esset insolitũ cũ dñus in eo nil utilitatis posset habere, cũ eũ deberet noxæ tradere, vel pœnã solvere) quasi eũ habens p derelicto, tunc acquiret servus eũ capienti, q.a viregent capta ab hostib. capientium fiunt, vel si ipse servus a nullo captus sponte redijt adquiretur primo occupanti, q. habitus pro derelicto et qui dñus illius factus sit tenebit actione noxali; vel si nemo eũ velint occupare ille qui ~~[illegible]~~ contra quẽ noxa est commissa eũ occupabit, et cũ fiat dñus extinguet actio noxalis, nã in hoc casu cũ servus habitus pro derelicto sit nullius fiat ~~[illegible]~~ ~~[illegible]~~ dñus eo ipso quod eũ habeat pro derelicto ammittit dñiũ, nõ expectato q. alter eũ occupet, ab eo qui passus est noxã occupabit, nisi ille voluerit nil petere, et q.do eũ occupet (ni fallor) perdet

l. 12. § 9. et l. fi. h. t. Grot. lib. 3. c. 9. n. 11. ut servus recipiatur necesse est ut aut re vera habeatur a vero dño, aut haberi facile possit. nã animus recipiendi requirit in dño; sic si servus latitet in Urbe Romana nõ videtur receptus.

Obst. si dñus servũ reversũ habet pro derelicto, iã eũ recepit postlim.o nã ut qui habet rẽ pro derelicto debet fieri dñus illius: et nõ aliter potest esse dñus quã postlim.o q.o si eũ habuit pro derelicto, iã exegit postlim.

qsen nō occupat per iudicium noxale, sed ut habitum pro derelicto, nā
iudicium noxale intervenire nō potuit, cum nō daretur iudiciū absq
legitima persona standi in iudicio, quā nō habet servus —
etiam potest excogitari an si dnus non habuerit animū recipiendi
servum reversum ab hostibus, cum non revertatur postlimō an cen-
seatur qd tempore captivitatis dominium servi fuisset in penden-
ti per effectū suspensionis postliminij, an vero lxitu lxpecta-
to censeatur retrò non fuisse dnus servi in pendenti per fictio-
nem? et nobis videtur evacuata esse fictione, ita ut nunquā cre-
dat suspensione postlimij nunquā locum habuisse. 1°
qa fictio inducitur per necessitatem, et tunc ea cessat, et si concedamus
fictionē habuisse locū, concederemus viguisse absq necessitate, et
(ut credo) qto certū sit nullū heredē futurum esse sive civilē, sive
honorarium evacuat fictio hereditati iacenti, ac si non intervenisset
et eadē ratio militat. 2° adita hereditate, evacuat fictio hereditatis
iacentis ut retrò censeatur nullam extitisse, et sic precisa talia
fictio ut tempus aditionis coniungat cum tempore mortis, et ab illo
heres dnus censeatur: q. eodē modo fictio suspensiva debet eva-
cuari. 3° postlimo nō aliter habet locū quā si captivus revertatur
et item extremum non aliter proficit quā si revertat animo re-
manendi nulla differentia tradita liberi, aut servi, taliter qd
si absq tali animo veniat cum nō adsit terminus habilis a quo
nō inducitur postlim. nec censetur fuisse, eodē modo, quo si captus
decederet apud hostes, suspensio illa, quę erat in pendenti an pro-
cederet ex postlimo an ex lege Cornelia heres C. opus. c. n.)
evacuatur, et nunquā censetur qd viguit postlim. nā ad hoc re-
quirit terminus a quo habilis: q. eodē modo si deficit ani-
mus in reversione ~~non~~ evacuat fictio suspensiva in

praeteritum, nam per Corneliam non proficiat cum non decessisset captivus in captivitate; nec per postliminium cum deficiat extremum, aquo reversionis cum animo remanendi. – 4º. ut credo reversus captivo evanescat suspensio inducta per postliminium tempore captivitatis, quia cum per effectum retrotractionis fingatur captivum extitisse in civitate et habuisse dominium omnium bonorum, implicaret quod [illegible] in eodem tempore fuisset dominus, et quod eadem bona fuissent in pendenti, quapropter per effectum retrotractionis expirat suspensionis.+ Nec obstat quod dum pendet res ignoramus, quo iure pendeat an postliminio an Cornelia, et cum cognoscimus ^quo iure^ pendente fuisse et quando captivus revertitur, vel decedit, et tunc exspirat illa suspensio, nam cum dicitur ignoramus an suspensio procedat ex Cornelia aut postliminio, et cum cognoscit quo iure, suspensio est evacuata: quia numquam vixit filio. Et quod per exitum captivi cognoscit quo iure procedebat habito respectu ad tempus praeteritum, nam post aditionem haereditas etiam dicitur haereditas habito respectu ad praeteritum et fuit evacuata. Val.º Reader. har. c. 1. n. 16.

+ et etiam implicaret admissa fictione Corneliae captivum decessisse in instanti captivitatis, et post mortem idest post captivitatem bona et iura etiam captivi fuisse in pendenti, et sic etiam per fictionem evacuatur suspensio.

Ait Augustinus cum servum reversum ex captivitate a domino non vult recipi, non reversus est postliminio. Et si ab alio occupetur, revertitur ad effectum actionis noxalis, non postliminio, sed alio iure, scilicet iure acquisitionis pro derelicto, quo occupatur.

Vel Dico ex d. l. 41. § 2. de furt. quod noxa caput sequitur, et quod quamdiu vivit qui furtum commisit non perit furti actio, sive servus fiat liber, vel e contra. Et sic intelligo d. § fi. quod per captivitatem servi non exspirauit actio noxalis, nam per captivitatem dominus amittit dominium illius veritate inspecta, at qui actionem noxalem habet eam non ammittit, immo si possibile esset quod posset hostes convenire posset agere iudicio noxali contra hostes, et quod Pomp. putat extingui actionem intelligitur extingui quoad exactionem actionis, nam in rei veritate non ex eo quod quis impediatur agere extinguitur actio, nam

etia noxalis actio nō potest proponi contra dnū servi, qui extinguā
L.17.§.2. de furt. cū alijs, et quo dnus eū deiugerat tenetur.
Etiā verbū venisse interpretatur eōde modo quoad exactionem
Et hoc sensu potest intelligi apposita distinctione post verbū re-
versus, ita ut non sit sensus quod revertat postlimī. vel alio iure, sed
quod reversus, rehabeat actio postlimī. vel alio iure, scilicet
Sive ex eo quod servus sit reversus postlimī, sive quod illius ha-
beatur copia, quod resuscitatur quoad exactionē ut haec possit eū
effectū, actio noxalis; nā independenter a postlimī. ex eo quod servi
copia habeatur sufficit ut noxali actione agi possit.
In venditionib. adijcit clausula: servos venditos noxii solutos esse L.1.§.1.
L.17.§.17. de aedilit. edic.
Ut quis habeat re pro derelicto, ni fallor, prius debet ea adquirere, eōde
modo ac qui cedit prius adquirit. v. Olean. L.1. pro derelic. statim
nostra esse desinit: ergo antea debet nostra esse ut desinat esse nostra.
v. gl. lit. O. ad L.1. siex noxali causa agatur. obi de pro derelicto.
Filio perit deficiunt sui heredis. Fab. dec. 3. er. 3.

Obst. difficil. l. cos 4. ff. h. t. Ubi ab hostibus capti, vel hostib. dediti propter aliquod delictum contra ius gent. ut q. legatum hostium pulsassent (Retes c. 1. n. 6.) recipiunt postliminio: q.º facilius debuit concedi postlim.m in pace capti in belli, cum in illis versetur delictum. Et poena irrogata eos facit indignos postlimin.º sicut deportatos. Hanc difficultatem non dissolvunt Vald. et Retes, sed excandiens Fab. in Iurisp. tit. 9. pr. 8. ill. 1. Ubi ait amplexam fuisse humaniorem sent.am q. per deditionem poenam satisfactum sit iniuriae irrogata contra ius gent. ut nulla congruenti hostib. superesset occasio pro hostib. et iuri gent. sit satisfactum, sive q. culpa, quae deditioni causam praebuit solet plerumque nasci ex bono quamvis minus considerato erga Remp., malo vero e regione erga hostes animo, qui etsi excusationem non mereatur sit contra ius gent., facilius veniam Reip. meretur cum iuri gent. et hostibus sit satisfactum — Capti sive ab hostib. dimissi, sive vi et fallacia revertantur, habent postlim.m: Dediti non aliter quam si ab hostib. sint dimissi; nam deditio fit a populo ad gentem, ut deditus non solum Civitate expellatur, sed servus hostium fiat, non quamdiu sit apud hostes, sed q.diu hostib. placuerit, et dum non dimittit, vere et non per iniuriam à populo detinetur, et sic non obst. l. 19. de captiv. ut habeat postlim.m qui per iniuriam ab extraneis detinetur — Per deditionem fit servus hostium, unde si ab eis non recipiatur, non fuit factus servus, nam Civitatem ammisit per deditionem populi Rom.; at libertatem non donec fuisset receptus, et cum maneat liber, si revertatur non gaudebit postlim.º; erit enim nec liber, nec servus, sed remanet peregrinus. Et quamvis fuisset super hoc Ctorum controversia, obtinuit sententia dicentium non recuperare Civitatem deditum non receptum, et sic in Hostilio Mancino necessaria fuit lex pro eo lata, de qua in l. fi. de legation. — Ita vero optime Fab.

Obst. d. l. 4. Ubi hostib. deditus, revertens, nec a nobis receptus, non recuperat Civitatem. Sed omnino emend.t Fab. nec ab eis receptus. Ratio hic loqui Ctum de non recepto ab hostib., nam alias non esset casus distinctus à primo; Ratio nam facta fit mentio de controversia inter Brutum et Scevolam, quae loquit

l. 4. h. t.
l. fi. de legationib.

de hoc casu, ut dicit in d. l. fi. et sic verb. nec a nobis receptus, intelli-
guntur, nec à nobis receptus aliqua lege particulari ut licite fieret,
quali licentia fuit pro Marcino in d. l. fi.

Victores arma captivorum hostium cremabant. Liv. 5. dec. lib. 5. Caetera omnis generis arma cumulata in ingentem acervum, precatus Martem, Minervam, Luamque matrem, et caeteros Deos, quibus spolia hostium dicare ius, fasque est, ipse Imperator face subdita succendit, deinde circumstantes tribuni militum, pro se quisque ignes coniecerunt. Rosin. de antiq. Rom. lib. 2. c. 8.

nota hoc de armis ad l. 2. et 3. h. t.

120

Ut filiusf. vel servus captivus adeant haereditatem requiritur iussum. bonorum possessionem possunt agnoscere, vel eis potest fieri restitutio ex Trebelliano, dummodo patris vel domini accedat ratihabitio intra praefinitum tempus. haereditatis aditio quae est actus legitimus requirit esse in huiusmodi ... hoc si filio relicta est ... [illegible] ... patri relinquatur, filio restitui non potest. Si filius vel servus decedant, pater vel domini nequeunt adire haereditatem illis relictam. Fab. tit. 11. [illegible] ... il. 9.

Obsides non fiunt servi, id quod nec omnino liberi sunt, et comparantur captivis l. 31. de iure fisci, non possunt facere testamentum nisi eis permittatur. legis apud hostes positi facere testamentum quia non desinit esse cives, nec in hostium est potestate l. 13. §. 1. de testam. Fab. il. 16.

In l. 9. et 10. de iniust. rup. Si Pater ab hostibus capiatur filio manente in civitate, reverso Patre, non rumpitur testamentum; nec filius qui redit ab hostibus rumpit Patris testamentum quia quamvis uterque captivitatem [illegible] ... familia Patris, qui desierat filium habere in potestate (quae est dubitandi ratio) neutro tamen captivo ruptum fuisset testamentum si neuter in captivitate intercessisset. Et nota filios fuisse institutos vel exhaeredatos, alioqui non de rupto, aut rumpendo, sed de iniusto et nullo testamento ageretur. il. 15.

l. 9. et 10. de iniust. rup.

Vel dico filium fuisse exhaeredatum in testamento facto a Patre in tempore quo filius iam erat captivus, et ratio dub. provenit ex l. 8. §. 9. de contratab. ubi postliminio reverso filio, exhaeredatio ante captivitatem facta nocet: quod hoc quia non ante sed in captivitate fuit facta non nocet. alia ratio dub. exhaeredatio facta extraneo est nulla d. l. 8. §. 8. l. 132. de V. O. sed captivus est extraneus: quod exhaeredatio est nulla.

L. 44. §. 2. possidebam servum bona fide, captus fui ab hostib. et incidi in malam fidem, si eum recuperem possum incipere usucapere (non intelligendum ergo potest continuare usucap.m sed denuo eam incipere), ratione fictionis iuris fingor habere bonam fidem, quod non est novum, praesertim attenta ratione benignitatis infortunii captivitatis, et sic est similiter pariter in omnib. eadem parte ancillae alienae, nam ibi, quod non est interrupta continuabatur usucapio. Q. (ni fallor) nam iste habuit bonam fidem licet fuerit res est aliena quae iuste possidet, qui authore lege possidet L. 28. de noxal. act.

in L. 9. §. 2. de lib. et post. habeo filium apud hostes, quem exheredo, nepotem praetereo, et extraneum instituo; mortuo filio apud hostes nepos rumpit testamentum. Ratio filius non censetur fuisse in patria potestate nam fingitur mortuus per formulam: quod nepos non debebat rumpere sed admitti ad ius accrescendi quasi per retrotractionem videatur nepos fuisse. R.o quod eum tunc in rei veritate sit praecessus a Patre vivo habet pro quasi posthumo, rumpitque testamentum agnascendo. Q.e nam videbatur testator eum praeterisse, non animo ut haberet ius accrescendi, sed ut nil perciperet. — Si Pater praeterierat filium qui est apud hostes valet testamentum L. 31. de lib. et post. sed reversus per retrotractionem facit testamentum invalidum. Ratio est nam hic non datur quasi agnatio, ut in nepote, qui cum retrotrahatur non rumpit sed tamen habet ius accrescendi. Richard. ad §. 5. L. Gallus n. 16. — et ad §. 8. n. 32. — Pater potest praeterire filium qui est apud hostes, quia potest non redire, et si ibi decedat, valet testamentum quia fingitur mortuus toto illo tempore. Eodem modo nepotem posthumum filii captivi potest avus heredem instituere summo iure absque formula Galli Aquil. nam si ibi Pater decedat fuit posthumus suus, sed si filius reverteretur, et decedat non aliter valebit institutio posthumi quam eo formula Aquilii.

in l.) §. 1. de tutel. et rat. distr. per captivitatem tutoris finit tutela, et sic ipso iure, et si in civitate quis existat defensor captivi, convenientur, quia actiones non nisi finito tutele iudicio proponuntur. in l. 8. per postliminium tutela amissa reintegratur. Ut Cuj. 28. qq. Pap. ipsi l. 8. tutela vere et realiter finiri, et postea reintegrari, et tenet usufructum capto fructuario vere finiri, nec fingendi et postea reintegrari. — Sed ni fallor potest inferri ex his que tradit Cuj. quod tutela sit in suspenso, et licet quod sit in suspenso non possit agi iudicio tutele, attamen propter utilitatem pupilli quod recepto quod agat contra defensorem captivi et fideiussores, ne dilatione temporis deterior fieret conditio pupilli. — Propterea notanda est lex illa, que permisit captivi quod habeant procuratores in defensione. ex l. 3. §. quasitum de offic. tutor. Ubi tutor absque curatore potest et convenire pupilli, atque et iure singulari ob pupillorum, et publicam utilitatem. Cujac. ... in f. 1. de ... n. 23. — Vide l. 6. §. 2. quib. ex caus. in poss. Ubi creditores captivi in possessionem bonorum mittunt. Id. cum Cuj. 57. Paul. ad edic. mitti custodie causa tantum.

L. 15. de vulgar. Explicat noviter Amaya ... tit. 32. n. 17. retenta negatione, legendo cum interrogatione: <u>ideoque in successoribus locum non habere substitutionem? ut dixit Senius: licet verum captivum alius vivi habere in his quae servi gerunt, quae per se vel per alios, item et eum qui hereditate vivum personae sustinere, cur dicemus non habere locum in successoribus substitutionem</u>? quasi diceret quod habet locum.

Potest opponi (ni fallor) nam dicitur postliminium in bello, quia quis bello revertitur: ergo postliminium in pace debet dici quando quis revertitur in pace: sed datur postliminium in pace quando non revertitur in pace, nam captus ab exteris cum quibus nec bellum nec pacem habemus, habet postliminium in pace. l. 5. §. 3. de captiv. Ergo improprie dici postliminium <u>in pace</u>, et tantum dicta est vox. <u>in pace</u>. ad excludendum bellum. Etiam in §. ... de testam. ord. dicitur in <u>pace</u> et <u>otio</u> ad excludendum tempus factum iure militari, sive in procinctu.

~~in~~ Obst ~~l.~~ L. 17. §. fi. de praesc. Verb. Ubi illi, cuius interest non datur actio furti. R. ideo non dari, q. illius intererat ratione lucri cessantis, non damni emergentis, q. non est sufficiens ut detur actio furti. Obst l. 80. §. fin. de furt. Ubi sibi intererat ne ~~ne~~ pecunia soluta subriperetur, et non habet furti actionem. R. (ni fallor) eius non interesse, q. negociorum gestorem recepit in se casum fortuitum, et furtum. cum gestor tenetur, si culpa illius casus evenerit. L. 17. §. fi. de praescr. L. 80. §. fi. h. t. *

177

Obst l. siquis. 91. h. t. Ubi qui scit sibi subripi, et tacet, non aget furti q. consentire videtur, sed si sciebat, et q. non potuit, non prohibuit, furti aget; at si potuit prohibere, nec prohibuit, furti aget. R. potuit prohibere cum magno periculo, q. plures erant fures, qui eum interfecissent. Accurs. L. 91. de furtis. *

in l. proinde. de condict. furt. qui opem dedit condictione furti non tenetur, nec qui dedit consilium. Obst l. 43. §. 1. de V. S. Ubi qui opem dedit tenetur condictione. R. l. 43. intelligi de condictione certi generali. Accurs. L. 43. de V. S.

Servum fugitivum possidemus, dummodo à nemine possideat. Obst. L. 54. de adq. rer. dom. Ubi per servum ~~[illegible]~~ ab alio bona fide possessum domino peculiaverit non usucapit, sicuti per servum fugitivum quem dominus non possidet. R. hoc intelligi de servo fugitivo, qui ab alio possideat. Val. de adq. pos. c. 10. n. 5. L. 54. de adq. rer. dom. si servus p libero se gerat, à domino non possidet. L. 3 §. 10. de adq. pos. qui fugit p servo se gerit. et non dolose retinetur.

Obst L. 47. inst. de adq. pos. servi fugitivi possessio retinet, si revertendi animum habeat: sed servus fugitivus non habet animum revertendi: q. obst. R. servum fuisse commodatum, et à commodatario fugit, et argumentum non valet à contrario sensu. R. post verb. si intelligi maxime. Accurs. L. 47. inst. de adq. pos. Val.

Obst L. 15. de Publiciana. Ubi si servus fugitivus emat ~~ne~~ res à non domino, competit domino servi publiciana, licet possessionem rei non habeat. R. non habere naturalem aprehensionem. Val. ubi sup. L. 15. de publiciana.

Obst. servus fugitivus peculium non habet: ergo nil potest, neque possessionem adquirere domino ignoranti. Rd. servum fugitivum non peculium amittere, sed liberam administrationem, quapropter adquirere potest ignoranti domino. Vala. n. 9.

quia non possit ex causa peculiari

Obst. l. 17. §. fi. de furt. Ubi servus fugitivus furtum domino fecit, dubitatur an contra bonae fidei possessorem servi esset domino danda noxalis actio furti. Ratio dub. erat quia qui noxali actione teneretur si servus alii furtum fecerit, ipse noxalem actionem habere non poterit, ratio dec. est quod dominus tunc non poterat teneri, quia non habebat facultatem praestandi servum. Nec obst. quod quomodo poterat dominus non possidere servum, si servus erat penes bonae fidei possessorem, nam quo rem subripuit, et nondum erat penes illum possessorem.

id referri debet ad tempus, quo

Obst. l. 27. §. 3. ad leg. Aquil. Ubi qui servum in fuga habet, tenet actionem Aquiliae. Rd. esse speciale in ea actione, nam quia non datur nisi domino, ideo datur contra dominum

l. 14. §. 1. h. t.

Obst. l. 14. §. 1. h. t. Ubi si emptor antequam tradat pretium rem surripiat tenetur furti à venditore: sed venditoris nil interest, quia periculum rei pertinebat ad emptorem: ergo etc. Rd. interesse venditoris, quia rem habebat iure pignoris ad habendum pretium. Accurs.

in l. 41. post dici in v. quod si prop. servos habuisse coheredes liberos.

* l. 16. h. t.

Obst. l. 16. h. t. Rd. non iuris constitutio tantum concedo, nam etiam natura est impedimento: Ita quod patria potestas est de iure naturali: Rd. naturae esse impedimento, quia contra eam erat, ut Pater, et filius ad invicem se infamarent.

l. 37. de adq. pos.
l. 52. §. 7. h. t.

Depositarius non committit furtum negando rem depositam, nisi contrectet ~~et fur~~. l. 37. de adq. pos. debet intelligi non solum retinuisse, sed contrectasse, et l. 52. §. 7. h. t.

l. 22. quod vi aut clam.

non obst. l. 25. de donat.

l. 23. de act. empti.

Obst. l. 35. h.t. Ubi qui perferendam accipit rem furtivam sciens est fur: sed non habet animum furandi, neque lucrandi: ergo etc. R°. (nisi fal.) fuisse ei promisisse certam partem rei furtivae, et sic habet animum furandi, et lucrandi l. 35. h. t.

Obst. l. 36. §. fi. h.t. Ubi si servi invicem se celaverint invicem fures sunt. R°. non essefures sed quoad poenam.

Obst. l. 66. §. 2. h.t. Ubi qui mulionem malo animo in ius vocavit ~~furti~~ si mulae perierint furti tenetur. R°. furti teneri, quia operam dedit, verba si interea mula perissent intelliguntur si raptae essent, nam res furto subtractae perire videntur. etc. l. 66. §. 2. h. t.

Obst. l. 66. §. 4 h.t. Ubi ~~alium~~ abducendo alium, ut ~~cum~~ credat non idoneum furtum facio: sed non contrectas. R°. Non esse furem, sed furti teneri, quia operam dedit, quare si ille ignorat, cum non sequatur sit furtum, ideo non videtur dare operam. l. 66. §. 4. h. t. l. 52. §. 21. h. t.

Obst. l. 1. §. fugitivum. de fugitiv. Ubi ex fugitiva natus fugitivus non censetur: ergo poterit usucapi. R°. non censeri fugitivum, quia ad hoc requiritur ut discesserit ea mente, ut ad dominum non rediret, et in partu id nequit considerari; sed censebitur furtivus, quia à matre contrectatus ut usucapionem effugiat. Amaya. 310. l. 1. §. fugitivum. de fugit.

In l. 52. §. 15. h.t. filius sefingens patrem ad accipiendam pecuniam non committit furtum. Obst l. 52. §. 21. Ubi Titius pauperem subieci pro Titio locuplete, et est Titius fur. R°. furtum fieri si error sit in substantia personae; non vero si sit in conditione. etc. l. 52. §. 15. §. 21. h. t.

Obst l. 52. §. 11. h.t. Ubi qui emit frumentum, quod non dum traditum furatum fuit, habet actionem furti venditor: ergo etc. R°. venditorem habere actionem, sed debere cedere emptori. R°. venditionem esse in genere, quia apper periculum est venditoris. etc.

Obst. l. fi. de leg. 3. Ubi filius est haeres ~~et~~ substituti, et substitutus vivit: ergo etc. R°. huius speciei casum esse sic: Pater filium exhaeredavit, et extraneum instituit; extraneum cum alio substituit filio exhaeredato; extraneus filium haeres filium instituit et decessit, postea ~~substitutus~~ decessit filius, et substitutus alter extitit haeres, nec debet praestare legata pupillaria, quia filius non fuit haeres iudicio parentis. Cujac. 2. obs. c. 32. pro substituit reponit instituit. et est dicendum in specie Patrem alium quemdam pupillariter substituisse. Stem. de lib. sig. Scaevola. ind. l. fi.

Obst l. 3. expil. haer. Ubi dat remedium ordinarium ad crimen expilatae haereditatis: ergo non debet dari extraordinarium. R°. ordinarium esse civile; extraordinarium criminale.

Die 22. Julij 1666. in templo S. S. Justa et Rufine
defendit publicas conclusiones ~~Gaspar Sanz, et Zuniga [illegible]~~
mane, et vespere. arg. matutino tempore D.or D. Soto Primarius le-
gum à ratione; D.or Martinus Lopez Vespertinus legum antecessor L.
1. §. Scaevola. si is qui test.to liber. cum L. 91. de furt. D. Guillelm. de Ro-
cafull L. 43. §. si iactum. 11. de furt. cum L. 44. de adq. rer. dom. D. Ri-
co L. 16. §. 1. q.do dies legator. = Vespere arguit D. Josephus Roca Ves-
pertinus Moderator Canonum D. L. 1. §. Scaevola. si is qui test.to cum L.
1. de effractoribus et expilatoribus. D.r D. Domingo Ruiz L. 43. §. si iactum. de
furt. L. 44. de adq. rer. dom. et L. 35. de usucap. D. Joseph. de la
Torre L. 67. §. infans. de furt. L. 9. eod. cum L. 9. de in litem iur.
L. 30. de furt. Can.cus Escobar à ratione

I. M. I. V. M.ª d. l. L.

Ad §. 1. inst. de oblig. quæ ex delic. nasc.

124

Conclusio: Furtum est Contrectatio fraudulosa lucrifaciendi gratia, vel ipsius rei, vel etiam usus eius, possessionisve, quod Lege naturali prohibitum est admittere.

Obst. §. aliquando h.t. Ubi debitor furatus fuit rem, quam oppignoravit creditori, et fit furtum rei: ergo non datur furtum possessionis. R. quod [illegible] furtum rei potest dici, sed quoad possessionem, qua caret debitor. Richard. in §. furtum. l. h.t. n. 34. nam diversum est fieri furtum rei suæ, aut in re sua.

— §. aliquando h.t.

Obst. L. 27. §. ult. h.t. Ubi debitor interlevit instrumenta, vel chirographum, id non amovens, et non tantum actione Legis Aquiliæ tenebitur, sed etiam furti: sed fur nil amoverat: ergo datur furtum sine contrectatione. R. quod licet in Gothifredianis codicibus legatur: nam rupisse etc. in Vulgatis legitur: amovisse enim videtur etc. et sic daretur furtum, cum idem resultet effectus ex corruptione, ac resultaret ex contrectatione, et surreptione, cum debitum inutile reddatur, et sic in §. 1. d. L. 27. si unam apocham quis furaverit, et creditor aliam habeat, qua debitum contineatur, non committitur furtum, licet Lucrandi animo fecisset. 36.

— L. 27. §. ult. h.t. et L. si quis 42. §. fi. ad leg. Aq.

Vel dic cum Heuve. post verb. amovit subaudiendum esse tantum.

Item nam si quis rumpat instrumentum non habebit lucrandi animum quia non furatur. R. satis lucrare si ille sit ~~[illegible]~~ debitor per illud instrumentum ni fallor.

Obst. L. 52. §. 20. h.t. Ubi si quis equum accipiat furandi animo, ~~[illegible]~~ tantum geniturae causa, fit furtum: sed equus fuit subtractus animo, ut statim domino restitueretur: ergo sine lucrandi animo datur furtum. 38. R. lucrari, cum eo utatur, si non furandi animo fecit tenetur prius facto.

— L. 52. §. ulto h.t.

Obst. L. qui saccum 77. h.t. Ubi datur furtum sacci sine animo furandi. R. quod principaliter furabatur pecuniam, et sic non principaliter erat animus circa saccum, satis tamen constat furem saccum furari voluisse, et sic non sine animo. idem in L. 14. §. 15. desumitur. Ubi si tibi servum comodavero, et tibi furatus sit, competet tibi actio furti ad consequendum servum, et vestem, licet non etsic commodata sit. R. etiam in sequelam fuisse commodatam, in sequelam debet præstare custodiam. Sic in L. 22. §. 1. ~~Unde si ind.~~

— L. 77. h.t. L. 14. §. 15. L. 22. §. 1. h.t.

L. 15. de cond. caū data. Obst. L. 15. v.° sed si. de cond. causa data. Vbi servus meus in suspicione furti inciderat, et tradit a me fuit sub conditione, vt si probaret furtum, puniret, si non, meus esset; Titius, cui tradit fuit servus, cui fecisse furtum querebatur, traddidit Praefecto Vigilum qui eum summo supplicio affecit, et contrarium probatum fuit; mihi conceditur actio furti contra Titium, si dolo malo fecerat: sed Titius nihil lucri habuit: q. datur furtum sine animo lucrandi. R.° lucri specie esse suam explere voluntatem. sic Heurs. licet aliter Rich. n. 43. = Obst. L. fi. L. 3. §. 1. de off.° Praef. vig. Vbi praefecti Vigilum non habent maius imperium, nec possunt capitis imponere. R.° bene posse severius castigare eum, nullus caput habeant, et quo nullis habeant. [illegible] in [illegible]

Obst. L. verum 39. h. t. Vbi si quis ancillam meretricem surripuerit, vel celaverit invito dño, non est furtum, q. causa fuit libidinis, non furandi. Obst huic L. fullo 82. §. 2. Vbi: qui ancillam non meretricem libidinis causa subripuit, furti actione tenebitur, et si suppressit poena legis Fabia coercetur. R.° d. L. 82. debere legi, vt distinctio, quae reperitur post verbum surripuerit, habeat hunc sensum: si quis ancillam non meretricem, et nec libidinis causa, sed animo furandi surripuerit, furti tenetur, itaque dictio non (cum non mediet aliqua distinctio) servit vt non meretrix, et non libidinis causa sit, et non apponuntur duae negationes, q. affirmarent.

De. nam ind. L. 39. et 53. §. 1. si fores effregerit libidinis causa, et non ab eo sint inducti, sed ab alijs, furti non tenetur. Obst. L. in furti 50. §. 1. Vbi si quis fores effregerit inimicitiae causa, non vt socij furarentur, furti tenetur. R.° ind. L. 39. effracti fuerunt fores, neque animo furandi, neque vt alij furarentur, sed libidinis causa; at vero ind. L. 50. effracti fuerunt fores, non vt ipse furaretur, neque vt socij, sed vt extranei, et inimicitiarum causa. Heurs. et tenetur actione furti nec manifesti, q. opem dedit, licet ipse fur non sit. §. interdum.

Si quis credat, sive vere, sive errore ductus, dñum permissurum, et re deposita, sive commodata amplius vtatur, non est fur, quoniam nullum sine dolo est flagitium, et sine voluntate peccatum, sed ne facile suam exerceant avaritiam, evidentissimis rationibus probare debent, sine dolo id fecisse, nam aliter puniuntur. q. arbitrio judicantis relinquitur. Rich. n. 47. 48.

Vlt. R.° speciem lucri esse ex alieno largiri, et beneficij debitorem sibi adquirere. Vnde furti tenetur, qui rem amovet, vt ali donet. L. 54. §. 1. h. t. et sic in d. L. 15. est species lucri, nam dedit servum judici, vt puniretur, q. cognovit, gratum id judici futurum esse. R. g.ᵃ

* L. 39. h. t. cum L. 82. cum L. 50. §. 1.

Nec obstat nam ind. L. 50. fit furtum ope, et consilio: q. male in §. interdum. R.° sufallas q. ind. L. 50. fit furtum quoad poenam ... [illegible]

Sed si post factum furtum, dominus consentiat, non sufficit, ut à furto excusetur, cum delicta puniri publice intersit. n. 48.

Obst. L. 57. ff. t. Ubi si cretae fodiendae causa specum quis fecisset, fur est, non quia fodit sed quia abstulit: sed terra est rei immobilis: ergo rei immobilis datur furtum. R. quod cum terra separatur à solo, quod tunc fit mobilis. n. 49. Veluti si quis adamantes, et uniones terrae cohaerentes surripiat, fur erit. L. 57. ff. t. 121

Et nota (licet diffuse explicet Cujac. lib. 16. obs. cap. 17.) verbum Specus significat idem quod spelunca, id est: cueva, o caverna specus, us. est tam foem. quam masc. gen. et specus, oris. neutri gen. quod idem ~~[illegible]~~ est. Ovid. 3. Metam.

Et specus in medio sylvis, et vimine densus.

Et Virgil. 7. Aeneid.

Hîc specus horrendum, et saevi miracula Ditis
Monstrantur ——— Dis est divitiarum Deus. [illegible] V. Caleg.

Creta est terra valde utilis, quae poliendis vestib. adhibetur: hac Medici adversus morbos utuntur. Laudatur creta Thessalica, quae argentaria appellatur, nitorem argenteum reddens. Caleg.

Beneficium eccles. est: Ius percipiendi fructus ex bonis Deo dicatis clericis propter divinum officium competens. Dich. n. 52.

Penes deponentem remanet proprietas, et possessio rei depositae L. 17. §. 1. depositi.

Obst. sic: Possessio est incorporalis: sed datur furtum possessionis: ergo datur furtum rei incorporalis. R. quod merae possessionis non est furtum, sed datur furtum rei secundum possessionem.

Actio furti est stricti iuris, non bonae fidei.

Si iacente haereditate quid subtractum sit, non est furtum, sed est crimen expilatae haereditatis, et non poterit usucapi. Sic Amaya 2. obs. 7. n. 8. licet aliqui diversum censeant.

Obst. captivus reversus habet actionem furti, de re surrepta tempore captivitatis: ergo etiam in haereditate iacente, nam etiam haeres fingitur fuisse dominum à morte testatoris.

cap. Ius natale. 1. dist.

Vel R°. Iure natali est communis omnium possessio quoad res immobiles, concedo, quoad mobiles, nego, et in his solum admittitur furtum. Donel. refert Richard.

Obst. contra verba quod Iure naturali prohibitum est admittere

Iure naturali est erat communis omnium possessio. cap. Ius naturale. 1. dist: sed tunc non dabatur res aliena: ergo neque furtum: ergo neque Iure naturali furtum prohibetur, cum esset incognitum. R°. Ius naturale, vel considerari in initio, vel postea; in initio omnia erant communia, postea vero humanis necessitatibus exigentibus dominia rerum coeperunt esse in diverso, et dividi, et cum tunc daretur res aliena, furta prohibebantur. n. 66. haec et videtur mens haec Divi Thomae 1. 2. q. 94. art. 1.

Qui opem dat, et consilium, ut furtum fiat, actione furti tenetur, et tamen non est fur, nam non contrectat, neque ut fur tenetur condictione furtiva.

Rei pignori datae proprietas remanet penes debitorem, possessio ad creditorem transfertur. L. 35. §. 1. de pignor. act.

Verbo usus, tamen in diffinitione ususfructus continetur, veluti si dominus rem, cuius usus, aut ususfructus alienus est, furatus fuerit. n. 33.

Si socius re communi utatur, in dubio non creditur furari, sed iure suo uti. L. 51. pro socio. de hoc casu potest intelligi illud vulgatum proloquium: delicta non praesumuntur, nisi probentur.

qui furem celat tenetur edicto de receptatoribus.

quoque qui opem dat, et consilium ad furtum faciendum, fur non est, quia non contrectat, et actione furti nec manifesti tenetur. §. interdum.

in L. 17. §. ult. de praescrip. verb. datur furtum, et non datur actio furti. Ve Petrol. n. 9.

Qui rem furtivam suscipit, et celat, non videtur fur, et tenetur actione furti nec manifesti. §. conceptum. h. t. non tamen re recepta tenentur, sed etiam actione poenali # si rem surreptam a servo susceperint. L. eo. 14. C. h. t. quoque in §. unde illud. datur actio furti contra eum, qui fur non est, neque datur furtum.

Nota regulariter quod aliquando committitur furtum, et res efficitur furtiva, et competit actio furti: aliquando committitur furtum, et res efficitur furtiva, et non competit actio furti, veluti in furto inter Patrem, et filium, virum, et uxorem. aliquando committitur furtum, et res non efficitur furtiva, quamvis actio furti detur. ut in §. aliquando. h. t. ut si debitor subtraxerit pignus, quod dedit creditori, et tunc si alicui vendat poterit usucapi. Rich. §. aliquando. n. 6. ex Heur. # et est ratio quia venditor dominium illius rei non ammisit.

Si filius Patri, servus domino, vel uxor viro furetur, datur furtum, et non datur furti actio.

Ad furtum tria requirunt, contrectatio, dolus contrectantis, dni dissensus, q.a qui n invito dno contrectat, furtum committit, sed furti n tenetur. Rich. in §. 5. n. 10.

Obj. sic: qui servum suum res sua, quasi surrepta suasori furti deferri iussit, et furti, et servi corrupti actionem habet, ex constit. Iustin. in L. 20. C. h.t. sed cogitationis poenam nemo patitur: g.o cum hic n det furtum, neq servus corruptus sit, omnis et actio deneganda. Rº. hic n solum dari cogitationem, sed aliq.d amplius, scilicet factum, et hoc fit ppter aequitatem, publicamq salutem. Rich. §. 8. h.t.

Obj. §. sed si credat. h.t. Ubi si quis credat se invito dno contrectare, et dnus consentiat n fit furtum: sed est contrectatio fraudulosa. Ergo. Rº. q.d ad hoc ut det furtum, debet dari contrectatio fraudulosa, id est animo, et eventu, et in d. §. n datur nisi animus fraudandi, n vero eventus.

Obj. L. 4. §. si res. de usucap. Ubi creditor furatus fuit pignus creditori: sed potest usucapi: g. falsum est. §. aliq.do Rº. q.d licet furtum sit, et actio furti det, res n efficitur furtiva (sic tenuere) q.a furtum est circa ius creditoris, n circa rem, et sic res potest usucapi. Obj. L. cum sit probatum 6. C. de usuc. pemot.e Ubi pignus furatum efficitur furtivum, et n aliter potest usucapi, quam si in debitoris redeat potestatem. idem probat L. ult. ff. g soluto. Rº. d. L. 6. intelligendam esse q.do bonae fidei possessor rem pignori dedit, eamq surripuit, nec tunc res ad dnum redit, sicq efficitur inusucapibilis, quasi furtiva, favent verba n potuisse eam quasi furtivam usucapi huic interpretationi, nam cum qui furatur tantum sit quasi dnus, inde res efficitur quasi furtiva. Rich. §. aliq.do n. 7. sed ibi nam bonae fidei possessor cum se dnum credidisset, n habuit animum furandi rem, cum suam putasset: g.o vel res n efficitur quasi furtiva, vel factus operatur praeter intentionem agentis.

Vel Rº. d. L. 6. C. et d. L. fi. g soluto. esse intelligendas de pignore conventionali, q.d si intra praestitutum tempus n luatur, adquiritur creditori, et tunc si à debitore surripiatur, efficitur furtivum, cum n rem suam, sed alienam furetur, quo in casu requiritur, ut res redeat in potestatem creditoris, ut possit usucapi; at vero d. L. 4. pignus n fuit conventionale, sicq manet debitoris, n creditoris.   Cod. emp. et L. fi. ff. g soluto.

126

L.3. de serv. pig. dat. man.
L.2. de pignorib.

Nec Obst. L.3. de servo pig. dat. man. et L.2. de pignorib. Ubi qui pignori obligavit omnia, quæ habet, et quæ habiturus erat, et postea servo libertatem dedit, valet manumissio: ergo rei pignori datæ valet alienatio sine furto. Rᵒ. omnia bona generaliter fuisse hypothecata, et tunc recte potest debitor alienare, quæ sub generali hypotheca comprehensa sunt, dummodo per hanc alienationem creditoribus fraus non fiat, nam tunc competit edictum quæ in fraudem creditorum; ea, quæ speciali pignoris nexu tenentur, distrahi non possunt - n.9. et 10. Rich. §. aliquando.

Si rem oppignoratam debitor, apud se existentem, distraxerit, furtum facit L.66. L.19. §. fi. h.t.

Ut qui dedit operam ad furtum, actione furti nec manifesti teneatur, requiritur, ut sequatur furtum. Rich. §. interdum. n.7. h.t.

ex furto facto à filio, vel à servo, non habent Pater, neque dominus furti actionem, quia illud damnum possunt resarcire ex peculio - Rich. §. hi qui. n.7.

L.1. si is, qui testamento liber esse jussus erit.
Si libertas datur directo in testamento, adita hæreditate, ipso jure competit legatario, quin hæres præstet illam; quod si foret libertas fideicommissaria deberet præstari ab hærede.

Obst. Sic: servus jussus in testamento liber esse, antequam adeatur hæreditas servus remanet, nam nil valet ex testamento ante aditam hæreditatem; sed si servus post mortem domini, ante aditam hæreditatem aliquid surripuerit, furti tenetur. L.1. et toto tit. si is, qui testamento liber: ergo servus tenetur ex furto facto dominæ, id est hæreditati. Rᵒ. quod in hoc casu non datur actio furti Civilis, sed Prætoria, ex edicto prætorio æquitati subnixo, nam aliter hoc delictum impunitum remaneret, cum hæreditas, quæ domina est, vel domini furti agere non possunt, nec expilatæ hæreditatis crimine tenetur, cum nec furti, et sic Prætor indulgens dat pœnam intra annum utilem - n.13.

qui opem, et concilium dedit filio fam. ut furtum faceret furti tenetur. Obst. Sic: principale sequitur accessorium: sed filius, qui principaliter furtum fecit non tenetur: ergo etc. Rᵒ. quod filius non impunis remanet cum à Patre possit plecti; et sic ne maleficia sine poena remaneant, adjutor furti tenetur. n.18.

Actio furti nec manifesti, ideo Civilis est, quod descendit ex Solonis lege, ut quilibet fur in duplum teneatur. Minsinger 655.

Fur praeter actiones, quibus convenitur, potest conveniri criminaliter, et est poena arbitraria, attenta facti malitia, ut possit delictum luere in corpore, vel pecuniam Fisco inferre, secundum Judicis arbitrium. Raptoris certa est poena criminalis, ex lege Julia de vi, ultimi supplicij. Nec obstat quod concurrant duae actiones, altera Civilis in quadruplum, et altera Criminalis; nam duae actiones poenales alia Civilis, et criminalis alia recte concurrunt. Et vi bonorum raptor tenetur furti nec manifesti, et vi bonorum rap., sed intentata una tantum consequitur quod superest ex alia, quo in casu recte duae actiones poenales concurrunt.

Vis expulsiva est, cum quis vi a possessione rei immobilis deijcitur, et non datur actio vi bonorum raptorum, sed interdictum recuperandae possessionis. Vis ablativa est, cum rei mobilis per vim aufertur, quo casu datur haec actio. Vis compulsiva est, cum quis compellitur facere quod sponte non erat facturus, et datur actio quod metus causa, vel interdictum unde vi. Turbativa est quando quis in sua possessione turbatur. Pich. in prin. n. 13. de vi bonor. rap.

Obst. L. itemsi. 14. § . 12. quod metus causa. Ibi qui vim intulit non est fur. L. 14. § . 12. quod metus causa. raptor non est fur. Resp. quod erat vis expulsiva, hoc est rei immobilis, et sic neque est fur, neque vi bonorum raptor. n. 41.

Obst. L. si vendidero 80. § . cum raptor. de furtis Cum raptor omni modo furtum faciat manifestum fur existimandus est. Resp. quod verba manifestus fur etc. sunt intelligenda manifestè fur existimandus est. L. 80. § . cum raptor. de furt.

Si quis, iudicans esse permissum, rem suam vi occupaverit, non tenetur vi bonorum raptorum. quia ei patrocinatur error juris. Resp. quod error juris excusat eum a praesumpto dolo, et sic a poenis. § . 1. n. 30.

127

L. 21. §. 8. h. t.
melius infra explicat

Obst. L. 21. §. 8. h. t. Vbi si quis solvat pecuniam, vt scrinium [struck out] contrectet, si id aperiat, et quasdam res contrectaverit, tamen tantum est fur, non vero omnium, et hoc intelligitur si involucrum, vel scrinium non poterat ammoveri, si vero amoveri poterat, et quasdam res contrectaverit, omnium fur est: sed non omnes res amoverat, sed tantum quasdam: ergo sine contrectatione est fur. R. pro fallens quod iste dederat pecuniam, vt involucrum amoveretur, et sic est credendum quod si involucrum poterat amoveri, quod [struck out] esset contrectatum, et postea cum id aperiret, aliqua seligeret, sed omnia iam essent contrectata per amotionem involucri, et licet postea involucrum et aliqua desinat, tamen est fur omnium, quia iam semel fraudulente contrectavit; at vero in 1° casu involucrum esset afixum terrae, quod non posset amoveri.

* d. L. Vulgaris. 21. in prin. h. t. cum L. 3. §. ult. de incendio, ruina, naufrag.

Obst. L. 21. h. t. Vbi dolium aperuit, et quamvis vini abstulit, totius fur esse videtur. R. hoc intelligi secundum sententiam Ofilij, non vero secundum Vlp. qui R.det in tantum eos teneri, in quantum abstulerunt. Obst. L. [struck out] quo. 3. §. 5. Cum. 8. de incendio, ruina, etc. Vt si quis ex naufragio clavos, vel vnum ex his abstulerit, omnium rerum nomine teneatur. + R.det Accurs. in navigijs esse duos clavos, quorum si alter deficiat, perit navis, et submergitur, et sic nil mirum si totius navis teneatur.

L. 25. §. vnde. 1. h. t.

Obst. L. 25. §. 1. h. t. Vbi si quis vi deiectus est ~~de fundo~~ potest [struck out] possessionem condicere: ergo rei immobilis datur condictio furtiva; ergo datur furtum. R. non esse condictionem furtivam, sed condictionem triticariam L. 2. de condict. tritic.

L. 4. §. ult. ad lg. Iul. pecul. cum L. 81. de furt.
Vide infra vbi novius explicatur.

Obst. L. 4. §. ult. ad Lg. Iul. peculat. Vbi si aliquid Civitati surripiatur committitur crimen peculatus. Obst. L. 81. de furt. Vbi ob res Civitati subtractas actione furti, non crimine peculatus tenetur. R. quod in d. L. 4. Civitas intelligitur, per antonomasiam, Romana; [struck out] in d. L. 81. Civitas accipitur pro alia qualibet.

\+ R. cum Pichio in Com. ad tit. de incendio ad d. L. 3. clavum significare navis gubernaculum, et vt sequamur solutionem Accursij duos clavos constituentis videtur et de clavo ipso, et de gubernaculis annexis responsum intelligendum, et vtroque vel quolibet ablato, omnium rerum nomine tenetur, nam navis perit.

Summaria L. Aregni de Ober. lib. 7. opusc. cap. 2.

Noviter discutitur, in quo consistat furtum.

1. Veteres recenserunt debere ~~...~~ penes aliquem residere saltem dominium naturale rei, non modo mere civile adquisitum, vel saltem possessionis, vel usus, et sic probant ex L. 2. §. 1. expilatae haereditatis. Ubi si res surripiatur ~~ante~~ post aditam haereditatem, ante possessionem, non magis dabitur furti actio, ac si iaceret haereditas: ~~sed~~ at tunc haeres est dominus, L. 23. de adq. possess.: quia ex eo non committitur furtum, quia dominium adquisitum per aditionem mere est civile. Sed improbatur haec sententia quia dominium adquisitum per modos civiles, non minus efficax est, quam adquisitum per modos naturales; nec aliter ad me spectat legatum ~~per traditionem~~ sine traditione adquisitum, quam res adquisita titulo emptionis cum traditione L. 1. §. ult. cum ll. segg. de Publician.

2. Noviores volunt non committi furtum, nisi sit qui possideat. 1° quia furtum est contrectatio. 2° Ex L. 1. de distrac. pignor. Ubi non committitur furtum, quia creditor possessionem non amisit. 3° ex L. 42. §. 2. h. t. Ubi non est furtum, quia falsus procurator possessionem non ~~...~~ accepit nummorum. 4° ex L. 1. §. 15. si is qui testo liber. Ubi si nullus est possessor non fit furtum.

3. Chumazero recte docet, furtum committi ex quocunque capite interest eius, cui furtum fit, ex trib.: videlicet si interfuit rem non surripi, quia dominus erat, vel quia erat possessor, vel quia illa uti poterat, fruive.

4. Ego sentio cum Chumazero et pono ita: furtum ~~fit~~ committitur, si sit persona, quae possit esse invita, eiusque interest, rem non abduci, vel ratione dominii, vel ratione possessionis, vel ratione usus.

5. Est furtum: Contrectatio fraudulosa rei alienae invito domino lucrifaciendi causa, vel ipsius rei, vel etiam usus eius, possessionisve, quod lege naturali prohibitum est admittere.

Ad verb. contrectatio —

6. Nec rei incorporalis, aut immobilis datur furtum, quia contrectari nequeunt, et Pontifex in cap. dudum 54. de elect. dicit incorporalis rei furtum fieri, loquitur improprie, et abusive; sicque a- cap. dudum 54. de elect.

nimus furandi sine contrectatione n est furtum, et n requiritur ut res surripiatur possidenti, et sic solvitur 1a. et 2a. obiectio.
Licet contrectatio sit de loco in locum ammotio, minus est 7
contrectare, quam ammovere; ammovere est auferre, et auferendo movere; contrectare denotat retinere, et sui ad rem habenti n reddere, ut qui deperditum invenit, et cum primum possit, dno n restituit, furti obligatur; sic arguitur satis est ad furtum, n reddi dno usum, vel possessionem rei suae, quam posset habere, nisi per furem staret: sed hoc militat in reb, quas n possidemus furti tempore: ergo superflua est ad furtum possessio ex parte eius, cui fit.
Pre nam si lupus eripuit animalia nra, desinimus possidere ea, 8-
ac si à fure essent subducta L. 15. de adq. pos: sed si quis à lupo abstulerit ea animalia, et dno, cum commode possit n restituat, furtum facit L. 44. de adq. rer. dom: ergo rei n possessa cum contrectatur furtum n fit. Pre peculii aberrantis, quod dnus ignorat ubi sit, ammittit possessionem L. 3. §. Nerva. de adq. poss: sed furti, qui eam surripit, tenetur: ergo ettz. Pre quod perdidimus, ut ignoremus prorsus ubi sit, desinimus possidere L. 25. de adq. pos: ettz. Pre quod levandae navis causa in mare iactatur à dno possidetur L. 21. §. 1. de adq. posses: sed rei iactatae in mare facit furtum, qui occupat, et dno reddit L. 43. §. 11. h. t. ergo ettz. Ut his Rdeat Amaya, ait possessionem actualem n requiri, sed sufficere praeteritam, quia tempus praeteritae possessionis trahitur ad tempus furti. Sed contra, nam in reb possessionis, quae est facti, n admittitur fictio, L. 15. de usucap. Denique captivus in captivitate relictus n possidet res in Civitate relictas L. 19. ex quib caus. maior: sed res captivi in Civitate relicta surripiatur, captivo reverso competit actio furti L. 41. h. t: ergo fit furtum, quamvis dnus n possideat; si captivus n revertatur, videtur decessisse instanti captivitatis, et totum tempus captivitatis tribuitur haereditati iacenti. L. 44. §. ult. de usucap. quare extraordinario crimine expilatae haereditatis erit experiundum
Rone dnij fit furtum, licet dnus n intelligatur, et satis est ut 9.
furtum committatur rem alienam esse, quamvis dnus nil habeat, nisi dnium, ut L. 17. §. ult. de praescrip. verb. ubi proponitur sequester apud quem depositi fuerunt annuli, causa honesti certaminis, aut ludi, sequester noluit reddere victori annulos (licet Sabinus, qui

A nam ut detur furtum dnum debet esse penes aliquem.

qui fuit facillimus in reddenda actione furti, dare furti actionem. Victor non habet furti actionem, quia neque dominium, aut possessionem habuit. etiam per tex. l. 80. §. ut. de furt.

ex his duobus textibus potest inferri: quod ad furtum requiritur dominium, vel possessio.

10\. Obstat: fur non potest eripere dominium: ergo non fit furtum ratione dominij. R. diversum esse fieri furtum dominij, vel ratione dominij, et ut hoc contingat requiritur, ut is, cui fit furtum retineat rei dominium sine usu, et possessione.

R. quod possessio requiritur, ut detur furtum possessionis.

11\. Contrectatio vel significat ablationem, vel non redditionem, quando significat ablationem, supponit detentationem ex parte alicuius cui aufertur, quando significat non redditionem nil supponit possessionis, nam furtum facit, qui non reddit domino rem deperditam, vel iactatam à nemine possessam: ergo furtum non solum consistit in actione ferendi, sed in non reddendi.

Ad verb. fraudulosa —

12\. Si deficit animus fraudandi, deest furtum, nam si quis existimavit rem derelictam, vel in litore maris à mare eiectam, non est furtum l. 2. [illegible]

Obst. l. 2. [illegible] Ubi rem à mari eiectam usucapit. quando non erat dominus. R. falso existimasse rem à mari eiectam, et occupanti cessuram.

Ad verb. invito domino —

13\. Ideo fraus committitur in furto, quia res contrectatur contra domini voluntatem, et sic si dominus rem pro derelicto habuit, et eam apprehendit quis existimans deperditam esse, et malo animo occultavit, furti non obligatur

14\. Sabinus fuit valde proclivis in hac actione decernenda. et sic in casu §. unde illud. h.t. volebat fieri furtum, quae sententia obtinuit, donec Iustinianus Ius vetus corrigeret. L. 46. §. 8. l. 90. h.t.

sed Iure ff. obtinuit non dari actionem furti,

15\. Invitus censetur omnis, cui res subducitur, sive sciat, sive ignoret, sive expers affectus, ad rationem furti, quia nemo volens damnum patitur, qua ratione fit furtum captivo, furioso, amenti, infanti etc. quia licet infantis necdum matura sit voluntas, furiosi vitiata, mentecapti diminuta, tamen potest supplere defectum animi in his, qui si scivissent, probabiliter essent dissensuri

16\. Unde infertur hæreditati iacenti non fieri furtum, sicque est inductum extraordinarium remedium expilatæ hæreditatis. Genuina ratio est, quod licet hæreditas iacens sit domina L. 31. §. 1. de hæred. inst. est domina ficta, et chimerica sine affectu; voluntatem furiosi potest Ius extendere,

Hæreditati iacenti non fit furtum —

sed inepte, et solide voluntas, aut noluntas poterit in hæredita
te considerari
Bart. dat rõnẽ, q.ª res hæreditaria ante aditã hæreditatẽ sine dño 17.
sunt, sed contra nã hæreditas iacens est dña. d. l. 31 §. 1. de hæred. inst.
l. vlt. expilata hæred. Obst. l. vlt. expil. hæredit. Vbi rei hæreditariæ furtũ n̄ fit, sicut rei sine
dño. R.º n̄ esse accipiendã comparationẽ, vt significet rẽ hæredita-
riã esse sine dño, sed quoad furtũ, vt sit sensus; in re sine dño
n̄ datr furtũ, q.ª n̄ datr invito: q.ª neq; est in hæreditate iacente, cũ
licet sit dña, n̄ possit esse invita-
Richard. Valt. et alij dant rõnẽ, q.ª hæreditas n̄ possidet, quæ rõ satis 18.
impugnatr n. 8. sed q.ª vrunti tex. in l. 1. §. Scævola. si is qui
test.º liber. est exponendus.

l. 1. §. Scævola. si is qui test.º lib. Exponitur l. 1. §. Scævola. ff. si is qui test.º lib. esse ettz

Obst. d. l. 1. §. Scævola. Vbi si nullus sit possessor n̄ fit furtũ. D.º hæ- 19.
reditati iacenti n̄ fit furtũ, q.ª hæreditas n̄ possideat
Nota totũ tit. loqui de servo, qui liber esse in test.º iussus sit, et an- 20.
te aditã hæreditatẽ res defuncti subtraxerit, rapuerit, aut corru-
perit; qd remediũ potius naturalẽ æquitatẽ, quã scrupulosita-
tẽ civilẽ respicit, et datr actio furti in duplũ, intra annũ vtile,
quæ actio extenditr ad omnes casus, in quib; interest hæredis, n̄
esse res aversas, veluti si res sit pignorata defuncto, commodata,
aut bona fide ~~concessa~~ possessa. et hæc actio n̄ pertinet solũ ad
furta, sed ad omnia damna, quæcunq; servus hæreditati dederit.
d. l. 1. §. 14-
R.º sic: nota qd Ctũs antea loquitr de bonæfidei possessore, quo de- 21.
functo, si servus rẽ surripiat tenetr furti, et 1.º proponit posses-
sionis furtũ fieri, id est solius possessionis, quoniã solius vsus,
et solius interesse furtũ fit; inde eleganter concludit Vbi nul-
lus est possessor, negat furtũ fieri. quale furtũ? absolute? an
solius possessionis? solius possessionis, nã de hoc cœpit dispu
tare; et ineptũ fuisset, cũ singularẽ hypothesi versaret, ad
vniversalẽ descendere thesim. et ex hac decisione, id deducit
Scævola, vt cũ hæreditati iacenti n̄ possit fieri furtũ, nec pos-
sessionis, vt n̄ posset hæres in duplũ petere, quantũ possessio
interesset, q.ª tantũ consequitr, quæ, et qualia apud hæreditatẽ
ia-

iacente furtum; quemadmodum si captivus peteret duplum possessionis intercepta, male peteret, quod non possidebat. idem si captivus esset bonae fidei possessor, re surrepta, si postea reverteretur, nihil peteret, nam neque furtum factum erat nomine domini, possessionis, aut alicuius interesse, quia non habebat. 130

22. Verum idcirco. intelligitur sic: quod tale furtum solius possessionis in haereditate iacente, quae non possidet, non admittitur, quamvis alioquin esset capax patiendi furtum. et non est superfluum verum denique, nam per illa verba: possessionis furtum fieri poterat dubitari an super(?) fieret possessio ~~[illegible]~~ praesens, aut ventura? et in verum denique. denotat requiri possessionem praesentem.

23. Manet quod haereditati iacenti non sit furtum, solius possessionis ex eo quod non possideat, non usus, cum non possit uti, quod consistit in facto, non domini, quia licet sit domina, non potest esse invita, cum sit quid fictum, et chimericum expers voluntatis, aut affectus. Nunc est explicanda L.2.§.1. expilatae haeredit, quae nulla est difficilior, Ubi si quid surripiatur post aditam haereditatem, ante acceptam possessionem, committitur crimen expilatae haereditatis: sed haeres postquam adiuit est dominus. L.23. de adq. poss: quod non sufficit dominium sine possessione

Exponitur tex. in L.2. §.1. ff. expilatae haered.

L.2.§.1. expilatae haeredit.

24. expilatae haereditatis est remedium extraordinarium, sicque ad id non devenimus, nisi quando iure Civili non conceditur actio. et sic si post aditam haereditatem datur crimen expilatae haereditatis, tunc iam potest haeres esse invitus: quod notatur.

25. Triplex tempus est considerandum mortis testatoris, aditae haereditatis, et aprehensae verum possessionis, inter tempus mortis, et aditae haereditatis viget fictio haereditatis iacentis; post aditam haereditatem, et ante ~~[illegible]~~ possessionem, et aprehensionem, non est haereditas, sed haeres est dominus; sed iuris aestimatione non est fictio haereditatis demortua, alioquin tempus illud, quod currit inter aditionem, et aprehensionem esset vacuum, et sine possessore, et non posset continuari usucapio, quare necesse est, ut continuetur haereditas, saltem, ut sub illa umbra continuetur possessio. L.31.§.5. de usucap. ex quo fit, ut haere-

interpretatio d. L.2.§.1.

dis intersit, tunc temporis reputari hæreditate iacente, qua rone committitr crimen expilatæ hæreditatis ante aditione, quã postea.

L. de his. 11. C. de furtis. hæc solutio potest impugnari ex L. 1. §. 12. ad Silan. vt infr.

Obst L. 11. C. h. t. Vbi noverca aliquid surripuit de bonis mariti defuncti, postquã pupillus dominus factus erat, et rndent Cæsares furti agere posse: gº admittitr furtu postquã hæres dñu factus est. Rº. debere intelligi dñu factu fuisse, et possessore. Vel Rdet Vere, pupillu fuisse suu hærede testatori, sicq n dabatr hæreditas iacens, et cu dñu sit penes filiu, licet sit sine possessione, nil miru qd fiat furtu 26.

L. 71. §. vlt. de adq. hæredit. Rº. si filius se ab hæreditate abstineat, n vacat hæreditas, quare dici n potest iacuisse hæreditate, et cu sint creditores Patris, quoru interest res n auferri, inde evenit, vt fiat furtu. Potest impugnari solutio ex L. 1. §. 12. ad Silanian.

Obst. L. 71. §. vlt. de adq. hæredit. Vbi loquitr Vlp. de edicto Prætoris, quo cavetr, qd si suus hæres aliqd amoverit ex hæreditate, n habeat facultate abstinendi se; et hoc intelligitr si amoverit ante abstentione, na si prius se abstineat, et postea amoveat, furti tenetr: sed tunc hæreditas vacat: gº etcª. Rº. hic n iacuisse hæreditate, na bona n fuerunt filij, nec substituti, qª nullus prognitr ind. tex. igitr nullu aliud ius potest respici, quã creditoru Patris, quib ex illius substantia est satisfaciendu tm. Accurs. vult qd qª qui habet ius pignoris, vel possessionis, tunc fit furtu rei hæreditariæ. L. 68. de furt. Cu hic si filius abstineat se, n extat cuius interest, nisi creditoru, qui censeantr inviti, non qª dñu, nec possessiones, aut vsu habeant, sed qª eoru interest 27.

Noto, qd post aditione, et ante possessione, hæredi denegatr actio furti, qª in eu transfunditr per hæreditate crimen expilatæ hæreditatis, eiusq persecutio, adhuc enim durat quasi imago hæreditatis iacentis. Hæres est successor in omne ius, qd defunctus habuit tempore mortis, quæ successio fit pr media hæreditate iacente, et censetr à morte testatoris adijsse; gº qqd adquisitu fuit hæreditati iacenti in hærede transfunditr. Legatarius est rei particularis successor, et si res legata post die legati cedente surripiatr, actio furti competit legatario, quamvis solu habuerit meru dñu civile sine possessione 28.

L. 66. §. 1. h. t.

Obst L. 66. §. 1. de furt. Vbi testator Titio legavit re surrepta, cui apud furem erat, fur postea illa contrectavit; et ait Cons hærede n habere actione furti, qª recta via transit legatu à morte testatoris in legatariu, et sic is ea habebit. Sic arg. legatarius natoris in legatariu, et sic is ea habebit. Sic arg. legatarius non differt a dñio adquisito cui fuit in re legata dñu civilis, qd n differt a dñio adquisito 29.

per

per aditionem hæreditatis L. 80. de leg. 2: sed nunquam nactus fuit possessionem: quia sola ratione dominij Civilis fit furtum, quod non est in hæreditate, ut in Legato. et hæreditas adita fuit, aliter inepte quæreret an posset agere, vel non—

Obst. L. 85. §. fi. h. t. Ubi res legata subrepta fuit, et legatarius non habebit actionem furti. Respondeo non legatum fuisse sub conditione, quapropter legatum cedebat ab adita hæreditate, et sic non habebat furtum—

30. Respondeo hic dari actionem furti, quia res contrectata fuit quoque ~~vivente~~ testatore mortuo, nam est personalis actio, et non descendit ad particularem successorem, id est Legatarium; sicut si testator Legaret actiones furti, directæ actiones sine cessione hæredis non competunt Legatario, sed tantum utiles ex Imp. beneficio L. 18. C. de legat: quia Legatarius in d. L. 66. habet actionem furti ex nova contrectatione post diem Legati cedentis commissa; nam vetus non sufficit Legatario quæ sufficeret hæredi, ita intelligendus tex. in L. 47. h. t.

31. Idem probatur ex L. 35. de usucap. Ubi testator Legavit usumfructum servi Titio, servus surreptus fuit, antequam ab hærede incæpisset possideri, quæritur an servus fieret furtivus, Sabinus censebat furtum factum esse, (qui Consul fuit propensissimus in decernenda actione furti) verum non datur actio furti, quia non dum aprehenderat possessionem d. L. 2. §. 1. expil. hæredit. Sed in usufructu tria sunt distinguenda tempora: ante aditam hæreditatem scilicet, nam Legatum ususfructus cum sit personale antea non cedit, et tunc non datur actio furti; post aditam hæreditatem, et antequam incipiat fructuarius uti frui, datur ei actio furti, sed non hæredi; post quam incipit uti frui, datur actio furti hæredi, et Legatario. Legatarius licet non habeat amplius, quam dominium Civile potest furti agere, quia tunc nulla est imago hæreditatis iacentis, sicut in hærede, videtur crimen expilatæ hæreditatis.

L. 35. de usucap. et non obstat quod detur actio furti, nam debet intelligi tex. in 2. casu, scilicet post aditam hæreditatem, et antequam incipiat fructuarius uti frui. Potest ponderari iste tex. ad probandum Legatum ususfructus cedere ante aditam hæreditatem, nam datur actio furti Legatario fructuario, iacente hæreditate: quia cessit Legatum iacente hæreditate. Obst. L. 17. §. 2. de furt.

32. Obst. L. 40. §. ult. de hæredit. petit. idem probatur ex L. 30. in prin. ad leg. Falcidiam. Ubi supponitur in re hæreditaria furtum et rapinam fieri. Respondeo omnes tex. hoc supponentes debere intelligi secundum terminos positos in L. 68. cum duabus LL. seq. de furt. puta si res hæreditaria ab alio possideatur, vel si pignorata, commodatave sit, vel si ususfructus alienus est, vel si res ex causa peculiari à servo possessa sit L. 16. de O. et A. et si commodatarius decedat, hæres eius furti agere non potest, et commodator poterit L. 14. §. 14. h. t.

L. 30. ad Falc.
L. 40. §. ult. de petit. hæredit.

L.30. de furtis-
Rdet. Valt. n.31. hereditarias tabulas intelligi, eas, quibus defertur haereditas, id est testamenti aut codicilli, non vero esse tabulas haereditatis iacentis, et sic pa... omnes actiones dantur haeredi-

Obj. L. si haereditaria. 30. h.t. Ubi supponit Caius furti actionem competere si haereditaria tabula surrepta sint. Rd. hanc legem referri ad praecedentem, in qua agitur de actione ad exhibendum, et de interdicto quorum bonorum, quae remedia competunt pro rebus sublatis haereditati iacenti. L.2.§.1. expil. haeredit. 33.

L. tutor. 3. §. nunc. ff. de suspect. tutoribus.

Obj. L. 3. §. 8. insti. de suspect. tutor. Ubi si tutor ~~pupillus~~ expilavit substantiam pupilli, antequam tutor esset, tenetur crimine expilatae haereditatis, sed si abduxit postquam fuit tutor, et antequam coepisset administrare, furti tenetur. Fab. in Rap.a emendat, et pro tutor esset legit haeres esset. Sed Rd. quod etiam postquam pupillus fuit haeres, et tutor extitit locus est criminis expilatae haereditatis, si capta nondum fuit possessio; si fuit capta, datur actio furti. Notaque si suus haeres immisceat se haereditati, [struck] sive non, quia est ipso iure haeres, si furtum [struck] committatur, non expilatur haereditas, quia nulla est, sed fit furtum. et ind. L.3. non loquitur Caius de suo haer... 34.

L. in eo 33. §.1. de adquir. rer. dom. L.18. ad falc. per aditionem fit haereditas, id est ex post facto apparet

Filius testatus fuit de peculio castrensi, et decessit, antequam adiretur haereditas ~~tunc est in~~ surreptum fuit aliquid. tunc est in pendenti, nam si haeres adit haereditatem, est crimen expilatae haereditatis, si non adit est furtum, nam pater occupat bona iure peculii; et nulla est haereditas, quod idem contingit in furto commisso [struck] in rebus captivi, ut dictum est n.8. ex qua doctrina etiam patet sine possessione dari furtum, [struck] nam pater non possidet 35.

L.1. §.1. si is qui test.

Obj. L.1. §.1. si is qui test. ibi: quod haereditati furtum fecit, id est domino. Ubi supponitur fieri furtum haereditati. Rd. quod in hoc §. quaerit Caius an servus ex hoc delicto obligetur, et Rdet quod stricta iuris ratione non obligatur, quia licet faciat furtum, facit domino. loquitur ex suppositione, non ex positione certa. Servus aliquid surripiens domino, non facit furtum, nisi id alienet. L.33. §. ult. de usucap. et non datur actio furti inter dominum et servum. 36.

L. siquis. 52. §. statuliber. 29. h.t.

Obj. L. 52. §. 29. h.t. Ubi si statuliber, vel res sub conditione legata, surripiatur, [struck] et nondum adita haereditate existat conditio libertatis, aut legati, non datur actio furti haeredi, quia eius non interest: quod si eius interesset daretur actio furti. Rd. 1. tex. loqui de furto commisso ante mortem testatoris, et sic si haeredis interesset daretur actio furti: Vel Rd. 2. apud alium fuisse si iacebat haereditas, quando surrepta fuit. 37.

Ra-

38. Ravardus censet Vlpiani tempore Scævolæ sententiam in usu non fuisse, scilicet hæreditati non fieri furtum. 3. var. cp. 8. motus Vlp. testimonio in L. 1. §. 1. de privat. delict. Vbi hæres furti agere potest. Sed hoc debet intelligi de furto comisso vivente testatore, cuius actio descendit ad quemlibet universalem successorem. L. 1. §. 1. de privat. delict.

132

Ad Verb. rei alienæ

39. Plures hæc verba non esse agnoscenda in definitione, quia rei communi, et rei propriæ fit furtum. Rs. quod quando quis rem suam surripit, non amovet eam quatenus sua est, sed quatenus in ea est aliquid alienum, ut in re pignorata, et comodata est. Lus. 21. obs. 19. nam, ut censet D. Thomas, quod meum est simpliciter, potest esse secundum quid alterius.

Ad verb. Lucrifaciendi causa

40. Quia hæc verba ponunt differentiam inter alia maleficia, et furtum, nam si quis intercipit tabulas testamenti animo iniuriandi, et non lucrifaciendi, fur non est. L. 41. §. 1. ad leg. Aquil. Covar. in reg. peccatum. 2. p. §. 1. n. 1.

Ad Verb. Vel ipsius rei —

41. Verba ipsius rei interpretantur proprietatis rei, sed non bene infertur: quia proprietas aufertur per furtum: hæc verba non referuntur ad id quod fur potuit erigere, sed ad id, quod voluit; sicque attenditur valor proprietatis, ut solvatur in duplum, vel quadruplum, qua me voluit fraudare. dominium per furtum non eripi, regulare est; aliquando eripitur, ut si res per furtum pereat L. 15. de condict. caa.

Ad Verb. Vel etiam usus —

42. Eandem expositionem habent hæc verba, ac præcedentia, Vt si quis habuit animum fraudare tantum dominum usu, non vero proprietate, et possessione. Vel si tibi equum comodavi, ut maritum ires, inde in Hispali transeas, tantum fit usus furtum, non possessionis, aut proprietatis, nec facile in hoc casu est danda actio furti famosa, sed in factum ad interesse experiundum est.

Ad verb. possessionis ve —

43. Ex dictis facile hæc verba explicantur, veluti quando is, cuius furtum fit tantum erat possessor, ut si dominus fureter pignus, quod dedit creditori.

Ad verb. qd Iure naturali prob.

L. cuicumq. 5. §. idem. 8. de institoria act.

Solutio hæc potest ponderari ex L. 1. §. 12. ad Silan. quasi ex quo probatur dari hæreditate iacente in furi hæredib. Ve. infr.

Obst. L. 5. §. 8. de instit. act. Ubi Libitinarius, sive qui conducebat ne- 44
cessaria ad funera, habuit Servum pollinctorem, id est adiuvam, qui mor- 45
tuum spoliavit vestib., vel reb. funeri destinatis, ait Leu libitinarium
institoria actione teneri, quamvis competat actio furti, et injuriarum:
qa ante aditam hæreditatem datur furtum — Addet Fulgos. supponendum esse
hæredem adijsse hæreditatem; sed Iura nam no sufficit aditio, nisi aprehen-
datur possessio. L. 2. §. 1. expil. hæredit. Ro. extitisse suum hæredem, cui, cum
statim dnus appareat, furtum fieri potest. Sed no est concedendum res fu-
nerei destinatas esse in hæreditate iacente; sunt enim quasi dere-
licta, et possessioni naturali cadaveris permissa; et in hac L. fit fur-
tum sine dno, possessione, aut usu, sed tantum, qa hæredi interest
ne cadaver spolietur, cum de suo iterum paraturus sit, Vestes, et orna-
menta —

Item L. 4. de religiosis.

L. 66. in prin. de furt.

eodem modo succedonat L. 66. h. t. — Ubi si dnus rem pignoravit, nec- 46.
dum tradidit, et eam vendat, furti tenetur, et creditor nec dnium, usum,
aut possessionem habebat, sed eius interest, qa refert potius in re
incumbere, quam in persona —

L. creditor. 1. de distract. pign.

Obst L. 1. de distract. pignor. Ubi Primus creditor specialiter res quas- 47. 48.
dam pignori accepit, post eum 2us creditor omnia bona sibi speciali-
ter generaliter obligavit, de 1us creditor omnia bona, tertio loco,
obligata accepit, generali titulo hipothecæ. Primus creditor
in reb. sibi specialiter obligatis primum locum habuit; in cæteris 2us
prior, potior erat, et 1us vendidit cætera bona in quib. 2us prior, po-
tiorq. erat, et Papin. negat dari actionem adversus 1um furti. præ-
sertim cum alter creditor, possessionem, quæ no fuit apud eum, no amis-
serit: qo ideo no datur furtum, qa non datur possessio. Ro. hanc rationem esse
datam ex abundanti (ratio genuina est, data ab ipso Cto. antea. ibi: qa pro-
priam causam ordinis errore ductus persecutus videtur, nam hic error
Iuris eum excusat à fraude) et solum per eam vult evincere, qd 2us cre-
ditor nil amisisset per alienationem 1i., nam dnum, aut usum creditor
no habet, sed tantum potest suspicari, an haberet possessionem: qo. cum dicat
no habere possessionem, quam poterat creditor habere, evincitur neq. habere
usum, aut dnium. Sed Iura nam licet creditor no habeat in teres-
se dnij, usus, aut possessionis, potest furti agere L. 66. h. t.: qo. no
concludit Papin. no posse agere furti, qa no habuit possessionem, Ro. ve-
rum esse hanc rationem no esse genuinam, sed solum ex abundanti; ratio res-
ponsi stat in defectu fraudis 2a. ratio valet in quantum potest, no tamen,
ut tam certa sit, quam 1a —

Finis Sum. Reres —

100

Obst. L. 15. in fi. prin. de Vsucap. ibi: in Successorib. locum non habere vsucapionem: q.o haereditas iacens non vsucapit. R.o in Successorib. non habere locum vsucapionem Iure communi est verum, Iure singulari, est falsum. Sic interpretatur L. vlt. §. fi. de Vsucap. — L. is qui pemptore cum L. vlt. §. fi. de vsucap.

Fur, ex eo quod rem surripiat aufert possessionem dno, vel cuilibet possidenti. Itra possessio solo animo retinetur: q.o licet fur rem auferat, non adimit possessionem. R.o distinguendo: an possessio solo animo retinetur, si dnus, eo ipso quod velit, possit rem ipsam aprehendere, concedo; si sit difficilis detentatio, vt eo ipso quod vellit, non adepturus sit ~~post~~ detentationem, et aprehensionem, nego ^ excipitur servus, qui licet fugiat, et eius possessionem aprehendere non possimus, tamen eum possidemus. l. 3. §. 13. de adq. pos.

Obst. L. 6. h. t. ibi: quamvis enim saepe furtum contrectando fiat: q.o aliquando furtum fit sine contrectatione. R.o verb. saepe non esse considerandum ad verb. furtum, sed ad verb. contrectando, id est saepe contrectando — L. 6. h. t.

Ancilla fugitiva sui ipsius furtum facit, et si pregnans sit, partum quoque facit furtivum L. 60. h. t. quamvis verum sit quod si servus rem amovet dno, quod non facit furtum, nisi ali tradat; ratio cur illud constitutum sit in ancilla fugitiva, est, ne possit vsucapi à quolibet extraneo, at v.o in re surrepta à servo ab eo retenta, non est haec ratio, quia servus eam non potest vsucapere, neq alius p.r servum — Cujac. 7. qq. Afric. ind. L. 60. — L. 60. h. t.

Qui pignoris causa fundum tradit creditori, possessionem ammittit, et creditor incipit possidere; sed nihilominus debitor intelligitur possidere (quamvis sit certum quod omnino desinit possidere) quoad vnum, scilicet ad implendam vsucapionem L. 1. §. 15. de adq. posses. L. 16. de vsucap. Vnde si debitor adeptus fuerit possessionem à creditore precario, multo melius poterit vsucapere L. qui. 36. de adq. posses. Obst. L. 16. de Oblig. et Act. Vbi quis à servo haereditario mutuam pecuniam accepit, et fundum pignoris causa tradidit, postea precario à creditore servo, possessionem istius fundi adeptus fuit, et ait Cas quod servus precario dando efficit ne res vsucapi possit: q.o male ind. L. 36.

* L. qui pignoris 36. de adq. posses. cum L. qui à servo. 16. de O. et A.

Et hoc, quod possessio inchoata ~~post pig~~ ante pignorationem, producat vsucapionem post rem pignoratam, est Iure singulari receptum, sicuti in haereditate iacente. Cuj. L. 1. §. 15. de adq. pos.

R. hac distinctione, vel res, quam debitor pignoravit creditori est aliena, puta cuiuslibet extranei, vel haereditati iacentis; nam 1° casu [illegible] usucapio inchoata non interpellitur, de quo est intelligenda d. L. 36. Si vero res erat haereditaria, quam servus haereditarius à debitore pignori accepit, et mox eidem precario dedit, hoc casu precaria possessionem usucapionem interrumpit; conditio domini non potest fieri deterior per servum, sed melior; ita servus precario assumpsit potius, quam auget usucapiendi conditionem. Cujac. 13. [illegible] Juliani. ad d. LL. 36. et 16.

*

L. 2. C. si vendito pign. ag. Obst. L. 2. C. si vendito pignore agatur. Ubi creditor servos pignoratos vendidit: sed possunt usucapi. ibi: quod si usucapti sunt; ergo creditor potest vendere rem pignoratam, quin faciat furtum. R. creditorem ius distrahendi se habere putabat, sic quod non est furtum, cum non sit dolus.

Hoc argumentum recte valet: non fit furtum: ergo neque expilatio haereditatis L. penul. de crim. expil. Am. T. n. 10.

ex Amaya to. 2. obs. cap. 7.

Rerum mobilium toties ammittimus possessionem, quoties si velimus earum possessionem non possimus aprehendere. L. 3. § 13. L. 13. L. 47. de adq. poss. n. 20. excipitur homo, qui licet fugiat, et eius possessionem aprehendere non possimus, tamen à nobis possidetur L. 3. § 13. de adq. pos. [Cap. 8. ex Amaya

L. certe. 6. § 3. de precario. Obst. L. 6. § Julianus. 3. de precario. Ubi cum quis violenter de fundo eiecisset à Titio, postea idem Titius precario possessionem rogavit ab eodem domino, evanescit violenta possessio, et incipit precaria; quod si emerit, incipit per emptore possedium capere: ergo res vi possessa potest usucapi, quin perveniat in potestatem domini. R. hunc tex. neutiquam [illegible] esse intelligendum de usucapione, nam quaerit Ctus, an qui fundum violenter possidebat, posset causam possessionis mutare?, (quod non potest esse L. 3. § illud. de adq. pos. sed hic possessor non mutat, sed dominus illi mutat causam possessionis.) et decidit Ctus posse, ut quod antea vi possidebat, nunc possideat precario; et etiam possit pro emptore dominium capere. n. 11.

Obst. L. 12. §. 2. h.t. rei pignori data conceditur actio furti creditori, non solum contra extraneum, sed etiam adversus debitorem, id est dominum: nec non, et ipsi domino dari placet, et sic fit, ut non teneatur furti, et agat: sed dominus est fur, nam creditor potest intendere contra illum, et dominus potest agere, si res ei surrepta sit: quia fur habet furti actionem. R. illa verba domino dari furti actionem possunt intelligi, eo casu, quo creditor re pignorata utatur, nam dabitur domino actio contra illum; eo modo, quo dabitur creditori contra dominum, si dominus rem surripiat. Vel possunt intelligi, ut domino detur actio contra extraneum, si surripuit rem creditori, ut tunc utrumque possit agere. Sic accipio verba illa: et sic fit ut faciant hunc sensum, id est, quae dixi ita procedant, si debitor antea non surripuit. Et sic nota quod si debitor rem pignoratam surripiat, et postea debitori surripiatur, non habebit furti actionem, quia est fur, et fur furti agere non potest. Obst. Paulus lib. 2. tit. 31. vers. res. ibi: rem pignori datam debitor creditori subtrahendo, furtum facit, quam si, et ipse similiter amiserit, suo nomine persequi potest. R. verb. ipse non esse referendum ad debitorem, sed ad creditorem. Vel R. verbum quam si, non ad casum furti esse referendum, sed ad alios, quibus accidit, ut verb. similiter non dicat furtum, sed amissionem quae alio modo potest evenire. Amaya. 2. obs. cap. 9. per tot.

L. itaque fullo. 12. §. sed et si res. h.t. [redacted] Paulus lib. 2. tit. 31. L. 67. § quod si. 4. h.t.

134

Dico implacabiliter obst. ex d. L. 12. § 2. ibi: creditori quoque damus furti actionem: quia etiam debitori, id est domino, quod expressius infra explicatur ibi: ideo datur utrique, quia utriusque interest: sed non potest evenire casus, ut si res surrepta sit amborum intersit: ergo actio furti datur ei, cuius non interest. Minor probatur nam dominus, id est debitor poterit consequi rem, quam pignoravit, a creditore: quia nil eius interest, an res surripiatur, vel non: ~~[illegible]~~ R. quod factum factum quando res pignori datur, est utriusque gratia factum, et commodo; et sic creditor, qui pignus accipit tenetur praestare dolum, latam culpam, et levem; quod si non fecerit, et res sit furata, debitor habebit contra hunc actionem pignoratitiam, et sic nil eius interest an res furetur. Sed si levissima culpa creditoris res furata sit, tunc amborum interest; creditoris interest, nam melius est agere in rem, quam in personam; debitoris etiam, quia non habet actionem contra creditorem, cum res levissima culpa illius amissa sit, quam praestare non tenetur; et hoc in casu praestatur amborum furti actio, cum utriusque intersit. Garcia

*

L. inficiando 67. ff. qd furi. 4.

Obst L. 67. §. 4. h. t. Servus furtivus furi furtu fecit, et fur habebit actione furti eo nomine cu dño: go fur potest agere furti. R°. qd est diversu habere furti actione ad asequendu rem, quae furata fuit, qd n potest contingere; Vel habere furti actione, contra dñu, cui alia res furata fuit, de quo casu loquitr L. 67. et si n concederetr furi furti actio, servus furtivus nil aliud faceret, nisi furari, cu nulla actione ille, vel dñus teneretr. Amaya. 2. obs. c. 9. n. 20.

Partus conceptus apud furis haeredes, n potest usucapi ab haerede, qa vitiorum omniu est successor; qd si haeres distrahat partu apud se conceptu, et editu bona fide, emptor poterit usucapere.

L. 4. §. 16. et 17. de usuc. d. L. 4. §. 18. cu L. 4. § pro suo.

Cui ob pactione libertatis ancilla furtiva acceperit, potest partu bona fide conceptu, et editu usucapere. L. 9. § emptore. Obst L. 4. §. 16. de usucap. R°. qd ibi partus n fuit conceptus apud bonae fidei possessore; verb. apud me conceptu n debent intelligi qd partus esset conceptus apud bonae fidei possessore, sed qd partus, qui erat conceptus apud fure, mansit conceptus penes possessore. Non obst. d. L. 4. §. 17. qa ut infertr ex §. 18. habuit mala fide. Non obst. d. L. 4. §. 18. R°. qd dubitatio an procedat usucapio n est circa partu, sed circa ancilla, nam ad ancilla usucapienda requiritr saltem in prin. bona fides, dummodo n sit furtiva, ut in nro. §. 18.: sed ad usucapiendu partu ex ancilla furtiva requiritr toto tempore usucapionis bona fides. Obst L. 4. §. pro suo. Ubi si ancilla possidebas bona fide, et ante tempus praefinitu usucapioni cognoscas partu esse furtivu, n poteris usucapere, nisi dñu eu potieris certiorem feceris, quo casu usucapietr. R°. qd aliter n continuaretr titulus pro suo, nisi per illa certioratione nam n clam possidere videtr, titulus pro suo ammittitr quoties quis sit res furtiva esse; at v°. L. 4. ff. 18. loquitr de partu, quem scivit possessor esse alienu, n furtivu.

* L. 67. ff. infans. de furt. cu L. 9. de in lite Iur.

Ad exeptioneham II. V°. Fab. 16. conjec. cap. 12.

L. 2. §. 3. de privat. delict. condictio furtiva n egreditr retrorsum. R°. n egredi retrorsu sicut actio legis Aquiliae, id est quanti eo anno plurimi fuerit; sed in ea attenditr qd pluris est post furtu factu. Nam si fur statim post furtu factu, servum necabit, plus

Obst L. 67. §. infans. h. t. Ubi infans apud fure adolevit, et tunc detentor furtu fecit furtu adolescentis: sed ibi tantu habuit animum furandi infante: go sine animo fecit furtu adolescentis. R°. qd ille furatus fuit infante, et postea per illa detentione ampliatr actio furti ad adolescente, et contr habuit animu furandi. Obst L. 9. de in lite Iur. Ubi fur n tenetr de augmento rei furtivae. R°. qd si res furtiva perit, antequa furti agatr, tunc n aestimatr res cu augmento, sed eo valore, quo erat, qdo res contrectata fuit, de hoc casu intelligitr d. L. 9. sed si res extet, et n pereat, aestimatr cu augmento, quae doctrina infertr ex L. 50. h. t. non obst. L. penul. de act. rer. am. nam si aestimatio n crescat refertur ad tempus rei ammotae, e contra si crescat.

Possunt induci tex. quos fert Val.º th. 1. tr. 2. q. 11. ad probandum creditorem non possidere pignus —

Potest ponderari L. Proculus 67. ff. de Iure dotium — 135

Obst. L. 48. §. 4. h. t. Ubi fur habet furti actionem. Rº. quod quia eius interest, et licet verum sit quod nemo ex suo maleficio potestatem actionem consequi, intelligitur quod habet etiam haeredes, et hic nihil lucri habebat fur. — L. 48. §. si ego. h. t. —

Obst. L. 1. §. 12. ad Silanianum. Pater fuit captus ab hostibus, et decessit ibi; filius fuit occisus in Civitate, post mortem Patris, et antequam esset ei suus haeres: quod non ipso tempore, quo Pater decedit, filius fit suus haeres: quod in suis haeredibus dabitur haereditas iacens. Rº. hac distinctione, filius fuit occisus antequam esset suus haeres in effectu concedo; antequam esset haeres vere, nego; quod filius licet sit suus haeres ipso iure haereditatem, tamen non habet effectum haeredis, donec se inmisceat haereditati. — L. 1. §. 12. ad Silan. * Rº. verba: antequam ei suus haeres existat sonant idem, ac si diceret cum antequam sciat se esse

Obst. L. 46. §. 8. h. t. Ubi qui rem contrectavit credens invito domino facere, domino consentiente, furti tenetur secundum Pomponium. Rº. sententiam Pomponij esse correctam in vº verumtamen — L. 46. §. 8. h. t.

Nova interpretatio ad L. 81. h. t. cum L. 4. §. ult. ad leg. Iul. pec. Nota quod si publica pecunia ex loco sacro, religioso, vel publico surripiatur peculatus crimen committitur; sed si res privatorum in aede sacra sint depositae, et surreptae, furtum fit, non sacrilegium, quod si pecunia publica in loco religioso inveniatur, et surripiatur, peculatus crimen committitur; quod si in privato, non in sacro inveniatur loco, datur furtum, et non crimen peculatus. Sic Cicero Retor. ad Heren. Si quis peculatus accusatur, quod vasa argentea publica de loco privato dicatur sustulisse, possit dici cum definitione sit usus, quod sit furtum? quod peculatus? secundum furti agi, non peculatus oportere — Et sic d. L. 81. loquitur de pecunia Civitati subtracta, quae erat penes privatum, sicque est furtum, non crimen peculatus; at vº d. L. 4. loquitur de re Civitatis subtracta, quae erat in loco publico; et quod hi tex. loquantur hac differentia infertur, nam subtrahere significat res publicas, nondum in loco publico depositas auferre, quo verbo utitur d. L. 81. surripere significat res publicas, quae penes populum est, attrectare. D. Laur. Ramirez de Prado in th. cui tit. est. tessera legum. infi — * Nova interpretatio ad L. 81. de furt. cum L. 4. §. ult. ad leg. peculatus.

⊕ conseguì per Aquilia, qual per contradizione, nata d'ello tanti operatione retrorsum ultra ad tempus furti facti. Aquilia verò fuanti Aleurimi fuerit intra annum, unde si statim post furtum servus fuit interfectus, Aquilia in anni retrotractione plenior est conditione furtiva.

* L. quaesitum 91. §. si mihi. de leg. 1. potest ponderari stat. solutionem L. 2. §. 1. exp. haered.

Obst. L. 91. §. penul. de leg. 1. Ubi quod legatum est servo testatoris, vivente testatore adquiriti haereditati: quod vivente testatore datur haereditas. Rdet Vala. de adq. haered. cap. 3. n. 4. verbum haereditati non esse intelligendum de haereditate jacente, quae nulla est, sed de haereditate futura, nam dubium non erat, an id adquireretur testatori, sed an post morte testatoris, id adquireretur haeredi, an legatario, ad decidendum adquiri haeredi; dicit haereditati futurae = Vel Rd. ibi haereditate accipi pro bonis.

L. eius qui in provincia de reb. credit.

Obst. L. 41. de reb. credit: quod in servis necessarijs haeredibus institutis datur haereditas jacens. Rdet Val. ubi sup. servum fuisse institutum haerede cum cohaeredibus, et sic licet servus fuisset ipso jure haeres, tamen pro cohaeredum parte iacebat haereditas.

difficilis tex.

Possunt ponderari difficiles tex. in L. 17. §. ult. proscrip. verb. et L. 80. §. ult. h. t. Vel Retes n. 9. probatur requiri possessionem, aut dominium ad furtum.

* L. 10. de tut. et rat. distrah.

Obst. L. 10. de tut. et rat. distrah. tutoris morte intereunt actiones, quae contra eum dantur, et in L. 9. §. ult. loquutus fuit de actione furti, damni, iniuriae, et condictionis furtivae: quod condictio furtiva non transit contra haerede. Rdet Fab. 4. conjec. cp. 1. illa verba: morte testatoris intereant esse intelligenda de actionibus furti, damni, et injuriae, praeter condictionem furtivam.

L. 27. §. 3. ad leg. Aquil. cum L. 17. §. fi. h. t.

Obst. L. 27. §. 3. ad leg. Aquil. ubi dominus tenetur de servo, qui est in fuga, obst. L. 17. §. ult. de furtis cum L. 21. §. 3. de noxal. act. Vel Cujac. 6. ad Afric. in L. 28. de noxal. act. L. 43. §. 4. h. t.

* L. 57. mandati.

Obst. L. mandati 57. mandati. Rdet Cujac. ibi in alijs Pandectis legi sine negatione.

* L. 2. insi. ff. de termino moto.

Obst. L. 2. insi. de termino moto. ibi: quod si per ignorantiam aut fortuito lapides furati sunt, sufficiet eos verberibus decidere. quia per ignorantiam, et sine animo committitur delictum. Rd. ignorantiam crassam esse inexcusabilem. Vel Amaya.

L. 5. §. fi. quib. mod. ususf. am. cum L. 18. §. 2. de dolo.

Ad probandum concorrurere remedium ordinarium cum subsidiario (quod potest ponderari ad actionem expilatae haereditatis quae est extraordinaria) Obst. L. 5. §. fi. quib. mod. ususf. am. cum L. 18. §. 2. de dolo. Rd. in d. L. 5. competere actionem ex tto. si legatum non est traditum, si traditum sit competet de dolo, et sic in diversis casibus concurrunt. Cujac. 11. Pauli ad edictum in d. L. 18. = Vi fol. 57.

Si res pignori data sit, et furetur ab extraneo absque culpa creditoris, [illegible] habet actionem creditor, quia eius nihil interest, si culpa ^ eius furata sit habet actionem furti, quia eius interest cum de culpa lata, et levi teneatur, et retinebit debitum, quod amplius vero habet debebit restituere debitori, Licet aliqui putent posse retinere debitum, et duplum debiti; quae opinio improbatur ab Accurs. in L. 15. de furt. [illegible] ^ nisi quoad de creditum, et quoad duplum quia rata L. 14. §. 6. de furtis 136

Qui furatur obligatur naturaliter. Obst. quia nemo consentit, ut puniatur: ergo non obligatur naturaliter. Resp. et quod licet nemo vellit plecti sed tamen consentiebat, et volebat dum compos mentis erat factis illis legibus vivere.

Omnia delicta ex re nascuntur. Obst. ex verbis scilicet ex iniuria et convitio ergo etc. Resp. non nasci ex verbis, sed ex peccato, et iniuria, [illegible] et sic ex re; nam verba illa cum solemnia non sint obligationem non producunt.

Duae actiones una Civilis, et altera Criminalis possunt concurrere, sed hoc est intelligendum, si actione Civili petamus rem familiarem, non erit consumpta actio Criminalis quoad poenam, vel e contra; at si actione Civili poena persecuta sit, non erit locus Criminali, ut poena persequatur, et e contra. docet tit. C. quod Civilis actio praeiudicet Criminali.

Non Obst. L. 56. §. 1. de furt. Ubi si Iudex iubeat furi rem furtivam, id est familiarem restituere, et nil amplius; erit quaestio servata: quod actione furti non consequimur duplum, vel quadruplum: quia actione furti non consequimur duplum, vel quadruplata: quod actione Criminales ad plus. Has Resp. ibi intentata fuisse actione Criminales ad rem, et poenam persequendam, et sic extincta fuit actio Civilis. [illegible] Richard. §. 4. n. 54. Et licet dicat Cons. iudice nihil in servus statuisse, potuit hoc esse, quia carcerem, quod reus passus fuit cum poena Criminali computaverit. (si fallor) L. 56. §. 1. 4.

Si plura delicta sint circa eundem hominem, et eandem rem ex diversis factis, non unum delictum alterius minuit poenam. L. 2. de

L. plura § 3. de O. et A.

privat. delict. Ut in §. inst. h. t. Obst. L. 34. §. 1. et 2. L. plura § 3. de O. et A. L. nemo §. quotiens de R. I. in quib. una tantum actione agi potest. R. ind. L. ex uno casu plures oriri actiones quae per unam tantum potest agi; at in n. tex. ex pluribus delictis plures oriuntur actiones.

L. nunquam 172. de R. I. Obst. L. 172. de R. I. Ubi nunquam actiones poenales de eadem re concurrentes una aliam consumit. R. non extingui unam per aliam ad petendum quod plus est in una, quam in alia. Obst. L. si is

L. si is cui 70. de furt. cui 70. de furt. Ubi Commodatarius furtum rei commodatae admisit, et ait Caius quod si commodati actione agam, actione furti experiri non potero: ergo intentata actione rei persecutoria extinguitur poenalis. R. quod si concurrant duae actiones rei persecutoria intentata una, consumitur alia, et in d. L. 70. fuerunt duae actiones persecutoriae, nam actio furti est intelligenda condictio furtiva. Ut in L. 34. §. 1. de O. et A.

L. 28. h. t. Obst. L. sed si 28. h. t. Ubi surripuit quis instrumentum, et postea deleverit, delendo enim nihil ad poenam adjicit: sed hic fuerunt duo delicta, scilicet furandi, et delendi: ergo ob plura delicta non plures quis patitur poenas, contra L. 2. de privat. delict. R. nihil ad poenam adjicit, quoad poenam furti, concedo, nihil ad poenam adjicit quoad legem Aquiliam nego, nam etiam lege Aquilia punietur cum sint diversa delicta. Accurs.

L. 34. § f. de O. et A. Obst. L. qui 34. §. fin. de O. et A. Ubi si commodati actio intentata est non potest intendi actio legis Aquiliae ad id quod plus est in hac ibi: et simplo sublucto locum non habet. R. cum Cujac. in Comment. tollendam esse particulam non.

L. 31. h. t. Obst. L. 31. h. t. Ubi si quis imaginem deleat tenetur furti, et actione legis Aquiliae. R. quod antequam deleret, subripuit imaginem, et sic ex pluribus factis pluribus tenetur actionibus. Accurs.

L. 41. § 1. de O. et A. Obst. L. 41. §. 1. de oblig. et act. ibi: id consequatur. Sed legit Cujac. nil consequatur. Pich. ubi infr. n. 30.

Nec obst. L. 2. §. 1. et L. 1. §. 22. de tutela, et rat. Ubi si tutor furavit res pupillares furat, tenetur duabus actionibus, nec una alteram consumet, nam plures sunt obligationes, et plura delicta. Pich. in proem. de vi bon. rap. n. 40.

L.46. h.t. Ubi morti comparat manumissio, nam semper remanet actio furti; at post manumissionem non remanet condictio furtiva. Accurs. L.46. h.t.

Obst L. 22. de pignorat. act. verba debito eum imputare, intellige poenam eandem vi, ac debitorem solvisse. Creditor consequitur pignus ex condictione: g male in L.1. de condict. furt. soli dno datur condictio furtiva. Rd. ind. L.22. condictionem intelligi acceptam, L.12. in fi. de condict. furt. = Commodatario, et depositario et similis in factum actione, vel off. Judicis consulitur. Bonae fidei possessori condictione triticaria. L.22. de pignorat. act. pignus obtinere, nam q pignoris causa pervenit in sortem imputatur. 107

Pich in §.4. n. 20.

Obst L.53. §. penult. h.t. Ubi ille cuius interest non habet furti actionem, et tenetur de re ab alio furata praestanda; Rd. hoc esse in quasi contractib, et actionem furti huic esse cedendam. L.53. §. penult. h.t.

Obst L.49. h.t. Ubi non habet furti actionem creditor ob rem furatam ei non obligatam, licet aliunde debitum consequi non possit. Rd. non tantum requiri ut lucrum cesset, sed ut damnum patiatur. et ut damnum pateretur in re surrepta requireretur, ut ei esset obligata, nam aliter lucrum cessat. Pich. §.4. n.38. L.49. h.t.

Qui totum furari proposuit, et partem furatus est: tenetur furti partis homine tantum, et non totius, si totum tollere non potuit; secus si potuit. hac doctrina explicand tex. in L. vulgaris. 21. §. 8. h.t. Ubi si totum vas tollere potuit, totius erit fur, licet solverit ut singulas, vel quasdam res tolleret. Nec obstat qd non habuit animum furandi omnes res, q^a supponitur habuisse animum furandi ab initio omnes res, et postea aliquas furavit. Nec obst. dicere qd non contrectavit omnes res, q^a a principio eo animo contrectavit, ut omnes tolleret, et postea ductus penitentia relictas reliquit. Nec obstat d. L.21. in prin. si dicamus a principio habuisse animum furandi totum acervum, vel vinum, nam Rdet Accurs. de aequitate non dari actionem ad totum sed ad id, quod abstulit, licet stricto jure sit fur omnium. L.21. §.8. h.t.

in l.1. §. 8. de vi bonor. rap. Ubi qui vi facit dolo malo facit. Sed excipit casus in §. 2. inst. de vi bonor. rap.

l. 22. §. 1. de noxal. act. l. 13. §. 1. de publiciana. Creditor possidet rem pignori datam. Obst. l. 22. §. 1. de noxal. act. et l. 13. §. 1. de Publiciana: q. creditor non vere possidet. R. Ch. tantum velle evincere creditorem non possidere affectu dni; nam cum ille n. habeat affectus dni ad usucapiendum, ad quid requirit Publiciana? Neque contra creditores competet noxalis actio; nam hec competit contra dnum, vel qui opinione dni possidet. Val. de acq. pos. c. 11. n. 11.

l. 15. §. 2. qui satisd. cog. Obst. l. sciendum. 15. §. 2. ff. qui satisd. cog. Ubi creditor non est possessor. R. creditorem n. habere possessionem, que cum proprietate coniuncta est, et iure dnij consistit. Val. in ratti. Val. ubi sup.

l. cum notiss. C. de praescr. 30. vel. 40. Obst. l. cum notissimi. C. de praescrip. 30. vel 40. Ubi debitor possidet. R. intelligi possidere iure singulari ad usucapiendum. Val. ubi sup.

Non obst. l. 48. §. neque. h. t. Ubi habet fur actio furti, q. est ob specialitatem. Obst. l. 14. §. 3. h. t. Ubi depositarius dolo fecit, et res furata est, non habet actionem furti: q. neq. ind. l. 48. R. cum Acurs. ind. l. 48. commississe furtum alijs concedendo, at in l. 14. vendo. Sic intelligit l. 14. §. Idem Pompon. de furt. Obst. l. 4. ff. nautae caupones etc. R. hoc procedere de iure communi. Vel R. ut in d. l. 14.

~~Publiciana datur possidenti qui non est ... usucapio. ...~~

l. 62. de furt. Obst. l. furtum. 62. de furt. Ubi qui fugitivo iter monstravit n. committit furtum: sed dedit opem. ... R. Acurs. non teneri furti si iter demonstravit, ut servus iram domini fugeret; at si ut fugeret, tenetur. R. (ni fallor) aliud esse furtum committere, aliud furti actione teneri; qui opem dat furti actione tenetur, licet non sit fur.

in actione furti n. q. interest aestimatur, sed rei verum pretium. l. 50. h. t.

J.M.J. al. luz –

Summarium libri quinti selectarum Juris Civilis disputationum Don Martini de Larreategui.

138

De optione, vel electione legata –

Cap. 1 –

1. Nomen optionis masculino acceptum genere significat adiutorem l. divus. 6. de bon. damn. Hinc auxilia foederatorum optiones dicuntur l. ult. C. de locato. in re militari dicitur qui Decurio, aut Centurio optarat ministrum, quo facilius munera publica obiret. l. fi. ff. de iure immunit. nov. 117. c. 1.

2 Pro apparitorib. pro exactorib. tributorum, et pro carceris custodib. etiam usurpatur – Cuiac. 6. obs. cap. 33.

3. Foemenino genere acceptum eligendi facultatem significat, ut in n. tit.

4. Verbum optio, et electio aliquando separantur l. 2. h.t. l. 3. ff. qui et a quib. cum electio sit simplex voluntatis declaratio; at optio solemni aliquo actu, id est solemnibus, certisque verbis, quae fierent, ac plerumque interveniente Praetore, qui tempus eligendi legatario praefiniret l. 6. 8. 13. §. fi. h.t. unde fuit ut optio inter actus legitimos numeret l. 77. de R. J.

Cap. 2.

1. Optionis legatum ad similitudinem modi per vindicationem est introductum, cum imperativis ad legatarium directis verbis optandi tribuebatur facultas §. optionis. inst. de legat. l. 20. h.t. l. 6. ibi: vindicare legatarius velit. h.t. l. 3. §. ult. 6. ad exhibend. quapropter hoc legatum in res alienas cadere non potest cum sit ad similitudinem legati per vindicationem, per quod legari non poterant nisi quae testatoris erant tempore testi et mortis. Ulp. tit. 24. v.° per vindic. = Dc. pr. nad in

§. optionis. ait bing. ex Servis Suis, vel alijs rebus (subintelli-
ge Suis) aliter nō poneret verbū Suis = d.e q.a mens te-
statoris est vt legatarius habeat res, nō vero æstimati-
onē l. 20. §. delegat. (Balduinus contrarius sentiebat
in d. §. proprij Iudicij potius, quā Iuris authoritate ni-
xus)

l. 2. §. 2. h. t. Vnde intelligit l. 2. §. data. h. t. Vbi servo alieno electo, 2.
vel homine libero nō est consumpta electio, nā licet
optandi ius unica tentatione consumenitur l. 20. h. t. op-
tio illius perinde est ac si facta nō fuisset, cū hoc lega-
tū res aliena nō comprehendat ex voluntate testatoris
deprehensa ex verbis legati.

l. 36. de aur. et arg. leg. Bart. credidit, optione legata, de his quæ in hæreditate 3
sunt intelligi, alioquin ex his, quæ venalia reperiuntur
eligendū esse, motus ex l. 36. et l. 38. §. Sempronia. 1. de
aur. et arg. leg. sed nescio q.o alienius a mente, verbisque
Scævolæ potuisset cogitari. nā in d. l. 36. poculū aureū fuit
relictū per fideicomissū Seiæ, vt eligeret, et cū in hæreditate
nō essent nisi ô truella, et alia vasa, ait eam posse ex his
eligere, q.a potui parata pocula dicuntur, vnde Horat. 2. serm. sat. 3.

Qui Veientanū festis potare diebus
Campana solitus truella -

Nec colligitur nō repertis illis ad venalia potestatem eligen-
di porrigendā, nā testator intelligit voluntate Sua retulisse
ad eas species, quæ in hæreditate invenirentur l. 38. de aur.
et arg. optime ster. in l. si. 71. de leg. 1. nā in legandis proprijs
quā alienis comparandis faciliores sumus. l. 67. §. 8. de
leg. 2.

l. 38. §. 1. de aur. et arg. leg. Obst. l. 38. §. Sempronia 1. de aur. et arg. leg. Vbi testator 4.
reliquit Semproniæ coopertoria Tabiana (sic dicta à
Tabia a Civitate Liguriæ. Aleiat. 2. parerg. c. 21. Cuiac. 3.

resp. Scaev. in h. l. et in l. 2. h. t.) et tunicas tres cum palliolis,
quae elegerit. Quaesitum an ex synthesi tunicas singulas,
et palliola possit eligere. tunicae vestes erant, quas subtus
pallium gerebant mulieres; et certae tunicarum formae
certa palliola imponi consueverunt. Alciat. ubi nuper.
Synthesis appellatione elegantiores, lautioresque ve-
stem significari certum est, qua certis dieb. ut Saturna-
libus, publice Romani uti consueverant, et cum per-
raro his vestibus uterentur compositas in arcis, aut
arcuali asservabant, quarum numerus, et congeries
ideo synthesis dicebatur, et notat Cuj. ex universa
veste, idest ex vestib. quae essent composita in vestia-
rio testatoris, quae synthesis dicitur. Unde Martiali lib.
5. epig. 76. Undecies una surrexisti Zoile, caena,
Et mutata tibi synthesis undecies.
Cum legataria partim ex una, partim ex alia veste eligere,
proindeque ordinem, pariaque vestium pervertere voluis-
set, Scaevola respondit si singulae tunicae relictae essent,
hoc est nominatim designatae a testatore, e quib. electio
fieret, ex his esse faciendam.

5\. Quod si non est, haeredem vel tunicas, vel palliola, sed ex
Synthesi praestaturum, vel veram aestimationem earum
~~sed~~ Quib. sub verbis duplex latet difficultas a nemine
deprehensa, aut dissoluta. 1a. si electio est relicta lega-
tariae ibi: quae elegerit, quo pacto competit haeredi in
2a. specie. 2a. num ad eas, quae ex synthesi essent, non ad
aestimationem deberet [illegible]. Rx. prin. dupliciter, et
probabiliter legi: quod si non est, vel sic quod si non essent
primo modo sensus est q.d. si non est res ita ut rescierat,
et tunicae etc. non fuerunt relictae designatae, sed generaliter
competere electionem haeredi, ut pote debitori, sed ex synthesi

testatoris. ex reg. l. 10. §. fi. de Iur. dot. l. 116. de V. O. Nec obst. §. 22. inst. de leg. qui de legato vindicationis stat, operiendus. Iuxta 2am lectionem verba referuntur ad antecedentia: si essent tunica singulares cum palliolis relicte, vt diversitas consistat in eo, quod tunice non sint relicte singulares, hoc est singulariter assignate, sed generaliter, et absolute, electione tamen data legatarie, quo casu heres prestabit tunicas, et pallia ex synthesi testatoris (semper ad hanc se restrinxisse intelligit. d. l. 38. in prin.) que legataria elegerit, nam heredi tantum incumbit prestatio, non electio.

6. Obst. cur heres liberabitur prestita estimatione, et non tenetur solvere res quas Legataria elegerat? R. q. cum synthesis ordo sit, et conformis vestium compositio integra, si que eligeret Legataria teneretur heres prestare, perverteret ordinem, variaque vestium, et ne hoc tam ingens incommodum sentiat heres, occurrit lex vt estimationem possit prestare.

7. Non solum res, que testatoris non sunt, per optionem legari non possunt, sed ea que sperantur extra eius bona futura esse l. 9. §. 1. h. t. vt si legatarius optet servum, qui sub conditione liber esse iussus erat, nihil egit, et rursus poterit optare. Optione servorum Legata, non plures quam tres optari possunt, eo quod homines frugi contentos esse deceat tribus servis. l. 1. h. t. ibi Cuiac.

l. si tibi. §. unius. ff. h. t.

8. Optione semel rite facta variare non licet. l. 20. h. t. Obst. l. 8. §. 2. h. t. ibi: Cum ego optavero, si non mutaverim voluntatem: quod cly. R. duobus coniunctim fuisse legatam optionem unius servi, quo fit vt dum alter collegatarius optare differat, liberum sit alteri voluntatem mutare, vt pote optione non legitime facta, cum vterque debeat simul optare, quemadmodum variari potest optio,

intra certum tempus legata, intra dies, qui supersint, argumento eius quod de haerede cum cretione instituto docet Ulp. in frag. tit. 22. v.o cum cretione. et eius qd de servitute in l. 11. de servit. rust. praed. l. ... ff. com. praed.

9. Ex his intelliguntur l. 18. h.t. ubi homine legato, si Pamphilus repudietur, nihil agitur, et postmodum alius optari potest, ratio est, q.a non fuit Pamphilus legatus, sed incertus homo l. 12. de leg. 1. per optionem postmodum certificandus, unde repudiari n. potest qd nondum erat legatum, nec contra delatum. — l. homine 18. h.t.

10. Obst. l. 27. §. 7. ff. de pactis. Ubi homine generaliter debito si tecum paciscar, ne Stichum petam, postea eum petere n. potero, alium vero recte petam. R. discrimen esse inter repudiationem, et pactum; non repudiantur, nisi quae sunt delata. l. 45. §. 1. de leg. 2. at pacto remitti possunt l. 27. §. 2. l. 46. de pact. ratio differentiae est q. fortius est pactum, quam repudiatio, nam haec unius voluntate conficitur; illud vero duorum, pluriumve consensu = legatum optionis repudiat si n. utatur legatarius optione tempore praefinito, iuxta dicta in cap. 1. n. 4. aut testetur se nolle optione uti — — l. 27. §. sed si generaliter ff. de pactis.

Cap. 3.

Cur variare non liceat in optionis legato?

1. Optione semel recte facta variare non licet l. 20. h.t. l. 5. de leg. 1. rationem perpendit Donel. 15. com. c. 2. v.o haec de potestate, depromi quae potest tum ex Seneca lib. 4. controv. ibi: non oportet amplius, quam semel optare, omnis nimia potentia saluberrime brevitate constringitur. tum q.a legatum per vindicationem (cuiusmodi est optionis legatum) recta via adquiratur legatario, et sic qd per mediam electionem adquisitum est legatario optionis repudiare n. potest ex reg. l. 1. §. decretalis. de success. edic. et repudiaret, si omnimitteret rem electam, et ad alterius petitionem transiret. Quod secus est in stipulatore, vel

promissore, cuius ex vi stipulationi competit electio l. 112. cu aliis. de V. O. rone discutit donel. vbi sup.

L. genuit. h. t. Obst. l. gen. h. t. Vbi testator filio, et vxore hæredib instituit, filiæ 2
exhæredata legavit tennis, et si in familia nupserit mancipia
decem quæ vxor elegerit (adnota cu Cuiac verba: et cu in fa-
milia nupserit, quæ reperiri extant, et duob circulis circumclu-
sa, tanquam superflua reputanda esse, et eo merito in vulgatis codi-
cibus desunt) Vxor antequam filia in fam. nuberet, elegit decem mã-
cipia, nec prestitit, ex his agnata sunt alia mancipia ante
nuptias, videbant ad filiam pertinere, cu per electione rei
legatæ dnium quæras legatario, et postea accessiones, sed Rdit
Scævola ad filiam nõ pertinere.

Adverte Scævolam de duob fuisse interrogatum. 1º an manci- 3.
pia nata ex decem ante nuptias ad filiam legatariam per-
tineant. 2º an pertineant ad vxorem scilicet matrem-lega-
tariæ, quæ erat hæres. 1º dubio Rdit nõ adquiri filiæ motus
ex tacita mente testatoris, nam semper dubietas in testo credimur
in favorem hæredis. l. 17. de R. I. et in n. l. cu mancipiorum lega-
tu in tempus nuptiarum testator transtulerit, id quod me-
dio tempore ancillæ enixæ sunt ad filiam nõ pertinere
dic. quia inquit testator qd si ante nuptias defecerit aliquod man-
cipium, arbitratu matris, alterum submittetur: Nec Obst. qd
dnium esset translatum, nam et si translatum esset, cu repugnet
voluntas testatoris nõ adquirunt partus legatario.

Nec Obst. quod in solidum ad Matrem non pertineat, nam om- 4.
missis Aurnio, et Cuiacio, qui falluntur, Rdeo non ad
solam matrem pertinere, qa habebat cohæredem filium suum,
Vt ex textu constat, ad quos pro æquali parte commoda
pertinent, et sic nõ in solidum ad matrem.

Cap. 4um

Legatum optionis iure antiquo erat intransmissibile ad 1.
hæredem legatarij ante electionem decedentis, nam cu
testator legatarij personam, voluntatem que requireret,
nam sic dicebat tibi sumito, optato etc., eo non eligente

141

definiebat voluntas testatoris; quapropter hoc legatum Iure antiquo habebat tacitam conditionem: si legatarius optasset §. optionis. inst. de legat.

2. Bendicus Pinel. credidit errare putantes transmissionem legati optionis ideo impediri quia personalis sit electio, motus ex eo quod in generali legato per vindicationem relicto, et alternativo reperiatur eadem electio, atque conditio l. 108. §. inhomo. de leg. 1. l. 2. §. 1. h. t. l. 3. qui et a quib. et nihilominus hac legata transmittuntur, ut de generali probat l. 10. h. t. l. 5. §. fi. q.do dies leg. ced. l. 18. de R. I. de alternativo l. 19. h. t. Resp. diversam esse naturam eorum legatorum; legatum optionis personalissimum est simul et conditionale, quia in eo nihil amplius quam ipsa optio, et electio expresse legatur; at legatum generis est purum l. 25. §. 17. fam. hercisc. l. 66. §. duobus. de leg. 2. quia testator optionem non attendit legatarij non attendit, sed simpliciter hominem in genere legat, et sic nunquam habuit legatum tacitam conditionem, si legatarius optasset, quapropter est transmissibile.

3. Sed si eo pugnes sat esse ut electio in generali censeatur, simulque tacita conditio, ut impedienda esset transmissio, non ut ipse viderat electio quae insultitur in legato generico, et alternativo non expresse relinquitur, sed consecutive, quae ideo parum attenditur, et praeterea quia levius continet praeiudicium haeredis, ut pote, qui in mediocre eligendum tenetur l. 27. l. 110. de leg. 1., in optionis legato optimus potest eligi. quod subtiliter notat Pinel. ex l. 2. h. t. ubi de legatario optionis ait Ipse optabit quem velit, et de legatario generis: Arbitrium eligendi quem acciperet ad legatarium pertinet, hoc est electurum mediocrem, nec est credendum mutasse Iurisconsultos sine causa loquendi modum in tam connexis decisionibus.

l. 1. de author. tutor.

4. Nec obst. l. fi. §. sed et si quis. C. com. de legat. (qua movent Accurs. et Bart. ind. l. 2. in contrariam sententiam) quia non ibi legatario, sed tertio fuit relicta optandi facultas, quae non

l. fi. §. sed et si quis. C. com. de legat.

optante, ab imp. ex sua constitutione deferbir legatario. Nec placet Cuiac. interpretatio aliorensis (in d. L. 2.) ne esse optionem servi legatam, sed servum arbitrio dictij boni viri, nam repugnant verba: optionem servi

L. 3. ff. qui et a quibus. — Tacita conditio, que cernitur in legato generis, iuxta L. 3. qui et a... non est ea, que legatum optionis facit intransmissibile, nam illa respicit executionem; hac ipsum legatum: hoc est, in legato generis singule res censentur sub conditione legatae, non ad inhibendam in haredes legatarij transmissionem, sed solum ne haredes testatoris possint eas res alienare, ne minuatur electio, et iniuria fiat legatarijs. patet ex d. L. 3. At hac conditio in optioni legato transmissionem impedit, nam non respicit huiusmodi executionem, sed potius optionis legatae naturam, que tacitam iniungit legatario conditionem, ut nisi vivus eligat, morte illius defficiat electio. 5. 8.

L. illud, aut aillud. 19. h. t. — Obst. dict. L. 19. h. t. Ubi electio in alternativo legato, licet ex 6. presse data, transmissionem non impedit. (nota quod in alternativo legato electio competit heredi, quoties unum, aut alterum dare damnatur L. 84. § 9. de leg. 1. L. 21. de usufr. leg. Osual. ad Don. 8. com. 19. L. R.)

R.o cum Fab. 6. coniec. c. 1. ad finem. Don. 15. com. 2. v.o electionem, ibi 7. Osual. lit. D. in legato alternativo: vg. Stichum, aut Pamphilum utrum elegerit legatarius duo contineri, obligationem Stichi, aut Pamphili praestandi, et hanc rerum electionem; obligatio ita pura est, nam legatur Stichus, aut Pamphilus, sive legatarius eligat, sive non; at electio legatario data est conditionalis, si ipse elegerit, ut quodamodo duplex sit legatum, ad petitionem Stichi, aut Pamphili purum; ad electionem conditionale; quemadmodum duplex est illa institutio, cum heredes sunt instituti: ex partibus, quas adscripsero, ex partibus aequis est pura; ex partibus, quas adscripsero conditionalis L. 2. de haer. inst: quod legatario ante electionem decedente

nam (ni fal.) in [illegible] verb. quas adscripsero videtur contenta alia institutio quarundam partium, si forsan scripsero postea.

electio extinguitur, qa deficit conditio; Stichi, aut Pamphi
li obligatio non item, qa hac, detracta electione pura est, et
ad hæredes transmittitur. Confirmat ex L. si stip. 76. de Verb.
oblig. Ubi stipulatione pariter concepta, decedente stipulatore
ante electionem, electio perit, ut pote personæ cohærens; obli-
gatio præstandi alterius ad hæredes transmittitur. Quod in-
telligit de stipulatoris electione, quam sibi expresse stipula-
tor reservavit; nam de ea, quæ lege ipso debitori datur, nil
nihil dubitat, qa cum dicat debitoris esse L. 10. §. fi. de solve dot.
L. 105. de V. O. ad omnes, quos hæc obligatio pervenit, ut de-
bitores, hæc electio pertinet. Don. ubinus v° qd si in hoc.

8. Obs. difficil. L. si sic. 75. §. si quis ita. de leg. 1. Ubi stipulatus sim Stichum
aut decem, utrum ego velim, et postea legaverim Titio, qd mihi de-
betur, tenebitur hæres præstare legatario actionem, electionem ha-
bituro, utrum Stichum, aut decem persequi malit: qa electio specia-
liter competens personæ transmittitur ad successores. Resp. Oval.
ubi sup. testatorem legavisse qd sibi debebatur per stipulationem,
quo casu cum electionem legatarij voluntati committat, ipse
simul eligere intelligitur, qd legatarius qd cunq elegerit, et sic
legatarius non constituit electionem, sed illam testatoris declarat
arg. L. ex asse. 77. de hær. inst.

L. si. 75. §. 3. de leg. 1.

ac si diceret (ni fal.) testator: eligo qd legatarius ele-
gerit, nam is videtur ex-
plicare qd ille voluit eli-
gere -

caput. 5^m

Obs. singular. L. sig^do 109. §. 1. de leg. 1. Ubi testator hæredis fideico-
misit ut Sempronio fundum, aut centum daret (ex eligendi pote-
state) hæres fundum Titio vendidit: Sempronius fundum à Titio
petijt, Titius centum, quæ altera fideicommissi parte continebam-
tur oblatis, removere illum voluit à fundi petitione, quæ-
ritur an posse, et Resp. Afric. posse: cum electio ei (nempe Titio)
relinquitur utrum malit dandi, ut tamen alterum solidum præstet etc.
Unde electio relicta hæredi transit in singularem successorem, scilicet
emptorem. Cuj. 6. qq. Afric. agnoscit hanc singularem tex. ad probandum
persecutionem fideicommissi in rem, non in personam esse.

L. sig^do. 109 §. 1. de leg. 1.

Acum. R.dit. eligendi potestatem reo competere ex reg. l. 10. §. si de iur. 2
dot. ubi reo competit electio. sed 3a. nam si alternatium esset fi-
deicomissum, non liceret fideicomissario fundum simpliciter petere,
nam plus peteret, sed ita fundum, aut centum l. 44. §. 3. de O. et A.
De nam licet reg. d. l. 10. sit vera in contractib; in ultimis volunta- 7.
tibus electio non reo, scilicet haeredi, sed legatario actori competit
Don. 8. com. 19. ex l. 23. l. 19. de leg. 2. l. 12. de R. I. et ex modo
legandi interpretat, nam si damnationis sit legatum alterna-
tivum, haeredi, si vindicationis legatario competit electio
l. 19. de leg. 2. Osual. ibid. lit. K.
R.deo cum Bart. don. ubi prox. fundum fuisse relictum Sempronio ab 3
haerede, aut centum, si fundus non praestaretur, quae cederent pro
fundi aestimatione, et in hac specie fundus est in obligatio-
ne, centum in solutione, et ideo fundus solus peti potuit a fidei-
comissario, cum solus esset in obligatione, non vero centum, quae 8
tantum sunt in solutione, hoc est, ut his solutis haeres omnimo-
do liberetur. arg. l. 6. §. 1. de re iudic. et sic electio fundi tributa
fuit haeredi, eiusque causa fundi emptori; neque electio fuit
expresse relicta haeredi, ut in l. 19. h. t. quo casu eius persona
electio egredi non poterat; sed in contrario modi a testatore obser-
vati in fideicomittendo relicta fuit electio in n. casu, propterea
nil mirum est quod emptor potuisset fideicomissarium removere
a fundi petitione, praestando centum.

atque fundum cum sua causa transtulit;

Obstab. 1o. subtilit, nam cum haeres habeat electionem praestandi fu- 4
dum, aut centum, eo ipso quod haeres fundum voluntarie aliena-
verit, videtur voluntatem declarasse ne fundus praestaretur fidei-
comissario (ut de testatore voluntarie alienante dicit. l.
8. de leg. 1. l. 18. de adim. leg.) sed centum esse praestanda.

l. si ita 57. de solution.

2o. nam facultas solvendi alterum non perdurat post litem contestatam 5
cum aliud est in obligatione, aliud in solutione l. si ita. 57. de so-
lution. quo non potest emptor fundi, post id temporis, oblatis centum
fundi persecutionem inhibere.

nova Sarriategui

Ad 1m. R.o non ita praesumi in haerede animum in fideicomissarij 6.
praeiudicium, ac in ipso testatore; nam fideicomissarius
mortuo testatore habet ius quaesitum, hoc est paratam persecu-

2 tione ad fundi petitionem; Legatarius vero vivo testatore nullum ad rem legatam Ius habet, cum illud vires sumat ab eius morte, et certum est facilius admitti Ius quaesitum, quam quaerendum. arg. l. 24. §. Scaevola. de minor.

7. Ad 2um Rt. Bart. multum referre an aliud sit in obligatione, et aliud in solutione ex voluntate contrahentium, ut in d. l. 57. an ex legis dispositione, cuius vim habet testatoris voluntas. auth. de nuptiis §. disponat. c. 2. coll. 4. Primo in casu, litis contestatione facultas solvendi perit. d. l. 57. Secundo vero usque ad rei iudicatae executionem durat, iuxta l. 20. §. item rete. 5. de petit.
3 haered. plenioremque merent interpretationem morientium voluntates, ideoque litis contestatione solvendi facultas non extinguitur.

l. 20. §. item. 5. de petit. haeredit.

8. Obst. l. 1. ff. de penu leg. l. 19. l. 24. quando dies leg. ced. Ubi cum ex voluntate testatoris alterutrum solvi potest, litis contestatione perimitur facultas. Rdet Bart. in his Iuribus id quod positum est in solutione, haeredis non solventis poenae causa apponi, non vero ut ei faveatur, ut in nostro casu, et sic odia sunt restringenda, favores ampliandi. Sed displicet quod legatum haeredis coercendi causa cum sit poenale, relinqui non potest Iure antiquo §. fi. inst. de legat. nam non odio haeredis, sed benevolentia legata-
4 rii relinqui debeat. Donel. 8. com. 16. vo poena. Sed Rdo quod cum ita legatur: haeres meus penum dato, et si non dederis centum dato, centum illa confirmandi penus legatae causa adiici, in favorem legatarii; ut citius ab haerede praestetur, nam penus teste Cic. 2. de nat. deor. est omne illud, quo vescunt homines
5 et sic per moras legati corrumperetur, merito ergo cavit testator ut ni penus confestim detur, pecunia exigi possit; quae ratio deficit in nostra specie ubi testator non legatario, sed haeredi favit.

l. 1. de penu leg. l. 19. l. 24. quando dies leg. ced.

haec solutio Bart. (ni fallor) potest sustineri, quia licet hoc legatum relinqueretur in poenam haeredis, nihilominus relinquebatur benevolentia magna erga legatarium, et sic concurrente amore, et odio, superat amor, in §. fi. de legat. tantum relinquebatur odio haeredis, sic solvit Giual. disp. l. 27. de cond. et dem.

6 Obst. l. 35. §. 1. de aur. et arg. leg. Ubi testator a pupillo haerede legavit certum pondus auri (in quo legati genere, haeres libe-

l. Titia. 35. §. 1. de aur. et arg. leg.

ratur si praestet materiam, vel pretium illius l. 35. in prin. de aur. et arg.) et lite cum pupillo herede contestata, super 1.
legati praestatione, Praetor pronunciavit materiam praestandam esse. quaeritur an minor possit in integrum restitui adversus sententiam, quasi Praetor ei ademerit electionem in legato ^sibi competentem. Paulus respondet recte Praetorem pronunciasse: quia electio, ex
testatoris voluntate competens, usque ad rem iudicatam non per- 2.
durat; nam si duraret, minor laesus in sententia restitueretur.

Quo cum certi auri pondus legatur, non materia, aut eius ae- 10.
stimatio legata censetur, ut utraque sit posita ad obligationem, et ✕
peti possit a legatario, ut in alternativa dispositione iuxta l. 44. §. modus. de O. et A., sed materiam tantum constitutam esse in obligatione, aestimationem vero in solutione. cap. seq. Unde cum non possit a legatario peti, nisi quod est in obligatione, quo ad id quod tantum est in solutione non habet actionem, sine qua in iudicio gerere non licet l. 6. §. 12. de neg. gest. merito Praetor materiam praestandam pronunciavit, cum sententia debeat esse conformis libello. Nec minor erit laesus, cum aliter
Praetor munere suo fungi non posset. nec aestimationis sol- 3.
vendae facultas pupillo per sententiam adempta est, ut notat Cuiac. in d. l. 38. §. 1. et ideo rei iudicatae executione conventus, potest aestimationem dare, ut et in d. l. 109. §. 1. de leg. 1. quae iura ita debent inter se conferri = iste tex. in d. l. 38. §. 1. est observandus ad probandum Praetorem de causis privatorum cognoscere potuisse, ut placuit Accurs. in l. 2. C. de pedan. iudic. Don. 17.
com. 22. Dual. lit. D. Nec recte intellexit Cuiac. in d. l. acci- 4.
piens de fideicommisso, cuius cognitioni Praetor singularis addictus erat, nam tex. loquitur de legato, non de fideicommisso.

(ni fallor) potest sustineri interpretatio Cuiac. nam vero legatum pluries sumitur pro fideicommisso, quo facto intelligitur l. 11. §. 6. de leg. 3.

cap. 6.

1. Vlt. l. 9. de aur. et arg. leg. Vbi certo auri pondere legato, si species auri, vel argenti designata non sit; non materiam, hoc est pondus ipsum auri, sed aestimationem praesentis temporis debere praestari: quia re in genere legata, electio non debet fieri ad solutionem, licet enim aliud pro alio invito Creditori non solvi potest. L. 2. §. mutui datio. de reb. cred. — L. 9. de aur. et arg. legato —

144

2. Sciendum est quod cum auri, vel argenti certum pondus in genere legatur, ipsum argenti pondus est in obligatione, aestimatio autem eius praesentis temporis in solutione. L. 35. § de aur. et arg. consonat L. siquis. 35. C. de donat. neque intelligas vim alternativae habere, ut utrumque debeat peti, ne plus petatur; nam in legato, de quo quaerimus, simpliciter actor materiam petere debet, hoc est certum pondus auri, quia ad id habet actionem; non ad aestimationem, quae non est in obligatione, sed ad faciliorem solutionem debitori permittitur, et ideo in d. L. 35. §. 1. Praetor pronuncians materiam praestandam esse recte iudicavit, quod dicere non potuisset si utraque res posita esset ad obligationem, ut in alternativa dispositione.

3. Vnde in hoc legato aestimationis praestatione ipso iure reus liberari L. 1. §. fi. de aur. et arg. nec mirum, nam cum solutio aestimationis debeat fieri in quantitate numorum, qui sunt ex eadem substantia, merito debitori permittitur, cum facilius id praestare possit, et per hoc nulla inferatur iniuria creditori, et quod sibi non nocet, et alteri prodest facere aut pati naturali ratione tenetur. L. 1. §. 8. neq. in loco pub.

4. Ex his intelligitur L. 19. §. 1. de aur. et arg. leg. Vbi cum certum pondus auri legatur, magis quantitatem legatam videri: quia quantitas est in obligatione legati, et non tantum in solutione. Respondeo non intelligi per hanc quantitatem esse in legato, et sic in obligatione, quod evincit ex verbo videtur, quod fictionem, et improprietatem denotat. Cic. 2. officior: induxit eam, quae videtur esse, non quae esset, repugnantiam, sed quia promptior extitit ad legati solutionem — L. 19. in prin. et §. 1. de aur. et arg. leg.

ab hoc legato distat legatum auri, vel argenti simpliciter relictum, cuius numero pecunia signata non continetur, sed quod quod auri, vel argenti facti, sive infecti nomine continetur l. 19. in prin. eod. vnde colligi ex l. 78. §. 4. de leg. 3. l. 27. §. 1. de aur. et arg.

d. l. 19. §. 1. cum §. fin. l. 35. C. de donat.

Restat difficile in d. l. 19. §. 1. certo pondere auri legato, ex vasis tangi non posse. cum contrarium reperiat in d. l. 19. §. fi. d. l. 35. C. de donat. Nec bene Rdus. in d. l. 35. id esse propter liberalitatem, quam exerceret donator, nam testator eandem munificentiam exercet in legatarios. Nec Rdet. Gotofr. d. l. 19. §. 1. dum ait legato argento vasa non contineri; at pondere argenti legato vasa contineri d. l. 19. §. fi. sed conuincit ex d. l. 35. Vbi certo pondere argenti donato, vasa ad solutionem continentur = 5

Melius Accurs. in d. l. 19. §. 1. ait vasa non contineri ad solutionem ex necessitate, quasi praecise in eis debeat solutio fieri, quo sensu subaudiendum est tex.; at ex voluntate recte potest in eis fieri solutio.

Solutio l. 9.

His praemissis non obst. d. l. 9. si dicas cum Pacio cont. verb. debet 6 accipiendum pro potest, quia promiscue Cti vsi fuere Cuiac. 13. obs. 17. Vt sit sensus, argenti pondere legato, non materiam, sed pretium praesentis temporis solui posse. sed non tollitur difficultas, ex eo quod materiam praestari non posse, tex. ita subintellectus probet, nisi pro Pacio dicas graecismum in d. l. 9. adesse, figuram Ctis nostris familiarem, Vt verb. non accipiatur pro non solum Vt in l. 41. de V. S. l. 16. §. sed et si quis, cum seq. ad Trebel. iuncto Sarmiento 4. selec. ad l. 8. §. fi. de leg. 2. l. 12. §. 27. de fundo instruc. l. 96. §. 1. de V. S. l. 38. ad Trebel. l. 9. ad l. Iul. de vi pub. Sed absque tot suppletionibus dic. auri, vel argenti pondere legato non materiam praestari debere, sed pretium eius praesentis temporis, videlicet cum illam haeres praestare non vult.

Cap. 7m.

cap. 7um

1. Legatum optionis personale est, et conditionale, unde intelligendus tex. in l. stichno. 99. de leg. 1. Ubi testator Stichum legavit, et praeterea servo cuiusdam ipsius legatarij optionem servi dedit, pars dimidia Stichi ad legatarium pertinebit: q. legatum dni, per optionem relictam servo suo augetur. Contra l. 79 de adq. her. Solutio pendet ex eo, nam cum optionis legatum conditionale sit si legatarius elegerit, dum servus non eligit legatum est in suspenso, et cum ante electionem posset manumitti; tunc eligere eundem Stichum dno legatum l. 8. §. 2. de opt. leg. et sic a principio tantum pertinet pars dimidia Stichi ad legatarium irrevocabiliter, altera pars pertinet revocabiliter, nam si Stichum servus Stichum eligeret essent re coniuncti, et concursu partes facerent. l. 80. de leg. 3. · l. 99. de leg. 1.

2. Nec obst. legatum servi per legatum optionis minui non posse, q. illud est speciale, hoc generale, et generi per speciem non derogatur l. 33. § qui plures. de leg. 2. nam Rn. legatum optionis speciale esse quoad effectum, neq tota servorum familia legatur, sed unus ex his, qui optatus fuerit; aliud est cum generaliter de re/h disponitur

3. Obst. l. 10. ff h. t. Ubi legatum in genere relictum fuit servo legatarij, et si prius quam dies legati cedat, manumissus fuerit, competit dno electio, non ipsi servo: q. idem dicendum videbatur in d. l. 99. et sic integrum Stichum ad dnum pertinere. Rn. legatum optionis, cum illam conditionem habeat si legatarius elegerit, nemo praeter illum eligere potest, et ita non dnus, sed ipse servus eligit in d. l. 99. arg. §. sed cum factum. inst. de stip. serv. et q. optio est actus legitimus l. 77. de R. I. quem nemo expedire valet, nisi cui specialiter competit l. 156. de R. I.; quae desinit in legato generis quod purum in substantia est, licet in executione tantum conditionale. · l. si Pamphilo. 10. h. t.

4. Petr. [illegible] putat in legato generali etiam servum electurum, et verba Titius vindicaverit intelligenda per mediam personam servi, sed convincitur ex inferioribus verbis tex.

L. optio. 13. ff. h.t.

Obst. dis. l. 13. h.t. Ubi optio servi mihi fuit legata, et Sticho ser- §.
vo proprio testator aliq. legavit; et si ante aditam hæreditatem 1.
familia ad Stichum tantum redacta fuisset, legatarius habebit
Stichum, ac si pure relictus fuisset, et legatum servo relictum va-
lebit ^ sed fuit inutile à prin. q. relictum sine libertate: ergo
propter Catonianam non debet convalescere. R. quod cum præci-
puus cessionis effectus in transmissione consistat l. 5. q. do dies 2.
leg. ced. optionis legatæ dies non à morte testatoris, sed ab adita
hæreditate cedit l. 16. h.t. l. 10. de leg. 1. nam ideo receptum est
legata à morte testatoris cedere, ne si hæres aditionem differat,
legatarius transmittere non possit ad hæredes suos, et cum optionis
legatum sit intransmissibile, quia personæ cohæret, frustra eius 3.
dies ante aditam hæreditatem cederet, et regula Catoniana non
pertinet ad legata, quæ cedunt ab adita hæreditate, quapropter
legatum non vitiat per eam. ~~[illegible]~~ cum eius optandi facul-
tas a testatore legatario permitteretur, in qua non militat Cato-
niana. Quod intelligitur in voluntario hærede instituto, nam
in necessario, cum legata cedant a morte testatoris, cum sta-
tim fiat hæres, pertinet ad ea Catoniana. ideo ind. l. 13.
non vitiaret legatum si ab initio uni servo relictum esset, quia
legati relicti servo legato dies cedit ab adita hæreditate, ad quod
non pertinet Catoniana.

^ l. 69. de leg. 1.

¹ servo proprio relictum

L. si Eros. 11. h.t. l. servo. 15. h.t.

Nec obst. l. 11. h.t. Ubi optione servorum data, Erotem legavit testa- 6.
tor Titio, et Eroti fundum, licet Erotem optaverit prior legata- 4.
rius, fundus non ad eum, sed ad 2um legatarium pertinebit, quia tem-
pore aditæ hæreditatis, quo incipit cedere dies optionis legatæ
priori legatario, solus aderat 2us ad quem fundus potuisset perti-
nere, nam etsi legati relicti servo legato dies cedat ab adita hæ-
reditate l. 17. q. dies leg. ced. non tamen celeriter potest optare 1us
ut non antea cesserit dies in favorem 2i, quia hæc lex, ibi factum ho-
minis versatur. Pinel. obiectionem diluit ex l. 21. de adq. rer. dom.
sic interpretando l. 15. h.t.

cap. 8^m

1\. Obst. cum sicut. l. 56. de cond. et dem. ubique ante Cum unius plures succedentes in locum legatarij, cui sub conditione legatum erat, pro parte parere possint conditioni, nec ne? quod superfluo id quaereret, nisi legatum conditionale transmitteretur ad haeredes: quod et legatum optionis. — l. 56. de cond. et dem. cum l. 44. §. 8. eod.

146

2\. Resp. Bart. ideo ad haeredes transire, quod testator eos admitti voluit, legatario videlicet, et haeredibus eius legando. sed convincitur, quod haeredes non dicerentur admitti ex accidenti, sed ex expressa voluntate testantis, atque ita scinderetur inter eos conditio iuxta verb. in hac enim. eiusdem legis

3\. Rdeo tex. non esse accipiendum de pluribus haeredibus, vel substitutis legatarij, sed ex regula tradi, quod si uni sub conditione legetur, scindi ex accidenti conditio non debeat, et exemplum est investigandum (commisso tradito à Cumano de pluribus coniunctis, quibus accreverit portio cum onere conditionis, non non arridet, quia hi non ex accidenti, sed ex testatoris voluntate admittuntur) et ponendum (ut cum Socino in legato servo unius relicto, quia licet hic ex aliquo accidenti servus plurium efficiatur, conditionis implementum scindi non debet, quia omnis numerus eorum, qui in locum unius substituuntur pro singulari persona habentur; sed si à principio servus plurium fuisset, quilibet pro parte conditioni parere, et legatum consequi posset. l. 44. § si duorum. de cond. et dem.

4\. Obst. non fideicommissum relictum Titio, cum ad 16. annum pervenerit est conditionale l. 49. §. 1. et 2. de leg. 1. l. 22. quod dies leged. et ad haeredes transmittitur pendente conditione mortuo legatario. l. 46. ad Trebel. Rdeo ideo transmitti, quod dies eius fideicomissario cedit; testator instituit Val. Maximum fiduciarium, id est ministrum, ut filio cum 16. an. esset restitueret, quod tempus in gratiam fideicomissarij appositum est, ut bona sub tutela fiduciarij haeredis permaneant, quam tutoribus committatur l. 3. §. cum Pollidius. de usur. solutioni potius, quam diei — l. Seius Saturninus 46. ad S. C. Trebel.

cessioni intelligitur adiectum, ideoque illa non remorat ex reg. l. 213. de V. S. Nec obst. l. Publius. 36. §. 1. de cond. et dem. l. ex. S. C. q.do dies leg. ced. q.a ingratiam ipsius haeredis fuit tempus adiectum, neque tenet haeres solutionem repraesentare. Cuiac. 36. ff. Iul. in l. 16. de man. test. 3.

l. 71. §. Titio genero. de cond. et dem.

Si quaeramus an legatum pro dote relictum, defuncta ante matrimonium legataria, ad haeredes eius transmittat, distinguendum si testator dixerit: lego Titiae cum nupserit, vel ita Titiae centum lego, eaque illi, cum nupserit praestari volo, nam priore casu erit conditionale, et non transmittet l. 71. §. Titio genero. de cond. et dem. l. 10. eod. etiam q.do legatum pro dote relinquitur habet admixtam conditionem l. 9. l. 41. §. 1. de Iur. dot. si nuptiae sequantur cum dos sine matrimonio esse nequeat. 5. 4.

Nec obst. d. l. 71. § Titio genero. de cond. et dem. ibi: sed cum ante nuptias, q.a purum legatum peti potest. nam ibi verbo cum usurpari pro quando, et ind. v.o incipere tractare Ctus q.do legatum purum erat, q.a sine commemoratione nuptiarum fuerat relictum. et q.do testator legavit: lego Titiae centum, eaque praestari volo cum nupserit, purum legatum est, quamvis petitio in tempus nuptiarum sit dilata. l. 5. C. q.do dies leg. ced. l. 26. §. 1. ff eod. l. 49. §. 1. 2. de leg. 1. 6

Cap. 9.

1 Aliqui crediderunt legatum optionis transmissibile esse iure antiquo, quorum numero est Cuiac. ind. l. 19. h. t. Gaspar Caballinus in trac. diuidui, et individui 2. p. q. 5. n. 109. sed eos aperte convincit. §. optionis. inst. de legat.

2 Habendi orationem praestitit l. 19. h. t. l. 25. §. si in certo 17. fam. hercisc. l. fin. in prin. C. comun. de legat.

3. Nec Obst. d. l. 25. §. 17. fam. ercisc. nam R.o intelligi de incerto homine, hoc est de homine generaliter legato, ut recte Cuiac. ad h. tex. et ad l. 13. de leg. 1. et l. 75. de leg. 3. in quo electio diverso modo consideratur, ac in optionis legato. sup. c. 4. n. 3. — l. 25. §. 17. fam. ercisc.

147

4. Obst. l. fin. in prin. C. com. de legat. ubi Justinian. refert apud veteres dubitatum quid iuris esset, si legatario esset optio relicta, et eo mortuo, heredes eius in electione dissentirent: quod supponebant Cti transmissibile esse. R.o id intelligendum quando optio fuit relicta legatario, et eius haeredib., nam propter expressum testantis iudicium ad haeredes transmittitur, et Cti dissentiebant quid dicendum esset dissentientibus haeredibus, donec Justin. rem sorte expediendam fore putavit. Nec divinare videmur, cum credendum non sit Imp. nrum fuisse oblitum in d. l. fi. et d. §. optionis pugnantia scripsisse. — l. fin. C. com. de legat.

cap. 10.

Obst. l. conditiones. 99. de cond. et dem. ubi tacitae conditiones extrinsecus, non ex testamento venientes legata non faciunt conditionalia: quod legatum optionis cum tantum habeat tacitam conditionem non erit conditionale, sed transmissibile. R.o conditionem tacitam repertam in optionis legato, non extrinsecus provenire, sed potius ex testantis voluntate qui legatarii personam, et voluntatem respiciens, personale hoc legatum esse voluit. Bened. Pinel. 2. selec. c. 26. n. 12. et 13. triplex genus tacitarum conditionum consideravit, quae diversos in iure operantur effectus. Sic etiam tacita est conditio in legato in singulos annos relicto, quod non transmittitur, quia conditio provenit ex voluntate testatoris l. 4. l. 12. de annuis legat. Etiam conditiones extrinsecus venientes, adhuc si exprimantur a testatore non faciunt legatum conditionale. l. 7. §. tracta- — l. 99. de cond. et dem. cum aliis — ret electione

vi. L. cum. 25. §. si ff. q. dies leg. ced. L. aliquando. 107. de cond. et dem: et alijs de quibus late Donel. 8. com. c. 32. per tot. et ibi Osualdus.

= Finis =

Obst. L. actus 77. de R. J. ubi ophio et actus legitimi q. non recipit conditionem: q. non est conditionalis.

de legato annua, bima, trimadie.
L. 30. de leg. 1. cum L. 74. de leg. 2.

Ex L. talis 30. de leg. 1. vulgo in testamentis hanc clausulam scribi solere quae quaecumque legavi ea heres meus annua, bima, trima die dato. per hanc clausulam legata solvuntur triennio, eque pensionibus quotannis. sed hoc solum procedit in legatis consistentibus in pondere numero aut mensura; nam corporum solutio non prorogabatur. pertinebat solum haec clausula ad ea legata quibus dies appositus non est, non ad ea quae diem suum habent, quales sunt legata conditionalia, et legata in diem, veluti si quid legetur in annos singulos, vel in menses singulos; vel Titio cum erit annorum viginti; Puris tamen legatis, et iis quae initio pure relicta sunt, haec clausula adijcit diem. Si vir legaverit dotem uxori valet legatum propter commodum repraesentationis, nam statim debetur praesenti die, et non alias secundum legem 12 tab. reddenda erat dos annua bima trima die, et ex const. Justinianam annua die quae consistunt in pondere numero aut mensura; Corpora dotalia, veluti fundi, mancipia, pecora, statim reddebantur. Legatum dotis non continetur vulgari clausula, quia diem suum habet, id est ut praesenti die solvatur. L. cum vir legavit ff. de dote praeleg. ergo si quid testator dari iussit praesenti die, non continetur vulgari clausula, quia diem suum habet, id est praesentem diem. Legatum purum proprium diem non habet et continet vulgari clausula per quam fit in diem quod initio fuit purum. legatum praesens proprium diem habet id est praesentem diem, et ideo non continetur vulgari clausula; et hoc est discrimen inter legatum purum et legatum praesens. Congruit L. liber. 118. §. 1. de V. O. ubi aliud est si promittat hodie, vel promittatur Calendis. In 1° casu potest peti res

promissa statim, non dd elapso die promissionis. in 2°. non potest peti antequam calendę preterierint: ratio differentię nā cum dicitur hodie non inseritur dies hodie differendę solutionis causa, sed ut ostendat esse presens, q deducitur in stipulacionem; at appositis calendarum est ad differendam solutionem. Obst. l. Titio 74. ff de leg. 2. ubi testator legavit centum praesens et Pap. reprehendit Alphenum q a iudicavit prti die deberi. R. necessario legendum esse non id est centum presenti die non deberi, nā aliter inepte redargueretur Alphenus a Papiniano, ut ex contextura tex. apparet, et ex d. l. 30. de leg. 1. et praecipue ex ratione tex. q. diem proprium habuerunt. Cuiac. lib. 27. qq. Papin. in d. l. 74.

149

A. M. I. M. d. S. ...

1. Peculium dicit a pecore, Varro de lin. Lat. lib. 4. q. in pecore
tunc omne patrimonium, et pecunia Romanis consistebat.
Ex quo fluxit ut nummi primitus effigie ovis cuderent, itaq.
ovis nummum etiam significabat.
2. Etiam peculium dici cepit totum patrimonium. et ait D. Isi-
dor. lib. 16. origin. c. 17. pecunia prius de pecudibus, et proprie-
tatem habebat et nomen; de corio enim pecudum, nummi
incidebantur, et signabantur. et dicebat totum patrimonium
a pecudibus in quibus eorum universa consistebat substantia.
Virg. ecl. 1. — dum me Galatea tenebat
Nec spes libertatis erat, nec cura peculi.
Servius ait q. peculium dicit a pecoribus, in quibus universa
constabat substantia, et substantiam Pastoris, n. proprius
potuit exponere. ita intelligit l. legi 16. ad Trebel. ubi pecu-
lium q. patrimonio accipit. et in l. 78. §. 12. ad Trebel. ...
peculiaritate legata venit hæreditas tota, etiam si legans postea
effectus dives. Peculiaris homo, vel bene peculiatus q. bene divi-
te accipitur.
3. Peculium accipit pro portione patrimonij preciosiori, et maiori
cum cura præservata à frequentibus expensis, in presidium patri-
monij, aut urgentes necessitates reposita. L. si chorus
79. §. 1. de leg. 3. ubi senes dicebant pecuniam sine peculio
fragilem esse, peculium appellantes quod præsidij causa se-
poneretur.

Mantuanus eclog. 8. fol. 86.
Pro generis officio, pro religione
Dandum aliquid? nobis pietate peculia crescunt.

Unde peculium coepit accipi pro qualibet portione reservata 6.
ex communi cumulo bonorum. Veluti bona quae uxores
maritis in dotem non dabant, sed retinebant sibi. l.
9. §. caeterum 3. de iure dot. l. 31. §. species de donat. et
haec bona nomen vitandi in iure non haberent.
Haec bona Paraphernα appellat Ulp. ind. §. caeterum. et ubi 7.
legitur Galli legendum est alii.
Sed hoc originem ducit a matrimoniis per coemptionem 8.
celebratis, per quae uxor viro filiifam. loco erat, omniaque
bona in maritum transibant per adquisitionem per uni-
versitatem prin. inst. de adquis. per arrog. Unde mulier si
aliqua bona sibi reservare volebat, id faciebat per im-
petrationem peculii viri voluntate, usufructus tenus tan-
tum, non proprietate; nam proprietas per arrogationem necessa-
rio in virum transibat. ita Plautus in Casina intel.

— Unde ea sibi est?
nam peculii probam nihil habere decet
clam viro; et quae habet partum, ei haud commodi est;
quin viro, aut subtrahat, aut stupro invenerit.
hoc viri censeo omne, quidquid tuum est —

et accipiendus Plautus de matrimoniis per coemptionem.
Unde vulgariter, et frequentius peculium sumitur pro pusil- 9.
la pecunia, quam Pater, dominusve a rationibus sui patrimonii
separavit, ut filii vel servi quaestum facerent, quem eis
referrent, in quorum essent potestate. Peculium si ad Pa-
tronos referat, de patrimonio intelligit l. 16. ad Treb.; si
de muliere nupta et dotis respectu, de bonis paraphernα-
libus, interpretat l. 31. § species de donat.; aut de filio, vel ser-
vo, accipit ut supra.

l. Paterfam. 182. de V. S.

Ex his exponit Ulp. in l. 182. de V. S. Paterfam. peculium ha- 10.
bere non potest, quemadmodum nec servus bona. Nam peculium
specialiter sumitur est filiifamilias —

Cap. 2.

Quid sit peculium castrense?

1. Peculium castrense diffinit a Paulo lib. 3. sent. tit. 4. §. 3. est quod in castris adquiritur, vel quod proficiscenti ad militiam datur. Copiosius, et distinctius Aemilius Macer in l. Castrense. 11. h. t. Castrense peculium est, quod a Parentibus, vel cognatis in militia agenti donatum est: vel quod ipse filius in militia adquisivit, quod nisi militaret, adquisiturus non esset: nam quod erat et sine militia adquisiturus, id peculium castrense non est. Tria in hac diffinitione continentur. 1m. ad pec. castrense spectat quod filius in militia adquisivit. 2m. quod filius in militia adquisivit, quod si non militasset adquisiturus non fuisset. 3. quod donatum fuit filiofam. militi à parentibus, vel cognatis.

2. 1º. ad castrense spectat quod filius in militia adquisivit, vel ex stipendiis, donis, et muneribus Imp.is, vel ex gradu. L. 1. C. de castrensi pec. mil. tit. 12. Iuvenalis sat. ult. — Nam quae sunt parta labore
Militiae, placuit non esse in corpore census,
Omne tenet, cuius regimen Pater.

Census patrimonium significat L. 16. ad Treb. et ut mireris providentiam Romanae disciplinae militaris ait Flavius Vegetius lib. 2. de re militari cap. 20. ex donativo quod milites consequuntur, dimidia pars apud signa sequestratur, et ibidem militibus servaretur, ne per luxum à contubernalibus posset absumi, et sic augetur per medietatem peculium castrense. Peculium castrense ibi potest intelligi tam de Patrefam. quam de filiof-

3. Filiofam. miles adquirit, quod advenit ocasione militiae, ut haereditates, legata vel ita a commilitonibus, aut quomodocumque elargita L. 5. h. t. et sic sine iussu Patris potest adire, nec est Patrefam. habetur, et sic in L. si quaer. 11. ad L. Corn. de fals. ubi haereditas relicta à commilitone filio militi, Patri non adquiritur. L. 11. ad L. Corn. de fals.

4. Hoc procedit in quolibet ~~filiof~~ per ocasionem militiae filiofam. noto,

qui sibi relinquit, est propter militiam, nec aliter fuisset relicturus. In Parentibus, et consanguineis distinguendum est, nam si lederint occasione militiae, annumeratur peculio castrensi; si propter affectionem sanguinis, non annumerat. Et intelligendum propter l. de hereditate 19. h. t. quod si consanguineus instituit [struck through] ante militiam filium f. militem, haereditas non fit peculij castrensis, quamvis deferat, cui ia erat commilito; nam tempore test. et exprimende voluntatis, testator non militasset - quod si [struck through] illum instituit, postquam simul ambo militabant, praevalet amor commilitij sanguinis affectioni. Commilito, idest in eisdem castris stipendia mereri. 5.

Ex his oritur an relictum, donatumve alicui consanguineo 6. intelligatur relictum contemplatione consanguinitatis, an potius conversationis, et amicitiae ex ea natae? Resp. commilitium, vel studiorum, vel longinquae peregrinationis praevalere fraternae necessitudini, quia caeterae amicitiae non sunt adeo strictae ut hae.

l. dotem. 16. §. 1. h. t. Ex his illustratur l. 16. §. 1. h. t. ubi non videtur quaesitum castrensi peculio quod frater patruelis in alia provincia militans reliquit fratri patrueli, cum quo nunquam militaverit; nam non intelligitur datum occasione militiae. 8

l. Adrianus. 13. h. t. Obst. l. 13. h. t. Ubi haereditas quam uxor filiofam. militi reliquit, computatur in peculio castrensi, unde servi à filiof. manumissi, fiunt peculiares liberti, non Patris: sed uxor non est nota propter militiam. l. 6. h. t. immo militibus interdicebatur uxores ducere, vel ductas ante militiam, in castra comportare Tacitus lib. 14. annal. et ideo castra dicebant, quasi casta. Postea Severus Septimius concessit militibus uxores ducere, et ubi militabant, retinere. nam uxores ducere, et domi retinere, nulla lege prohibebantur, quia non commode retineri matrimonium poterat in- 9

mi-

militia, sic intelligenda L. vel senectute. 61. de donat. inter. Cujac. R.det hanc hæreditatem ab uxore filiofam. militi, maritoque suo relictam in castrensi computari, et hoc ex Adriani rescriptum favore militum emissum. L. 61. de donat. inter.

154

10. Atqui ait Cujac. dicendum hoc rescripto derogatum fuisse legi Papiæ decimariæ, et de partiaria capacitate inter virum et uxorem de qua vide infra tit. de decimis, et tit. de solidi capacit. ut Adrianus huic capiti derogasset favore militum, ut ab uxoribus instituti solidum caperent, quasi hoc animo instituti ut in militia se alerent. Sed sane non milites absque illo rescripto ab uxoribus poterant institui. Ulp. de solid. cap. inst. 16. aut si vir absit, et donec abest, et intra annum postquam abesse desierit, libera inter eos testamenti factio est.

11. Quidam salmanticæ supponebat Adriani sæculo uxores ducere non licuisse, si iam militabant, licet non negabat ante militiam ductas, posse retineri. quia cum uxor virum instituebat, eo animo relinquebat, ut commodius, et ditius militaret, et sic maneret viduus, ne amor cum alia communicetur. Sed ex antedictis constat militibus nunquam prohibitum fuisse uxores ducere, sed in castra comportare. Sed ego rescripti nullam rationem quæro, nisi militum favorem, et Imp.is in eos propensionem, L. 20. de legib. nec omnium ratio reddi potest.

12. Obstat L. 8. h. t. Ubi si uxor, vel cognatus, non ex castris notus, filiofam. aliquid donaverit, vel legaverit, expresseritque id peculio castrensi esse aggregandum, nihilominus non computatur; non ex castrorum contubernio notus, reliquit, sed ut Patri quæstum auferret: quomodo male hæreditas ab uxore relicta peculio aggregat L. 13. h. t. cum non sit idem in legato. R.o non posse trahi in consequentiam, nec de casu ad casum extendi quod benignè et ex equitate introductum est, non juris ratione. L. 14. et 15. de legib. ideoque in cæteris rebus relictis præter hæreditatem, si occasione militiæ relinquit, vel non spectandum est. L. si forte. 8. h. t.

Commilitoni omninò credit, si affirmet per militiam relinquere, vt adscribat peculio; immo et si nil dicat. l. 5. h. t. In extraneo non noto per militiam parcius id est praesumendum, sed si enixè asseveraverit se eo animo relinquere, nec aliter fuisse relicturum, credendum est ei. In vxore, et consanguineis affectibus id praesumit, quamuis ita asseverent, nam habent coniugalem, et sanguinis affectionem, qua aliò trahantur. Sed tota haec res iudicij est, et penes discretionis. 13

l. dotem. 16. ingr. h. t.

Obst. l. 16. h. t. Vbi dos ab vxore filiofam. data vel promissa, peculij castrensis non fit: ergo nec hereditas debebat fieri l. 13. h. t. Resp. hereditate relinquitur ob meritum amicitiae in arrham honoris l. 9. pro socio; dos datur propter onera matrimonij: ergo non censet dos data marito ab vxore, ratione militiae, sed vt sustineat onera matrimonij: sed haec onera, et liberorum exhibitio sunt penes eum: ergo ei dos tribuit. l. 8. de agnos. lib. Cujac. et Fab. 14

l. si militi. 6. h. t.

Vnde fuit quod dicit in l. 6. h. t. Vbi vxor constante matrimonio, donavit viro suo, militi, et filiofam. servum manumissionis causa. quae donatio inter eos valet l. 7. §. vlt. in seqq. de don. int. nam nemo fit locupletior. Et donatarius non fit locupletior quamuis libertum consequatur l. 5. §. vlt. de praeserip. verb. l. 126. §. vlt. de R. I. Et Cuius supponit ex rescripto Adriani filiumf. militem libertos castrenses habere d. l. 13. h. t. et tandem dicit Cuius hunc libertum peculio castrensi non annumerari, nam vxor viro propter militiam nota non est. Si animus vxoris fuisset quod maritus haberet idoneos et habiles ad militiam libertos, fieri castrenses, et sine permissu Patris posse manumitti certum est, nam vera, nec simulata vxoris voluntas fuit. nam si haec desit, tanquam paterni, et Patris permissu manumittendi sunt. l. 16. 22. de manumissionis. 15

l.

l..

libertos habiles ad militiam, id est vt haberet contubernales, contubernium erat decem milites sub vno papilione degentes, et servi manumissionis causa dabant, vt fidos contubernales in militia vir haberet, ob acceptum beneficium, nam servi militare non poterant. l. ab omni. 11. ff. de re mil. l. 6. et seq. qui mil. pos. lib. 12. 16.

17. Res, quæ agenti, et euntι in militiā filiofam. dant indistinctè peculio adnumerantur, si mobiles sunt, vt equus, arma, torax et vel alia ad militandum necessaria, aut aera, quæ non darent, nisi militaturo. et Cti meminerunt rerum donatarum eunti in militiā l. 3. § 4. de don. int. l. 4. h. t. et vtraq. comprehendit Æmilius Macer in l. h. t. in militia agenti donaret. de immobilib. specialis animus requiritur, quoniā prædia non dant ad necessitates militiæ, et ab horum cultura potius milites sunt arcendi. l. vlt. C. locati. Tamen si sit animus donandi prædia vt ex reddit. in militia sustineat miles, vel vt ex pretio inde redacto necessaria compararet, peculio hæc aggregantur. quemadmodū pecunia ad id data. l. 3. h. t.

18 Peculij castrensis fit quidquid ex peculio procedit, veluti si per alluvionem crescat, vel filius haberet proprietatem servi peculij castrensis, Pater vsufructum, et decedat, vel capite minuatur, peculij fit vsusfruct. l. 15. § vlt. h. t. Lu. Fab.

19. Vnde quidquid servus peculij adquirit, peculio castrensi aggregat l. 15. § servus. h. t. tanquā ex re peculij quæsitum. itaq. servus à quocunq. militiæ sub qualibet contemplatione, adquirit hæreditatem peculio castrensi. l. 18. h. t. et servus iussu filij adiit l. 19. § 1. h. t.

20. Filius duarum personarum vices sustinet l. 15. § 3. h. t. in castrensib. Patref. habet. l. 2. ad Maced. et in his licet a Patre suo stipulet. peculio adquirit; in cæteris vero duæ patriæ potestatis durant, et vnaq. persona cum Patre; at servus castrensis vna est persona peculiaris, et sic peculio semper adquirit, sed in filio species personarum considerant l. si. 17. § 1. de test. mil. si alius castrensium rerum, alius cæterarum; quasi duorum hominum, duo hæredes intelligunt.

21. Vnde legitimæ hæreditates, quæ filio militi deferunt, in peculio non computand., vt hæreditas matris. l. 1. C. de castr. pec. mil. et l. 12. nam Patri per filium adquirunt, vt bona pagana, sic intellecta l. 9. ad Tertyl. quoniam lex non defert hæreditatem occasione militiæ, sed consanguinitatis et quod Pater filio reverso a militia donavit, non est castrense. l. 15. h. t.

22 Sed hæ constitutiones tantum loquunt de his qui erant filij fam. cum militabant; sed interpretatione prudentum extensæ sunt ad Patresfam. qui cum bona in castris adquisita haberent, se dederunt in arro-

gatione; hæc tamen bona nō transferunt, quæ positi in potestate
ei nō adquirerent, et fiunt postea peculium, cuius antea essent
patrimonium. Quæ omnia de militib. navalib. militib. dici debent.
arg. l. unic. de bon. pro. et cet. mil.

Cap. 3.
Quid Iuris filiofam. Principales constitutiones permiserint in peculio castrensi?

Patrib. nihil ex bonis castrensib. debetur l. 10. h.t. ex quo principio 1.
hæc descendunt, ut invito filio, Pater nihil possit alienare. l. 3.
C. h.t. nec servum peculiarem manumittere. l. 17. de manumiss.
nec in precium emancipationis a filio aliquid extorquere l. 15. h.t.
Nec si filius communem habet fundo peculij, pater potest socium
provocare ad divisionem l. 18. §. 2. h.t. nec potest imponere servitutem fundo peculij l. 18. §. 3. et sic nō cogit suscipere defensionem
l. 4. §. ult. de dol. mali et met. rei peculiaris d. l. 18. §. pen. et ult. Nec obst. l. 4. §. fi. de dol. mal. et
met. ibi: Parenti licere deteriorem conditionem liberorum in peculio
facere nam spectat ad peculia profectitia, quæ propria sunt Patrum,
sed ex eorum permissu filij administrant.
Ulp. ait in l. 2. ad Maced. Filijfam. in castrensi peculio, vice Pa- 2.
trumf. funguntur. Ex quo princ. hæc dimanant.
filiusf. habens castrense, si mutuum acceperit efficaciter obligat, 3.
nec iuvat except. Maced. l. 1. §. ult. ad Maced.
De peculio potest donare, sed si uxori dederit, est inutilis donatio, sed 4.
morte confirmatur.
Si decipiat impetrabit restitutionem, ac Paterfam. 5.
potest hæreditatem adire sine iussu Patris, si ea est in peculio com- 6.
putanda l. 9. §. 1. de iuris et fac. ign. Ubi filiusf. in Iure erranti, cre-
denti nō sibi licere hæreditatem adire atq. Patre, nō ei currit tem-
pus aditionis, nam cum esset miles potuit Ius ignorare, et l. 1. C. de iur.
et fac. ig. si qui militare desijt, nō hoc permittit. Quod intellige
de cretione vulgari intra centum dies, quib. scierit, potuerit, si
hæc verba tollant, currit tempus. Ulp. in fr. tit. 22. §. 27. et 32.
l. Iulian. §. ult. de adq. hær. Potest à Patre servos emere de reb. castrensib. l. 42. §. ult. de adq. 7.
hær. Ubi filius a Patre servos de peculio comparavit, qui a Patre

156

haeres institutus, rogatus fuit eos manumittere. Abstinuit filius paterna haereditate, deinde servos manumisit. dubitatur an videatur se immiscuisse et sunt poterat l. 8. de jure delib. R^dt. Chus non videri se immiscuisse, cum potuisset manumittere ut plenius impleret Patris voluntatem. arg. l. 5. §. 14. de don. inl. Cum vero alio animo res acciji potest, non est interpretanda de gestione pro herede, aut de immixtione l. 20. §. 2. cum seqq. de adq. her.

8 Lis potest esse inter Patrem et filium de castrensibus nam non militat illemptitas personarum, quae in aliis. et quamvis in potestate manens sit capax dominij dotis l. 35. famil. herciscundae. tamen adversus Patrem agere non potest l. 44. ff. de solut. sed eo mortuo. Nota quod actiones quae Patri dant adversus filium, et è contra non sunt directae, sed utiles, hoc ideo quia Pater est dominus peculij castrensis, non filius; et ideo filius Procuratorem facere potest ad lites, quod potest in iudicio consistere. l. 8. de procurator.

9. Sed filius ut agat veniam debet à Pretore impetrare l. 8. ff. de in ius voc. Ubi filius adoptivus non potest Patrem in iudicium vocare, quandiu in potestate perseverat, quod est propter patriam potestatem; nisi filius habeat castrensia, nam potest agere obtenta venia. postea ait Ulp. sed naturalem Parentem, utique dum est filius in adoptiva familia in ius vocari posse: et postquam dissoluta est patria potestas, filius non potest Patrem in ius vocare. R^o id intelligi sine Praetoris licentia — — l. adoptivum. 8. in prin. de in ius voc.

10. Pater obligatur si filio promittat, vel è contra, de re ad peculium spectante. l. 15. §. 1. et 2. h. t.

11. Pater heres institutus et rogatus hereditatem filio militi restituere, quae in castrensi erat computanda, potest ab eo cogi eam adire. l. 16. §. 12. ad Trebel. impetrata a fideicommissario Praetore venia.

12. Filius potest servum manumittere invito Patre, et facit proprium libertum, cum omnibus effectibus iuris patronatus.

13. Filius convenit ab omnibus creditoribus, sive in militia, aut in pace contraxerint, tamquam Paterfamilias. et pro dote uxori tenetur in quantum facere potest. l. 7. h. t. Caeteris Creditoribus in solidum tenetur, si militare desijt; nam si adhuc stipendia meret, in quantum facere potest convenitur, quo privilegio gaudent omnes milites armatae militiae

l. 6. l. 16. de re iudicata. qua distinctione explicanda est d. l. 7. h. t.

162

164

167

170

174

182

Haec L. 1. interpretatur ex epigraphe nam sidem Ctu, et in eodem loco loquitur in L. 1. quod Legator. et in hac prohibet quod Legatarius vel fideicommissarius vt consequantur ~~integri~~ relicta, et quoad hoc verum est quod sint exaequata Legata fideicommissis. — Ex. in L. 1. ff. de leg. 1. ibi: per omnia exaequata sunt Legata fideicommissis: quod vero a Iustiniano fuerunt exaequata Legata fideicommissis. Rx hanc legem intelligi de exaequatione legatorum fideicommissi circa Coelibes, et orbos, id est quoad L. Iuliam, et Papiam, et eodem pacto Coelebs, vel orbus prohibentur capere legatum, quam ex fideicommisso. Ultra. nam hae leges adhuc per antonomasiam dicuntur odiosae, et quod odiosum est nullatenus extendi debet, imo coarctari: sed L. L. Iulia, et Papia loquuntur tantum de legatis, nam nulla mentio in eis reperitur de fideicommissis: igitur non sunt extendendae ad fideicommissa. Rx quamlicet sint odiosae extendi possunt, nam defraudarentur aliter leges, quia quod orbo legari non poterat, fideicommitteretur; et Iura odiosa extendi non possunt, nisi si non extenderentur, defraudentur.

Mater a successione filiorum, si non eis tutores petierit, repellentur. Sed contra, nam haec successio aufertur matri, quasi indignae L. 2. §. 2. ad Tertyl.: sed quod aufertur indigno, fisco aplicatur: igitur haec successio debebat Fisco aplicari, et non proximis agnatis. Sed Rx ~~[illegible]~~ quod matri non aufertur successio, aliquo ex delicto, vel vt in lege Iulia, et Papia, sed indigna ex S. C. Tertylliano, et tunc cum non petijsset tutores filijs suis, defficit beneficium ex S. Cto Tertyl. et solum habet authoritas legis duodecim tab., quae cavetur de successione ad proximos agnatos, et sic successio ad agnatos defertur, non ad fiscum; nam indubio contra fiscum. ita novitur Dr. Falcò.

Si aliqua res legetur indigno, fisco aplicatur, sed excipitur vsusfructus, qui non adquiritur fisco, ex eo quod fiscus mori non potest, et esset inutilis proprietas. — Sed contra, Vniversitates mori non possunt: sed vniversitatis acquiritur vsusfructus per tempus centum annorum, quod est hominis longior vita: igitur et fisco potest adquiri. Rx non esse extendenda ad fiscum, eo fieri odiosa, quae favore favore Civitatum relinquuntur.

Vel Rx quod fuerunt exaequata, nam ... [illegible] fideicomissa a fide haeredis pendebant, non a necessitate, sed postea peti possunt per officium Iudicis, sicut Legata per actionem —

Sic Lex §. 7. de leg. 3. intelligenda est, vbi fideicomissum, et mortis causa donatio appellatione legati continetur. Sed in epigraphe est ad LL. Iul. et Pap. scilicet eodem modo prohibetur ~~[illegible]~~ dari, et legari ijs, qui prohibentur his L. L.

(Vel Rx) fuisse exaequata quoad deductionem falcidiae, nam eodem modo, quo deducitur falcidia ex legatis deducitur ex fideicommissis particularibus, nam non computatur nisi, quod iure institutionis ad haeredem pervenit, non vero quod iure Legati, vel conditionis adimplendae causa L. 30. §. 7. L. 91. ad Falc. et hoc pacto per omnia pertinentia ad deductionem falcidiae exaequata sunt Legata fideicomissis; alterius in Trebelliana, quae deducitur ex fideicomissis vniversalibus computatur quod iure conditionis, Legati, etiam ad haeredem pervenerit. L. 91. ad Falc. Dr. Sarcia

Circa Jus adcrescendi legatariorum verbis coniunctiorum of fuit difficili fere omnes tex. hac distinctione servata; qd aliquo- si testator legavit hoc pacto Titio, et Seio, cuilibet pro di- midia parte fundum lego - videndum est an testator eos con- iunxit verbis, animo coniungendi eos, nam tunc datur Jus ad- crescendi; si testator eos coniunxit breuitatis causa, ne plura verba consumeret dicendo: Titio dimidiam partem fun- di lego, Caio alteram dimidiam - tunc non datur Jus adcre- scendi - sic tenet Cujac. Dor. Garcia - Quae doctrina infertur expressis verbis ex tex. in L. si ita quis 66. de hared. inst. ubi nõ datur Jus adcrescendi inter coharedes verbis coniunctos, qa testa- tor eos coniunxit, ut celerius diceret - V. fol. 14. ✗

Reus potest agere: sed actor tamen agit: ig. actor, et reus sunt idem. Ma. gr. ex L. in exceptionib. 19. de probat. ibi: reum partib. actoris fungi oportere. Sed Rdet qd reus exceptione agit, sed actor actionem intendit; et reus nõ est actor, sed improprie in L. 19. dicitur, et infertur nam verbum fungi aliquam denotat impro- prietatem, qd colligitur ex L. Barbarius Philipus de off. Pratorum. ubi Barbarius servus pratura functus fuit. Sed Rdet qd ille verè nõ erat Prator sed functus fuit pratura, qd intelligitur improprie - Petrus Fabro. de except. cap. 1. n. 25. et in d. L. Barbarius, ea quae à Barbario facta erant, valida permanserunt, ut si à vero Pratore facta essent, sed nõ qa Barbarius verè Prator fuit, sed ob publicam utilitatem, quae est suprema Lex.

Quod quaedam lex ait: communis error facit Jus, hoc est intelligendum de errore iuncto cum voluntate testatoris, et nõ error per se faciebat Jus, sed voluntas testatoris - dixit P. Fabro.

Caius Ticinius mulierem divitem, sed impudicam de industria duxit uxorem, ut eo crimine damnatam spoliaret dote Val. Max. 8. Cujac. in com. ad Jus Can. ad tit. de donat. inter. fol. 398. lit. D.

[struck] Si quis defendat inter verbis coniunctos non dari jus adcrescendi: Obst. l. Mevio 41. de leg. 2 - ibi: Mevio fundi partem dimidiam, Seio partem dimidiam lego, eundem fundum Mitio lego, si Seius decesserit, pars eius utrique accrescit. Mevius, et Seius erant verbis coniuncti; sed inter eos datur jus adcrescendi: ergo inter verbis coniunctos datur jus adcrescendi. Rdetur quod Titius, et Mevius erant re [struck], et verbis coniuncti; quod re essent probatur ex eo, cum Mevius esset re coniunctus cum Mitio, et Seius re cum Mitio, et ex ea coniunctione verbali utroque cum Mitio resultabat re coniunctio inter Mevium, et Seium; et sic nil mirum quod detur jus adcrescendi. ita Covarruv. Sed contra. nam si [struck] resultat realis coniunctio inter Titium, et Mevium propter coniunctionem realem Mitij, posset resultare [struck] coniunctio verbalis inter Mitium cum Seio, vel Mevio: sed haec non resultat: ergo nec illa. Rdetur quod haec non resultat, quia procedit ex mera verborum pronunciatione, illa autem ex [struck] interpretatione mentis testatoris. D. Garcia — Aliter Rdet Val.a de adq. haer. c. 5. n. 20.

[struck] contra illud quod datur jus adcrescendi inter verbis coniunctos obst. l. 16. §. ult. de leg. 1.

Verbum quasi ferè semper denotat impropietatem, sed aliquando non, ut in l. 1. de transactionibus - D. Garcia

Si quis sanae mentis faciat testamentum et postea furiosus fit, valet nihilominus testamentum. Sed contra nam testamentifactio etiam tempore mortis requiritur. quod etc. Rdetur quod testamentum erit [struck] irritum, si amittatur testamentifactio ob mutationem status, qualitatis, sive conditionis, non vero alia ex causa.

Pichard. fol. 480.

Circa tutelas V.e l. 15. de tutelis. Ubi transfuga potest esse tutor.

Praetor non potest facere haeredes, sed facit bonorum possessores. §. quos autem. de bonor. possess. quomodo haeres, et bonorum possessor distinguuntur. quomodo male haereditatis diff. bonorum possessori - V.e l. 138. de V. S. sed et ad l. l. Jul. et Pap.

Si duo sint cohaeredes, unus adierit, alter neque adierit, neque repudiaverit, erit defunctus partim testatus, et intestatus - quod etc.

Tria sunt legata quae cedunt ab adita haereditate legatum libertatis, legatum servo cum libertate, et legatum ususfructus - sunt personalia 1. et 3.

Ad probandum q[uod] ~~[illegible]~~ ad consequendas Dignitates Ecclesiasticas n[on] potest intervenire pecunia, arguitur à minori, nam poenae obnoxij sunt, qui pecuniam dant, Vt tutores à Iudice creentur — expressè ex. in l. scire 21. §. vlt. ff de tutorib[us] datis ab his &c. in eadem l. n[on] nominabuntur tutores, qui se ipsos ingerunt, vt assumantur —

Officium nato, Tertullus dat genetrici — Cujac. lib. 11. Pauli ad edict. in l. 7. de cap. minut.

~~[illegible]~~

L. 2. ff de derelicto. Ibi datur vindicatio: sed ille qui vindicat n[on] est d[omi]nus, nam est Legatus rei alienae. Ergo datur vindicatio illi, qui d[omi]nus n[on] est —

Datur sententia ~~[illegible]~~ interlocutoria, et diffinitiva. Illa est, quae judicatur veluti appendix, et orta à diffinitiva; haec est sententia principalis litis. Postquam lata est sententia diffinitiva dantur duo dies, vt in illis possint partes suplicare, vel appellare, et hoc termino elapso transit sententia in rem judicatam (quod est quod iam n[on] potest appellare, neq[ue] nullitates dicere, sed sententia habet effectum [quasi iam] judicata est). In sententia diffinitiva dantur decem dies, vt possint apellare, nullitates dicere etc. et his transactis transit sententia in rem judicatam.

Et nota q[uod] datur tribunal inferius, et superius; illud est veluti gubernatoris, baiuli, etc. hoc est Regia Aud[ienci]a, Cancellaria, et omnia tribunalia, in quib[us] exit sententia nomine Regis judicata.

Suplicare dicitur de tribunali ~~inferiori~~ superiori ad superius, vt de Aud[ienci]a ad Supremum concilium. Apellare est de tribunali inferiori, gubernatoris scilicet, ad superius, vt ad Regiam Audientiam —

In appellatione dantur duo Judices, Judex à quo, scilicet à quo appellatur, et Judex adquem ad quem appellatur.

A la Aud[ienci]a de Val[enci]a se le da titulo de Mag[esta]d, q[uan]do el Rey está en Val[enci]a — en el memorial de los Rebellos por D. Ant[oni]o Jus. n. 3.

Dat^r^ lex perfecta, quę prohibet aliq.^d^ fieri, sed si fiat, illud retractat. Lex imperfecta est quę prohibet fieri, sed factum non retractat, vt lex Cincia, quę prohibebat donari amplius quinquaginta aureis. Datur lex minus imperfecta, quę prohibet fieri, sed si fiat ratum habet, sed punit. D. Ant. Ferrer. 186

Datur cretio perfecta, et imperfecta, illa est q.^do^ expressis verbis loquitur testator, vt si dicat: Titius hęres esto, et intra centum dies cernito an sit conveniens bonorum possessio. Et hoc casu si is, cui competit bonorum possessio, non dum hoc elapso tempore, repudiaverit, vel agnoverit, non censetur agnita, nec repudiata, donec elabatur tempus, et potest tunc mutare concilio. Contra est contrarium in imperfecta, quę est q.^do^ nulla fit mentio cretionis, et tunc protinus, ac disponit, habet effectum voluntas. D. Ant. Ferr.

In L. 3. ff. vti possidetis. ibi: si duo in solidum possideant: q.^d^ duo possint in solidum possidere. Huic obst. L. 3. §. ex contrario. ff. de adq. posses. vbi in solidum duo non possunt possidere. Videt. Cuiac. lib. 9. observ. cap. 22, et 23. et cum magno fundamento esse opinionem I. Cororum. D. Garcia

de adq. posses. Obst. L. et habet 15. §. 4. ff. precario. Vbi duo in solidum possident. sed est I. Cororum opinio, vt clare infertur ex d. L. 3. §. 5. ff. de adq. posses.

Licet hęreditas sit nomen iuris et intelligatur vbi nulla sunt bona L. 1. de bonor. posses. tamen non potest fieri, vt qui nulla habeat bona, nec habiturus sit possit testari, hoc est nec habere possit. Et hac ratione donatio omnium bonorum presentium duntaxat, valet, q.^a^ non adimit testandi facultatem, donatio omnium bonorum presentium et futurorum est inutilis, q.^a^ adimit testandi facultatem. A. Fab. 10. conject. 20. in fi. Et sic recte potest habere hęredem, qui nulla habet bona, nam adhuc post mortem possunt bona ad eum pertinere, vt si testator suum et duos hęredes instituat, suus adeat, et bona dilapidet, et decedat, recte potest suus mori cum hęrede, q.^a^ si 2.us portionem hęreditatis repudiet, accrescet 1.º, et q.^a^ in rerum natura non est, accrescet hęredi 1.^i^, et sic ob hanc spem, hęredes poterunt existere

ad donationes

in L. si in adoptione 11. de Stratab. Scriptus haeres habet bonorum possessio stratabulas.

Per filij praeteritione est nullum test. Stra. in eodem gradu sui tatis est filia, et nepos cum non praeceditur à Patre: sed isti praeteriti non rumpunt test.¹ § orin. inst. de exheredat: q. neq. per praeteritione filij rumpitur test. Ratio quod in filia non idem favor versatur, ac in filio, cum per eam familia non continuetur, sed ipsa sit caput, et finis. Sed Stra. nam per nepote continuatur familia: q. nulla est solutio. Ratio (et nulla alia est assignabilis ratio) quod in nepote non est tantus favor, ac in filio, cum non sit Avo tam propinquus — Sic similiter olim ad emancipatione filij tres venditiones requirebantur, et ad emancipatione filiarum, vel nepotum una ✝ D. Garcia —

Et nepotes et filia praeteriti habent Ius adcrescendi, si sui haeredes instituti sint, legitimam; si extranei, dimidiam partem; et si sit unus extraneus, et alter suus, habebunt filiae, nepotes legitimam, ac si sui haeredes scripti essent; quam doctrinam praestare videtur tex. in L. 11. de Stratab. ubi scriptus haeres, q. frater eius habet bonorum possessione stratab, quam habebit — Sic in L. 41. de Leg. 2. D. Garcia —

✝ Quoque filius sub potestativa tantum conditione potest instituti, non sub casuali; nepos autem potest instituti sub qualibet. Stra deinde, q. posthumus, et nepos, agnascendo ille, iste quasi agnascendo, si se praeteritos inveniant, rumpunt test.: q. nepotis praeteritio, si sit suus, vitiat test. Ratio q. posthumus q. non natus erat, creditur per oblivione praeteritus; nepos tamen q. praecedebatur ab Avo, tamen oblivione non praeteritus censetur, et ideo rumpunt test. P. Segura

Ad filiorum praeteritione possunt ponderari tex. in L. 15. et in L. 22. de iniust. rup. § poll. ~~de iniusto rupto~~ captivis

¹ sed habent Ius adcrescendi.

circa obligonem natalem obst. l. ostichus 95. §. aditio de solut. sed nota dista inter consequi et retinere.

§. idestq. inst. quib. manum. non lic. est intelligend. non quod imp. id constituit de novo, sed quod de novo aprobat. aliter obstaret §. 1. de hæred. inst. ut patet in l. quidam de necesar. servis hær. inst.

Ad conciliationem legis 103. §. si filius 2. de leg. 3. cum l. 5. in prin. de leg. præstand. et l. 35. ff. de vulgari. Vide Cujac. 3. obs. cap. 5.

Dnum solum actione noxali posse conveniri, non vero bonæ fidei possessor. l. 27. §. 3. ad leg. Aquil. Obst. tex. in l. 11. de noxal. actionib. ubi tenetur bonæ fidei possessor, non vero dnus. Nec solves si dicas teneri ad reddendum servum, quia hoc convincitur ex verbis tex., quia asserit furti teneri, quod est diversum. R. quod dnus non teneatur, ita intelligendum est, ut electo bonæ fidei possessore non teneatur, cum ab initio liberum sit actori, vel ex dno exigere, ut litis æstimationem præstet, vel cum bonæ fidei possessore, ut eum ore dimittat, si nolit pro eo subire litis æstimationem. Sed nota quod hoc quod est bonæ fidei possessorem posse conveniri, non multum conformari regulis iuris, modo quo dicitur de constituta pecunia, ut in l. 59. §. dolo. de solutionib. et non dno, sed tamen quia electio fuit facta de bonæ fidei possessore, propter hanc electionem denegatur illi, cui agit posse conveniri dnum. Cujac. lib. 6. tract. Africani, in l. 28. de noxal. act.

Circa legata penalia est difficilis tex. in l. 27. de cond. et demonstr. ubi valet legatum pena relictum. R. det amul. quod hoc legatum licet relinquatur poena, et odio hæredis, tamen relinquitur amore, et benevolentia legatarij, et sic non est poenale legatum, nam concurrentib. amore, et odio, amor vincit. D. Jac. dicit, quod ibi nullum est legatum, sed melior est sol. amuli.

nota — Iure ffu quis nō poterat ducere uxorē filiā Sororis suæ, at vero bene poterat filiam fratris sui. — G.r Garcia

L. 51 ad l. Aquil. L. 5. de poenis

decesserit, ambo Lege Aquilia tenebuntur

L. 5. in prin. de poenis. Vbi nec de suspicionibus aliquis debet damnari. Et melius impunitum relinquere facinus nocentis, quam innocentem damnare. Obst. L. ita vulneratus 51. ad l. Aquil. Vbi, qui diversis temporibus servum vulneravit, cum nō cognoscatur, cuius ictu servus decesserit, ambo Lege Aquilia tenebuntur

L. 13. §. ult. de ttt.o militis

Ad probandum qd nō adita hæreditate valent relicta in ttt.o, facit tex. in L. idest est 13. §. ult. de ttt.o militis, Vbi servo fuit relicta libertas in ttt.o, ei hæreditas per fideicomissum relicta, scriptus hæres repudiavit hæreditatem, et servus habebit libertatem, simul, et hæreditatem directam. Et in L. seq. ait Cervidius idem obtinebit in ttt.o Pagani. Sed hoc fuisse speciale privilegium Divorum Severi, et Antonini (et nota ex hoc tex. qd Vlp. nō [redacted] semper demonstrat per illa verba: Imperator noster, Imp.m Severum, sed etiam Antoninum, Vt male cogitabat. Ant. Fab. nam verba ibi: Imp. noster cum divo Severo sonat: Imp. noster Antoninus cum D. Severo.) et principale rescriptum, hæc enim nō competunt directè stricto Iure Civili — Fab. in Coniect. dicit totam L. 14. esse Triboniani —

Λ etiam in L. cætera. 41. §. item 3. de leg. 1. ait Vlpianus: Imperator noster, et Divus Severus rescripserunt: qd male Fab. cogitavit Vlp. tantum appellare Severum Imperatorem virum, sed etiam Antoninum —

Quod Titio debeo actione Prætoria recte ei legare possum, Vt id consequatur actione Civili, scilicet ex ttt.o, illa namque est annalis, hæc perpetua — Cuiac. in recit. ad L. 28. de leg. 1.

§. cum autem de hæred. quæ ab intest.

Ad L. §. cum autem. de hæred. quæ ab intest. def. Vbi filius iuste exhæredavit Patre, præterijt nepotem; decessit testator, postea filius, et scriptus hæres repudiavit hæreditatem, et ait Imp. nepotem suum hæredem existere. Itra nam nepos erat quasi posthumus: sed quasi posthumus agnascendo rumpit ttt.um: qd licet scriptus hæres hæreditatem adeat, nepos rumpet ttt.um. Et qd duobus temporibus hæreditas ab intestato defertur, mortis, et tempore destituti ttt.i; si nullum factum sit ttt.um aut nō Iure factum tempore mortis; si iustè factum sit, sed id destitutum fuerit hæredibus nō adeuntibus, tempore destituti ttt.i; et cum hoc tempore nepos, in d. §. cum autem, à nemine præcedatur, inde erit suus hæres; ttt.um autem nepos nō subvertit, qa nō quasi agnascitur testatori, cum eo moriente, incipiat primum occupare locum, Vt rumperet ttt.um debebat agnasci vivente avo. Vela. th. 3. tr. 3. c. 4. n. 10 — Et quamvis sine patria potestate suitas nō contingat, sufficit, Vt si nō actu, potentia et aptitudine patria potestas consideretur. Pich. l. th. fol. 517. n. 11.

188

Iure legata cedunt, q[uia] certum est legatum debitum iri, sicque legata per vindicationem, aut damnatione à die mortis cedunt; at vero legata sub conditione, aut rei alienæ non cedunt à morte testatoris.

Per adoptionem filij, vel filiæ rumpitur testamentum; quoque rumpitur manumissione filij, non filiæ, q[ui]a una emancipatione exeunt de potestatione filij, non filiæ, q[ui]a una emancipatione exeunt de potestate, id est q[ui]a in potestate parentis non revertuntur. Cuj. in l. si verum. de iniust. rup.

Adolescentum sententiæ non contemnendæ sunt, q[uia] nec puduit Paulum adolescentis Celsi ~~sententiam~~ authoritatem in difficili quæstione refferre in l. si servum 91. § 3. de V.O.

Nota quod Paulus in aliquibus textibus Imp. sui refert sententiam, et rescriptum, quod non sequitur, nam ille liberè, adhuc contra placitum Principis iudicabat. Doc. Garcia.

Potentius est Ius adcrescendi Iure substitutionis. Obstat sic: testator instituit duos cohæredes 1um et 2um substituit 1o. 3um et 2o. quartum, 1us repudiavit hæreditatem, et hæreditas non 2o. qui cohæres erat, sed 3o. qui erat substitutus, adquiritur: q[uia] potentius est Ius substitutionis, nam non adquiritur ~~substituto~~ cohæredi, sed substituto. R[espond]eo q[uod] illa regula intelligitur q[uan]do concurrunt Ius adcrescendi, et Ius substitutionis, dummodo nil repugnet voluntati testatoris; et locum obtinet q[uan]do testator instituit Titium, et Caium, eosque invicem substituit, nam cum tunc concurrant Ius adcrescendi, et Ius substitutionis, illud ex voluntate Legis, hoc vero ex voluntate testatoris, et cum nihil repugnet ultimæ voluntati, æquius est, ut potentius sit Ius adcrescendi proveniens ex voluntate Legis. Itra. nam inter Cohæredes datur Ius adcrescendi: q[uia] superfluum est Ius substitutionis. R[espond]eo q[uod] cum L. L. Iulia, et Papia non daretur Ius adcrescendi, nam pars deficiens adquireretur Fisco, ideo inductum fuit Ius substitutionis, et sic eius introductio non fuit superflua. D. Garcia.

Cantharides inter venena connumerantur. l. 3. ad l. Corn. de sic. et ve. Cuj. 15. obs. 27.

Ex pollicitatione nemo obligatur, sicuti ex nudo pacto. Obstat l. 3. ad falc. ubi ex causa pollicitationis præstare necesse est, Civitati, Reipub., vel municipio Dom. R[espond]eo q[uod] si cæpit facere reipublicæ causa q[uo]d pollicitus est, id perficere tenetur. l. 1. et 3. de pollicitat. Cuiac. 8. resp. Pap. ind. l. 5.

Libertas

Obst. Libertas non privati, sed publici Iuris est. L. si quis 53. de fideicomis. libert: Sed Ius publicum nequit à privato concedi. L. Ius. 38. de pactis: ergo nullus dominus, qui privatus est, potest servo suo prestare libertatem, quae publici Iuris est. Nec est favore libertatis, quia se[...] tutela est publici Iuris, et à privato potest concedi. Ubi nullus est favor libertatis.

Cujac. 10. obs. Sup. in L. 19. §. 1. de rebus creditis, laudat Theophilum, et ait quod ab his, quae scripsit, non est temere recedendum.

Obst L. 2. §. ult. de suis, et legit. haered. Ubi non adita haereditate fideicommissum debetur. Resp. fuisse fideicommissum generale, non particulare.

Verbum *debere* accipitur pro posse in L. 8. §. 3 de leg. 2. Accurs.

Primipilus est primus centurio totius Legionis, quem sequebantur sexaginta centuriae, et ratio commodorum primipili erat opulentissima. Vide Cujac. 7. resp. Pap. in L. 23. de adim. leg. eratque maximi momenti officium primipilatus. Cuj.

Si quis stipuletur decem, et promissor solvat 5. in 5. liberatur; sed si domum promittat non potest dare dimidiam partem domus, ratio est, quia qui partem domus dat, non dat domum; at qui dat partem quantitatis debitae, dat pecuniam. Cuj. in L. 17. de acceptilat.

De condictione furtiva
bonus tex. ad limitandas regulas generales

Obst L. sed non. 10. de tut. et rat. distrah. Ubi ait Ulp. quod tutoris morte intereunt actiones, quae contra eum dantur, cum in anti L. 9. §. ult. loquatur de actionibus furti, damni, iniuriae, et condictionis furtivae: quia condictio furtiva non transit ad haeredes. Cujac. Resp. det condictionis furtivae. Sed melius Fab. in conject. lib. 4. c. 1. ait illa verba: *morte testatoris intereant* esse intelligenda de actionibus furti, damni, iniuriae, non vero condictionis furtivae —

Ad probandum quod adhuc postquam haeres adijt haereditatem, non est haeres in effectu optimus tex. in L. 2. §. 1. expil. haered. Ubi post aditam haereditatem, non committitur furtum. Si Resp. quia quod non possidet. Ita nam non requiritur possessio ad furtum. Vide Retes. 7. opusc. cap. 2. n. 7. 8. 9. Vide totum Retes. n. 25.

(Aliq. in iure [redacted] dicitur rescriptum Pij, vel Marci, vel Antonini, et id est quia nam Imp. dicebatur Pius Antoninus, et quia fuit adoptatus à Marco, accepit nomen familiae, et dicitur Pius Antoninus Marcus. Cuiac. d. q.

Scaevola et optimus tex. in l. g. de relig. et sumpt. fun. ad probandum omnium rationem reddi posse. d. l. 5. a

Cic. ad Heren. lib. 1. Qui parentem necasse iudicatus erit, is obvolutus, et ligatus culeo, deferebatur in profluentem. id est fluminis procursum. Calep. v. profluens

In emptione, et vendit. licet quod minoris est pluris vendere. L. 22. §. ult. locati.

Cuiac. 3. obs. 13. emendat §. instit. de succes. libert.

In iure plurib. in locis reperitur longo tempore capere pro usucapere, cum olim biennio res soli usucaperentur, nam longum tempus decennium fuisse testatur Paulus 5. sent. tit. de usucap. et sic illa verba sunt Antoniani. nam iure Iustiniani res immobiles longo tempore, id est, decennio usucapiebantur. Govean. lib. 1. var. cap. 29. — vide ex prin. inst. de usucap.

In repraesentationis commodo habet locum Lex falcidia. L. 1. §. si quis. eo. ad falc.

Circa dotes praelegatas l. 88. §. impubere. de leg. 2. ubi dos praelegata uxori ab impubere, et postea bis legata a substituto, non duplicatur: quia quod non valuit. Ratio quia legatum dotis tantum utilitatem ex eo quod potest peti dos, adita haereditate, hoc non potest exigi, et sic de hoc non creditur censisse testatorem. Reves. 7. opusc. cap. 7. n. 24. potest ponderari etiam ad id si legatum est lucrosum. sic: dotis legatum non est lucrosum. d. contra fitone, sed non valet tale legatum.

Catonis regula non pertinet ad institutiones l. 3. de reg. Cat. obstat l. 4. eod. ubi non pertinet ad conditionales institutiones: quia ad puras. Respondetur ~~[illegible]~~ quod ind. l. 4. tantum interrogatus fuit Ulp. ex facto an ad conditionales institutiones Catoniana regula pertineret, et ad id tantum respondit, ~~Valenzuela~~ quemadmodum in l. 22. de donat. tantum dixit Celsus donationes non esse contractus bonae fidei, et facilius posset dicere esse stricti iuris, quod non profert. Ottual. ad don. lib. 8. cap. 13. lit. C.
Respondet D. Greg. Portillo in mat. de legat. cap. 1. illat. 5. n. 9. d. l. 3. intelligi de haereditatib. et fideicommissis relictis, in quib. sola voluntas spectatur, et non habet locum reg. Catoniana, sic intelligendus tex. in l. 7. de leg. 3. l. 3. §. 2. de iure fisci.

L. prospexit. 10. §. 1. ff. qui, et a quib. etc. ibi: quodquidem perquam durum est, sed ita Lex scripta est.

Marcellus, Paulus, Maurician., et Scaevola scripserunt notas ad Julianum, et sic ab eis fuit notatus in L. 5. §. utrum. si usufruct. pet. Cujac. 7. ff. Jul. ind. §. utrum –

Qr. accessorium consistere, sine principali: Sic. obligatio fideiussoria est ~~non~~ accessoria principalis obligationis. §. 6. inst. de fideius. sed fideiussor potest existere absque principali, q.a potest eum praecedere. §. 4. de fideiussor: et etc. R.o Licet verbis sit prior, intellectu est posterior – Minnus –

Ad legata relicta incertis personis. obst. L. 5. de reg. dub. cum quodam fragmento Ulp.

Obst L. 10. §. 1. de his, quae ut indig. cum L. 3. §. 2. de Jure fisci –

tunc delata videtur haereditas, quam quis adeundo potest consequi

---

Obst. L. 13. §. ult. de adq. her. cum L. 1. § 3. de successor. edic. Cujac. 3. obs. 11.

Sententia ~~datur~~ datur in nolentes: sed q.o arbiter dat sententiam, datur in volentes, q.a ex compromisso partium electus fuit, et quia partium volebat pronunciari sententiam: q. etc. R.o partes voluisse pronunciari sententiam, sed tamen ille, contra quem ~~data~~ lata fuit nolebat, ut contra ipsum pronunciaretur. Nota, arbitri sententiam, non esse propriam sententiam, sed eam imitari, q.a privatorum consensus judicem facere non potest; sed q.o datur arbiter datur ex compromisso, et Lex jubet ut detur, tunc est vere judex, q.a a Lege habet jurisdictionem. P.t.

Obst L. 1. si quis jus dicenti. Ubi omnibus Magistratibus, non tamen duumviris concessum est jurisdictionem suam defendere poenali judicio: q. Magistratus minores, id est Municipales, vel duumviri etc. R.o sic legi non tantum, non vero non tamen. R.o non licere poenali judicio, id est corporis coertione defendere, concedo; non licere reliqua coercitione, id est bonorum oppignoratione, nego. P.t.

+

Compendium tract. de rebus creditis, si certum petatur, et de condictione = 22. octr. 1664 -

Cap. 1. in quo rubrica huius tituli explicatur-

Rei appellatio ad omnes contractus, actiones, causas, et iura pertinet, et etiam ad ea, quae extra patrimonium nrum sunt, cum pecunia solum ea quae in patrimonio nro sunt comprehendat. L. 5. de V. S. Verbum rei p lite sumitur. L. Papinian 8. §. si quis post rel. de inoff.o tt.o p haereditate sumitur L. 2. §. sed si sint. ad Tertyl. V.e n. 2.

in explicat.e inducta fuit haec difficultas; nemo potest disponere de tempore habili ad tempus inabile: ig. nemo potest facere tt.m tum sit disponere ad tempus inabile, scilicet post mortem suam. R.o q. idcirco inventa fuit haereditas iacens, et haeres, qui personam defuncti taliter repraesentant, vt q.d factum est ab haerede censetur factum a defuncto. &c. seq.a

exponitur n. 3. L. vlt. de vsufr.o leg.o Sed si dubitetur, quare ind. L. dicat Ctus rerum tertiae partis vsumfructum fuisse legatum. R.r legatum fuisse relictum à marito coniugi, inter quos ex lex Iulia, et Papia n permi[redacted]ttebat legari posse, nisi tertiam partem vsusfructus, et decimam proprietatis; quamobrem Lex Papia dicitur decimaria. n. 4-

Verbum credere complectitur omnes contractus, in quibus alienam fidem sequimur. n. 5.

Obst. L. generali 32. §. vxori. de vsuf. leg. ig. appellatione omnium rerum n continetur lana, etc. R.o q. postquam dixit Ctus omnium rerum coarctavit praedicta verba dicens, quae in domo sibi erant-

Si debitor petat rescriptum ne intra quinq; annos a creditorib. suis conveniatur, q[uo]d potest [struck out] impetrari a Principe. L. quoties leg. C. de precib. Imperatori offerend., tale rescriptum omnes creditores comprehendit, sive ex mutui causa, sive alio ex contractu. n. 8.

Specialiter in hac rubrica de reb. creditis agunt Cti de mutuo, Licet verum sit verb. credere omnes complecti contract. in quib. aliena fides sequitur, sed in nullo ita aliena fides sequitur, ut in mutuo, q[uia] licet aliena fides sequitur in deposito, comodato, etc. sed non tam proprie ut in mutuo, q[uia] d[omi]nium retinet, qui commodat rei commodatae, vel depositae — n. 9. opt. tex. in L. ventri 24. §. in bonis 2. de reb. author. iudic. possid.

Obex, obicis; Poetae faciunt obiicis, ut o producatur. Olim fuit dubij generis, hodie tantum masculini. Virgil. lib. 10. Aeneid. foeminino genere usus est

Ecce maris magna claudit nos obice pontus.

Virg. 2. ecloga —
— Tibi candida Nais [Naiades (aliq[uan]do sunt tres syllabae, aliq[uan]do quatuor) sunt fluviorum et fontium Nimphae.]
Pallentes violas, et summa papavera carpens.

Rei immobilis invaditur, improprie occupatur. L. 5. C. de rei vind. Aunt.

Virg. 2. Aen. — Non hic te carmine ficto
atq; per ambages, et longa exorsa tenebo.

Ovid. 15. Meth. de fonte Solis, ait. vers. 309.
— medio tua corniger Ammon
Unda die gelida est, ortuq; obituq; calescit.

Forceps, is, tam masculini, quam foeminini generis est. Calep.

Diluculo, as, madrugar. Sed vix utitur nisi in tertia persona, aut impersonali

---

Mart. lib. 2. epig. 5. — Te tamen ut videam, duo millia non piget ire; Ut te non videam, quatuor ire piget.

ardelio.

Donatio caa mortis potest fieri in test.o vel extra, si fiat in test.o eo annullato corruit, si extra, eo corruente permanet. Oltin. c.1.n.29.

Testator potest fideicommisso gravare illum, cui caa mortis bona sua donavit. idem obtinet in donatione inter vivos, si talis sit, quae ab initio non valeat, sed morte testatoris confirmetur, secus si ab initio valeat. Mant. f. 346. n.3.

V.e Fachin. in L. vel legata 18. lit. q. de adimend. legat- L.2. ff donato Ostf. n.11 - Cag. l.

L. cum plures 12 §.3. de administr. tut. q.o tutor rei datur non personae. Deinde solemnia munera parentibus mittet: sed habebat tutorem: q.o habenti patrem datur tutor-

Rizard in L. 69. de V.S. munus, et donum.

nemo in necessitatibus Liberalis existit L. vel legata 18. de adimend. legat-

Legi 7. de donat. caa mortis, videtur obstare L. ult. §.1. de bonis damnator. ubi crimine maiestatis damnatus, nec debita solvere potest: q.o multo minus donare-

Ostf. L. 1. §. 2. ff. de donato. Ubi si inter virum, et uxorem donatio facta sit cessat usucapio: sed hic loquitur de donatione inter virum, et uxorem de re propria, nam si esset de re aliena, non requireretur usucapio, cum per eam adquiratur dominium, nam nemo fit pauperior: igr. si cessat usucapio, ex eo est qd usucapiebat: igr. donatio inter virum, et uxorem erat titulus habilis ad usucapiendum. Idem gr. ex v.o item si. R.o qd ibi cessare usucapionem debet intelligi, non qd cessat usucapio incepta, sed qd ibi cessat, id est non habet locum usucapio, quae nunquam incepta erat, nam nec usucapio poterat contingere - Deinde nam

tex. singular, et difficilim. accomodabilis ad omnia de donat. inter. et ad plura de usucapionib-

Sic Verb. cessat sumitur in l. 7. si quid in fraud. patroni.

si res à marito tradita sit vxori nõ potest eã vsucapere (ex quo infertr quoq ibi Loqui Ctũ de re ~~aliena~~ propria donata, nã si esset aliena transferret dñium) intercedente divortio, nã mulier nõ potest possessionis causam mutare sibi; sed si post divortiũ maritus ei hanc rẽ concedat, mulier tunc erit vsucaptura, et quasi tunc maritus donare intelligitr: sed ex supradictis rõnibus evidentr infertr, ~~[illegible]~~ q. Ctus in toto hoc §.2. Loquitr de donatione rei propriae: q. post dissolutũ matrimoniũ nõ valebat donatio intr virũ, et vxorẽ, nã res donata poterat vsucapi. Rº. qd in Jure haec verba possidere, et vsucapere promiscuè accipiuntr, vt gr. ex tex. in L.19. ex quib. caus. mai. possessio sine possessione nõ contingit, ibi intelligitr vsucapio sine etc. atque in h.n.§.2. verbũ vsucapturã intelligendũ est, ac si diceret Ctus possessurã. D.r Garc

cũ l.3. pro donato.

Obst L.25. de donat. intr. Sed Rº dctr. quod licet in h. tex. detr error Juris, sed tamen cũ sit coniunctus cũ errore facti, nihil est impedimento, vt valeat vsucapio — D.r Garcia

Nota qd si maritus donet vxori, postea decens maritus in eadẽ voluntate perseveret, tunc censetr donatio causa mortis, et sic valet — D.r Garcia —

Richard. in §. sic itaq discretis. de act. n. 6.

Donatio remuneratoria nõ indiget insinuatione, neq ad hanc pertinet Lex Cincia. Cujac. 27. obs. 40.

Cujac. lib. 12. obs. c. 17. ad L. Nesenius de re iudicata

Owen lib. vno. ep. 67.

Accipere humanum est; inopi donare Deorum:
Nunquam tam paucos credo fuisse Deos.

Cuj. obs. lib. 6. cap. 18.

192

possessio
L. 44. de donat. inter v. et ux. ibi: interrumperet usucapio?

Ve Retes. 6 opusc. cap. 5. n. 4. — ad probandum liberaliorem esse qui semper habuit opes, quam qui eas demum adquisivit.

L. 3. C. de don. inter v. L. 69. §. 5. de iur. dot.

Fab. 3. coniect. cap. 17. explicantem oes LL. tit. C. de inoff. donat. ad verb. munus. Ve Cuiac. in recit. ad L. 29. de leg. 2. fol. 1243. L. e. L. cuius per errorem. de reb. cr.

Cuiac. 4. obs. 19. ad L. 7. C. de revocat. donat.

Cuiac. 19. obs. 18. ad L. quisquis. C. de donat.

Cuiac. 20. obs. cap. [illegible]2. 4. 5. 6.

Cuiac. 17. obs. 33. ad lg. Aquilius. de donat.

Cuiac. 18. obs. 15.

§. ult. de actionib.

Ve Valt. in trac. de adq. posses. cap. — an dominium sine possessione adquiratur —

L. 20. locati. Ve Gloss. in prin. de locat. et eondem cum L. si quis donationis. ~~[illegible]~~ L. si sponsus. §. idem et circa. de donat. inter. L. si quis ante §. ult. de adq. posses.

L. 20. de contrah. empt.

L. 13. de donat. cum L. 37. §. fi. de adq. rer. dom. Valt. to. 1. tr. 2. cap. 13. à n. 4.

Obst. L. 23. de don. inter. cum L. 33. de don. inter. Ve Fab. in coniect.

Obst. L. 31. §. Pater. de donat. cum L. 1. §. 2. pro donato.

Obst. L. 77. §. pater. 17. de leg. 2. accomodati ad donationes propter nuptias. Retes. 8. opusc. cap. ult. in prin.

Circa donationem inter Patrem et filium, et fideicommissa poss. ponderari L. 77. §. 17. de leg. 2. Retes in to. 8. opusc. cap. ult.

Obst. L. 41. de leg. 3. ad probandum valere donationem inter virum et uxorem D. Ioa. de Roccafull.

Cicer. in Top. Nam neque deditionem, neque donationem, sine acceptione intelligi posse. Caleg. verb. acceptio.

Contra §. penult. inst. de donat. potest opponi. L. 18. de vulgari. Ve Cuiac. in L. 30. de lib. cau. ubi aequitatis non esse ex Iuliano, sed ex Marcello in notis ad Iulianum.

Difficilis tex. in L. 11. §. idem Iulianus. 1. ad Trebel. sic intelligendus. L. 11. §. 1. ad Trebel.

Pater instituit duos hæredes, filium exhæredavit, et duos hæredes filio pupillariter substituit.

ad pupilli alienanti sine tutore, repetitione obstat L. fi. de liberali causa.

Ad probandum codicillos non referri ad tempus facti testamenti difficilis tex. in L. 2. §. 2. de iure codicil. Ubi servo, qui testamenti facti tempori testatoris fuisset, codicillorum tempore alienus, non recte [redacted] libertas directa datur: ideo non competit directa libertas, quia fuit alienus tempore testamenti: sed fuit proprius tempore codicillorum: quia codicilli non trahuntur ad testamentum = Cuiac. tollit non. Sed singulariter, et novius cum R. ea tantum relicta in codicillis posse retrotrahi ad testamentum quæ utiliter [redacted] relicta sunt, non vero, quæ inutiliter, et cum libertas directa in codicillis relicta servo alieno perinde esset inutilis, (nova regula Catoniana facere nulla, ea quæ scriptura illius tempore si decederet testator non valerent) inde non potest retrotrahi ad testamentum (sicuti (ni fallor) si captivus facit testamentum in captivitate est inutile, licet postea retrofingatur fuisse in civitate): at in seq. casu cum tempore facti testamenti esset alienus, tempore codicillorum testatoris, cum codicilli retrotrahantur ad tempus testamenti, in quo servus erat alienus, ideo non competit libertas directa; in hoc casu libertas retrotrahitur, quia utiliter à principio relicta fuit; at in 1.º casu quia inutiliter à principio relicta, non potest retrotrahi. retulit D.r Garcia.

si in testamento relinquitur libertas non est legatum, et sic non pertinet regula Catoniana. Pich. in mat. de leg. c. 5. ... si effectu legatum non comprehenderet in reg.a Catoniana unde ea non pertineat ad legata quæ cedunt post aditam hæreditatem.

Ad probandum in pari causa non esse meliore conditione possidentis. L. 5. de condict. ob turp. causam. Cui obstat L. 3. eod. V.e Cuiac. ad L. 5.

in L. pen. in quib. causis pig. vel hip. tac. contr.: Nerva per fenestram monstraverat. idem est ac per transennam monstrare, nam transenna non transitum, sed fenestram significat, et sic per fenestram, vel per transennam demonstrantur, quæ obiter, nec mature satis diffiniuntur. Revard. lib. 3. coniectaneorum. c. 5. author est Nonius.

Hereditas non adita non transmittitur ad haeredes. Obst. l. 44. ad Trebel. Ubi Stichus, qui (ni fallor) accepit libertatem directam, cogit haeredem adire, ut ei restitueret haereditatem, adijt, et decessit, relicto haerede, et haereditas restituenda est haeredi Stichi. Rº. quod haeres adijt, quod compulsus fuit à Sticho per Trebellianum, et sic non debet haberi incommodum, quare haeres Stichi cogi debet accipere haereditatem. Valq.

Hereditas potest restitui procuratori, si habeat mandatum à domino absente. Obst. l. 39. ad Trebel. Ubi tutori restitui non potest. Rº. pupillus non fuisse absentem, ut infertur ex l. 37. §. fi. eod. Valq.

Indissolubili tex. in l. 17. de leg. 3. nisi pro enata reponas enascitura cum Reurt. et Amaya.

Nudum pactum in jure Civili obligationem non producit. Obst. l. 52. §. 9. de O. et A. Ubi nudus consensus sufficit ad obligationem. Rº. nudum consensum non intelligi de nudo pacto, sed de nudo consensu, ut in emptione et venditione. Reursius in specie.

In l. 18. de rei vind. post litem contestatam non habebat actor dominium, et nihilominus habet rei vindicationem, quia satis est habuisse dominium tempore litis contestatae. Obst. l. 14. de condict. furt. l. 29. §. 1. qui et à quib. Ubi si actor habeat dominium tempore litis contestatae non obtinet in rei vindicatione. Rº. si culpa possessoris actor dominium amiserit sufficiet habuisse dominium tempore litis contestatae; at si sine culpa possessoris id actor amiserit possessor absolvatur. Fich. in §. 2. de act.

De dolo bono et fraude bona. Ulp. in l. 1. de dolo dolum bonum ait, veluti si illo adversus hostes licite utaris. Pag. in l. 77. §. si Titio 31. de leg. 1. bonam fraudem intellexit, nam potest esse bona, vel mala. Horat. 1. carmin. od. 3.

Audax Iapeti genus

ignem fraude mala gentibus intulit.

nam aliquando est fraus mala vel fraus bona. Nerop. 8. consil. cap. 8.

Venenum est nomen genericum quod accipitur in bonam vel in malam partem, ergo non significat res quibus medemur. ideo Caius in l. de V. S. ait: Qui igitur venenum dicit, adjicere debet, utrum bonum an malum. Coronel in Comment. ad Polif. oct. 36. por esta razon se llaman los boticarios Venenarios.

Constitutionib. Principum in L. 1. C. Theodos. de resp. prud. mandaverat de Papiniano.
q[uo]d si in quare erant diversae JCtorum sententiae, ea pars vincat in qua
Papin. fuerit. singulos vincit, sed a duobus vincitur. 194
et antea Auditores primo anno dabant operam Justiniano, secundo
Edicti Praetoris, tertio libris Papiniani et sic Auditores huius ter-
tio anno dicebantur Papinianistae, et in ingressu tertii anni au-
ditores festum diem Pap. hilares celebrabant. Papinianus est JCtorum
Princeps, sicut Homerus Poetarum. Cujac. in prim. ad lib. Pap.
Pontificium habere. i.e. habere faciendi potestatem. nam Pontifices
dicuntur a posse et facere, sic intelligendus Gellius noct. Attic.
lib. 1. cap. 13. Alciat. parerg. Jur. lib. 2. cap. 6.

de rescriptis

Rescriptum est: Principis concessio, per litteras authenticas legitimè facta — Rescriptum differt à privilegio, q.a illud fit vel contractus, vel 2.m Jus; hoc semper fit contra Jus. Rescriptum potest impetrari à Principe n.o recognoscente superiorem, vel ab eorum Cancellaria in sua provincia, vel à Legato Papæ, vel collegio Cardinalium. Et tunc dicitur pars impetrare rescriptum, q.d ei conceditur. 145

Si duo appareant rescripta, primum valet, n.o 2.um, nisi in 2.o fiat mentio 1.i, vel 2.m sit speciale, et prius generale, nã genus p. speciem derogatur.

Non valet rescriptum peccans manifestè in lingua latina; quamvis Principem sæcularium valeat. Syllabæ, vel litteræ defectus n.o vitiat rescriptum, nisi defectus sit talis, qui mutet sensum, et intellectum.

Si rescriptum habeat defectum quoad unum caput, quoad cætera valet. Valens.

Cap. ex parte 14. de conversione conjug.
cap. ex parte. de conces. Preb. cap. 7. in fi. et cap. q.a Licet. de voto.
L. 3. C. de Assessori. cap. in poenis. de R. I. in 6. Falco in cap. 7.
Cap. plerumq. cap. si autem h.t.
cap. dudum 14. v.o considerantes de Preb. in 6. Cui opponitur cap. penul. de crim. fal.
L. ~~cap.~~ Divus. 15. ff. ad L. Cornel. de fals. cap. 21. et cap. si motu 23. de Preb. in 6.
cap. gratia. de rescrip. in 6. clement. 2. de off.o ordinarij
cap. susceptum 6. h.t. in 6. cap. significante cum seq. h.t. dissolve cum L. 4. §. toties C. de edam. infec.
cap. constitut. h.t. cap. 54. v.o insuper. de elect. cap. de constitut. in 6.
cap. q.a circa. de consanguin. et affinit.
cap. ex parte. 13. de Privileg. cap. significavit 18. de conver. conjug.
cap. Vxoratus. cap. cum sui. de convers. conjug. cap. inter. de sent. et re judic.
cap. 2. de off.o et potest. Jud. deleg. cap. si duobus de appellat.
cap. bonæ memoriæ. cap. ad nostram. de confirm. util. vel inut. Cui opponitur cap. cum accessissent 8. de constitution —

Die 9. Maij 1665 habuit ctiones Mag.r Gil, de rescriptis, cui oppositurus erat D.r Garcia, sed q.a Civitas noluit, Atque iussit D.to Falcò extem-

pre gresse — arg. Canonicus Rivellà tex. in L. 6. §. 2 de iure co-
dicil. d. posterioris rescripta derogat priori, quamvis prioris nulla
mentio fiat. Et pro in codicillis id observari, quando requisitis so-
lemnitatis, quae in rescriptis. ~~Pari Greco~~
Pro Dranto arg. L. 1. C. de off. Praefecti Urbi, cum quadam L. de
muneribus et honor. et L. 2 §. capta 32. de origine iuris.
Pro Sequura [redacted] cap. cond. 34. de off. et potest. iud. deleg. cui cap.
uniquique sequura ex tempore.
Pro Semper

Pari Caralà cap. 6. de rescript. in 6.

Obstat etiam ad hanc materiam dispositio tex. in L. Maevius 66. §. 2
et 3. de leg. 2. cum L. 72. §. 4. de solution. et L. 57. eod.

Obst. L. 9. de supellec. leg. Si legata supellectili species ex abun-
danti per imperitiam enumerentur, generali legato non derogari
sed intrumento proprio legari si quaedam species enumerentur [illegible]
minime legatum. Obst. L. 12. §. Maevius. 46. de fundo instructo [illegible]
cato fundo instructo cum supellectili non videtur modificatum legatum
Resp. si adjiciat species ex abundanti etiam maiorem expressionem
tionem non videtur derogatum, sed si non fit ex abundanti
[illegible] generis ad speciem. [illegible] reponere Sup. [illegible]
[illegible] [illegible]

196

Excerpta difficultatum principijs Iuris Civilis oppugnantium.

§.1. de ingenuis

Privatio praesupponit habitum. Contra. Servitus est privatio libertatis: sed q.do qui nascit.r ex matre ancilla habet privationem libertatis, scilicet servitutem, sine libertate, et nunquam eam habuit: ergo privatio est sine habitu.

§.2.

Si Pater instituat Titium, et Seium haeredes, filium q. exhaeredet: Filius poterit contra ambos agere querelam inofficiosi test.i si velit, si solum velit contra unum agere querelam, et alterum haeredem retinere, bene poterit: ergo si hoc fiat testator erit partim testatus, et partim intestatus. R.o hanc regulam solum intelligi de tempore mortis testatoris, et aditionis haereditatis, postea plura contingunt ut aliqua pars sit ab intestato. Ut in l. 6. §.1. de inoff. test.o post querelam Pater ...

§.1. de exhaeredat.

Tex. in l. inter caetera 30. de lib. et posth. In test.is principale jus est de liberis haeredibus instituendis, vel exheredandis, ne praeteriti istj rumpant test.um nam q. filio, qui in potestate est, praeterito, inutile est test.um. Igit.r si filijs praeteritis test.um rumpit.r, antea erat perfectum, q.d est falsum. R.o tex. non loqui de filijs iam natis, sed de posthumis. §. prin.o de exhaeredat. Richard. ^ R.o quoque rumpi test.um esse ex hoc q.d rumpant tabulas, q.ae nullius erant utilitatis, itaque hic accipit materialiter.

§.1. de Iust. et Iure.

Iustitia est: Constans, et perpetua voluntas jus suum cuique tribuendi: Contra. Quod meum est, amplius meum fieri potest: ergo Iustitia mihi non potest dare quod meum est. R.o non auferre jus, esse dare jus Iustitiam, Et tamen Iustitia jus habenti dat possessionem.

§. fin. qui test.o tutores

Aliter enim filij, aliter nepotes appellant.r §. fin. inst. qui test.o tutores. Contra tex. in l. 84. 201. et 220. de V. S. Resp.o tex. confundere nomina filiorum, et nepotum ex praesumptione, non vero in rigore Iuris. Bronch. ... d. §.

2.

Q.do testator servo propio hæreditatem tribuit, intelligit tamen ei concessisse libertatem, q.a aliter non veller sibi heredem fore, eum hæres proprius nemo possit esse, quin sit liber: g.o q.do testator pure servum alienum tutorem filiji sui nominat, intelligit dixisse conditionem cum liber erit, nam alias tutor esse non potest. §.2. quib. ex causis ma-num. §.1. qui test. tutores.

Pater qui dedit filium in adoptionem non tenet heredem instituere, neq.e exhæredare. Contra. Pater qui dedit filium in adoptionem habet semper filium in potestate: sed qui habet filium in sua potestate tenet heredem instituere, vel exharedare: g.o etc. R.o ~~Dat~~ q.d si Pater dat filium in adoptionem extraneo, habebit eum in sua potestate; et debet eum heredem instituere, vel exheredare; si vero dat Avo Paterno, vel Materno, Avus habebit eum in sua potestate, et Pater n. tenebit heredem facere, neq.e exheredem.

Si emptor antequam per usum sibi acquirat ab hostib. captus sit placet interruptam possessionem, postliminio n. restitui; q.a hæc sine possessione non consistit. g.o qui possidebat et captus est ab hostib., debet incipere possidere ad hoc ut usucapiat. R. verbum possessionem intelligi usucapionem, scilicet effectus accipit pro causa, nam in iure hæc verba possidere, et usucapere promiscue accipiunt. sicut in l. 24. §. 1. ad falcid.

L. 14. §. 1. de usuris cum L. 58. §. 4. ad Treb. In tex. l. 14. §. 1. de usuris ait Paulus. Hæres rogatus post mortem suam sine reddituum hæreditatem restituere partus ancillarum editos ante diem fideicommissi retinebit. Contrarium dicit in L. 58. §. 4. ad Trebel. ubi. Hæreditatem post mortem suam exceptis reddititb. restituere rogatus ancillarum partus non retinebit, nec foetus pecorum, qui submissi gregem retinent. Resp. q.do qui habet usumfructum debet substituere in locum capitum demortuorum, capita ex usufructu ~~provedentia~~ depromsta in 1.o casu retinebit partus, q.a deus non decedunt capita, nulla est substitutio. in 2.o casu non retinebit partus, nam debet substituere eos in locum demortuorum, ut ~~greges~~ submissi gregem retineant, et ut proprietas maneat salva.

197

Impossibili conditio in tt.^is^ legatis, fideicomissis, et libertatibus pro non scripta habetur. Contra tex. in §. si ad fin. de legat. dicit legata impossibilia non valere. R.º Iustinianum loqui de legatis, quae poenae causa relinquuntur, quae impossibilia sunt. Et R.º quoque dicere imp. legata impossibilia, sed non legata, quae impossibili conditione relicta sunt.

Vsucapiones sunt inductae ne rerum dominia in incerto essent, ut nil esset sine dño. Contra. Vlpian. in fragm. tit. 1. de libertin. §. servus 19. ait: Servus in quo alterius est usufructus, alterius proprietas, a proprietatis dño manumissus liber non fit, sed servus sine dño est. igit dari aliquid quod est sine dño, quoad effectus, non in rei veritate, nam adhuc est ~~[illegible]~~ servus. Quod iad Iure novo est correctum in L. 1. C. communia manumiss.

Deportatus est persona, quae obligari non potest. sic tex. in l. quotiens 14. §. 1. cui opponit tex. in l. ex ea parte 121. §. 2. de V.O. igit deportatus est reus promittendi, et obligat: igit deportatus potest obligari. Vel etc.

* Selectissimus tex. in cap. coram 34. de off.º et potes. jud. deleg. habet intrinsecas difficultates – qui voluit arguere D. A. F. D. S.^a^

in l. 14. de inofficioso testamento. Pater cum nepotibus admittuntur ad querelam filij, nam pater ad querelam vocat.

R. Pater ibi vocat ad querelam de contra tabulas concedo, non vero ad querelam de inofficioso.

Dicit in l. novatio 24. de novationibus. Stipulatio transit ad haeredem, cuius personam interim haereditas sustinet. ergo haereditas repraesentat personam haeredis non testatoris.

Resp.º quod verbum cuius refert ad Titium testatorem, et sic haereditas testatorem repraesentat – V.^e^ n. 42. Melius explicat Val.^a^ th. 2. tr. 3. c. 1. n. 32.

L. 6. C. Theodos. ad S.C. Claud. ibi: Ancilla facta est, non bello, non premio, sed connubio = Lego precio. Retes to. 8. opusc. cap. 3. — L. 6. C. Theodos. ad S.C. Claud.

* R. (ni fallor) verb. premium commune esse ad paena, et ad gaudia. Mantuanus Parthenice 2. lib. 2.

Et scelus à Superis habet et sua premia virtus. Sic intelligit verb. precium Jodocus Badius Ascensius in Coment.

V.e fol. 49.

ad princ. Leg. falc. inst.a

Obst. l. 63. §. 12. ad Trebel. Falcidia introducta est ne decederent intestati: sed ind. l. quamquam falcidia n. detraheret, n. decederet intestatus: q. in his legatis dicta Legis falc. n. est detrahenda; cum iam fiduciarius hæres hæreditatem adijsset. R.o q. si n. esset spes falcidiæ n. adijsset hæreditatem, et sic decederet intestatus. *

Huic textui opponitur tex. in l. quâ filio 25. de leg. 1. nam paritas opponenda est inter filium servum, Patrem et dominum – Armung.

Obi. tex. in l. 20. ad l. falc. ubi servo meo hærede instituto, et mihi aliq. leget, id legatum in falcidia n. imputat.: q. falcidia n. ex omnib. legatis est detrahenda. R.e n. esse detrahendam falc. in legato dni servi, q. est inutile si servus maneat in eius potestate; in princ. institutionis valet legatum q. servus potest in alterius pervenire potestatem, et tunc falcidia detrahenda esset, postea vero cum adit hæreditas legatum dño relictum perit.

Obi. L. 21. §. 1. de annuis legatis: q. falcidia dimidiam partem detrahit. Resp. Ctum loqui per exagerationem.

Obst. L. si patronus 44. §. 2. de bonis libertor. Vt infra est ad §. 5. quib. mod. patr. potest. solv. V.e n. 7.

cum l. 92. ad falc.

Obst. L. 28. §. 1. de legat. 1. ubi legatum n. est causa lucrativa. q. n. est donatio. cum L. 27. §. 3. de Liberat. Legata. Solvit Cuiac. in recitat. ad tit. de leg. 2. L. 28. §. 1. de leg. 2.A

A sed contra. nam hic legata fuit quantitas, cuius dnium adhuc in vindicationis legato n. transfertur a morte testatoris –

Obst. L. filius 5. de legatis præstandis, cum l. si pater 103. §. 2. de leg. 3. Silart.

Obst. singul. et diff. tex. in l. Papinianus 8. §. 11. de inoff. testo. ubi hæres, qui semissem hæreditatis habebat, poterat deducere ratione legis falcidiæ sextantem, id est duas uncias: ergo lex falcidia n. deducit quartam, sed tertiam partem hæreditatis –

* singular. et diff. tex.

In tex. l. si finita 15. §. Julianus 16. de damno infecto. dicit qui in possessionem damni infecti nomine mitit, non prius incipere per longum tempus dominium capere, quam 2°. decreto a Praetore dominus constituatur. hoc est intelligendum dominium capere bonitarium, non vero Quiritarium: quia scimus rem esse alienam potest quis usucapere. Rô hoc esse beneficio particulari Praetoris. — L. 15. § 16. de damno inf.

148

Dicit in l. 71. si servum de acquir. vel omit. heredit. Si servum quis alienum ab hostibus redemerit, et haeredem eum cum libertatem instituerit: magis puto fore eum liberum, et necessarium haeredem: sed qui potest servum haeredem facere liberum, et necessarium est dominus servi: quia qui redemit servum alienum ab hostibus fit dominus servi. Quod opponit legi 2. C. de captiv. et postlim. ubi ab hostibus redempti quoad exolvat pretium, magis in causa pignoris constituti, quam in servilem conditionem detrusi esse videntur. dici potest in l. 2. C. loqui Imp. de homine libero, et sic nulla est paritas. — L. 71. de acquir. heredit.

id Directo dicitur tex. in l. in bello 12. §. 7. ff. de captiv. et postlim. ubi siquis servum captum ab hostibus redemit, protinus est redimentis: in l.° casu dicit teneri eum, qui fecit haeredem solvere pretium servi dno antiquo; in d. l. 2. distinguendum est casus: est redimentis quoad possessionem, non vero quoad dominium. ~~potest~~ ponderari ~~non~~ usucapione ad postliminium. — L. 12. § 7. ff. de captivis

De Usucapione

Haereditas non possidet l. 68. de furtis. sed continuat usucapionem et complet l. 6. §. ult. pro emptore: quia ad usucapionem non requiritur possessio. Rô ~~imperii~~ usucapionem dispensatione juris contra juris regulas l. 44. §. 3. de usucap. Rete, 6. opuscul. cap. 10. n. 3. — L. 1. §. Scevola ff. si is qui ~~...~~ liber esse.

L. cum qui 41. §. ult. de furtis. Nota ibi verba extingui, et renasci: quia obligatio semel extincta suscitatur. Rt. Rete, lib. 6. opusc. cap. 11. n. 8. haec verba improprie accipi non attenta fictione. — de obligatione semel extincta.

Obst. l. 6. §. 1. et 2. de iniusto rupto. V. fol. 20. vo ad hoc test. singularis

Obst. l. Sallus 29. §. 14. de liber. et posth. ubi formula 2i. capitis l. Velleiae ex interpretatione habet locum locum qd. pater habens filium apud hostes nepotem instituerit. Sic argumento. Si lex Cornelia fingeret in ipso instanti captivitatis decessisse, non haberet locum ex interpretatione, sed stricte ex verbis legis Velleiae: sed habet locum ex interpretatione: ergo non fingit hoc. Paul. Segura

Obst. l. 44. §. etsi possessioni. de usucap. ubi asserit qd. servus qui capt. fuit ab hostibus, dum in causa usucapionis esset, et postea reversus fuerit usucapiet. Sic arguo. Ad usucapionem requirit continua possessio: sed hic servus usucapit: ergo continuo fuerat possessus: sed fuit per postliminium reversus: ergo etiam postliminium locum habet in rebus facti, scilicet possessionis. ad id, qd dictum in §. d. l. opponit l. 4. §. 10. de usucap. D. Pastor.

Obst. l. 21. de negotijs gestis, ubi asserit qd ex contractu gesto in captivitate competit actio negotiorum gestorum: ergo vere illi non sunt servi, cum actio civilis competat, quae servis competere nequit: ergo nec indigent postliminio, nec Cornelia. Resp. istos non fuisse in captivitate rigorosa, qa non fuit iustum bellum, qd solum fuerant seditiones, vel fuerunt a latrunculis capti. Proposuit etiam ponderationem ex l. 21. de captiv. et postlim. D. Fran.co Ortiz.

sic explicat Reres lib. 8. opusc. cap. 7.

199

Obst. l. si patronus 44. §. 2. de bonis libert. ubi servus reversus ab hostibus post mortem testatoris non auget patrimonium ad hoc ut patronus debitam portionem accipiat: q. nil fingit postliminium, nam si fingeret, fingeret semper fuisse in civitate, et et ex illo suam portionem deduceret, eodem modo, ac fit, ut deducat falcidia, in qua augent patrimonium servi reversi ab hostibus l. servus 43. ad l. falc. Resp. rationem disparitatis inter l. falc. et quartam debitam patrono consistere in eo, q. lex falc. est favorabilis, cum sit inducta ad hoc ut voluntas defuncti effectum habeat, at quarta sit odiosa ex l. Iulia, et Papia cum testandi facultatem coarctet, et sic cum in rei veritate tempore mortis non fuerit in bonis servus, ius ad odiosas res non extendit, sed ad favorabiles. D. Ant.º Ferrer

Obst. l. 2. §. 3. unde legitimi. arguyo esta lex el D.r Berenguer.

Obst. l. gallus 29. §. si eius 7. de liber. et posth. ubi si quis habens filium, nepotem instituerit, et nurus pragnans capta fuerit, ibique pariat, vivo Avo, et filio; et post mortem Patris, atque Avi redeat non rumpet testamentum. Nunc sic. Si postliminium fingeret semper fuisse in civitate fingeret natus in potestate parentis, et sic non posset pertinere ad l. Velleam: sed sic est q.d pertinet: q. nil fingit. D. P.tro Monserrat. R.º neque pertinebat ad formulam Galli Aquilij; neque ad 1.m cap. Velleia, et in parte convenit utrique; pertinet ad Aquilium, q.t q.do gaudet postliminio, invenit parentem, et Avum mortuos; non convenit q.t natus fuit vivente utroque; convenit in parte Velleia, q.a q.do revertitur, nam tunc nascitur civitati, et iam invenit Patrem mortuum; non convenit, q.t invenit Patrem, et Avum mortuos-

Se defendieron conclusiones a 9. de Mayo 1664. del Postliminio, y ley Cornelia. Las tuvo el L.do Gazull, y las presidio el D.r Garcia. Cathed.º de instituta-

* selectissim. tex. Lex. filia sua 28. §. Attia. de condit. et demonstr. ubi quidam testator Agatheam ancillam, quae mortis tempore sua fuerat legavit per optionem postea eam vendidit, et postea ancillas emit, ex his uni Agathea nomen imposuit; dubitatum fuit an legatum deberet, et decidit Paulus quod debet.

Hic fuit legatum relictum per optionem, quod est idem ac per vindicationem, ut infert ex Ulp. in tit. de legat. §. optione 14: sed

ibi optato, quod verb. repetit in l. Attia

solum tempore mortis fuit testatoris ancilla: quod vel est falsum, quod res testatoris debet esse duobus temporibus quod dicendo legat. per vindicationem, ut affirmat Ulp. eod. tit. de legat. §. per vindicationem 7. vel ancilla est res quae constat numero, pondere, aut mensura.

Deinde potest expendi ad probandum quod mutuum potest consistere in servo, nam si valuit legatum per vindicationem debemus dicere quod servus consistit in pondere etc. quae est limitatio Ulpiani ind. §. 7. in fragm. de legat.

Deinde potest expendi ad probandum quod servus potest esse in quasi usufructu ob eandem rationem scilicet quod res quae consistunt in numero etc. sunt in quasi usufructu.

Respondeo in hoc tex. fuisse legatum per damnationem in quo non requiritur nisi unum tempus, ut constat ex ipso Ulp. in §. seq. Nec obstat quod dicit optato, nam etiam potest accomodari hoc verbum legato damnationis, et in §. optione 14. solum dicit quod fuit relicta optio per legatum vindicationis sic optato. sed non dicit quod per idem verbum optato non potest relinqui per damnationem.

Sed verius dicitur quod de stricto iuris rigore [illegible] per vindicat. legat. debet esse in [illegible] duobus temporibus, sed tamen S.C. Neroniano statuit quod valeat legatum [illegible] meliori modo quo [illegible] et sufficit quod tempore mortis [illegible] res in dominio testatoris Ulp. d. tit. de legat. §. Et ita hoc S.C. est intelligenda d. l. 28. §. Attia

De comorientib.

Si Pater et filius decedant, et cognosci non possit quis eorum prior decesserit, si filius sit impubes intelligitur prior decessisse patre ob imbecillitatem virium; si pubes sit, quia iam fortis est, et non tot vitae periculis expositus, creditur, servando ordinem naturae, patrem priorem decessisse. Obst. l. 9. §. 2. ff. de reb. dubijs. R.deo ibi creditur filium priorem patre decessisse, nam si libertus pater cum filio decessisset, eius haereditas non ad patronum, sed ad filium, et ad haeredes filij ~~haereditas~~ deferretur, itaque in reverentiam patronatus creditur, quamquam filius sit pubes, quod prior patre decesserit.

Ad §. item ea quae ab hostib. de rer. divis.

Si res capta ab hostib. adquireret dominium fieret furtum illius: sed non fit: quia eius mn. pr. committit crimen peculatus, quod committit qui surripit res sacra, publica, aut religiosa l. 1. in prin. ff. ad l. Juliam peculatus: sed praeda capta ab hostib. fit publica l. si qui praedam 13. ad l. Juliam peculatus: quia non furtum. Rursus expensum fit publica: quia non fit capientium, et quia praeda in bello capta fiat fisci pr. ex l. si captivus 20. in fi. ff. de captiv. R.deo quod quando bellum fit cum impensis Principis tunc praeda fit publica, et tunc tenetur lege Julia peculatus non furti, qui illam surripit, et ad hoc, ut praeda fiat capientium requirit quod sit bellum justum, et inter gentes non recognoscentes superiorem, ut optime explicat Valentia lib. 1. trac. 2. cap. unde in civilib. dissensionib. praeda capientis non fit, quia superiorem cognoscunt l. 21. §. 1. in civilib. de captivis. Obst. l. ult. de act. empti cum l. 103. de V. O. Vc Vetet. 6. opusc. q. 6. n. 3

10.

De causis lucrativis = Ad. §. si res aliena. de legat. 26. de Mayo 1664. Michael Lorente.

Armengol arguyo la l. 32. in prin.o de legat. 1. est difficultas in ultimis verbis.

D.or Monroz arg. si acquirat rem ex causa onerosa, et mihi legata sit postea, n̄ valet legatum, q.a q.d meum est amplius meum fieri non potest: sed si post factum tt.m res mihi ex causa onerosa acquirat legetur, et pervenit ad casum a quo incipere n̄ potest: g.o hoc legatum est nullum.

Benedict Silart adversus regulam Catonianam arg. l. 1. §. 2. de regula Catoniana R.det illud legatum relictum fuisse sub conditione, et sic regula Catoniana locum n̄ habet, nam solum loquit de legatis pure relictis =.

* ad diffone legati * Argm. fuit l. 28. §. 1. de leg. 1. et l. 28. §. 3. de liberat. legata solvit Cuiac. in recitat. ad tit. de legat. 1. l. 23. cum l. 3. §. 2. de leg. 2.

Obst. l. 31. §. 1. de reb. creditis. ubi servum tuum bona fide emi a fure et ait Celsus te posse mihi condicere servum. iste habebat vindicationem, q.a erat dnus servi (nam si n̄ habere[illegible] sequeret me adeptum fuisse dnium, et acquireret mi per furem) sed sic est q.d tamen habet condictionem: g.o est ad adjiciendum alig.d dnio: + R.o adjicere dnio possessionem amissam per conditionem possessionem quam ob furtum amisit l. 2. de condict. triticaria. Hic tex. n̄ est proprius ad hanc materiam, sed melior est ad probandum acquiri nobis per servum alienum bona fide possessum licet n̄ sit ex operis illius, neq ex re possessoris.

+ q.d res quae mea est amplius mea fieri potest: q.d duae causae lucrativae concurrere possunt.

* singular. tex. Obst. l. 4. ad l. falcidiam. Cuiac. quest. Papin. lib. 16.

Obst. l. si is qui 14. de oblig. et act. ubi possum habere ex stipulatu, hominem, quem habeo ex tt.o, q.a haeres fui illius, cui is idem homo promissus erat, et n̄ extinguit actio ex stipulatu: q.d concurrant duae causae lucrativae ex tt.o et stipulatu. R.o stipulatio iam debebat n̄ fuit lucrativa, q.a iam debebatur ex empto - V.e Cuiac. lib. 54. ff. Julian. Vilar.

3

4

5

1 Ad L. verum 216. et L. vinculorum 224. de V. sig.e V.e Cuiac. in commentar. ad eas

2 Ad L. seu incurrituri ff. ex quib. causis maior. quae pugnat d. L. 216. de V. S. R.det q. in ista loquit. stricte q. tractat de poena, in illa de privilegio, et sic ampliando est d. text. cg. de liber. et posth. L. ex interpretatione ff. de poenis Cuiac. lib. 17. observ. cap. Cuiac. ad d. L. 216. de V. S.

3 Ad L. in ttt.o 51. in princ. et in §. ita ff. de manum. ttt. R.det q. ex eo q. offenderunt domino privant. libertate, et n. est necessarium ut vincant. ut in L. fideicomissa 43. de fideicom. libert. q. in illis verbis poena coercuit intelligit. vinctos esse Cuiac. ad h. L. lib. 4. resp. Papin. Suarez ad L. Aquil. lib. 2. cap. 2. sect. 2.a an.o 6. usq. ad 13. etiam possunt exaudiri in illa verba quos poena coercuit de relegatione in villas L. ex facto 35. §. verum 1. vers. proinde ff. de hered. instituend. Suarez ut sup. n.o 8.

Caius in instit. tit. 1. §. dedititij
Parra arg. petendo disparitatis, quare damnati in metallum restituti a Principe consequat. ~~libertatem~~ Civitatem Romanam, et qui et in vinculis, licet restituatur, n. consequitur. arguit L. 38. §. qui 4. de poenis ubi videntur aequiparari duae poenae. R.o n. aequiparari, sed dari electionem d.ne. V.e L. 35. eod.

4 Ad L. si qui 4. §. in illis q. de manumis. respondet q. illic n. loquit. de dititijs, q. exprimit caput in quo non possunt in perpetuum manumittere servos C. si servus exportand. venierat L. ex unica qui n. possunt ad libert. perve-

5 Ad L. fratres 33. ff. de poenis R.det q. in illa verba in vinculis n. accipiunt de vinculis quib. servi infames fiebant, sed de custodia tantum. L. exilium 5. ff. de interdict. et relegat. Aliter R.det q. illa vba in vinculis intelligunt. de dedititijs et sic capiebant hereditates, et legatum. Aliter R.det q. ista lex est constitutio divorum fratrum ut pr. ex L. unic. C. qui pos. ad libert. perven. Cuiac. ad L. 33. lib. 2. quaest. Papin.

Ad. l. generale 24. §. fi. de pignorat. act. R.det ratio quaeritur quod 6.
pignoratarius non tenetur dño ex eo procedit, quia deprehendit eum
servum adulterantem Suarez ad l. Aquil. lib. 2. cap. 3. sect. 2. n. 31.
32, et 33. et quia pignoratarius non debet permittere, ut servus
delinquat, et debet uti re pignorata sicut bonus Paterfam.
l. ex 14. de pignorat. act. Fab. in rat. ad d. l. 24. quod quam-
vis sit servus alienus si in adulterio deprehensus sit potest occi-
di ab eo cum quo committit adulterium l. qui 30. ff. ad l. Aquil.
l. quid ergo 53. §. si haeres 3. de legat. 1. l. 96. de V.O. ergo
multo magis pignoratarius qui habet quasi dñus rei pignori
29. ff. famil. hercisc.

Ad l. servum 27. de pignoribus R.det quod illic dñus non tenetur actio- 7
ne legis Aquiliae ex eo quia servus merentem vulneravit Sua-
rez ad l. Aquil. lib. 2. cap. 3. sect. 2. an. 23. usque ad 45. l. 22. §.
3. ff. ad l. Aquil. de adult. et Cuiac. ad eandem in lib. 1. de adulter.

Ad l. si quis 17. C. de poenis R.det quod non ex eo quod inscri- 8
bebant fiebant dedititij quia isti inscribebant ad hoc ut cognosce-
rent ut in fabricensibus, et aquarijs l. 3. C. de fabricensib.
lib. 11. tit. 9. l. 10. de aquaeductu.

Ad antinomiam l. statuliberis a ceteris 29. ff. de statulibert. cum 9
lege 38. eiusdem tituli et l. 9. §. fi. de poenis et l. 14. de quaestio-
nib. R.det si doctrinam Cuiac. sequimur, quam in lib. 1. observ.
cap. 37. tractat, emmendandus est tex. ut ubi dicit ideo in pu-
blicis iudicijs legit non in publicis iuditijs, sed haec responsio
non potest sustineri = Et sic aliter R.dendum est, id est quod indu-
cta l. 29. punit ut servus, quia cum deliquit in servitute erat quia
ex generalitatis locutionis non colligit quod deliquisset ut
liber, et sic attendit ad tempus delicti l. 1. de poenis, et etiam

quia

202

quialiter punit in publicis iuditijs, quam in privatis, et sic intelligit quod in d. l. 29. castigat ut servus ex eo quod est in publicis iuditijs l. ex edicto 8. §. fi. ff. de quaestionibus l. ex 27. §. 10. ff. ad l. Iuliam de adult. Pacius cent. 3. n. 56. at vero in d. l. 9. §. fi. de poenis et l. 14. de quaestionibus et l. 33. de statuliberis punitur ut liber ex eo qui propter poenam adiiciendae libertatis, et eius praerogativa castigat ut liber, et quod videt in privatis iuditijs puniri l. 9. §. fi. de quaestionibus et denique potest responderi quod d. l. 29. correcta est per l. moris 9. §. fi. ff. de poenis et per l. 14. de quaest. ubi Divus Pius disposuit non ut servus sed ut liber puniret statuliber.

10. Ad l. 1. §. quod tamen ff. si is qui in test. liber respondet quod illic punitus fuit a dño, et ita punitur ut servus, et etiam quod sub conditione fuit relicta libertas, et ita antequam dies veniat, vel conditio ampliat est servus l. ex 23. §. ult. de manumiss. test.

11 Ad l. 1. C. an servus ex suo facto post manum. teneat. respondeo quod in hoc tex. tractat de contractibus et sic non tenet statuliber nec ut servus punitur ex eis l. 2. et 5. eod. tit. et quod non erat delictum noxale, quod sequitur caput l. 4. C. eod. et l. 1. §. fi. de privatis delict. Fab. in rati. ad l. penult. ff. si ex noxali causa agat.

12 Ad l. 2. §. 1. ff. de statuliber. respondet quod in hoc tex. est statuliber ex eo quia non fuit relicta libertas sub conditione, et sic cum haereditas adita sit fit servus statuliber, et fere ipsius met libertatis ut pr. ex d. tex. in §§. seqq.

13 Ad fragm. Ulp. in tit. 1. in §. ab eo respondet quod ratio propter quam datio libertatis, et haereditatis in hoc casu valet est, quod erat maior favor testatoris, aut maior iniuria efficeret testatoris si bona

eius sub hasta venderent, et sic qd non est solvendo, et non habet alium hæredem ex eo est, qd potest restituere deditit ius hæredes l. qui solvendo 42. et 60. ff. de hæredib. instituend. et tit. instit. de l. Ælia Sentia

Ad l. 38. ff. de operis libertor. qd in h. tex. non fuit condemnatus servus a dño in arenas sed ipse servus hostendendæ virtutis gratia se locavit ad operas permittente dño, et ex eo procedit qd iste debeat operas, et non est dedititius l. ult. ff. de servis fugitivis lex Athletas 4. de his qui notant. infam. 14

Ad l. 1. de poenis. quæ pugnat cum l. penult. si ex noxali causa agat fert Cuiac. lib. 10. observ. cap. 22. 15

Ad l. si tamen 48. §. 3. de ædilitio edicto, quæ pugnat cum l. quid sit 17. §. si quis talis 19. eiusdem tit. Rdetur qd in l. 48. sciebat emptor de fuga servi, et sic non tenetur venditor eas explicare, vt colligitur ex verbis multo enim etc. ex §. 4. eiusdem legis. at in l. 17. ignorabat emptor servum vinctum fuisse. 16

Ad. l. testium 3. §. lege Iulia 5. ff. de testib. quæ pugnat cum l. 1. C. ex quib. caus. infam. irrog. Cuiac. lib. 15. observ. cap. 7. Donel. lib. 25. cap. 10. per totum. 17

Ad l. in ipsius 5. C. famil. hercisc. Rdetur nunquam iste servus fuit in vinculis, et sic non fuit dedititius qd dnus in test. caveret qd servus esset in vinculis, et antequam hoc fieret poenitentiam, et remissionem habuit. 18

Ad l. 32. de statu liberis. vide Cuiac. lib. 2. quæst. Papin. in l. 33. eod. tit. 19

Ad l. 1. §. qui operas 6. ff. ad S. C. Tertul. Rdetur qd stricto iure et secundum iuris regulas iste filius non potest venire ad successionem matris, et non propter quas veniunt est propter illas quas tex. 20

mini

insinuat: hoc est humanitatis gratia

21 Ad l. 1. ff. unde cognati. cum l. 1. §. 4. ad S. C. Tertyl. et l. 2. §. 2. eod. Cuiac. lib. 4. observ. cap. 5.

22 Ad l. Patronus 35. ff. de legat. 3. Cuiac. lib. 7. observ. cap. 19. et cap. 37.

23. Ad l. 1. §. ult. ff. de allegatoribus Cuiac. lib. 6. observ. cap. 7. Fab. in rati ad d. l.

24 Ad l. 1. §. penult. et ult. ff. de servis fugitivis. Cuiac. lib. 14. obs. cap. 34. ad §. ult. Fab. in rati ad h. tex.

25. Ad l. stricto 46. de manumiss. tto. Rdet. quod fuit ante temporibus Adriani, in quo tempore ille servus, qui in metallum damnabatur si postea restitutus esset reddebatur Dno; hodie non s. cum semel factus sit servus poenae desficit esse dni l. 18. §. penult. de poenis. Vt fol. 66– Reter arguit.

26. Ad l. generaliter 24. §. si servus 5. ff. de fideicom. libert. quae obst cum l. intercidit 59. §. fi. de condict. et demonstr.

27 Ad l. si ut certo §. custodiam et §. sed ff. commodati. Donel. lib. 16. com. cap. 7. Fab. in rati ad d. tex.

28 Ad l. aut damnum 8. §. quicunque 11. et §. servos 12. Cuiac. lib. 5. Pauli sentent. lib. 17. et lib. 13. observ. cap. 10

29 Ad l. 1. §. ult. ff. de quaestionibus

30. Ad l. 33. ff. de haeredib. instituend.

31 Ad l. 23. ff. de poenis, quae obst l. capitalium 28. §. divus ff. eod. Cuiac. lib. 6. observ. cap. 25. opponitur contra hoc l. 10. C. de poenis

32. Ad l. si proprietarius 22. ff. ad l. Aquil. Suarez ad l. Aquil. lib. 2. cap. 3. sect. 2. nº 42.

Finis.

Ad probandum alios praeter dediticios ad libertatem non pervenire l. 8. §. ult. de manumissionibus

*16.

l. 6. cod. cu. l. 1. ꝑ hærede.

Vsucapio. tex. in l. ea rei 5. ꝑ legato. ibi: ea res quæ legati nomine tradita est, quamvis dñus eius vivat, legatori tamen nomine vsucapiet. igit habuit effectum ttm antequam testator decessisset. si dicas res fuisse aliena, et sic dnus illius n fuisse testatore. Contra. per alienationem rei alienæ comittit furtum: q. n poterat procedere vsucapio. si dicas ignorasse rem fuisse aliena, immo credens esse propriam, legasse eam. Contra. legatum rei alienæ qdo ignorat an aliena sit non valet. §. 5. inst. de legat. Vide fol. 5. et fol. 21.

sunt præstari vivo testatore l. 22. de leg. 2. l. Seia. de aur. et argen. l. filia. C. de leg. hæreditas vero, vivo testatore adquiri n potest.

Adverte quod mulier per generis tutorem habebat. Adversus qd mulier n potest nubere nisi sit 12. annorum. Obst. l. 1. C. de nuptijs. habebat tutorem: ergo erat minor 12. annorum.

Ad §. si tutor 4. de inofficioso. d. Gaspar Laydia

Obst. l. 5. §. 12. ubi Præses ttm falsum pronunciavit, et si hæres obtinuit, postea Præses indignus censeat: Præses qui iudicavit ttm nullum ex eo nil capere potest: q. si tutor nomine pupilli dixit ttm nullum, ex eo ttm nil capere poterit. Eadem paritas reperit in vno casu, ac in alio. Vide Ilar Vide Armengol. l. 21. §. 1. de inofficioso.

Omnes difficultates quæ sequuntur argumentatæ fuerunt in Salmantina Academia vigs ad fol. 25.

Ad §. 3. quib. mod. tutela finitur Vide fol. seq.

Tutela legitima transit ad hæredes: q. n finitur morte; et potest disputari an sit eadem, an diversa, quæ transit ad agnatos. Et tex. in l. quæsitum 12. de tutelis, ubi tutela in locum absentis morte n finitur. Ro. q. erant diversi tutores. Contra. In locum absentis, n datur tutor, sed curator, q. habenti tutorem tutor dari n potest. Ro. ideo dari hîc tutorem, q. absentes reipublicæ causa desinunt esse tutores.

§. fin. inst. de curator.

Ad. §. 3. quib. mod. tut. fin.

Si tutela finiretr morte esset quia daretr ad personam tutor sed non datr, quia datr ad bona: quod est. mn. pr. ex L. cum post 69. §. nuptijs ff. de Jure dot. ubi ex consensu Patris filia nubit cum filio tutoris: ergo habenti Patrem datr tutor: sed habenti Patrem non potest dari tutor ad personam tuendam: ergo etc.
Deinde asserit tex. quod dos constituitr per tutorem, nuptiae ex consensu Patris: ergo tutor habebat administrationem bonorum ad constituendam dotem, Pater tuebatr personam, idem probat tex. in L. si ex voluntate 7. C. de don. int.
Vo dio D. Jos. Zamora. a D. Aº Fer.

Selectiss.! * tex. probans habenti Patrem dari tutorem –
Alter quod non intelligitr tunc Patrem consentire, sed pater iam decessit, et eius iussu exequi debebant, et sic interveniebat iussus Patris –

2011

Ad. §. 10. de Mandato. ibi finitr morte mandm.

Cto. mandatum morte finitr. Obt. L. 77. §. Maevio 6. de Leg. 2. cui opponitr L. 3. §. Julianus. de Liberat. Leg. sed in uno tex. fuit sciens, in alio ignorans. Sed contra. Nulla obligatio potest incipere ab haerede. ex reg. jur.: quod est.

Ad §. 10. de mandato –
Obst. L. 12. §. fi. L. 13. mandati. Rº quod quando mandatum confertur post mortem, tunc post mortem adimpletur.

Ad tit. de ingenuis

De ingenuis =

Dr. Migl. Santos. Ad. tit. de ingenuis. tex. in L. 2. C. Theodos. de Scto Claudiano tollendo. =

Ft. tex. in L. 19. de manumissis vindicta, et L. 51. de ritu nuptiar. sed non illo manumissit minor 17. annis; in hoc manumissit maior –

Dn. Eug. Mondragon. Cat. de inf. Ft. L. 7. C. ne de statu defunctorum, sed ibi status non accipitr pro Libertate, sed pro ingenuitate Latina, ut in L. 40. de Liberali causa. Libertas suscipitr pro ingenuitate.

Obt. L. 25. de captivis. ubi filius apud hostes conceptus si revertatr cum Patre gaudet postliminio, et fit Civis, si cum Matre non: quod facit ad hoc ut liber conceatr sequitr Patrem, non matrem. Sed haec Lex, ut ultima verba demonstrat non intelligitr de libertate, nam ille cum matre rediens Civis fit, sed censetr Spurius. Retes lb. 6. opusc. cap. 9. Ant. Gr. ex tex in L. 1. §. 3. ad. Tertyl. ubi post latum Scto ab Imperatoris, revertitr in Civitate, eam recuperat: quod atento mero Jure Civili non recuperat Civitatem, nam aliter superfluum esset Scto. quod non sequitr Jus matris – Vide fol. 32 –

elegans ratiocinatio * ignota –
Obt. hoc pacto L. 1. C. de captivis –

Ad stipulationes impossibiles obturpes causas potest reduci ad §. 11. de inp. stipulat.

Obst. L. non. 50. de Pactis. R.det fuisse sententias diversas, et Ulp. hanc habuit.

Obst. L. si 5. C. de condict. ob causam datorum. ubi est modus impossibilis quod miles sit Procurator. Sed R.det esse ignorante qui dedit, vel quod miles bene potest esse procurator si exceptio non opponatur. Donel.

Obst. L. si 69. de V.O. et L. 7. eod. tit. Donel.

Ad hominem mortuum Obst. L. moriturum 8. C. de contrahenda et comittenda stipulatione cum L. 103. de V.O. menterg

Obst. L. Lutius 27. de actionibus empti. ubi promissum fuit usuris maximis: sed hae usurae sunt contra bonos mores. quod etc. Parm. Betes

---

de castrensi peculio =

fol. 109. Argumentatus fuit quidam ad probandum dominium peculii castrensis esse apud Patrem tex. in L. 1. §. si Pater 14. ff. ad Silanian. ubi mortuo Patre habetur quaestio an servi peculii castrensis debeant torqueri; sed si Pater in illis haberet dominium, nulla posset esse quaestio: quod etc. Dicit rationem dubitandi procedere ex eo quod Pater habet dominium, sed sopitum = et hoc non obstante debent torqueri arguto eiusdem L. §. 8. et alii. Disput cabri

Alter argumentum fuit ad probandum posse esse haereditatem peculii castrensis L. 2. §. item si ff. famil. herciu. Armen teres-

Obst. ~~Quinque est~~ tex. ad hanc materiam in L. 19. §. 5. de castrensi peculio et ideo ibi non potest capere Pater, quia ille erat filius adoptivus, et non proficiebat ad leges caducarias, id est ad L.L. Julias, et Papiam.

Circa detractionem Falcidiae ex testamento militis Obst. tex. optimus in L. successores 16. C. ad L. Falc. Sed et Tribonianismus, Goveanus lib. 1. var. c. 29.

V. fol. 55. Gonçalez arg.

De institoria actione —

205

Institoria actio morte præponentis non finitur. Obst. sic: est species mandati: sed mandatum morte finitur: ergo etc. Deinde quia per manumissionem finitur: ergo etc. Sed R.° esse quia alius homo censetur. Contra. hoc peculium durat in manumisso, nisi expressè auferatur: ergo etc. R.° quia peculium videtur quale quale patrimonium servi: non vero præpositio. Ideo argum. fuit l. 18. de solutionib. sed R.° hoc effici, quia ignoravit ille qui solvit.

Obst. l. 5. §. actoris 3. de doli mali, et metus except. ibi: posterior dolus: quia per revocationem adhuc manet præpositus. V.e Cuiac. in quest. Pauli ad edict. et in observ.

Betes argum. fuit l. dispensatorem 62 de solutionib. ibi: quasi negociorum gestori, vel mandati actione. Sed R.° quasi denotare improprietatem, et opponitur cuidam legi de negocijs gestis.

Ante traditionem ad emptorem pertinet periculum §. inst. de empt.e et vend.

Obst. l. 80. de furtis. V.e Cuiac. ad Papin. in eo tex.

Obst. l. si 33. vers. nisi et ff. Locati. sed R.e quia fuit publicatus propter utilitatem publicam V.e Fab. lib. 2. con. cap. 14. et Gotofr. ad hanc legem

Obst. l. 35. §. 4. de contrah. empt.e

Lucrum pertinet ad emptorem. Obst. l. Julianus 13. §. si Titius 14. de act. empti, ubi accrescit venditori. V.e Gotofr. ibi:

Ad S. Ctum. Macedonianum —

ad S. Ctum. Macedon.s

Obst. l. in causæ cognit. 13. de minorib.

Obst. l. 3. §. 1. de minorib. V.e Fabr. qui emendat. et Vatal.

Betes arguit sic: Si filius mutuam pecuniam accipiat, et se abstineat ab hæreditate paterna cessat vo S. Cti: ergo et illud. R.° non cessare propter illud quia poterat adire. Contra. fraus debet esse cum eventu l. 79. de R. I. ergo etc. R.° sed dari eventum

scilicet fraude in eo, qui dat pecuniam. idem arguit L. 2. C. si cum eo, qui in aliena.
circa fideiussores arguit Parra L. 7. §. 1. circa finem ff. Parra de exceptionib. V.e fol. 22.

---

* obst. L. 2. C. ut nemo privati titulos etc. ubi per deportationem libertas ammittitur. R.o quod libertas civilis.

De deportatis

Obst. L. 4. C. de iure Fisci. R.o non loqui de deportato. V.e Amaya C. ad hanc Legem. in universita

Obst. L. 23. §. 4. de aedilitio Edicto.

V.e fol. 37.

---

§. 1. de nuptijs

Ad §. 1. de nuptijs. requiritur Parentum consensus

Obst. L. 12 §. 3. de captiv. et postlim. reversi.
obst. L. quid si 13. de his qui notant infam.
obst. L. cum veterum 15. C. de donat. ante nup.

De Liberis, et posthumis, et pauca de institutione sub ~~potestativa~~ casuali conditione — Retes

* Quidam arguit pro medio L. 6. §. Titius 5. ad Trebel. ad probandum non ex potentia suitatis arguit singularem tex. in L. 1. §. si quis 10. de Carboniano edicto. cum L. quotiens 9. de haered. instit. R.o hic erratum fuisse in corpore, illic in qualitate

Ad probandum posse institui sub casuali conditione ~~arg. tex.~~ scilicet si navis ex Asia venerit. L. 2. §. 1. de bon. posses. secund. tab= Gonzalez

* tex. singularis ad hanc materiam.

Obst. L. 6. §. 1. et sive 2. de iniusto rupto. ubi ille, qui est apud hostes concepto rupit testamentum: sed non est suus haeres, sed spurius L. divi 25. de captiv. et postlim.: quod non solum qui est suus haeres. R.o illum redijsse cum parente, et ideo suum haeredem, testamentumque antea factum rumpere. Retes tit. 6. opusc. cap. 9.

obst. sic. Filius qui est apud hostes non debet institui, vel exheredari L. 31. de lib. et posth: sed retrofingitur semper fuisse in ci- D. Sal.

vitate

205

vitate: g.ᵒ etc. deinde q.ᵃ q.ᵈᵒ Pater est apud hostes quid quid filius Patri adquirit L.12.§.2. cu alijs de captiv. et postlim: g.ᵒ etia Pater debet instituere filiu, ac si esset in civitate. Arguitex. in L.10. de iniusto rupto. Sed R.ᵒ illu filiu esse exheredatu, et ro dubitandi oritr ex L.8.§.9. de bonor. posses. contra tab.

D.ⁿ Ant.ᵒ Salcedo arg. L.28.§. si quis 3. de lib. et posth.

in universitate — Obst. sic: Si filijs deberetr hæreditas Jure natali, deportato Patre, et n adimerentr bona: sed adimuntr L.3. de interdict. et releg. g.ᵒ etc. argumentu erat L.1.§. sciendu 8. de suis, et leg. hæred.

D. Eusp. Frigola. p medio L.6. de iniusto rupto. Solutio est, n rumpit, q.ᵃ tempore mortis n fuit suus hæres. Contra. Nepos Aquilianus nascitr post morte, et tamen rumpit: g.ᵒ etc. R.ᵒ ideo rumpere, q.ᵃ tempore mortis nemo ~~nemo~~ eu præcedebat. et tex. in L.1.§.4. et 5. de coniungend. cu emancip. liberis eius Vata de lib. et posth. cap.4. n.8. infi. et n.21. Fab. et Cujac.

Reteı — Retes sic: si filius posset institui sub potestativa condē suspenderet adquisitio hæreditatis: sed n potest suspendi, quin detr hæreditas iacens, vel tempus vacuu: g.ᵒ etc. arguit tex. in L.3.§.12. cu segg. de bon. posses. contra tab.

Ad §. furtivæ. inst. de usuc.

Gonzalez — arg. sic: Per superveniente mala fide n interrumpitr usucapio: sed res fit furtiva: g.ᵒ etc. Mn.ᵒ pr.ᵒ Uti ea re est contrectare contra voluntate dñi: g.ᵒ fit furtiva. arg. tex. in L. repetitio 8. C. ne de statu defunctor. ibi: si nullo justo titulo: g.ᵒ si justo possiderentr titulo bene possent prascribi: sed illæ res erant furtivæ, na ut infra dicitr ille servus fugit: g.ᵒ etc. — argum. selectissimu *

Lo demas q se arguyó lo trae Retes de usucap.

potest ponderari L.15.§.16. de damno infecto. V.ᵉ fol. 17. et 16.

Obst. L.2. C. si vendito pignore agatr. V.ᵉ fol. 26. — Select. tex. *

de acceptilationib.

Obst. L. 43. §. ult. de Iure dotiu = Gonzalez
Obst. L. 2. §. 3. de V. O = Reres.

An hæreditati iacenti fiat furtu.

Obst. L. 5. §. 8. de instit. actione = V. Reres.

Obst. sic: potest continuare usucapione: ergo possidere, na usucapio sine ista non procedit. Sed R. hoc Iure singulari esse admissu. et tex. in L. 40. §. ad 4. de heredit. petit. V. Cujac. Pauli ad edictu ad h. L. V. Reres.

Obst. L. ult. de tabulis exhibendis, cu L. 16. ad L. Cornel. de falsis.

Obst. sic: Quando filius est hæres institutus no datu crimen expilatæ hæreditatis: sed datu tempus intermediu, scilicet ante aprehensione possessionis: ergo etc. et tex. in L. Titia 59. §. 1. in fi. ibi: edicto de furti ff. de manumissi test. Gonzales.

V. n. 42.

Ad L. Scribonia =

cto erat, noviter propugnata, ad usucapione servitutu non requiri titulu, et titulus repugnabat cu usucapione = Obst. L. 2. §. item Labeo 7. de aqua, et aquæ pluv. arcen.

Obst. L. 5. §. si quis 3. de aqua quotid. et æstiva — Reres:

Obst. sic: hæc quasi usucapio introducta est ad similitudine usucapionis reru corporaliu L. 2. C. de servit. et aqua: sed in hac debet dari titulus: ergo in illa: deinde quia debet bona fides: sed hæc no procedit sine titulo: ergo etc. deinde propter titulu pro suo. et tex. in L. si quis diuturno lo. ff. si servit. vindicet. Gonzalez

Ad Macedonianu

Obst. sic: contra natura est ut quis locupletetur cu alterius iactura L. 14. de condict. indeb. ergo contra natu est S. Cons. R. dari maiore rone naturale. et tex. in L. 6. et 7. ff. si quis in fraude patroni. V. D. Fran.cu de Puga ad Maced. qui noviter has LL. explicat.

Obst. pro medio tex. in L. 1. §. 2. h. t. ponderando quid sit restitu-

stitutio. si R^dent si est facti vel Iuris filiatio impugnatur cum §. anti, et tamen posuit hunc casum, si Paterfam. dedit in arrogationem, et ex suis bonis solvat, postea restituatur, an Pater habeat rei vindicationem ex eo quod dominus factus fuerit omnium bonorum. et tex. in l. 10. §. ult. de in rem verso.

D.^r Io. Zamora. Obst. sic: ille non obligatur naturaliter quia contra naturam est, quod dari causa pecandi; hic datur: ergo non obligatur naturaliter. R^e. hic non dari ut causam, sed ocasionem, deinde quod conditio in institutionibus apposita in parte vitiat eam, ut quod hominem occidit, at si sit in communi non vitiat, ut quod insolens, sic obligatur naturaliter quando est in communi, non vero parte; et prosequutus fuit medium tex. in l. 4. de cond. ob turpem caus.

Tamen poterit argui l. 9. §. 2. ibi an extent in peculio et opponitur cum l. 7. §. 11. h. t. et quorum quod deficit intentio S. Cti. Deinde quia non inspicitur initium, sed in quid convertatur pecunia l. ult. C. h. t.
et V.^e fol. 19.

An filius fam. possit fac. testamentum

Obst. l. 2. §. 16. et 17. ad Tertyl.

D. Geron. Dolz arg. l. ult. ff. ut legatorum.

D.^r Io. Cicar arg. ex medio arguit: filium fam. non indigere Laribus precisse ad faciendum testamentum quia miles filius fam. facit testamentum et non habet Lares. et tex. in l. ult. C. de sent. passis.

Obst. vulgar. l. 8. §. 3. de iure codicil. contra cuius solemnitatem obst. l. 6. §. ult. eod. ubi codicilli non fieri censentur, nisi tempore, quo fiunt: quia ~~...~~ non censentur facti tempore testamenti. Reses tit. 6. opusc. cap. 8. n. 3.

Carreras maioriscensis. arg. non indigere Laribus, ut quis possit facere testamentum quia si requirerentur, essent, ut simul cum familia ad haeredes transirent; sed ad hoc non indigent quia quando mulier instituitur haeres non transeunt, quia finis est familiae ergo etc. et tex. in l. 20. ff. soluto matrimonio ibi: sine liberis: ergo habet haeredes, et ad probandum esse in patria potestate filiam arguit l. 2. §. 1. in fi. ibi: (Cuiac. explicat) quod si sui Iuris fuerit facta filia nocebit ei stipulatio: sed in hoc tex. non nocet: ergo ex eo est quod sui Iuris non erat facta — Replicavit D. Iu.^o Arechegui: ergo codicillos poterit facere ab intestato, nam non requiruntur sacra, quae solum sunt ad dandam haereditatem, et in his neque dari,

l. 40. et l. 2. §. 1. ff. soluto matrimo.

✗ tex. singularis.

neq adimi potest. et arguit tex. difficile in l. 2. §. 17. ad Tertyl. ubi ille filius fam. erat q^a habebat agnatus, et agnatio perimitur capitis diminutione minima: ig^r. n erat emancipatus. R^o. quod erat datus alteri in adoptione, sicq eius habebat agnatos, decessit eius Pater adoptivus, et mansit in eius familia l. 9. de bonor. possess. contra tab. et sic datur successio, q^a iam erat sui Iuris; vel dic q^a erat liberus a Patria potestate per dignitate Patriciatus, per qua n patitur capitis diminutione =

V^e. fol. 33.

Obst. l. 55. §. 1. de fideic. libert. Ubi matri dari in refectio ad filios consequendos. ibi: in re matri decernat actionem. R^t. Accurs. ibi ex favore libertatis q^a. mater n habet patria potestate. aliter fil. ins. defuncti.

Foemina adoptare n potest.

Ponderari potest contraria l. 4. de curatore furioso. ibi: inequalis potestas. R^o. Matre habere potestate natale, Patre natale, et Civile.

✗ singularis, et difficilis = et tamen obst. §^o. si quis alij 4. de inutil. stipul. et ad §. 3. de patria potest. V^e. fol. 33. et 65.

Obst. singularis, et difficilis tex. in l. debitor 59. §. 1. ad Trebel. ad cuius ponderatione, et explicatione V^e. Cujac. ad h. l. et Fabrum in Conject. sic ponderata fuit: Filia stipulabatur matri: g^o. erat in eius potestate, q^a alteri stipulari nemo potest, nisi ei, cuius in potestate esit §. 4. de inutil. stipul. R^o. hic non fuisse interposita stipulatione, sed pactum, q^a. licet erat nudum vestitum fuit per traditione.

Alius arguit probans n immitari natura adoptione, sic: si Pater emancipet filius, retineat nepote, postea filium adoptet, n reddit nepos in eius potestate: g^o. n immitatur natura l. 23. de liber. et posth. Arguit tex. in l. 20. cum l. 21. et 22. ibi: ab adoptivo ff. ad l. Iul. de adulter. Pater adoptivus n habet potestate occidendi: ig^r. n adquirit patria potestate.

Talitur obstabis: Tempore Iustiniani n erat necessaria patria potestas ad adoptandum. §. 1. inst. h. t. ubi Pater natalis retinet in potestate filios: g. per Iustinianum foemina adoptare potest. deinde Imp. Leo in novella 27. reprobat rones Iustiniani: g^o non sunt bona. et tex. in l. 1. C. de patria potestare.

* Obst. si testator relinquit fideicomissum filio à parente, videtur ei prastandum post morte patris, vel q^{do} sui Iuris sit l. 19. ad Trebel: sed q^{do} a matre relinquitur filio, tempus mortis spectatur: g^o. mater habet filios in potestate. Val^a. de acquir. haer. tr. 2. n. 12.

208

Obt. sic: si aliqua esset diffa inter ttm. et codicillos, esset quod in codicillis relinquitur indirecte hæreditas, in tto. directe: sed hæc vero non potest esse differentialis, quia etiam in tto. relinquitur directe: ergo. Ro. diffam esse hic non posse constitui directe, sed indirecte tantum. Contra non posse constitui directe est posse constitui indirecte: ergo etc. et tex. in l. 4. C. de his quib. ut indignis.

Obt. sic: Si quis faciat ttm. in eoque Titium instituat hæredem, postea faciat codicillos, et iubeat in illis hæredi, ut restituat Sempronio hæreditatem, postea hæres, ut suspectam recuset adire, et fideicomissarius eum obliget, tunc fideicomissarius confirmat ttm. sed est in codicillis: ergo codicilli confirmant ttm. et tex. in l. si hæredes 10. C. de inoff. tto. V. Vatal. 3. tho.

Obt. sic: illud est essentiale alicuius rei, quo posito ponitur, quo ablato aufertur: sed positis codicillis ponitur ttm. et ablatis aufertur: ergo etc. mn. pr. ex l. 10. § fi. de cond. instit. ubi si defficiunt codicilli, defficit ttm. et in l. asse toto. de hæred. instit.

Ad 2um. argumentum retorqueo, si in ipso tto. sit relicta fideicomissaria hæreditas, et fideicomissarius cogat hæredem ut adeat, non dicemus ttm. confirmari ab ipso ~~[illegible]~~ tto. ergo neque hic etc. l. 27. § fi. de cond. instit.

Omnes difficultates ex n. 16. huc usque relatæ argumentatæ fuerunt in Saltmartina Achademia =

Ad §. si quis a non dno.

Obt. l. sed si 25. § si duos. de Usufruc. Rtr. Iclum retulisse sententiam Scevolæ, non approbasse.

Obt. l. qui bona fide 23. § si quis. de adq. rer. dom. ubi Ulp. Scevolæ sentam referens contrarium decidit. Rtr. Iulianum in d. § si duos non retulisse sentam Scevolæ, sed solum agitatum fuisse apud Scevolam, qui non asserebat, sed aliquos affirmasse, ita ut ~~[illegible]~~ constat ex verbis: ait vulgo creditum.

Obt. l. communis 45. de adq. rer. dom. Rdetur non loqui de bona fidei

posses

possessore.
Obst. L. 18. post acceptam de rei vindic. = L. qd si nolit 31. §. ult. de aedilitio edicto. L. 1. C. de petit. haeredit. — L. 3. §. in his de Usuris. L. si pignore 22. §. si predo de pignorat. act =

Ius Personale non transit ad haeredes-

Obst. tex. in L. 76. de V.O. idest ex tex. in L. 1. §. 21. de collatione — in quib. expresse dicitur ius personale ad haeredes transire =

Ad §. item surdus, et mutus =

Obst. mutus et surdus possunt esse procuratores extraiudiciales, licet non possint esse iudiciales. L. mutus. de procuratoribus et facere ttu

Obst. sic: si mutus, et surdus non possent facere ttum, ttum antea factum fieret irritum; sed pervenit ad casum a quo incipere non potest. V. L. 136. §. si qui vias de V.O. et antinomia in tex. in L. debitor 82. V. qd si vivo testatore de leg. 2. cum §. ex diverso inst. de leg. V. Gotofr.

Obst sic: etiam potest assignari libertus nutu: sed hoc fit ttio: g. potest nutu fieri ttum = V. L. 1. §. 3. de assignand. libert. g. etc. Sed Ro. qd ille potest nutu, qui potest loqui. V. L. 42. §. 10. de oblig. et act. et omnes LL. quas Gotofr. citat-

de furtis = Creditor si res pignoratas vendat, furtum facit.

* singularis, et gravis non tex. sed facilis.

Obst L. 2. C. si vendito pignore agatur, ubi servi venditi a creditore nullo iure, sunt usucapti: g. etc. Ro. qd fuit purgatum vitium, vel redeundo in potestatem dni. §. aliquando inst. de usucap.

Obst. L. 92. V. nec non. de furtis. cum L. antepenul. de leg. 3.

Obst Contra dispon. L. 3. §. 18. de adq. possess. in florentinis, nam in vulgata est correctum =

Potest ponderari ad furta L. inficiando 67. §. 2. de furt. ubi, qui fecit furtum infantis, tenetur de pubere: sed solum habuit animum furandi infantis: g. actus operatur praeter intentionem-

Circa augmentum furti Obst. L. penul. de act. rer. amot. cum L. 9. de in litem iur. Ro. ex L. 50. de furt-

Emptio, et venditio sine precio non consistunt –

Obst. L. 69. ff. pro [redacted] socio. L. per servum 37. de adq. rer. dom. / L. conventione 1. C. sine censu. L. 11. C. de pactis.

Ad §. 1. de author. tutor.

Ad probandum quod non debet observari pactum quod tutor fecit, sive liberatione debitorum pupilli L. 22. C. de pactis, cum alijs, ad quorum solutionem Vuesemberg. ad tit. de pact. n. 5. infi. lit. A. B. C. Vide L. 57. §. ult. et ibi Gotofr. de furtis, et L. 46. §. ult. de administr. et peric. tutor. et ibi Gotofr.

Ad probandum quod etiam potest sine tutoris authoritate bonorum possessionem petere, hoc medio: si pupillus non posset bonorum possessionem petere sine tutoris authoritate, maxime quod posset illa esse damnosa: sed nullo modo potest: g.o ettj. ma.r est certa ex L. 1. de bonor. posses. Mi.r pr. ex L. 8. de bonor. posses. ubi asserit quod tutor non potest repudiare bonorum possessionem: g.o a fortiori debet adquirere: sed si posset esse damnosa pupillo posset repudiare, quod si non posset, esset in damnum pupilli: g.o ettj. etiam in Florentinis L. 5. §. 1. de author. tutor. correcta in vulgata –

Ad probandum quod contractus facti pupillo sine tutore erat validi p. sic. argumentum minorum ad pupillos valet: sed sic contractus minoris valebant: g.o ettj. mi.r pr. ex L. ult. C. in quibus causis in integrum restitutio neces.a non est. Ubi Justinianus asserit quod antea dabatur minoribus exceptio, quod ille fecit, sive constituit quod ipso jure non valerent: antea dabatur exceptio: g.o ipso jure valebant: g.o ettj.

Ad probandum quod pupillus etiam si locupletior factus est non obligatur ex L. naturaliter 13. §. item 1.o de condict. indebiti. ibi si pubes factus solvat non repetit. g.o impubes repetit.

Vide fol. 33.

Obst. L. si tutor. 3. C. de necessar. serv. hær. inst. Ubi tutor sibi contubernio ignotus tex. et select. X. copulavit ancillam pupilli (nam si non loqueretur de ancilla pupilli, non diceret Impuberes, nec daretur ratio dubitandi) ac post eam heredes instituit, et dicit quod pupillus habet facultatem adquirendi hæreditatem per servum [redacted] consensu proprio. g.o pupillus sine tutore potest adire. R.o quod hic adijt cum authoritate Prætoris.

Ad §. finitr. de Vsufructu.

† Obst. scilicet. tex in L. 23. de vsuf. leg. V. fol. 59.

Obst. L. 8. de reg. aut. Jud. por. Vbi appellatione dni fructuarius continetr.

morte fructuarij finitr. Obst. L. in vsufruct. 62. de vsuf. vbi adquiritr vsufruct. municipijs, sive Civitatib.: sed Civitas mori n potest: q. ltb. R.º q. talis vsufruct. valet vsq ad 100. annos, quo tempore vita hominis largior reputatr. L. 26. de Judicijs. Contra ex L. computationi 68. V.º sic denique ad L. fal. vbi si reipublicæ vsufruct. legetr triginta annorum computatio fit. R.º hanc computationem n pertinere ad durationem vsufruct. sed ad L. falcidiam, vt scilicet reddit. triginta annorum æstiment, et inde falcidia detrahatr =

Obst L. si legatum 4. ff quib. mod. vsufruc. ammit. Vbi legatus vsufruct. n finitr per mortem legatarij. R. illud effici tuitione pretoris, et attenta voluntate testatoris volentis vsufructum alteri restitui =

Obst. tex. in L. 2. ff de vsufruc. legato, Vbi operæ servi legatæ n finiuntr morte, et tamen legatum operarum est hominis vsufruct. L. 3. et 4. de operis servorum. R.º ideo operas servorum morte vsufr. non extingui, q.a n tam in facto fructuarij, quam in facto eiusdem servi consistunt, atq ita contentaneum visum est, vt n ex persona fructuarij, sed potius ex persona ipsius servi intercidant.

Obst L. stipulatio ita 38. §. sed si quis ita. de V.O. vbi vsufruct., qui adquisit. fuerat stipulatori post eius mortem remanet penes hæredes. R.º illud esse ex voluntate contrahentium. Sed obstat, q. contrahentes n possunt facere q.d vsus, et ideo vsufruct. transeat de persona ad personam contra eius natam. R.º hoc q.d est vsufructum morte finiri est de nata ipsius, q.d pacto contrahentium mutari potest, q.d secus fuisset si de substa vsufruct. esset, qualis est, q.d sit ius vtendi =

Obst. tex. in L. Sem[redacted]pronius Atalus 26. de vsu, et vsuf. legato. Vbi spes vsufruct. transmittitr ad hæredes, q.d pr. ex illis verbis tex. ibi, et ideo capitis diminutione, nec morte perire non potest, quod n dub. sunt. R. ideo hic morte hæredis non in-

210

non interire vsufructu, qª nunquam fuit hæredi vsufruct scilicet eius fundi, fuit enim hæredi ab adita hæreditate iure proprietatis, quasi pleni dominij-

Obst. tex. adducti fol. 26. hic. si Jus personale transit ad hæredes-

V.ᵉ fol. 92. **Legatum est donatio etc.** L.ᵗᵘʳ Rico defendidit die 25. Septem. 1664.

Obst. tex. in l. huiusmodi 84. de leg. 1. et in l. si fundus 65. ad l. falc. inter se dificilliter oppugnantes. Ego argui. V.ᵉ Cujac. tt. 33. ffʳᵘᵐ Juliani. in d. l. 84 – ego hoc argui.

D. Easp. Zaydia arg. tex. in l. debitor 82. de leg. 2. V.ᵉ n. 51.

V.ᵘˢ Armengol. arg. tex. in d. l. 82. §. servo. 2. de leg. 2.

Possunt ponderari tex. in l. 28. §. 1. de leg. 1. cum l. 28. §. penult. de liberat. Legata – et V.ᵉ n. 31.

Legatum viro testatore prætitum l. 22. de leg. 1. l. Seia. de aur. et arg. leg. l. filia. C. de leg. singularis et ✱ difficilis – antin

Potest induci l. 5. o legatum l. 1. q hæredes l. V.ᵉ n. 16.

Obst. l. Imp. §. licentia. de leg. 2. Mirg. in §. 1. de singulis rebus difficil. tex ✱

D. Easp. Zaydia 2. octubre. 1664 – **Servus proprius recte ~~hæres~~ tutor instituitur nulla mentione facta libertatis. §. 1. de testam. tut.**

arg. V.ᵘˢ Armengol. sic: Servus gaudet iure Civili: gº ~~aut~~ indistincte potest institui tutor. Dʳ. ant. Servus potest capere Legatum: gº Dʳ. ant. ex l. 3. de his, quæ pro non scriptis habentur. Vbi potest capere legatum alimentorum. Adv. hoc esse, qª legatum alimentorum plus facta habet quam ~~[illegible]~~ iuris. Sed contra. Servus non potest accipere legatum alimentorum. Dʳ. ex tex. in l. 3. ff. de aliment. et cibar. leg. Vbi per amissionem Civitatis ~~an~~ perit alimentorum legatum: gº qui civitate non gaudet non habebit legatum alimentorum: gº neque servus. V.ᵉ Heres de relegatis tt. 3. analector. n.º 79. Sed hic tex. melior erit ad aliam materiam +

L.ᵗᵘʳ Rico arg. tex. in l. quæro 32. §. 2. de testam. tutela.

+ R.º qd solet relinqui legatum alimentorum liberto, vt si extraneus esset, non attento iure patronatus, et tunc non perit amissione Civitatis; vel relinquitur libertis, quatenus Jus patronatus expostulat, nam ob Jus patronatus, patronus debebat alere libertum egentem, et adper deportationem pereat Jus patronatus, [redacted] quoque necessitas relinquendi Legatum libertis finitur, et Legatum perit. de vltimo casu intelligitur d. l. 3. de aliment. et cibar. Heres vbi sup.

30.

* de ademptione legatorum.

Si testator duabus hominibus eiusdem nominis aliquid legavit v.g. Semproniis, et dicat mox Sempronio adimo legatum, ademptio in utrumque valebit. tex. in L. 10. [rescribitur] v. sed si duobus. ff. de reb. dubijs, cui obst. ex diametro tex. in L. si quis § si duobus. de adimend. leg. ubi in praesentia non censetur ademptum. R. quod in L. 10. fuit legatum relictum coniunctim, et erant eo minus re coniuncti, et ita ante mortem testatoris, id est ante concursum, non habuissent factas partes, sic uni ademptum quilibet pro incerto erat dominus totius legati, et si uni ademptum, alteri quoque censetur ablatum. Sed obstabis sic nam testator solum volebat uni legatum adimere, et non duobus: quia voluntas testatoris non manebat subsecuta cum duobus auferatur. Deinde, quia alteri per alterum damnum inferri non potest: quod Deinde quia quando concurrunt amor, et odium; amor praevalet odio: sed hic concurrunt amor, scilicet non adimendi legati, et odium, namque adimendi: ergo debet praevalere amor, scilicet nulli adimendi: quae nulla est solutio. Sed hic R. quod cum testator velit uni adimere legatum in effectu, censetur voluisse duobus adimere, cum aliter voluntas non potuisset esse subsequuta, cum essent re coniuncti, nisi expressa testatoris voluntas appareret, et qui vult consequens, et vult antecedens. Veluti si duobus reis liberationem legem, et unus eorum sit incapax, licet exprimam, incapaci me nolle relinquere liberationem, tamen incapax liberationem consequetur; ratio est, quia cum alter eorum non possit liberari sine alio, ita ambo consequentur liberationem, quia censetur me voluisse unum liberare cum omni effectu, quod aliter effici non potest.

A mei sint, et alteri

ita noviter D. [Praeceptor] Falco.

Idem in L. 2. de his, quae pro non scrip. hab. Ubi ea quae relinquit testator, et dubia remanent non scripta censentur.

Item nam actus non debet operari praeter intentionem agentis.

L. 8. § 3. de leg. 2.

211

Ad §. ex contrario. de legat. debitor non potest legare debitum creditori

D. Sap. Zaydia cum M.te Sorente. 9. novemb. 1662. ego argui l. 37. §. codicillis. de leg. 3. et deinde l. si minor 33. ff. de minorib.

Armengol arg. l. 122. §. ult. de leg. 1. cum l. si fundus 63. ad l. falc.

Agras. Vi. Zuti. arg. l. 1. §. 7. et 8. de dote praelegata

D. Martinus Valonga prosecutus fuit arg. Armeng. ex l. 1. §. 9. de leg. 3. Respondet quod ad secundum gradum non devolvitur, quia sic nominatis, et specialiter illius, qui erat in primo gradu fideicomissum erat, et ita a certa persona. et sic dissolvitur antinomia inter hunc, et plures tex. relatos ab Acursio.

Obst. l. 82. de leg. 2. Vide n. 55.

Ad §. impossibilis conditio. de hered. inst. Vide fol. 74. 132. 142.

S.tus Gueralt cum M.te Sorente die 23. novemb. 1662. arg. D. Carl. Vidal. tex. in l. si Titius 16. de condit. instit. ubi propter perplexitatem voluntatis testatoris non valet institutio haeredis. sed contra ex l. si ita 19. eod. tit. Sed Respondet quod non est ibi tam perplexa voluntas testatoris

Ferdin. Vilar arg. l. qui dotem 12. de dote praelegat. Ubi maritus legavit uxori aestimationem dotis, si exhibuerit res dotales haeredi, et si aliquae res dotales geri[redacted]erunt. haec conditio est impossibilis, ~~[illegible]~~ nam res quae periit nequit exhiberi: ~~[illegible]~~ quod est. Cui obstabis ex l. multa tit. §. 1. de cond. et demons. qui tex. ponderatur cum l. 45. de hered. instit.

D. Rius arg. l. ut servitus haeres. 12. de secundam tab. ubi dixit testator Titius quanta ex parte haeres scriptus sit l. tit. haeres esto. Videtur Titius sub conditione impossibili scriptus haeres: quod est.

D.r Royz arg. l. 25. de cond. inst. contra cuius solutionem tex. in l. 28. de lib. et posthum.

Circa conditiones obst. l. haeres meus ~~57~~. 79. cum §. 1. de cond. et demon.

Obst. l. 27. de cond. et demonst., et ad legata poenalia difficilis.

Ad §. in. de inoff. test.

L.tus Meder cum Vilar. 30. novemb. arg. L.tus Leonart tex. in l. 18. et 19. ad Silanian.

Mag. Sil. arg. tex. in l. 2. §. 17. et 16. ad Tertyl.

Obst. difficillimi, et select. tex. in l. 5. de legat. praestand. in l. 14. de contra tab. et in l. penul. de leg. 3.

Vide fol. 36.

Obst. l. 1. §. ult. si a parente quis fuer. manumis. ubi pater habet ius antiquum (hoc est querelam) adversus filium, quem non manumisit. Respondet Reter lib. 2. op. c. 22. n. 21. ibi ius accipitur late, nam querela non est ius –

~~Obst. l. debitor 82. ibi: utiliter dies cedit. de leg. 2.~~

Ad Leg. cedere die. de V. S.

Obst. difficilis tex. in l. si servus 25. de stipulat. servor. ubi servus accepit fideiussores d[omi]no suo, qui apud hostes erat, et ait Ulu[pianus] tempus cedere ex quo agi cum eis potest, idest ab adita hereditate, vel a die reversi D[omi]ni ab hostibus: q[uod] dies cedit à tempore quo potest agi, n[on] a tempore quo debetur. Cui opponitur tex. in l. si servus 4. de divers. et temp. praescript. Deinde ind. l. 4. ut sciamus, cum dies cedat intueri debemus an experiundi potestas fuerit: q[uod] etc. Ve[de] Retes to. 6. Opusculor. cap. 5. ex n. 5.

Ve[de] tex. in l. haeres meus 79. cum §. 1. de cond. et demonstr. ubi dies mortis n[on] censetur conditio. et in §. 1. [illegible] conditio. et solvit §. 1. et ad diei cessione possunt ponderari —

Potest opponi (mirabile) tex. in l. 16. §. 1. q[uo]d dies leg. ced. cum §. 2. Val[enzuela] de adq. haer. cap. 2. n. 12.

Obst. l. 11. §. 11. de leg. 3. cum l. 15. q[uo]d dies leg. V[ide] fol. 135.

Ad tit. de ingenuis —

Obst. l. 13. C. de agric. et censit. ibi: statum paternae conditionis agnoscant: q[uod] partus patrem sequitur. Obst. huic l. 20. C. eod. ubi matrem sequitur.

V[ide] quae fert Retes to. 8. Opusc. cap. 3. quae possunt ad hoc accomodari, et ad manumissiones.

Obst. l. 25. de statu hom. et per hanc l. possunt ponderari omnes tex. quos fert Val[enzuel]a to. 2. trac. 2. cap. 8.

l. 19. de stat. hom —

Obst. l. 7. et optima l. ult. cum l. 3. C. de muniripulis — nota verb. aut

Obst. l. ult. C. de servis fugitivis: q[uod] mater, et filius sequuntur conditio-nem Patris —

Obst. l. 2. C. de libertis, eorumq[ue]: q[uod] filius sequitur ius Patris, sed hoc est propter ingratitudinem. V[ide] quae habet Accurs. in hac lege —

Obst. l. 2. C. de his, quib[us] ut indignis — et V[ide] fol. 17.

Obst. l. 2. C. de iure aur. anulor. ubi usus anulorum aureorum libertinitati quo-ad vivunt imagine praestat. Adde Pacius legendum esse libertinus, aliter Helur. nam cum deferret anulos repraesentat imaginem ingenuitatis [illegible]

^ infertur emendatio ad l. 2. C. de iure aur. ex l. 1. C. ad l. Iul. Viselliam

Obst. l. 31. §. 1. de reg. credit. V[ide] n. 10.

Ad pr[inc]i[pi]in. per quas person. nobis adq. —

Obst. elegans, et singular. tex. in l. si cui 25. §. licet vulgo. de adquir. causa. ubi nobis adquiritur possessio per servum, quem n[on] possidemus.

Obst. l. 1. §. si per servum 15. de adq. possess.

Obst. l. 34. §. ult. eod. tit. Hoc tex. scitat Retes to. 6. opusc. cap. 11. n. 11. et V[ide] textus quos fert sup. n. 10. ubi nobis n[on] adquiritur possessio, nisi per illum, quem possidemus —

Obst. l. 4. de divers. et temp. praescr. cum l. 25. de stipul. servor. V[ide] n. seq.

Obst. l. 16. cum l. 18. §. 2. de stipul. serv. V[ide] n. seq.

l. de usufr. cum l. 23. §. 3. de adq. rer. dom.

Obst. sing. tex. in l. 91. §. penul. de leg. 1. ubi vivente testatore cessit dies legati servo relicti, et dicit Ulus, q[uod] legatum adquiritur haereditati: q[uod] n[on] adquiritur testatori; et quomodo poterat dari haereditas vivente testatore? explicat Val[enzuel]a de adq. haeredit. cap. 3. n. 3. et 4 —

Obst. sing. l. 20. ad falc. ubi si à servo meo haerede instituto mihi legetur, et mihi adquiratur haereditas, n[on] valet legatum: q[uod] per servum n[on] mihi adquiritur legatum. R[ati]o q[uo]d q[uod] n[on] valet. Obst. l. 25. de leg. 1. ubi valet. — V[ide] fol. 65. 133.

* select. et singular. quo pertinere

* Obst. l. 19. de adq. rer. dom. potest ponderari l. 108. §. 1. de leg. 1. ad probandum q[uod] servos n[on] adquiri.

Ad §. 4. de inutil. stipul. alteri stipulari nemo potest

V.e fol. 24 — | à paritate obst L. 84. §. 5. de leg. 1. V.e fol. 52.

Obst. non captivo potest servus stipulari L. 11. §. ult. de acquirit. et L. 18. §. 2. de stipul. servor: sed non est in potestate captivi: q. eth. conciliantur, non si dominus redierit valet stipulatio, si non redeat non valebit.

Obst. L. 41. de verb. credit. Obst. L. 15. de stip. servo. Ubi servus stipulatur conservo suo: sed non est in potestate conservi sui eget.

212

Obst. non servus potest captivo stipulari fideiussores; q. eth. Anti pr. ex L. 4. ~~...~~ de divers. et temporal. praescript. et L. 25. de stipul. servor. explicat antinomias horum textuum Retes. 6. opusc. cap. 7. n. 5. et his obstantibus non potest accedere fideiussor L. postquam 5. ut legator, seu fideicommiss. cau. Val.a th. 2. trac. 3. cap. 1. n. 28.

Obst. sing. sic. servus, cuius dominus est apud hostes, si stipuletur domino, acquirit haeredi: sed haeres dum dominus est apud hostes, non est dominus: q.o eth. Ma.s pr. ex L. 18. §. 2. de stipul. servor. Obst. L. 16. eod. tit. ubi non valet stipulatio. R.o q.d q.do stipulatio est haeredi nominato, non valet, sed si sit haeredi indistincte valet. L. 27. §. ult. de pact. Retes. 6. opusc. cap. 5. n. 3.

De Atiliano tutore

Offeo. Daig.e cum Ricio. 18. dezembr. 1664. arg. D. Marc. Valenz.

Difficillimum tex. in L. 7. de capite minutis — Gorzean. th. 2. cap. 12.

ego arg. tex. in L. 8. de bonor. possess. cum tex. in L. 11. ad pupill. L. 11. de author. tutor. — R.o q.d tutor non potest repudiare bonorum possessionem; at pupillus cum authoritate tutoris potest L. 1. §. 4. de successorio edicto. V.e fol. 27.

Tapies arg. tex. in L. qui tutor. 37. de excusation. q.l prior fuit tutor legitimus, et postea testamentarius. R.o q.d tutor testamentarius non erat datus à Patre, qui decessit intestatus, sed à matre, et sic antequam à matre daretur tutor, habuit tutorem legitimum.

Obst. L. 5. et §. 1. de cond. et demonstr. cum L. 25. et seq. de cond. instit. — V.e fol. 79.

Obst. L. 6. de tut. et L. 8. de legit. tutor.

Filius fam. nequit fac. test.

V.e fol. 23 — V.e fol. 85.

Obst. L. cum in antiquioribus 19. ~~...~~ C. de iure deliber. Qui sui iuris est, est filius fam: sed qui sui iuris est, potest facere test.; q.o filius fam. potest facere test. Ma.s pr. ait Imp. in d. L. 19. ibi: filiosfam. paternas haereditates deliberantes. Pater iam decessit, nam eius haereditas deliberabatur, et sic factus fuit filius sui iuris: sed nihilominus est filius fam: q.o qui sui iuris est, est filius fam. —

entex. ubi qui sui iuris est, est filius fam.

Ad probandum q. testator potest testari de re aliena n. vulgaris tex. in l. 8. §. si post factum. de iure Codicil. ibi: de alienis quodammodo bene testatur. — R.º q. notandum est verbum quodammodo, nam cum fecit codicillos, res alie concedebantur arrogatorie —

Solves omnes tex. asserentes Principes Legibus esse solutos intelligendos esse, quoad vim compulsivam, hoc est, q. nemo potest illos compellere, ut servent Leges; n. vero quoad vim directivam Legis, hoc est, quoad mandata. Fachin. lib. 1. controv. cap. 1.

Ad §. ante hæredis institutionem. de legat.

* select.
in ttt.º militis potest libertas relinqui ante hæredis institutionem. §. 15.

Obst. Ulp. in fragm. §. inter medias lib. de libert. ubi inter medias heredum institutiones libertas potest legari: ergo ante 2.am hæredis institutionem legatur. R.º q. solum adeunte 1.º hærede tantum valet legatum, nam tunc id est post [illegible] hæredis institutionem. Sed Jtra ex §. qui ttt.º seq. ubi quolibet hærede adeunte valet libertas: ergo sive 2.us sive 1.us hæreditatem adeat, valet libertas. Deinde nam in l. 3. §. 2. et 3. de lib. et posth. exhæredatio valet ante hæredis institutionem: sed exhæredatio, non est favorabilis, ut libertas: ergo multo melius valebit libertas. R.º q. sicut exhæredatio pertinet ad hæredis institutionem, ita nihil refert q. sit ante, vel post. Obst. L. 1. de hæred. instit. ab hæredis institutione plerumque sumit initium ttt.um: ergo aliquando non. R.º q. id dicitur in tex. q. aliquando sumit initium ttt.i ab exhæredatione —

de adoptionibus

Obst. tex. in L. 8. §. si post factum. de iur. codicil.
Obst. L. 3. §. 9. de stratab.
Obst L. 1. §. 3. si à parente qui fuer. manumis.
Obst L. 30. de inoff. test.
Obst L. 9. §. ult. de liberis, et posth.
Quos explicat Peter tom. 1. opusc. cap. 22.
Obst. L. 15. §. ult. de adop. L. 1. C. de lat. libert. tol. Ubi aliqui non possunt adoptare, et sunt capaces à natura.
Obst. L. 1. §. 14. de coll. collat. bonor. Ubi adoptivus debet conferre bona. V. Cujacius.

Ad probandum quod servus gaudet Iure Civili.

Obst. L. 3. de his, quae pro non scriptis hab. cum L. 3. de aliment, et cibar. leg. V. n. 29.
Obst. Ulp. in fragm. tit. 20. §. ult. Ubi servus populi Romani potest facere test. V. fol. 37.
Obst. L. 1. §. 7. de tab. exhib. Ubi redditur à Praetore interdictum de tabulis exhib. factis à servo. quod servus potest facere test. Q. quod praestabantur a Praetore, sive test. valeret, sive non. d. L. 1. §. 3.
Obst. L. 21. de negotiis gestis. V. fol. 62.
Obst. L. 5. §. consumitur. de variis, et extraord. cognit.
Obst. singular. tex. in L. ex facto 17. §. 6. ad Trebel. V. fol. 37.
Possunt induci, licet non optime L. 12. §. 4. de accusat. cum L. 2. qui, et à quib. fol. 37.
Obst. L. Barbarius. 11. de off. Praetorum.
Obst. L. 15. de stip. serv. Ubi servus potest stipulari conservo suo: quod est in potestate domini conservi sui: quod hic conservus habet dominicam potestatem.
Obst. L. 1. §. qui operas. ad Tertyl. V. fol. 70.

de inofficioso testamento

* dif. et select.

Circa quartam, quæ filijs competit obst. L. 8. §. 11. de inoff. test.: Ubi duo ex semisse instituti fuerunt hæredes, et ait Ctus ibi: cum ei sextans ex substantia testatoris deberetur. Ex quo tex. infertur quod tertia pars, non quarta detrahitur. Respondet Dual. ad Don. 19. cp. 4. lit. e. tex. loqui de filio naturali, cui non extantibus legitimis competit sextans hæreditatis Patris sui. Sed hæc solutio est falsa, nam filio naturali tantum non competit querela contra test. patris, sed solum contra test. matris. Cujac. corrigit quod ubi ait Ctus sextans, legendum est sescuncia. Et explicat dicens hunc tex. loqui de constitutione Divi ~~[illegible]~~ Arcadij, et Theodosij in qua asserit, quod quando filius concurrit ad hæreditatem Patris, simul cum nepote * tunc filio competere sextans, et nepoti uncia, et à Triboniano fuit Ulpiano tributum; non enim est novum Ius Codicis in Digesta transferre. Quoniam fructus imputantur in falcidiam, qui post mortem testatoris accrescunt. contra §. quantitas. inst. ad falc. Respondeo quod ind. L. 8. loquitur Ctus de fructibus perceptis iudicio testatoris, puta, quod rogatus fuit restituere hæreditatem, decennio elapso, ut intra hoc tempus fructus suos faceret, sicque nihil mirum imputari in falcidiam. Ind. §. quantitas, non loquitur Imp. de fructibus iudicio testatoris perceptis * Cujac. in recit. ad d. L. 8. §. 11. de inoff. test.

* qui erat filius, filia defuncti Avi, mortua erit, quod filia, habet nepos partem, quam habiturus esset suus hæres, excepta tertia parte, quæ accrescit suis hæredibus §. item vetustas. vers. Divi. de hæredit. quæ ab intest. et cum l. iubemus. 6. C. ad Trebel.

Ad §. ea quoque res. inst. de legat.

Obst. L. 4. ff. de annuis legatis.

Obst. L. 26. quando dies legator. seu fideicomiss. cedat.

defendit Ldus Leonart die 1. Martij 1665. cum Vilar.

de deportatis —

Obst. Ulp. in fragm. tit. 20. §. ult. ibi: Servus publicus, Praetorive, parte dimidia ttti. faciendi habet Jus. (Cujac. legit: servus publicus P. Romani) forsasse aliquis leguleius cum inveniret publicus P.R. interpretaret Praetorive: g.o si servus potest facere ttm. multo melius deportatus. R.o q.d hoc erat particulari privilegio erga hunc servum, cum ille rones, et aliqua Reipub. negocia administraret, vel gereret — Retes lib. 2. opusc. tit. 2. cap. 22. — select —— *

214

Obst. l. ex facto 17. [struck through] §. 6. Ubi deportato conceditur actus eligendi: g.o deportatus gaudet Jure Civili. R.o q.d actus eligendi plus facti continet, quam Juris, et sic conceditur deportato — Itra ex d. §. 6. ubi servo poenae non datur facultas eligendi: sed res facti, velut legata alimentorum conceduntur [struck through] servo: ig.r actus eligendi non est facti, sed Juris. Vide Armengol. — tex. select. alioquin. * V.e Cujac. 8. resp. pag. in l. 77. § hereditate. de Leg. 2. corrigit illa verba: cui libertas fideicomissum etc. sic: cui liberorum fideicomissum, ut perfectum reddant sensum.

D. Esp. Zayda [struck through] induxit tex. in l. hos accusare 12. §. 4. de accusationibus, Ubi servus non potest relegari, cui obst. l. servo 2. ff. qui, et a quib. Ubi servus potest relegari. R.o q.d relegatio quatenus continet, ut et nota ind. l. 12. q.d relegatio poenam capitalem continet, licet non mortem civilem, aut naturalem irrogat, et videtur exceptio, ut notatur a Minsing. in §. 1. de publicis Judicijs {relegatio est capitalis sententia minus proprie. Retes — cum l. 2. C. de sepulcro violato — quis de Civitate exeat bene potest contingere in servo, non vero quatenus continet infamiam —

Obst. l. 2. C. ut nemo privatus titulos etc. Ubi per deportationem Libertas amittitur. R.o q.d amittitur libertas civilis, non naturalis, sic solvitur l. 5. §. consumitur. de extraord. cognit. — D. Ju. de la Torre ... V.e fol. 20.

Obst. l. ex ea parte 121. §. 2. de V.O. Ubi deportatus est reus promittendi: g.o obligatur, cui obst. l. quoties §. 1. de novation. V.e Retes. Ulp. in frag. §. 1. de fideicomis. Ubi deportato relinquitur fideicomissum. V.e Cujac. in recit. ad l. 12. de bonor. possess. in fi.

Obst. l. 4. ff. de poenis. Ubi deportatus interdictis locis, non excedat: g.o deportatus non debet exire de locis interdictis. R.o verb. interdictis locis, non debere coniungi cum verbo non excedat, sed esse ablativum absolutum. D.nus Valio Obst l. 59. de cond. et dem. V.e Retes. Itra solone Obst. l. 4. §. si depor- *

tas. de bon. libert. Vbi nulla attenditur spes indecorato, immo e mortuo habetur. Obst. l. 24. §. 5. de fideicom. libert. fol. 15.
Obst. l. 22. §. si cui. §. 5. mandati cum l. C.
Possunt induci tex. probantes servum gaudere Iure Civili: n. 35.

* Obst. l. 59. de cond. et demonst. Cui obst. sing. l. Aristo. 26. de manumiss. test. V. fol. 66.

de Lege falcidia –

* nota solone singulare Obst. l. 1. §. 5. ad l. fal. Vbi in legatis Deo relictis locum habet falcidia, Cui Obst. auth. similiter C. ad falc. Vbi si haeres, quae ad pias causas relicta sunt non impleverit, dicendo non sufficere substantiam, vacat falcidia. Obst. Paulus lib. 4. sent. tit. 3. §. 3. Vbi antequam deducatur falcidia detrahitur aes alienum, Deorum dona. (V. R. deas) nota quod d. auth. similiter est deducta ex auth. si autem haere. col. 9. nov. 131. Vbi ~~aitus~~ dicitur quod si haeres recusaverit dare legatum relictum ad pias causas, ~~relictum~~ dicens non sufficere substantiam, (∧ simulatè) non negat, nam si negaret, cresceret legatum per inficiationem, omni vacabit falcidia; ex quo infertur à contrario sensu: quod si haeres non recusaverit dare legatum ad pias causas relictum, poterit gaudere falcidia. Et sic quod dicitur in d. auth. similiter est intelligendum quod non detrahitur falcidia, quia haeres dolo, et malitia dixit bona non sufficere ad legata solvenda, et ideirco punitur, ob falsitates, ut falcidia non utatur: At vero in d. l. 1. §. 1. ex legatis Deo relictis deducitur falcidia, quia nec fraus, nec culpa haeredi potuit imputari, quia ipse legata, ut e debita, solvit. Non Obst. Paulus, in sent. quia (ut docet Sarmiento vir doctiss. relatus à Fachineo) Pauli sententiae nullius sunt authoritatis, cum ab Alarico essent corruptae. Sic explicat Fachin. lib. controv. Sed potest interpretari haec Pauli sententia, quod deducuntur Deorum dona quando haeres dolosè versatus fuit, simulans non sufficere bona haereditaria; ex doctrina supra tradita. Dominus Garcia –
Obst. l. 28. §. 1. de leg. 1. Vbi ex illo legato non deducitur falcidia: sed quid sucrorum, nam aliter non esset donatio: quod etc. Resp. illud esse legatum per vindicationem, et ex quo not procedit utilitas, et commodum non provenit immediatè à testatore, sed à Lege, et sic non deducitur falcidia. D. Garcia. Vel resp. falcidiam non minuere debitum, at commodum minuere –

215

Obst L. 1. §. 6. ad Trebel. Vbi in ttt.º filijfam. militis est locus Trebelliano: ergo et etiā Legi falcidiæ. R.º distinguens est locus Trebelliano, vt actiones dentr hæredi, et in hærede est verū; vt deducatr quarta est falsū.

Obst L. 65. ad falc. Vbi Legatarius ex fundo accepto quinquaginta digno, cū obligatione solvendi quinquaginta tenetr solvere falcidiā: ergo ex legato, cuius vtilitatē nō habet Legatarius, falcidia detrahitr. Obst huic L. 122. §. vlt. L. 84. de legat. 1. Vbi tale legatū est invalidū, cū vtile nō sit. R.º qd ind. L. 65. ~~habuit Legatarius~~ habuit Legatarius fundū vicinū fundo legato, et sic ex hoc commodo deducitr falcidia; et sic si quinquaginta Legentr cū onere dandi quinquaginta, est ridiculū Legatū. Obst L. 28. §. 1. de Leg. 1. Vbi res mihi debita ex stipulatu mihi Legata fuit, et nō deducitr falcidia. R.º qd ind. L. 65. Legatarius habuit vtilitatē ex Legato voluntate testatoris; ind. L. 28. ~~ex~~ voluntate Legis, nā habuit commodū ex eo qd Legatū esset vindicationis, immediate; et mediate voluntate ~~testatoris~~.

Vel R.º neque falcidia hoc minuit intelligi de debito, at commodū falcidia minuit. [credo esse om-]

Obst L. 8. §. 11. de inoff. ttt.º V.e fol. 36. explicat. Cuja ~~s~~ *

Obst L. 87. §. 4. ad Lg. falc. ad cuius explicationē V.e Vela. th. 1. tr. 1. sed Obst. nā Legata relicta nominatī ab ~~h~~ instituto, nō præstantr à substituto, nisi ex rescripto Divi Severi, cuius authoritate etiā ~~coh~~ cohæres, cui accrescit portio tenetr dare fideicomissa L. 1. Titio 61. §. 1. de Leg. 2. sed Julianus putat nō teneri. d. §. 1: ergo male in d. L. 87. (quæ est Juliani), substitutus præstat fideicomissa. R.det Cujac. Loqui Julianū in d. L. 87. de Legatis generaliter relictis ab omni hærede præstandis. D.r Garcia è contra. (Donel.) *

ponderatio singularis

Appellatione falcidiæ Trebellianica, et Legaranica continetur, sed nō

L. 11. §. 1. ad Trebel. intelligitr de fideicomissis nominatī relictis, habito respect. ad sentā Juliani, qui volebat portionē nō cū onere fideicomissi accrescere; et ideo coguntr duo hæredes adire, nā si jus accrescendi nō ~~dabatr~~ fideicomissa præstabantr.

Obst. difficillima Suraim L. 91. ad fal. cū L. 30. §. tametsi. ad falc. V.e fol. 45.

Obst L. 83. ad falc. Vbi creditor peculiaris instituit hæredē patrē filij debitoris, et imputatr in falcidia quantitas peculij quæ fuit tempore aditæ hæreditatis. Cui Obst. L. cum quo. 56. ad falc. Vbi imputatr tempore mortis. R.det Cuj. 12. ff. Jul. ~~Leg~~ falcidiā in quantitate peculij ~~eo~~ eo tempore imputari, quo pluris fuit, vt si post mortē testa[...]toris auctū sit peculium, attenditr tempus aditæ hæreditatis, si post mortē testatoris sit diminutū attenditr tempus mortis, quo plurimi fuit peculium; et cū hac distinctione intelligendi sunt tex. in d. L. 83. et 56. adde L. 37. de peculio, sed in hæreditate vendita attenditr ~~temp~~ quantitas, quæ fuit tempore venditionis.

*

Ad §. sed si rei. inst. de legat.

Obst. L. 4. ad Leg. falc. Vbi qd. adimpleta fuit conditio legati, legatarius iam erat dnus iure hæreditario: sed fund. iure legati meus esse intelligitur: q. illius rei, cuius sū dnus adquiro dnum iure legati. Pich. in §. sic itaq. diversis. de act. Rp. causam dnij mutatam fuisse, nam antea erat iure hæredis, nunc mutata est in causa legati; nec obst. qd nemo potest mutare causam dnij; nam lex recte potest. sic n obst. l. 29. de act. empt.

Possunt ponderari tex. in L. 28. de leg. 1. et in L. 28. §. penul. de liberat. leg.a

Obst. L. 15. §. Julianus. de damno infecto.

Obst. L. 1. §. 1. de reg.a cat. Vbi ad legata conditionalia Catoniana n pertinet

---

Postea

Ad prin. de exhæredat. Liberor.

Ego defendit Sr. Ribanegra die 15. Martij 1664. cum Vilar. ego argui tex. in L. qui Vxorem 15. de iniusto rup. Vbi tms. per agnationem posthumi rumpitur. Cui obst. L. bona 22. §. vlt. de captiv. et postlim. Vbi est nullum. Rdet Valr. qd cum habet locum lex Cornelia tmtu. erat iam ruptum, et postquam ruptum fuit, est nullum. Vc. Fab. in conject.

Thom. Pasqual arg. L. 12. vo. idem, et circa. de iniusto rup.

*difficil.

Sr. Lorente arg. L. is qui 15. de legat. præstand. et L. si duobus 14. de iure tab. Vc. Cujac. in his LL. His iunge ~~[illegible]~~ L. 6. §. 2. et L. si filius 23. si quis om. cau. tti.

* sing. et select. et potest ponderari ad Lg. Corneliam. etiam potest probari dari hæreditatem iacentem in suis hæredib. qd datur intermedium inter mortem, et tempus, quo filius fit hæres.

Ad probandum qd p suitatem filius n est hæres, instanti mortis testatoris. select. tex. in L. 1. §. si pater. 12. ad Silan. Vbi si Pater sit apud hostes, et filius in Civitate fuerit occisus post mortem Patris, et antequam esset suus hæres Patri; servi torquentur: q. datur tempus intermedium inter mortem Patris, et tempus, in quo sit filius suus hæres: g.o n est in instanti mortis testatoris Patris suus hæres. Ro. hac distinctione, antequam ~~hæres~~ filius sit suus hæres in effectu, id est antequam se immisceat, concedo; antequam sit hæres realiter, nego.

Obst L. 16. §. 1. inf. de Vulg. cum L. 3. §. 14. de bon. libert. et obst L. 12. §. 1. de bonor. poster. V. fol. 48.

Coast induci L. 16. de furtis.

L. 5. de cond. et dem. L. 25. de cond. inst. cum L. 86. inf. de hær. inst. fol. 80.

216

Ad Lg. Æliam Sentiam _ et ad edictum quæ in fraudem creditorum.

Die 26. Aprilis 1665. defendit Lturs Torres cum Vilar. arg. D. Martiny Valenga L. 26. de Iure Fisci, Ubi alienatio eorum, quæ nondum adquisivit in fraudem Fisci valet, quia non videtur in fraudem eius esse. Obst L. in fraudem 45. ff. eod. Ubi alienatio in fraudem fisci in rebus nondum quæsitis revocatur, quia fraus ponitur. Rdet Azuri. ind. L. 26. Loqui cum de reo nondum damnato, ind. L. 45. de reo damnato.

Anna cum filio esset relicta hæreditas, si eam adiret, adquireret Patri, sicque confiscaretur, idcirco eum emancipavit, ut sibi ipsimet adquireret hæreditatem, in fraudem fisci.

D. Silart arg. L. 6. in prin. et §. 4. Ubi in fraudem creditorum potest repudiari legatum: sed legatum est alienatio: quia est alienare in fraudem creditorum. Anm. pr. ex L. magis. 5. §. fundum. 8. de reb. eor. Rdo quia ind. L. 5. repudiatio censetur alienatio, ne defraudetur pupillus, qui repudiat legatum sine tutoris authoritate. Sed Ітra, nam si ind. L. 8. id concedit in favore pupillorum, tamen id deberet fieri ind. L. 6. in favore Fisci. Rdet (ni fallor) quia Fiscus, qui est Princeps benignius debet agere cum suis, quam privati agunt inter se.

D. Iu. de la Torre, et Iuan. arg. L. 63. §. ult. ad Trebel. cum L. 83. §. 1. de hæred. inst. V. Fab. in coniectur.

Possunt ponderari tex. in L. ult. §. 4. et 5. quæ in fraud. creditor. cum L. 10. §. per hanc, et §. præterea. eod. V. Pichard. in §. 2. de Off. Iudicis.

Obst L. 44. §. 7. de leg. 1. V. Cuiac. in recit. et Rdet: si servus legetur, vel ei detur libertas in testo. valet legatum, quia nulla lege id prohibetur; Lex Ælia Sentia tantum prohibet manumissiones inter vivos, non vero legata; sed tamen legata in effectu non valet, nam rescinditur eorum præstatio. sing. et difficilis ✱

Obst L. 15. quæ in frau. cred. cum L. 25. qui et a quib.

Obst L. 5. §. si titius. qui et a quib. Fab. in Pap.

Obst L. 18. §. 1. ff. qui et a quib. Fab. in Pap.

Obst L. 42. de hær. inst.

Obst L. 5. ff. qui et a quib. L. 57. de man. testo. L. 36. de bon. libert.

De adquirenda possessione — fol. 62.

* select. et difficil. explicat (ni fallor) Val. de adq. posses.

Obst. l. 3. Vti possidetis, l. 15. §. 4. precario, ex quib. probatr duos in solidu posse possidere, contra l. 3. §. 5. de adq. posses. Cuj. 9. obs. 22. et 23. sunt 2. (?) contrar opiniones — Vt fol. 156.

*- Obst l. 36. de adq. posses. cu l. 16. de O. et A. Vt Cujac. 23. observ. Iuliani — poss. probari: q. duo, et credito possident in solidu —

de hæreditate iacente

Obst. l. fi. de leg. 3. Vt Heter. th. 1. Aeurs.

Obst. l. 1. §. 27. si quid in fraud. patr.

De hæreditate iacente — fol. 136 —

* difficilior tex. licet n singularis —

* Obst. l. 23. de de act. empti. Vt secura arg.

Ad probandu q. hæres postqua adijt hæreditate, n est hæres in effectu obst. l. 2. §. 1. expil. hæredit. Vbi postqua hæres adijt hæreditate, n datr furtu, sed expilata hæreditas. Si Ideas q. q. hæreditas n possidet, itra ad furtu n requiritr possessio. Vt Heter. 7. operc. q. 2. n. 7. 8. et 9. Vide solutione n. 25. Heter.

Obst l. novatio 24. de Novationib. Vt n. 3. Vt infr.

* singular — Vt n. 79.

Obst. l. 1. §. 12. ad Silanian. Vt n. 40. Vel Idt. antequa sit suus hæres, id est, antequa sciat se esse suu hæredes —

Vt fol. 85.

Obst l. 91. § genul. de leg. 1: q. vivente testatore datr hæreditas. Abst Val. in trac. de adq. hæredit. cap. n. 3. 4 — Vel Ido hæreditate accipi p bonis.

Obst. l. cius, qui in provincia. 21. de reb. credit: q. in servis necessarijs hæredib institutis datr hæreditas iacens. Abst Val. ubi prox. Vt fol. 23.

Ad d. l. 24. de novat. Idet Val. 2. th. tr. 3. c. 1. n. 32. hæreditate ante aditione efficere, persona defuncti repræsentando, q hæres postea effecturus est l. 22. de fideic. et in hac significatione interis hæreditas persona hæredis sustinet, q. hæreditas defunctu repræsentat, q postea hæres futurus est, et continuat dniu defuncti, q postea hæres continuabit. Val. de adq. hær. c. 1. n. 22.

Obst. sing. nam servus non potest stipulari, nisi dno: sed hareditate iacente stipulatr. hæredi L. 18. §. 2. de stipul. servor: g. non dats hæreditas iacens, cui hæres sit dnus ante aditam hæreditatem. Huic L. 18. §. 2. obst. L. 16. de stipul. ser. R. qd si servus stipuletr hæredi futuro nominati, non valet stipulatio, sed si stipuletr indistincte scilicet hæredi, valet L. 27. §. ult. de pactis. Vasq. 6. opusc. 5. n. 3. Val. de adq. hær. c. 1. n. 17.

Obst. L. 4. de diversis temp. præscr. Ubi si servus stipuletr fideiussores iacente hæreditate, vel dno apud hostes, continuò dies satisdationis cedit: g. iacente hæreditate hæres erat dnus. Obst. ex diametro L. 25. de stipul. serv. R. in d. L. 4. fuisse adiectos fideiussores ad tempus conventionale; at vo in d. L. 25. ad tempus dispositione iuris, puta, qa interpositi fuerunt fideiussores liber causa obligationis Prætoriæ, in 1o. casu continuò cedit dies satisdationis; in 2o. non — Vasq. 6. c. 7. ex n. 5. Val. de adq. hæred. c. 2. n. 11. Obst. L. 5. ut legator. in fideic. cau. Ubi capto ab hostib. non potest accedere fideiussor. R. qd bene potest accedere fideiussor, sed interim, dum apud hostes est conveniri nequit. Val. tit. 2. ð. 3. c. 1. n. 28. n. L. 1. §. 14. ut legat. seu fideicom. cau.

Obst. L. 15. de usucap. et L. 45. §. 1. de usucap. in successione locum non habet usucapio: g. hæreditas iacens non usucapit. R. locum non habet usucapio iure communi, concedo; singulari, nego. idem est in debitore, qui rem pignori dedit, nam licet non possideat usucapit iure singulari. L. 36. de adq. poss. cui obst. L. 16. de O. et A. Vo Cujac. Contra L. 41. de reb. credit. ad id qd L. dcit. qd licet servus ~~[illegible]~~ sit hæres necessarius, hæreditas iacebat, non parte illius, sed a parte hæreditatis, quæ cæteris cohæredib. relicta erat, qui nondum adierant. sic Val. de adq. hæredit. cap. 3 — Obstabis noviter, et simplic. nam hæreditas est individua, sicuti anima in homine, cuius si habeat partem, habet totam: g. si hæreditas fuit adita a parte, erit adita pro tota, nam nemo potest habere partem animæ, quin habeat totam. Rdet Sanfelicia in mata de adq. hæred. qd licet hæreditas, ab uno cohæredum adeatr, adhuc tota iacet —

Obst. selectiss. tex. in L. ea res. 5. cum seq. ff. pro legato. Ubi vivente testatore ~~[illegible]~~ potest usucapi titulo pro legato: g. vivente testatore valebant legata; sed non valent legata, nisi adita sit hæreditas: g. vivente testatore adita ~~[illegible]~~ hæreditas fuit. Rdet Cujac. in recit. ad L. 1. pro hærede, pro hærede non posse usucapi vivente testatore, qa eo vivente non potest adiri hæreditas; at vo vivente testatore ~~[illegible]~~ possunt gravari legata L. 22. de leg. 2. L. ~~[illegible]~~ Seia. de aun. et arg. leg. L. Filia. C. de leg. et sic pro legato ~~[illegible]~~ prodest usucapio vivente testatore. Contra (ni fallor) qa non adita hæreditate, valent relicta in tito — selectiss. et ignob. tex.

* Obst. selectiss. tex. in L. si quis. 17. §. cuius. 3. de institor. act. Ubi furiosus potest contrahere ante aditam hæreditatem: sed furiosus non potest esse hæres, nisi sit necessarius — L. 63. de adq. hær. ergo datur intermedium inter mortem testatoris, et id tempus quo sit hæres — Fab. in rati, et conject. pro verbo sciens, ponit nesciens, et supplet verb. furiosus.

Obst. in his hæredibus non datur hæreditas, quia non datur successio, nam illi iam erant dñi: quia male dicitur abstinere se ab hæreditate, vel se immiscere hæreditati. Rº. tunc intelligi hæreditatem pro bonis. Pich. de adq. hær.

Obst. hæreditas est successio: sed successio est ius succedendi: quia hæres ... ante aditam hæreditatem habet hæreditatem, cum habeat ius succedendi. Rº. successionem in diffinitione hæreditatis accipi pro persona ficta, scilicet hæreditate iacente, non pro iure succedendi. Valª. de adq. hær. c. 1. n. 14.

Obst. adita hæreditate fingitur hæredem extitisse hæredem, et dnum à morte testatoris: quia deberent duo dni hæres, et hæreditas; quia fictio fingit impossibile. Vº. fol. 62 —

Obst. L. 1. de religiosis. Valª. h. t. c. 1. n. 18 — cum L. 3. §. 6. de negot. gest. n. 20 —

* igitur tex. potest exponi L. 19. C. de tut. vel. Vº. fol. 33. — Obst. tex. in L. 3. C. de necess. serv. hær. Ubi iussu pupilli adita hæreditas, servo suo a tutore relicta: quia adhuc vivebat tutor, nam aliter non posset sine eius consensu adire pupillus: quia viventis tutoris aditur hæreditas. Rº. quia pupillus adit hæreditatem cum authoritate Prætoris. fol. 27.

* Obst. L. 2. §. illud. 2. de hæredit. vel act. vend. Ubi impuberi exhæredato substitutus, hæres fuisset institutus, is vendidisset hæreditatem testatoris, hæreditas pupilli in venditione non continetur, nisi aliud actum sit. maxime si iam delata impuberis hæreditas est: quia viventis datur hæreditas. Rº. Accurs. duplicitur. Melius A. Fab. in rati ait dictionem maxime non esse implicativam maioris dubitationis, sed explicativam, ut si dicat Chy: scilicet si iam delata est impuberis hæreditas. Sed noto sic intelligi tex. in L. 9. de usucap. ibi maxime. Licet Cujac. velit verbum maxime ipositum esse à Triboniano, nam ex Justiniani Const. servitutes usucapiuntur — Sic intelligitur L. 4. §. 1. de usucap. verbum et maxime miles intelligitur explicativa, vel restrictiva, scilicet miles, nam filiusfam. paganus nil sibi adquirere potest per usucapionem, nec alio modo, solus filiusfam. miles castrensia vel quasi castrensia potest usucapere bona fide — Sic intelligitur L. 2. ibi maxime. si quis om. caus. test. obst. L. 4. eod. Pacius cent. 8. q. 99. Sic intelligitur L. 4. §. 1. eod. Sic expendit L. liberis. 7. ibi maxime de lib. cau. aliter insolubilis cum L. 1. quib. ad libert. proclam. = interpreto ad d. L. 2. §. 1. de hæredit. vel act. est Fabri, sed noviter his iuribus accommodata a D. Gregorio Portillo de adq. hær. cap. 1. n. 17.

Verb. maxime optime intelligitur. L. 2. §. 2. de hær. vel act. L. 9. L. 4. §. 1. de usucap. L. 2. et 4. si quis om. cau. L. 7. de liberali cau.

10. Julij 1664.

10. julii defendidit 2ª vice Armengol 1699.

Ad §. per traditionem. de rer. divis.

Obst. tex. in l. si ferrum 21. de acquir. rer. dom. Valentia explicat. arg. Gilart.

Obst. l. 2. ff. pro dote. Ubi si res tradita sit ante nuptias nec p dote nec p suo usucapit: q. n acquirit dominiu per traditione. Obst. huic ex diametro tex. in l. 1. §. 2. in fine. Ante nuptias autem n p dote usucapit, sed p suo.

antinomia. * elegans. singularis - ad usucapione.

Sed melior est hæc antinomia ad probandum sine titulo posse usucapi, vel ad alia ad usucapiones attinentia. D. Gaspar Zaydin. Adet, Ascurs-

Obst. l. 7. C. de agricol. et censit. D. Jo. d. la torre, et Tran-

de fideicomissis

Si relinquatur fideicomissum impuberi et antequam fiduciarius adeat hæreditatem moriatur, ab hærede testatoris ab intestato fideicomissum n præstatur l. 39. §. 3. de administr. tut. Obst. l. 2. §. si. de suis et legit. hær. Ubi fiduciarius repudiavit hæreditatem, et tunc ab hærede ab intestato debetur fideicomissum. Rº. in d. l. 2. §. si. loqui Cons. de repudiatione, quo in casu, qª credit fraus, nempe fiduciarius repudiavit, ne fideicomissum ad fideicomissarium perveniret, et sic n debet ei fraus nocere; at vero in d. l. 39. fiduciarius decessit antequam adiret, vel repudiaret, quo in casu n suspicatur fraus, et sic hæres ab intestato n tenetur dare fideicomissum. Cujac. s. resp. Pap. in d. l. 39. Fideicomissa n valent, nisi adeatur hæreditas §. sed quia. de fideicom. hæredit. Cuj. obs. 18. cap. 12.

difficillimi tex. * licet vulg. sed n multum

Fideicomissum universale, est, in quo fideicomissarius succedit universaliter, licet sit secundum millesimam partem hæreditatis, dummodo actiones competant ei, et in eum. Fideicomissum particulare est, in quo succedit fideicomissarius tanquam legatarius, licet sit de uncia. Trebellianica habet locum in fideicomissis universalibus tantum; Falcidia in particularibus, et legatis. Et in falcidia n imputantur res, quas Iure legati, fideicomissi,

difficillimi tex. * licet vulg, sed n multum

Obst. d. L. 91. v. pro ea vero. ubi loquitur Ctus de Trebelliania, et ait, quod ea pars, quae praestatur à coherede non imputatur in quarta: sed id, quod praestatur à cohaerede est praelegatum: quod praelegatum non imputatur in Trebelliania. R. verum pro ea non esse referendum ad proximiora, nempe ad Trebellianicam, sed ad remotiora, id est ad falcidiam (de qua in principio loquitur Ctus) in qua imputatur praelegatum. Quarum constabit ex L. 77. de leg. 2.

* vel R. dico cum Gloss. Zaz. Greg. cia, argumentum à contrario sensu non valere, si sequitur absurdum.

aut conditioni im~~...~~plendae causa haeres habet, sed tantum id, quod Iure institutionis L. 91. ad falc. in Trebelliania omnia haec imputantur, nempe, quae Iure legati, conditionis etc. sic intelligenda d. L. Obst. L. 30. 91. §. tametsi. ad falc. Ubi id, quod non figura conditionis accepi ab eo, cui haereditatem restituebam, imputatur in quartam: ergo quod figurà conditionis accepi ab eo, cui debeo restituere haereditatem, id est fideicommissum universale, non imputatur in quarta: ergo falsa est L. 91. R. non loqui Ctum ind. L. 30. de fideicommisso universali, sed de particulari, et per verb. haereditatem non intelligitur, quod haereditas fuit fideicommissa generaliter; sed bona contenta in haereditate fuerunt fideicommissa particulariter * sed Itra, nam ind. L. 30. §. 7. si haeres eas res vendere iussus est certa summa, precium computabitur in falcidia; sed precium non advenit haeredi Iure institutionis: ergo licet, quod figura conditionis adquiritur haeredi, non adquiratur Iure institutionis, computabitur in falcidia. R. quod id, quod haeres habet precij causa, retinet Iure institutionis, quia si haeres rogatus est restituere haereditatem dignam trecentis aureis, pro precio quinquaginta aureorum; retinebit quinquaginta aureos Iure institutionis, et restituet ex fideicommisso 250. aureos. Iunge his L. 93. et L. 76. ad falc.

Obst L. penul. C. ad falc. si dicas non esse legatum, sed mortis causa capionem; nam licet falcidia tantum inducta esset ad deductionem legatorum, sed tamen extensa est ad donationes causa mortis, et capiones. Sic non obst L. 8. si quis om. causa test.

Rescriptum D. Severi fuit indultum, ut fideicommissa relicta ab instituto, praestarentur à substituto; quod rescriptum, ex mente Imp. fuit extensum ad cohaeredes L. 61. §. 1. de Leg. 2.

Contra Glossam d. L. 91. Obst. L. 77. de Leg. 2. Ubi Pater instituit filium, filiam, et uxorem, filiae praelegavit centum aureos, et praedium Tusculanum, certum est inter tres coheredes pro rata dividi haereditatem, et ait Ctus illa centum detrahi ex portione filiae pertinente, scilicet ex triente: quia ab ipso haerede potest ipsi legari

Ad §. posteriore. quibus mod. tt. infir. prius per 2um rumpitr tt.

Ad probandum qd Licet ex 2o. tt. hæres n adeat, valet relicta in tt. pe- Select. et diffic.
lect. tex. in L. 13 §. ult. et L. 14. de tt. militis. Ubi in testamento pa-
gani ~~relictum~~ gratur servo fideicommissum generale hæreditatis, si fiduciari- Vo fol. 119.
us decedat ante aditionem: qo n adita hæreditate, valent relicta in 219
tt. (nota ex hoc tex. qd non solum vocatur ab Ulp. imperator noster Severus, sed
etiam Antoninus). Ro. qd secundum rescriptum Severi, et Ant. adhuc id
locum obtinet in tt. pagani; ne cum Fab. 18. conj. cap. 13. in fi. dicamus totam
L. 14. esse Triboniani- Cum hac lege possunt ponderari tex. in L. 2. §. fi.
de suis, et Legit. hær. cum L. 39. §. 3. de administr. tutor. explic. fol. 45

Possunt ponderari aliqui tex. de ademptione legator. Utg paritate L. 24. §. 1.
de adim. Leg: qo. Licet 2um tt. n valeat, etiam hæredibus 1i. tt. adimitur
hæreditas, ~~Postea~~ Obst. contra d. L. 24. §. 1. Lex. 25. de adim. leg. cui
Obst L. 23. eod. Vo Cujac. in Rep. ad d. L. 25. Obst L. fi. de auro, et arg.
leg.

Die 21. Maij def. Armengol praefuit D. Martinus Valonga. arg. D. Franciscus
Mora L. 12. §. 1. de contratab. et L. 13. §. tractari. de Iure codicil.
Rico arg. L. cum 51. de adq. hæredit. ubi hæres fuit scriptus in 1o. ac
in 2o. tt. et cum dubitet de validitate 2i. testamenti, n potest adire ex
1o. neq 2o. Ro. qd hæres n potuit dubitare de 2o. quin dubitaret
de 1o. et ille, qui dubitat de validitate tt., vel de institutionis mo-
do, si sit pura, vel conditionalis, vel de statu testatoris, n potest adi-
re hæreditatem L. hæres 32. per tot. de adq. hær.
D. Mathias arg. L. 3. de probat. cui Obst L. Statius Florus 48. de
Iure Fisci: Cujac.
Obst L. 16. §. 1. de his, quib. ut indig. Ubi testator nomen hæredis, incisis
tabulis, induxit, et valent legata: qo. defficiente hæredis institutione va-
lent legata. Ro. fuisse plures hæredes, sicq Licet unus hæres n pervenis-
set ad hæreditatem, valebat tt. propter alios cohæredes; qd fuissent plures hæ-
redes, pr. na ille hæres ~~[illegible]~~ habebat portionem, nota verb. portionis. Sed
Itra (ni fallor) nam si erant alij cohæredes, qo dabatur Ius adcrescendi: qo
portio n deferebatur ad Fiscum. De qa decederet testator parti tertiæ ex
parte cohæredum, et parti integræ ex parte, quæ Fisco præstabatur, Ro.
qd præstabatur Fisco, qr caduca erat facta, et Fiscus tenebatur
tanquam successor ad legata. Cujacius

Obst. l. 11. §. test.° v.° plane. de B.m tab. ubi si testator se mori velle declaraverit in illo test.°, dabit B.m tab. cum re ex illo test.° ac si 2.m test. rumperet, ut prius valeret: g.° ex 1.° test.° datur B.m tab. R.° dari propter illam declarationem, nam summo iure ruptum erat, sed ob ~~illam~~ apertam voluntatem testantis dabitur bonorum possessio cum re. Cuiac. 13. qq. Pap. ibi.

Obst. l. 53. §. si quis. 2. de leg. 1. R.° ~~ibi test.° intelligi documentum testatoris~~

Obst. l. 16. v.° ingratorum de injust. rup. v.° Sed. Sed contra ex l. 10. §. 1. de cond. inst. l. 100. de V. O.
l. 6. §. 1. de cond. et demonstr.
Obst. l. 19. v.° si hoc specialiter. cum l. 36. §. miles. 1. de milit. test.°
l. 88. de condic. indeb.

Obst. l. 16. §. 1. v.° sed si. de vulg. ubi 2.m test. non ~~rumpit~~ rumpit 1.m q.a filius fuit preteritus: sed si filius sic sit preteritus si, vivo me, moriatur valet test. l. 3. §. si liberis. de bon. libert. R.° ind. l. 3. §. 24. valere test. de iure pretorio, ibi: bonorum possessionem. l. 16. intelligi non valere de iure civili. poteris obst. ex. l. 12 §. 1. de bon. pq.
l. 26. §. 1. de vulgari.
l. 9. de feriis.

Non adita hæreditate non valent relicta in test.°

Obst. l. 13. cum l. 14. de test.° milit.: v.e fol. 47. — v.e fol. 50.

Legata valent ab intestato per edictum si quis omissa causa test.: g.° ab intestato. Obst. l. 23. §. si quis om. cau. test.

Obst. l. 2. §. fi. de suis, et legit. hær. cum l. 39. §. 3. de administr. tut. fol. 45.
Obst. l. 26. §. fi. de his, quib. ut indig. v.e fol. 47.
Obst. l. 3. de probat. ubi fideicomissum ex 1.° test.° valet; sed 1.m test. fuit ruptum per 2.m: g.° ex 1.° test.° non potuit hæres adire hæreditatem: g.° sine aditione hæreditatis valet fideicomissum — Cuiac.
Obst. difficil. §. et q.a ult. inst. de fideicom. hæredit. ubi si hæres iur~~.~~are recuset à se esse relictum fideicomissum quamvis non sit relictum scriptura, ~~aut~~ nec quinque testibus, debetur: sed codicilli non valent: g.° ex actu invalido debentur fideicomissa.
R.° ~~legata~~ non fuisse relicta fideicomissa test.° aut codicillis, sed nuda voce et tunc duo testes sufficiebant; et ad non fuisset solemnis voluntas neq. perfecti test. aut codicilli, infertur ex calce tex. ad legis subtilitatem recurrat.

*. selectiss. tex.

Obst. selectiss. tex. in l. 5. cum seq. q. legato, cum l. 1. pro hærede. v.e n. 43.
Obst. l. 28. de inoff.° test.° v.e fol. 86.
Remiss test.° valent pupillares tab. l. 5. de contra tab. R.° test.a fuisse rescissum iure ~~cont~~ proprio, non iure civili; et hic pretorium est benignius — Cuiac. dicens fuisse si test. esset infirmatum iure civili. §. liber. de vulg. inst.

= de Lege falcidia =

Obst. L. 9. cum L. 30. in prin. ad falc. Rº. ind. L. 9. fuerunt maturi fructus tempore mortis testatoris, nō ita ind. L. 30. — Vt fol. 4.

L. Successores. 16. Cod. ad falc. est Triboniani, quia vim Pegasiani transfundit in Trebellianum. Loveany. 1. var. cap. 29. sic in L. 3. C. ad Trebel. — 22

Nota L. 1. §. si creditori. 10. ad falc. Vbi in repraesentationis commodo habet locum Lex falcidia —

Possunt induci ad falcidiam omnes tex. de donat. intr. sic ex rescripto legis 32. de donat. intr. et d. L. 32. §. 1. detrahitur falcidia de donationibus intr: quia valet donatio intr virum, et uxorem ex hoc rescripto. obst. L. 33. cum L. 73. eod. — ettz.

Ex L. 47. §. ult. ad falc. prº. numquam Legatarium, aut fideicommissarium beneficio Legis falcidiae uti posse.† Opp. L. 63. §. 11. ad Trebel. opp. L. 1. §. 19. eod.

Obst. L. 18. ad falc. Vbi Lex falcidia habet locum in fideicommissis. Rº. S.C. Pegasianum habere locum in fideicommissis, dummodo sint ex testamento, nō vero loqui de fideicommissis ab intestato, et favore haeredum ex rescripto Divi Pij falcidia habet locum in fideicommissis ab intestato. Ita fideicommissis falcidia est inducta in favorem testantium ne decederent intestati; quod nō in favorem haeredum. Rº. utrorumque favore inductam esse, nam si tantum inducta esset, ne decederent intestati, numquam haberet locum ab intestato, quod est falsum, et sic utrorumque favore est inducta. O. 2ª Et nota (hac est opinio Dni. Larcia) falcidiam tantum habere locum ab intestato in fideicommissis particularibus nam in universalibus est locus ~~Trebelliano vel~~ Pegasiano L. 3. L. 5. C. ad Trebel. L. 6. Sufficeod: instari ergo sic: Vt falcidia haberet locum in fideicommissis particularibus ab intestato fuit necessarium rescriptum Divi Pij. d. L. 18. cum verba esset falcidiam habere locum in fideicommissis particularibus ab intestato: sed etiam Pegasianum habebat locum in fideicommissis universalibus ex testamento: quia requirebatur aliud edictum, sicuti in falcidia, ut ad intestatos extenderetur. Rº. maiorem rationem esse in falcidia, quia haec loquitur tantum de legatis, et per interpretationem fuit extensa ad fideicommissa particularia ex testamento, et cum fuisset iam semel extensa ad haec, ut amplius ampliaretur, scilicet ad fideicommissa particularia ab intestato, opus erat edicto D. Pij; at Pegasianum loquitur de fideicommissis generalibus ex testamento, et cum nō fuisset extensum ad alia, ut tantum ad fideicommissa ab intestato dilataretur, non opus erat edicto, sicuti in L. falcidia. Instari nam in d. L. 18. restituitur peculium quod erat fideicommissum universale. Rº. quod non, sed particulare — Dr. Larcia —

V.e fol. 48. <u>Non adita haereditate corruere relicta in test.o</u>

Obst. L. 9. ad Sylan. et 96. §. quotiens de leg. 2. Ubi si Fiscus bona vaccantia accipiat, praestat legata, libertates, et fideicomissa: q.o destituto test.o valent relicta in test.o – R.o q.d licet Fiscus non sit haeres, tenetur ut successor. Obst L. 50. de manumiss. test.o ubi libertates non praestantur. Cui Obst L. 4. §. cadit 17. de fideicom. libert. – Val.a de adq. haer. c. 3. n. 20, 21 –

Obst. Legata valent ex edicto si quis om. cau. test. q.d ab intestato. Cui Obst L. 23. §. . si quis om. cau. test. –
V.e fol. 92.

221

de Locatione, et conductione, et valent ad emptionem, et vend.

Zagedia cum D. Fran.co Rota def. die 5. Junij 1665. arg. Iris Lorente I. cum L. 41. §vo. sed si cui. de rei vind. et L. 21. de adq. rer. dom. Cui posset opponi L. 13. de donat. cum L. 31. §§. 1. de adq. rer. dom. Val.a lib. 1. tr. 2. c. 13. à n. 4.

Obst. inter se L. 34. v.o in aurifice. de auro, et arg. leg. et L. in nave 31. locati, Ubi si quis det aurum aurifici, ut faciat anulos, transfert dominium auri in aurifice in L. 31: at vero in L. 34. remanet ipse dnus. R.o q.d si quis dederit aurum aurifici in specie, hoc est, ut ex ipso auro conficiat annulos, tunc apud ipsum remanet dnium; sed si dedit aurifici aurum generice, ut ex quolibet auro anulos faciat, tunc transfertr dnium in aurifice. *

Obst. diff. L. cum Societas. 69. pro socio (de quo Cuj. 4. obs. 17. ait: à quo tempore Juri Civili operam dare coepi, nulla me lex diutius torsit, nec ausim dicere nunc eam à me legi intelligi. Ism. Viri nundinas equulis accipi possint, non video. Tum q.d sit à negotio dimittere non intelligo) Fab. 5. coniect. cap. 4. sic explicat, nundinas praestare intelligit pro ea nundinarum impensa, quae in equulis consistit. Et cum Ctus de mercatorum loquatr conventione, nil mirum, si minus proprie, aut mercatorum fortassis verbo sit usus. Verb. eosq à negotio dimitteret sonant, ut qui equulas praestaret eos à negotio dimitteret, hoc est faceret, ut à negotio recederent nulla per eos impensa facta, contra communi pecunia emendis mercib. destinata. Species est. 1.us 2.us et 3.us societatem coierant; 1.us fuit destinatus, ut equulas praestaret: 2.us et 3.us debebant curare de mercib. emendis. Ius eos ad negotium dimisit (ut in alijs pandectis legitur. Cuj. ubi sup.) et equulas non solvebat, et ait Ctus 1.um actione pro socio, et ex vendito teneri: sed 1.us nihil emerat, q.a 2.us et 3.us tantum ad hoc erant destinati: q.o qui nil emit teneri ex vendito. R.det Fab. q.d id quod socij emunt, caeteris socijs non adquiritr, sed postea fit comune L. 74. pro socio, et tunc quasi revendere videntr alijs socijs, et sic nihil mirum q.d 1.us alijs socijs ex vendito teneatr ex reg. quas alij emerunt, cum emptor videatr; at illi venditores; Cuj. intelligit ex vendito teneri, id est venditori, qui vendit res socijs. Sed contra ex d. L. 74. pro socio, nam q.d socij emunt non fit communi: q.o ille socius non erat emptor: q.o non teneri ex vendito. Sapies.

nota haec Cujacij

* equulae quasi pars precij videntur, ob q.d 2.us et 3.us tenentur res communicare, sicq si 1.us non det equulas, actione ex vendito teneri, cum res emptas ei revendere videantur.

Obst. l. 13. §. si procurator. 25. de act. empti. Ubi dño, scilicet venditori datr actio ex empto, qd est falsum, nam venditori datr ex vendito; emptori ex empto. Rdet Fab. 5. coniect. cap. 4. verbo ex empto, legendum esse ex vendito.

Obst. l. 5. §. 10. de institor. act. Lapiet.

Obst. l. quid. 14. de contrah. empt. Ubi si emptor, et venditor in materia, et qualitate erravint; puta viriola, quae aurea dicebatr pretio exquisito vendita fuit, et inventa est magna ex parte aenea, valet emptio; nam si inauratum aliqd sit, licet ego aureum putem valet venditio. Obst. l. cum ab eo. 41. §. 1. de contrah. emp. Ubi mensa argento cooperta mihi ignoranti imprudens vendidisti, nulla est emptio: qd. eodem modo in d. l. 14. non valebit contractus si viriola sit inaurata tantum. Rdet Cujac. 2. obs. 4. verbum inargentata, vel inaurata significat argentum, vel aurum infusum, vel immixtum esse rei; sed rem argento esse coopertam diversum est, nam significat superficiem argento tantum coopertam habere. in 1°. casu valet contract. et nemo errat cum verum sit, qd in toto illo corpore detr aurum; in 2°. casu non valet, cum ambo errent. Fab. in rati. et fert alias rones dub. add. l. 14. in l. 9. et duab. seqq. Vel potest dici (ni fallor) qd si ~~aut~~ res vendita decipiat contrahentes in dimidia parte, non valet contract. ut in l. 41: sed si fraus non sit usq ad dimidiam partem, valebit emptio, ut in l. 14.

Obst. l. 35. §. 1. locati. V. Lich. — Obst. l. 35. in prin. et Fab. scindit verbum per fraudem —.

Obst. l. 84. §. 5. de leg. 1. (ni fallor) Ubi qui rem suam emit habet actionem ex empto: sed nulla emptio fuit rei propria: qd. etiam Rev. 7. opus. cap. 7. n. 14. cui obst. l. 29. de act. empt. Rdo non fuisse legatum vindicationis, et sic non fuit ~~emptio~~ emptio rei propria, si fuisset vindicationis, emptio nulla esset. Rev. n. 16.

Obst. l. ult. de act. empti. cum l. 103. de V. O.

Contra emptionem facta addictione in diem Obst. l. 15. de in diem addict. ~~obst.~~ V. Valer. de adq. her. c. 2. n. 3.

* selectiss. tex.

Obst. l. 23. §. cum. 9. de aedil. edicto. ibi: quia et si venditio remansisset. et inde posset probari emptorem non habere dnium post traditionem, qa non adquirit ei dnium per servum.

* Iuncta l. 45. §. fin. de adquir. heredit. Obst. ~~[illegible]~~ l. 13. §. item si 13. de action. empti, Ubi qd mihi adquisitum est ex operis servorum etiam si servos venditam dare debeo emptori: sed tunc eramdnus qd. servus non adquirebat dnio. Ro. hac intelligi de rebus adquisitis post venditionem, et ante traditionem. Cuiac. h. t.

222

Qui dnus est non potest amplius effici dnus.

Obst. selectiss. tex. in l. 1. §. 2. p donato. Ubi marit donavit uxori post factum divortium, et uxor rem usucapit: sed uxor iam adquisiverat dnium, quo donatio post divortium valebat: go. per usucapiebat adquirebat dnium. Ro. ibi usucaptura, intelligi, et sonare possessura.

Obst. l. 4. §. 1. de usucap.

Obst. l. 31. §. 1. de reb credit. Ve n. 10.

Obst. l. 15. §. 16. de damno infecto. Ve n. 5.

Obst. l. 4. §. fruct. 5. de usucap. Ubi bonae fidei possessor usucapit fruct: sed bonae fidei possessor perceptione fact erat dnus fructuum: go. per usucapionem amplius dnus fiebat — Mnr. pr. ex l. 48. §. fi. de adq. rer. dom. Ro. perceptione facere fruct suos dnio revocabili, sed tamen cum sint fruct extantes, à dno possunt persequi, et pr usucapione adquirit dnium irrevocabile — Obst. d. l. 4. §. Lana. 19. de usucap. Ubi Lana non potest à bonae fidei possessore usucapi: go. neq caeteri fruct. Ro.

Obst. l. 4. ad Sc. falc. Ve n. 40 —

Loqui textum de Lana, et agnis consumptis. Antin — in rubr. n. 288.

Possunt ponderari l. 66. §. 1. 2. et 3. de leg. 2. cum l. 67. et 74 §. 4. de solutionib. Retes. 7. opusc. cap. 7. ex n. 34 —

possunt ponderari aliqua Jura de causis lucrativis.

Obst. l. 2. §. fi. insti. ff. p haerede. Ubi si Pater filium haeredem instituit, et ei donavit, p parte cohaeredum usucapere non potest: go. p parte sua potuit usucapere; sed erat dnus, nam valet donatio causa mortis inter Patrem, et filium: h. s. usucapione amplius fit dnus. Ro. hunc tex. intelligi de re aliena filio donata, et hic valet usucapio. l. 3. p donato. Ista, nam in d. l. 2. loquitur textus de reb haereditariis: go. non de alienis. Ro. (mi fal.) verb. haereditas, res alienas continere —

v. fol. 58. l. 11. §. 4. de peculio.

de tutelis

Obst. l. 15. de tutelis. Rº. ibi transfugam non esse verum, sed simulatum, id est non esse proditorem patriae, sed exploratorem hostium.

Obst. l. 8. de legit. tutor. Ubi tutela legitima tantum descendit ad agnatos perfectae aetatis. Rº. est verba *perfectae aetatis* cuiusdam esse Triboniani, et referri ad Ius Iustiniani. idem dicit l. 16. de tutelis. ibi *perfectae aetatis.*

Obst l. 7. de cap. min. Ubi tutelae, quae in iure alieno personis positis deferuntur, id est dativae, pereunt capitis diminutione, id est emancipatione; quod est è contra nam legitimae pereunt minima capitis diminutione, cum desinat quis esse agnatus, non vero dativae. Hic tex. à fortiori est emendandus sic: *personis positis non deferuntur*, quae verba intelliguntur de tutelis legitimis.

Obst l. 10. de tut.

223

de peculio

Jos. Tapies de peculio castr. die 13. Iunij 1665 cum D. Franc° Roca. arg. D. Martinj Valenta L. 31. §. pater. donat. Vbi Pater filio donavit, et peculium emancipato non ademit, ex postfacto perficitur donatio. obst. ll. §. 1. §. donato. Vbi. non valet donatio inter patrem, et filium. Rº. ind. L. 31. novo consensu donationem valere.

Per Leges 6. 8. et 13. de castr. pec. possunt induci plurimi tex. de donationibus.

Obst. L. 56. ad leg. falc. cum L. si. 83. eod. tit. Ve n. 39.

Zaydia arg. L. debitor. 82. de leg. 2. Vbi id debitor legavit creditori, quod post annum ei debebat, etsi vivo testatore annus superveniat, inutile est legatum, quod est contra §. ex contrario. inst. de legat. Vbi si dies advenerit vivente testatore valet legatum. Rº det. Cuiacius. 10. qq. Pauli. hoc in loco Paulum dissensisse a Papiniano, et ab alijs Ctis, ut infertur ex d. §. ex contrario, vbi aliqui I. Cti diversam opinionem sequebantur. in vº nec tollitur intelligitur verbum interitum post mortem testatoris, et ante agnitionem legati, nam si tunc dies advenerit recte potest peti legatum.

Zaydia arguit L. 82 §. 2. de leg. 2. non in princ., ut hic est expositum, sed in §. servo alieno.

Obst. L. duo. 7. de manumis. cum L. 19. §. vlt. de pec. leg. Ve Cujac. ind. L. 19. non sort. [illegible]

in Salmantina Academia arg. Gonçalez sic: nulla lege est prohibita Patri alienatio specialiter: quia habet dominium, et facultatem disponendi. Rº fuisse concessa filio, etsi contra Patri alienationem prohibitam. arguit a paritate ex L. 3. de manumis. vindic. arg. L. 4. ~~§. 17. de doli mali, et met. except.~~

Gonçalez arg. L. 4. §. vlt. de doli mali, et met. Rº ibi peculiarijs intelligi de peculio profectitio. Videre in opere.

Obst. L. fi. C. de inoff. test. vbi de peculio quasi castrensi Praefecti Legionum (qui milites erant) non possunt testari Iure militari, sed Iure communi. Rsp. Cujac. non legendum esse: praefectis legionum, sed Proconsulum legatis,

de inofficioso tt.o-

Obst. L. si. 27. §. ult. de inoff.o tt.o Ubi tt.m, in quo mater praeterijt filium, q.a eum decessisse existimabat, rescinditur querelâ: q.o potest agi de inofficioso, sine praetextu quasi n. sanae mentis fuisse testatricem, q.a mater credens filium decessisse eum praeterijt, et sic nil fecit contra pietatis officium. R.deo n. fecisse secundum pietatis officium, nam debebat poterat filium instituere, ut si forsan viveret, eique dare substitutum. Obst. diversum in praeteritione militis. §. 7. de exhar. liber. V.e infr. +

def. die Junij S. Leonart. cum Valonga 1665. arg. §. 4. Ireder ge. in l. posthumus. 6. v.o sed et cognatorum, Ubi contra cognatus habet filius querelam, de inoff.o tt.o

Mag. Navarro arg. l. si haeredum. 10. C. de inoff.o tt.o Val.d de adq. haer. c. 3. n. 18

S.tus Pages arg. l. 8. §. [illegible] de inoff.o tt.o Ubi sunt plurimae difficultates. V.e Fab. in rati. V.e Santolaria. in q.a parte

D. Raphael Serragut Maioricensis arg. l. iura 4. de iure patronat.s Ubi filij illius qui erat perduellionis damnatus habebunt Ius patronatus libertorum: q.o etiam poterunt succedere Patri crimine accusato (l. 16. C. ad l. Jul. maiest.) q.o poterunt accusare tt.m de inofficioso, maxime et [illegible] R.deo Auth. ind. l. 4. procedere illud secundum aequitatem ex rescripto Severi; at v.o d. l. 16. intelligi stricto Juris rigore - Retes. de interdict. lib. 2. fol. 89. n. l. 9. ad l. Jul. maiest. benignitatis

\+ Contra d. l. 27. §. ult. h. t. insurges ad probandum n. dari querela contra illud tt.m matris ex l. 28. eod. Ubi in eodem casu valent libertates, et legata: sed q.do tt.m de inoff.o accusatur n. valent libertates et legata d. l. 28: q.o ind. l. 27. n. datur querela - Obst. l. idem est. 3. de condict. indeb. Ubi legata n. praestantur, nec debentur. R.o (ut credo) d. l. [illegible] cum 28. intelligi ex rescripto Hadriani; at vero l. 3. de cond. indeb. loqui n. atento rescripto, sed summo Jure Civili - = V.e fol. 93.

Obst. l. 1. C. de inoff.o tt.o Ubi fideicomissarius tenetur querelâ de inofficioso. R.o illud procedere benignitate attenta. Itra ex l. 20. §. ult. de contra tab. Ubi contra habentem contra tab. potest intendi querela stricto Jure Civili: q.o

n secundu benignitate, sed stricte dabitr. contra fideicomissariu querela. Rº. qd adversus habente contratab. datr stricte, qª contra aliu dari n poterat, cu nemo adijsset haereditate; at vº. contra fideicomissariu datr benigne, qª fiduciarius videbatr conveniendz.

Obijtsie: qdo ttu subvertitr per contratab. Prator dat edictu de legatis praestandis; qº etia qdo ttu subvertitr per querela praestabuntr legata. Scribit mihi Dºr Lartia, qd ttu per querela subvertitr eo colore, quasi n sane mentis fuisset testator, cu ttu ordinasset, et cu hoc colore subvertatr ttu nulla subest aequitas, vt legata praestentr; at vº ttu per contratab. n hoc colore rescindir, et sic datr aequitas. Sic solvitr L de inoff. ttº. Vbi fideicomissa n praestantr, rescisso ttº. Rº. qd cu ttu rescindatr, eo colore, quasi n sane mentis fuisset testator, et si n sane mentis fuisset, fideicomissa n valerent. difficultas sing. ✱

c. 3. n. 18

Obst. L. 18. ad Silan. dixit D. G. cuy Nota.

Obst L. 5. de legat. praest. cu L. 14. eod. et L. 14. de contratab.

Obstant insuper tex. probantes competente remedio ordinario competere subsidiariu. in L. 18. §. si 2. ff. de dolo. testator legavit usufructu insulae, et haeres dnus proprietarius eam incenderit, non habebit legatarius adversus haerede actionem de dolo, qª alias habet actiones, na si ususfruct nondu esset permissus legatario ab haerede, haberet actione ex ttº, quia extinguitur praestito legato, si legatu esset traditu haberet legatarius actionem legis Aquiliae, et sic n potest competere actio de dolo. Obst L. Vegeti. 5. §. fi. quib. mod. usufr. am. Vbi area usufructu legato, haeres in ea aedificaverit, legatarius habebit actione ex ttº, vel de dolo: qº vbi competit actio ordinaria datur de dolo extraordinaria. Rº. Ctus loqui disiunctive, n coniunctim, vt si legatarius nondu haberet legatu, haberet actione ex ttº, si haberet legatu haberet actione de dolo, qª illa iā erat extincta, nec poterat agere ex L. Aquilia, na area, qª in ea est aedificatu, n redditur deterior, sed melior; at in L. 18. insula fuit combusta, et sic facta peior. Cuiac. lib. 11. Pauli ad edictu. in d. L. 18. ✱

Obligatio extincta n[on] reviviscit

*. difficil.

Obst. L. 67. de solution. Ubi consequutus fui Stichum ex uno tit°. etsi eum alienum possem consequi ex 2°. tit°. sed ex eo Stichum accepi ex 1°. tit°. causa lucrativa, extincta est obligatio ex 2°. tit°. g° postea reviviscit, cum possit praestari ex 2° tit°. Obst. L. 66. §. 1. 2. et 3. de leg. 2. cum L. 74. §. 4. de solution - Retes. 7. opusc. cap. 7. ex n. 34 - melius Barreaugui-

Obst. L. 41. §. ult. de furt. Ubi obligatio semel extincta reviviscit. R°. id procedere n[on] atenta fictione postliminij, sed veritate atenta.

Obst L. si chorum. §. 2. et 3. de leg. 3. Ubi obligatio area, et servi fuit extincta: sed reviviscit: g° etc. R°. Celsum a caeteris Jctis dissensisse.

Obst L. verum. 58. de manumis. [illegible] tit°. Ubi ~~[illegible]~~ datio libertatis fuit extincta, et nihilominus reviviscit, nota §. penul. inst. de sing. reb. p. fideic. relic.

vide et ponderari L. 3. de servit. leg. fol. 110-

* Obst L. si. 11. §. denique 4. ff de peculio. Ubi servus quinque debebat D[omi]no, et servus vicarius in peculio habebat valentem quinque, quem D[omi]nus deduxit, et mortuo vicario, servus remanet debitor. Per solutionem vicarij extincta est obligatio: sed moriente vicario, obligatio suscitatur: g° obligatio extincta reviviscit.

225

de Legatis

Ad probandum legatum non esse lucrosum potest induci L. 41. § 4. de leg. Ubi marmora, quae in domo continebantur, praestantur a parte legatario: sed nihilominus consequitur aestimationem: quod legatum domus, in quo continebantur marmora non est lucrosum, aliter concurrerent duae causae lucrativae. Ve Retes. 8. opus. cap. ult.

Plurimi tex. de causis lucrativis possunt induci, nam legatum concurrit cum causa lucrativa: quod legatum non est causa lucrativa, aliter concurrerent duae –

Obst. L. 3. § 2. de leg. 3. Respondeo idem quod in L. 28. § 1. de leg. 1. quod fuit legatum vindicationis et sic dat utilitatem. potest ponderari L. 1. § 10. ad falc.

Haeres institutus potest repudiare haereditatem et agnoscere legatum L. 17. § fi. de leg. 1. Obst. L. fi. § fi. doli mali, et met. et L. 4. C. de omni agro deserto. Val. de adq. her. c. § i. n. 8.

Si legetur ususfructus, iure suo qualibet capitis diminutione peribat, quia persona mutabatur, sed si testator expresserit, ut adhuc capitis diminutione, non extinguatur ususfructus, tunc non perit, sicuti si in annos singulos legetur, quia tunc quotidie nascitur, et sic non finitur. Obst. L. licet. 23. de usufr. leg. Ubi tunc tantum post capitis diminutionem non perit ususfructus cum in annos singulos legatur: quod cum in annos singulos non legatur, finitur ususfructus: quod etiam si appareat voluntas testatoris. Respondeo cum per verb. tunc tantum, legente nec tantum. Sed respondeo tantum non finiri ususfructum, si constet solum de tacita voluntate testatoris, in casu d. L. 23.; at si loquamur, cum constat de expressa voluntate testatoris, recte invenietur alius casus, ut supradictus, qui capitis diminutione non peribit. et de casu tacitae voluntatis testatoris, intelligendus est tex. ind. L. 23.

* select. et difficil. tex. Ossual. vocat indissolubile.

L. 57. ad falc. cum L. 1. §. 12. de dote praeleg.

Ad §. 16. de legat. Maritus potest legare uxori dote-

def. Tapies, cum D. Fr.co Rota. 13. Augusti 1685. argui a paritate L. 28. §. penult. de leg. liberat. leg. Et contra huius §tione L. 84. de leg. 1. cum L. 65. ad falc. V.e Cuj. 33. ff. Jul. ind. L. 84.
Possunt induci omnes tex. probantes legatum non esse lucrosum, sic: ideo valet dotis legatum, quia plenius est legatum: sed licet non esset plenius valeret, quia legatum non lucrosum valet: quo etc.
arg. Zaydia probans non valere dotis legatum, et non esse plenius

potes videre ambos tex. §. ide.

legatum actione de dote L. 1. §. ide. et §. ide Julianus de dote praeleg- arguit postea L. §. ad Trebel.
Armengol arguit probans legatum non lucrosum valere L. 8. §. fi. de leg. 2. cum L. de leg. 2. Val.a de legat.
D. Fr.co Monserrat arg. L. 7. §. sed si duobus de liberat. lega. ad probandum valere legatum debitoris creditori

L. 5. ad falcidiam

Obstat L. 5. ad falc. ibi non necessarie intelligitur non utilit. Ubi si debitor legat creditori ampliorem summam, quam, quae continetur in debito non potest eius fidei committi: Respondet Heuri. non posse legatarium gravari fideicommisso in summa debiti; at recte poterit in parte summae, quae excedit debitum- L. 3. §. 2. de leg. 3. (ni fallor) intelligitur, de commodo legati, ex eo quod relinqueretur per vindicationem, et cum procedat ex voluntate legis, non ex voluntate testatoris, inde testator non poterit gravare eum, cui non dedit commodum. Nec obstat L. 7. §. fi. de leg. 3. quia fideicommitti poterit legatarij, si commodum proveniat ex voluntate testatoris, puta si legetur pure, quod debebatur in diem, vel sub conditione; si nullum commodum consequatur ex voluntate testatoris, sed ex voluntate legis, non legatarij fideicommittetur.
Nec obstat ind. L. 5. non deberi praestari per pollicitationem, nam si pollicitatio facta sit in honorem, vel si civitati facta, res incipiatur fieri, debet compleri. L. 1. et §. 1. L. 3. de pollicit. Heurs.

Obstat L. 29. de iure dotium

* Obstat difficill. tex. (sed non ad rem) in L. sicut. 21. de re iudic. Ubi hoc iure utimur, ut socer non habeat beneficium competentiae. Fab. emendat. Obstat L. 15. solut. matrim.

De Iure adcrescendi inter Patronum, et extraneum

Respondit Idem querat cum D. Ant. Ferrer conclusiones die 22. Junij 1665. ex L. 55. 61. de adq. haeredit. et L. 6. D. ~~[illegible]~~ bonor. posses.

Arguit D. Falcò contra d. L. 55. tex. in L. si filius. 12. de interrogat. in iur. q. postquam filius se abstinuit haereditate paterna potest se gerere pro haerede. R. illum proprie non se gerere pro haerede, etiam quod teneatur et in poenam mendacij. hic angustijs temporis oppresus sistit D. Falcò. Obst. L. fi. eod. tit. Ubi etiam interrogatus respondit se esse haerede, et non tenetur ~~[illegible]~~ hereditario.

226

Arg. D. Bravo L. 28. de reg. author. Jud. explicat Val. in trac. de adq. haeredit. cap. ult. n. 19.

D. Garcia arg. (qui non potuit suum argumentum proponere) tex. in L. 87. §. qui filius. ad falc.

D. Mathias arg. contra Ius adcrescendi inter patronum, et extraneum, tex. in L. 3. §. sed et si. 3. de legat. praest. hac paritate contra ctone 1. primi ordinis. Pater, et extraneus fuerunt colegatarij, et portio, quae non poterat evenire ad extraneum non adcrescit Patri: q. portio repudiata ab extraneo non adcrescit patrono — ~~[illegible]~~ in L. R. hac disparitate, q. q. datur edictum de legatis praestandis, non datur Ius adcrescendi inter legatarium, cui non servatur legatum ex hoc edicto, q. hoc edictum tantum praestat legatum proveniens ex voluntate testatoris; at vero in Iure adcrescendi non habet locum edictum, q. hoc provenit ex voluntate Legis.

Obst. L. filius. 5. §. si legata. 5. de legat. praest. Ubi legata liberorum augentur ex eo, q. extranei legata non praestantur: q. datur Ius adcrescendi. R. q. non augentur legata per Ius adcrescendi, sed cum qui habet contratab. habeat maiorem partem, q. deficiunt legata relicta extraneis, inde non tantum detrahit falcidia ex legatis relictis liberis, et parentibus, et sic augentur, q. tanto minuitur falcidia.

D. Vannos arguit L. 1. §. 12. ad Silanian. R. illa verba antequam suus haeres existat, intelligi antequam sciat se esse suum haerede. Vel R. antequam sit suus haeres in effectu, id est antequam se immisceat. Obst. selectiss. tex. in L. si quis. 17. §. cuius 3. de institor. act. Ubi si furiosus contrahat ante aditam haereditatem: sed furiosus non potest esse haeres, nisi sit Necessarius haeres testatori: q. L. furiosus. 63. de adq. haer. q. datur in suis haeredibus datur intermedium inter mortem Patris, et hoc q. sint haeredes.

Vt propter leg. Iuliā et Pap.

Obst. q. qo. aliquis ex qualitate hæres existere in solidū n. potest, q. testator decedit parti testatus. Rᵒ. hanc regulā esse ex iure positivo, et bene potest Ius Civile ex aliqua causa contrarium determinare. Tomusq. thr. c. 10. n. 11.

de possessione, sive de dnio in solidū

Vᵉ. fol. 42.

sing.

Obst. sic: hæreditas iacens habet dniū à morte testatoris: sed postea per aditionem fingitur hæredē dnū extitisse à morte testatoris: qᵒ. dantur duo dni in solidū hæres, et hæreditas. Rᵒ. q. qᵒ. inducitur fictio hæredis, simul retro subtrahitur fictio hæreditatis iacentis. Valᵃ. de adq. hær. c. 1. n. 16.

Obst. sic: Legatarius habet dniū à morte testatoris legati per vindicationē: sed hæreditas habet dnīū omnium rerum defuncti, q. succedit in omne ius: qᵒ. dantur duo dni, hæreditas scilicet, et legatarius. Rᵒ. qᵒ. quæ relinquuntur titulo legati p. vindicatione n. in hæreditate comprehendi. Valᵃ. de adq. hær. c. 1. n. 13.

227

Die 2. Julij def. Lorente cum Valongà, et arguit Zay= dia sic:

(Ad. §. non solum. 5. de Legat. res aliena legari potest.

Obst. L. 77. §. evictis. 8. de Leg. 2. testator tres filios hæredes instituit, uni prædia prælegavit, quæ sua esse credebat, cum essent aliena, ijs evictis, cum fratribus cohæredibus nulla actionem habet frater; at vero si tribus fratribus prædia prælegasset, adhuc ijs evictis, in omnibus valet prælegatum: sed filius est persona coniuncta testatori: ergo falsum §. R. quia in primo casu, si prædia evincantur, non debentur filio, quia si præstanda esset æstimatio prædiorum, orirentur inter fratres inimicitiæ, quum minus ea parte, pro qua hæredes erant instituti habituri essent. Accurs. si R. deest q. nulla actio est, intelligitur evictionis contra fratres, sed datur actio ex test. Obst L. 82. §. 1. de leg. 1. Ubi datur actio ex test. ubi q. res tradita erat = V. quomodo explic. Cujac. ind. L. 77.

R. nulla actio cum fratribus erit, intelligitur de evictione, ad vero contra fratres habebit ex test.: in vero si tamen est certum valere legatum, quia inter cohæredes videtur fieri tacita permutatio prælegatorum, nam quilibet habebat prælegatum—

arg. Meder d. l. 77. §. evictj. cum l.

arg. Ste Torres. l. 101. de leg. 3.

Sapies volebat arg. l. 3. §. 10. de adq. posses. cum alijs.

Obst l. 28. §. 1. de leg. 1. cum l. 28. §. penult. de liberat. leg. et l. 3. §. 2. de leg. 3. cum l. 5. ad leg. falc. l. 7. §. fi. de leg. 3.

* difficil, et selecq. movi-deri. Obst. difficil (ni fallor) tex. in l. catera 41. §. si. 4. de leg. 1. Vbi legatum marmorum non valet, quia prohibentur legari ex d. l. 41. §. 1. sed valet legatum quoad aestimationem: quo verum, quae non sunt in commercio legatarum valet aestimatio. Nec hic potest accomodari, quod in l. 40. de leg. 1. quod fuit per fideicomissum, ut ad Ddet. Dict. ad dissolvendam l. 40. quia textus in d. §. 4. loquitur de legato, non de fideicomisso.

228

Per quas personas nobis adquiritur

Ad adquisitionem per servos Obst. L. 41. de reb. credit. V. Valer. de adq. her. c. 3. n. 6.

Obst. L. 23. §. 9. de aedilitio edicto. ibi q.a et si venditio remansisset, nihil emptori proficeret, si servo empto relinqueretur haereditas: q. dño, qui erat emptor non adquiritur haereditas relicta servo. Budeus corrigit si venditori remansisset.

Obst. L. 3. C. de her. inst. V. n. 67.

Obst. L. 80. §. ite. 2. de adq. haer. cum L. 35. v.o ide. ff. eod. Val. ad h. tit. cap. 5. à n. 1.

Obst. L. 15. de stip. serv. Ubi servus stipulatur conservo suo, et valet stipulatio, ut si dño facta esset.

Obst. ~~[illegible]~~ L. 98. §. 7. de solution. Ubi servus stipuletur ex re fructuarii, fructuario, vel proprietario, est inutilis stipulatio, si vero ex re proprietarii, proprietario, vel fructuario stipuletur, valet stipulatio. Rñdetur q. in 1.o casu, cum quilibet eorum sit capax illius adquisitionis, ~~illa~~ ob ambiguitatem non valet stipulatio; at in 2.o casu valet stipulatio quoad proprietarium, q.a is est capax adquisitionis, fructuarius tantum est adiectus solutionis gratia, et ei obligatio adquiri non potest, sed si promissor ei solvat liberatur. Cuj. 15. qq. Pauli.

Obst. L. quid. fin. de stipul. serv. (et nota q. si servus, vel filius contrahat sub conditione, et hoc adveniat, illo manumisso, vel hoc emancipato, Patri, vel dño adquiritur, q.a in contractibus inspicitur tempus celebrati contractus) Ubi si filius fam. stipuletur, etiam q. in emancipationis tempus contulit, Patri adquiritur, si dolo malo id fecerit: q.o si non dolo malo fecerit, non adquiritur Patri. R. q. si Pater non vult sibi adquiri, q. filius stipulatur, filio adquiri, et apud eum residere dñium, et sic si dolo malo non fecerit, in hoc casu Patri non adquiritur. V. Fachineus.

Obst. Ulp. in frag. tit. 20. §. fi. Ubi servus Pretoris pro dimidia parte testamentum facere poterat: q.o sibi adquirebat, alias non haberet bona.

Obst. L. 13. §. item. 13. de action. empti. Ubi servus venditus adquiritur emptori q. ex eius operis lucratus sum: id antea eram dnus: q.o servus non adquirebat dño. R.o id intelligi inter medium tempus venditionis, et traditionis. Cuiac.

in nullo invenitur gariser — Budeus

Obst. L. 70. de cond. et dem. V. fol. 105.

Obst. L. 9. ad Tertyl. Ubi hereditas matris adquiritur filiis, qui sunt in aliena potestate. R.o hoc intelligi quoad jus succedendi, non quoad effectum adquisitionis. Nec obstat q. id dicto Tertyl.o caveat, et non requirebat Principis oratio, nam antequam fieret SCtum habebatur oratio in senatu, et sic habita fuit haec oratio. Pichard. tit. 2. inst.

iuncta L. 45. §. fi. de adquir. hered.

ad §. optionis. inst. de leg.

Die 9. Julij 1665 defendit D. Jo. de la Torre cum D. Franco Flota arg. Valonga tex. in l. 11. §. hoc. 6. de leg. 3. Ubi legatum conditionale transmittitur ad haeredes. V. fol. 71.

tex. difficil. ad conditiones.

Lic. Sobregondi arg. l. 14. §. 2. de alim. et cib. leg. q. legatum conditionale transmittitur ad haeredes.

Posset a paritate arg. l. 53. de adq. haer. Ubi pars haereditatis sub condne relicta transmittitur ad haeredes haeredis, si haeres ante condne decesserit. Val. de adq. haer. c. 4. n. 16. Vide ex n. 14.

Latissime Carriazzus. S. selectar.

Ad prin. de haer. inst. tam liberi homines, quam servi possunt institui.

Def. Lic. Torres die 17. Julij cum Valonga. 1665. arg. ego tex. in l. 77. §. 4. et l. 17. §. 6. ad Trebel.

arg. Lorente l. 24. de novat. l. 25. de stipul. serv. cum l. 4. de divers. et temp. praescrip. Val. de adq. haer.

arg. D. Joannes de la Torre. l. interciidit 59. de cond. et dem. Cui obst. sing. in l. Aristo. 46. de manumis. tto. Ubi servus fuit tto. liber esse iussus sub conditione, cum triginta annorum erit, et ei fuit relictum legatum; post factum ttum fuit in metallum damnatus, si postea revocetur, valet legatum, et libertas: q. male ind. l. intercidit. R. q. hic consequitur legatum, et libertatem, q. fuit indulgentia Principis in omnia restitutus; at v. ind. l. 59. tantum ei poena a principe remissa fuit, non ei fuit restitutio in integrum concessa — Postea arg. tex. in l. 22. §. 1. si quis om. caa tti. Ubi omisso tto. praetor non conservat libertatem: q. licet libertas, et haereditas expresse relinquantur, non valent.

D. Ant. Ferrer. arg. l. 24. §. 5. de fidecom. libert. ex quo etiā probat qđ si servus in metallū damnatꝫ restituatr, efficitr fisci. Et volebat inducere tex. in l. recusare 6. §. 2. ad Trebel. vbi necessarius hæres cogitr. immiscere se hæreditati, cui obst. l. 27. §. 4. ff eod. vbi licet nō se immisceat, potest restituere fideicomissū.

Obst l. 32. de hær. inst. Vbi fuit hæres scriptꝫ, qui ttti. factionē nō habuit. Rđeo fuisse deportatū (qui ttti. factione caret) institutū in ttto militari. Rebuf. de interdict. et releg. tt. 3. n. 71. infi.

Obst l. 3. C. de hær. inst. vbi: poterat enim, iubente ipso, nolle adire: q. servus potest repudiare hæreditatē, vel eā dño suo nō adquirere, cui obst. l. 6. de adq. hær. l. 21. C. de iure delib. Volebat arguere Zaydia.

D. Fran.cus Rosa arg. difficile tex. in l. ex castrensi 18. de castr. pecul. Vbi servus peculij castrensis fuit hæres institꝫ à Patre, et filius fuit præteritꝫ, et dicit textꝰ, qđ filius necessarius hæres Patri existet per servū. Rđeri nihil aliud potest quā quod filius fuit cohæres servi, et qđ dicit textꝰ servus filiū necessariū hæredē Patri facit, est intelligendū qđ p illa parte pro qua filiꝰ est institꝫ et servus non, facit filiū necessariū hæredē, mediatē, qa p illa parte nō facit servus eū hæredē, cū nō sit institꝫ.

Si liber homo bona fide serviat, et instituatur pater possessore ei adquirit. l. 45. §. fi. de adq. hær. Obst. Apell. tex. in l. liber. 19. de adq. rer. dom. vbi si testator reliquerit hæreditatē libero homini contemplatione possessoris nō adquirit possessori. ibi: sed verius est non adquiri sibi et possessori etiam si testator ad mē voluisset pertinere. Rđ. qđ in rei veritate sibi adquirit, sed tenetur restituere possessori, et quod sibi adquirat probatur, nā si nō adquireret quid restitueret? Vel Rđ. liberū hominē de facto noluisse adire, et consequr non adquirere.

De mutuo —

Possunt ponderari tex. ad Macedonianum aducti fol. 19. et 22.

* non vulgar. tex —

Obst. l. si libertus. 6. si quid in frau. patr. Ubi libertus mutua centum dedit filiofam. in fraude patroni, et q.a plus in fraude patroni, quam in fraude S.C. Maced. videtur alienasse, datur actio Fabiana. potest sic ponderari: quod pro mutuo non datur condictio certi, sed Fabiana. R. dari Fabianam, quia fuit alienatio in fraude Patroni. Item ex l. 7. eod. tit. Ubi si cessat S. Cons., cessat Fabiana: sed ind. l. 6. non habet locum S. Cons.: quod nec Fabiana. Resp. Cuj. 26. ff. Jul. ind. l. 6. totam l. 7. fuisse reprehensionem, et notam Scævolæ ad Julianum. Marcellus, Paulus, Mauricianus et Scævola scripserunt notas ad Jul. Cuj. 7. ff. Jul. in §. utrum l. 5. si ususf. petatur. R. (ni fallor) quod licet dicat Cons. ind. l. 6. magis videri alienationem factam in fraude patroni, quam in Scti; tamen videtur aliquo modo, licet mediate facta fraus Scto; et sic intelligitur l. 7. quod si cessaret fraus Scti, etiam in casu d. l. 6. cessaret fraus patroni, et sic si cessat S. Cons., id est fraus illius, cessat etiam fabiana, cum nulla fraus daretur.

~~[illegible]~~

Def. Mag. Navarro cum Roca die 23. Julij 1665. arg. Ray-dia indecens e re tex. in l. 46. de furt. Ubi fur servum manumisit, et est similis morti manumissio: quod eum faciebat liberum. R. quod manumissio assimilatur morti. ~~ad~~ quoad durationem actionis furtivæ, nam sicut morte servi non expirat actio, ita nec manumissione ~~[illegible]~~ valide facta a dño, sed semper remanet actio furti; at post manumissione non remanet condictio furti, quæ manet post mortem.

arg. Armengol. l. 12. de reb. credit. Ubi si quis a furioso pecuniam acceperit oritur condictio: sed ex mutuo oritur condictio certi: quod cum eo, qui consensu caret potest contrahi mutuum. R. non esse condictionem certi, sed aliam condictionem, nam in rubrica non tantum agitur, si certum petatur, sed etiam de reb. creditis.

Difficillimus tex. sed non vulgaris —

D. Mar. Valonga arg. l. 3. §. sed utrum. de minor. Ubi si filius contrahat in omnibus contractibus, ~~[illegible]~~ cum consensu Patris, restituitur a Pretore, excepta mutui causa. Et nulla est assignabilis ratio, cur diversum in mutuo observetur. A. Fab. in ratil. censet auferendum esse verbum excepta mutui datione: et in hanc enim si iussu Patris mutuam pecuniam accipit, non adiuvatur. quod defendit Val. in epit. exercit. 5. item pr. a contrario sensu ex l. 2. C. de filiofam. minore.

Jasius arg. L. 11. de reb. credit. cum §. 1. eiusd. legis. Obst. L. Titius. 26. de praescript. verb.

230

defendit die 30. Julij Zaydia cum D. Ant.o Ferrer

Ad prin. de stipulat. servor.

Obst. de la Torre arg. L. 23. §. 9. de aedilitio edicto. indissolubilis tex. nisi legamus pro illis verbis: si venditio remansisset ita si venditoris mansisset, quae videtur genuina emendatio Budeus ita. Gotofr. — sing. et difficill.

Obst. L. 26. de stipul. serv. solutio est quod stipulatio in pendenti esse non potest. Obst. difficil. L. 18. §. cum 3. v.o nadere cum. de stip. serv. Ubi est in pendenti stipulatio, cui adquiratur fructuario, an proprietario: quod stipulatio recte potest concipi in pendenti. Obst. L. si servus 21. eod. Ubi non valet stipulatio, quae est in pendenti, nec apparet cui adquiratur. Obst. Cuj. 27. q.q. Pap. stipulatione pura recte posse esse in pendenti, non conditionale, et in L. 18. loquitur de stipulatione pura, non illa conditio, uter eorum solvat, est tacita, et non est actus conditionalis. L. 79. de cond. et dem: at in L. — difficil. et vulgat.

Ti. in [illegible] se procedunt.

Lorente arg. L. 5. de servit. leg. [illegible], cui Obst. L. 12. de servit. sed ponitur differentia inter legatum, et stipulationem. Iterum ex L. 2. de servit. leg. Ubi fundo communi recte legatur via, quia et servus communis potest eam stipulari: quod etiam valebit argumentum stipulationis ad legatum ind. L. 5. et L. 12. R.o in d. L. 2. servum habuisse fundum in peculio castrensi, sicque valere argumentum.

D. Carol. Vidal arg. l. 41. de reb. credit. cui obst. l. 6. de Jurisdict. R. hæreditate iacente n̄ continuare mandatā Jurisdictione, q.ª consistit in facto

Lic.us Navarro arg. servus gaudet Jure Civili: q.º sibi adquirit n̄ dño. Prs. pr. ex l. 17. de alim. et cib. leg. cui obst. l. 3. eod. V. fol. 29.

Obst. adducta fol. 65. et 32. et 33.

Possunt induci omnes tex. probantes n̄ dari hæreditatē iacentē, sic n̄ datr hæreditas: q.º servus stipulando n̄ adquirit hæreditati. sic obst. l. 2. §. 4. expil. hæredit.

Obst. l. 1. §. qui operas. ad Tertyl. V. Cletes. de interdic. et releg.

Obst. l. 22. §. 2. de cappio. cū l. 9. infi. de castr. pec. et l. 15. de Suis, et legit. hær.

Obst. l. 1. §. qui operas. 6. ad Tertyl. Vbi qui operas suas, Vt cū bestijs pugnaret locavit ad matris hæreditatē n̄ admittitr, nisi benigna interpretatione: sed fit servus. l. 6. §. irritū de iniust. rup: q.º servus adquirit sibi matris hæreditatē. R. qui operas suas locavit, Vt pugnaret cū bestijs n̄ fit servus, sed notatr infamia, et ideo benignè placuit, Vt ex orphitiano admittatr; at V.º si n̄ operas locet, sed se venundari passus sit, Vt cū bestijs pugnet, tunc fit servus, de quo intelligitr l. 6. §. irritū. de iniust. rup — Cui rei capitalis damnatus est, neq. restitutus, etiā benigne admittitr ex orphit.º. Sed hoc nequit intelligi de deportato, q.ª Vt est in fi. liberi sunt in eius potestate. R. intelligi de relegato, nā licet relegatio n̄ sit capitalis sententia, tamen, q.ª æstimationē lædit, dicitr capitalis sentīa minus propriè in l. 4. si quis caut. l. 12. §. 4. de accusat. Itra. filius relegati stricto Jure admittitr ad Matris successionē: q.º n̄ benignè. R. q.ª relegati minuitr æstimatio. l. 5. §. 12. de var. et extraord. cogn. Cletes. de interdic. Sed quare relegatus summo Jure n̄ admittatr ex orphitiano, cū in l. 13. de bon. pos. vocetr ad bonorū possessionē. R. q.ª D. Marcus ~~[illegible]~~ n̄ vocabat ex orphitiano filios proprios, et infames, nec eos beneficij participes facere, cū ia à Prætore pptr cognationē voccarentr d. l. 13: q.º solū ob infamia notati ex orphitiano n̄ admittebantr. V.us Edim. est intelligend.

221

de filio relegati, vel operas suas locantis, qui admittitur ad hereditatem matris, uxoris relegati, ex verbis orphitiani. ratio dub. est, quia filius id Patri adquirebat: ergo non debebat admitti ex verbis Sti. Revej. de inmerdie. to. 3. n. 13.

Si servus communi stipuletur Titio, aut Mavio dnis meis dare spondes, inutilis est stipulatio, quia incertum est etri eorum adquisierit actionem l. 9. §. 1. et l. 10. de stip. serv. Si servus stipuletur dno, aut extraneo, in dni persona consistit obligatio, in extraneo non, sed debitor extraneo solvens liberatur, quia fuit adiectus obligationi. l. 13. de stip. serv. Obst. diffic. l. 11. de stipul. serv. Ubi si servus sibi, aut Primo, aut secundo dnis stipuletur ~~[illegible]~~ per adiectionem dnorum est inutilis stipulatio, sed quia adiecit sibi omnem adquiret actionem, et debitor dnis solvendo liberatur. postea ait Ctus in vers. cum quod in dnis non consistit stipulatio, nec aut solutio: quaeritur. Nihil aliud dicendum potest quam quod vers. cum. est intelligendus in diverso casu scilicet in quo servus fuit stipulatus Titio, aut Mavio dnis, et non adiecit suam personam, ut in principio legis. Q. Ga. — difficillimus ✱

de Legatis conditionalib. vel fideicomissis

Obst. l. 46. de fideic. libert. Ubi fideicomissaria libertas valet, si haeres voluerit. Obst. §. 3. d. l. Ubi non valet libertas si relinquatur si haeres voluerit. Resp. in l. 46. in prin. loqui Ctum de fideicomissaria libertate, et sic per illa verba si haeres voluerit, voluit testator remittere illam necessitatem quam habebat impositam a Divo Augusto, et illud fideicomissum restituere primaevae origini fideicomissorum; at in §. 3. loquitur Ulp. de libertate directa, et cum in legato semper imponatur necessitas, conditio si voluerit ~~[illegible]~~ adversatur.

Sic intelligendus difficilis tex. in l. 11. §. hoc. 6. de leg. 3. Ubi legatum si haeres voluerit valet. Resp. ut in d. l. 46. hic non loqui Ctum de legato, sed de fideicomisso, nam verbum legare pro fideicomisso sumitur, et sic per illam conditionem voluit testator remittere haeredi, necessitatem praestandorum fideicomissorum, impositam a Divo Augusto. Quod dicit Ctus, quod si haeres decesserit, antequam dederit, haeres eius praestat fideicomissum; est intelligendum, quod haeres non dedit, sed se soluturum constituit, et sic haeres eius tenetur ob hanc obligationem. Verba illa tractus habet intelligit Acurs. conditionale est. Sed (ni fallor) potest intelligi tractum habet, ita spatium habet haeres solvendi, quamdiu vivat, nam ut Calep. tractus est trecho, o espacio de lugar.

difficillim. et sing. tex. ✱ Oroz de apicib. iuris

Obst. l. 72. §. 5. de cond. et dem. Ve. fol. 132.

de leg. 3.
Huic obst. l. 11. §. 7. Ubi fideicomissum relictum si haeres voluerit, non debetur: quod neque in d. §. 6. R. quod in d. §. 7. nil aliud dicit textus, quam quod non deberet, sed non recte infertur: quod non valet; nam in primaeva origine fideicomissorum; haec poterant praestari, sed non debebantur, nam

id tantum debetur, quod ab eo invito peti potest. Oraq. de apicib. jur.

Obst. l. 43. §. legatum. 2. de leg. 1. Ubi ~~valet~~ legatum in aliena voluntate poni potest, non in haeredis. R. legatum recte poni posse in voluntate alienam, id est legatarii, vel si apponatur potestativa conditio - fol. 74
Nota libertatem datam directo inutiliter, favore libertatis in fideicommissariam trahi, si per fideicomissum poterat valere. l. 24. §. siquis. 10. de fideic. libert.
Et hoc sensu potest interpretari (ni fallor) l. verum 58. de manumis. test.
et epigraphe est Maciani lib. 1. fideicomissor.
Obst. l. Maevia 44. de manumis. test. Ubi testatrix servis reliquit libertatem sub conditione, ut lucernam accenderent, illi lucernam non accendebant, et nihilominus competit libertas: quia non suspenditur per conditionem. R. [illegible] loqui de modo, non de conditione, nam dictio ut importat modum, et sic [illegible] conditionem, sed illa non suspendit, sed obligat ut fiat, quod iussum est. [illegible] Obst. [illegible] conditio, nam modus est conditio impropria et late.

Servus non gaudet jure civili

Obst. l. 44. §. 1. de judiciis Ut Fab. in rati.

Ut fol. 35 -
Obst. l. 82. de haer. inst. Ubi servus incapacis potest haeres institui: sed ille a ~~[illegible]~~ domino non mutuat capacitatem, ergo quam ipse habet. Pich. §. . de her. inst.
Obst. Latinus Junianus gaudet jure gentium: sed fideicomissa sunt secundum jus gentium: ergo servo Latino Juniano poterit relinqui fideicomissum. R. ideo non posse relinqui fideicomissum; quia lex, quae iubet ei non posse legari defraudaretur, et quod per legatum capere non poterant per fideicomissum haberent - O. M. Valenz. Sed hoc intelligitur postquam fideicomissa ad necessitatem juris redacta fuere, nisi lex Julia defraudaretur; antea Latinus ex fideicomisso capere poterat, quia vivebat ut liber, et quamvis qui est incapax legati, sit fideicomissi. Ulp. tit. 25. §. 6. tamen est exceptio in Latino, qui capax erat fideicomissi. d. tit. 25. §. 7. Eadem exceptio Latini est extendenda ad deportatum. Retes. de interdic. et releg.
Obst. l. 82. § fi. de leg. 2.
Servus potest absque jussu domini adire haereditatem: ergo gaudet jure civili. l. 5. de cond. et dem. Obst. l. 25. de cond. inst. Obst. l. 86. in fi. de haered. inst. fol. 80 -
Obst. l. 1. §. 3. de success. edict. Ubi quod servo defertur bonorum non possessio. R. post verb. servum ponendum esse commam (,) atque eam vocem non ad voculam deferatur quasi non deferatur servo bonorum possessio, sed per eum domino, si institutus sit, quod falsum est, sed ad verbum repudiare. Gual. ad Don. 7. com. 14. lit. q.

de deportatis —

Obett. Legi 77. §. 4. de leg. 2. deportato concedi eligendi facultatem, dum hoc sic intelligatur, ei tribui eligendi facultatem, non quod possit eligere, sed, quod si revertatur, poterit eligere. Ad. — l. 17. §. 6. ad Trebel. ibi: cui liber factus est. Dicitur verum esse in hoc casu deportatum servum effectum esse, nam sicut relegato ex relegationis ordinaria sententia, bona non publicantur; sed aliquando ex particulari Judicij sententia, bona publicantur, ita deportatus, non fit servus ex deportationis sententia, sed ex Judicij sententia recte potest esse servus deportatus ^. Ambae solutiones sunt D. Martini Valonga —

^ quod prius ex L. 2. C. ut nemo privat. Ubi deportatus ex Judicum sententiam amittit Civitatem, et Libertatem.

Obst. 1. contra 1.am solutionem, nam actus eligendi consistit in facto: ergo debet actus eligendi deportato concedi —

Obst. 2. quia si eligendi facultas suspenderetur in deportato, esset sicut in captivo: sed ille plectitur ob delictum, iste ob adversam fortunam, nam pro patria captus est: ergo esset amborum aequalis conditio, et ad suspensionem Jurium pro captivo datur postliminium, sed circa deportatos nullum datur Jus suspensivum.

Obst. 3. contra 2.am solutionem, et dicendum est, ideo relegato posse ex particulari Judicij sententia bona publicari, quia licet bona publicentur relegatio non mutat essentiam; sed si deportatus fiat servus, mutat suam essentiam deportatio; quia servus non gaudet Jure gentium, et deportatus eo fruitur: ergo nulla est paritas.

Obst. 4. nam si deportatus ibi ex particulari sententia fit servus erit aequalis servo poenae, vel erit ipse servus poenae: ergo male ponit Consultus discrimen in dicta L. 17. §. 6. inter hunc deportatum, qui est servus poenae, et inter servum poenae, nam dicit Consultus non concedi servo poenae electionem, quae deportato conceditur: ergo deportatus adhuc ex sententia Judicij servus effectus non est; vel etiam suspenderetur electio in servo poenae, sicut deportato.

Respondeo peioris conditionis tibi servum poenae, qui non ob Judicij sententiam fit servus poenae, quam eum, qui ob sententiam fit, et sic esse inter eos discrimen.

Obst. 5. nam in servo poenae nulla potest esse Jurium suspensio, quia non datur postliminium: sed obligatio, vel Jus illud fuit extinctum. L. 59. de cond. et demonstr. ergo obligatio extincta reviviscit.

Obst. 6. nam Jus illud pervenit ad servitutem: ergo ad casum à quo incipere non potest.

Obst. l. 121. §. 2. de V. O. Ubi cum moritur deportatus committitur stipulatio: q. per deportationem n. erat extincta. R°. q. obligatio fuit extincta quoad deportatum, non quoad fiscum, nam cum is succedat, n. eum representans teneatur. Nec obst. q. obligatio incipiebat post morte, nam cum stipulatio concepta est cum morieris, incipit eo moriente, et sic eo vivo. Cuiac. 11. respons. Pap. ind. l. = Obst. l. 14. §. 1. de novat. V. Rerus de interdict.

Obst. l. 21. ff. de duob. reis. Ubi si aqua, et igni interdictus est alicui (non alicuius) fideiussor postea ab eo datus tenetur. R°. ab eo esse intelligendum a correo deportati, a quo recte debat fideiussor. Rerus de interdict.

V.e fol. 142. 132.

de impossibili conditione

* difficill. et sing. tex. V.e fol. 31.

Quae sub Iurisiurandi religione relinquuntur a Pratore reprobantur, et sine Iure iurando capient relicta ibid. ne Iurisiurandi religio contemnatur. l. 8. de cond. inst. Obst. difficil. et selec. tex. in l. 12. §. proinde. 1. de manumiss. test. Ubi si legatum cum libertate relinquatur, n. aliter legatarius id habebit, nisi Iurisiurandi religioni paruerit. R°. hanc esse differentiam inter legatum, et libertatem; nam in illo habetur pro n. scripta talis conditio, in hac debet impleri tantum conditio Iurisiurandi, n. vero fieri, qd sub hac conditione relinquebatur. l. 13. §. 3. de statulib. Et ind. l. 12. §. ubi cum concurrunt simul legatum, et libertas, conditio adiecta libertati, debet impleri in legato. Cuiac. 31. Quaest. Iul. Sed n. patet differentiae ratio, cur id in legato, et vero in libertate observetur; cum plus favoris videatur tribuendum libertati, quam legato.

* Obst. difficil. l. 72. §. 5. de cond. eodem. V.e fol. 132.

Obst. difficil. l. 31. de cond. eodem. V.e Cuiac.

Obst. l. 58. de condic. indeb. Ubi legatum n. valet relictum sub conditione servo manumisso, tunc test. liber sit: sed est impossibilis: q. n. debet vitiare legatum. R°. conditionem impossibilem esse quae statim ex ipsa figura verborum intelligitur vel est naturae impossibilis, ut si Coelum digito tetigeris; at haec n. est huius qualitatis, et sic n. est impossibilis. Cuiac. 9. resp. Pap. — loventis ap. l. 52. de cond. eodem. Ubi conditio si Maevius voluerit est impossibilis de iure: sed n. habetur pro n. scripta, q.a legatum n. valet: q. etc. Obst. l. 43. §. 2. de leg. 2. l. 1. de leg. 2. fol. 72. Obst. l. 1. de leg. 2. Ubi idem est si legatum relinquatur si Titius in Capitolium ascenderit, ac si Titius voluerit: q.o falsa est d. l. 52. de cond. eodem. R°. priorem conditionem intelligi de libero arbitrio, posteriorem de arbitrio boni viri. In l. 43. §. 2. de leg. 2. legatum poni potest in alterius arbitrium, si id pro conditione habeat. Cuiac. ind. l. 1. de leg. 2.

Obst. l. 3. de condict. ob turp. cau. R°. n. dari repetitionem q.a in pari causa turpitudinis melior est conditio possidentis. Obst. l. 5. eod. Ubi in utraque parte erat turpitudo, cessat repetitio. R°. ne dni conditio fieret deterior per alienationem servi, valet repetitio, nam servus peiorem conditionem dni facere n. potest. Cuiac. 16. 3. Iul. ad Ursei Feroc. Si accipientis versatur turpitudo tantum, repetitio cessat. l. 4. §. 2. eod sic intelligenda l. 6. eod. Ubi accipientis versabatur turpitudo.

Ad titulum de usufructu

Obst. l. 37. de usufr. leg. cui obst. l. 29. ff. de usuf. R.º in d. l. 29. q.d superest dodrante, resecatur per falcidiam; at textum d. l. 37. cum vulgat. debent intelligi; ut valeat omnium bonorum usufruct. dummodo aestimatio usufruct. n. superet dodrantem. Fab. in rati. ad d. l. 29.

Obst. l. 35. de usuc. Ubi fructuarius, et heres proprietarius habent furti actionem: q. q.d proprietarius n. habebat ~~furti actio~~ unde securus esset habebat furti actionem, nam remotam habet, nisi cuius interest. R.º q.d fructuarius n. tenetur de furto, nisi eius culpa factum sit, et sufficit si praestitisset cautionem arbitrio boni viri —

in l. 19. h. t. appellatione usufruct. continetur proprietas. Accurs.

Servitutes n. possunt constitui ex die, vel ad diem, neq. sub conditione sed tamen si ita constituantur, aequitate praetoria sustinentur. Obst. l. 4. de usufr. Ubi usufruct. ex die, vel ad diem relinqui potest. R.º usumfructum esse dividuum, caeteras servitutes individuas l. 1. § 9. ad falc. et sic, exclusa aequitate praetoria usufruct. ex die, vel ad diem relinquitur. Fab. in l. 4. h. t.

Obst. l. 41. h. t. Ubi statuae, vel imaginis relinqui potest usufruct. R.º ex eadem l. habere aliquam utilitatem, si quo loco oportuno ponantur. Obst. l. 41. § 1. Ubi in praedijs, in quib. magis impendimus, quam lucrifacimus constituitur usufruct. R.º aliquem posse illo fundo frui desiderare, malitq. impensa illa, quam oblectatione carere —

Obst. l. usufruct. 26. de stipul. serv. Val.ª de ead. har. —

Obst. l. 28. h. t. Ubi nomismatum aureorum, vel gemmarum datur usufruct. R.º sub pecunia numerata nomine n. continentur. Et fructuarius habet commodum, nam potest habere ad ostentationem, et oblectationem. Et potest pignori dare. obst. l. 6. l. h. t. fructuarius n. posse res fructuarias pignorare; hoc intelligitur n. posse res pignorari proprietatem, n. vero, ut n. possit obligari rei quamdiu durabit usufruct.

Obst. l. 1. Cod. t: q. cautio est de essentia vsusfruct. cui non possit remitti a testatore. Rº intelligi de quasi vsufructu, dict: l. Ex cautione

Adprobandum fructuarium non habere Jusfruendi in vsufructu possunt ponderari tex. in l. 25. §. si duos. 6. de vsufr. cum l. 23. §. si quis. 3. de adq. rer. dom. fol. 25.

Obst. l. 5. §. 2. vsufr. quemad. cav. Obst. l. 14. §. 1. de vsu, et habit. Rdet dict. in prin. sed obst. d. l. 14. §. 3. Vbi potest apud alium esse vsus, apud alium fruct. Rdet tab. ind. l. 14. §. 2. et in l. 42. de vsufr. vsum esse communem inter vtrosque legatarios, sicuti si testator vni fundum, alij vsumfructum legaverit communis erit vsusfruct., et legatarius fructus erit sine vsu, id est sine servitute vsus; et id percipiet fructuarius, quod vsuario superest l. 42. de vsufr. sicque habebit fructum, et vsum.

Obst. l. 15. §. et si vestimentorum, cum seq. de vsufr.

Cl. Joannes de la Tor. arg. si testator leget gregem, et grex ad vnam ovem pervenerit, debetur ovis l. grege legato. de leg. 1: ergo si testator leget gregis vsumfructum, et grex ad vnam ovem pervenerit debetur vsusfruct. ovis. quod est falsum. Rº quod grege legato, qualibet pars, quæ superest, debetur, sicuti in alijs reb. legatis, quia non rei mutatione perit legatum. At si vsusfruct. legetur, et grex ad vnam ovem pervenerit mutatur substantia gregis, quia grex decem ovibus debet constare, sicque mutatione rei perit vsusfruct.

villa est domus rustica. M. Torres arg. l. 9. quib. mod. vsufr. am: ergo mutatione rei non perit vsusfruct. Rº legatum fuisse vsumfructum fundi, in quo villa continebatur, tanquam accessio, l. 8. eod. tit. et sic diruta villa, nihil obstat quominus fundo vtatur. Acurs. et Fab-

Cui obst. L. 10. eod. Ubi si fund. villa fuit accessio, diruta villa
n. extinguitur fundi usufruct. R.deo qd dum extat aliqua
pars proprietatis, qua possit fructuarius Uti, frui, qd tunc
remanet Usufruct. qa non in totum mutatus fuit. Item.

Item Facit arg. L. fi. C. de usufr. cum L. 13. C. fam. hercisc.

Def. Mag. Navarro. die 14. octobris. 1685.
Obst. L. 23. de usufr. leg. V.e fol. 59.
Ad probandum Fisco acquiri usufructum L. si. 27. §. iubet
11. ff. ad leg. Iul. de adult. R. non tum, sed perceptionem ad-
quiri.

De ingenuis.

V.e fol. 17. et 32.
Obst. L. 2. C. de libert. et eor. lib. Ubi manumissus ingratus exti-
tit circa patronum, et in servitute redact. ob ingratitudi-
nem, filii eius, qui nascuntur, postquam ingratus revocatus est, Pa-
tris conditionem sequuntur: ergo partus etc. R. tam detestabi-
le esse ingratitudinem contra patronos, Ut adhuc filiis
noceat, quatenus est Constitutum in Crimine Lasa maiesta-
tis, Ut Patris delictum filiis noceat.
Propter levem offensam libertus revocatur. Obst. L. solo. 30. C.
de liberali cau. R. hic culpam extitisse in n. faciendo,
et levis; ind. L. 2. in faciendo, qua est gravior.
Cui legi 2. obst. difficil. L. fi. C. de libert. et eor. Ubi filii na-
ti antequam Pater revocaretur, simul cum Patre in servitu-
tem reducuntur: ergo male ponitur distinctio, ind. L. 2. R.

tex. in d. l. 2. intelligi q.d filij n. fuerunt ingrati; at in d. l. fi. fuerunt ingrati, et etiã licet ingenui ingrati acti-one tenebantur, nã q.a patronus eorũ parenti libertatẽ dedit, ideo nati fuerunt ingenui, quarõne ingenuita-tẽ ab eo mediate acceperant. Cujac. in l. eod.

Obst. l. 25. de stat. hom. R.o res Iudicatã p veritate ha-beri. Obst. l. 26. § siquis 10. de cond. indeb. Ubi ab ar-bitro condemnatus, si solvat potest repetere: g.o res iudic. est. R.o arbitrum nullã pronunciasse sententiã, sed partes falso credebant esse pronunciatã. Val.o to. 2. tr. 2. c. 8.

Obst. l. 2. C. de Patrib. qui filios distrax. Ubi Pater nimiã ege-state coactus filium vendidit, filius est in servitio venditoris, et quotiescunq̃ praestet precium, potest ad ingenuitatẽ pro-priã repetere: g.o potest esse ingenuus, qui servitutis ma-cula affectus fuit. Obst. l. fi. C. de patr. potest. Ubi Parentes filijs n. poterant libertatẽ adimere. R.o filium ob egesta-tẽ venditum, vel noxę deditum (idẽ dicendum est de filio no-xa dedito, ac in d. l. 2.) subiectum esse vinculo cuidã im-propriae servitutis; nã Patres filios in verã servitutẽ detrudere n. poterant. Retes. opusc. 8. c. 3.

Obst. l. 14. C. de fideic. libert.

Obst. L. 41. de reb. credit. Val-

Obscurus tex. in L. 1. §. 12. ad Silan. b. quod etiam post mortem Patris probat, si antequam ei suus heres existat occisus sit. R. et Bart. hac verba intelligi Jure Pretorio, id est antequam se immisceat vel abstineat. Sed aperte convincitur, nam in suis heredib. per beneficium abstentionis tollitur necessitas, non suitas, nam semper suus heres manet. L. 30. §. sed etsi. 10. de fideicom. liber. Deinde nam quod Pretor introduxit in favorem filij, auferendo illi necessitatem, non debebat in eius damnum retorqueri auferendo suitatem. L. quod favore. C. de L. L.

Nota servum impubere ex Silaniano Bart. non torqueri L. 14. ad Sil. praeterquam si sit pubertati proximus, vel ad pedes dni cubuerat, nam si tacuit videtur necis particeps d. L. 14. ad Silan-

R. det. melius, et novit à Portillo. Sic, quod in 1a parte tex. ait Ctus, quod si Pater capiatur ab hostib. et filius occidatur, servos esse torquendos, nam si Pater revertitur, filius dni apellatione continebatur d. L. 1. §. 7. si apud hostes decedebat, filius per Legem Corneliam, fuit dnus servorum, et sic servi utroque casu torquendi. In v. quod etiam. subiungit Ctus, quod si filius, vivo Patre, occisus fuerit, et contra, antequam suus heres esset, quia viventis nemo poterat esse heres, et post mortem filij Pater decederet, adhuc post mortem Patris servi possunt torqueri. R. dub. est, nam de questione servorum agebatur, servi non erant filij, neque ex persona propria, neque ex persona Patris, ut in pa. parte sed tamen, quia filius fuit occisus fuit vivo Patre S. C. locum habet. d. §. 7.

singular. soto ✱ R. (ni fallor) verb. antequam referri ad verb. occisus fuerit-

Non obst. d. L. 1. §. idem Scaevola. 13. ad Sil. nam est intelligendus (ut Accurs. ait) de filio emancipato, nam filio suo herede instituto, libertates ab ipso instanti mortis valerent. Hac de L. 1. ad Sil. habet. D. Gregorius Portillo primarius Salmanticensis in mat. de adq. har. cap. 1. n. 20. 21. 22. 23. anno 1636.

Obst. L. 5. §. 1. de cond. et dem. Ubi servus, vel filius sine iussu Patris, vel dni conditionem adimplent, quod neque Pater, neque dnus fraudantur: quod conditionis adimplemento non adire hereditas. ne sit Dtra L. 6. de adq. har. Obst. L. 25. de cond. inst. Ubi servus sine iussu dni adimplet conditionem. R. cum Accurs. ind. L. 5. fuisse

apposita conditione in faciendo, quę poterat adimpleri absq. praeiudicio Patris, et repudiari hereditas; at in d. L. 25. erat conditio in dando, et licet post eam adimpletam posset hereditas repudiari, tamen incommodum sentiebant pater, vel dnus, quia eorum diminuebatur peculium, ex eo quod daretur similiter intellegendi tex. in l. 29. de adq. pos. cum l. 11. de adq. rer. dom. Rich. th. 1. Alis obst. l. ia dub. 46. inst. de hær. inst. Ubi si filius conditioni potestativę pariat, jus abstinendi assequi non debet. Rdet melius Accurs. hunc tex. intelligi de filio suo, et necessario, qui adimpleta conditione fit hæres, ac si pure fuisset institus, potestate legis. Itra non gestio pro hærede in extra
L. 81. de adq. hær. neis, comparatur immixtioni in filijs; sed in extraneis per adimplementum conditionis, non inducitur aditio: quia neq. in suis immixtio. Rd. filium non immixtum censeri, sed cum Prætor daret abstentionem, ne invitis subijceretur oneribus hæreditarijs, et filius hæc sponte susciperet adimplendo conditionem, inde abstentio denegatur. Portillo. de adq. hær. c. 1. n. 33. 34. 35. et 36.

Loc. arg. l. 3. §. 1. l. 9. §. ult. de hær. inst. Valer. de adq. hær. c. 1. n. 28.

Obst l. 9. §. 14. de hær. inst. Valer. de adq. hær. c. 1. n. 25.

Obst l. 6. §. interdum de adq. hær. V. Richard. inst. 3 de hær. quę ab intest. · 5 Ubi explicat alia jura ad hæc pertinentia

Transcripsi hos tex, qui argumentati fuerunt in Salmantina Achademia usque ad fol. 90.

de eo quod metus causa gestum erit

An hoc edictum detur pro servitute l. 12. 13. cum l. 1. § 4. l. 15. et alijs. ff. quod vi, aut clam. l. 8. § 7. v. sed si vi usus ff. de eo quod met.) l. 9. et 10. de vi, et vi arm. quae opponuntur, sed in l. 10. qui eiecit fuit tertius, in l. 9. ipse dominus, ibi à domino.

de Iudice delegato

Iudex delegatus potest Iudicem dare, l. 12. § 1. de Iudicijs. Obstat l. 1. de off. eius, cui mandata est iurisdictio, ubi errat Magistratus, qui iurisdictionem sibi delegatam ~~mandatam~~ a lege, vel S. Co. mandat. Respondeo in l. 12. asserere Cleri dare, in l. 1. mandare, (ita videtur). Gonçalez Respondit quod qui habet à Principe, quia habet à viva lege, bene potest mandare; qui vero habet à lege mortua non.

Proconsul quid. Obstat l. solent. 6. de off. ~~Praefecti vigilum~~ Proconsul. Vide fol. 89.

de dotibus

Cuius legi Scaevola. Obstat l. 1. C. de condict. ob causam dat.

Ad probandum fisco adquiri usumfructum [illegible] l. si 27. § iubet. 11. ad l. Iul. de adulter. Respondeo non ius, sed perceptionem adquiri.

Soluto matrimonio et inito, quamvis sciant vir, et uxor, potest Rerus. repeti usumfructum (est sententia Cujacij). Retes arg. sic: quando turpitudo in ambos versatur, melior est conditio possidentis: sed hic versatur, ergo. Respondeo esse meliorem conditionem, quando non datur lex, quae prohibet retineri; at hic lex Iulia de marit. ordinibus, prohibet manere apud eam. Sed. Ista haec lex fuit inducta in favorem fisci: quia ubi cessat favor fisci, non habebit locum: sed hic cessat, quia usumfructum ei adquiri non potest: ergo debet esse, ac si nulla lex prohiberet retentionem.

de repetit.e Legatorum

Obst. l. uxorem. 41. §. 1. de leg. 3. videatur §. 3. eiusdem legis.
Obst. l. Lucius. 88. §. impuberem. 7. de leg. 2.
Veteres arguit sing. l. cum Pater 77. §. qui. 5. de leg. 2. videtur
Cuiac. tit. de legat. et in q. q. Pap.
Contra hanc legem arg. Parra l. 39. de leg. 3.

l. 15. ad leg. Aquil. l. Pap. 18. de servitut. l. legatum. 116. de leg. 1. l. si servus. 70. §. 1. l. 84. §. a des 4. de leg. 1. l. si servus 27. quib. mod. usufr. am. l. si usufr. 4. ff. usufr. quemad. cav. l. cum qui. 18. §. 1. de his, quae ut indignis. l. si maritus 7. in prin. de fundo dotali. l. 1. l. si cum. 15. quemad. serv. am. l. si quis. 30. de servit. urb. l. si fruct. 6. de manumis. test. l. 76. §. dnus. de leg. 2.	l. legatum 80. de leg. 2. l. à Titio. 64. de furtis l. sed. 9. §. si creditor. de peculio. l. si. 44. §. si servus. de furt. l. 1. §. idem Scaevola 13. ad Silan. manum.
Haec Iura probant confundi servitutes reales, et personales per dominium rei legatae, quod adquirit haeres ante agnitionem legatarii, factum à legatario	Haec Iura probant haeredem adquirere dnium rei legatae, ante agnitionem legati. immo, quod secuta agnitione legatarius recta via à manu testatoris adquisivit dnium rei legatae, nullo momento facta haeredis. Adest Franc. Duarenus ad d. l. Papin. 18. de servitut. quod quando res legatur sub conditione, dnium rei legatae adquiritur haeredi per aditionem, et postea legatario per agnitionem legati, et primi tex. intelliguntur de legato sub conditione relicto: at vero in legato pure relicto recta via legatarius adquirit dnium, numquam factum haeredis, de quo intelliguntur posteriores tex.

Cuiac. in recit. ad d. l. Papin. 18. de servit. intelligit primos tex. de legato relicto per damnationem; posteriores de legato per vindicationem. Utraque opinio est probabilis.

Hoc
Pap.
Parra

207

de S. C.to Velleiano

O. fine. Non-Obst. L. ult. de adq. hær. Ubi obligata fuit Titia p tota hæreditate, et Prætor succurrit: ig. n habet locum S. Cum, cum Prætore indigeat. infertur loqui Cum de Velleiano ex epigraphe Pomp. L. S. Ctorum. Et sic derogata sunt plurima leges ex tit. de S. C. Velleiano. Rdetur mulierem n prohiberi intercedere in re propria, et cum p Ius accrescendi alia pars hæreditatis facta fuit propria, hinc et.

D. Pomp. Obst.* L. si in re. 7. C. si aliena res pignori data sit. Ubi quidam tutor in res suas mancipium mulieri pupillæ dedit in pignus, dubitatum fuit an pignus consisteret, et respondens imp. p. q. si post perfecta ætate consensum n accommodavit pignus n valet: sic arguitur: q. si accomodavit consensum potest p alio in mutuum obligari, et q. loquatur de pupilla, et n de pupillo patet ex epigraphe ibi: Cornelia: q. erat mulier, quæ consuluit: sed loquitur cum ea imp. q.

Respons. Rdetur arg. L. 8. §. 14. D. ad Velleianum. V. ibi Gotofr. qui citat Cujacium. S. Cti verba negant actionem. sed Rd. eficacem, n ineficacem.

·

---

de pignorib.

Arg. homo liber minime potest oppignorari, neq pure, neq conditionaliter, licet in universali hipotheca, nulla facta mentione liberi hominis, beni possit, si in servitute pervenerit opignorari. D. Im. Mineral. Obst. in vrtt, id potest opignorari q in particulari L. 6. de pignor. et hipotec. Rd. n attendi opignorationem, q. contrahitur,

sed q.º advenit res, et q.dº advenit res bene potest oppignorari universaliter. Itra neq specialiter, q.ª si specialiter n̄ posset maxime ppter tritos eventus l. 83. §. sacra. de V. O.: sed hic tritis eventus in iure sepissime expectatur, q.ª libertis, q.ª possunt ob ingratitudinem revocari, apponit Lex poenam: q.º q.ª spectat. arguit l. si creditorib. 5. C. de servo pignori dato, nec manumisso. sed R.tr q.d postquam libertatem acceperunt, p pignore n̄ remanserunt, q.ª si remanerent n̄ eis competeret libertas V.e l. antec.

D. Sñ. Miguel arg: Redemptus ab hostib. à redemptore potest oppignorari: sed est liber: q. etc. V.e Wesembeq. in tit. qui potiores. n. 5. R.º q.d n̄ oppignoratur homo, sed Jus, q.d in eo habet. arg. ~~l. ...~~ l. 24. §. si homini 3. de fideicom. libert. R.tr libertatem esse favorabilem, n̄ oppignorationem.

Parra arg. l. 8. §. ult. de liberali causa.

Gonçalez sic: homo liber potest vendi à Patre: q. oppignorari. R.º solum ppter urgentem necessitatem. Itra q.ª Pater emancipat filium sine necessitate in emptorem transfert dominium: q. etc. R.dtr ppter favorem filij. Itra q.dº datur ob noxam neq favor, neq necessitas intervenit: sed transfertur dominium: q.º etc. arguit l. denique. 8. de pignorib. et hipotec. Ubi asseritur in obligatione generali n̄ contineri concubinam, et filios naturales: q. in particulari continebuntur. R.º in h. tex. concubinam esse ancillam, et sic filios, sed ppter affectionem n̄ oppignorari. V.e Cotofr. qui Cujac. citat.

278

Filius captivi nequit facere t(estamen)t(u)m

defendit D. Mart. Pimienta, graisdel Virto.

D. Isidr. Camargo. arg. filius deportati potest testari: sed qt in suspenso, q(ui)a potest restitui à Principe: ergo et(iam). R(espondetu)r. ius deportati n(on) esse in suspenso. arg. L. 2. §. 3. ibi: alia causa, Unde legitimi. quę alia causa debet intelligi de deportato, cu(m) L. 9. et 13. C. de sent. pas. R(espondeo). n(on) intelligi de deportato, sed de illo, qui habet Patrem absentem, et dubitabatur an esset mortuus, vel alia causa, quę suspendit.

Obst. L. 1. §. 4. v(ersicul)o sed si filius veteranus. de 2is tab. et L. 23. de milit. t(estamen)to. Ubi videtur necessariu(m) Ut valeat t(estamen)tu(m) q(uo)d sui juris sit fact(u)s. R(espondeo). q(uo)d non. Vo deb. orietur ex L. 22. de milit. t(estamen)to. sed insta ex L. 23. eod. ubi n(on) valet q(ui)a ignominia erat missus. L. 26. eod.

D. A. de Guevara arg. ideo filiusf. n(on) potest facere t(estamen)tu(m), q(ui)a n(on) habet familia(m): sed Pater potest ei facere t(estamen)tu(m): ergo. licet n(on) habeat familia(m), potest habere t(estamen)tu(m). R(espondeo). Patrem ei facere t(estamen)tu(m) ad tempus, in quo habeat familia(m). Obst: ergo. filius poterit facere ad tempus in quo habeat familia(m). R(espondeo). negando conseq(uentia)m, q(ui)a filio n(on) fuit permissu(m) L. 12. tab. sed Patri; et illud qt Patris judiciu(m), n(on) filij: arg. L. decessit. §. D. de Carboniano edic. Gotofr. citat Cujac.

de pacto hæreditatis viventis.

Obst L. ult. de leg. 3. ubi datur hæreditas viventis. ibi: et hæres factus. sed vivebat adhuc ille, cui successit: ergo et(iam). Cujac.

Obst. L. 1. §. si libertus. 27. ff. si q(ui)d in fraude Patroni factu(m) sit. ibi: vivo liberto, filius patroni acceperit bonoru(m) possessionem contra tabulas liberti: ergo. viventis datur hæreditas.

*

de codicillis —

Praesidi D. Vtio Calatayu arguit D. A. de Arellano dari liber-
tatem directam in codicillis L. 26. de adim. leg. ibi Deinde alienato
codicillis libertas datur, cum L. 16. de fideicom. libert.—
D. Pus de Lederma arg. L. 76. ad Trebel. Ubi substitutio valet be-
nigna interpretatione in 1a. ff. tex: sed in 2a. ff. nulla potest
dari benignitas, cum sint haeredes extranei: q. etts. Rº. benignita-
tem esse propter effectum voluntatis defuncti —
D. Manuel Gonçalez arg. L. 3. §. sed etsi. 7. de condict. causa data
ad probandum non fingi datum in tto. qd datum est in codicillis, qa. hic
in tto. data fuit libertas sub conditione, et in codicillis pure, et
tamen si solvat decem ex tto. potest repetere, et consequi liberta-
tem propter codicillos—
Parra arg. L. 3. §. 25. ad Silanianum.
Ve fol. 25.

---

de servis fugitivis

Servus fugitivus emi, et vendi non potest. Ita dnus habet plenum dnium:
sed effect est libera administratio: q. etts. De qa. potest legari. Rº. esse
propter favorem ultimae voluntatis. Ve L. 6. de leg. 1.
Obst. L. 13. §. 1. de act. empti.
Obst. pmedio L. 2. cum suis §. §. de L. Fabia de plag.
Obst. L. 6. C. de munilegulis tt. 11. Rº. non liberari, sed hac poena
~~[illegible]~~ plecti. Sed quare cur in L. anti plectitur quinque libris?
Rº. has esse poenas arbitrarias.
Obst L. 15. de Publiciana. Ve Valª. de adq. pos.
Chalar arg. quamdam L. de noxalibus action.
D. Ferd. de Bargas arg. L. 14. §. ult. de servo corrup.

779

de S. C.to Liboniano

Obst. L. 30. de legat. (ni fallor) 1.
Gonzalez arg. L. quoties [redacted] 11. de hered. inst.
Carrasc. arg. L. 15. §. ult. de Lege Cornel. de fals.

de commorientib.

Obst. L. 2. §. si emancipati 6. de collat. bonor.
Obst. L. 9. §. 2. et 3. de reb. dub. V.e Stercs. [illegible] opusc.
Parra arg. L. 34. §. 6. de contrah. empt.
Gonçalez arg. L. 11. de captiv. Sterc. 6. opusc.

de cognatione spirituali

Obst. q.d contrahitur inter cathecumenos, licet sint extra ecclesiam.
R.o esse impropriam. arguit. Can. 54. de consecrat.e dist. 4.
R.o sic loqui, quando non urget necessitas.
Obst. Can. 4. 30. q. 1.
R. Joannes de Armenteros arg. tex. singularem in cap. consanguinei 11. de sent.a, et re iudicata. V.e Panormit. et cur eo figura speciem. V.e Cujac. *
Gonçalez arg. ad probandum nullam esse prohibitionem inter patrinos sic: Patrini solum poterant esse diaconi: sed Diaconi propter votum castitatis iam non poterant contrahere: g.o etc. R.o aliquando non esse diaconos.

Ad. l. licet. 74 de leg. 1 - de rescripto Severi

Praesuit D. Joannes Andicano (defunctus) ex d. l. 74 de leg. 1. Obst

p medio l. 70. vel 80. ad Falc.

Obst. l. 4. §. si quis. 11. de doli mali, et met. Ubi praestari legatu

R. q. potuit relinqui in ter. ad quemcunq haerede, et n repugnat

tex. decisioni.

Obst l. Pater. 29 de leg. 2. que opponit sub §. §. segg.

Zoncalez arg. per constitutione Severi, et Antonini nil factum

fuit, quas explicare q. erat ante eas: sed ante n solvebantr le-

gata à substituto: q. neq tunc. R. si ea facta fuisse, semper

praesumi tacitas voluntates, dummodo contraria expressa n

appareat. d. l. 74. de leg. 1. Arguit, ad probandu, q. ante

constitutiones debebantr, textu Scaevola, qui ante eos floruit,

in l. 14. §. q. de jure Codicil. Quod tempore Scaevolae non vi-

gebat rescriptum probatur nam Scaevola fuit ante Julia-

num ut pr. ex l. 25. §. 5. et 6. de usufr. Ubi Julianus citat Scaevolam; sed tempore Juliani n vigebat rescriptum l. 61. §. 1. de leg. 2: q. neq tempore Scaevolae.

An si filius institutus à matre sub cond. si sit emancipatus,

eo p morte sit liberatus à patria potestate.

Obst l. si emancipatus 26. de contratab. à contrario sensu.

Obst l. si cui legatu 92. de cond. et dem.

Zoncalez arg. l. filiusfam. 27. q. dies leg. ced. cu ponderatione

l. Avia 77. de cond. et dem.

Obst. l. ult. C. de donat. que sub modo. arguit alter D.

Ad l. 12. de his, quae ut indig.

D. P. de Sederma arg. l. (cu ponderatione nova) 12. §. 1. de contratab.

Obst l. 2. de his, quae in test. delentr.

240

De interdictis et quasi possessione

Preside D. Jos. de Setes. ibi: non vi, non clam, vel precario. Obst. in interdicto de cloacis non hoc requiritur L.1.§.quia 7. de cloacis. q.º neque alia. R.º potius publicam utilitatem, ut in eo tex. apparet.
Ad probandum non requiri, quod sit usus illo anno L.1.§.siquis. 9. de itinere, actuq. privato. R.º esse potius aequitatem.
D. A. Ponze arg. ad probandum haberi dominum servitutis L.6.§.4. de aqua, et aqua pluviae arc.
D. Ludovicus de Guzman arg. L. Aquilius 27. de donation.
Mira arg. L.2.§.8. de relig. et sumpt. fun.

Ad Cap. sane. 11. de off.º et potest. Jud. deleg.

D. A. Ponze arg. ad probandum non finiri morte delegationem cap. cum venisset. 25. de testib. et attestation. ibi: postea egerit, quae verba intelliguntur post mortem, et valet sententia.
Obst cap. cum dilect. 28. de confirmationib. ibi: quoniam in eo, q. tanquam clericus faciebat suberat Jurisdictioni.
D. H. de Luna arg. L.3.§.1. nequis eum, qui in ius.
Armenteros arg. tex. in cap. ad petitionem. 22. de accusationib. quem ponderat Panormit. ind. c. 22. cum cap. 2. de off.º legati.
D. Marcello arg. cap. 17. de haeretic. in 6.

Ad. L. 8. de cond. et dem.

Preside (disputavit) D. Joanne de Montalvo. arg. D. A. de Arellano medium L.30. §.5. de leg. 3. arguit ad probandum quas debet sequi mater L. 13.§.1. infr. ibi: eam secuti non sunt. de annuis legatis.
Arg. D. Gomez de Laderna ad probandum hoc legatum durare post mortem L.13.§.1. de aliment. leg. vel L.1. C. de legat. ne dicas favore alimentorum

Videatur ad hoc L. 6. de cond. et dem.

torum, quia absolute R^dett. in L. illis. 84. de cond. et dem.
Peres arg. casu non versatur qd. mulier primis dieb. anni, ac in posterioribus, qd hac condo. per totum annum debet adimpleri. arg. L. Julian. 17. §. 1. ff. ex quib. causis maiores. ibi: non enim dies actionis exijt.
Parra arg. L. 2. C. de conditionib. incertis.

Haec tex. ex fol. 81. huc usq. argumentati fuerunt in Salmantina Achademia.

de servo tutore dato. prin. et §. 1. de testam. tut.

Ve L. 2. de manumiss. test^o. Def. Joannes B^ta Ribanegra, praeside D. Gaspare Zaydia die 15. Novembris. 1665. arg. Armengol. L. 24. §. 10. de fideic. libert. et L. 44. §. 7. de leg. 1.
L^tus Rico arg. Itra id, qd si dnus tutorem scribat servum proprium, credens liberum esse, neq. erit liber, neq. tutor; probare à paritate errorem non nocere ex L. cum in corpus 36. de adq. rer. dom. cui Obst. L. si ego. 18. de reb. credit. Ve Gich. in §. per traditionem. de rer. divis. Ve Val^a. in epistol. exercit. Ve Peres. et Zenon.
Arg. D. Joannes de la Torre, et Zeau. Sic tutela est Juris publici L. 9. de his, quae sunt sui: qd. nequit à privato concedi. Si dicas qd potest à privato concedi, qd publici Juris est, si non concedatur publica autoritas, ut Magistratus. Itra, qa. ideo Pater non potest ~~tribuere~~ tribuere filio testandi facultatem, qd publici Juris est, et tamen ex test. factione non resultat publica authoritas. arg. tex. ad probandum servum gaudere Jure Civili, in L. non. 44. §. cum. 1. de Judicijs. Ubi servus potest agere procuratore et illo agente absolvitur debitor: qd. servus potest agere cum alioq. actione non detur Judicium, et aliq. Judicio non detur absolutio. R^o. non absolvi à debito, ut infertur ex verbis: qua res. sed ab instantia servi. [illegible] Fab. in rati. exacte explicat.
* Scelest. tex.
L^tus Jachel arg. L. 13. §. regula. de lib. et posth. R^ndendum est in sententia Cujac. haereditatem servo proprio datam per ademptionem libertatis non adimi, nam adhuc videtur permanere voluntas testatoris dandi ei haereditatem, et consequenter valet libertas. Et defendit Cujac. Itra plures haereditatem in test^o. datam posse
* adimi in eodem test^o. per exhaeredationem. Sed Obst. difficillior tex per contrarium

241

opinione adducta in l. si. 17. §. si codel. 2. ad ttt.o milit. ibi: cum in pagano-rum ttt.is sola hæreditas exhæredatione adimi non possit. R.o verb. sola in ablativo casu esse legendum, non conveniens cum verb. hæreditas, sed cum verb. exhæredatione, ut sit sensus: in paganorum ttt.is non adimitur hæreditas sola exhæredatione, sed alijs etiam modis, puta si 2us fiat ttt.us etc. Sicuti in l. unus ex familia. 1. delegat. 2. verb. una est adverbium, non unus, a, um. Dr. Garcia.

Ad. l. 15. de tutel. Adest Bal. in Pag. servum, et eum, qui Iure Civili non gaudet, posse esse tutores. dixit Zaydia.

~~de fideicom~~

Ad §. per principale vet. eiq. de adop.

Ass. D. Ios. Pasqual. cum Armengol. die 23. novembr. 1665. arg. Canisio circa id an ~~[illegible]~~ arrogatus transmitteret quartam ad hæredes. l. un. §. in no-vissimo. C. de cadu. toll.

Ego arg. l. 8. §. si post factum de iure codicil. cui obstat. 2. §. 2. l. 6. §. fi. l. 7. eod. l. 12. §. codicilli. de captivis. l. 12. §. 1. de bonor. poses.

Sapies arguit l. 2. §. 17. ad Tertyl. R.o in adoptiva familia intelligi in adoptiva agnatione, ut in l. 3. §. 9. de Natalib. et filius non fuit capite minutus, quod est de potestate per morte Patris, vel per Patriciatus dignitatem.

Obst. sing. tex. in l. ult. ff. de adoptionib.

v. fol. 29

Ad. §. praeterea. de [illegible] heredit. p. fideicomis.

Obst. l. 3. §. 2. de leg. 3. Ubi legatarius honoratur à testatore et non potest fidei eius committi: quo licet successores ab intestato honorentur à testatore non potuerunt gravari fideicomisso. R. ind. l. 3. commodum provenire tantum ex voluntate legis; at in n. §. concurrere simul voluntatem testatoris, cum voluntate legis. Obst. l. 7. §. fi. de leg. 3. cum l. 5. ad falc. V. fol. 60.

[illegible] Legatarius potest gravari restituere totum legatum per fideicomissum: quo legatum erit inutile, cum nullum afferat commodum. R. sat est quod se pie gerat. Contra l. 65. ad falc. Ubi legata fuerunt quinquaginta cum obligatione praestandi quinquaginta, et non vallet legatum: quo non est sat quod se pie gerat. R. quod si legentur legatario quinquaginta cum obligatione praestandi quinquaginta eadem, quae legata sunt, sat est quod se pie gerat, quia videtur à testatore factus legatarius, ut illud lucrum tantum habeat; si vero legentur quinquaginta cum obligatione praestandi alia quinquaginta, tunc videtur mens testatoris eum faciendi legatarium, non solum cum eo comodo quod se pie gerat, sed etiam cum alio, et nisi aliud habeat commodum erit inutile legatum, et ind. l. 65. erat inutile legatum cum essent diversa quinquaginta, nam prius, quam legatarius quinquaginta accepisset, debuit dare alia quinquaginta; at si essent restituenda eadem quinquaginta, videretur fides illius electa ad illud factum, et cum mens testatoris esset ut pie se gereret, lucrum habet ex eo quod id faciat. Q. Garcia. Obst. d. l. 65. ubi si fundus quinquaginta dignus mihi leget, cum obligatione dandi quinquaginta, habet locum falcidia: sed hoc legatum non excedebat dodrantem, cum hoc commodum non esset in bonis testatoris: quo falcidia etc. R. errorem fuisse falcidiam ad finem capud [illegible] probandum legata valere ab intestato. l. 28. de inoff. test. v. fol. 93. et l. 5. de legat. praestand. cum l. 15. et l. 14. de [illegible]

Obst. Legata valent per edictum si quis om. caa. test.: quo ab intestato. [illegible]
Obst. l. 23. §. si quis om. caa. test. || l. 26. si quis om. caa. cum l. 22. §. 2. ad falc. fol. 105.

Obst. l. 11. de leg. 1. cum l. 8. de vulgari fol. 106

242

Obst. l. licium 40. de test°. milit. Ubi valet test° militis, dummodo voluntatem suam expli-
cet; ita ut hoc legitimis probationibus ostendat ita factum esse: ergo non sufficit quod
miles scribere, ut velit, sed amplius requiritur. R°. cum Osualdo, illud verum
ita tamen esse intelligendum, non de casu dicto ind. l. 40. sed regulariter
et ut deducitur ex dicto casu. Fab. vim conject. scindit

Obst. l. 41. §. mulier. 1. de test°. milit. Ubi mulier in qua turpis suspicio cad-
ere potest, nec ex test° militis aliquid capere potest, ut Adrianus rescripsit.
Sed mulier hæc scilicet concubina potest capere ex test° pagani: ergo favor non militibus con-
ceditur. R°. hoc esse constitutum in favorem militum, nam cum milites li-
beraliores sint prodigi, essent pagani, ne bona sua dilapident, hunc fa-
vorem habent. Item ibi: nec ex test° militis dicta mulier capere po-
test: ergo neque ex test° pagani. R°. verbum nec referri ad d. l. 41. in princ. Ubi
agitur de hæreditate, ut sit sensus: mulier, in qua turpis suspicio cad-
ere potest nec hæreditatem, nec quod aliud potest capere ex test° militis.

Obst. l. 17. de castrensi peculio —

Obst. l. 10. C. test°. milit. Ubi miles filium præteriit, falso credens eum non vivere,
ex fuit statutum silentium pro exhæredatione non valere, quod in milite test°. tunc
habet silentium pro exhæredatione quod sit eum vivere filium. Obst. nam silentium
matris etiam pro exhæredatione habetur, et in l. 27. §. fi. de inoff. test°. præteritio filii
facta à matre, credens periisse filium, pro exhæredatione habetur, nam de inofficioso queri
potest. R°. ideo in milite non haberi pro exhæredatione in illo casu, quia si filius erat
suus faciebat nullum test., si erat emancipatus habebat contra tabulas; at si mater
eum præteriit, credens decessisse nullum habebat remedium, quia neque poterat esse suus,
neque emancipatus, et sic favore filii, ne omni remedio destitueretur, concedebatur
querela, quia mater potuisset alium instituere, et ut si non viveret ei substituere.
Nec obst. l. 28. de inoff. test°. nam querela tamen conceditur filio, ut aliquo modo
ad bona materna perveniret, et sic ex rescripto Adriani valent legata, et
libertates. Fol. 56.

Obst. l. fin. C. de inoff. test. Ubi de quasi castrensi peculio Præfecti le-
gionum (qui erant milites) testari non possunt jure militari, sed jure com-
muni. R°. non esse legendum: Præfectis legionum, sed Proconsulum le-
gatis. cum Cujacio.

V. novel. Leonis 40. et ibi Gotof.

*

De rescripto D. Severi de legat. praest. à substituto.

Sic intelligend. tex. in l. 11. §. 1. de Jul. ad Trebel. Pater instituit duos haeredes, cum filio eius impubere exhaeredato, non instituto (ad inserit, nam hic tex. est Ulp. referens sententiam Juliani; et sic desumptus est ex tex. Jul. in l. 27. §. quod si. 3. ad Trebel. Ubi proponitur eadem species filio exhaeredato) fideicomissa ab utroque haerede in 2ᵃ. tab. fuerunt relicta, et unus haeredum poterit cogi adire haereditatem, ut per hoc pupillares tabulae confirmentur (et si filius non esset exhaeredatus, sed institutus, ipso jure essent confirmatae) hoc enim facto, et confirmatis Patris tabulis, per aditionem haereditatis paternae, poterunt ambo cogi adire ex substitutione (scilicet ille haeres, qui adijt Patris haereditatem, et alter, qui vel adierat, vel non), ut fideicomissum haereditatis praestetur. Ita. si unus haeres adijsset haereditatem pupillarem, et alter non per Jus accrescendi, alia portio ei adquireretur, et contra ex rescripto Severi solveret legata, vel fideicomissa: ergo non cogendi sunt ambo adire, cum aditio unius sufficiat, ut fideicomissa praestentur. R. verum esse loqui tex. de fideicomissis nominatim relictis, in quibus habebat locum rescriptum Severi, sed Julianus ante rescriptum Severi putabat legata, vel fideicomissa non accrescere cum onere l. 61. §. 1. de leg. 2. et hic tex. in d. l. 11. §. 1. est Ulp. referens sententiam Juliani. D. Garcia.

Nec obst. l. 87. §. 4. ad fal. V. n. 39.

V. fol. 88. ad l. 74. de leg. 1.

Obst. l. 22. §. 2. ad l. falcid. cum l. 26. si quis om. caus. test. V. fol. 105.

V. fol. 101.

17. Ad L. 7. §. sed quod Papinianus. de minorib.

Si testator haeredem instituit minorem, eiq. substituit servum cum libertate, minor repudiaverit, et illico servus extitit liber, et haeres necessarius, postea minor in integrum restitutus adijt haereditatem, quam repudiaverat, servus nihilominus liber erit, quia libertas revocari non potest; Papin. negat manere haeredem, Ulp. eum reprehendit, quia qui semel est haeres non potest desinere esse haeres L. 88. de haer. inst. Sed fuit libido reprehendendi, quia servus remanet haeres quoad actiones directas, minori competunt utiles. n. 2.

Si igitur lubricum aetatis minor repudiavit, restituitur, si nondum bona venierint; nisi data opera ne ~~bona ne bona venierint~~ minor restitueretur substitutus ad venditionem bonorum properaverit, sic accipienda L. 14. §. plane. ad Trebel. Si suus esset, iure suo, posset se immiscere haereditati, qui abstinuerat, sine temporis praefinitione sive minor, sive maior. L. 8. de iure delib. Iure Codicis intra triennium post perfectam aetatem L. ult. C. de rep. vel abst. haer. Suis haeredibus abstentis, bona à substitutis venierint, non iure suo, sed à Praetore restituuntur. Vo est, quia sui abstinendo perdunt, quae sua erant; extranei non lucrantur, sed non ammittunt: ergo maiore favore digni sunt sui, quam extranei; illi certant de damno vitando, hi de lucro captando. n. 3.

abstinenti licet dum res sit integra immiscere se haereditati. Zoesi. in d. L. 8. de iur. del.

Postea quaerebatur, si minor institutus adivit, et quia laesus, à Praetore restitutus ~~et abstinuit~~ repudiavit aditam haereditatem, Pap. ait substitutum non admitti, quia adita haereditate, evanescit vulgaris substitutio. n. 4.

Haereditas defertur ab intestato, quia legitima successio ~~[illegible]~~ defertur destituto test.o, quod hic contingit, postmodum repudiata haereditate. n. 5.

Ulp. reprehendit Pap.num ex rescripto D. Pij, per quod haereditas adita, et repudiata per restitutionem, non habetur pro adita, etiam quoad causam substitutionis; dummodo haereditas non sit solvendo, et substitutus sit necessarius haeres: ergo si haereditas sit locuplex, vel substitutus non sit necessarius, obtinebit Pap. sententia. n. 6.

Sed aegre fero Pap. id rescriptum ignorasse, et dico rescriptum D. Pij tempore Pap. in desuetudinem abijsse, nam ad quod esset rescriptum, quod memorat Ulp. imperatoris sui, Heliogabali, vel Alexandri, si adhuc D. Pij rescriptum vigeret. et cum Papin. esset occisus ab Imp. Caracalla, ante Heliogabalum, et Alexandrum Mamaeae filium, obierat. Et sic inutile culpatur

Papin. ab Ulpiano, cum illo in tempore nullum esset rescriptum, illud, quod in desuetudinem abijt, hoc quod nondum fuit inductum. n. 7.

Nota in n. tex. in extraneo pupillo locum fore necessario substituto. Sensus est rescriptum habere locum in pupillo, vel minore extraneo; non in impubere suo hærede instituto, cui substitutus fuit servus necessarius, vel alius voluntarius, habet locum rescriptum, nam mero iure potest substitutus adire, quod sui hæredes, vel immiscent, vel abstinent, hoc est, postquam se immiscuerunt, abstinent, et postquam abstinuerunt se immiscent, suo iure tutoris authoritate, tanquam si non immiscuissent, cum abstinent, vel tanquam non abstinuissent, cum se immiscent L. 11. de adq. hær. et sic pro nihilo habetur immixtio, vel abstentio; dicitur post immixtionem, si abstineat iterum portio vaccans; quæ non esset vacans si repudiasset extraneus postquam adivit. Quare bona pupilla abstenta perveniunt ad substitutum, vel cohæredem substitutione, vel iure accrescendi. L. 44. de re iudic. Nec est locus iuri accrescendi si extraneus repudiat hæreditatem aditam per restitutionem L. 61. de adq. hær. et dantur bona creditoribus, nisi hæres velit cum onere suscipere. L. 98. de adq. hær. Et sic si impuberes iure suo abstinent, locus est iuri accrescendi mero iure L. 38. eod. non est idem si minor per pretorem restituatur. Si cohæres adivit, priusquam abstineret impubes, et postea abstineat, ~~post totam portionem~~ debet totam hæreditatem agnoscere, vel à tota recedere L. 55. L. fi. de adq. hær. Immistione sui impuberis, non evanescit substitutio pupillaris, non idem est in imistione sui puberis, quamvis minor sit 25. an. quia pubes qui iure suo se abstinuit, potest iterum immiscere, sed qui immiscuit non potest iure suo abstinere, nisi Principis, aut Prætoris beneficio.

V. fol. 151.

2164

Edictum de coniungendis cum emancipato liberis eius. explicatur in l. 1. cod. Ubi si Pater sit emancipatus, filij, id est nepotes respectu Avi, omnes admittuntur ad bonorum possessionem, Pater ad semissem, et nepotes ad alium. nam Ius Pretorium preferebat Patrem nepotibus, Ius Civile nepotes Patri; et hæc Iura coniunguntur. hoc intelligatur si nemo fuerit exhæredatus, nam hic non admittetur.

Obst. difficillimus tex. in l. 1. §. sed etsi patrius. ff. de coniung. cum emancip. Ubi Avus fecit test.m filium exhæredavit, ex quo nepotes habebat, et patruum eorum, qui erat constitutus sub patria potestate, preterijt, et ait tum nepotes admitti, quia pater exhæredatus eorum pro mortuo habetur. Obstare tex. Ubi Pater pro mortuo non habetur. Re. haberi pro mortuo quoad hoc edictum per exhæredationem l. 1. cod. non vero quoad alia. Ita acriter nam quando suus hæres preteritus est in test.o est test.m nullum, et nihil valet test.m: sed patruus, qui erat in potestate fuit preteritus: ergo nihil debet valere ex test.o sed exhæredatio fuit facta in test.o: ergo non nocebit Patri, ut pro mortuo habeatur. Re. quod in bonorum possessione contra tab. non reminditur test.m, sed Iudicium testatoris, et adhuc aliquatenus, ut ita dicam Pretor considerat voluntatem defuncti, et sic eum non admittit ad hoc edictum, cum sit exhæredatus, et Pretor non vult considerare scrupulositatem Iuris Civilis, sed voluntatem testatoris ducem non eum admittit ad hoc edictum, licet verum sit quod si strictum Ius Civile attenderetur, admitteretur ad quodlibet commodum, cum esset nulla exhæredatio. Dr. 5a.

Vat.a et lib. et posth. l. ... postuma. ... ...

★ emancipato, ut infertur ex §. antecedenti

Obst. l. 1. §. si. si tab. test.i nulla ext. Ubi exhæredatus non habetur pro mortuo. et plura alia Iura adducta à Pichardo §. ita demum de hæredit. quæ ab intest. n. 39. 40.

Obst. nam quod dicit prioritatem àquo alicui rei, non potest valere sine illa: sed quando Pater instituit extraneum, et exhæredat filium, institutio dicit prioritatem àquo exhæredationi, quia exhæredatio ab illa dependet, et ab adita hæreditate valet: ergo hæredis institutionem debet valere post exhæredationem: quod est falsum nam si filius non esset exhæredatus, sed preteritus, esset institutio nulla, et test.m nullum. Re. quod licet realiter sit prior àquo institutio, sed tamen intelliguntur eodem tempore valere, vires sortiri institutio. et exhæredatio.

★ scelect. et metaphysica difficultas.

Filius recte potest sub casuali conditione institui, si in defectum conditionis exhæredetur, et etiam exhæredatur sub hac conditione, si in defectum huius instituatur. = Obst. l. 28. de lib. et posth. V. Pichard. in prolio ad l. Gallus. c. 3. a n. 116.

Obst. l. 6. §. interdum de acq. hær. et alia Iura explicata à Pichardo in §. 3. de hæredit. quæ ab intest. defer.

* Cuj. 13. qq. Pap. ait. qui verum crux est iuris studiosorum, nemo non fuit diligens in exquirenda eius vera sententia, et frustra.
Hanc correctionem sequitur D. Gregor. Portillo de adq. haer. cap. 1. n.
V.e Garrolanus —

Obst. difficil. et seleg. tex. in l. fi. v.° qui substituti. de cond. inst. Ubi Avus instituit filium, praeterijt nepotes; et cum filius esset institutus sub conditione potestativa, eamque non adimplevisset, decessit, destituto testamento nepotes Avo sui haeredes existunt ab intestato, nec eis filius oberat, cum tempore destituti testamenti primum gradum obtinerent: quemadmodum, si exhaeredato eodem filio, nepotes, cum filius moreretur, haeredes fuissent instituti: quod si quatenus in anti casu, nepotes erant sui haeredes, etiam in isto; dicendum est, non nocere negotiis praecedentiam Patris, ut sint Avo sui haeredes ex testamento; vel affirmandum per exhaeredationem Patris, adimi suitatem, et sic nepotes primum gradum occupare. Cujac. emendat, referendum hunc tex. ad speciem l. 1. §. sciendum. de suis. et legit. sic: quemadmodum si exhaeredato eodem filio, nepotes cum filius moreretur fuissent, et haeredes instituti postea repudiassent. R.° (ni fallor) Papinianus non ponere paritatem, ut vellit tam in uno casu, quam in alio nepotes esse suos haeredes, sed probare tam in uno, quam in alio casu nepotes esse successores Avo, hac habita differentia quod in uno casu sint sui, in alio non.

in d. l. fi. et in l. 16. de lib. et posth. nepos est Avo suus haeres, cum tempore mortis praeferatur à Patre, et est suus ex testamento. Obst. l. 6. de iniust. rup. Ubi nepos, qui praefertur à Patre non est suus. R.° ad suitatem tantum requiri est tempore, quo defertur haereditas à nemine praeferatur; at in l. 6. non debet ab aliquo praeferri tempore mortis, ut testamentum possit impugnare tanquam suus.

* Larreategui lib. 7. selectar. cap. 12. impugnat ratione praeteritionis filiorum ob suitatem. 1.° quia filio, et nepotes etiam propter suitatem rumperent testamentum et non haberent jus accrescendi — 2.° nam continuatio dominij, vivo Patre, non datur, sed post mortem. l. in delib. et post. sed mortuo filio vivo Patre, testamentum est nullum: quod non est propter continuationem; faciunt l. 8. 14. de lib. et posth. — 3.° nam cum filius sub casuali conditione instituitur, testamentum est nullum, l. 4. C. de inst. et subst. et tamen concursus duorum dominorum cessat — Verior (et nova) ratio est: quod civilis legislator certam induxit formam circa praeteritionem institutione et exhaeredatione filiorum l. 30. de lib. et posth. arctissimo ipsorum erga Parentem vinculo maximè convenientem. Unde institutio, vel exhaeredatio ea non servata nulla est ob defectum formae, iuxta l. 5. C. de legib. et per consequens totum testamentum = Accedat etiam insanum videri Patrem, qui filium, cui tot iuris, et proprio naturali voto debetur haereditas, silentio involvat. Et si testamentum in quo filius apparet exhaeredatus sine causa, rescinditur, tanquam ab insano; insanior videtur Pater, qui filium praeterijt, ut nullo iudicio sive certo, sive incerto à sua successione removeret. Hoc est Larreategui iudicium.

245

in l. 27. §. severo. 3. ad Trebel. suus haeres filius rogatus fuit à Patre restituere haereditatem, dubitatum fuit an cogendus ex Trebelliano immiscere se haereditati, et ait Julianus quod antequam filius se immisceat, poterit ex Trebelliano haereditatem restituere.
Obstat l. 6. §. 2. eod. ubi filius, et caeteri necessarij coguntur immiscere se haereditati. Respondeo ind. l. 6. §. 2. filium abstinuisse, et cum ex cum omne Jus à se abdicasset, non poterat haereditatem restituere, quia eam non habebat, et sic cogebatur immiscere, ut ita haereditatem habendo, eam restitueret; ind. l. 27. filius neque abstinuit, neque immiscuit se, et sic cum habuisset Jus per existentiam sui haeredis, poterat restituere haereditatem, quin se immisceret. Cons.^r [illegible] ~~[illegible]~~
A. Fab. in coniectur. solvit ponendo differentiam inter suos, et inter necessarios, et l. 6. intelligit de necessarijs tantum, nam dicit incipere §. ex verb. hoc si cum, sicuti habet Haus. et servus cogebatur à Pratore se imiscere, ne rehicctando fideicommissum restituere, videretur ei concedi à Pratore abstinendi facultas, quod esset impossibile.

Obstat l. 3. C. ad Trebel. ibi Trebelliano, intelligi debet Pegasiano, nam cum Justinianus vir unum in aliud transtulisset, Tribonianus ~~[illegible]~~ pro Pegasiano posuit Trebelliano. Covarr. lib. 1. var. c. 29. et intellige d. l. 3. cum Donelo. C. ad eam fiduciarium restituisse totam haereditatem, sicque postea posse repetere quartam cum fructibus.

Ad fideicommissa, in quibus facitas fides accomodatur Obstat l. ex facto. ad 43. §. Julius Con. [illegible]. de Vulg. Obstat l. 48. §. Cornelio Felici. de Jure fisci. vide Richard. Obstat l. 10. §. 1. de his, quibus ut indig. cum l. 3. §. 2. de Jure fisci. Obstat l. statius. 48. de Jure fisci cum l. 3. de probat. Defendit Leonart. 7. dezembris. 1665. cum Armengol. §. 1. de fideicom. lib. Lorente arg. l. 16. §. 16. ad Trebel. Cui Obstat d. l. 16. §. 13. Ubi qui rogatus servo libertatem dare, non potest cogi ab eo haereditatem adire. Respondeo in d. §. 13. servum fuisse haeredis, et videbatur indecorum, ut ab eo cogeretur adire haereditatem; at in §. 16. non haec ratio militabat, cum esset servus haereditarius. Itera in d. §. 13. loquitur cum de libertate directa: ergo non erat servus haeredis, sed testatoris, nam directa libertas non aliter re- *

linquit, quam si tempore facti test, et mortis sit in potestate testantis. Rº. relictam fuisse libertatem directam, sed eam sic competere non posit, flectitur in fideicomissariam L. 24. §. 10. de fideic. libert. Dº. qº. in d. §. 13. si dnus sponte adierit potest cogi à servo proprio hereditatem, et libertatem restituere: qº. nullus est favor reverentia ergo dnum. Rº. (ni fallor) qd si dnus nolit adire, non cogitur per servum proprium adire, ne invitus per servum proprium obligetur oneribus hæreditarijs; at postquam adijt iam non habebat hunc colorem, sed videbatur per fraudem nolle præstare libertatem, et hæreditatem, et Jus non favet fraudi.

~~[illegible]~~ Q. Gaspar Zaydia arg. ~~[illegible]~~ ad probandum Pretorem, cuius fit mentio in §. 1. de fideic. hæredit., non posse cognoscere de fideicomissis, ex L. Balbius. 30. de pactis dotal. ubi Pretor nam ait Consul: itaque placuit, eum ab ea petitione absolvi: qº. Pretor protulit sententiam, et non observata fuit. Sed facilius Rbis si dicas ab ea sententia fuisse supplicatum; Vel dic sententiam non subsistere alio quolibet defectu, Vel Rº. hunc Pretorem non fuisse ~~[illegible]~~ fideicomissarium, id est, qui de fideicomissis iudicabat.

Jachel arg. L. 7. de confessis. Ubi arbiter judicit de fideicomissis: qº. alius præter Pretorem fideicomissarius. Rº. esse verum

de rescripto D. Severi, et Antonini de repetit. Legatorum, vel fideic.

Obst. l. 29. de leg. 2. Legatum est in causa caduci, nam decessit Legatarius vivo testatore; et Legatum non pertinet ad filiam, sed ad Fiscum ex l. Jul. et Pap. R^o. lex Julia liberis hæredibus institutis, vel Parentibus usque ad tertium gradum Lex Papia jus antiquum servari voluit, ut legata eis adquirantur – etiam si Legatum ususfructus caderet in causam caduci, non adquirebatur Fisco ne foret inutilis proprietas, sed hæredi, sic cessabat Lex Papia. etiam si Legatum fieret caducum adquireretur filio cum onere; quod contingit quando Legatum deficit post mortem testatoris, et ante aperturam tabularum. Legata caduca, vel quasi adquirebantur Fisco, vel Supplicantis hæredis, cum onere. Legatum, quod repudiatur adquiritur hæredi, sine onere. Obst. l. 9. de usufr. leg. Ubi adquiritur hæredi Legatum cum onere. R^o. si Legatarius cessit actiones suas fideicommissario, hæredi adversum [...] adquiritur legatum cum onere. L. 70. de leg. 2. quo semper accipitur d. l. 9. et si legatarius non cesserit, competeret fideicommissario actio utilis, nam plerumque ubi est actio directa ex cessione, hac omissa est utilis. ideo est. legata quæ repudiantur, ipso jure remanent apud hæredem sine onere, sed remedio cessionis, vel utilis actionis onus remedium sequitur.

d. l. 29. §. 1. de leg. 2. est intelligenda de portione hæredis, habita pro non scripta, vel adempta, nam accrescit sine onere.

d. l. 29. §. ult. loquitur de filio hærede scripto, et nil refert quomodo portio defecerit, nam per filium Fiscus excludebatur, et portionem capit jure antiquo, id est vacat lex Papia, valet jus antiquum, nam capit eam portionem jure accrescendi antiquo, et sic capit Legatum, quo portio onerata erat, et accrescit sine onere. Nota §. penul. et ult. eundem esse §. Hæc omnia Cuiac. invenit. ad d. l. 29. = V^e. infr. X

in l. 4. Cod. Trebel. ait Cuiac. Celsum, et Julianum floruisse ante rescriptum Severi. R^o. ind. l. 29. non habere locum rescriptum Severi, et filia tenetur præstare fideicommissum ~~[...]~~ quod fuit nominatim relictum a liberto, nam erat inhonestum, et indecorum, ut filia rogaretur dare fideicommissum concubinæ Patris, hac de causa electa fuit persona liberti, sed cum mens Patris fuisset, ut concubina fideicommissum haberet, et honestatis causa liberti electus fuisset, ideo, eo deficiente, non perit fideicommissum, nam contra Pater voluit, ut a quolibet successore præstaretur. D^r. l. Si cuti in l. 77. §. 2. de cond. et dem. Ubi Titius est instrumentum, ut mulier habeat legatum. P. Garcia.

Vel R^o. d. l. 29. intelligi de legato quasi caduco, quod accrescit cum onere.

in l. 39. de adminitr. tut. si fiduciarius hæres scriptus moriatur ante aditionem, a successore ab intestato non præstatur fideicommissum; at in l. 2. §. ult. de suis et legit. si hæres scriptus repudiet, præstatur ab intestato fideicommissum, quia cum fiduciarius fraude repudiasset, non debebat fideicommissario dolus hæredis nocere. Item ex l. 1. §. illud. 9. de leg. 3. Ubi etiam fiduciarius repudiavit, qui erat Successor ab intestato, et 2°. gradu succedens non præstabit. quod ex eo quod in d. l. 2. repudiasset non debet præstari fideicommissum. R^o. rescriptum Severi (secundum

difficilis antinomia ★ et difficilis impugnatio.
enim d. l. 39. hæreditas, quod quasi caduca non defertur Fisco, quod non habet locum Papia in hæredibus ex asse relictis (sigal.) L. 20. §. 7. de petit. hær.

Cuiac.) ex ttto. ad intestatos producebatr; praesertim si adiuvaret
Causa doli vt in l. 2. §. fi.; at ad casum l. 1. §. 9. adhuc admisso do-
lo n. deberet extendi rescriptum. Ro differentiae est q.a rescriptum fuit
factum ad causas ttti. et sic melius extendeter in d. l. 2. ad casum
in quo ex ttto. defertur haereditas ad intestatum; quas in d. l. 1. ab in-
testato ad [illegible] Successores ab intestato Succedentes; et res-
criptum [illegible] valebat in fideicommissi universalib. D.s Garcia
Vel Ro. (ni fallor) in d. l. 2. §. fi. in repudiatione intervenisse dolum,
non vero in d. l. 1.

Non obst. l. 4. C. ad Trebel. species est. nepos Avia, et fratres haeredes scrip-
sit, et Aviam rogavit, vt portionem extraneo restitueret; Avia repudia-
vit calliditate, vt nepoti accresceret portio absq. onere fideicommissi;
sed postulante adversario, Praetor Aviam coegit adire. l. 14. §. 1 ad Trebel.
q. licet sit contra Juris regulas, vt qui repudiavit adeat, Praetor induxit,
vt ne fideicommissarius decipiatr. errant qui putant idem esse pro haerede
se gerere, et adire, nam gestio pro haerede sequitur omnem aditionem; et an-
tequam Avia pro haerede se gereret, decessit; sed cohaeredi portio accessit,
cum onere fideicommissi, absq. deductione falcidiae, q. Avia, cuius por-
tio ei accrevit coacta adijt, et placet coactum adire, atq. adeo adeun-
tes periculo fideicommissarij ammittere falcidiam ex d. l. 4. l. qui totam.
ad Trebel.; q. si Avia decessisset ante aditionem, cohaeres deduceret fal-
cidiam. Cuiac. in C. in d. l. 4. et §. resp. Pap. in l. 39. de adminis. tut.

Non obst. l. 14. C. de fideic. Vbi fideicommissum relictum ab instituto, praestatr ab
intestato: q. rescriptum Severi, et Antonini valet ab intestato. Ro. loqui
Caesares de fideicommisso ab omni haerede relicto. Vt in l. 77. §. 23. de leg. 2.
Rich. §. 1. de fideic. haeredit. Nec obst. l. 41. §. 3. de vulg. nam testator omnes
haeredes gravavit, et voluit ttum. valere meliori modo, quo posset. Rich. vbi s.

X. Non obst. d. l. 29. §. vlt. de leg. 2. nam Celsus, et Julianus floruerunt
ante rescriptum D. Severi, vt notat Cuiac. in l. 4. C. ad Trebel.

Vel Ro. [illegible] legata quae pro scriptis habentur, vel portiones haereditariae
accrescebant cohaeredi absq. onere, neq. in eis valebat rescriptum Severi;
Et si vivente testatore, post factum ttum. Legatarius damnabatr in me-
tallum, vel deportabatur, id est his duob. casib. legatum, vel pars haereditatis
perveniebat ad casum a quo n. poterat incipere, habebatr pro n. scripto, l. 3.
§. 1. de his quae pro n. scr. Et sic dico in d. l. 29. §. fi. portionem cohaeredis accrescere, q. is fuit in
metallum damnatus, vel deportatus, et cum in his duob. casib. n. fiat quasi
caducum, q. hoc tantum est q.do pars defficit per mortem naturalem, vel per

defectu conditionis) immo habeat partem non scripto, datur Jus accrescendi, sed portio absque onere accrescit. Vide Zaccia – Caducum vero fit si ante apertura tabularum pars deficiat, morte naturali, vel civili, aut per defectum conditionis. Nota quod sicut Lex Papia in liberis, vel parentibus usque ad tertium gradum non vigebat, ita nec in haerede ex asse instituto. l. 20. §. ita l. Ant. de petit. haeredit.

Scaevola qui floruit ante vel circa Severi, nam fuit ante Julianus l. 25. §. 1. et 6. de usufr. Ubi Julianus refert sententiam Scaevolae

247

Legatum quod pro non scripto habetur adquiritur haeredi absque onere. Vide dicta fol. 101. sed duo casus excipiuntur. Primus si alieni testamenti scriptor legatum, haereditatem vel quid aliud sibi adscribat, habetur pro non scripto ex S. C. Liboniano, et Claudiano, sed remanet penes haeredes cum onere fideicommissi, vel alterius oneris, l. fi. de his quae pro non scrip. quibus ibi cessat vero S. Cti – 2us est si legatum relinquatur, et legatarius rogetur servum manumittere; nam si pro non scripto habeatur haeres libertatem praestat.

Conditio legati ab instituto, videtur repetita a substituto l. 77. §. ab instituto. de leg. 2. Obstat l. sub conditione. de haer. inst. Ubi instituto data conditio non videtur repetita substituto. Sed instituti, et substituti diversae esse personas; una est persona instituti, atque alia substituti; at legatarij una est persona. Cujac. in recit. ad l. 32. de leg. 1.

Vide l. 32. de leg. 2.

Nec obstat l. Latinus 83. de leg. 2. libertinus ex semisse Patronum instituit, ex alio semisse filiam, et petijt ab ea ut haereditatem restitueret ancillis Patroni, cum manumitterent, et si filia non fuisset haeres substituit ei ancillas, et superior conditio videtur repetita; filia repudiavit, vel abstinuit se, et ancillae iussu patroni domini sui adeunt (nota hanc aditionem esse inutilem, quia pendente conditione non valet aditio l. 13. de adq. haer.) et fuerunt manumissae, quaeritur an habeant fideicommissum, et dicitur quod non, quia testator reliquit fideicommissum si ad haereditatem per substitutionem non pervenirent, et eam per substitutionem habent; nec obstat quod adierunt jussu domini, nam postea adeunt ex substitutione, quia cum illa prior aditio facta fuisset pendente conditione, est nulla, et sic nihil domino adquisiverunt. Cujac. in recit.

Non obstat l. 77. §. 23. de leg. 2. nam ex eo quod filius testatoris invasisset se velle praestare fideicommissa, anxie videbatur deprecari, ut ab intestato praestarentur. Cujac. 8. resp. Pap. Pere 1. th. fol. 430.

Non obstat l. 38. de fideic. libert. Ubi fideicommissaria libertas, et fideicommissum debentur alumnae ab intestato, propter singularem affectionem, qua testator eam diligebat. Rich. 1. th. Pere dicit esse favore libertatis. 1. th. fol. 430.

qd.o in defectu instituti, et substituti fideicommissum relinquitur, videtur repetitum ab intestato L. 88. § 9. de leg. 2.

Etiam libertas in L. 47. § fi. de fideic. libert. in testto. inter liberos videtur apposita clausula codicillaris, qd. debet valere meliori iure, et modo, quo potest. hoc sic intelligitur, Ubi filijs haeredib. institutis, alijs praelegaverit, valeat ab intestato, secus si extraneo, qd. ex filijs nō qd. Peres. 1. to. 431.

Non obst. nov. 107. cap. 1. nam testm. holographum, id est propria manu scriptum, habet praesumptam clausulam codicillarem, licet nō sit perfectum et legatum liberis, vel extraneis relinquatur, dummodo filios suos haeredes faciat. Peres 1. to. fol. 431.

Nec obst. Iura quae dicunt portionem haereditatis accrescere cum onere, nam intelligunt post rescriptum Severi, L. 49. de leg. 2. Cuiac. ad L. 29. de leg. 2.

Si duo sint colegatarij, et ex uno, a quo nominatim relictum est fideicommissum, alteri accrescit, adquiretur absque onere, scilicet a primo onere. cum is habebat totum legatum, et tum ei nil de novo adquiratur, nō debet habere onus. D. Garcia.

Nota hanc esse diffam. inter Legatum, et haereditatem, nam Legata adquiruntur heredi sine onere, sed si sint caduca, vel quasi, transferuntur cum onere, sic intelligenda L. 29. de leg. 2. nam Legatum erat in causa caduci. etiam si legatum repudietur, et Legatarius cesserit actiones fideicomissario, Ubi si nō cesserit, actio Utilis dabitur fideicomissario contra haeredem. exceptis his trib. casibus ~~[illegible]~~ legatum adquiritur sine onere. Haereditas vero, sive repudiata, adempta, vel quolibet modo deficiens adquiritur sine onere; sed post rescriptum Severi diversum Ius obtinet in haereditate. Legata erepitia sunt quae post adquisitionem auferuntur Legatarijs, tanquam indignis, adquiruntur cum onere ex constitutione L. cum 2a. § ult. de his, quae ut indig. fi. de his, quae in testto.

Possunt ad edictum Severi ponderari pluresque tex. de contratab. nam Legata praestantur certis personis, qd. ab intestato praestantur Legata relicta in testto. qd. edictum Severi nō cessat ab intestato. Etsic nota in L. 5. de contratab. valere pupillarem substitutionem, rescisso testo. contratab. Ro. Iure Praetorio rescisso testo, valere pupillares tabulas, nō si testm. rescindatur iure Civili, qd. Ius Praetorium benignius est. et substitutus, qd. succedit in Ius pupilli, praestabit Legata certis tantum personis ex persona pupilli; ex substitutione omnia legata solvet, habita ratione legis falcidiae. Sed si pupillus esset institutus ex uncia, comisso edicto accepit semissem substitutus, praestabit p semisse Legata a se relicta. L. 34. § ult. L. 35. de vulg. L. 126. de leg. 1. Obst. L. ult. § si filius de leg. 3. sed verba: sed ex uncia omnibus, ex reliquis liberis, et parentibus. Sunt Imperiti et mali interpretis. Cuiac. in d. L. 5. de contratab.

*

Obst. difficillim. tex. in L. fi. per totam de leg. 3. et L. 14. § 1. de iure codicillor. sed hi tex. ~~non~~ sunt Scaevolae, quo tempore nō exigebat rescriptum Severi: qd. legata non debent praestari a substituto.

in L. 14. de legat. praest. ~~[illegible]~~ praestantur legata ab haerede, qui adijt certis tantum personis. Obst. L. 14. de contratab. Ubi omnibus legata praestantur. Ro. qd. si scriptus privatur portione, expleta voluntate praestat legata omnib. si portio eius nō imminuatur; at si non privatur portione, expleta voluntate, praestat Legata tantum exceptis personis. Obst. L. 5. § fi. de legat. praestand. et nō praestat Legata, qd. nō adijt. Cuiac. in d. L. 14. de contratab.

248

ex l. 61. §. 1. de leg. 2. pr. tempore Juliani nondum viguisse Severi rescriptum, quod fuit post Julianum, et post Celsum. Obst. difficillim. tex. in l. qui fundum 87. §. 4. ad falc. ex quo probatur tempore Juliani viguisse rescriptum. R. ibi fuisse legata generaliter relicta, et sic ab omni herede prastanda. ve fol. 39.

Obst. l. 11. §. item Julian. ad Trebel. fol. 94.

ve fol. 88. et 82.

Obst. l. Herennius. 22. ~~ad leg. falc.~~ §. sed et. 2. ad falc. Ubi dnus haeres fuit institutus, et servus ei substitutus vulgariter; si à dno haerede et à servo substituto legata relicta sint, dno haereditatem repudiante, et servo adeunte, ait Paulus prius prastari legata relicta à dno, et postea, si pariat falcidia, relicta à servo. Obst. l. Julianus. 26. §. si quis omissa. Ubi in eodem casu prius praestantur legata relicta à filio, et postea relicta à Patre. R. d. l. 26. intelligi ante rescriptum Severi, nam Julianus ante eum floruit, et Celsus. ut patet ex l. 29. §. fi. de leg. 2. et sic legata relicta à patre non prastabant ipso Jure, sed ex edicto si quis omissa causa test. l. 25. si quis om: At hodie ind. l. 22. prastant legata relicta à dno vel patre ipso Jure ex rescripto Severi et ideo priori loco debent legata, quasi priori loco relicta, et prius debita. Cuiac. 27. qq. Pauli ind. l. 22. §. 1. ad falcid

diversa de legatis

Obst. l. 17. de leg. 3. Ubi: futura legari possunt, ut insula in flumine enata. Pro enata imponitur enascitura. sic Aeurs. et Amaya. R. (ni fallor) verbum ut denotare paritatem, ut si dicas Marciang ea, quae futura sunt, possunt legari, sicut legari potest insula iam enata. Etiam in l. 28. §. si quis ex certa. et §. seq. de lib. et post. ubi verbum natum ~~est~~ exponitur nasciturum. Amaya.

Si testator leget censum, et nihil dicat de pensionibus decursis, hae debentur haeredi. Obst. l. nomen 34. de leg. 3. Ubi legato nomine legatario debentur usurae; et non haeredi. R. quod usurae nominis ipsi adhaerent accessorie, ut à principali non avellantur; at pensiones censum per se stant, nec accessorie censui adhaerent. Fontanella tho. 2. decis. 549. n. 23.

Obst. l. 70. de cond. et dem. Ubi mater instituit filios sub conditione emancipationis, et eis pure praelegavit, et ~~relicta~~ praelegata non adquirunt Patri: sed cedunt a morte testatoris l. 5. §. 1. et fi. quod dies legator. q. debebant adquiri Patri. d. l. 5. §. fi. R. dent Aeurs. donel. et alii conditionem appositam in institutione videri repetitam in legato, ut in l. 18. de cond. inst. l. 77. de cond. et dem. Sed contra nam hic praelegata fuerunt relicta pure: quod obst. ve Cuiac. 16. qq. Pap ind. l. 70.

Legatum a Patre, cuius filius heres instituitur, relinqui non potest. V. g. in Instit. tit. de fideicomm.

a l. si quis mihi. cod.

in L. 11. de leg. 1. si filio, vel servo legatum, vel hæreditas relinquatur, a Patre, vel dño potest fidei committi, nõ q[uia] Pater, vel dñus est, sed q[uia] ex coniectura tacita mente defuncti, et indirecta commodum sentiunt. Obst. l. 8. § fi. de vulgar. Ubi testator dixit: quisquis mihi sit hæres sit et impuberi meo et neq dñus qui per servum, neq Pater, qui per filium sunt hæredes ad substitutionem pupillarem admittentur, q[ui]a non ex iudicio veniunt: et Pater, et dñus nõ sunt hæredes ex iudicio testatoris. R[espondetur] ea verba intelligi q[uo]d nõ ex iudicio testatoris veniunt expresso, ~~non tacito~~ at vero veniunt ex iudicio tacito iuxta L. 61. § Iuliano. de leg. 2.: et ideo ad substitutionem nõ admittuntur ~~hic~~ Pater vel dñus, q[ui]a cum sit institutio requiritur expressa voluntas, nec sufficit tacita; at vero in fideicommissis nõ desideratur expressa voluntas, sed sufficit tacita nutu, aut signis, aut alio modo demonstrata, et sic valent fideicommissa in d. L. 11. D. Gregorius del Portillo in trac. ad d. L. 11. n. 3. Obst. L. 14. § penul. de iure codicilor.

Si testator gravet duos hæredes ut decem præstent quilibet in quinq tenetur. Obst. L. 9. ff. de duob. reis. Ubi si dicat testator Titius, et Mævius decem dato sunt duo rei: et in solidum tenentur. Nec potest sustineri correctio ponens vel pro et, nam non essent duo rei, cum non ambo ~~simul~~ simul, et in solidum essent obligati, sed unus, vel alter = R[espondetur] in d. L. 9. mentem testatoris fuisse ut ambo simul, et in solidum tenerentur, non ut quilibet pro parte, nam dixit: dato in singulari, id est Titius decem dato, et Mævius decem dato, et si voluisset ut quilibet teneretur pro parte dixisset decem danto in plurali. Valentia.

Ad probandum servo hæredis posse relinqui legatum difficil. tex. in L. 30. § 8. v[ersicul]o alio. ad falc. V[ide] fol. 122. Ad probandum filio hæredis posse legatum, vel fideicommissum relinqui sing. et optim. tex. in L. 1. § si ab ipso. 19. de collatione.

de libertatib.

Obst. L. duob. 30. de lib. caa. Duo, separatis Judicijs, hominem pere-bante, qui erat in possessione libertatis, pro parte dimidia, et diversis Ju-dicijs, alter fuit victus, alter vicit; et ait Cus Judices esse cogendos in eandem sententiam convenire, quod si non fecerint, servus ducitur ab eo, qui vicit: ergo in dubio contra libertatem Judicatur. Obst. L. inter. 38. de re judic. Ubi si diversa sententia à Judicibus proferantur favore libertatis est Judicandum. Respondetur ind. L. 38. diversa sententia inter pares Judices, uno Judicio fuerunt prolata, et in d. L. 30. fuerunt diversa Judicia. Nec Obst. verba Commodius. Ubi decidit contrarium, scilicet servum posse gau-dere libertate, nam ea verba non est Juliani, sed ex Marcelli notis ad Julianum. Ut patet ex. L. 1. C. com. serv. man. Sic in L. 18. de vulg. verba equitatis est Marcello, non Juliano, cui lege illa adscribitur. Cujac. th. S. Juliani ex Minicio Natali ind. L. 30. — ad probandum in dubio contra libertatem Judicari. *

249

quod patet ex d. L. 30. etiam patet ex L. 3. S. 5. si libert. ingen. esse. L. 3. [illegible] col-lus. detegenda. L. 1. C. de ingenuis manumis. Nec Obst. quod in dubio con-tra libertatem Judicetur, nam sententia lata fuit cum eo, qui dominus servi non erat, ideoque vero domino non potuit praejudicare. Valª. lib. 2. tr. 2. c. 10. n. 15. et cap. 11. n. 12. ex inferioribus verbis etiam patet non esse novam constitutionem Justiniani in §. fin. de donat. cum iam hic videatur constitutum ind. L. 30.

Ad probandum libertatem non contineri in edicto Siquis om. caa test. tex. in L. 22. §. quare. 1. ff. si quis om. caa test.

de castrensi peculio.

die 27. Januarij 1666. def. D. Jos. Pasqual cum Zaydia. filium habere dominium peculij castrensis. arg. § Hapen vex. in l. 18. de castr. pec. Pater instituendo servum peculiarem facit filium necessarium heredem: g.° servus erat Patris, non filij. V.e fol. 67. V.e fol. 18. fol. 136.

250

D. Martin Valonga arg. Pater potest imponere servitutem predio peculij castrensis: g.° est dominus. Ante pr. si non posset imponere esset q.a non esset dominus; sed qui non est dominus imponere non potest: g.° Pater potest imponere. Mnd.r pr.r ex L. 1. §. fin. de superficieb. Ubi superficiarius potest imponere servitutem: sed non est dominus: g.° etc. R.° q.a superficiarius, et emphiteuta quasi dominium habentes. Mirsing. g.° proprietarius poterit ~~contineare~~ sine imponere servitutem, cum dominus sit. R.° non potest, ne damnum sequatur fructuario: g.° poterit consentiente usufructuario. R.° non posse ne videatur à fructuario constituta, cum fiat eius consensu. Cujacius tenuit Valonga.

L. 18. §. 3. h. t.

Tapies arg. L. 4. §. actiones. h. t. ad probandum Patrem habere directas actiones. R.° verb. invito patre, intelligi, q.d sive Pater vellit sive nolit filius habebit actiones. Potest opponi L. 10. §. fin. de fideicommiss. Ubi filio competit utilis actio solvendo de castrensi: g.° d.a ei non competit directa: g.° competebat Patri: g.° Pater habet directas actiones.

L.us Revilla arg. si filius manumittat servum peculij castrensis, Pater efficitur et patronus. L. 22. de bon. libert: g.° Pater est dominus. R.° id q.d Pater sit patronus est secundum sententiam Juliani, quae improbata fuit ab Adriano ind. L. 22. et L. fi. ad Tertyl. Retes.

Obst. L. 3. C. de bonis proscriptor. Ubi ob delictum filij peculium castrense Patri non adimitur à Fisco: g.° q.a Pater est dominus. alijs ratiocinationib. id probat Retes. S. opusc. c. 6.

Obst. L. 4. §. 1. de usucap. Ubi filius fam. miles usucapit, q.d in castris adquisivit: g.° q.a non erat dominus, = Verb. maxime credit Cujac. esse Triboniani additamentum, cum iure ~~...~~ filius in peculio paganico non esset dominus.

De regula Catoniana.

Defendit Don Martinus Valonga die 10. februarij 1666. de regula Catoniana, et de validitate legati propter deffectum commodi. Cui praefuit Dor. Garcia.

Arg. Dnus. Falcó tex. in L. 28. de leg. 1. et L. 65. ad falc.

D. Gaspar Peñaroja arg. L. 29. de jure dotium.

D. Franciscus Ortin arg. L. si fundus. 3. de servit. leg. Ubi Maevio legavi fundum jure, et eidem viam per alium fundum meum, eundemque fundum Titio legavi, sine via, si ambo perveniant ad legatum, nulli adquiretur via, quia servitus pro parte adquiri non potest; sed si Titius repudiet, dubitatur an Maevio adquiratur via, et dicitur adquiri: sed legatum via non valebat, quia dividi inter Titium, et Maevium non poterat: ergo convaluerit. Rdo. Legatum à principio valuisse. Et ut responsum intelligitur de duobus vicinis fundum commune habentibus, et cum uni via legata sit pure, alteri sub conditione, et cessit dies legati, sed neutri adquiretur, cum utrique non possit adquiri.

D. Antonius Terrer arg. L. si optio. 13. de opt. legata. Vel Cujac. in recitat.

Ex §. 3. de Succes. libertor_

Def. Mag. Navarro cum Armengol 28. Martij 1666. arg. Paydia L. filius 42. de bon. libert. Ubi filius, qui fuit Patri heres, fratre ~~exh~~ exhaeredatum adrogavit, et decessit, dubitatur an an exhaeredatus adquirat Jus in bonis liberti Patris eorum, et R.dit Pas. quod non, quia ablegatio nocebat, ibi: nam cui non exhaeredato talis ablegatio noceret, nocere debet exhaeredato. R.o cum Cuiac. hac emendatione: nam cui non adoptato talis exhaeredatio nocet, nocere debet adoptato.

251

Canisio arg. L. 6. §. 3 de lege Corn. de falsi.

Obst L. 6. de bonor. poss. §. 13 V.e Cujac. cum L. 21. de Jurepatronatus

Obst L. 4. de Jurepatronatus cum L. 3. de interdict et releg. V.e Heter.

arg L. 19. de bonis libert_

Obst L. 44. §. 2 de bonis libert. cum L. 43. ad falcid.

Obst. selectiss. L. 1. §. 27. si quid in fraud. patroni. fol. 85.

Obst L. 6. cum L. 7. si quid in fraud. patr.

Obst L. 1. §. ~~xx~~ etsi. 8. si quid in fraud. patr. Ubi libertus querela inofficiosi, vel actione iniuriarum quis experiri poterat, noluit intentare, Patronus Fabiana nequit experiri, cum illud sit alienare. R.o hoc procedere specialiter in querela inofficiosi, actione iniuriarum, et similibus, quae vindictae potius, quam pecuniae persecutionem habent, nam harum actionum natura est, ut dissimulatione extinguantur

de imperio
habere merum imperium est habere gladij potestatem, in qua membri mutilatio includit, etiam deportatio, damnatio in metallum, carcer erit mixti, vel meri, vel Jurisdictionis iuxta qualitatem ob quam litigator in carcerem detruditur; tortura, degradatio clericorum ad merum imp. pertinent = Mixtum imperium est: potestas de publico introducta cum imperio, cui inest facultas iurisdicendi de civilib. controversijs

Obst. L. 3. de Jurisdict. ibi: mixtum est imperium cui etiam iurisdictio inest, quod in danda bonorum possessione consistit: q. datio bonorum possessionis n. pertinet ad Jurisdictionem. R. cu A. Fab. in coniectur. et in rati. pro quod legendum esse quae, ne obstet lex. 1. eod.

Obst L. 4. de Jurisdic. Ubi in possessionem mittere imperij magis est, quam Jurisdictionis. R. hunc esse sensum q. Prator dando bonorum possessionem magis imperiose facit, quam iuridice. Obst. L. ex. 26. ad Municipalem. Ubi Magistratus municipalis non potest facere ea, quae magis sunt imperij quam iurisdictionis cum L. 4. §. dictas 3. de damno infecto. Ubi Magistrat. Municipalis potest dare ~~bonorum~~ possessionem damni infecti. R. id facere Magistratum tanquam delegatum a Pratore L. 1. de damno infec. non vi propriae Jurisdictionis. Fab. in rati. ad d. L. 4.

Prafecti Vigilum non habent merum imperium nec possunt ultimo supplicio homines afficere, ~~L. fin. de~~ sed tales facinorosos Prafecto Urbi mittere debeant L. fi. de off. Prafecti Vigilum L. 3. §. 1.

Obst L. penul. de condict. causa data. Ubi servum ultimo supplicio affecit. R. bene posse ultimo supplicio servos castigare, et non alios, nam cum nullum caput in Civitate habeant servi pro nullis habentur. Nec hac coercitio servorum ~~ad~~ alijs Magistratibus n. habentib. merum imperium non concedatur L. Magistratus 12. de Jurisdict. Ubi Magistrat. municipales, idest duumviri servos nequeunt punire. Nec Obst L. 1. siquis Jus dic. Ubi duumviri n. possunt suam Jurisdictionem

poenali iudicio defendere. R^d. Non posse maximo supplicio, sed bene posse modica coercitione, nam quilibet habens iurisdictionem potest eam aliqua poena defendere. Haec Faber in rati.

252

de pignorib. et hypothecis

Si cum consensu creditoris debitor vendiderit rem pignoratam, et
talis venditio rescissa fuerit, vel per pactum de retrovendendo,
vel per redhibitoriam actionem, vel pacto legis comissoriae eff.
habeo rem eodem onere quo antea habebat, et creditor
habebit salvum jus pignoris. L. voluntate 10. ff. quib. mod.
pignus vel hyp. solv. Obst. l. fin. C. de remis. pignor. ubi res adquirit
cum eodem onere, sed libera. Rd. ibi d. l. 10. debitorem readqui-
sisse rem alio titulo sed eodem, quia venditio fuit rescissa;
at ibi d. l. fi. res fuit adquisita alio titulo, puta nova em-
ptione, sive hereditaris, legati etc. et sic cum novo titulo ha-
beat, adquisita est noviter absque onere. que distinctio com-
probatur ex sing. l. 8. §. si quis vacuas 7. quib. mod. pign. Cu-
iac. lib. 3. qq. Pauli ibi d. l. 10. et notat §. 1. dictae legis 10.
intelligi semper cum consensu adtri. idem Cuiacius.

253

de vulgari et pupillari substitutione

Obst. L. ult. de leg. 3. V. Retes ingg. Scevola et Accurs. ibi.

Obst. L. 1. §. 9. de legat. 3. cum L. 62. §. 1. de leg. 2. et alia plura iura spectantia ad veniendum scaveri. V. fol. 101. usq. ad 105. cum alijs ibi relatis. 254

Obst. L. nepemine 22. §. 2. ad falcid. cum L. Julianus. 26. si quis om. causa test. V. fol. 105.

Obst. etiam d. L. ult. §. 1. de leg. 3. cum L. 1. §. si cohaeredi et §. legat. ex substit. ad falcid. V. Fortilla in trac. ad leg. 11. de leg. 1.

Obst. L. 44. de re iudicata cum L. 7. §. sed quid Papin. de minor. explicat Retes. th. 1. V. fol. 95.

Obst. L. si mater 33. de vulg. Resp. noviter cum Ant. Gomez. th. 1. c. 3. n. 32. Matrem fecisse expressam substitutionem pupillarem, quae licet sit inutilis, tamen bene valet substitutio vulgaris tacita in eo comprehensa.

L. 14. delegat. praestand. cum illa L. de stratad. et L. de vulgari L. fin. de leg. 3.

Prius posterius rumpitur ttm.

fol. 42.

Obst l. 9. de lib. et posth. Ubi testator fecit 2um ttum in quo instituit posthumos, quos generare iam non poterat, et nihilominus prius rumpitur ttum: qd malè ait Justin. in §. posteriore quib. mod. test. requiri qd ex 2o ttu possit haeres existere. Rº per verb. posthumos intelligi nepotes suos, qui non instituti rumperent ttum, qa etsi posthumorum loco sunt; et verb. quos facit simplicet relationem — Heurn. lit. g. 255

Obst l. si hinc 18. de legat. 3. ibi: vix id obtinere potest: ergo aliquo modo. Rº ea verba sonare nullo modo. Bart.

Obst l. 19. de his quae ut indig. sed ibi non valent legata alias: Obst l. 12. et l. 16. §. fi. ead. Ubi à fisco deferuntur legata — Cuiac. in hu ll.

Obst l. Clodius de adq. haer. Vide Heurn.

Obst l. 1. §. sed. 6. de secund. tab. Vide ad §. 12. de testam. ordin.

256

A 28. novᵉ 1316 - ½
A dizᵉ 1200 -
A. Enero. 1337 -
Marzo 1[illegible]00
Mayo. 900

Ms. fol. 350. c. 6.

Rea.

ad l. si. de capt. ad dominum vel ad alium: quod transierit ad alium et habet animum divertendi. Vide exemplum [illegible] adducendum a

vel Gotofr. ad tit. C. Theodos. de postlimin. revers.

Gyala lib. 2. c. 5. n. 40. [illegible] latronum ht. Rerg. 87. n. 17.

[illegible] 28. qq. [illegible]. 8. de [illegible] et var. [illegible] de [illegible] captivi- [illegible] [illegible]. Vide Cuiac. in [illegible] ad l. 1. § 17. de collat.

Vide l. 32. [illegible] de don. inter vir. et ux. l. fi. C. eod.

[illegible] 1. [illegible]

Diff. postlimin.

[illegible] effectus suspensionis, et retrotractionis et restitutionis

arma [illegible] - in pace in bello -

de adquisitione per filios, aut Servos.

Obst. l. 23. §. ult. v.° Paedius. de aedilitio edicto. Ubi emptor post redhibitoria actione tenet restituere quidquid servus adquisierit, et postea ait Ctus: quia etsi venditio remansisset nihil hac re emptori proderat: q. si venditio valeret emptori, qui erat dominus nihil esset adquisitum. Budaeus corrigit: si venditoris mansisset. Bened. Pinel. lib. 1. selectar. cap. cap. 12. n. 35. et 39. emendat: quia etsi venditio non remansisset. R.° servum venditum in ea specie haereditatem, aut legatum sibi relictum ex tacito iudicio defuncti domino adquirere, atque ita quoad adquisitionem dominum esse spectandum, non vero contemplationem relinquentis iuxta l. Julianus. §. si quid servo de action. emp. quo admisso inquit Julianus quod si emptor servi ~~redhibitoria~~ redhibitoria experiatur pro servo vendito, et condemnatus fuerit ita ut venditio remansisset, haereditas, vel legatum relictum servo adquirat emptori sive venditoris, sive emptoris contemplatione relinquatur, quia ad adquisitionem non expectat contemplatio, sed dominium: igitur si venditio manet legatum, vel haereditas adquiritur emptori, quia dominus manet, non quia eius contemplatione relicta proponatur. Unde subiungit Ctus per contrarium si contemplatione venditoris constitutus servus proponat, nihilominus dicendum esse restituere emptorem non debere venditori si nolit eum redhibere, quia domini ratio, non vero contemplatio relinquentis consideratur. Explicat sic noviter D. Gregorius Portillo Primar. Salmantinus. in trac. ad l. 11. de leg. 1. cap. 2.

Pinel. lib. 1. selectar. cap. 12. in concordiam redigit tex. in l. Julianus. 13. §. item si quid. de action. empti. ibi: non tamen si quid ex re venditoris iuncta l. 45. §. fi. de adq. haer. ibi propter me institutus erit, et ibi: ut intelligatur non opera tua mihi adquirere, sed ex re mea.

difficillimus tex. à paucis notus, sed subtilissima solutio in manuscripto reperta.

257

127.
* difficilem . . .

Opp. difficillim. tex. in L. 30. §. cum lex. 8. v°. alia cau. ff. ad falcid. Ubi praeponitur legata inutilia in contributione falcidiae non venire, ut sunt servo haeredis relicta. Postea ait si servo haereditario relinquat legatum in die certa, et ante adventum diei, legati dies libertatis venerit quod tale legatum in contributione venit: quia valet: quia adquiritur servo libero facto, nam si adquireretur haeredi non valeret, ~~xxx~~ ne concurrerent iura activa, et passiva: sed hoc legatum cessit à morte testatoris, quamvis esset in diem. L. 21. quando dies legat. quo tempore erat servus haereditarius, quia servus non adquirit haereditati, vel haeredi dno. Resp. hoc legatum cessisse à die ~~xxxxxx~~ cedentis libertatis, nam credimus voluntatem testantis fuisse, ut legatum valeret, quod cum valere non possit nisi cedat post acceptam libertatem, interpretanda est voluntas testatoris, quod voluit cedere legatum à die cedentis libertatis. Portillo in materia de adq. haer. cap. 1. n. 12. et 13. Cuiac. 15. obs. 10. emendat sic: alia causa est cuius quae incerta die

, vel haeredis

Opp. L. 1. §. si filij. 9. ff. de separationib. Ubi filiusfam. habens peculium castrense, et ex eo creditores; habebat alios creditores, qui cum eo antea contraxerant, et ait Iurisconsultus quod creditores castrenses separabuntur ab aliis: ergo filiusfam. habebat alios creditores praeter castrenses: ergo poterit adquirere bona praeter castrensia sibi, et non patri (et etiam facere test.) Resp. filiumfam. antequam militasset contraxisse ex peculio paganico, et sic nihil mirum quod habuerit bona. Nota quod à v°. simul ergo usque ad verb. debeant separari legendum esse interrogative. Iterum nam separatio introducta est praetoris decreto, ut quando testator mole debitorum gravatus instituit haeredem Titium, qui etiam aliis creditoribus satisfacere non potest, tunc bona defuncti, et haeredis separantur, ut ex illis solvatur creditoribus testatoris, ex his creditoribus haeredis. d. L. 1. §. 1.

Vt Rebus de peculio.

et sic separatio erit bonoru, n. Creditoru: q. hoc edictu n. pertinebit ad filiu fam. nam ibi soleu dividunt Creditores, non bona, que sunt unius personae. R. non dividi Creditores, sed separari bona, nam consideranda sunt quasi duaru personarum, nam filiusfam. alias consideratur tanquam paganus, et alias tanque castrensis. V. late Amayam lib. 2. obs. cap. 17. per tot.

258

Obst. difficillim. tex. in l. 25. §. si duos. 6. de usufructu. Ubi servus duoru usufructuarioru, et duoru bona fidei possessorum, ex re unius stipulatus sit partem illi adquiret et partem dno. Obst. l. 23. §. siquis duob. de adq. rer. dom. Nec potest R. Ulp. ind. l. 25. Scevolae senta retulisse qui Scevola ea reprobabat, sed referebat vulgo creditam, nam (ni fallor) in eande inclinat senta Ulp. in v.º idem et in, et sic ea approbat. R. diversu esse casu q.do stipulatur servus, pro- ex re unius ita: mitti dare Titio, et sempronio dnis meis, aut promitti dare dnis meis; vel q.do ita ex re unius stipulatur, dnj non adiectis, vel promittis mihi dare centum. In 1.º casu, cu ex re unius stipuletur, illi tantu potest adquirere, n. alteri fructuario, nam tantu ex re sua potest adquirere, et sic pars que huic fructuario, vel bonoru possessori ~~relicta est~~ adquiri n. potest, n. acrescet illi ex cuius re stipulatum est sed dno adquiretur, nec implicat q. ex re fructuarij vel bona fidei possessoris dno adquiratur. l. penul. de stip. serv. In 2.º casu q.do ex re unius stipulatur, non adjiciens dominij, sed indistincte sollidum ei adquirit, et nihil domino, neq. altero fructuario, aut bonoru possessori l. 1. §. communis l. 7. §. ult. de stipul. serv. sed alter solidu habebit l. 19. de stipul. serv. de primo casu est intelligenda l. 25. § 6.; de 2.º casu l. 23. de adq. rer. dom.

Noviter D. Joannes Altamirano in manuscripto lib. 2. ad trac. 2. Scevola.

nova solutio ; *

faciunt. l. 110. de V.O. cu l. 64. de contrah. emott. l. 5. com. praed. iunc. ind. l. 110. V. fol. 140.

de duobus reis

Obst. l. 9. de duob. reis. Vt fol. 106.

Obst. l. si de duob. reis. Ubi si vnus correorum exemptus est ab obligatione alter non liberatur, cum in l. 2. cod. liberetur. Rº. quod si res solvitur, hoc modo correus liberatur, at si persona eximit, vt in l. si, qui fuit deportatus, alter manet obstrictus. Nec obst. quod fideiussor datus sit. si aqua, et igni interdictum sit alicui (sic emendandum pro alicuius) fideiussori ab eo datus teneri; quod saltem remanebat obligatio naturalis, nam aliter fideiussor non daretur. Rº. partic. ab eo ad remotiora referri, scilicet ad aliud correum, qui non fuit deportatus.

Non obst. l. 2. de duob. reis si legatur singulis.

Nec obst. l. 3. et l. 12. de duob. reis. Richard. inst. cod.

* Per acceptilationem factam fideiussori, reus liberatur l. 13. §. 7. ff. de acceptilat. et si debitori sub conditione acceptum feratur, et postea conditio existat censetur liberatus l. 16. de solution. Obst. l. 13. §. 8. de accepril. Vbi haeres pro praestanda cautione legatorum conditionalium, de qua in tit. Vt legator. seu fidei. nomine dedit fideiussorem, fideiussori accepto latum fuit, et nihilominus legata debent, cum per acceptilationem factam fideiussori etiam reus liberetur. Rº. quod in contractibus conditionalibus, adveniente conditione, attendit tempus celebrati contractus semper, et sic videt facta acceptilatio in contractu puro; at in ultimis voluntatibus non ita attendit initium l. 18. de R. I. sed semper legatum credit fuisse conditionale, quapropter acceptilatio celebrata fuit tempore inhabili. Obst. quod cautionem illam legatorum conditionalium praestandorum stipulatione interposita emitti consuevisse, cum fideiussionem contineret, quae praecedente stipulatione expediri solebat l. 5. vt legator. seu fideic. l. 12. C. de fideius: atqui ita etiam in d. §. 7. versari in casu contractuum (a si veniat conditio) Rº. actionem in alterius locum succedentem eius naturam sumere, et sic in d. §. 7. actio stipulationis, et fideiussionis sequi videtur naturam actionis ex test.º quae competit pro legatis. Nova solutio Carrnatigui. lib. 2. selectar. cap. 3. n. 10.

*

259

Obst. l. 13. §. qui ita. 9. de acceptilat. Vbi [caius] volebat credere Titio, et vt pecuniam, quam mutuam daret securam haberet, stipulatus fuit à quodam: quod Titio credidero fide tua esse iubes? ante eventum conditionis fideiussorem liberavit per acceptilationem, et veniente conditione erit liberatus, quia contractus purus intelligitur ab initio iuxta L. 16. de solut. et inquit Chus quod reus non liberatur: quod quando fideiussor liberatur reus manet obstrictus. Rñ. acceptilationem non liberare fideiussorem in ipso instanti, quo facta fuit, quia tunc nulla erat obligatio, sed cum conditio venit, id est quando res credita fuit, et tunc liberat fideiussorem, et non reum, quia illa obligatio in ipso instanti, ~~non erat con-~~ quo credita res fuit, non erat contracta, et facilius reg. in sui principio, quam postea occurritur. arg. l. 8. de his qui sunt sui. at obligatio rei quia iam erat contracta, et radicata non tollitur. ita noviter Larriategui select. lib. 8. c. 3. n. 13.

*

Sed noviter, et accurate obstabis (quod non adduxit Larriategui) non ~~obs~~ §. si acceptum ferat debitori conditionali, postea existente conditione est liberatus, quia intelligitur quod evenit ab initio: sed in L. 16. de solution. d. §. 9. eadem ratione evenisse ab initio: quod reus debet liberari. Rñ. quod cum acceptilatio in d. §. 9. a principio non sortiat effectum, postea + quia non dat obligatio rer- nihil operat. in d. L. 16. cum contractus ~~esset~~, et obligatio essent peccu rei, conditionales iam dabatur obligatio, in qua posset acceptilatio aliquid operari; at in §. 9. cum conditio esset facta, et sequi obligatio non esset conditionalis, ideo nihil operatur, quia nullo modo potest considerari aliqua obligatio. d. So

Diffic. l. si is. 29. de liberat. leg. sic explicand. Qui duos reos ~~duo~~ promittendi habebat, damnavit heredem, vt vtrosque liberaret, si alter ex his non sit capax, puta quia caelebs sit, vt indicat text. in inscriptio ad L. Iul. et Pap. si correi sint socij, liberantur ambo, nam per acceptilationem liberatus fuit capax, et in consequentiam incapax, quasi capax solvisset; nec aliter is liberatus esset, nisi etiam incapax quia exacto liberato

incapace, ab eo capax nomine societatis inquietaretur? Si correi non sint socii, non debet capax liberari accepttilatione, ne eo liberato, in consequentiam incapax liberetur; contra LL. Iul. et Pap. cum liberationis legatum nequeat capere ex testamento sed Fisco acquiratur. Obst. l. 2. §. si tamen. 3. vers. idem de V.O. Ubi altero haerede per acceptilationem liberato, caeteri manent obligati. Resp. haeredes non fuisse correos, sed pro sua parte quemlibet fuisse obligatum. Circuitus inventus fuit in d. l. 29. a Cels., ut capax liberaretur; nam ante Iul. Pap. legatum damnationis deficiens pertinebat ad haeredes, postea ad Fiscum. Ulp. fragm. tit. 24. per damn. Et ille qui capere non poterat delegare debebat Fiscum, ad quem hoc commodum expectabat, et petitione Fisci (hoc est petitione cum effectu) legati emolumentum ad ipsum pervenit, et capax liberatur = Obst. difficil. l. 5. §. si maritus. 1. de donat. inter. Ubi duo erant correi alter capax, alter incapax, et acceptilatione capaci facta, incapacem minime liberari: quo frustraneus est circuitus l. 29. Resp. noviter Lauriategui, maritum habuisse correos Titium, et uxorem, donationis gratia uxori accepto tulit, erit inutilis donatio, et consequenter acceptilatio. Si vero Titio accepto ferat, qui donationis est capax, ipse solus liberatur, mulier quae donationis incapax manebit obligata. Nec implicat quod donatio respectu unius valeat, respectu alterius non. d. l. 5. §. 2. de don. inter. cum causa amborum non sit connexa, nec repugnat ut alter correorum sine altero liberetur, cum quilibet habeat in sua persona obligationem in solidum consistentem. Obst. quare in d. l. 29. quaesitus fuit circuitus, et non in l. 5. §. 1.? Resp. in d. l. 29. loqui Paulus de eo incapace, qui ex testamento capere per leges caducarias vetabatur, qui ex contractu inter vivos capere potuisset, et cum acceptilatio talis sit, necessario uterque liberaretur, quod cum in Fisci esset praeiudicium, merito de alio liberationis modo quaesitum est, quo capaci, et Fisco succurreretur. in d. l. 5. loquitur Ulp. de uxore quae ex testamento capere poterat, sed non ex donatione inter vivos à marito, quo in casu Fiscus non erat defraudandus. Lauriategui noviter. lib. 8. selectar. cap. 4. per tot.

Obst. l. 13. §. 7. de acceptil. Ubi obligatio re contracta potest acceptilatione tolli.

Obst. l. 116. de V. O.

260

Petitione unius correi, alter liberatur, sed haec petitio debet intelligi cum effectu. V. argumenta contraria quae adducit Val.o illustr. trac. 4. cap. 6. per tot.

Obst. l. 98. §. mihi. 6. de solution. Ubi solvendo illi, cui non sum obligatus, sed tantum solutioni adiecto liberor. R.o liberari ipso iure nego, ope exceptionis concedo. V. Cuiac.

Obst. difficillim. l. cum is. 36. de fideiussor. Ubi cum certum sit quod solvente fideiussore liberatur reus, utque apparet ex l. 28. (C. h. t.) solvente fideiussore reus manet obligatus, et creditor tenetur actiones cedere, cum actiones non dentur. difficillimus tex. *

de bonorum possessionibus.

Filij emancipati habent bonorum possessionem contra tab. sed postquam hanc habeant debent conferre omnia bona in medium. Obst. Paulus lib. 5. sent. tit. 9.: conferre debent antequam bonorum possessionem petant, sed moderandum est sententia debent, id est possunt, ut in l. 3. §. 5. de coll. bon. = Obst. l. 1. §. 18. eod. ex quo probat ultimum instans vitae morti tribuendi, post aplicari postliminio. Resp. id esse acceptum benigne quia fideicomissum l. 18. §. 1. de manumiss. test. Cuiac. lib. obs.

Obst. difficil. tex. in l. 1. §. is quoque. 14. de collat. bon. Ubi filius in adoptiva familia constitutus a Patre naturali fuit haeres institutus, mortuo Patre naturali, quaerit an filius debet conferre, si velit contra tab. intentare, et dicit debere: quod male in §. eadem. de haered. quae ab intes. adoptivi non habent contra tab. Resp. uno casu admitti, si sint haeredes instituti a Patre naturali, et alius praeteritus committat edictum. l. 8. §. 11. de contra tab. = Resp. nam instituti non conferunt. l. 1. §. vel. 6. de col. bon. Resp. uno casu conferre, si petita contra tab. aucta fuerit portio l. 3. de col. dot. Obst. nam quid potest conferre, qui nihil habet cum sit in aliena potestate? Resp. ipsos nihil conferre per se, sed Patrem adoptivum debere conferre pro modo eius, quod aufferunt, si velit sibi per eos adquiri, quam adire ex institutione; et si adierit nihil conferet. Opponit Accurs. l. si. 10. de col. quae ait suo instituto adeunti, et miscenti, se conferri ex aequitate; sed lex non inquit eundem conferre, itaque nihil ad rem facit. Si Pater filium emancipaverit nihil conferet, nam collatio non ad alia spectat, quam quae habuit tempore mortis. l. 6. C. de collat. quo tempore erat in aliena potestate, nisi emancipatio facta sit fraude. Cuiac. in com. ad tit. de col. bon. l. 1. §. 14.

Cuiac. in com. ad l. 1. de coll. bon.

261

262

de legat. condition. si non nubat.

*. difficillim. tex.

Vt. plura in Richar. in §. sed si vxori. inst. de legatis.

Vt. fol. 31. 74. 142.

Obst. l. cum 72. §. Maviae 5. de cond. et dem. Vbi legatus fuit fundus Mavia, si non nupserit, cum morietur, et ait Cons. quod si nubat confestim admittitur ad legatum: illa conditio si non nupserit remittitur propter legem Iuliam: quod debet spectari dies cum morietur: quo admittetur mulier ad legatum antequam dies cedat. Rx. totam illam conditionem si non nupserit, cum morietur lego adimi propter legem Iuliam, nam per verba cum morietur vult dicere testator, si vsque ad vltimum vitae diem vidua permanserit, et cum serviant ad maiorem explicationem conditionis, ideo remittuntur. Si alius dies adiectus fuisset, veluti si non nupserit, post quinquennium certum dandum, expectandum esset quinquennium quia tantum verba si non nupserit remittuntur. l. 8. §. sigui. de cond. inst. Cuiac. 18. qq. Pap. in d. l. 72. §. 5.

Obst. l. non dubium. 14. de leg. 3. Vbi conditio si non nubat non remittitur vxori, cui relictum fuit legatum, nam si nubat cogitur restituere. Rx. id intelligi, quod indistincte tenetur restituere si nubat vel non nubat, Item si vxori relinquat legatum, et si nupserit cogatur restituere, non cogitur fideicommissum praestare: quod si nubat non cogitur restituere. Ans. pr. ex l. quotiens. 22. de cond. et dem. Rx. in d. l. 14. fideicommissum non fuisse relictum in poenam si nuberet, sed indistincte, si nuberet, vel non nuberet, et sic valet, quia non est in fraudem legis Iuliae; in d. l. 22. fideicommissum fuisse relictum in poenam, si nuberet, vt sic a nuptiis abstineret, et sic tollitur gravamen, quod est contra legem. Richar. in §. sed si vxori. de legat.

Obst. l. adigere §. vlt. de iure patron. Rx. verbum permittere vsurpari pro remittere. Cuiac. 21. obs. 29. Vt. in excerp. n. 148.

de liberis, et posthumis.

V. obl. 20.

Posthumus alienus instituti non poterat. obst. 12. de bon. pos.
R. intelligi ad L. Jul. et Pap. = V.e opinionem novam, quam
adduxit Pichar. in prin. de bonor. posses. et late in mata de
lib. et posth.

Obst. l. Gallus. 29. §. et videt 12. de lib. et posth. Vbi 1.m caput legis
Velleiae pertinet ad posthumos, qui mortuo teo nascunt.r ibi primo
capite notaverit: ibi posthumi possunt institui: (q.a sunt sui):
Sed ibi sunt alieni, q.a lex Velleia pertinet tantum ad posthumos
alienos: q.o posthumus alienus potest institui. R. per legem
Velleiam non esse noviter ~~ex~~ provisum, ut neptes sui instituerentur, sed ius antiquum circa hos posthumos per eam esse
comprobatum. Pichar. inst. cum aliis difficultatib.

Obst. l. 25. §. 1. de lib. et posth.

Obst. l. 4. § de lib. et posth.

Exhaeredatio debet fieri ab omni gradu, et si ab aliquo gradu filius exhaeredatus non sit, is solus gradus infirmetur l. 3. §. vlt. l. 14. §. q.d vulgo. de
lib. et posth. donel. 6. com. 12. Sed 3.a obst. c. secundo requiris. 41. de
appellat. Vbi si rescriptum plures articulos contineat, et in uno inhibeat
appellatio, tenect in caeteris articulis remota: q.o exhaeredatio debet extendi ad caeteros gradus. R. c. 41. intelligi q.do negotium commissum
unicum erat plures articulos continens, et clausula post unum
articulum adiecta fuit, quae non solum ad praecedentias sed ad sequentia
trahitur, cui resolutioni optimlat tex. in l. 3. §. inter fuit. Vbi exhaeredatio inter duos gradus posita ad utrumque refertur. Sed 3.a in c. 41. clausula appellatione remota non post unum articulum, sed in unius articuli contextu posita fuit: q.o trahi non debet. R. clausulam post articulum adiectam fuisse, sed q.a in continenti fuit posita, ideo in

ipso articulo posita tenetur, nam quae in continenti fiunt, inesse creduntur. l. legata §. dieb. de reb. cred. Neq. hoc turbatur per tex. in c. in quisitioni 63. de appellat. Ubi haec clausula tantum trahitur ad praecedentia, adhuc in medio litterarum posita, quia id intelligit quando negotia erant diversa et minime contingentia, et in c. ai. Unicum tantum fuit commissum negotium. Quod si filius ante haeredis institutionem exhaeredatur, ab omnibus gradibus tam institutorum, quam substitutorum exhaeredatus intelligitur. l. 3. §. ante haeredis. de lib. et posth. nam intelligitur posita in capite testamenti ut ad totum gradum pertineat.

~~Filius~~ exhaeredatio inter duos gradus interiecta ad gradum praecedentem et immediate sequentem trahitur secundum Donel. in l. 1. n. 5. C. de lib. praeteritis. quamvis Bart. Jas. Sarmiento et alii sentiant ad omnes gradus trahendam esse.

Si exhaeredatio post omnes gradus posita sit non ad omnes, sed tantum ad gradum proxime praecedentem extenditur l. 3. §. ult. de lib. et post.

De cessione diei legatorum etc.

in L. 11. §. 11. de leg. 3. Filijs Titij fuit legatum relictum, si morte Patris sui Juris essent effecti, qui emancipatione Patrisfam. constituti fuerunt, legatum debet à tempore mortis Patris. Off. L. si ita. 15. q.do dies leg. seu fideic. Ubi si fideicommissum sub eadem conditione relinquatur dies eius ab emancipatione cedet. R.o ind. L. 11. voluntatem fuisse testantis, ut non aliter valeret legatum, quam si morte Patris sui Juris fierent; at ind. L. 15. intelligebat voluntas, ut quolibet modo filius sui Juris fieret legatum haberet, q.d infertur ex L. 22. v.o Arraida [?] ad Trebel.

Off. sing. L. 30. §. 8. v.o alia. ad falc. ex quo potest probari eundem esse diem cedentis, et venientis legati. V. fol. 122

Off. difficillim. tex. in L. cum tale 72. §. Mavia. 5. de cond. et dem. Ubi legatum fuit relictum seu moriebatur, et antequam veniat dies legati, nec veniat conditio valebit. V. fol. 132.

Off. L. 1. §. si pater. 19. de collat. V. de postlim.

~64

difficillim. *

*

De hæreditate iacenti.

V.e late fol. 42.

*

Obst. l. 19. §. nontamen. de castrens. pec. ibi: si Pater ut hæres vivo filio vindicta servo castrensi imposuit. R.o verbi hæres, et hæreditas in iure accipiunt pro domino. ex §. ult. inst. de hær. inst. notat Cuiac. 5. obs. 10. et sic Pater facit ut dnus peculij, nam neque vivente filio, neq. eo mortuo ab intestato Pater est hæres l. 18. ad fal. = hoc pacto succedonat. l. 91. §. 4. de leg. 1. et l. 3. §. Pomp. q. de min. ut ibi Fab. in ratio notat. Portillo. de adq. hær. c. 1. n. 9.

ult. vivente Patre valent relicta in test.o filii q.o test.o valet tavela: q.o est. ... ex l. 69. §. 5. de iur. dot. V.e fol. 17.

Obst. l. 1. §. 27. si quid in fraud. patron. vivo liberto dat. bonorum possessio contratab. lis liberti: q.o et hæreditas iacens. R.o textus de intelligi: libertus multa alienavit in fraude patroni et super vixit patrono, deinde eo mortuo (nam q.d ait textus vivo liberto, intelligitur vivo liberto cum moreretur patronus, sed mortuo iam liberto, cum filius patroni agebat contratab.) filius patroni petijt contratab. an revocabit alienationes factas in fraudem Patris? et videtur non posse q.a libertus nihil egit in fraudem filij, sed decidit Papin. ibi posse Fabiana q.a satis est q.d fecerit in fraudem Patronatus et fraus magis fit in rem, quam in personam. Cuiac. lib. 14. quæst. Papin. ad d. tex.

*

Hæreditas V.e fol. 150.

Testamentum per æs et libram fiebat hoc modo. testator vendebat uno nummo familiæ emptori hæreditatem, et tenens tabulas testamenti dicebat emptori: hæc uti hijs tabulis, cerisve scripta sunt, ita do, ita lego, ita testor: itaq. vos Quirites testimonium perhibetote. et familiæ emptor, in quem tanquam in hæredem ea bona per mancipationem transferebantur, tanquam mancepts fiduciarius, hæredi scriptum in tabulis clausis scripto, mortuo testatore, familiam remancipabat = Ex hijs noviter infero, in test.o per æs et libram nondum hæreditatem iacentem, q.a cessat ratio propter bona essent vacantia, nam cum emptor habeat dnium Quiritarium per solemnes mancipationes non datur tempus vacuum, et si darentur hæredites, darentur duo dni simul et insolidum, scilicet hæredi-

268

tas et familiæ emptor, quod repugnat. Ex his etiam potest inferri in
testamento per æs et libram, inter coheredes non dari ius accrescendi, cum
cesset ratio illius, ~~nam~~ sive sit testator maneat pro parte ir-
repræsentatus propter individuitatem hæreditatis ~~[illegible]~~ ut vult
Val. de ado. hær. c.) sive testator decedat partim intestatus
ut prisci voluerunt, quia familiæ emptor iam a principio represen-
tabat testatorem; et sic licet ex post facto coheres deficiat, non
ob hoc dicit testator intestatus, cum representatio fuisset a principio.
Hoc testamentum ita fiebat; testator venditor emancipabat familiam emptori, et
ipse vindicabat, quo fiebat dominus quiritarius familiæ et pecuniæ
viventis venditoris tempore habili. Venditor cum emptore contra-
hebat fiduciam, ut se mortuo restitueret, præstaret quod legato legataris
et cæteris, et reliqua substantiæ hæredi, et erat præterea aliquis, qui
loco hæredis esset. Adierant etiam illi, in cuius favorem contrahe-
tur fiducia, et sibi paciscebant, quia venditor si extraneus erat illis nil
poterat stipulari l. quo. 73. in fi. de ver. ob. vide infra tit. 20. Pete-
~~[illegible]~~ lib. 1. ?quæ. c. 21. n. 11.
Probatur præterea non optimo nam hæreditas iacens introducta fuit, nam ne-
mo poterat disponere de tempore habili ad inhabile, scilicet post mortem et
cum per fictionem hæreditatis intelligatur semper vivus testator, iam tem-
pus post mortem erat habile. Hæc ratio cessat in testamento per æs, et
libram, in quo testator disponebat ad tempus habile, quia eo vivo em-
ptor fiebat dominus quiritarius familiæ et pecuniæ testatoris.
Et nam in suis hæredibus, et necessariis, cessat fictio hæreditatis, quia non datur tem-
pus vacuum; l. 11. de lib. et posth.; quod in testamento per æs et libram non dabit fictio cum
non adsit tempus vacuum.
In primis Romanæ urbis et primis annis duo genera testamentorum in usu esse cœperunt
scilicet in procinctu, quod est militare; et calatis comitiis, id est convocato populo
per præconem, sed hoc fuit nimis durum, nam comitia bis tantum in anno con-
gregarentur solum in eis poterat quis testari, et solum in comitiis poterat revocari
publice testamentum, et etiam quod publice exprimebat ultima voluntas, cum se-
cretum magni interesset testatoris, ne forte ab hærede necaretur. Deinde quia præ-

mine nullo modo testarent testari, cum in comitijs suffragium non haberent,
nec interesse possent. Quae vitanda introductum fuit testamentum per aes et libram (ut
aliqui volunt) et per legem 12. tab. seu (ut alij censent) a clarisprudentibus legis
decemviralem interpretantibus. Et ~~illa~~ interveniebat imaginaria venditio
duplici ratione 1. q[uia] in fere omnib[us] reb[us] maximi momenti et consilij con-
tracti iure Quiritum interveniebat, quo nullus tutior. 2. q[uia] alienatio videt[ur]
fieri tempore prohibito, et effectus videntur conferri in tempus quo testans dominus
non est, et per hanc simulatam venditionem huic remedio fuit occursum.
Gual. ad Vin. lib. 6. com. c. 6. lit. B.
Ex his ~~hi~~ (ni fallor) componenda sunt tempora, nam iure antiquo fiebat
test[amentum] rude et informe. Vin. ad com. Inst. de testam. ordina. iure civili
statutum fuit testamentum tempore pacis ... ad inhabile ad posse disponi[...] L. 9. §. 1. de
iure dot. L. 39. de man. test. Val. de Relig. haer. c. 1. quapropter hoc
vitio claudicabat test[amentum] calatis comitijs, postea evenit test[amentum] per
aes et libram, deinde introducta fuit divisio haereditatis, et introductum
fuit test[amentum] Praetorium in quo dabatur haereditas.
Tempore mediae iurisprudentiae nondum erat sublatum test[amentum] per aes et libram. Vlp. tit.
20. §. 2. Vin. ad §. 3. de testam. n. 1.

266

Alteri per alterum stipulari non potest. V. fol. 33.

Obst. sing. l. 59. §. ea quae. 1. ad Trebell. Ubi mulier constituens dotem marito suo, pacta fuit cum eo per stipulationem, ut si moreretur in matrimonio superstite marito, et matre sua, dotis partem dimidiam matri suae ~~[illegible]~~ absenti tunc, restitueret, postea moriens matrem, et maritum heredes fecit, et ab illa petijt, ut hereditatem Titio restitueret; quaerebat an dimidia pars dotis esset restituenda a matre, et Iudex declaravit matrem non esse cogendam restituere, quia cum eam partem haberet ex utili pacto, non habebat quasi heres: sed stipulatio facta a filia fuit facta matri: quod alteri stipulari permissum est. Respondeo quod Iudex ~~[illegible]~~ quasi ex utili pacto imperite, et errans matri perperam adiudicavit partem dotis, et mater non accepit ut heres, sed ut mater ex pacto, et multum interest quo animo, et quo iure quis rem habeat. nam certum est quod filia matri pacisci, et stipulari non potest. l. inter. 26. §. filia 4. de pactis dotal. Nec obstat quod ex pacto dotis, vel depositi reddendae stipulatione filio, filia, nepoti, vel nepti, interposita a Parentibus, vel Avis, liberis datur utilis actio. l. Caius. solut. matrim. l. Pater. C. de pact. convent. l. Publia. 26. ff. depositi. Respondeo ideo ex aequitate utilem actionem accomodari ob summum affectum, eximiamque benevolentiam Parentum erga liberos, ne liberi eo beneficio, liberalitateque defraudentur; nam natura maior est affectio Parentum erga liberos, quam liberorum erga Parentes, quia antiquior est Parentum amor, et certius Parentes sciunt ait Arist. qui sui liberi, quam liberi qui sint sui Parentes. Cuiac. 4. qq. Pauli ind. l. 59. §. 1. ad Trebel.

Obst. l. 18. §. si servus. 1. de stipul. serv. Ubi si servus sibi stipuletur ~~[illegible]~~, rem Mevij a Mevio domino suo inutilis est stipulatio. Obst. l. 15. l. 2. l. 38. de stipul. serv. Vc Cujac. ad Papin. Obst. difficilem. l. 9. eod. Sanctolaria.

Obst. l. 2. de stipul. serv. Ubi servus communis ipse sibi stipulatur, est inutilis stipulatio, quamvis si ignorans possit ab aliquo ex dnis stipulari

Obst. l. 98. §. 6. de solut. V. et l. 127. et Cuiac.

Obst. difficillim. l. 11. de stipul. serv.

Obst. l. 110. de V. O. Ubi si mihi, et Titio in cuius potestate n. sum, decem stipuler, tantum mihi quinque adquiro, nasc alijs quinque est inutilis stipulatio. Obst. l. fund. 64. de contrah. empt. l. 5. com. praed. Ubi si fundum, aut servitutem mihi, et Titio stipuler, in solidum adquiro. Rx. aliud esse in pecunia, in qua q. facilis est divisio, duplex considerat. stipulatio; in fundo, et servitute, una tantum est stipulatio. Cuiac. in d. l. 110. de V. O.

Regula Catoniana effectum q. [illegible] collegatarijs media tempora n. nocceant. In testatore idem servat. iure Praetorio, non iure Civili propter defectum medij temporis convenit [illegible] in rebus legatis etiam observat. quod media tempora n. noceant, et ita interpretant. iura in l. 44. §. 4. de leg. 1. et in l. si chorus. Vinn. lib. 1. c. 4.

Si res legata perit legatario decedit V. fol. 58.

Obst. l. 9. de leg. 2. cum l. 103. de V. O. l. fin. de act. empti.
Obst. l. 11. §. denique 4. ff. de peculio. et omnes tex. probantes
obligationem extinctam reviviscere,

Obst. debitor specialis tenetur perempta re: ergo et haeres. Resp. ex tex
l. 3. et l. 5. ff. de confess. Ubi confessus se debere Stichum, licet Sti-
chus mortuus sit, condemnandus est. Obst. l. fin. eod. Ubi si res
non sit in rerum natura confessus non est condemnandus. Resp. in
d. l. fin. confessum fuisse sed ignorabat talem rem periisse; in d. l. 3. et l. 5.
sciebat periisse, et sic punitur. Accurs. cum aliis solutionibus.

Obst. l. si chorus de leg. 2. cum similibus
Mutatio rei legatae, quae a testatore contingerit, quae non est in materia sed in forma, mutat extinguitur legatum. ut si domus sit [illegible]
ta quamvis alia postea sit extructa, [illegible] electa, licet ex illa ex prima materia fuerit l. 65. §. ult. de leg. 1.
Si navis dissoluta sit, nec materia [illegible] l. 88. §. 2. de leg. 3. vel translatione in aliam speciem, [illegible]
in mobilibus, quae novam formam et nomen accepit. [illegible] ex lana vestis fiat aut ex materia navis, pe-
rit legatum, quia species ad pristinam materiam redire non potest: aliud est massa legata et facto po-
culo, non [illegible] poculum potest reduci ad massam l. l. 88. §. ult. l. 44. §. 2. de leg. 1. l. 78. §. illud. 4. de
leg. 3. = Obst. d. l. 44. §. 2. ubi vestis ex lana facta debetur: sed non potest redire ad lanam ergo etc. Resp.
[illegible] loqui ubi testator non mutaverit voluntatem, quia debet probari legatarius, nam in dubio
contrarium praesumitur d. l. 88. de immobilibus, ut area legata, si domus aedificetur debetur
totum l. 39. de leg. 2. l. 44. §. 1. de leg. 1. ratio est in l. 98. §. area. de solut. Obst. l. si chorus 79.
§. ult. de leg. 3. ubi in area legata aedificet, non debet legatum, sed si aedificium diruatur, area [illegible]
[illegible]. Resp. [illegible] loqui non in obscura voluntate, sed ubi testator mutavit volun-
tatem, iuxta exceptionem d. l. 44. i. e. testator aedificando mutavit voluntatem, destructo
aedificio debetur area quia mutatio voluntatis fuit ne domus deberetur. [illegible] l. si chorus §.
ult. si servus manumittatur, et rursus servus fiat, potest peti. Obst. d. l. 65. §. ult. de leg. 1.
ubi domo legata destructa, alia aedificet non debebitur. Resp. domum [illegible] esse novam, at ser-
vus semper est idem. Donel. 8. c. 17. a lit. D.
[illegible] ad [illegible] lit. K. conciliat l. si chorus cum l. 98. §. area. de [illegible] solution. posito di-
scrimine inter contractus, et ultimas voluntates; in his non attenduntur media tempo-
ra, et non nocent; sed quia in l. chorus obligatio non extincta fuit, ut opus sit restitu-
tione, sed nondum nata, nam mutatio contingit vivo testatore, quo tempore nondum erat
orta obligatio. [illegible] regula media tempora etc. non solum habet locum in conditione
personarum, sed etiam in conditione rerum. Vel Resp. Celsum in d. l. si chorus repro-
batum fuisse a Paulo in d. l. 89. §. 8. de solut. = [illegible] novius [illegible] lib. 1. c. 4.

142. fol. 160

de conditione Iuris Iurandi.

~~Conditio~~ Iuris iurandi appositus legatis, et institutionibus remittit a Pretore, ne timidi recusantes iurare legata perdant, et facilime iurantes adquirant, L. 8. de cond. instit. et ne religio contemnatur. Obst. L. 12. § proinde. 1. de man. tt. V. fol. 74. Ubi non assignat ratio cur, in libertate non remmittat ~~conditio~~ iurisiurandi. R. q. conditio quae sub iuramento relinquebat, postquam a Pretore Iuramento remittit adimpletur tanquam modus, non tanquam conditio, et sic si in libertate esset, et postea servi id non adimplerent, sequeretur absurdum, quod libertas, quae semel competit revocaretur; at in legatis regula non militat.

D. Josephus Zamora in praelectione ad L. 8. de cond. inst. qua obtinuit primariam Salmantinam Cathedram.

Iurisiurandi conditio a testatoribus iniuncta haeredibus legatarijs, fideicomissarijs, et mortis causa donatarijs a Pretore, tanquam non scripta remittit; Onus tamen sub iuramento impositum nequaquam remittitur.

Si libertus promittat patrono aliquid datum ob libertatis favorem obligatur (servus non, nam ex iuramento non obligatur) L. 7. prin. § iurare. de oper. libert. Ait Ulp. in L. 13. de acceptil. quod haec obligatio a liberto per Iusiurandum contracta tollitur per acceptilationem, et nihil mirum, cum iuramenti verborum obligatio sit et sic per acceptilationem dissolvitur, nec opus est stipulatione Aquiliana. Ingenui etiam obligant si aliquid promittant sub iuramento, et haec erit verborum obligatio, sed distincta à stipulatione, quoniam haec est conventio, et duorum voluntas, sed ~~haec~~ illa est

268

sollicitatio, quoniam nec in casu liberti, aut ingenui fuit interrogatio, et responsio; iuramentum promissorium est unius personae dictio, sive iurata pollicitatio Deo facta, quapropter obligat.
Notandum quidem venit, sed tamen reverenter Ill.mus Covarruvias, qui vult iuramentum promissorium ad pactum, et duorum conventionem reducere, ex eo quod post factum iuramentum tacita vel expressa voluntas illius in cuius favorem fit, potest intervenire. Sed Ill.ma natura iuramenti promissorij absolutissima, et completa natura ex iurata pollicitatione perfectissime constat, et sic omnis posterior acceptatio eius naturam mutare nequit. arg. l. 3. de pollicit. et iuramentum fit Deo, licet secundario personam (cuius est utilitas) respiciat, et sic si iuramentum ad personam non dirigitur, quomodo poterit substantiam eius intrare acceptatio, et ad pactum reducere?
Obst. l. 6. §. siqui. 3. D. de confessis. Ubi confessus, absente adversario pro iudicato non habetur, quia nec qui iurat de operis obligatur: ergo qui iurat in pollicitatione non obligatur. R. hoc non fuisse iuramentum promissorium, sed litis decisorium, ut puta si inter libertum et patronum de lite operarum, atque de iure libertatis litigetur recte potest lis per iuramentum libertatis delatum deffiniri l. 13. de iureiur. et cum hoc iuramentum non parit victoriam, nisi a parte delatum, ita absente adversario factum est nullum; et quod loquatur lex de iuramento litis decisorio pr. nam hoc solum confessioni comparatur, cum per eam, et decisorium iuramentum lis absolvatur, ut de negotij meritis amplius queri non possit.
Obst. l. Antistius. 62. de acq. har. Ubi testator haeredem instituit sub conditione si iuraverit; iuravit haeres, an per iuramentum efficiatur haeres? Labeo putabat haereditatem per hoc non adquiri, quia iuramentum neque est aditio, cretio, aut gestio pro haerede, sed adimplementum conditionis

144.

aditione purificat. l. 5. de cond. inst. sed Javolenus puta-
vit per iuramentum hæreditatem esse adquisitam: q°
substantiale in institutionib. n̄ habetur p̄ in scripto.
Observo Ctos hic non disentire circa iuramentum, sed
unanimiter consentire in hoc q̄ iurandum sit, sed
dissentire an iuramentum sit tantum purificatio ad-
quisitionis, ut volebat Labeo; an sit substantialis ge-
nitio p hærede, ut Javolenus et Proculus putabant.
R°. Jcum Cujac. 5. obs. 2. iuramentum hoc (de quo
Javolenus et Labeo) non esse promissorium alicu-
ius facti, vel dationis per testatorem iniunctæ,
sed simplex iuramentum quo hæres attestatur deos
et deas se ex certa animi gratitudine accipere
hæreditatem, et infert ex tex. ibi: si iuraverit
nec dicit si iuraverit dare, vel facere; sed nudum
iuramentum interioris animi gratitudinis signi-
ficativum.
Ex quo iuramenti genere ita explicato infertur vera
esse Javoleni sententia; nam si hæres attestatur deos
magnopere complacere in hæreditate, hæc attesta-
tio vel est adquisitio, vel genitio. Sed noviter observo
cum Varrone lib. 3. de ling. lat. verb. herem Martea.
Hæredes defunctorum testatorum proprios habuisse deos
quos specialiter colebant ob beneficium sibi delatæ
hæreditatis; propria nomen deæ herem Martea est,
et beneficio herem Marteæ deæ hæreditatem delatam
credebant. nomen herem venit ab hærede, et verb. Mar-
tea a Marte, nam ista dea Martis socia, et comiti-
tatrix esse credebatur.
Obst. l. municipib. 97. de cond. et dem. sed potest eadem
luce donari, q̄a l. Antistius 62. de adq. hær. nam Muni-
cipes iurabunt ob gratitudinem acceptæ hæreditatis.
Vel R°. hoc iuramentum intelligi de re transacta, q̄ n̄
remittitur a testatore, veluti si iurassent an hoc facti
esset = Alvarique Zamora

V. fol. 150.

69

de testibus.

Qui damnatus est propter legem Juliam repetundarum testis esse prohibetur L. 6. §. hac. 1. ff. ad leg. Jul. repetund. Ubi prohibetur dicere publice testimonium, et postulare, et Judex esse. Obst. difficillim. L. 20. §. eum. 5. ff. de testamentis eum qui lege repetundarum damnatus est, ad testamentum adhiberi posse existimo, quoniam in Judicio testis esse vetatur. Cujac. et alii legunt adhiberi non posse. Sed Rº cum Osualdo ad Don. damnatum ex lege Julia repetundarum posse existere testem in testº non vero in Judiciis (quamvis videatur facilius esse posse esse testem in Judicii, quam in testº nam mulier potest esse testis in Judicio et nequit in testº) quoniam damnatus ob hoc crimen male se gessit in Judiciis, non vero in testº, et ideo in Judicijs intervenire nequit, nam malus semper praesumitur malus in eodem genere mali; sicuti perjurius, qui etsi absolutionem impetravit, nunquam potest esse testis, quia cum praesumatur malus in eodem genere mali, semper praesumitur pejeraturus, et ad testimonium requiritur Jusiurandum. Nec Obst. d. L. 6. §. 1. quia ibi dicere publice testimonium intelligitur in Judiciis. = Obst. L. repetundarum. 15. ff. de testib. L. 13. eod. tit. Ubi repetundarum damnatus in testº adhuc testis esse prohibetur: quo fuit distinctio. Rº in hoc crimine repetundarum poenam fuisse arbitrariam, aliquando damnatus deportabatur, aliquando relegabat; quando deportatus erat quia amittebat Civitatem neque in Judicio neque in testº esse poterat testis, quo in casu intelligitur L. 15. de testib.; quando relegabatur poterat esse testis in testº et non in Judiciis; sic intelligenda L. 20. §. 5. de testam.

Ovid. lib. 3. trist. eleg. 14.

Non hic librorum per quos inviter, alarque
copia: pro libris arcus, et arma sonant.
Nullus in hac terra, recitem si carmina, cuius
intellecturis auribus utar, adest.

Remittere, et permittere promiscuus usus.

* Cujac. lib. 21. obs. c. 29. sic intelligit plura Iura. in l. 3. de publ. iud. morte rei accusatio permittit; id est remittit, extinguit. in l. adigere. §. ult. de iure pat. lege Iulia permittit iusiurandum liberto ne uxorem ducat. id est remittit. l. 38. de pact. = Contra remittere est permittere l. 22. ad leg. Iul. de adul.: Patri omne adulterium remissum est occidere. l. 8. §. fin. de bon. libertor. l. 3. §. penul. stellion. l. 5. §. in primis. de reb. eor. qui sub tut. = Ovid. XI. nec res dubitare remittit.

Ad Trebellianum.

Obst. l. 27. §. quotiens. 6. v° plane. ad Trebel. ubi intercidit fideicommissum si heres compellat adire; q° per Trebel. non est inductum quod heres adeat, ut valeat fideicommissum. Sed recte intelligenda illa verba non est compellendus adire ne pereat fideicommissum, id est eo praetextu ne pereat. Aliter Cujac. in d. l.

271

de donationibus

Obst. l. Aquilius. 27. de donat. Ubi Aquilius fecit Nicostrato Magistro suo donationem habitationis cuiusdam cenaculi ob beneficia ab eo accepta. haec non erit mera donatio, quia est antidoralis. Obst. l. Lucius. 32. eod. Ubi Lucius ita donavit, hospitio illo quod volueris utaris et haeredes Lucii eam possunt revocare. Respondeo in 1º. tex. loqui cum de impropria donatione, in 2º. de mera. et ind. l. 32. donatio erat invalida propter Legem Cinciam, quae ultra modum donare prohibebat, et cum esset invalida, haeredes recte poterant adimere rem donatam; ind. l. 27. non poterat infirmari donatio propter Legem Cinciam, quia haec ad donationes remuneratorias et improprias non pertinebat. Vel si defecisset insinuatio. Cuiac. 29. qq. Pap. = Fab. emendat voluerim pro volueris = vel Respondeo in uno tex. loqui cum (ut ex epigraphe infertur) de contractu precarii et sic libere potest revocare.

de testibus.

Vide fol. 145. fol. 136.

Notandum est ex §. sed neque. 8. inst. de testam. ord. haeredem posse esse testem, testimoniumque perhibere in testamento per aes, et libram; quia cum totum negocium gereretur inter testatorem, et familiae emptorem per imaginariam familiae emptionem, et consequenter per modum contractus nihil obstat ut haeres in hoc contractu sit testis, nam post mortem testatoris emptor transferebat omnia iura in haeredem. sed hoc est intelligendum in testamento clauso, et obsignato, nam si non erat nuncupativum, et clara voce dixit testator haeredem, non potest haeres esse testis, non quia inter ipsum, et testatorem agatur negocium, sed quia in causa propria diceret testimonium.

+ Sed obstat maxima difficultas. nam fideicommissarius universalis non potest esse testis in testamento §. legatarijs de testam. ord.: ergo neque haeres in testamento per aes, et libram. nam sicut totum negocium gerit inter testatorem, et familiae emptorem, etiam totum negocium gerit inter testatorem et fiduciarium haeredem. et fortiori ratione permittendum erat testimonium haeredi fideicommissario, quam haeredi. nam fiduciarius est proprie haeres, et contra eum dant directam actionem; contra fideicommissarium dant utiles virtute Trebelliani, et utiliter est haeres: sed haeres per aes et libram est proprie haeres, et tenetur directis actionibus: ergo meliori ratione potest fideicommissarius esse testis. Nulla vero differentia assignari potest nisi dicamus quod testamentum per aes et libram est per modum contractus, et sic cum haeres non accipiat hereditatem a testatore per successionem, sed per viam contractus et cum gereret postea alios contractus (a b. distinctus) inter

Vide Tab. dec. 66. num. 3.4.et 5. pro hac augenda difficultate, ubi etiam substitutus vulgaris negatur esse testis, et vulgarario urget quod Iustin. novel. 1. c. 1. vult non adeuntis haeredis, legatarios admitti ad adeundam haereditatem, et tunc iam erunt universales successores.

familiae emptore, et haerede colore venditionis, et licet id in rei veritate proveniret ex voluntate testantis, cum magis contraheret quam ultimum negocium gereret ideo poterat esse testis; at fideicommissarius haeredis vice fungitur, et cum sit ultimum negocium ideo testis esse non potest. 272

Notandum est (ni fallor) in testamento per aes et libram nondum haereditatem iacentem, nam cum cesset necessitas fictionis, debet cessare fictio, nam non dantur bona vacantia, ex eo quod familiae emptor occupet bona, et habeat in eis dominium Quiritarium et postea spoe transferret in haeredem, et si dant haereditas habentur duo domini insolidum, scilicet familiae emptor, et haereditas. nota. *

De exhaeredatione liberorum.

V. fol. 97.

Filius debet instituti absque conditione casuali, nam aliter habetur pro praeterito; filia, et nepos bene possunt cum hac instituti cum possint praeteriri, (hodie omnes sunt instituendi, vel nominatim exhaeredandi) sub conditione potestativa filius recte potest instituti; conditio mixta est cum partim pendet ex voluntate, partim ex casu, veluti si Titio postliminio reverso decem dederit, vel ita si Titio consule, capitolium ascendas, heres sit, et si filius instituatur sub mixta cond.e habetur pro praeterito L. 15. de cond. inst. L. Lucius 83. de cond. et dem. nisi in defectum conditionis exhaeredetur. Si filius instituitur sub potestativa cond. inepta est exhaeredatio sub cond.e contraria, cum in eius potestate sit an velit esse haeres. Conditio potestativa alia est quae potest in ultimo vitae spiritu adimpleri, veluti si decem dederis, nam potest in ultimo spiritu impleri potest per alium; alia est potestativa quae in ultimo momento adimpleri non potest ut si Alexandriam ierit; si haec conditio apposita sit filio, quae cum implere non potest in ultimo momento, filius Patri ab intestato haeres esse intelligitur, et haereditatem transmittit ad suos si substitutum non habuerit L. si filius. 16. de lib. et posth.; si esset

institus sub cond.e quæ impleri potest in ultimo momento, et ea non adimpleat non est haeres testatori, quia in ultimo momento eam poterat implere, et vocatur substitutus, vel Cohaeres, vel venientes ab intestato; in conditione si Alexandriam ierit, admittitur substitutus vivente filio, sed morti proximo, quia in tempore moriendi defficit conditio, quod morti comparatur. et sic ait Papin. in L. fi. de cond. inst. quod si filius instituatur sub hac cond.e si ascenderit Capitolium, et si non ascendat, certi ei legata sint, habebit filius legatum, nam in ultimo spiritu defficit conditio, et cum hunc adhuc vivat cedit dies legati, et quod ait Pap. morte defecisse conditionem est improprie nam adhuc eo vivente defecit; et non morte defecit, sed potius ommissa est; si filius est institus sub potestativa si decem dederit, et nepos sit substitutus; nepos vocatur ad hereditatem post mortem filij; quia tunc deffecit conditio; si nepos non est substitus sed venit ab intestato est suus heres avo, quia cum defert hereditas, iam mortuus erat filius, et tunc nepos a nemine praecedebatur. quemadmodum si exheredato eodem filio, nepotes, cum filius moreretur, heredes fuissent instituti quia etiam cum testator exheredat filium, et nepotes instituit in casum mortis filij, erunt nepotes sui heredes. Cujac. vult hunc versum referri ad casum L. 1. §. sciendum. de suis et legitim. sic emendandum. quemadmodum si exheredato eodem filio nepotes cum filius moreretur fuissent, et heredes instituti postea repudiassent. Cujac. to. 13. qq. Pap. in L. fi. de cond. inst.

de alienatione rerum dotalium.

Prohibita alienatione prædij dotalis etiam prohibet usucapio,
nam usucapio nequit procedere in re prohibita alienari
L. 28. de V. S. L. 1. §. quid si in lite. si quid in fraud. patr. Cost.
sing. L. si fundum 16. ff. de fundo dot. Ubi mulier erat domina fun-
di Tusculani, quem Titius iusto titulo, et bona fide possidebat,
poteratque usucapione acquirere, et dedit in dote fundum
marito, Maritus neglexit fundi petitionem, et usucapio ma-
rito damno cedit, qui tenet uxori refundere pretium rei do-
talis; nisi pauci dies superessent usucapioni peragendæ, nam
tunc propter brevissimam ommissionem maritus non esset mul-
tandus: quod fundus dotalis potest usucapi: quod alienari. Respondeo ex
eodem tex. quod prohibitio legis Juliæ non pertinet ad eam usu-
capionem quæ incepta erat antequam fundus esset dotalis. De
dotale prædium tunc nequit alienari ad effectum et maritus ...
13. §. 2. de fundo dot: quod in hoc casu translatum fuit dominium
quin possessio transiret prius in maritum, quam Titius ha-
bebat. Respondeo ex dotis dictione prædium efficitur dotale, et quam-
vis dominium sit penes uxorem, tamen ex legis cessione tran-
sit in maritum actio in rem. L. 14. 15. 69. §. 1. de iur. dot.
Quod ait Cons. longo tempore usucapi loquuntur compositores
Juris cum respectu ad Justiniani constitutionem. Clerus
ad leg. scribon. anno 27.

De superficiebus

Superficiarius contractus per tuitionem Praetoriam sustinetur. Aedificia naturali ratione solo cedunt. Unde siquis velit solum tradere et superficiem retinere, nihil agit l. oblig. 44. §. 1. vers. placet. de O. et A. l. 26. de usucap. Similiter si quis a domino areae emit, non proprietatem areae, sed ius superficiei ponendae, aut conducit idem ius; sustinetur hic contractus per Praetorem, in vim improprie et abusive servitutis l. sibi. 86. §. ult. de leg. 1. Gual. ad Don. lib. 9. c. 16. lit. B. et dicitur superficiarius habet ius reale ad superficiem, sed non ad ipsam aream, et hoc ius est dominium bonitarium (a Pragmaticis dominium utile dictum) et quod residet penes concedentem est dominium directum. Si venditur in perpetuum ius ponendae superficiei inutile manet directum dominium, quare nunquam ita celebratur hic contractus. Si locetur area in perpetuum sub aliqua annua praestatione solvenda directo domino, parum differt ab emphyteusi, quapropter frequentior modus huius contractus est cum area gratis conceditur superficiario per aliquod tempus, et eo finito redeat superficies ad dominum soli Velazquez de iure emphyt. q. 33 = Ex nova Principum introducti sunt alii similes contractus, emphyteusis scilicet; contractus libellarius, qui fit quando emphyteuticarius consentiente domino ius suum in 3um transfert, dicitur hec subrogatio libellarius contractus, a libellis, sive nummis, qui solvunt directo domino pro consensu. Precaria (sive apud Castellanos fuero) est cum res immobilis sub minima pensione, vel forte gratis datur ad duas, vel tres vitas sub expressa conditione recognoscendi directum dominum de quinquennio in quinquennium sub poena caducitatis. Nec precarius nec libellarius possunt rem inconsulto domino alienare. Feudum est cum res immobilis datur pro exhibitione honoris, vel alicuius servitii personalis in perpetuum, cum conditionibus ad successionem in tradendo dispositis. In omnibus his contractibus transfertur utile et bonitarium dominium; directo residente penes concedentem.

Superficiario, et caeteris competit actio in rem contra 3um possessorem ad instar vindicationis propter utile dominium. L. 1. §. 1. h. t. l. in. 73. cum seqq. de rei vind. L. tutor. 16. §. etiam 2 de pignoribus. Potest etiam novum opus nunciare, ei qui aedificare intendit contra ius suae speciei l. 3. §. siego. de novi op. nunc. Potest etiam sibi consulere stipulatione

de damno infecto adversus vicinum dominum ædium ruinosarum L. 13. §. super-
ficiarius. 8. de damno inf. et ad eius favorem adquirere servitutes predio su-
perficiario, quæ sustinent tuitione prætoria, et utili actione confessoria gaudent
L. 1. §. ult. h.t. Fab. 19. conie. 13. quinimo contra se potest predio superficiario
servitutem imponere, quæ non amplius durat quam ius superficiei, nec afficit
directum predij dominum L. 1. quib. mod. ususfr. am. Donel. lib. 9. c. 17. Comm. 275
Contra dominum concedentem, si vendidum est solum, competit actio ex empto; si loca-
tum, ex conducto; si legatum, ex testamento. L. 18. §. 4. de damno inf. quæ actiones
quia personales non competunt contra tertios possessores; quamobrem si ab alio im-
pediatur superficiarius, necesse habet impetrare a domino mandatas actiones Fab.
decade 64. error. 6. et ammissa possessione potest agere in rem contra extraneum;
sed non amissa, si tamen prohibeatur re uti, debet agere mandatis a domino actio-
nibus. Quod si possessionem retineat, et dominus vel extraneus agant contra eum,
se tuebitur exceptione adversus omnes, nam cui datur actio, multo magis competet excep-
tio L. 1. §. 4. h.t.

Hæc sunt remedia ordinaria. competit etiam interdictum de superficiebus, ut ma-
nuteneatur in possessione, si in ea inquietetur, et in quo eadem observantur,
quæ in uti possidetis. sed an hoc interdicto possessorio utatur contra dominum, dubitant
interpretes, et 3 utraque est opinio. Pichard. et alij in §. retinendæ n. 18. censent
competere; Bart. et Reves non competere, nisi aliquem titulum afferat super-
ficiarius quo nitatur; aliter enim suspectum esset interdictum contra dominum, eum esse
dominum confitendo. Reves de interdict. possessor. 2. p. n. 25. ad 30.

Interdictum de migrando competit inquilino qui finito tempore conductionis, et
pretio soluto, vel pro eo satisfacto vel deposita pecunia iussu iudicis, vult migra-
re a domo conducta, et suppelectilia secum ferre. et sicut Salvianum competit
conductori adversus inquilinum ad adipiscendam rerum obligatarum possessionem
donec merces solvatur, ita hoc interdictum succurrit inquilino ad migrandum
mercede soluta; colono competit hoc interdictum utile. Reves
cum rebus invectis, et

Ambo insolidum nequeunt possidere L. 3. §. 5. de adq. poss. Obst. L. 3. ff. Uti pos-
sidetis ibi: si duo possideant insolidum: tu possides et ego possideo. R. non
loqui Ulp. attenta veritate, et natura possessionis, sed potius attenta perplexitate
et dubio probationum, scilicet quia ambo probabant se possidere. Reves n. 12.
et de adq. poss. c. 2. ex n. 15.

Precarium est negotium ex iure gentium proveniens mere liberalis concessionis ad

voluntatem eius qui concedit sine ullatenus praefinitione = Revocato precario dñs concedit interdictum de precario, ut rem sibi restituat; nisi ex intempestiva revocatione grande generaret praeiudicium roganti, quo casu concedens possit excipere, ne beneficium ipsi iniuriosum foret. n. 26

In omnib. interdictis fructus veniunt ex die editi interdicti, non retro l. 3. de interdict. excepto interdicto unde vi, in quo veniunt a die deiectionis l. 1. §. 4. de vi et vi armata.

Interdictum de fluminib. est prohibitorium ne quid fiat, immittatve in flumine publico, vel in ripa eius, quo statio iter, vel navigatio reddatur deterior. Flumen a rivo magnitudine tantum differt, et existimatione circumcolentium l. 1. §. 1. de flum. nam multum prodest publica opinio. l. cum. 18. §. item. de instruct. vel instr. leg. hoc interdictum pertinet ad flumina publica navigabilia. privatus est q. privato nascitur, ingruentesq. defluit. ad alia flumina non navigabilia propter multas commoditates pertinet hoc interdictum utile. l. 1. §. 12. h. t. Nilus nobilissimus Aegypti fluvius certa tempore crescit, et irrigat agros quotannis. l. 2. et ult. C. de alluvionib. et paludibus. l. 1. §. 5. h. t. sed cum ad perpetuam sui naturam redierit, ripae oleri muniendae sunt aggeribus, quos chomata dicebant, et qui ex Aegypto Romam transvehebat frumentum, qui commata rumpebat extra ordinem plectebatur l. in Aegypto. 10. de extraord. crim. ex novis constitutionib. comburebantur vivi, tanquam molitor insecuritatem imperii l. 1. C. de Nili aggerib. non rumpendis. ex diversitate temporum hae duo iura conciliantur Liber.

Superficies est aedificium esse intellectum, distinctum a solo l. 98. §. 8. de solut. quod sit superficium soli nomine appa. unde non vocantur aedes, quod aedium natura est area, sicuti cum adiuncto aedes superficiariis l. ult. de superfic. natura requirat ut aedificium sine solo sit, sive domi ut non cedat dño soli. R. hanc constitutionem non valere ipso iure, sed tuitionem praetoria dom. 9.
l. 17. tit. 9.

Superficies est species servitutis l. 86. §. ult. de leg. 1. q. non potest vindicari contra l. 16. de usucap. R. superficiem vocari servitutem improprie et abusive. dem. l. 3. servit.
Si superficies servitus, ideo quia potest l. 1. §. ult. h. t. et non datur servitus servitutis. Ubi superficies non aliter donari, aut legari potest, quasi possit dici l. 1. §. 7. h. t. ubi superficies non aliter donari, aut legari potest, quasi possit tradi a superficiario: q. requirit in donatione et legato traditio, et sine ea non consistunt. R. traditionem intelligi in potentia, nam nisi res tradi posset manus esset donatio, et sine effectu legatum. Vinal. ad don. 9. c. 17.

culpa superficiarij ammittit superficies; in conductione si pensio non solvatur
conductor expellit, licet non impleto tempore l.3. C. locati, quod et contra superficia-
rios observabitur. Aliud est in emphyteusi, quia ibi non est vera conductio. Don. 9. c. 18.

Ad contractum superficiarium non desideratur quod conductio fiat ad longum tempus, vel ut
remedium possessorium concedatur, sed duntaxat ad utilem rei vindicationem, quae non
aliter superficiario competit quam si conduxerit actio ad non modicum tempus l. 1.
§. 3. de superfic. l. 73. 74. 75. de rei vind. si conductio est ad modicum tempus, de-
bitur possessorium de superficieb. Alv. Velasquez de jure emphyt. q. 33. n. 6.
Ex eadem doctrina deducit quod si superficies sit ad modicum tempus non poterit super-
ficiarius novum opus nunciare, nam l. 3. §. siego. de novi op. nun. intelligitur
de superficiario ad non modicum tempus. n. 10.
Obst. l. si chorus 79. §. 2. et 3. de leg. 3. cum l. 98 §. 8. de solut. l. 39. de leg. 2. V.

fol. 141.
Superficies sine solo venari non potest l. 25. de usucap. Obst. l. cum sponsus 12.
§. idem est 3. de Publiciana. Ubi si superficiariam insulam a non domino bona fide
emero, competit mihi Publiciana: sed Publiciana non habet locum in rebus quae
non possunt usucapi l. sive 9. §. 5. eod: ergo superficies potest usucapi. Resp.
[illegible] Aurel. ad l. 26. de usucap. superficiem accipi pro domo, quae sine solo
usucapi non potest. Ex l. 23. de usuc. accipi etiam pro jure quod superfi-
ciarius habet quod est usucapibile, et in hoc sensu scribit l. 12. §. 3. de Publi-
ciana.

Ad conditione iurisiurandi - fol. 142.

Quaestio est, an quando testator relinquitur sub iurisiurandi conditione debeat impleri tanquam conditio, an tanquam modus. Sed verius est tanquam modum impleri nam iuramentum est pro conditione, non vero factum l. 13. § qui ita de stabilib. nam testator tantum petebat quod legatarius aut haeres iuraret, non vero quod ante acceptationem vel aditionem adimpleret; et sic testator distulit complementum post tentationem aditionis, quod erit modus. Quod nam testator differret aditionem contra voluntatem testatoris [illegible] cum iste tamen voluisset legatarium adimplere post acceptum legatum. Quod si legatarius decederet ante impletionem non transmitteret legatum ad haeredem. contra l. 8. § si decond. inst.

An in contractibus, sicut in ultimis voluntatibus remittatur iuramentum a praetore? Fr. in rest. ad l. 39. de iureiur. Bart. et alij tenent affirmativam; sed verius est in contractibus non remitti cum Cuiac. lib. 5. obs. 1. et 10. ff. Julian. ind. l. 39. et l. 8. de cond. inst. et ex pluribus [illegible].

Obs. l. 8. § [illegible] motiv. 5. decond. inst. Ubi quidam fuit institutus sub conditione iurisiurandi aliquid dandi vel faciendi dubitat a d. to, an eo ipso quod a praetore sit remissa conditio, actiones haereditarias habeat ex edicto, quod non aliud habebit quam si dederit vel fecerit id quod erat iussus iurare. Nunc dic quod dandi vel faciendi conditiones sunt, non modi, modus enim adquisitionem non impedit, ut supra dictum est. Cumanus relatus à Costa lib. 1. cap. 10. dicit non habere actiones ita; cum effectu, licet sine effectu habeat = Sed melius nota. Item proprie non haberi, nisi in perpetuum habeatur l. non videtur. 51. de R. I. et ibi Cuiac. arg. l. Sulpitius 49. de donat. inter. l. cui. 42. de leg. 2. l. cogi. 16. § hisqui. 15. ad Trebel. l. abiud. 71. de V. S. l. non videtur. 13. l. et qui. 15. l. nihil. 112. de R. I. Cuiac. in ad. ll. de R. I. Sicque cum ista conditione iurisiurandi remissa conditione, absolute haereditas non capiatur, quod si non adimplet factum quod sub conditione iuramento erat impositum, debet eam restituere, ideo asserit Cumanus actiones haereditarias non habere, nisi modum adimpleat, nam modo adimpleto, ia[m] liauferri non potest.

in libertatib. non habet locum Praetoris edictum L. 12. L. 36. de man. testo. L.
si quis ita. 13. §. qui ita. L. Titius. 24. de statulib. Cuiac. 5. obs. 1. qa. si remit-
teret iuramentum statim competeret libertas, qa. factum hoc iurandi im-
plicitum non debet adimpleri, ut conditio, sed ut modus. arg. L. Meivia 44. de
manumis. test. et non potest eam impedire qa. actus non manet conditionalis L.
8. §. de iure, sive de cond. inst. L. 5. §. sed si 3. qo. dies leg. L. 20. de an. libert. et postea
si factum non adimpleret quod iurare iussus erat, contra voluntatem testatoris reti-
neret libertatem, qa. libertas quae semel competit retractari non potest L. 33. ubi leg.
L. 52. de man. testo. Itaque ut evitaret libertatem contra voluntatem testato-
ris competere, si modus non adimpleatur, consequens erat ut antequam liber
fieret dationem vel factum adimpleret, qa. subrogaret in libertate conditio
dandi, vel faciendi ita ut servus maneret, si non dedisset aut fecisset. Sed
qa. hac interpretatio libertatem onerabat, et testatoris voluntati non erat con-
veniens, cum solum sit in conditione iusiurandum, non vero factum d. L. 13.
§. qui ita. de statulib. melius visum fuit iurisiurandi conditionem iure
Civili non improbatam in libertatib. retinere, edicto Praetoris locum
non dare ut libertas secundum voluntatem testantis competeret. et hoc
non factum est tam favore libertatis, quam propter eius strictam na-
turam, scilicet ne praestita revocetur.
Cuiac. lib. 13. obs. 22. dicit quod nulla ratio quaerenda cur in liberta-
tib. non remittatur iusiurandum quodamque adscribitur ab Ulp. in L. 12. de man.
test. scilicet ne impediat libertas, quia aliter competere non potest, quam
si adimpleta fuerit conditio = et in paragraphi ad tit. de cond. inst. in
L. 8. ait propter favorem libertatis iurisiurandi conditionem remitti
qa. facilius est iurare quam ascendere –
obs. L. 26. de manumis. testo. L. ult. ad Senat. cons. ubi servus si iuraverit
liber factus id non tenetur adimplere quod iuramento (qa. iniunxerat) erat re-
mittendum. Amo. L. servum eius non obligari; sed Deo obligari iuro
periurii periculo, qa. periurii poena et religio eam adeundum, ut post liber-
tatem L. 1. §. ult. de iur. et iure. servos ex eo quod ut ingenuos obli-
gat. et in conditione apposita servo si iuraverit se capitolium ascensurum
duae sunt conditiones, alia si iuraverit, et alia si ascenderit; et cum

levior conditio sit si iuraverit, ideo favore libertatis factum est ut ea impleta servus ad libertatem perveniret. et si dicas eum onus impositum non esse implendum tanquam conditionem sed tanquam modum, et sic servum posse teneri capitolium ascendere ante libertatem, sed post eam, praenotandum est legatarium sub modo non aliter posse pervenire ad legatum nisi praestita cautione idonea datis fideiussoribus de eo adimplendo, alias repellitur a legato, talis est vis modi [illegible] cum. 48. de fideicom. libert. L. quib. 40. §. ult. de cond. et dem. servus autem cavere legitime non potest, quia civiliter non obligatur L. 14. de O. et A. et sic non poterat cavere, quare propter si non iuraret, tunc defuncti voluntas periclitaretur

Obst. L. fideicommissa. et simul. ter. ind. L. 8. §. [illegible] de cond. inst. ubi eadem cautio remittitur ipsi donatario, cum certus sit de modo adimplendo praestando esse cautionem L. 48. de fidei. lib. L. 40. §. fi. de cond. et dem: quare praetor non solum remittit iusiurandum, sed cautionem etiam.

De l. falcidia

in prin. inst. ad l. falc. dicit l. falc.m introductam fuisse ipsorum testatorum gratia. et putat Vin. latam fuisse principaliter in favorem haeredis, sed non in gratiam singulorum testatorum, sed tamen in genere, et in abstracto testatores a Latoribus consideratos fuisse, tanquam malint partes legatarijs detrahi, quam voluntatem suam in totum perire; et si in singulorum testatorum gratia introduxerit quilibet posset beneficio renunciare, quod non potest prohiberi l. 15. §. 1. et ult. l. 86. in fi. ad falc. etiam in testo militis non admittitur l. 7. C. eod. l. 12. C. de test. mil. Nec inducit falcidiam ex voluntate singulorum testantium, nam haeres qui eam non detrahit, plus facit secundum voluntatem testatoris l. 1. et fi. C. ad falc. l. 5. §. 15. de don. inter. Dl. in l. 31. ad falc. dicit inductam fuisse in favorem haeredis.

Ibi. 33. Paul. ad ed. in d. l. 31. ait haeredem obligari si spondeat legatarijs et fideicommissarijs falcidiam non usurum l. 46. ad falc. l. ult. C. eod. l. sigatronus. §. 1. de donat. nam fraus fieret legi si vivo testatore haeres spondeat sub poena se familia non usurum l. 15. § 1. ad falc. nam tunc haeres non minuit ius suum quod nullum habet, vivo testatore, sed plane minuit ius publicum fraudem faciens legi falc. quae est pars iuris publici; at post aditam haereditatem potest iuri suo renunciare, et nulla fraus fit legi. Et (ni fallor) nam si valeret renunciatio falcidiae vivo testatore, valeret aditio, vel repudiatio, eo vivente.

Etiam omnibus omnissis (ni fallor) potest dici ideo in testo militis locum non habere falcidiam, nam haec sit pars iuris civilis non habet locum in testo militari, quod sit iure gentium, sicut haereditas iacens. Nec obstat id esse conveniens militari testo. ut deducat falcidiam ne intestatus decedat. nam etiam esset conveniens, ut vigeret in illo testo. ius accrescendi, nam si miles instituat Caium, et Seium, Caius repudiet, eius pars non devolvitur ad Seium cohaeredem, sed ad haeredem venientem ab intestato,

et conformius esset voluntati testantis, ut coheres qui honoratus fuit in semisse hereditatis haberet ~~totam qui~~ alteram semissem, quam successor ab intestato, qui non fuit honoratus in testamento, nec nominatus ab testatore, et si aliquam haberet affectionem erga illum, eum instituisset. 279

Miles potest heredem facere deportatum l. 13. §. 2. de test. mil. sed non servum poenae, quia licet causa servitutis sit iuris civilis, tamen servitus in communi procedit a iure gent. Obst. l. 1. de veter. et milit. success. ubi damnatus ex militari delicto potest testamentum facere iure militari, et de castrensibus rebus, etiam si passus sit maxima aut media diminutione, cum servus poenae ab omni militia arceatur. l. ab omni. de re mil. et deportatus militiae singulis ammittat, ut pote infamis, quod est certum, et quomodo facit testamentum iure militari qui non est miles. R. iure militari testari nil est aliud quam testari iure gentium, non observatis solemnitatibus iuris civilis, et Adrianus in d. l. 1. vel in generali vel in singulis casibus impetrata venia permisit testari damnatis ex militari delicto, sed voluit eis permitti testari iure quiritium, sed iure gent., nam si hoc concessisset superflua esset indultum in testamento et informe, et hoc permissione solent concedi quo minus ius commune laedatur. l. 43. de reg. iur. l. 35. de ~~[illegible]~~ inoff. test. ex his fluit quod deportatus possit capere hereditatem legatum fideicommissum ex testamento militis l. 7. §. 1. de leg. 3. Rebuff. de deport. fol. 151. — Donel. 6. com. c. 28. lit. A. habeo servus poenae capere non posse ex testamento militis, quia sibi non potest acquirere, nec domino quem non habet, sed est servus poenae.

Capitis diminutio civilis non perimit testamentum militis quia hoc est iuris gentium l. 6. in fi. de iniusto rup. Obst. §. 5. inst. de mil. test. et l. 22. eod. ubi valet testamentum quasi ex nova voluntate, et si capitis diminutio non perimit testamentum ad quid est opus nova voluntate. R. non requiri nova voluntate, sed asserit valere quasi ex nova voluntate, id est perinde ac si nova voluntas intervenisset,

165 qd. fingendum est ne testamentum fiat irritum, quia per capitis minutionem status et persona mutatur, videtur quodamodo alius homo fieri, propterea voluntas finiri, maxime attenta mente iurisprudentum vigentibus adhuc emancipationis, et adoptionis rationibus – Ofual. addon. 6. c. 28. lit. d.

Obst. nam Trebellianum, quod est ius civile et habet locum in testamento militis l. 16. §. 6. ad Trebel. et l. eod. Respondeo iuxta tradita fol. haeredes fiduciarium in testamento militis non deducere quartam ex Trebelliano, sed Trebellianum habere locum ut cogatur adire, et actiones transeant ei, et in eum, quod procedit quia est favorabile militi, nam aliquando eius voluntas locum non haberet, et falcidia locum non habet quia principaliter lata fuit in favorem haeredis, et testatores tamen generaliter fuerunt considerati; at Trebellianum (exclusa deductione quartae, quae in testamento militis locum non habet) respectu coactionis haeredis, et ut actiones transeat est favorabile testatori, et ideo viget in militis testamento speciali privilegio. Vel Respondeo quod miles facit testamentum secundum ius gentium per imperialia rescripta, et non implicat quod per eadem rescripta statuerit quod aliquis favor introductus per ius civile in testamento militum vigeret, nam rescriptum quod temperat in testamento militum ius civile, et permittit ut testentur secundum ius gent. ipsorum quod nullus civis Rom. poterat testari, potuit permittere ut in praedicto testamento aliqua solemnitas civilis propter illorum maximum favorem locum haberet, et sic requiritur ut expresse statuat quod locum obtineat, quapropter cum nihil dictum sit de falcidia ut locum habeat in testamento militum non habet locum, et habebit Trebellianum quoad coactionem, nam de hoc expresse loquitur lex.

De liberis et posthumis.

Val.° lib. c. 3. a n. 14. tenet filias et nepotes suos praeteritos in portione iuris accrescendi succedere, quasi tacite in illa institutis, quod comprobat nam ex l. maximum 4. ff. de lib. praet. habent etiam 12 tab. ad hanc portionem consequendam iure suitatis et nihilominus praestant omnia legata, non solum exceptis personis in tit. de legat. praest. sed omnibus pro illa portione quod non aliter potest effici quam si habeant portionem iure accrescendi ex iudicio defuncti. Quod nam non potest pater decedere partim testatus et partim intestatus. alioquin Pater pro parte filiae aut nepotis intestatus decederet. Ex quibus profluit quod nepotes praeteriti (saltem nepotes) a Patre debebant institui ab eo in casu in quo essent sui nam cum tempore test. non essent sui non videbantur quasi tacite instituti. 281

Sed (meo iudicio et est mirum a Val.° non fuisse praenotatum) d. l. 4. vers. filiae. Ubi filia ex iure veteri iure accrescendi acciperet test. Patris quodammodo ex parte iure accrescendi everteret, et ipsa quasi scripta heres supponeretur. Ex Praetore autem habebat contratab. ergo 1.° quia filia evertebat test. et non erat quasi instituta. 2.° quia non censebatur instituta cum habuisset contratab.

Sed R.° ad 1.m non proprie sed quodammodo evertere, habito respectu ad verba test. secundumque filia proprie et rigorose non erat instituta, sed tantum quasi tacite instituta ex coniecturata mente. ibi: et ipsa quasi scripta

Ad 2.m R.° esse quasi institutam ex coniecturata mente de iure civili; at vero Praetor eam non considerabat institutam cum ipse voluisset eam inter ceteros exhaeredari, quod probatur ex §. emancipato. de exhaered. Ubi voluit emancipatas filias exhaeredari inter ceteros, et est certum quod ab eo voluit idem requiri in filiabus suis, cum iure Praetorio nullum esset discrimen, et cum filia non videretur proprie instituta, neque ut oportebat exhaeredata dabatur contratab.

in l. si quis haere 18. de inoff. test. Si haeres extraneus institutus a testatore ab eo adrogetur, satisfacit testatori, quia antequam adoptetur institutio ut in extraneo locum habebit, et sic ad satisfactionem legis praecipientis quod filius instituatur vel exhaeredetur. Obst. quod si pater post arrogationem fecisset testamentum maiori ex parte eum instituisset arg. l. 28. §. sed si haeres. de lib. et post. R. quod ut valeat testamentum solum requirit quod filius ex minima parte sit institutus l. 8. §. fi. de his tab. et sic satisfactum est legi – ideo quod in d. l. 18. dicit in l. filio 23. §. fi. de lib. et posth. nam cum extraneus posset institui prin. inst. de haer. inst. et per capitis diminutionem institutio antea facta non extinguatur l. 15. de adop. cum est adrogatus requirit institutus esse non rumpit testamentum. Si vero extraneus esset exhaeredatus et adrogaretur rumperet testamentum et exhaeredatio non nocet l. 8. §. si quis emancipatus. de his tab. quia exhaeredatio in extraneo est inepta l. quidam 132. in pr. de V. O. – At si filius emancipatus a patre exhaeredetur, et postea adrogetur an ut extraneus rumpat testamentum? non, quia exhaeredatio nocet quia committebat propter naturalia iura quae in emancipato praevalebat se et admittebat iure praetorio ad his tab. §. emancip. de exhaer. lib.) d. §. si quis. l. 23. de lib. et posth. Ex his fluit quod de novo sit inductum per secundum cap. Velleiani, cum sit certum nepotem natum licet praecessum a patre ante Velleiana potuisse institui, et dicendum est respectu institutionis posthumum nil fuisse de novo inductum per Velleiana. Solum autem Velleianus de novo invenit quomodo nepos exhaeredaret. post natum a patre praecedit, quia haereditatem habere non potest extranei loco est l. 9. §. 1. l. 28. §. 1. de lib. et posth. l. 33. §. sed si filius. de test. mil. l. 1. §. si filius. §. interdum. §. sciendum. de suis et legit. quare inepte exhaeredatur d. l. 132. ergo secundo succederet ut suitatis iura rumperet testamentum et sic per Velleianum fuit introductum de novo quod talis exhaeredatio subsisteret, quae alias non valeret, quod indicat §. posthumor. de exhaered. non loquitur de sola exhaeredatione non de institutione, et l. 3. §. 1. de ~~lib. et posth.~~ ^iniusto rupto^ – Noster Altamirano lib. 5. qq. Scaevolae ad T. l. 18. de inoff. test.

Sed (meo iudicio) obst. quod si filius emancipatus exhaeredetur non potest vadiari ex-

haered. n. ad hoc requirit iuxta praeceptum a iure civili inst. inter caetera (at iura naturalia quae retinet emancipatus non attendunt iure civili et hic nullum auxilium habet emancipatus de iure civili, sed tantum de iure praetorio, et ideo habet contra tab. §. emancip. de lib. exhaered.): sed exhaered. debet prohiberi de iure civili: ergo debet radicari in materia cognita et approbata a iure civili. sed iura naturalia quae retinet emancipatus a iure civili sunt incognita: ergo non debet prohibere exhaered.

obst. l. 1. §. 12. de liberis agnoscendi. ubi est filius, et non per hoc censetur haeres.

Hanc probabilem opinionem Altamirani (ni fallor) probavit l. 6. §. 1. de her. inst. ubi institutio procedit ex 2º cap. legis Velleiae, cum hic tex. loquatur de legis Velleiae in 2º cap. tenet Fab. g. coniec. c. 17. et ipse Altamirano enumerat hunc tex. inter agentes de 2º. cap. legis Velleiae–

BIBLIOTECA DE SANTA CRUZ DE VALLADOLID

[illegible]

[illegible]